SATIRĂ & UMOR

SĂ RÎDEM CU EI...

ALMANAHUL României literare

1983

SĂ RÎDEM CU EI... 1983

Satiră și umor

SĂ RÎDEM CU EI...

ALMANAHUL „ROMÂNIEI LITERARE" 1983

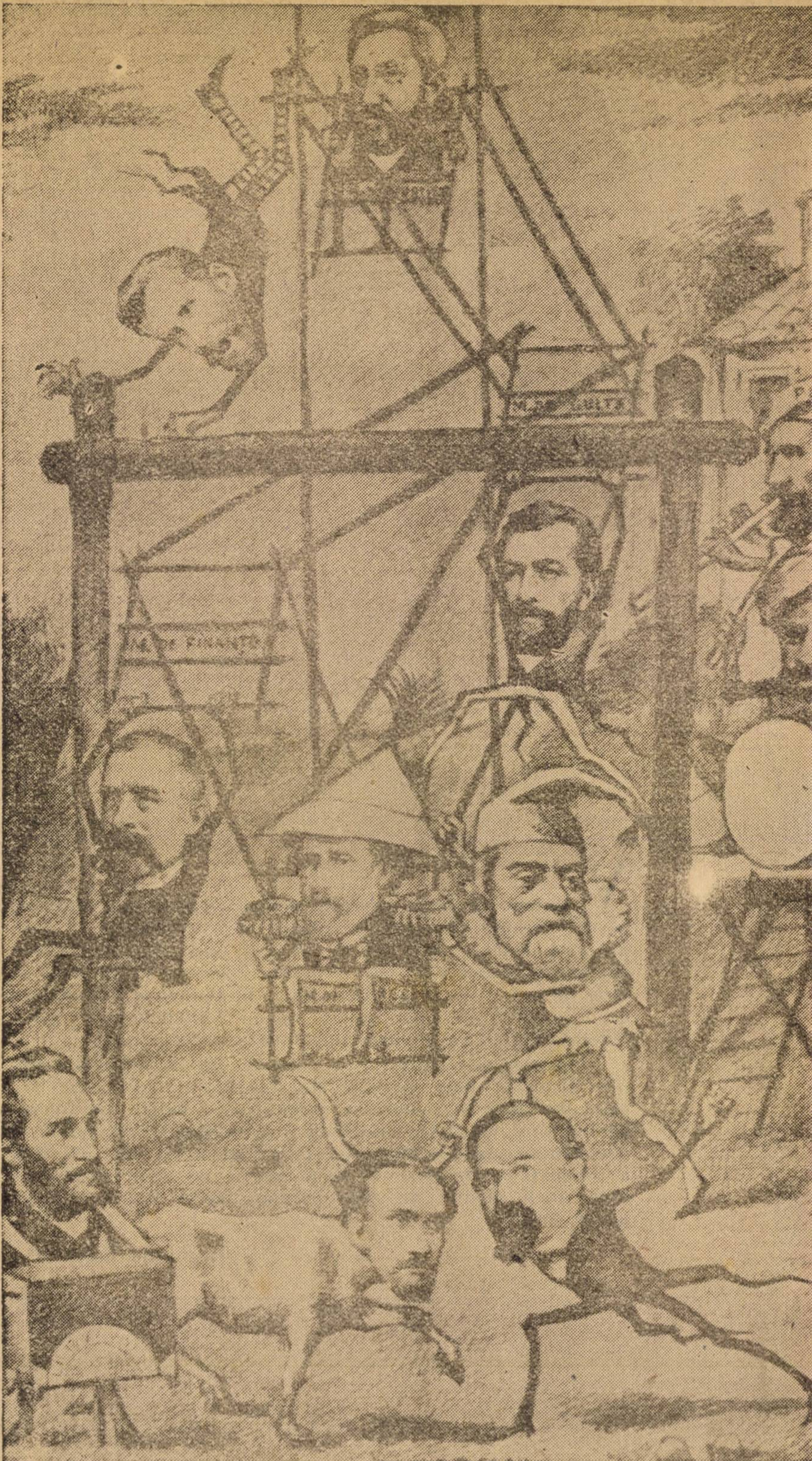
Prezentare grafică și tehnoredactare: ELENA MARINESCU

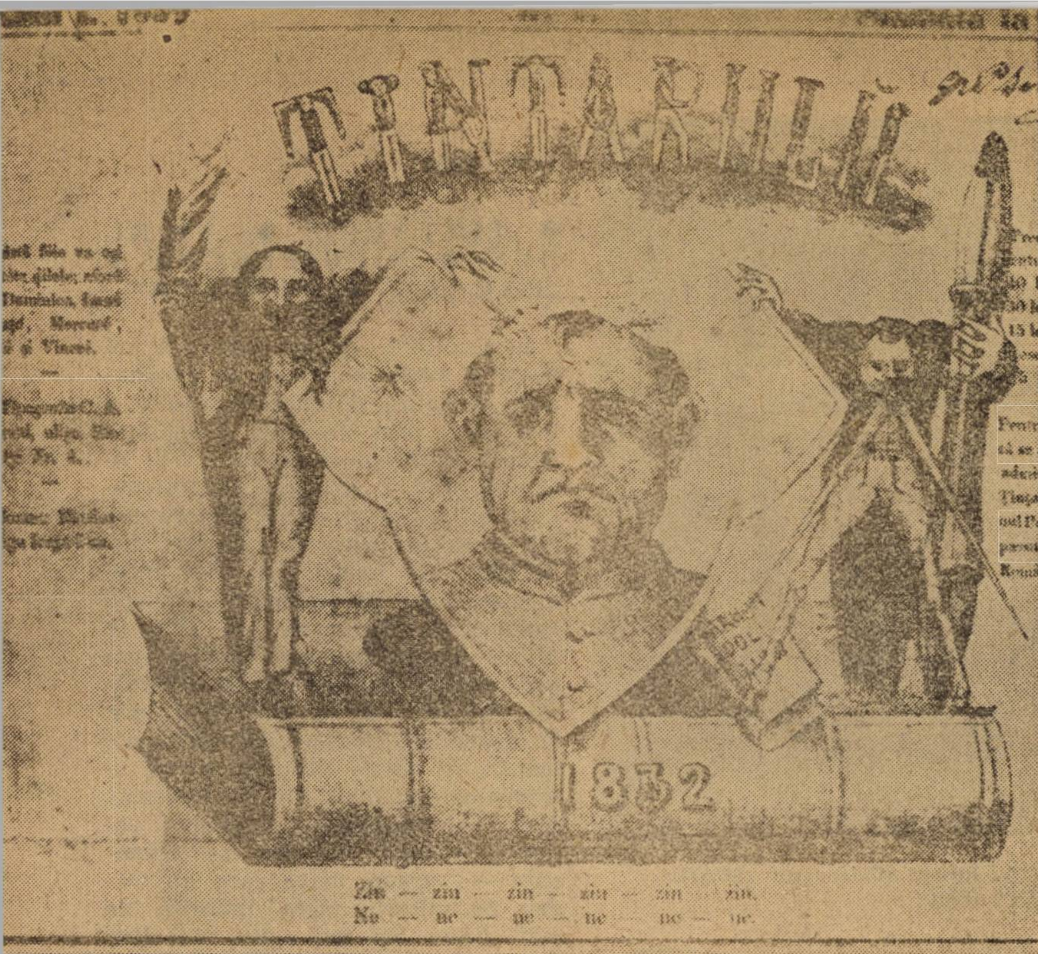
Prezentare grafica . ELENA MARINESCU

Volumul de față, întocmit pentru delectarea cititorilor noștri, năzuiește totodată să informeze — cronologic — asupra principalelor publicații de satiră și umor din secolul trecut și, în parte, din secolul nostru, precum și să ofere o serie de texte alese, în frunte cu I. L. Caragiale, urmate de pagini inedite ale unor autori români contemporani, ultima secvență făcînd loc și unui număr de umoriști străini.

Desenele și caricaturile ce însoțesc atît de frecvent paginile primelor două secvențe sînt menite a demonstra bogăția de talent și fantezie a publicațiilor noastre din trecut, pentru care imaginea constituia o componentă structurală a demersului satiric și umoristic. Le-am redat ca atare, nu fără a completa volumul și cu unele desene de umor contemporane, unele inedite, de autori români, altele reproduse după autori străini.

„România literară“

FINANTE

SATIRĂ ȘI UMOR ÎN SECOLUL TRECUT

„ȚÎNȚARUL", nr. 1, sîmbătă 28 februarie/12 martie 1859.

Scrînciobul politic (din „CIULINUL" nr. 20, 16 oct. 1883)

C. A. Rosetti (Calendarul „SCAIU-LUI", 1883).

N. T Orășanu

1859—1860

● „ȚÎNȚARUL" ● „SPIRIDUȘ" ● „NICHIPERCEA" ● „PĂCALĂ" ● „PEPELEA"

În secolul trecut au apărut la noi peste o sută de reviste și almanahuri de satiră și umor. Începutul a fost făcut prin strădania a doi merituoși publiciști ai timpului : C. A. Rosetti și N. T. Orășanu. Primul, patriot înflăcărat și ziarist experimentat, avea în urma sa realizări publicistice de seamă. La 1848 întemeiase ziarul revoluționar „Pruncul român", la București ; în 1850 se aflase printre fruntașii români care publicaseră la Paris ziarul „România viitoare", iar în 1853 condusese, la Bruxelles, revista „Republica română". Al doilea cititor al presei umoristice românești, N. T. Orășanu, avea, ca începător, un singur volum publicat : *Floricele de primăvară* — versuri naive care nu trădau pe viitorul mare umorist de mai tîrziu ; cel mai activ, mai dîrz, mai cutezător și mai stăruitor dintre umoriștii pe care i-am avut în secolul trecut, activitatea sa în acest domeniu desfășurîndu-se de-a lungul a peste douăzeci de ani.

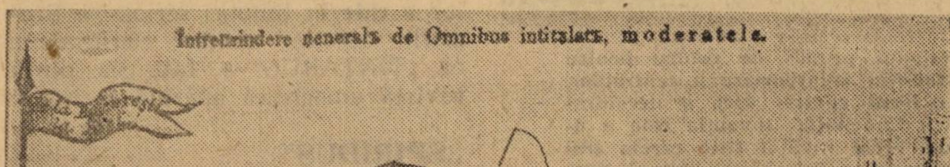
„ȚÎNȚARUL"

Cea dintîi revistă umoristică de la noi — „ȚÎNȚARUL" — a fost înființată de C. A. Rosetti și N. T. Orășanu, la București, la 28 februarie 1859. Prima glumă o găsim pe frontispiciul revistei : „Această foaie va ieși în toate zilele, afară de duminică, luni, marți, miercuri, joi și vineri" — deci numai sîmbăta, cînd va publica „țîntărîmuri politice, caricaturi politice, revista politică". C. A. Rosetti, directorul, va semna cu pseudonimul Constantin Trandafirescu, iar redactorul răspunzătoriu își va spune : N. T. Cetățenescu. Amîndoi promit cititorilor că revista „se va sili a se îmbunătăți

din ce în ce; spre a ajunge însă mai sigur și mai curînd la acest scop se reclamă concursul celor care știu a să sluji cu un craion sau cu un condei".

Iată *Profesiunea de credință* a „ȚÎNȚARULUI":

„De unde mai vine și „ȚÎNȚARUL" acesta și cine este? Acestea sau cam acestea sînt întrebările ce vor face astăzi cei care își vor arunca ochii p-această foaie [...]. O interpelare pentru profesiunea sa de credință și-o face de la cele dintîi linii și publicul va judeca dacă profesiunea de credință a „ȚÎNȚARULUI" nu este, de nu mai bună, cel puțin mai deslușită și mai întărită decît se face la ministere. De la 24 ianuarie frăția s-a așezat, s-a încuibat, ba încă se zice că s-ar fi și împuiat în inimile tuturor cetățenilor. Din acea zi fericită nimene nu mai petiționează la streini spre a surpa dorințele nației din intru; d-atunci Regulamentul, Arhondologia, funcțiile date după regalicari, protecțiile, intrigile, calomniile, biciul și toate celelalte nedreptăți și inegalități au perit [...] Din această unire dar trebui să nască și născu „ȚÎNȚARUL", carele, cum este de obște cunoscut, ca frate obștesc, le zice la toți: nene, nene, nene. In adevăr, cu toată frăția lui, care pișcă însă, sîntem obișnuiți a vedea la noi pișcîndu-se frate cu frate, ori pișcături pentru pișcături; acele „ȚÎNȚARULUI" nostru sînt și vor fi mai neculpețe. Astfel născut „ȚÎNȚARUL" vine astăzi a saluta cu frăție pe toți cetățenii întruniți și înfrățiți la 24 ianuarie, fără osebire de clase și de partide. Cît pentru profesiunea sa de credință este lesne acum ca s-o facă „ȚÎNȚARUL"

Omnibusul. **Partidul moderat este moderat și în număr. El încape tot într-un omnibus — 14 locuri și iată-l complet.**
(„ȚÎNȚARUL", 2 mai 1859).

Balonul propus de centru pentru grabnica transportare a centralilor, la locul central spre a decentraliza Convenţia. Invenţia este a unui vechi învăţat fisic carele găsi mijlocul a întrebuinţa fumul ţigaretelor în loc de vapor.
(„ŢÎNŢARUL", 4 aprilie 1859).

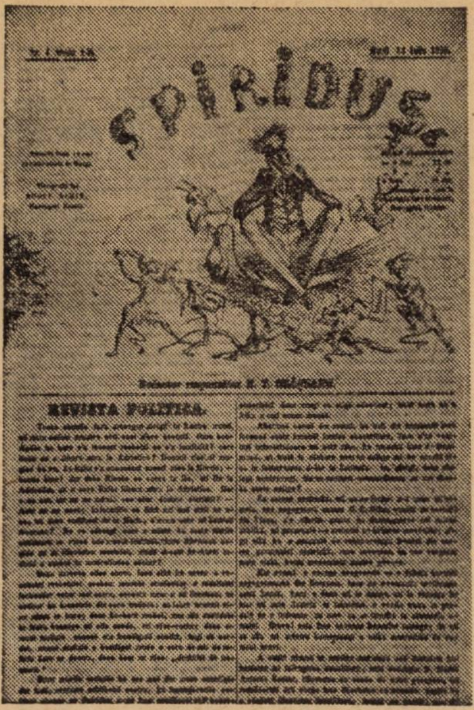
deşi ţînţar, el are o credinţă, ş-o credinţă ce nu se teme a o mărturisi. E! şi de ce nu! S-au văzut o mulţime de animale care n-aveau într-adevăr altă credinţă decît aceea a celui mai tare, silindu-se cu toate acestea a se împăuna cu profesiuni de credinţă frumoase şi liberale. S-au văzut şopîrle vorbind contra celor care se tîrăsc; guşteri vorbind de iubire; lilieci şi bufniţe vorbind în favoarea luminei şi a libertăţii, lipitori vorbind contra celor care sug sînge; ogari cerînd înfrăţirea cu iepurii; pisici umilindu-se înaintea şoarecilor; vulpi entuziasmate voind să joace hora unirii cu găinile; lupi jurînd credinţă sub stindardul turmelor de mieluşei — de ce publicul român să nu priceapă că şi un ţînţar poate avea o credinţă şi că este adevărată cererea sa de înfrăţire: nene, nene, nene? Spre a completa această profesiune de credinţă „ŢÎNŢARUL" mai adaugă că el, ca o insectă mică şi vioaie ce este, n-are plăcere a sta la un loc, sau mai bine: unde nu-l semeni, acolo răsare [...] D-acum dar jos poloangele şi perdelele, jos pălăriile, chiar şi frunţile înaintea „ŢÎNŢARULUI", căci el şi numai el va hotărî în viitor soarta omenirii"

„ŢÎNŢARUL" a apărut pînă la 15 august 1859, cînd a fost suspendat. Ziarele din Capitală îi deplîng dispariţia. „REVISTA CARPAŢILOR", bunăoară, scria: «„ŢÎNŢARUL", cea întîi foaie umoristică ce s-a arătat în literatura românească, ieşită de sub teascurile „ROMÎNULUI" (tipografia lui C. A. Rosetti, n.n.), după 25 de numere a încetat din cauza lipsei de abonaţi. Aceasta a dovedit cît de puţin le place românilor a rîde în timpuri serioase». Rîndurile acestea conţin confirmarea că „ŢÎNŢARUL" a fost cea dintîi revistă umoristică apărută la noi.

„SPIRIDUŞ"

Nemulţumit, probabil, de tonul oarecum moderat pe care C. A. Rosetti căuta să-l dea „ŢÎNŢARULUI", N. T. Orăşanu se declară independent şi scoate a doua revistă de umor cunoscută la noi: „SPIRIDUŞ", care a avut însă o viaţă foarte scurtă — de la 23 iunie pînă la 14 iulie 1859, cînd a fost oprită de autorităţi. Cele patru numere apărute au reflectat aceeaşi poziţie afirmată de „ŢÎNŢARUL": criticarea ciocoimii şi a puterilor străine care încercau să se amestece în treburile interne ale ţării. Iată un *Anunţ* satiric din „SPIRIDUŞ":

„La redacţia «SPIRIDUŞULUI» se află diplome de boieri, de vînzare, începînd de la conţopist şi pînă la ban mare, cu preţuri foarte moderate, după sistema celor care ni le-au dat în comision şi care dispun astăzi de asemenea diplome. Cumpărătorilor care vor aspira la ranguri mai mari, li se vor da şi cîte

un Agatanghel, gratis, ca să poată învăța politica mare a zilei“

Consacrînd, în ultimul număr, o întreagă pagină de critică la adresa unor ministere, revista e suspendată.

„NICHIPERCEA“

Suspendarea „SPIRIDUŞULUI“ nu l-a descurajat pe neastîmpăratul umorist N. T. Orăşanu. El şi-a continuat cariera începută cu atîtea greutăţi, scoţînd, tot la Bucureşti, începînd de la 23 iulie 1859, revista „NICHIPERCEA“, care avea să devină periodicul umoristic cu cea mai lungă viaţă din acel început, apărînd, cu unele întreruperi şi cu multe schimbări de titlu, pînă în anul 1879. Din cauza atacurilor sale, „NICHIPERCEA“ a fost suspendat de şase ori, fiind astfel nevoit

Pacea europeană, la 8 iulie 1859, văzută de „SPIRIDUŞ“ (11 iulie 1859).

să apară, din cînd în cînd, sub formă de broşuri : *Coarnele lui Nichipercea ; Ochiul Dracului ; Arţagul Dracului ; Codiţa Dracului ; Ghearele Dracului.* Iar cînd şi această stratagemă este stăvilită, Orăşanu publică alte reviste : „CICALA", „SARSAILĂ", „GHIMPELE", „DARACUL", „URZICĂTORUL", „ASMODEU", „FARFARA", „CUCU". Pentru ocolirea prevederilor legilor respective, Orăşanu nu va mai apărea la aceste reviste ca redactor responsabil, ci ca administrator, sau fără să-şi anunţe în nici un fel numele, titlurile de conducători fiind atribuite altor colaboratori.

În primul număr, „NICHIPERCEA" spunea cititorilor : „Nu avem nici o profesie de credinţă, pentru că profesiunile de credinţă şi mărturisirea adevărului nu opreşte a nu se ataca proprietatea fără ştirea legilor şi a

Ziaristica română : **1 — Cum ar trebui să fie. 2 — Cum e după Convenţiune. 3 — Cum era sub Regulament.**

se da redactorii în criminal la cererea celor dintîi venetici. Nu e vorba de țara noastră, unde ordinea și legalitatea se păzesc cu sfințenie". Semnat : Redactor responsabil I. Toporanu.

„PĂCALĂ" și „PEPELEA"

Drumul deschis de C. A. Rosetti și de N. T. Orășanu este urmat cu entuziasm de alți iubitori ai satirei și umorului. În anul 1860 apar la București două reviste : „PĂCALĂ" și „PEPELEA", care vor urma linia trasată de „ȚÎNȚARUL", „SPIRIDUȘ" și „NICHIPERCEA", satirizînd moravurile politice, ciocoimea și parvenitismul.

„PĂCALĂ" s-a prezentat cititorilor, cu primul număr, la 16 iunie 1860 și a apărut, săptămînal, în opt pagini, pînă la 15 noiembrie 1860, cînd a fost suspendat din cauza deselor sale atacuri la adresa guvernului Brătianu. Pantazi Ghica, redactorul revistei, a fost trimis în judecată.

Unul dintre „decretele" date de „PĂCALĂ", ca de obicei pe prima pagină :

Decret ministerial

Noi, ministru secretar de stat la departamentul Lanternelor, ordonăm cele următoare :

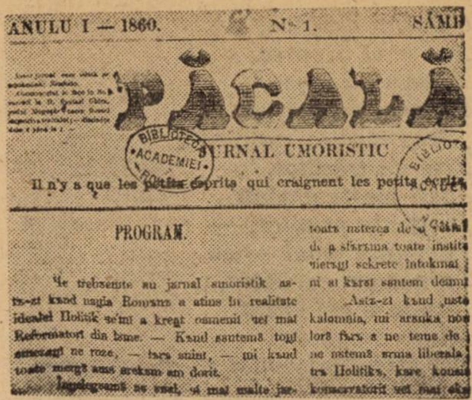
Art. 1 — *Orașele Craiova și Brăila arătîndu-se refractarii la spiritul de an-armie și de divagații care animă o mare parte din cetățenii patriotici, își pierd numele și drepturile lor de orașe.*

Art. 2. — *Cel dintîi se va numi Întunecarea și cel de al doilea Moderata.*

Ele sînt declarate cătune și nu vor mai fi administrate în viitor decît de un pîrcălab.

Lăsați să treacă Justiția Patrioților.

Brătianu Pietrarul

ANULU I — 1860. № 1.

PĂCALĂ

JURNAL UMORISTIC

Il n'y a que les petits esprits qui craignent les petits écrits

PROGRAM.

În numărul din 17 septembrie 1860 „PĂCALĂ" publică, la rubrica *Varietăți*, o poezie a lui Grigore Alecsandrescu :

ATELAJUL ETEROGEN

Un om avînd un armăsar
Îl înhămă la jug
C-o vită de măgar
Și cu un bou de plug.
Boul fiind sacat, (vătămat, n. n.)
La un picior rănit,
Măgarul ne-nvățat
Și prea rău nărăvit,
Stăpînul lor din car,
Striga, plesnea-n zadar :

Calul se asvîrlea,
Dar boul îl oprea,
Măgarul îl lovea,
Şi carul nu mergea.
„Prea rău i-ai potrivit“,
Zise un trecător,
„Eşti foarte amăgit,
Domnule privitor, —
Răspunse omul — eu
Lumea am cunoscut,
Într-însa am văzut
Multe dregătorii
Tot astfel întocmite ca atelajul meu“.

Grigore Alecsandrescu

„PEPELEA“ a apărut imediat după „PĂCALĂ“ — la 26 iunie 1860, avînd ca redactor pe I. C. Fundescu. În primul număr se explică cititorilor rostul revistei :

„Programul lui «PEPELEA» nu este aşa de lung ca sfoara lui Solomon, cu care a vrut să măsoare Infernul ca să poată scăpa de Aghiuţă şi de Nichipercea. Şiret a mai fost şi Solomon. De la el datează şiretlicurile cele mari pe care le vestesc şi azi cei cu adevărat în spinare. Programul lui «PEPELEA» este scurt. Iată : poartă un pămătuf de cîlţi aprinşi din care ese un fel de fum ca fumul de ardei. Toţi aceia care vor face opoziţie sistematică progresului, toţi aceia care latră la lună, toţi aceia care suflă în luminare ca să rămînem în întuneric, toţi aceia vor fi năbuşiţi de fumul «PEPELEI». La oamenii leneşi şi făţarnici «PEPELEA» le va pisa miinile, la mincinoşi şi calomniatori le va scoate limba la ceafă, celor ce pîndesc prin codrul politic le va frige ochii şi le va înţepa urechile : va opări cu apă fiartă pe toţi amoraţii falşi ai Patriei pe care o vor trăda şi pe toţi liberalii care o vor specula. Unirea, Dreptatea, Legalitatea şi Adevărul vor fi cele pe care le va urma «PEPELEA»“.

Neputîndu-se supune legii presei, care cerea ca fiecare nouă publicaţie să depună o cauţiune de 5000 de lei, „PEPELEA“ a fost nevoit să-şi înceteze activitatea la 18 noiembrie 1860.

BONDARUL
Dumineca 16 Aprilie 1861.

1861—1864

- „BONDARUL“
- „NEMESIS“
- „AGHIUŢĂ“
- „SATYRUL“

„BONDARUL“

Revistele de umor sînt din ce în ce mai căutate şi acolo unde nu apar încă se depun strădanii pentru înfiinţarea lor. La Iaşi, un cutezător — I. V. Adrian — calcă pe urmele lui Orăşanu şi înfiinţează „BONDARUL“, revistă satirică săptămînală, care a apărut de la 16 aprilie 1861 şi pînă la 26 aprilie 1862 (53 de numere). I. V. Adrian era cunoscut ca publicist, profesor şi vechi luptător pentru Unire. Frumoasa copertă a „BONDARULUI“ ilustrează starea de atunci a ţării, înrăutăţită prin inter-

— Ei, voi, terminați mai curînd cu muierea asta. („BONDARUL", 19 noiembrie 1861).

vențiile din afară și prin acțiunile boierilor dornici să-și recapete privilegiile. Drapelul din dreapta desenului reprezenta despotismul ajuns în zdrențe, iar drapelul din stînga simboliza reînvierea dreptății prin Constituție. „BONDARUL" a luptat, cu satira, pentru înscăunarea dreptății și a cinstei, pentru o reformă a vieții teatrale. Printre colaboratorii acestei prime reviste de satiră și umor din Moldova s-au aflat V. A. Urechiă și B. P. Hasdeu.

„NEMESIS"

Printre publicațiile satirice din deceniul al șaptelea, în secolul trecut, își face apariția, în vara anului 1861, și volumul *Nemesis*, al poetului Dimitrie Bolintineanu. Împărțit în *Cartea întîia* și *Cartea a doua*, volumul cuprinde nouăsprezece poezii satirice politice — cum însuși autorul și le numește : „Coconul Bănică și Co-

NEMESIS.

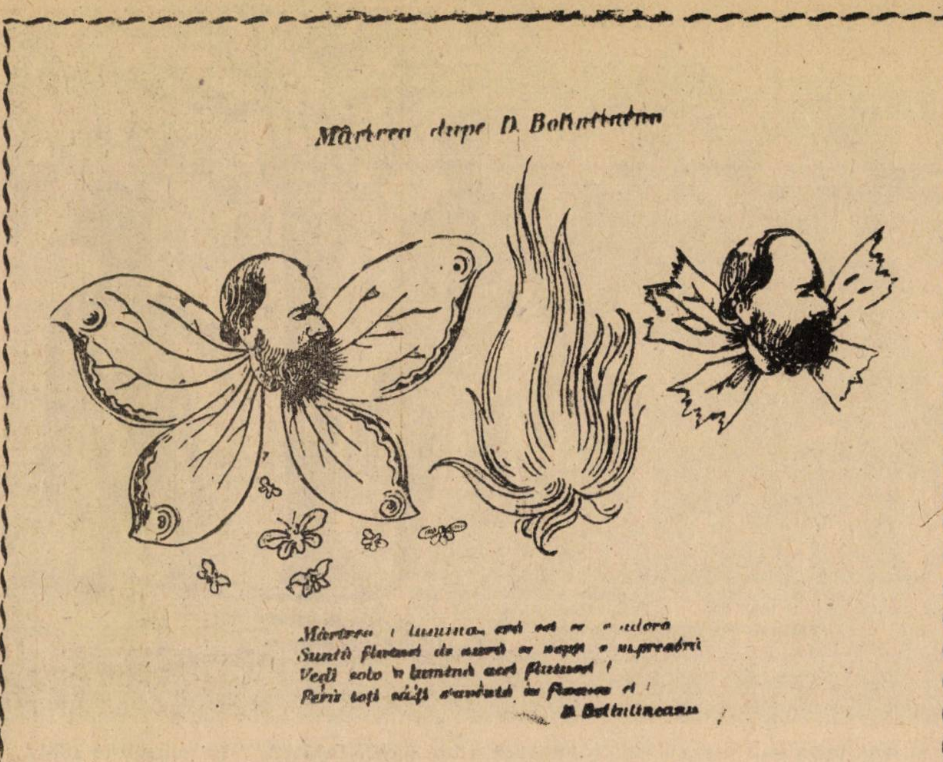
SATIRE POLITICE.

CARTILA ÂNTÂIA.

DE

D. B. S.

BUCURESCI.
Imprimeria Națională. Strada Nemțéscă, Hanu German No. 27.
1861.

conul Notreț" ; „Lui Ion Ghica" ; „Lui Petre M." ; „Lui C. A. Rosetti" ; „Știri din iad" ; „Spiritul meu" ; „Românii de astăzi" ; „Spătarul Gurguță către nepotul Costache" ; „La Năstase H." ; „Solicitorii" ; „Lui Ștefan Golescu" ; „Lui I. I. Pală" ; „Vornicul Alecache către noi" ; „Clerul" ; „Banul Flenderiță și Nemesis" ; „La adunarea electivă" ; „Censura nouă" ; „Preotul Grigore Musceleanu" ; „Advocații".

Cîteva strofe din poezia *Românii de astăzi :*

ROMÂNII DE ASTĂZI

În timpuri vechi Românii cu toți erau stimați
Dar laurii de stimă au fost și meritați.
Atunci un cuib de oameni, cu armele în mînă
Au apărat pămîntul cu inima română.
[. . . . .]
Azi cînd străinul calcă acest pămînt de dor
Mulți zboară să se puie smeriți la coada lor.
Streinul care-i vede și care-i umilește
D-a lor nerușinare el însuși se roșește.
[. . . . .]
Deși-n minoritate, dar ici și colo sînt
Bărbații demni de stimă, cu dor de-al lor pămînt.
Acolo este țara ; într-înșii viitorul.
[. . . . .]

MĂRIREA
(după D. Bolintineanu)

Mărirea-i lumina ;
iar cei ce-o adoră
Sînt fluturi de aur ce
nopți o-mpresoară :
Vezi colo-n lumină
acei fluturei ?
Pier toți cîți s-avîntă
în flacăra ei !
(Calendarul de literatură și humor)

„AGHIUȚĂ" și „SATYRUL"

B. P. Hasdeu a scos două reviste de umor: „AGHIUȚĂ" și „SATYRUL". Prima a fost mai consistentă și cu o apariție mai îndelungată — săptămînal, de la 3 noiembrie 1863 și pînă la 17 mai 1864. Din polemicile lui „AGHIUȚĂ" cu alte ziare, socotite inferioare, redăm o notă privind „o scrisoare găsită în redacția ziarului «CONVENȚIUNEA»":

Vino dragă, te aștept,
Vinul dulce te așteaptă.
Vinerea-i o zi d-amor,
Vinele-mi tresar de dor.
Vindecă-mă de-a mea boală
Vina e a ta, Marghioală.

„Iată — spune „AGHIUȚĂ" — toate versurile se încep cu silaba vin, ceea ce este într-o minunată armonie cu spiritul și litera, vreau să zic cu spiritul și litera acestui ziar pururea fericit, adică, pe latinește, beat".

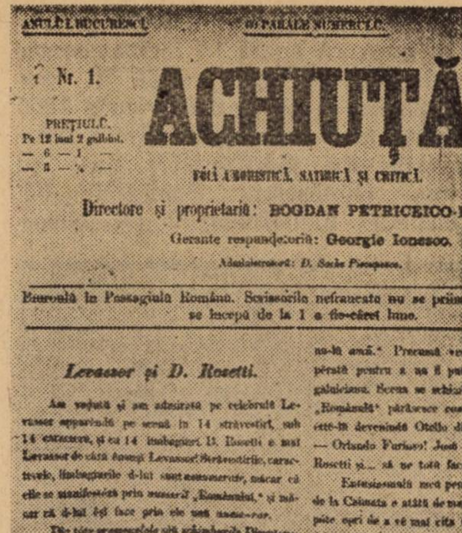
Hasdeu polemizează și cu celelalte reviste umoristice. După împlinirea primei luni de apariție a lui „AGHIUȚĂ", se publică o notă redacțională:

„Deprinși cu bufonerii, crescuți în școala „ȚÎNȚARULUI", „PEPELII", „BONDARULUI", lectorii noștri n-au avut cînd și unde să învețe ceea ce e cu adevărat umor, o satiră pură, o critică mușcătoare și spirituală [...]. Ne putem făli de a fi înlăturat cu desăvîrșire calea cea zgrunțuroasă a celorlalte ziare numite la noi umoristice [...]".

Era răspunsul indirect pe care-l da Hasdeu Calendarului „NICHIPERCEA", „ce ne face muscal, ne ponegrește măgar, ne ponegrește ca pe un subvenționat al Poliției".

La adresa Camerei legiuitoare Hasdeu strecoară prin paginile lui „AGHIUȚĂ" note de felul acesteia:

„Chestiunea țăranilor e mai umană *decît orișicare alta, și tocmai de aceea nici a putut să se gîndească la ea Camera noastră, ocupată fiind numai de chestiuni vitale".*

Nr. 1.
AGHIUȚĂ
FOIĂ UMORISTICĂ, SATIRICĂ ȘI CRITICĂ.
Directore și proprietariu: BOGDAN PETRICEICO-
Gerante respundetoriu: Georgie Ionescu.

Levasor și D. Rosetti.

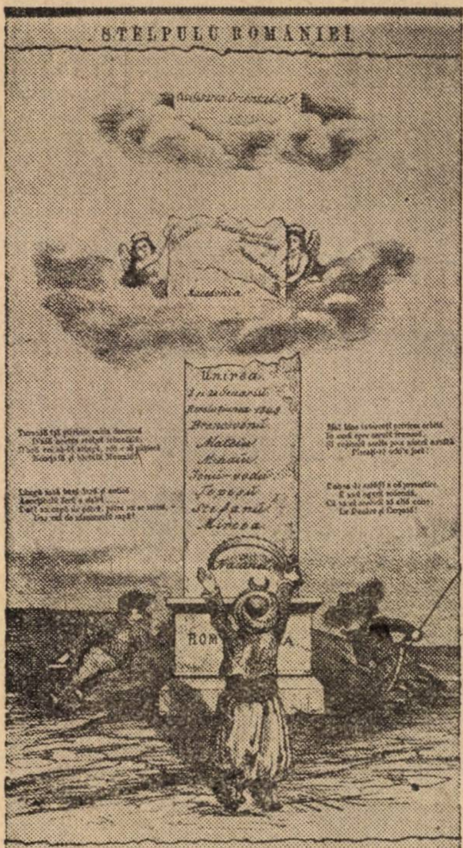
Despre concurentul „NICHIPERCEA":

„Revista aceasta se laudă că sînt oameni care îl prețuesc. Firește, și încă îl prețuesc nu o dată, nu de două ori, ci îl des-*prețuesc".*

*

După doi ani de la suprimarea lui „AGHIUȚĂ", Hasdeu scoate un nou

periodic umoristic : „SATYRUL", care avea să apară în format mare, ca de ziar, pe hîrtie velină, în patru pagini — de la 6 februarie 1866 și pînă la 5 iunie 1866. Toate semnăturile din „SATYRUL" sînt cu nume chinezești : Puang-Hon-Ki (Hasdeu) ; San-Huang-Ki (N. Nicoleanu) : Iao-Tsen-Ki (Șt. Velescu) ; Se-Ma-Ki (I. Fundescu).

Stîlpul României („SATYRUL", 24 martie 1866).

Hasdeu și Nicoleanu critică în paginile „SATYRULUI" nu numai administrația publică, dar și viața teatrală a vremii, consemnîndu-se, între altele, și prima acuzație de plagiat în acest domeniu. La sala Bossel se joacă piesa *Iadeș*, de Pantazi Ghica. Insinuînd că unii ar afirma existența acestui plagiat, „SATYRUL" spune :

„Calomnie, calomnie. Iadeș *nu este un plagiat după piesa franceză* Les Gageurs, *pentru că în această piesă nu apare și un cîine, ca în* Iadeș. *Deci* Iadeș *e piesă originală".*

Pagina a patra a tuturor numerelor din „SATYRUL" are numai caricaturi — toate referitoare la activitatea politică din țară și la cea teatrală din București. Cum revista face și literatură, găsim în fiecare număr cîte o „cronică" de felul acesteia :

„D-l Iorgu Caragiale scoase zilele acestea uă broșurică cu versuri intitulată Unde nu e cap, vai de picioare. *Întrucît se pare deci, d. Iorgu Caragiale suferă de picioare".*

În „SATYRUL" de la 24 martie 1866 apare un desen mare, intitulat *Stîlpul României,* pe care se află inscripția : „Unirea 5 și 24 ianuarie ; Revoluția 1848 ; Brîncovenii ; Matei ; Mihai ; Țepeș ; Ștefan ; Mircea. În jurul stîlpului sînt dușmanii țării, descriși în aceste versuri :

Turcul își știrbise sabia damască
De-al nostru stîlp triumfal.
De-or vrea să-l atingă, rău o să pățească
Neamțul și bietul muscal.

Lîngă astă bază dură și antică
Ascuțitul fier e slab.
Dați cu capul de piatră, piatra nu se strică,
Dar vai de sărmanul cap.

Mai bine întoarceți privirea orbită
În sus spre cerul frumos,
Și văzînd acolo pe-a noastră ursită
Plecați-vă ochii în jos.

Unirea de astăzi e o prevestire,
E un ogor vederat
Că va să sosească o altă unire
La Dunăre și Carpat.

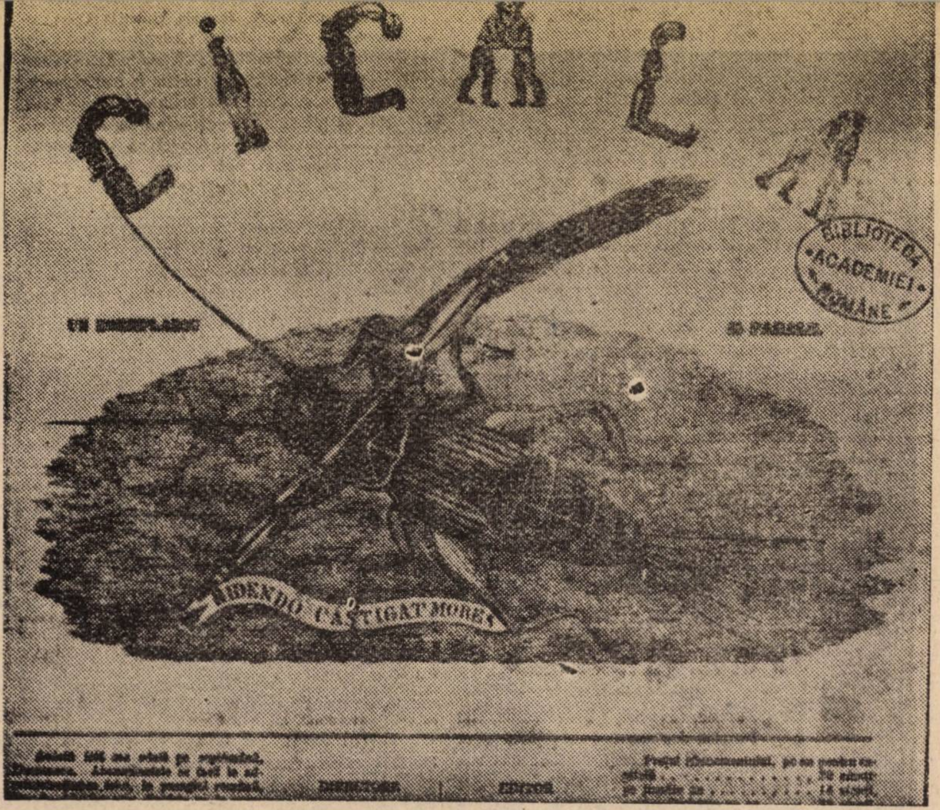
Iată deci că Hasdeu găsea prilejul să-și manifeste patriotismul și sub forma unei satire.

B. P. Hasdeu, caricatură de Jiquidi, 1888

„SATYRUL" publică şi o rubrică de *Proverbe :*

Ştiam să cos eu o dată
Cînd eram la mama fată,
Că mama acu-npungea
Şi mîna mea îl trăgea.

1865—1880

- „CICALA"
- „SARSAILĂ"
- „STRECHEA" şi „DARACUL"
- TREI CALENDARE
- „CLAPONUL"
- „BOBÎRNACU"
- „DIAVOLUL"
- „TARARA"

„CICALA" şi „SARSAILĂ"

Neastîmpăratul N. T. Orăşanu nu se lasă speriat de cele şase suspendări pe care le-a avut „NICHIPERCEA" şi caută noi formule ca să meargă mai departe pe drumul, mult iubit de el, al publicisticii umoristice. La 11 februarie 1865 el reuşeşte să scoată încă o revistă : „CICALA" (apare pînă la 20 mai 1865). Un Ioan A. Geanoglu se intitula directore, dar conducătorul real al revistei era Orăşanu. Semnînd cu diferite pseudonime, au colaborat la cele 15 numere apărute din „CICALA" : N. Filimon, Gr. Tăutu, Radu Rosetti, Pantazi Ghica.

O „poezie" din „CICALA" :

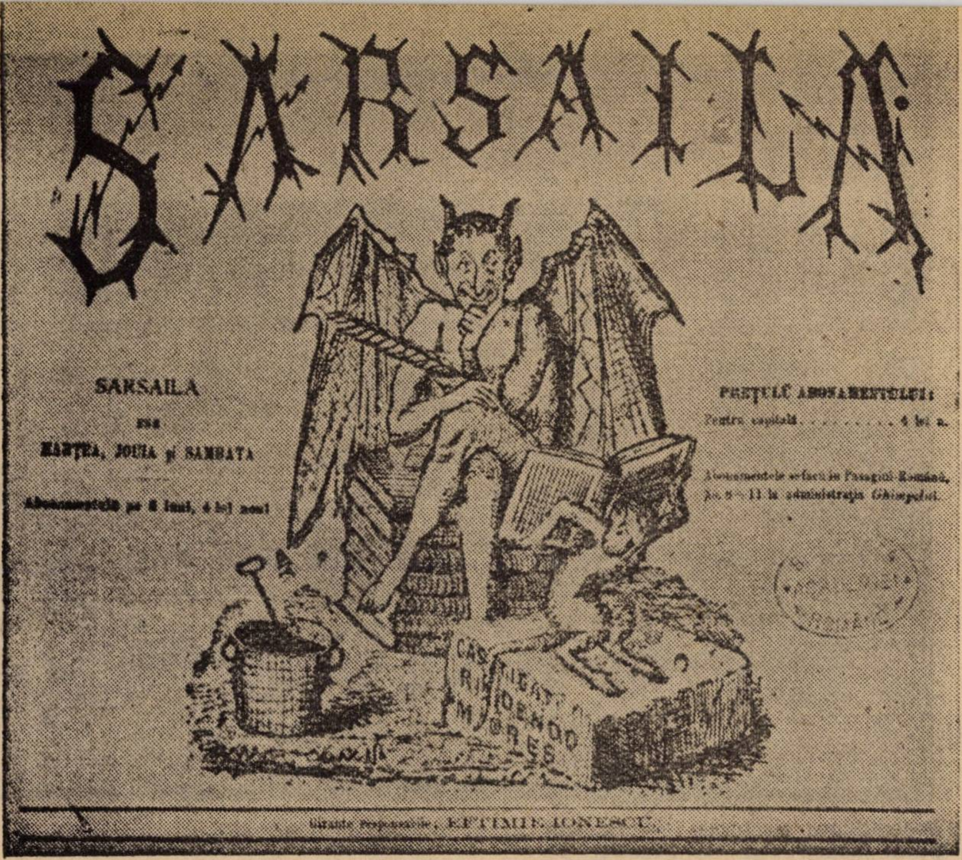
NUMĂRUL PĂCATELOR

De cîte ori pe ziuă, şi chiar şi mai mult
Se zice cum că omul cel bun cade-n păcat !
Femeia înţeleaptă de cîte ori ? — Nu spune
Apostolul, dar tace ; vezi, asta e ciudat.

În paginile „CICALEI" găsim şi un anunţ trist, privind încetarea din viaţă a lui Nicolae Filimon :

NECROLOG

Vineri, la 19 ale curentei (19 martie 1865, n. n.) d. N. M. Philémon a lăsat sănătate tuturor amicilor şi cunoscuţilor săi, la o oră de dimineaţă. Cei ce s-au folosit de scrierile numeroase prin care neobositul Philémon

a căutat a forma în public gustul bucuriei și frumosului, regretă, dimpreună cu noi, perderea ce au făcut musele române în persoana unuia din acei care se consacraseră cu cel mai mare devotament la cultul lor.

Și tot din domeniul literaturii, „CICALA", dovedindu-se nu numai o revistă de umor, dar și de cultură, publică un anunț, cu litere mari, pe un sfert de pagină :

Marți, la 13 aprilie (1865), la 8 ore de seară, D. Hăjdău va ține în Salonul Ministerului de Culte o lectură despre Viața și resbelele lui Ion Vodă, mai cu seamă din punct de vedere al artei militare.

*

„SARSAILĂ" a apărut — după suspendarea „CICALEI" — la 27 februarie 1866 (pînă la 18 mai 1866), purtînd numerotația strămoșului său „NICHIPERCEA" : Anul VIII, nr. 37 (în loc de anul I, nr. 1). Pe prima pagină se și anunță : „SARSAILĂ" va continua cu numerotația lui „NICHIPERCEA". Abonații lui „NICHIPERCEA" și ai „CICALEI" vor primi pe „SARSAILĂ" pentru că „SARSAILĂ" este o continuare a lui „CICALĂ" răposat a doua oară după ce a înviat din moarte [...]"

O poezie veselă din „SARSAILĂ" :

OGLINDA

Bătrîna Lina ce altă dată
Era frumoasă de te uimea,
Astăzi retrasă și dezolată
Încă tot jună se mai credea.

Dar o oglindă luînd în mînă
Cum ochii-ntrînsa și-a aruncat
Strigă : — O, Doamne sfinte,
Oglindele astăzi cît s-au schimbat.

Și o axiomă filosofică :

„Amorul cu luna se asemuește,
Trebuie să scază dacă nu mai crește".

Espediţiunea eleçtorale : — Dac-am putea numai zice ca Francisc I : Tot e pierdut, afară de onoare — (pe) care am pierdut-o de mult !!!

„STRECHEA" şi „DARACUL"

Cînd a apărut revista „STRECHEA" (Bucureşti, 16 noiembrie 1867), dumnealui, I. C. Lerescu, fundatorul şi redactoriul respectiv, explica onor cititorilor :

„Pentru acei care nu înţeleg numele acestei foi, „STRECHEA" este un insect răutăcios, supărător, nesuferit vitelor ; şi pişcă, înţeapă atît de rău încît le face să-şi ia cîmpii şi s-alerge nebune. Amicii noştri dar să nu se supere dacă apariţia „STRECHEI" va supăra pe mulţi [...]. Nu aparţinem nici uneia din partidele politice. Vom înfrunta mai cu seamă pe cei mari şi tari. Vom rîde mult cu toţii de cei ce se furdanlisesc cu un renume cîştigat fără merite [...]. Dar o parte din coloanele „STRECHEI" va fi consacrată cercetărilor literare şi ştiinţifice".

„STRECHEA" a apărut pînă la 15 februarie 1868, cînd a fost suspendată pentru desele sale atacuri îndreptate împotriva Coroanei, cum se menţionează în açtul de acuzaţie respectiv. Lerescu este dat în judecată, dar intervine surpriza : el declară, în faţa judecătorului, că fondatorii şi redactorii răspunzători sînt Dimitrie Bolintineanu şi Gr. H. Grandea. Iată-l deci pe poetul Bolintineanu amestecat, discret, într-o campanie antimonarhică. Pînă la urmă se pare că nici unul dintre cei trei eroi n-au păţit nimic, fiind achitaţi.

Uă glumă, a lui G. Sion, apărută în „STRECHEA" :

Mă plîngeam că murdăria
Zace la fereastra mea,
Şi că poate Primăria
De aceasta nu ştia.

Iată însă că o ceată
De cîini mari şi leşinaţi,

La fereastra mea s-adună
Cu dinți aprigi înarmați.

Ei au mirosit îndată
Un cal mort aci uitat
Și, bucată cu bucată,
Într-o noapte l-au mîncat.

Iar un epistat a zis
Că primarul i-a trimis.

„DARACUL" se specializase în critica adresată primăriei Capitalei, dar nu ocolea nici articolele și desenele patriotice. Această revistă a apărut la București, de la 5 ianuarie 1869 și pînă la 8 ianuarie 1872, și apoi din nou în perioada iulie — octombrie 1876. Conducătorul „DARACULUI" este ascuns sub diferite pseudonime, dar pînă la urmă se află că este experimentatul N. T. Orășanu.

Un desen din „DARACUL", apărut la 5 ianuarie 1870, reprodus în pag. 20 :

ESPEDIȚIUNEA ELECTORALE

Vitejii partidelor politice au pornit la marea bătălie pentru cîștigarea alegerilor din Capitală. Bine „înarmați" cu butoaie cu vin, bravii năvălesc spre sectoare : Albastru, Verde, Galben și Negru — cum era împărțit orașul la vremea aceea. Explicația desenului :

— *Dac-am putea numai zice ca Francisc I : Tot e pierdut, afară de onoare — (pe) care am pierdut-o de mult ! ! !*

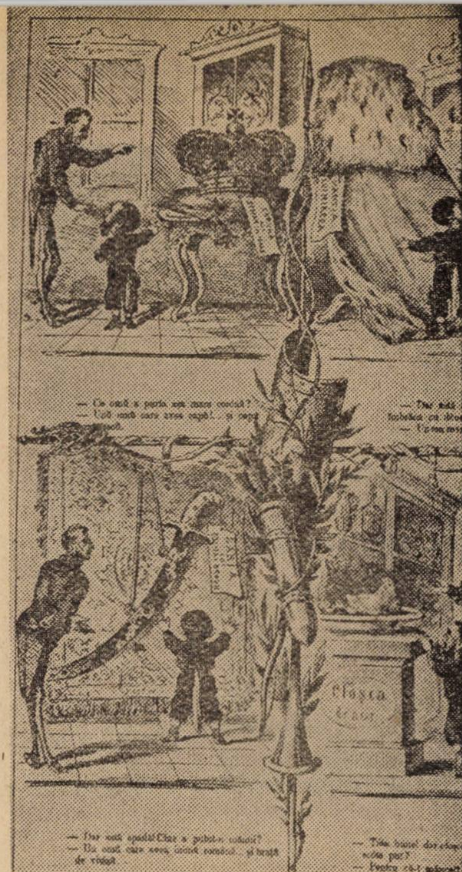
Și un desen de nuanță patriotică („DARACUL", 2 mai 1870).

Sus, stînga :

— *Vizitatorul : — Ce om a purtat așa mare coroană ?*

Custodele : — Un om care a avut cap ! ...și cap pămîntesc.

(Coroana lui Ștefan cel Mare).

O vizită la Muzeul Național („DARACUL", 2 mai 1870).

Sus, dreapta :

— *Dar astă mantie, ce om s-a putut îmbrăca cu dînsa ?*

— *Un om mare, nu din soiul piticilor.*

(Mircea cel Bătrîn)

Jos, stînga :

— *Dar astă spadă, cine a putut-o mînui ?*

— *Un om care avea inimă română și braț de viteaz*

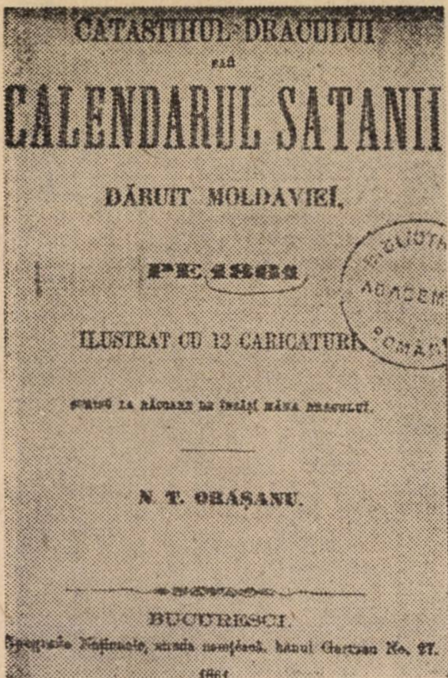
(Mihai Viteazul).

Jos, dreapta :

— *Toate bune, dar cloșca asta de ce nu mai scoate pui ?*

— *Pentru că-i mîncați voi ouăle și nu le lăsați să clocească.*

(Tezaurul Cloșca cu puii de aur).

CATASTIHUL DRACULUI

CALENDARUL SATANII

DĂRUIT MOLDAVIEI,

ILUSTRAT CU 12 CARICATURI

N. T. ORĂȘANU.

BUCURESCI.

VICE-

STRIGOIULUI

PRE ANULU

1862.

TREI CALENDARE

Întîiul calendar editat de N. T. Orășanu („Calendarul SATANEI") a apărut la București, în anul 1861, fiind „ilustrat cu 12 caricaturi și scris la răcoare de însăși mîna dracului — și dăruit Moldaviei". Această dăruire constă în faptul că mai mult de jumătate din textul calendarului este rezervat povestirii unei călătorii prin Moldova, cu trecere prin toate marile orașe. Despre Iași călătorul Orășanu spune :

„Toată frumusețea acestei capitale constă în două petice de uliță pavată cu piatră cubică, pe care frații noștri de acolo nu lipsesc a le recomanda oricărui străin și pe care ei singuri le privesc cu atîta plăcere încît îmi vine a crede că la vreme de nevoie le-ar mînca ca pe niște bucăți de cașcaval. Mă mir cum nu s-a găsit vreun poet care să facă vreo odă acestor calîpuri de peatră [...]".

Un *Calendar al Vice-Strigoiului*, „umoristic, satiric, cu ilustrațiuni, compus de Bucur Râsulea", a apărut în limba română, la Pesta, în anul 1862. Are : Fabule ; Explicația lunilor ; Snoave ; Glume.

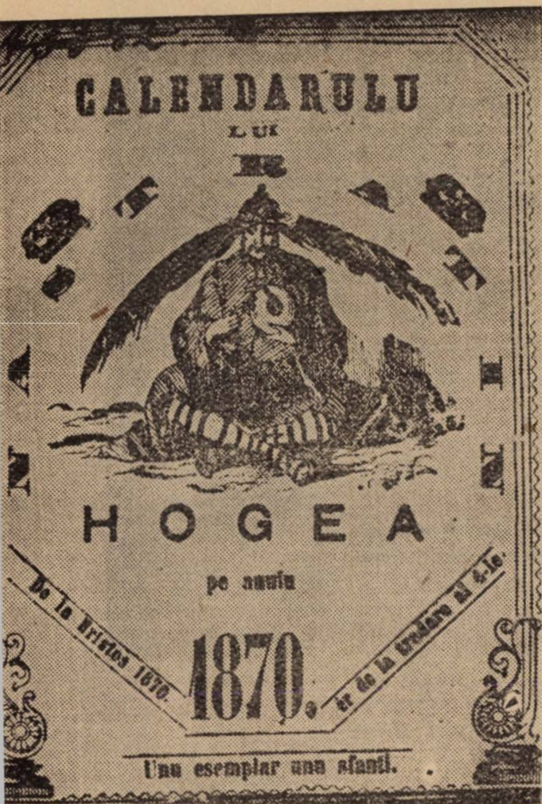
Cîteva dintre explicațiile Zodiilor „adică ale semnelor cerești" :

SCORPIA, e un dobitoc foarte crud. La noi este foarte cunoscută. Trăiește după sudoarea altor viețuitoare.

BERBECUL, e un dobitoc necrutător ; parcă a studiat în școala de pumn-lupte (box, n. n.), *chiar ca și unii jurnaliști.*

CALENDARUL LUI NASTRATIN HOGEA îl găsim apărut în București, „pe anul de la Hristos 1870, iar de la trădare (înlăturarea lui Cuza, n. n.), al 4-lea". V. Botez, editorul, face cîteva profeții pentru acest an 1870 :

— *În septembrie începem a cule-*

ge ce am semănat. Fericiţi cei ce au semănat înfrăţirea; vai de cei ce au aruncat sămînţa discordiei.

— Cu sfîrşitul lunei decembrie se sfîrşeşte şi anul. Nu însă şi discordiile dintre noi, prin urmare nici suferinţele noastre.

Explicînd Zodiile, V. Botez este mai categoric decît Bucur Râsulea :

SCORPIA se potriveşte cu ciocoii noştri ; şi unii şi alţii sînt plini de venin.

TAURUL, zis Boul sau Boerescu, cel mai mare dintre dobitoace, i se vor mai scurta coarnele

În deceniul 1861—1870 au mai apărut şi alte calendare, unele dintre ele continuîndu-şi seria dincolo de 1870. Pe cele mai de seamă le vom cerceta, spre a le face cunoscute cititorilor care urmăresc acest „serial“ umoristic.

AL DOILEA „SARSAILĂ“

Dintre numeroşii umorişti care s-au evidenţiat în publicistica de specialitate, în secolul trecut, cei mai de seamă au fost : C. A. Rosetti (1859 — „ŢÎNŢARUL“), N. T. Orăşanu (1859—1879 : „ŢÎNŢARUL“, „SPIRIDUŞ“, „CICALA“, „DARACUL“, „NICHIPERCEA“ şi altele), Pantazi Ghica (1860 — „PĂCALĂ“), B. P. Hasdeu (1863 — „AGHIUŢĂ“ ; 1866 — „SATYRUL“), Gh. Dem. Teodorescu (1871 — „SARSAILĂ“), I. L. Caragiale (1878 — „CLAPONUL“ ; 1893 — „MOFTUL ROMÂN“), Frédéric Damé (1882 — „CIMPOIUL“), Constantin Bacalbaşa (1884 — „GHIŢĂ BERBECU“), Anton Bacalbaşa (1895 — „MOŞ TEACĂ“).

În revistele lor, toţi aceştia s-au ocupat, cu precădere, de aceiaşi reprezentanţi ai protipendadei, în frunte cu regele.

Un erudit, folclorist de seamă, istoric literar şi publicist — Gh. Dem. Teodorescu, calcă pe urmele lui B. P. Hasdeu, trecînd la satiră şi umor, publicînd virulente atacuri antimonarhice în diferite ziare şi reviste — iar în cele din urmă scoţînd propria-i gazetă umoristică : „SARSAILĂ“, care apare, de trei ori pe săptămînă, de la 8 aprilie pînă la 8 iunie 1871. În 1866 mai existase un „SARSAILĂ“, scos de N. T. Orăşanu, la care Gh. Dem. Teodorescu îşi semnase colaborările cu pseudonimul Ghedem. Noul „SARSAILĂ“ este girat de un anume Eftimie Ionescu. Primul număr începe cu un lung şi „elogios“ articol privind aducerea în fruntea ţării a unui domnitor străin :

Bucureşti, 8 (20) aprilie 1871

„După un somn de cinci ani şi mai bine, bubuitul celor 101 tunuri şi tropăitul cailor de la parada prasnicului lui Vodă de azi dimineaţă, mă deşteptă şi pe mine, Moş Sarsailă, spaima Dracilor

Devotamentul către dinastie :
— **Proaste, Măria ta, proaste slugile Măriei tale!**
Sarsailă **salută cu indulgință pe dragostea inimei sale.**

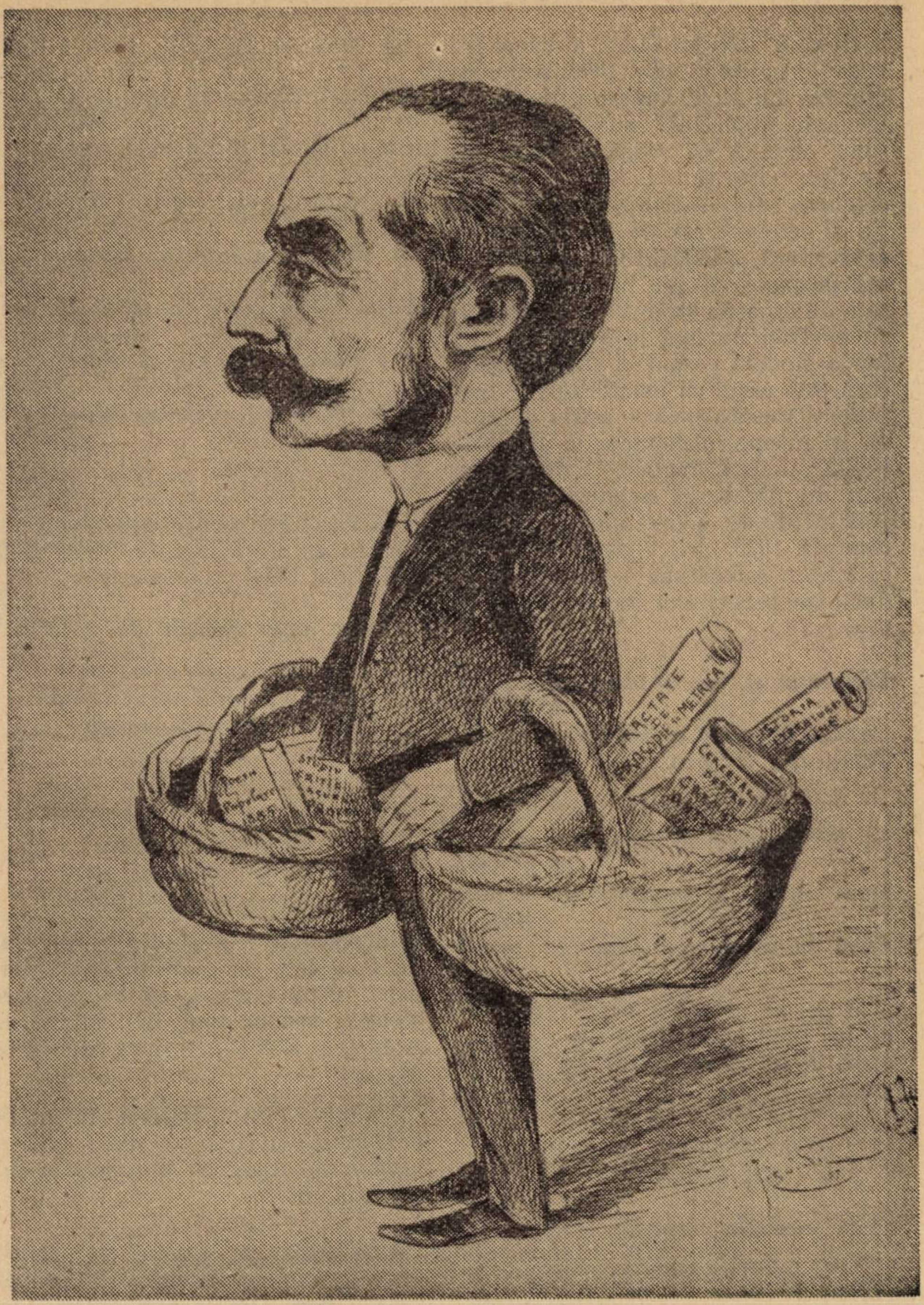
Acum cinci ani, după ce toți în toate părțile alergară să găsească un cap pentru noi Românii, de chiu de vai aleserăm pînă culeserăm pe ăst Vodă de azi, care nu mai știm cîți ani împlinește, ori cît mai are de împlinit pînă i-o ieși măseaua de minte.

Îl aduserăm. Știți, dragi cititori, ce primire frumoasă i-am făcut. Închipuiți-vă că pînă și eu, un biet Sarsailă (e vorba de revista „SARSAILĂ", din 1866, n. n.), *am mers pe jos, cu flori în căciulă și cu panglici de trei fețe la pept, pînă dincolo de Capul Podului* (Piața Victoriei, n.n.), *ca să văd pe Mesia al nostru, că de, multe se ziceau: ba vine, ba nu vine! și eu, ca Toma Necredinciosul vreau să-l pipăi și apoi să cred. Vodă veni. Uurrrraa!!! răsună într-una de la șosea pînă la Mitropolie și pînă la palat, și printre toate glasurile cel al lui „SARSAILĂ" știți bine că răsuna mai cu putere decît toate. Vodă se puse pe tron. Ce bine-i ședea! mai ales cînd ținea în brațe pe maica-sfînta Constituțiune [...]. Și vodă adormi. În țară sărăcie și corupție, pavaje proaste și abuzuri pretutindeni [...]. Știți, bătrînii sînt totdeauna cicălitori și eu, ca moștenitor al răposatului „CICALĂ", nu pot să trec cu vederea așa multe prostii și răutăți".*

În felul acesta „SARSAILĂ" și-a continuat „laudele" la adresa domniei și a guvernului, pînă cînd i-a venit și lui ziua suspendării.

D'ale lui „SARSAILĂ" :

Țara mea, pe care o iubesc și am iubit,
O văd astăzi în jale și chin neîmblînzit,
Iar pe străin, ce-atîta urîtu-l-am cu groază
Îl văd cum fără milă turbat ne împilează.

Gh. Dem. Teodorescu, desen de Jiquidi

Caragiale la „GHIMPELE"

Revista „GHIMPELE", al cărui început îl găsim în anul 1866, sub conducerea lui N. T. Orăşanu, trece, între anii 1872—1877, sub conducerea unui comitet de redacţie, din care va face parte şi I. L. Caragiale (decembrie 1874 — începutul lui 1876). Ca şi celelalte reviste umoristice din acea epocă, „GHIMPELE" are ca temă permanentă „de lucru", opoziţia faţă de dinastia străină. Dar redactorii revistei nu lasă la o parte nici lauda sinceră — atunci cînd trebuie, cum este cazul cu manifestările teatrale şi muzicale. Cu o astfel de laudă îşi începe colaborarea la „GHIMPELE", I. L. Caragiale. Cercetătorii sînt de părere că debutul lui, la „GHIMPELE", a fost oficiat la 6 decembrie 1873, cînd a publicat — fără nici o semnătură — două sonete dedicate baritonului italian Agostino Manzzoli :

Eşti rege şi, pe tronu-ţi de plină strălucire
Supuşii te salută, zicîndu-ţi în unire :
Talentul e coroana ce stă pe fruntea ta !
[. . . . .]
De cît să servi un rege, durere nu-i mai mare
Dar... lumea se împacă, c-o nobil-avîntare
Cînd sceptrul este arta şi regele artist.

O poezie identificată cu certitudine ca fiind a lui Caragiale este cea apărută în „GHIMPELE" la 2 iunie 1874 :

SONET UNUI CAVALER DE INDUSTRIE

Fals, malonest, venale, hidos eşti, cavalere !
Prea bine ţi-au zis unii Coţcar Coţcaravici.
Figura ta ce-nspiră desgust şi desplăcere :
Cum dracu fruntea-n lume cutezi să mai ridici ?
Vestitele-ţi scandaluri azi nu mai sînt mistere,
De cînd, ca paraziţii, te-ai pripăşit p-aici.
Nu vezi, cînd vrei prin lume şi tu ceva să zici,
Cum fug toţi d-ale tale cuvinte deletere ?
În loc să-ţi vezi ruşinea, stigmatizat cum eşti
Şi, dîndu-te căinţei să plîngi şi, de durere
Să-ţi dai în piept cu pumnul, ai cuteza, mizere,
P-o plată de nimica, să-njuri pe cei oneşti.
Fals, malonest, venale, hidos eşti, cavalere !

Car...

Iată şi două dintre epigramele publicate de Caragiale în „GHIMPELE" (mai 1874) :

Unui amic mîncat de datorii

Eşti mîncat de cămătari
Cum e lemnul vechi de cari
Şi ţara de prinţi coţcari.

Unui poetastru

Tînărul X are darul
D-a scrie şi poezie.
— Dar carte ceva ştie ?
— A-nvăţat abecedarul.

În privinţa debutului în versuri al lui Caragiale, la „GHIMPELE", sînt emise două ipoteze. În *Istoria literaturii române* (vol. III), editată de Academia Română, la pagina 549 se spune :

„*Debutul* (lui Caragiale, n. n.) *în versuri şi-l face cu un sonet dedicat baritonului Agostino Manzzoli, în decembrie 1873*".

Este vorba de sonetul pe care-l reproducem noi, parţial, aici, sonet apărut fără nici o semnătură, în „GHIMPELE", la 6 decembrie 1873, O afirmaţie asemănătoare o găsim şi în *Dicţionarul literaturii române de la origini pînă la 1900* (pag. 402) :

GHIMPELE

UN EXEMPLAR

50 BANI.

DUMINECA

„Colaborarea lui Caragiale (la „GHIMPELE“, n. n.) *începe în decembrie 1873, cu un sonet dedicat baritonului italian Agostino Manzzoli.*

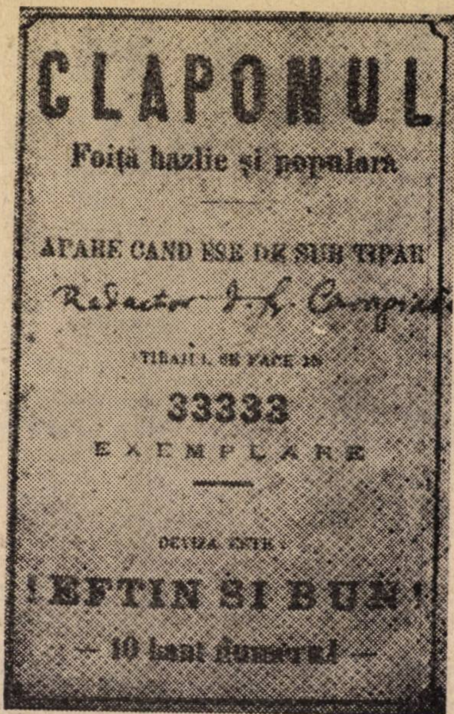
Şerban Cioculescu, în volumul *Viaţa lui I. L. Caragiale* (ediţia 1977), la pagina 340 scrie :

„*Reţinem deocamdată primele sale* (ale lui Caragiale, n. n.) *producţii în versuri :* Sonet unui cavaler de industrie *(2 iunie 1874)*“.

Este sonetul reprodus de noi, în întregime, avînd semnătura : Car... („GHIMPELE“, 2 iunie 1874).

I. L. Caragiale, desen de Jiquidi, 1893

CLAPONUL
Foiță hazlie și populară
APARE CAND ESE DE SUB TIPAR
TIRAJUL SE FACE IN
33333
EXEMPLARE
DEVIZA ESTE:
!EFTIN ȘI BUN!
— 10 bani numerul —

„CLAPONUL" și Calendarul „CLAPONULUI"

„CLAPONUL" lui Caragiale a fost cea mai mică revistă de umor apărută la noi în secolul trecut. Format „de buzunar", se recomandă că este „foiță hazlie și populară, care apare cînd ese de sub tipar, cu un tiraj de 33 333 de exemplare și are deviza *Eftin și bun* — 10 bani numărul". Au apărut șase numere, în vara anului 1877. Ni s-au păstrat numai trei numere, din care aflăm rubricile permanente : *Gogoși, Ultimele gogoși calde, Prospături.* În cuvîntul de prezentare către cititori, directorul-proprietar I. L. Caragiale spune, printre altele :

«În vremea caraghioasă și de mare cumpănă prin care avem cinstea să trecem, cînd a ieșit iar la maidan obștia orientului, cînd în București ies mereu gazete și gazetuțe, cum răsar ciupercile după ploaie ; cînd fiecare ciocoi și cioconflea s-amestecă pe cîte un petec de jurnal în ceata împărățiilor, de ce adică să nu iasă și „CLAPONUL", buletin hazliu al întîmplărilor orientale ? „CLAPONUL" este un organ eminamente neutru. Ce treabă avem noi cu împărățiile ? Împartă-și părul și furca, noi n-avem să ne amestecăm [...]. „CLAPONUL" vine cu zaharicale și cafeaua de după masă, să-i dreagă gustul. Drept aceea, acest organ rococo s-a hotărît să apară în broșuri de 32 de foi, în care un comitet de colaboratori va înșira producții variate, prea nostime și caraghioase, ce desigur au să placă foarte mult [...]».

Cele mai substanțiale materiale publicate în „CLAPONUL" sînt poeziile lui Anton Pann : „Bețivul și fiul său" ; „Inimă rea și inimă bună" ; „Din Nastratin Hogea" : „Tunsă ori rasă" ; „Întîmplările unui mort" și „Scumpul" — pe care o reproducem.

SCUMPUL

Peste un rîu foarte mare
Și repede curgător
Vrînd să treacă oarecare
Scump de argint iubitor,
Mergînd pe pod, cum să pare,
Unde-a călcat n-a văzut,
C-atît s-a-npiedicat de tare
Cît drept în rîu a căzut.
Și-ncepu să strige-n apă :
— Aoleo — mă înec ! Mor !
Vino lume de mă scapă,
Dă-mi mînă de ajutor.
Un pescar, din întîmplare,
Care aci s-a aflat
Spre a acestui scăpare
De grab în rîu s-aruncat,

Şi cu multă osteneală,
Spre el tare înotînd,
L-a ajuns ca-ntr-o clipeală,
Coraj dîndu-i şi strigînd :
— Dă-mi mîna încoci măi, tare,
Întinde-o mai în grab,
Să te scap de înecare,
Fii cu coraj, nu fii slab.
Pe dă-mi *auzind prin unde*
Scumpul mult s-a supărat :
— Nu-ţi dau nimic, îi răspunde
Şi-n adînc s-a scufundat.

Din glumele, intitulate *Gogoşi*, ale „CLAPONULUI“ :

Un tînăr loveşte copoiul unui arendaş, ca să se apere. La judecătorie este întrebat :

— De ce nu te-ai apărat de copoi cu coada sapei ?

— M-aş fi apărat eu aşa, dacă copoiul ar fi încercat să mă muşte cu coada şi nu cu dinţii.

*

Un ţăran trece pe lîngă palatul Tribunalului.

— Ce să fie în palatul ăsta ? întreabă el.

— Moară de vînt, răspunde, în glumă, cel întrebat.

— Ei ! şi mie nu-mi dădea în gînd de ce intră aici atîţi măgari cu trăistile pline (avocaţii cu servietele, n. n.).

Desigur că formatul l-a dezavantajat şi concurenţa pe piaţa umorului fiind la vremea aceea, „CLAPONUL“ a dispărut la o vîrstă foarte fragedă.

În anul următor — 1878 — Caragiale a scos Calendarul „CLAPONULUI“, în care a reprodus mai tot ce publicase în revistă. Acest calendar a fost dedicat „cocoanelor şi demoazelelor din toate mahalalele Bucureştilor, precum şi tuturor monşerilor bancheri şi familişti“.

Bobârnacul
FOAIE SATIRICA ŞI UMORISTICA
PRECUVENTARE

„BOBÂRNACUL“

O revistă care s-a prezentat destul de satisfăcător în faţa cititorilor a fost „BOBÂRNACUL“, apărută la Bucureşti de la 1 ianuarie 1878 şi pînă la 3 iunie 1879, apoi de la 21 decembrie 1879 pînă la 7 februarie 1880 ; de la 9 la 18 aprilie 1885 şi 2 februarie — 7 aprilie 1886. Revista a fost înfiinţată şi condusă de un I. Marian şi a avut printre colaboratori pe Al. Obedenaru, M. Demetriade şi — probabil — pe I. L. Caragiale, care a publicat aici, în primul trimestru al anului 1878, diferite schiţe — toate nesemnate însă.

Din rubricile „BOBÂRNACULUI“ :

Starea sănătăţii Capitalei
(la 8—15 ianuarie 1871)

Născuţi : *1 legitim ; 33 333 nelegitimi, între care 4 de genul masculin, 29 de genul feminin şi 33 300 de genul neutru.*

Morții : *Toți aceia care au răposat în decursul săptămînii.*

Bolnavi : *Mai mult de jumătate din populația orașului.*

Pricinile boalelor : *Sărăcia, Ligneala, Jerpeleala, Calicia, Flămînzeala, Prostia, Lenea, Gugumănia, Funcțiomania, Metromania, Gazetaromania, Beția, Moftominciomania și Luxomania.*

Sfaturile „BOBÂRNACULUI"

Cînd aveți a vă sfădi
Cu vreo doamnă, de necaz
Puneți-i punctul pe i
Iară nu peste obraz.

GLUME

Un mut întinde mîna către un trecător, semn că-i cere un ban de pomană. Trecătorul îi dă banul și-l întreabă :

— De mult ești mut, nefericitule ?

— De mic copil, domnule, răspunse „mutul", uitînd că făcea pe mutul.

EPITAFURI

Unei soții :

Lîngă această piatră oricînd voi călca
Voi depune asupră-i calde lăcrămele,
Căci ziua din urmă din viața ta
Fu cea dintîi ziuă a fericirii mele.

Unui leneș :

X se odihnește-n pace
Ce-a făcut în viață, face.

Unui cioclu :

Cît el fu în viață, Moartea-a adorat.
A mîncat prin dînsa ; ea l-a și mîncat.

Unui bețiv :

Toată viața-i astfel i-o pot rezuma :
El mergea la crîșmă și se întorcea.

DIAVOLUL

TARARA

DIAR SATIRIC

APARE IN FIE-CARE DUMINECA

Ne punem candidatura pentru Bono Merenti «TARARA»

No. 14

DUMINECA 6 APRILIE

Prețul 20 bani

„DIAVOLUL" și „TARARA"

Pornit cu pretenții mari, de reformare a presei umoristice românești, revista „DIAVOLUL" a apărut la București, în perioada 24 august — 25 septembrie 1878 ; în total opt numere. A avut ca deviză amenințarea : „Voi rîdeți unul de

Alexandru Macedonski, desen de Iser, 1913

altul ; eu voi rîde de voi toţi". Colaboratorilor ocazionali, neinvitaţi, li se dă avertismentul : „Articolele nepublicate se vor trimite în iad". Deşi numerele apărute sînt interesante prin conţinutul lor antimonarhic şi antiguvernamental, totuşi revista nu şi-a putut cîştiga destui cititori ca să poată apărea mai departe.

Vrînd să se răfuiască în primul rînd cu regele Carol I şi apoi cu guvernanţii liberali, poetul Alexandru Macedonski a scos, la Bucureşti, în perioada 6 ianuarie — 6 aprilie 1880, periodicul „TARARA" — „ziar satiric [care] apare în fiecare duminică" cu menţiunea : „Ne punem candidatura pentru decoraţia *Bene-Merenti*".

Poetul scrie aproape în întregime toată revista, cu proză, şi, mai ales, cu poezie satirică usturătoare, de care nu scapă nici unul dintre afaceriştii timpului, cei din camarila de la Palat, demagogii şi marii parveniţi.

O ştire „reprodusă" din „Monitorul oficial" :

Decorare : *Noi, Găgăuţă, prin graţia Necuratului şi prin voinţa dom-*

nilor Rosetti-Brătianu, am decretat și decretăm:

Art. 1. În urma raportului secretarului nostru de stat la departamentul Ignoranței publice, acordăm redactorului „TARARALEI“ medalia Benemerenti cl. I (cl. II lui „NICHIPERCEA“) pentru spiritualele sale producțiuni literare.

În cele 14 numere apărute din „TARARA“, Macedonski a publicat, între altele, și zece poezii satirice adresate direct neiubitului domnitor străin Carol I: „Tararaua la nemți“; „Substantivul rege“; „Bal la palat“; „Vodă e în lege“; „Și mai și“; „Să trăiască vodă“; „Pilda Măriei sale“; „Al doilea gîngav politic“; „Vodă Trefeleac I“ și „Gîngavul politic“ — cea pe care a reprodus-o din ziarul „Oltul“, unde o mai publicase în anul 1875.

GÎNGAVUL POLITIC

Jos străinul ce domnește,
Legile disprețuește,
Vrea pe bete să ne dea,
Vodă Car...
Vodă Car...
Trădătorul... Caragea!

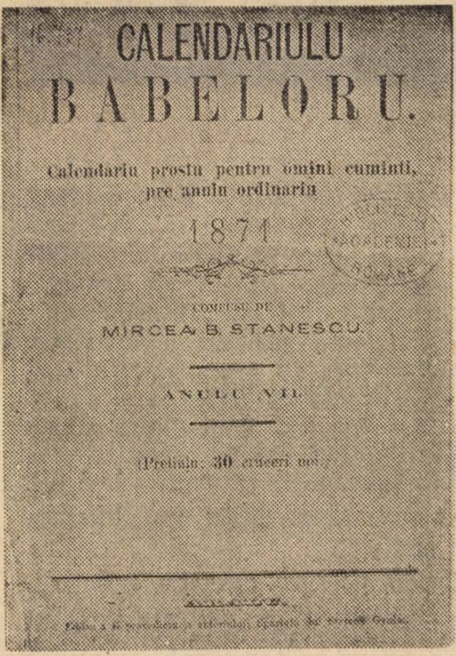
Cu mișei se înconjoară,
Împilează și omoară
În urgia lui cea grea,
Vodă Car...
Vodă Car...
Nemblînzitul... Caragea!

Patria cea strămoșească,
Cu o mînă dușmănească,
Pune la mezat să stea
Vodă Car...
Vodă Car...
Vînzătorul... Caragea!

Vai — Moșia românească
A ajuns s-o stăpînească
Un mișel, un venetic,
Vodă Car...
Vodă Car...
Vodă cel cu suflet mic!

O! Români, sculați cu toți,
Dacă sînteți strănepoți
Neînvinșilor eroi!
Piară Car...
Piară Car...
Caragea cel dintre noi!

Muma noastră-ngenunchiată,
Sărăcită și trădată,
Zace sub urgie grea,
Pe cînd Car...
Vodă Car...
În palat, stă... Caragea!

CINCI CALENDARE

Din numeroasele Calendare apărute în secolul trecut — mai cu seamă între anii 1871—1880 — semnalăm cinci, pe care le socotim mai reuşite în aria satirei şi umorului.

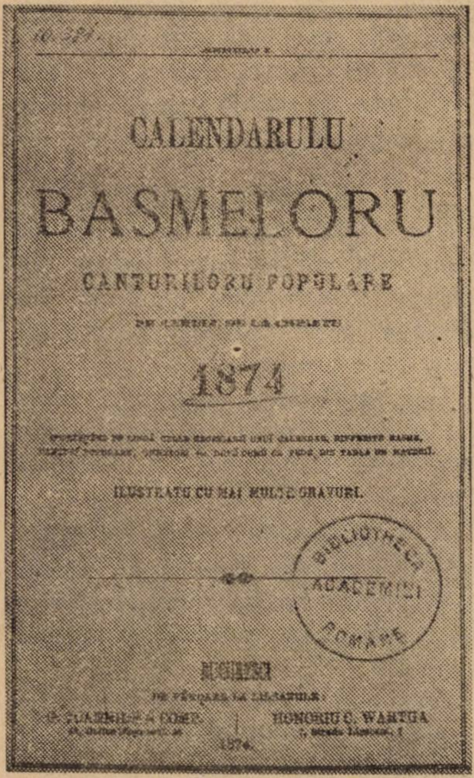
CALENDARUL BABELOR — 1871.

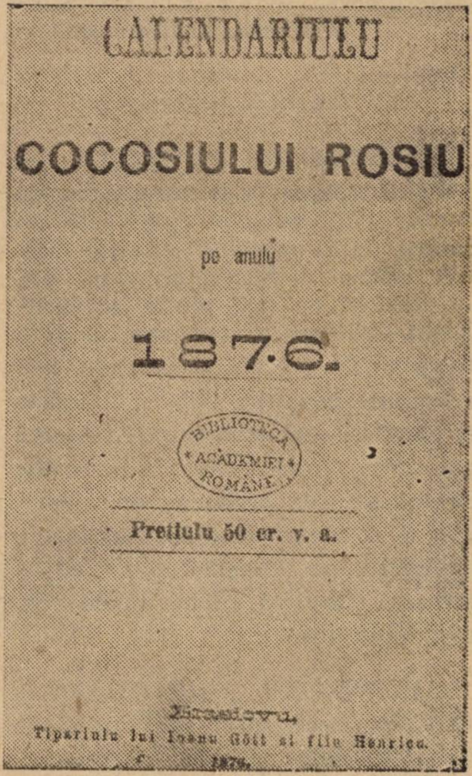
A apărut la Arad „cu scopul de a lovi în răul ce domnea în lume". Deviza acestui Calendar, pornit să satirizeze pe stăpînitorii abuzivi, era :

Să măturăm,
Să scuturăm,
Şi murdării,
Şi tîlhării,
Gunoiul şi praful,
Boierul şi groful
Şi din palate,
Şi de prin sate.

La comentariile politice se face următorul pronostic pentru anul 1871 :

„Anul acesta tot între doi români vor fi trei partide, ca și pînă acum“. Și din cugetările lui Lascăr Catargiu : „Țăranii sînt capitalul boierilor“.

CALENDARUL DARACULUI — 1872. Ne anunță eclipsele cele mai mari ale anului : „În mintea unui monarh va fi o eclipsă care va ține pînă la căderea lui de pe tron. Va mai fi o mare eclipsă în mintea unor reprezentanți ai țării, care vînd nația străinilor“. Acest Calendar a apărut la București, deci se înțelege despre ce monarh și ce politicieni era vorba.

Glume :

— Am văzut pe Dracul fugind.
— Cum era ?
— Ca un măgar
— Te-ai speriat de umbra ta, fricosule.

Judecătorul : — Vii la Tribunal de cinci ani, nu ți-e rușine ?

Hoțul — Păi, dumneavoastră care veniți în fiecare zi ?

CALENDARUL BASMELOR — 1874. A apărut la București, cu un sumar „cuprinzînd pe lîngă cele necesarii unui calendar, diferite basme, cînturi populare, ghicitori etc. — ilustrat cu mai multe gravuri“. Acest Calendar a avut meritul de a fi răspîndit printre țărani cele mai cunoscute povestiri, balade, anecdote și ghicitori care pînă atunci fuseseră transmise din generație în generație numai pe cale orală, și, de asemenea, de a fi contribuit la combaterea superstițiilor, explicînd, bunăoară, în termeni științifici, fenomenele cerești obișnuite.

CALENDARUL „GHIMPELUI“ — 1875. Din amuzantul conținut al acestui Calendar :

Statistica unui bal

Pentru balul dat de Doamna X, cu opt zile înainte madamele începură gătirea. Opt zile dură gătirea damelor de toate clasele și de toate vîrstele, pentru 8 carturi de oră de petrecere.

— Eu voi uimi balul, zicea una din ele, uitîndu-se în oglindă.

— Eu voi fi regina balului, adăugă alta, agățîndu-și 16 flori în cap și 8 trandafiri în piept.

— Eu voi înnebuni pe toți tinerii, zicea a treia, puindu-și 3 malacoave, 12 fuste și o rochie în 24 de foi.

Balul a început la 10 ore și s-a terminat pe la cinci dinspre ziuă.

Iată o statistică făcută după încheierea balului : s-au bolnăvit 80 dame de junghiuri, 39 de colică, 276 de îngreunare la stomac din cauza bunătăților de la bufet, 47 de sughiț, 93 de scrintitură, 85 de guturai, 54 și-au turtit nasul căzînd pe gheață, 62 au rămas știrbe din cauza multor glasele ce au mîncat. S-au rupt 1000 de mănuși albe, s-au mînjit 900 de fracuri, dintre care 600 închiriate. Au ieșit și 9 căsătorii, însă din interes, nici una din amor“.

CALENDARUL „COCOȘUL ROȘU“ — 1876. Apărut în tiparul lui Ioan Gött și fiul său Henric, la Brașov. Printre alte anunțuri de senzație, acest Calendar proorocește și mari întunecimi :

Una în rîndurile eparhiilor noastre și se va vedea mai bine la Sibiu, Arad, Caransebeș și Oradea-Mare.

Altă întunecime va fi în capul celor ce au luat politica în arendă și în numele națiunii declară pasivitate, activitate, subscriu programe generale.

Alta va fi în mintea celor ce încheie convenții de căi ferate și concesiuni comerciale.

1880—1900

● „CIMPOIUL“ ● „LE BOSSU“ ● „GHIȚĂ BERBECU“ ● „CUCUVAIA“ ● „MOFTUL ROMÂN“ ● „CALENDARUL MOFTULUI ROMÂN“ ● „VULPEA“ ȘI „ARDEIUL“ ● „MOȘ TEACĂ“ ● „DRACU“ ● „LUMEA VECHIE“ ● CALENDARUL DACIA“ ● „CHITIBUȘUL“ ȘI „CIOCOIUL“ ● ALMANAHURILE „ADEVĂRUL“ ȘI „UNIVERSUL“ ● „PAGINI LITERARE“

„CIMPOIUL“

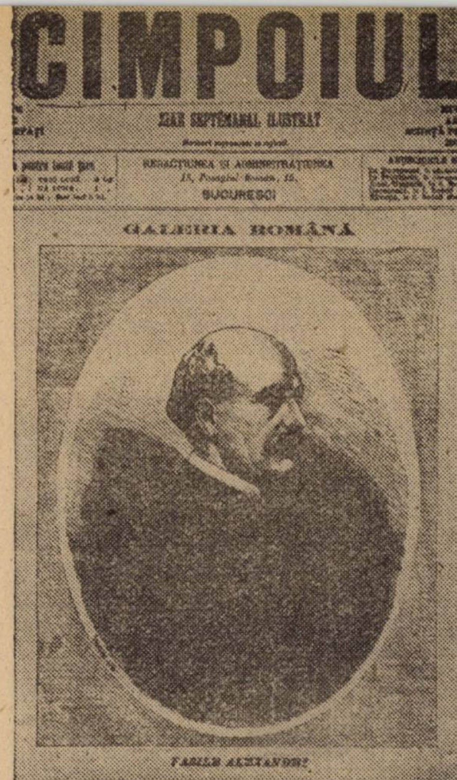
O revistă apărută acum o sută de ani — „CIMPOIUL“. O încadrăm în acest serial, deși n-a fost o revistă cu specific predominant umoristic. A avut însă presărate prin pagini, permanent, texte cu haz, care o înrudesc cu vestitele foi de umor, deja menționate :

„CIMPOIUL“ a apărut la București, din aprilie 1882 și pînă în decembrie 1884, apoi, seria a doua, din septembrie 1890 și pînă în iunie 1891. Întemeietorul ei a fost Frédéric Damé, ziarist și scriitor francez stabilit în România din anul 1872. În paginile „CIMPOIULUI“ au apărut multe dintre poeziile și proza marilor noștri clasici : Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Grigore Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu, B. P. Hasdeu, Ion Creangă, Ioan Slavici. N-a lipsit din „CIMPOIUL“ nici întemeietorul publicisticii umoristice românești : N. T. Orășanu.

Dintre poeziile clasicilor, reproduse de „CIMPOIUL“ :

CÎINELE și MĂGARUL

Cu urechea pleoștită, cu coada-ntre picioare,
Cîinele, trist, jalnic, mergea pe o cărare.
După îndestul umblet, iată că-l întîlnește
Un măgar, și-l oprește :
— „Unde te duci ? îi zise,

Ce rău ți s-a-ntîmplat ? Știi, parcă te-a plouat,
Așa stai de mîhnit“.
— „Da, sînt nemulțumit.
La împăratul Leu în slujbă m-am aflat :
Însă purtarea lui,
De e slobod s-o spui,
M-a silit în sfîrșit să fug, să-l părăsesc,
Acum cat alt stăpîn ; bun unde să-l găsesc ?“
— „Numai d-atît te plîngi ? măgarul întrebă ;
Stăpînul l-ai găsit, îl vezi, de față stă.
Vino numaidecît la mine să te bagi :
Eu îți făgăduiesc
Nu rău să te hrănesc ;
Nimic n-o să lucrezi, nici grijă n-o să tragi“.
La propunerea'sa, cîinele i-a răspuns :
— „Ascultă-mă să-ți spun : e rău să fii supus
La oricare tiran ; dar slujbă la măgar
E mai umilitor, și încă mai amar“.

G. M. Alecsandrescu

(Poezia era a lui Grigore Alecsandrescu și era reprodusă după volumul *Poezii*, ediția 1842)

LE BOSSU
REDACTION ET ADMINISTRATION

„LE BOSSU"

Am avut, în secolul trecut, şi o revistă de satiră şi umor cu titlul în limba franceză — „LE BOSSU" (Cocoşatul). Nu ne-au rămas consemnări cu privire la editorii şi redactorii săi. Un singur nume apare (pe ultimul număr) : Girant Const. Popovici. A apărut la Bucureşti, de la 8 aprilie 1884 şi pînă la 31 martie 1885. În primul număr, „LE BOSSU" publică pe pagina întîi o caricatură referitoare la libertatea presei : ziariştii strînşi cu menghina şi amendaţi.

Tot în primul număr redacţia îşi arată programul :

„LE BOSSU" a decis ca él să fie guvernamental. Nu ne-a fost uşor să ne decidem a fi guvernamentali, dar ne-am spus că nu putem face mai bine decît să susţinem acest minister diform, această colectivitate de cocoşaţi care ne guvernează [...]. Noi nu vrem să fim un jurnal de scandal, deci nu vom asculta că guvernul a făcut tot felul de fapte rele, şi de orgii [...]".

HORAŢIU DE LA MIRCEŞTI

Spre lauda sa, „LE BOSSU" omagiază, prin desene simbolice, fără nuanţe satirice, pe oamenii de seamă ai zilei. În numărul din 23 septembrie 1884, pe copertă : Vasile Alecsandri — *Horaţiu de la Mirceşti*. Pe soclul statuii lui CUZA VODĂ, poetul scrie :

Sînt nume destinate, ca numele tău mare,
Să stea neclintite pe-a timpului hotare,
Şi veşnic să răspîndă o falnică luminare
Pe soclii ce-n umbră trecînd li se închină.

V. Alecsandri

Pe latura din dreapta a soclului statuii se află scris : „Teatrul Naţional, *Fontana Blanduziei*, de V. Alecsandri".

Epigrame şi panseuri din „LE BOSSU"

Pe un mal, pe Dîmboviţa
Un şarpe muşcă pe Miţa.
Ce credeţi că a urmat ?
Ei ! Serpentul a crăpat.

*

— *Ce a făcut amicul nostru X pentru a fi decorat ?*

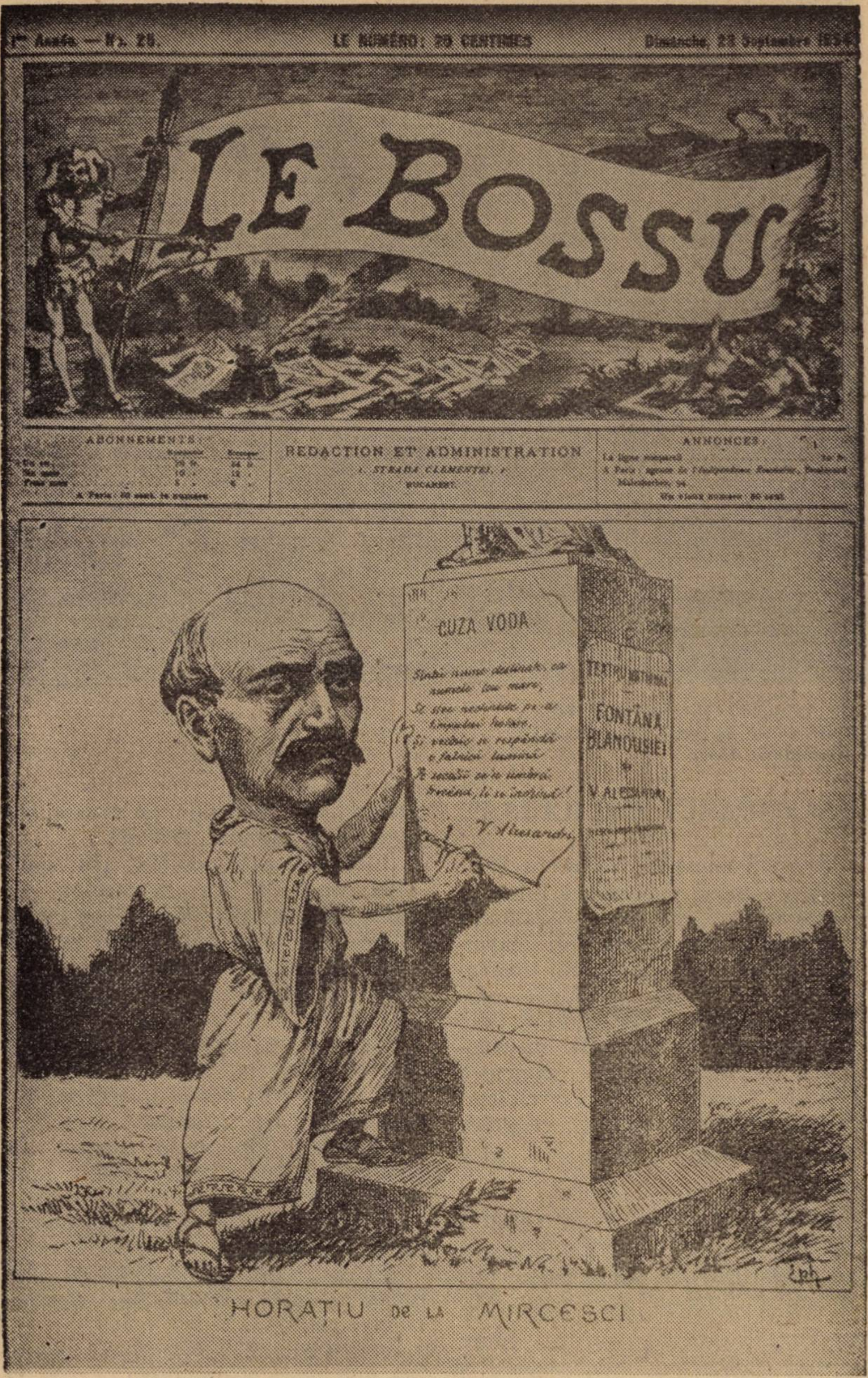
— *Cum, nu vezi cît e de plat ?*

*

Dialog la Senat :

— *Am totdeauna curajul opiniilor mele.*

— *Eu am totdeauna curajul opiniilor pe care nu le-am avut ; ceea ce e mult mai important.*

1re Année. — N°. 28. LE NUMÉRO : 20 CENTIMES Dimanche, 23 Septembre 1884

LE BOSSU

ABONNEMENTS

REDACTION ET ADMINISTRATION

STRADA CLEMENTEI

BUCAREST

ANNONCES

Horațiu de la Mircești („LE BOSSU", 23 septembrie 1884)

Circ olimpic: **Prinţul Ion Ghica, imblînzitorul de şerpi. („LE BOSSU", 2 septembrie 1884)**

„CALENDARUL CALICULUI"

Umoriştii sibieni au scos, în 1886, un foarte reuşit Calendar întocmit de redactorii revistei „Calicul". Publicaţia se recomandă a fi „calendar umoristic şi satiric cu ilustraţiuni, alcătuit după gradurile climatice ale pungii Românilor din toată lumea". În paginile năstruşnicului Calendar găsim rubricile obişnuite acestor cărţi: cronologii istorice, fenomene cereşti, cugetări, sfaturi — numai că toate sînt... glumeţe.

Cronologia *ne informează cu precizie că s-au împlinit 7394 de ani „de cînd mama Eva şi-a făcut prima toiletă din frunzuliţe", apoi alţi ani „precişi" de cînd Eva şi cu Adam „au fost izgoniţi din rai", precum şi de cînd „tata Noe s-a îmbătat pentru prima dată, rămînînd pe munte, iar corabia sa plecînd fără el".*

Informaţii astronomice: *„În anul 1886 vor fi 367 de întunecimi de soare. Din acestea, 365 se vor vedea în tot locul unde omul nu-şi închide ochii. În visteria statului nu se va vedea nimic, tot ca şi în anii trecuţi".*

Posturile: *„Oamenii vor ţine post miercurea şi vinerea, afară de cazul cînd vinerea va cădea miercurea, iar miercurea va fi vinerea".*

Cugetări: *„Dragostea veche nu rugineşte dacă e bine aurită; dar mucezeală prinde.".*

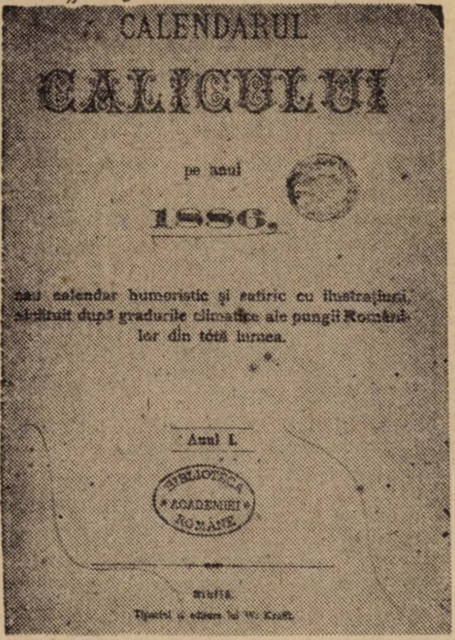
„Vinul veseleşte inima; dacă nu e rudă cu oţetul".

„Şi catîrii ţin la provenienţa lor nobilă — au ca strămoşi caii... dar tot măgari sînt".

Întrebări: *„Care rege din lume are cea mai mare coroană?"*

— *„Ăla care e mai căpăţînos".*

— *„Cu ce a mîncat Adam mărul ăla buclucaş ?“*
— *„Cu gura.“*

„CUCUVAIA“

Apărînd la Bucureşti, la 30 noiembrie 1886, revista satirică intitulată „CUCUVAIA“ se explică faţă de cititori : „Ce idee ! Un ziar umoristic, menit să fie vesel şi glumeţ, cu un asemenea titlu trist şi lugubru. Dar să avem iertăciune ; „CUCUVAIA“ va fi organul nu numai oficios, dar chiar oficial, ca să zicem aşa, al drăgălaşei colectivităţi *(cei din guvern, n.n.)* şi va căuta s-o oglindească cît mai *curat*, deşi e foarte *murdară*.“.

„CUCUVAIA“ a apărut săptămînal, numai pînă în ianuarie 1887.

Constantin Bacalbaşa.

„GHIŢĂ BERBECU“

Înainte de a deveni „patron“ de revistă umoristică, Ghiţă Berbecu se bucurase de mare celebritate în Capitală. Fusese un patruped voinic, frumos, vesel şi prietenos. Se rătăcise prin Bucureşti în vara anului 1887. Şi nu prin vreo mahala oarecare, ci în Cişmigiu. Frumuseţea şi blîndeţea lui erau nemaipomenite. Cineva l-a botezat cu numele Ghiţă şi aşa i s-a spus tot timpul. În fiecare zi, la ore fixe, Ghiţă Berbecu apărea pe bulevard şi pe Calea Victoriei ; intra prin birturi, prin cafenele şi prin diferite ateliere unde îşi făcuse prieteni. Poposea, mai ales, lîngă doniţele cu bragă şi coşurile cu acadele, rahat şi covrigi, ale vestiţilor bragagii înşiraţi pe bulevard. Toată lumea îl mîngîia şi-i da de mîncare. Devenise copilul preferat al bucureştenilor. Se luase chiar şi de fumat, şi de băutură — ne spun ziarele timpului — antrenat spre patimi de către nenumăraţii săi prieteni. Viaţa asta fericită a lui Ghiţă Berbecu a durat vreo şase luni — pînă în toamnă, cînd a dispărut fără urme. Încîntat de celebritatea patrupedului, Constantin Bacalbaşa i-a

împrumutat numele, dîndu-i-l revistei de satiră și umor pe care a înființat-o la 8 noiembrie 1887.

„GHIŢĂ BERBECU" a avut ca „directori caraghioşi" pe Bacon și pe Ţandără — pseudonimele lui Bacalbaşa. Ca şi toate celelalte reviste satirice, „GHIŢĂ BERBECU" a avut ca ţinte principale de atac regalitatea şi viaţa parlamentară. Iată o avancronică publicată în numărul 2 :

Mîine se deschide Camera, Senatul
Mîine ramoliţii vin la postul lor,
Mîine Carol-brînză, mult nesăturatul
Va rosti discursul greu şi cobitor.

Mîine capul ţării, Căpitanul mare,
După rînduială, cu alai regesc,
Precedat de Kneazul şi de omul său
Iar va urca dealul mitropolicesc.

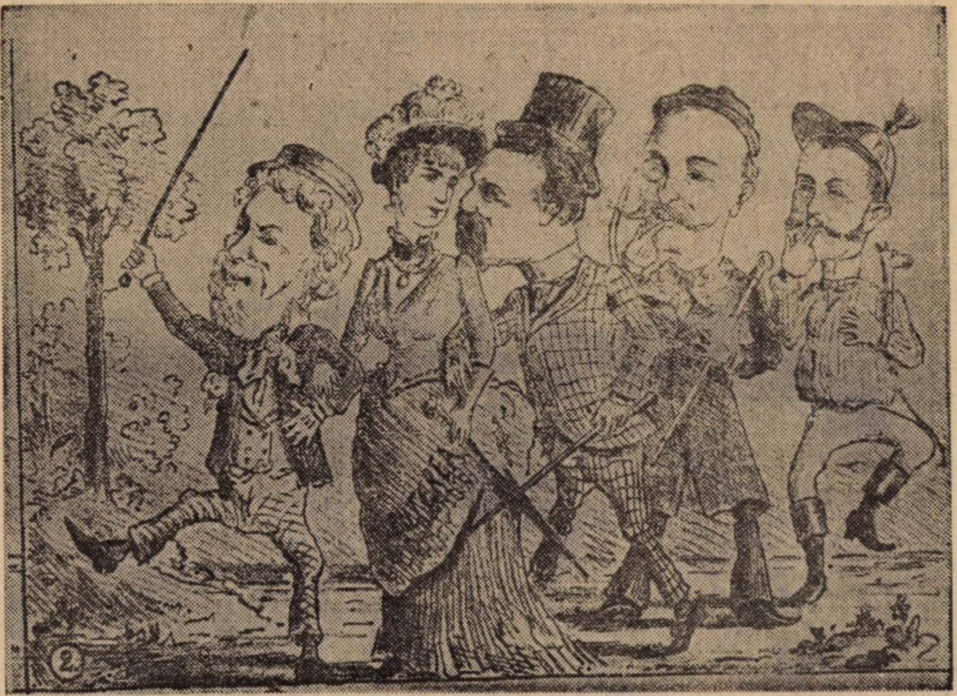
Fleacuri şi palavre vor curge grămadă
Dîndu-ni-le nouă să le înghiţim
Dar noi ştim că toate-s vorbe de paradă
Căci la dînsul fapte deloc nu găsim.

Din caricaturile lui „GHIŢĂ BERBECU" :

SE FACE CURTE PUTERII

„Madam Puterea se dăduse în dragoste cu berbantul de Ionică Brătianu de ţi se părea că n-are să se mai despartă de el cît lumea. Fiind dară nu prea tînără şi frumoasă, era foarte bogată, aşa că avea mulţi curtezani. Într-una din zile, cînd se plimba cu Ionică la braţetă, s-au luat după ea trei crai de la apus, adică : musiu Titu, conu Petrache şi Alecu Călăreţu (Titu Maiorescu, P. P. Carp şi Al. Lahovari, n.n.), *şi cîteşi trei au început să-i declare o curată iubire".*

„Reportajul" acesta este semnat de dumnealui, Tontoroiul. După cît se

Titu Maiorescu face curte Puterii („GHIȚĂ BERBECU", 5 iunie 1888)

vede în desen, Titu Maiorescu este cel mai asiduu curtezan al Puterii, căreia îi șoptește la ureche cuvinte frumoase ; atît de frumoase încît Puterea se lasă sedusă și la 23 martie 1888 Maiorescu ajunge ministru la Culte și ad-interim la Domenii.

Pentru cititorii interesați în marea problemă a creării lumii, „GHIȚĂ BERBECU" publică pe o pagină întreagă patru desene „explicative" :

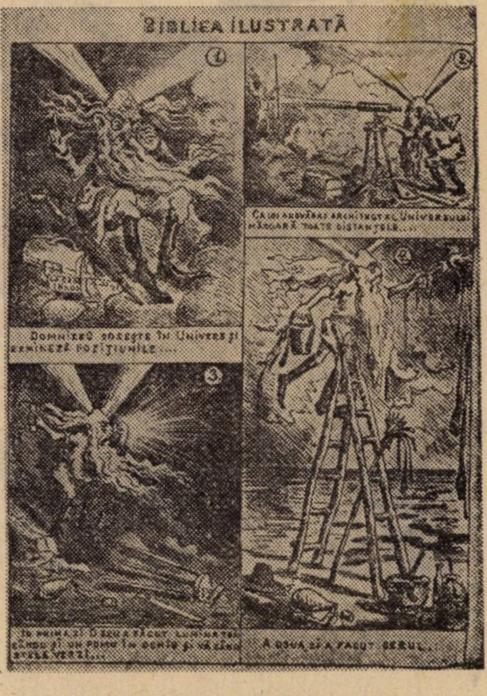
1 — Dumnezeu sosește în Univers și examinează pozițiunile.

2 — Ca un adevărat arhitect al Universului, măsoară toate distanțele.

3 — În prima zi Dumnezeu a făcut lumina trăgîndu-și un pumn în ochi și văzînd stele verzi.

4 — A doua zi a făcut Cerul.

(„GHIȚĂ BERBECU", 19 iunie 1888).

Biblia ilustrată („**GHIȚĂ BERBECU**", **11 iunie 1888)**

Presa anului 1888, desen de Jiquidi

MOFTUL ROMAN

REVISTA SPIRITISTA NAŢIONALA

DACIA-TRAIANA

Nr. 1.

Moftul Român

„MOFTUL ROMÂN"

A doua prezenţă a lui Caragiale în fruntea unei publicaţii umoristice o aflăm în 1893 — deci după trecerea a şaisprezece ani de la „decesul" micului „CLAPON", care apăruse în lunile mai-iunie 1877 şi a „Calendarului Claponului", tipărit în toamna aceluiaşi an. Era, totodată, şi o reluare a activităţii sale de publicist, întreruptă în toamna anului 1889 (ultimele articole le publicase în „CONSTITUŢIONALUL"). Reintegrarea în gazetărie şi-o face mai mult decît onorabil : are titlul de director al „MOFTULUI ROMÂN" — „revistă spiritistă naţională, organ bi-ebdomadar pentru răspîndirea ştiinţelor oculte în DACIA TRAIANĂ". Alături de el, ca prim-redactor, se află Anton (Toni) Bacalbaşa. Primul număr al „MOFTULUI ROMÂN" a apărut la 24 ianuarie 1893, iar ultimul, la 23 iunie 1893. Va mai reapărea, după opt ani (1 aprilie — 18 noiembrie 1901 şi 12 mai 1902) tot sub directoratul lui Caragiale, ajutat de astă dată mai mult de reputatul umorist George Ranetti.

„APARIŢIA NOASTRĂ"

În primul număr, „MOFTUL ROMÂN" este prezentat astfel de Caragiale, prin articolul *Apariţia noastră :*

„Oraşul Bucureşti a ţinut ca pentru apariţia „MOFTULUI ROMÂN" să se îmbrace în haine de sărbătoare. De cînd am scos afişul prin care ne anunţam apariţia, Onor Primărie, cu un zel rar şi prin urmare cu atît mai vrednic de laudă, s-a pus pe lucru : a fumigat, ca pe vremea ciumii lui Pericles, oraşul în stradele principale, a arborat drapele de toate pestriţăturile posibile şi imposibile, a înălţat arcuri de triumf pe căile largi împodobite cu scuturi, steguleţe şi ghirlande ; se zice că are să facă şi luminaţie cu focuri de artificie. Mulţumim din toată inima Onor Primăriii pentru onoarea ce ne face pentru o aşa de călduroasă întîmpinare. Însă, o mică rezervă chiar cu riscul de a părea ingraţi. Toate bazaconiile decorative, începînd de unde încep şi sfîrşind unde se sfîrşesc, sunt de un gust mai mult decît îndoios. Dumnezeule ! ce forme ! ce împerecheri de culori, ce meschinărie de execuţie ! ce lipsă de gust artistic ! Geniul uri-

Poetul simbolist improvizînd pe harfa lui măiastră o odă macabră („MOFTUL ROMÂN", nr. 37, iunie 1893)

tului, al barocului şi al monstruosului să fi prezidat la o lucrare şi nu reuşea mai bine. Capitala are aerul unei mitocance parvenite, care se îneacă în panglici, horbote, diamanticale false, pene zugrăvite, ca să meargă la un bal unde cei ce-au poftit-o n-au poftit-o decît de silă. N-am regreta lucrul, dacă ar fi vorba numai de noi; noi ne cunoaştem pe noi, noi ştim la ce trebuie să ne aşteptăm de la noi. Dar... tot astăzi se întîmplă că soseşte în capitală şi graţioasa noastră prinţesă moştenitoare, A. Sa Regală Maria de Edinburg, cu soţul său, viitorul nostru rege. Ce are să gîndească tînăra copilă a mîndrului Albion cînd o vedea faimosul salon ad-hoc de la gară în stilul cel mai pur peruvian, cînd o trece în pasul cailor prin monumentala uliţă a Tîrgoviştii, pe sub arcurile de triumf în stil bulgăresc, şi cînd o parcurge minunea minunilor, perla Parisului Orientului, nemuritorul pod al Mogoşoaii, cu băcănioarele lui, cu cîrciumioarele lui, cu răspîntiile lui — unde «murdăria este oprită» cu acelaşi succes ca jocul de cărţi la magistraţi — şi cu decoraţiile lui de stil Pantelimonescu clasa II? Tare mi-e teamă că graţioasa compatrioată a lui Thackeray — pe care noi din parte-ne o salutăm cu tot respectul şi stima ce le merită o regină tînără, frumoasă şi bună — o să şoptească: «what country of Snobs». *Sau, în traducţie liberă:* «Doamne, ce ţară de mitocani!»"

„MOFTURI"

Primele trei coloane de pe pagina întîi a numărului 1 din „MOFTUL ROMÂN" sînt ocupate de dialogurile

Mofturi:

Eu — *Ce mai spun gazetele, nene?*
Nenea — *Mofturi!*

I. L. Caragiale, între CAPȘA și „EPOCA", caricatură de Jiquidi, 1888

Eu — *Ce era azi la Cameră?*
D. Deputat — *Mofturi!*

*

Un cerșetor degerat — *Fă-ți pomană: mor de foame!*
Un domn cu bundă — *Mofturi!*

*

Un june cu revolverul în mînă — *Acrivițo, dacă nu mă iubești mă omor!*
D-ra Acrivița (făcînd două gropițe asasine în obraji) — *Mofturi!*

*

Eu — *Ce crezi, părinte Zăbavă, de noul proiect asupra clerului?*
Părintele (potrivindu-și culionul și șoptindu-mi discret) — *Moft, taică!*

*

Eu — *Care e rezultatul final al afacerii de la Dorohoi?*
Un reporter — *Moft!*

*

Dr. Babeș — *Feriți-vă de apa nefiltrată, are germenii tuturor boalelor.*
Un mitocan (fudul) — *Mofturi!*

*

Eu — *Dar domnii X... Y. Z... n-au nici un merit, nici o capacitate, nici un talent spre a fi puși în fruntea unor instituțiuni care... și în sfîrșit chiar despre onestitate... de...*

Un amic (tăindu-mi vorba și dînd din umeri) — *Mofturi!*

*

Pacientul (foarte impacient) — *Doctore, mor!*
Doctorul (foarte liniștit) — *Mofturi!*

Librarul — *Iată o carte nouă, foarte interesantă.*
Un june cult (dînd cu dispreț volumul la o parte) — *Moft!*

*

Un ipohondru — *Ar trebui mai multă îngrijire: Doamne ferește! să nu ne pomenim la primăvară cu holera.*
D. Primar (foarte serios) — *Mofturi!*

*

Un cetățean — *Săriți!*
D. Procuror (grăbindu-se să suie la club) — *Mofturi!*

*

Eu — *Eu crez că de astă dată guvernul a avut dreptate.*
Un pesimist fără slujbă (scrîșnind fieros) — *Mofturi!*

*

Eu — *Trebuie să mărturisim cu toată părerea de rău că în administrație... uneori se fură... foarte des.*
Un optimist cu slujbă (zîmbind foarte blajin) — *Mofturi!*

*

Un orator opozant — *Cîteodată, autoritățile... prin abuz de putere, se-ntîmplă prea de multe ori să comită crime!*
Un ministru — *Mofturi!*

*

Un tată de familie — *Am auzit că de la o vreme se-ntinde printre o seamă de tineri din București un vițiu rușinos și contra naturii.*
Un altul cu mai mulți copii (rîzînd și făcînd un gest de inteligență prea expresiv) — *Mofturi!*

Un spiritist (învîrtind masa) — *Ce e viața?*
Spiritul (răspunzînd foarte silnic) — *Moft!*

*

X... — *Mîine e o eclipsă de lună.*
Z... — *Mofturi!*

*

Iar Eu — *A propos, iese o gazetă nouă.*
Publicul — *Moft!*

Moft, Mofturi!!

O, Moft, tu ești pecetea și deviza vremii noastre. Silabă vastă cu nețărmurit cuprins, în tine încap așa de comod nenumărate înțelesuri: bucurii și necazuri, merit și infamie, vină și pățanie, drept, datorie, sentimente, interese, convingeri, politică, holeră, lingoare, difterită, sibarism, vițiuri distrugătoare, suferință, mizerie, talent și imbecilitate, spirit și spiritism, eclipsă de lună și de minte, trecut, prezent, viitor — toate, toate cu un singur cuvînt le numim noi, românii moderni, scurt: MOFT. Trăiască dar „MOFTUL ROMÂN"

[. . . . .]

Foaia ce apare astăzi, luîndu-și acest titlu eminamente național, este copilul adevărat, prîslea cel alintat al acestui secol pe sfîrșite așa de bogat de mofturi; sperăm că ea va fi formula sinceră și exactă a spiritului nostru public [...]"

Epigramele
„MOFTULUI ROMÂN"

În ambele serii ale „MOFTULUI ROMÂN" au apărut cu precădere, aceleași rubrici, care s-au bucurat de multă atenție din partea cititorilor: *Mofturi; Zeflemele; Aforisme; Snoave; Înțepături; Ciupeli* și *Epigrame*, din care reproducem cîteva, publicate fără semnături, dar avînd, neîndoielnic, amprenta lui Caragiale.

Unui îmbogățit

De cînd și-a cumpărat o vie
Ne ia de sus cumătrul Ghiță,
De nimeni nu mai vrea să știe,
Cic-a ajuns boier de viță.

Iubitei

Scrisorile ți le-am primit
Sînt scumpe mie, toate
Căci, draga mea, mi le-ai trimis
Pe toate nefrancate.

Doi academici

Istorică pereche
Așa prieteni zic și eu!
Ce legătură veche!
Ureche jură într-un Hasdeu
Hasdeu într-o Ureche.

Unui filosof pleșuv

Măiastră-i natura! În veci nu greșește
Ci toate le pune la loc potrivit:
De-asupra o lună, sub care domnește
O noapte adîncă și fără sfîrșit!

Pesimistul

De ce poetul de Spanachi
Cănește pletele-i bogate?
E pesimist, el vrea să vază
În negru toate colorate.

Și o epigramă semnată:

Amicului

E lucru natural
Iubitul meu amic,
Cu cît te-nalți mai sus
Cu-atît te văd mai mic.

Teleor

În „MOFTUL ROMÂN" Caragiale a ironizat pe cei socotiți creatori de poezie decadentă și i-a parodiat, iar unora le-a dedicat chiar și cîte o poezie usturătoare, ca aceasta:

Unui poet pletos

Dumneata socoţi, băiete,
Ca mai mulţi din tineret,
Că lui Eminescu-n plete
Îi sta darul de poet —
Nu! nu-i oala, bat-o vina!
Vinul e toată pricina.
— El şi capul să-şi fi ras
Tot poet ar fi rămas:
Lese-şi păr pînă-n cîlcîie
Alţi, tot vax o să rămîie!

Unui satiric violent

Ai dreptate, lumea este
Putredă pînă la oase.
D-aia cruntele-ţi satire
Sînt aşa de viermănoase.

Ocupîndu-se şi de cultura muzicală a cititorilor săi, „MOFTUL ROMÂN" înfiinţează o rubrică specială:

DICŢIONAR MUZICAL

(traducerea, pe româneşte, a unor expresii speciale).

UN POCO ANIMATO — un porc animat.

SOSTENUTO — sus strănută.

ALLEGRO AGITATO — aleargă hagiul tatii.

ALLEGRO MA NON TROPO — aleargă, mă, nu tropăi.

„Dicţionarul" fiind apreciat de cititori, este extins şi asupra altor domenii. Iată traduceri din literatura clasică:

UN FATA TRANUNT — uite, trece fata cu unt.

TANTAE MOLIS ERAT — tanti cea moale.

FIAT LUX — face lux.

AD HOC — tocmai la hop.

ITE MISSA EST — uite, asta e Miţa.

SIC ITUR — hai... te cară.

Şi explicarea unor cuvinte deosebite din limba română:

BALAMUC — Academia Română.

SMINTIT — membru corespondent al Academiei Române.

CIMITIR — albumul doctorilor.

MAIMUŢA — candidat la omenie.

PELIN — amărăciune care îndulceşte viaţa unora.

La „MOFTUL ROMÂN" au colaborat, în 1893 şi în 1901, cîţiva scriitori de seamă din vremea respectivă, unii semnînd cu numele lor adevărat, iar cei mai mulţi cu pseudonime. Între aceştia au fost: Emil Gîrleanu, A. Urechia, George Ranetti, Vasile Pop, Petre Liciu, Al. Cazaban, D. Teleor, I. Petrovici, I. Al. Brătescu-Voineşti şi Cincinat Pavelescu. Iată un rondel al lui Cincinat, apărut în numărul 29 din mai 1893:

CADAVRUL

Cadavrul zace-ntins pe pat
Scăldat de-o tristă atmosferă,
Căci fermecat de-o altă sferă
Divinul suflet a zburat
Şi ce-a fost cuget a-ncetat
Să mai urzească vreo himeră.
Cadavrul zace-ntins în pat
Scăldat de-o tristă atmosferă.
Hidos, verzui, desfigurat
Din voluptatea efemeră
Ce-l parfumase ca o seră
El azi nimic n-a mai păstrat;
Cadavrul zace-ntins în pat.

Cincinat Pavelescu

Poeţilor şi criticilor „mai de seamă" Caragiale le scrie epigrame:

Unui poet liric

Mă-ntrebaşi ieri: — Genul liric
Pe ce poţi să-l recunoşti?
— Între tine şi-ntre dînsul
Sînt mai mult de zece poşti.

Unui poet pletos

Dumneata socoţi, băiete,
Ca mai mulţi din tineret,
Că lui Eminescu-n plete
Îi sta darul de poet —
Nu! nu-i oala, bat-o vina!
Vinul e toată pricina.
— El şi capul să-şi fi ras
Tot poet ar fi rămas:
Lese-şi păr pînă-n cîlcîie
Alţi, tot vax o să rămîie!

Unui satiric violent

Ai dreptate, lumea este
Putredă pînă la oase.
D-aia cruntele-ţi satire
Sînt aşa de viermănoase.

Ocupîndu-se şi de cultura muzicală a cititorilor săi, „MOFTUL ROMÂN" înfiinţează o rubrică specială:

La „MOFTUL ROMÂN" au colaborat, în 1893 şi în 1901, cîţiva scriitori de seamă din vremea respectivă, unii semnînd cu numele lor adevărat, iar cei mai mulţi cu pseudonime. Între aceştia au fost: Emil Gîrleanu, A. Urechia, George Ranetti, Vasile Pop, Petre Liciu, Al. Cazaban, D. Teleor, I. Petrovici, I. Al. Brătescu-Voineşti şi Cincinat Pavelescu. Iată un rondel al lui Cincinat, apărut în numărul 29 din mai 1893:

CADAVRUL

Cadavrul zace-ntins pe pat
Scăldat de-o tristă atmosferă,
Căci fermecat de-o altă sferă
Divinul suflet a zburat
Şi ce-a fost cuget a-ncetat
Să mai urzească vreo himeră.
Cadavrul zace-ntins în pat
Scăldat de-o tristă atmosferă.
Hidos, verzui, desfigurat
Din voluptatea efemeră
Ce-l parfumase ca o seră
El azi nimic n-a mai păstrat;
Cadavrul zace-ntins în pat.

Cincinat Pavelescu

Poeţilor şi criticilor „mai de seamă" Caragiale le scrie epigrame:

Unui poet liric

Mă-ntrebaşi ieri: — Genul liric
Pe ce poţi să-l recunoşti?
— Între tine şi-ntre dînsul
Sînt mai mult de zece poşti.

DICŢIONAR MUZICAL

(traducerea, pe româneşte, a unor expresii speciale).

UN POCO ANIMATO — un porc animat.

SOSTENUTO — sus strănută.

ALLEGRO AGITATO — aleargă hagiul tatii.

ALLEGRO MA NON TROPO — aleargă, mă, nu tropăi.

„Dicţionarul" fiind apreciat de cititori, este extins şi asupra altor domenii. Iată traduceri din literatura clasică:

UN FATA TRANUNT — uite, trece fata cu unt.

TANTAE MOLIS ERAT — tanti cea moale.

FIAT LUX — face lux.

AD HOC — tocmai la hop.

ITE MISSA EST — uite, asta e Miţa.

SIC ITUR — hai... te cară.

Şi explicarea unor cuvinte deosebite din limba română:

BALAMUC — Academia Română.

SMINTIT — membru corespondent al Academiei Române.

CIMITIR — albumul doctorilor.

MAIMUŢA — candidat la omenie.

PELIN — amărăciune care îndulceşte viaţa unora.

La grădină :
Soțul — Ce tot nu te-astîmperi, soro, cu fusta ?
Soția — Dacă nu mă lasă gîndacii !
Soțul — Mofturi ! parcă-i mare lucru ! niște gîndaci ! („MOFTUL ROMÂN", 5 august 1901)

Incidentul Sturza-Danieleanu : D. decan al baroului Capitalei administrează un duș d-lui ministru de externe. („MOFTUL ROMÂN", 10 iunie 1901)

Scenă intimă, după întoarcerea de la bătaia cu flori. („MOFTUL ROMÂN", 5 august 1901)

Caragiale nu uită că Academia Română i-a respins de la premiere scrierile (în 1891). Nu uită și o trece în „Dicționar", așa cum am văzut în rîndurile de mai sus și cum vom vedea în „fascicolul" din nr. 14 al „MOFTULUI ROMÂN":

ACADEMIE — gură fără dinți
CANEA — țița bețivului.
CORSET — închisoare bicelulară adesea vacante.
FEMEIE (pierdută) — cu cît e mai pierdută, cu atît o găsești mai ușor.
LAURI — poeții încep prin a-i purta pe cap, pînă ce sărăcia, vai, îi împinge să-i mănînce.
VIAȚA — de la moașă la popă.

DIN CAIETUL SPIȚERULUI

Capitol nou din „Dicționar":

PARFUM — ochii mulțimii
HAP — îl înghite și regele.
CATAPLASMA — un amic foarte intim.
CLOROFORM — gazetă serioasă
RIȚIN — revoluția de jos NUCA VOMICA — revoluția de sus.
MEDIC — voința care condamnă.
SPIȚER — brațul care lovește.
REȚETA — o sentință (adesea de moarte).
FARMACISTUL — un portărel (adesea executorul capital).

Cîteva CULMI

— Care-i culmea lașității?
Scîrbii și ignominiei?
— Să primești cu mulțumire
Palmele Academiei.

*

— Care-i culmea intimității unui lăutar?
— Să-ți tragă brîul.

*

— Culmea unui bețiv?
— Să-i lase gura apă.

*

— Culmea croitoriei?
— Să croiești cu bastonul

— Culmea avariției?
— Să nu dai o palmă

*

— Culmea ironiei?
— Să zici unui orb: la revedere.

*

Culmea indecenței unui prezident de Parlament: Să despoaie scrutinul față de dame.

*

Culmea dărniciei: Să dai dosul.

*

Culmea cuțitului: Să taie mofturi.

*

Culmea vînătorului: Să împuște lei noi.

*

Culmea tragerii la țintă: Să tragi la măsea.

*

Culmea astronomiei: Să calculezi paralaxa stelelor pe care le vezi cînd primești un pumn în frunte.

GHICITORI

— Care e stema birjarilor?
— Un soare.
— ?
— Unsoare pentru roți.

*

— Cîți franci are Pămîntul?
— Patruzeci (doi poli)

O glumă serioasă a lui Caragiale, publicată chiar în numărul 2, din ianuarie 1893:

AVIZ IMPORTANT

„MOFTUL ROMÂN" nu primește colaborarea amatorilor decît cu plată. Orice bucată admisă a se publica va fi plătită într-un mod echitabil, îndată după apariția ei, în mîna cui e de drept, sau la orice adresă indicată. Absolut discrețiunea garantată. De altminteri foaia noas-

tră nu publică nimic iscălit (cu nume adevărate, n.n.)"

Iată-l deci pe Caragiale introducînd în publicistica românească mult aşteptata reglementare obligatorie a drepturilor de autor.

„MOFTUL ROMÂN" urmăreşte cu atenţie şi activitatea „pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale locuitorilor". Iată un articol în această privinţă (Nr. 15, din 8 iulie 1901):

Societatea igienică anonimă
„MORIŞCA"
Contra igrasiei la cap

„Se trimite spre publicare următorul prospect, pe care ne grăbim a-l recomanda celor interesaţi.

Lipsa unor canalizări sistematice în ţara noastră a făcut ca igrasia să se suie şi în capetele oamenilor. Indiferenţa guvernelor şi igieniştilor noştri a făcut ca această igrasie să ia proporţii considerabile şi să ameninţe o inundaţie completă a inteligenţei ţării noastre. Pentru prevenirea şi vindecarea răului, s-a constituit în Bucureşti o Societate Anonimă, compusă din cei mai mari oameni de ştiinţă şi în urma discuţiilor avute în sînul acestei Societăţi, s-a propus fabricarea unei pălării sistematice, care să ventileze într-un mod permanent creerul în acest scop face apel şi la dv. rugîndu-vă ca în interesul sănătăţii publice să răspîndiţi uzul acestei pălării, dînd dv. cel dintîi exemplu. Pe lîngă toate avantajele igienice, această pălărie mai are şi un altul economic, acela de a servi pentru toate sezoanele. Modificări se pot face pentru dame, militari şi cler. Soliditatea şi eleganţa acestei pălării sînt garantate de Casa Gélot din Paris, iar depozitul general se află la Institutul Meteorologic din Bucureşti şi la toate morile de vînt din ţară. Se vinde cu preţul fabricei".

„CALENDARUL MOFTULUI ROMÂN"

Repetînd iniţiativa din 1877, cînd a editat, în toamnă, „CALENDARUL CLAPONULUI", Caragiale aduce devotaţilor săi cititori, în decembrie 1901, „CALENDARUL MOFTULUI ROMÂN" pentru anul 1902.

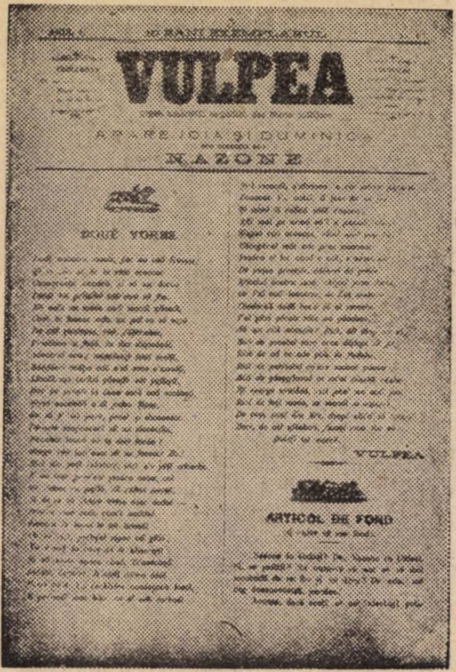

Pe copertă are grijă să se semneze : *de I. L. Caragiale* — ca atracţie pentru cititori. Acest Calendar se prezintă sub forma unei „antologii" a celor mai bune texte apărute în „MOFTUL ROMÂN" din 1893. Multe dintre scrierile lui Caragiale sînt retipărite, unele cu titluri schimbate şi cu modificări sau adăugiri. Sînt reproduse chiar şi unele desene satirice — cum este, bunăoară, la pagina 79, *Poetul simbolist improvizînd la harfa lui măiastră o odă macabră.*

Cugetări, Mofturi, Sfaturi din
„CALENDARUL" lui Caragiale

Cugetări :

- *Într-o serată literară, opiniile cele mai sincere sînt, adesea, căscăturile.*
- *Artistul trebuie să fie bărbat; muzele sînt femei.*
- *În politică, un om fără principiile noastre e un om pierdut; el poate fi regăsit cînd ni le îmbrăţişează.*

VULPEA

APARE JOIA ŞI DUMINICA

NAZONE

DOUĂ VORBE

VULPEA

ARTICOL DE FOND

● *Deplorabil te poate face oricine; numai tu însuţi te poţi face ridicul.*

MOFTURI *(spicuiri din diverse carnete)*:
Al unui pesimist: *Se spune că nu-i amor fără stimă; cu toate astea eu iubesc omenirea.*
Al unui critic: *Fiecare stană de marmură e o nucă al cărui miez este o Venus sau un Apolo; trebuie să ştii numai să dai binişor coaja la o parte.*
Al unui artilerist *(faţă de familia lui)*: *Feriţi-vă, copii, de crup.*
Al unui fotograf: *A flata; aici stă toată diplomaţia.*
Al unui lampist: *Nu fumaţi.*
Al unui pungaş: *Vara la răcoare; iarna la închisoare.*

SFATURI:
● *Nu căutaţi totdeauna inspiraţia la un kilometru; ea se află foarte aproape sub nas — dacă n-o găsim, e că poate ne uităm pe deasupra ei prea departe.*
● *Nu spuneţi niciodată unei doamne: vă cunosc de cînd eram copii — ci: vă cunosc de cînd eraţi copil.*
● *Luaţi o jumătate de afirmaţie a unui ziar opozant şi amestecaţi-o bine cu o jumătate de dezminţire a unui guvernamental — iată o reţetă adeseori bună pentru a afla adevărul.*

„VULPEA" şi „ARDEIUL"

La jumătatea ultimului deceniu al secolului trecut bilanţul publicaţiilor umoristice de la noi depăşise cifra de o sută. Pretutindeni umoriştii se arătau în public cu noi şi noi reviste, care de care mai ambiţioase. La Bucureşti apare, în iunie 1894, „VULPEA", oferind cititorilor, de două ori pe săptămînă, tot ce le este pe plac: epigrame, sfaturi „medicale", glume, reclame comerciale „deşuchiate". La Tîrgu Jiu iese de sub tipar, la 12 martie 1895, cea mai bine tipărită revistă din întreaga ţară: „ARDEIUL". Un tipograf, Miloşescu, dispunînd de mijloace şi de ambiţiile necesare,

trage această revistă pe hîrtie velină, în mai multe culori, reuşind să facă din „ARDEIUL" cea mai „luxoasă" publicaţie apărută pînă atunci la noi.

Firme comerciale „deştepte" (din „VULPEA"):

- *Avem pălării pentru bărbaţi de paie.*
- *Birt românesc „La Napoleon".*
- *Vindem ceasuri pentru dame cu două capace.*
- *De vînzare velocipede pentru dame cu aer comprimat.*
- *Cămăşi pentru bărbaţi de noapte.*

Reflecţiile unui beţiv:

- *Cînd aud de ocaua lui Cuza parcă mi se usucă limba.*
- *Unuia îi place popa; altuia preoteasa. Mie îmi place vinul popii.*
- *Diogene într-un boloboc s-a înfundat. Eu de l-aş fi avut, l-aş fi desfundat.*

Un epitaf:

Nevastă-mea aicea zace
Şi bine face.
De-ar fi trăit încă, ce vrei
Aş fi eu în locul ei.

Femeie „darnică":

De cînd i-a murit bărbatul
Leana, zău, dă de pomană
La tot satul.
Şi cînd dă atunci îţi spune:
Asta-i pomenirea lui,
Asta-i tot a mortului.

Om de „viţă":

Cînd îi spui că-i din popor
Îţi răspunde că-i de viţă.
Şi ca să-ţi probeze soiul
Bea vîrtos, pînă sughiţă.

Altă femeie darnică:

Nimeni nu face pomană,
Ca ea, care ştie-a da.
Cînd îi spui nevoia, dînsa
Dă cămaşa de pe ea.

Anton Bacalbaşa

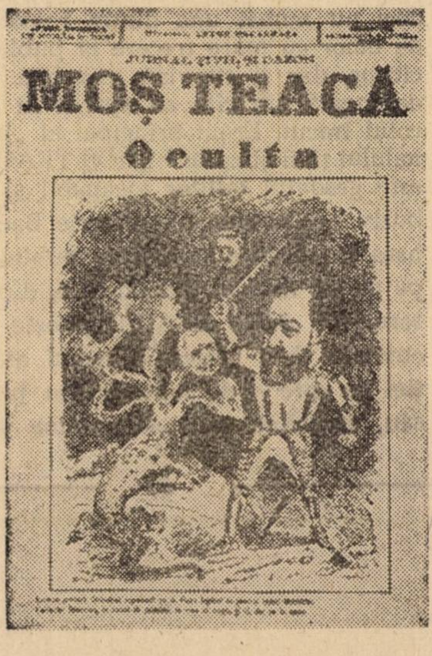
„MOŞ TEACĂ"

După încetarea apariţiei „MOFTULUI ROMÂN", Anton Bacalbaşa, ale cărui relaţii cu I. L. Caragiale se „răciseră", se trudeşte şi reuşeşte să scoată o revistă umoristică proprie: „MOŞ TEACĂ". Primul număr apare, la Bucureşti, la 26 martie 1895 şi va continua pînă la 18 martie 1901. „MOŞ TEACĂ" a fost deci nu numai una dintre revistele de umor cu mare trecere la publicul cititor, dar şi cu viaţa cea mai îndelungată din cîte au apărut în secolul trecut. Eroul principal al „jurnalului ţivil şi cazon" „MOŞ TEACĂ" este gradatul militar incapabil şi abuziv — aşa cum ni-l descrie Bacalbaşa în multele lui schiţe publicate pe pagini întregi. Curînd însă, directorul lui „MOŞ TEACĂ" găseşte de cuviinţă să-şi lărgească cercul atenţiei pe care o dă faptelor din jurul său, apreciind că: „se impune să-i

Aceasta este situaţia politică („MOŞ TEACĂ", 16 aprilie 1895).

OCULTA. Această gravură simbolică reprezintă pe d. Fleva luptînd împotriva hidrei OCULTE. Vasilache Iepurescu, în formă de paianjen, ar vrea să muşte şi el, dar pe la spate.

dăm lui „MOŞ TEACĂ" atribuţii mai numeroase, deoarece pe lîngă torturile din cazărmi există şi altele [...]. Dacă priviţi, de pildă, operele literare care apar, trebuie să vă convingeţi că torturarea stilului, a gramaticii şi a bunului simţ se produce fără nici o sfială. Enorma majoritate a autorilor în proză şi în versuri tortureaza hîrtia, ca să iasă mîzgălită [...]". Deci, „MOŞ TEACĂ" exclamă : „— Jos tortura ! nimeni n-are voie să tortureze, afară de noi".

Torturile lui „MOŞ TEACĂ" încep însă cu politicienii. În numărul 4, din 16 aprilie 1895, o pagină întreagă este dedicată situaţiei politice din ţară.

Epigrame din „MOŞ TEACĂ"

Lui Gogu

Sărman băiat, se otrăvise
Bînd un pahar cu apă, plin.
Noroc c-a luat şi antidotul :
Cinci decalitri cu pelin.

Însurăţeilor

La rubrica de cheltuieli
Aţi pus şi un adaus :
Cinci poli pe lună, Dumneaei,
Să aibă pentru maus.

(Maus — joc de cărţi).

Clopotului Mitropoliei

Ce-i asta ? Tu nu spui nimic ?
Şi zgomotul i-aşa de mare !
— M-am molipsit de dinăuntru,
Fac cuvîntări parlamentare.

A greşit fata

Se spunea că ai greşit
Şi-au fost zvonuri alandala.
Adevărul n-a ieşit
Pîn-nu ţi-a ieşit... greşeala.

Anton Bacalbaşa nu-l uită nici pe Caragiale ; caută să-i facă „popularitate", dedicîndu-i prima pagină din numărul de la 19 noiembrie 1895 al lui „MOŞ TEACĂ". În patru desene este prezentată *O viaţă furtunoasă* — a fostului său asociat de la „MOFTUL ROMÂN".

Explicația dialogurilor din desene :

1 — *In anul 1889*, Caragiale către Titu Maiorescu : — Îmi dai voie, Domnule Maiorescu, să-mbrățișez și eu profesia de junimist ? Discipul fervent al lui Schopenhauer, eu cred că *Junimea* este cel mai afurisit aforism asupra înțelepciunii în viață

2 — *In anul 1895*, Caragiale către Gheorghe Panu, scriitor și om politic radical : — Domnule Panu, cunoștințele mele despre oameni și locuri îmi spun că numai radicalii au un program și un număr de idei. Primiți-mi oare sacrificiul meu hotărît ?

3 — *In anul 1895 și o zi*, Caragiale : Car-va să zică, domnule Paladu, m-ași băga și eu un șalvaragiu la 'Meavoastră. Ș-apăi las pe mine. *(E vorba de G. D. Palade, pe atunci ministru la Domenii, n.n.).*

4 — *In anul 1896*. Caragiale — Țară-i asta, mă ! Cu cine să lucrezi ? Cu Maiorescu ? Cu Panu ? Cu Paladi ? Aia nici nu gîndesc, mă !

*

„HAZUL SATELOR", „PURICELE NAȚIONAL", „CAVALUL"

Trei reviste de umor apărute în primăvara anului 1895 — primele două la București și „CAVALUL" la Craiova. „HAZUL SATELOR" era un *„supliment humoristic la „VATRA"*, deci o anexă a revistei „VATRA", condusă de Slavici, Coșbuc și Caragiale. Se înțelege deci că principalul „vinovat" al apariției „HAZULUI" a fost Caragiale.

Din *hazurile* „HAZULUI":

— Lasă, dragă nevastă, dacă mi-o plăti căpitanul cei 400 de franci pe care mi-i datorează, mergem la băi

— Și dacă nu ți-i plătește ?

— Atunci merge el.

*

Pregătiri de bal :

— Marițo, mi-ai găsit trandafirii pentru păr ?

— Da, coniță, dar acu' nu știu unde am pus părul.

*

Boierul, către servitor :

— Mă păcătosule, tu bei.

— Beau, conașule, dar numai în sănătatea dumneavoastră.

*

Președintele băncii: — Lipsește cam de mult casierul

Directorul : — Da, a plecat într-un voiaj lung : București-Paris-Văcărești.

*

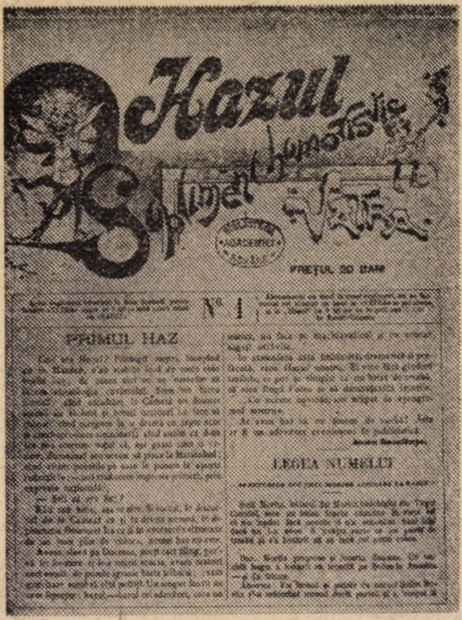
Soția : — Nenorocire, nenorocire — băiatul nostru a fugit cu bucătăreasa !

Soțul : — Atunci ce mîncăm noi azi ?

*

Sergentul :

— De ce-ți spune, mă, ție, soldat ?

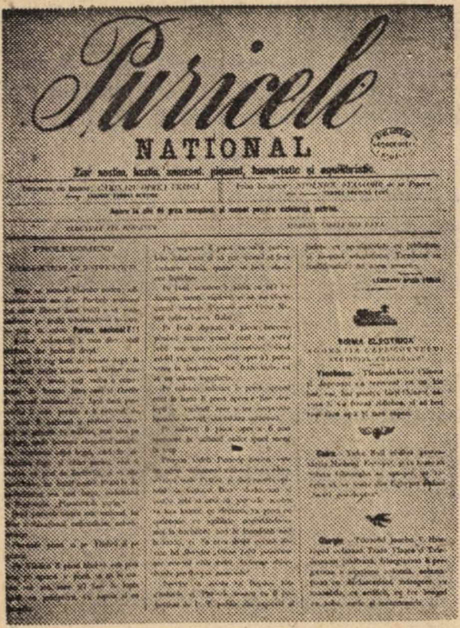
Hazul

Supliment umoristic

Nº 1

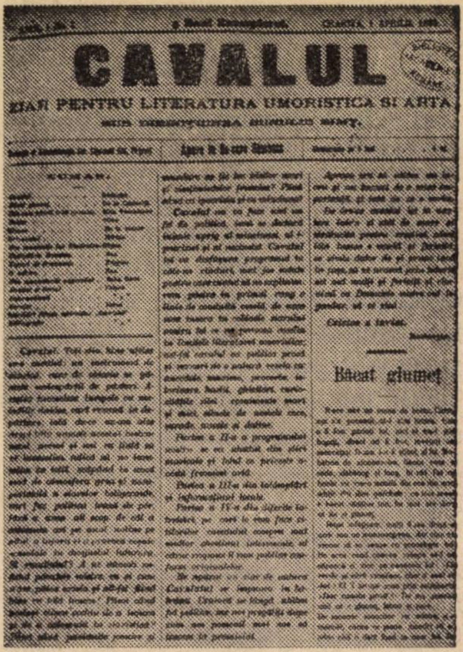
PRIMUL HAZ

LEGEA NUMELUI

Puricele

NAŢIONAL

CAVALUL

ZIAR PENTRU LITERATURA UMORISTICA SI ARTA

Băeat glumeţ

— Fiindcă iau soldă.

— Şi cînd n-o să mai fii soldat, ci ţivil?

— O să mi se zică ţivil pentru că am să fiu ţivilizat.

*

— Îl vezi pe grangurul ăla? M-a înşelat cu 100 000 de franci.

— Cum aşa?

— N-a vrut să-mi dea de nevastă pe fiică-sa.

Din *Maximele* şi *Culmile* „CAVALULUI“ :

- *Cînd ceri, ceri încet; cînd dai, baţi darabaua.*
- *Ca să te înalţi trebuie să termini şcoala mare, a nenorocirii.*
- *Mînia de azi las-o pe mîine.*
- *Să pedepsim copiii cu o mînă şi să-i mîngîiem cu două.*
- *Culmea dibăciei este să te faci mic şi să te ascunzi după deget.*
- *Culmea obrăzniciei este să afirmi despre „CAVAL“ că nu cîntă.*

Un epitaf

Trecător, opreşte-ţi pasul,
Aici zace soacră-mea.
Nu tuşi, nu-ţi şterge nasul,
Să nu mi-o deştepţi cumva.

Din *Proverbele* „PURICELUI NAȚIONAL“ :

- *Cînd zece gîște se pornesc, pe un cîine biruesc.*
- *Nu da ciomag cui nu ți-e drag, să nu ți-l întoarcă în cap.*
- *Tu-i dai bună dimineață și el de păr te înhață.*
- *Cine are mintea-ntreagă în cearta altora nu se bagă.*
- *Banul e ciocoi de uși multe — are trecere în orice curte.*
- *Ori să fii cu mierea-n gură ori cu mîna în buzunar.*
- *Nu-i salcia pom, nici ciocoiul om.*
- *Nici talpa casei cerc de bute, nici mojicul om de frunte.*
- *Dumnezeu să te ferească de urgia împărătească și de pîra mojicească.*

UMORISTUL MIHAI DIN PĂȘCANI

Din mărturisirile maestrului Mihail Sadoveanu înțelegem că debutul său publicistic s-ar fi produs în anul 1896, cînd — după cum ne spune în *Anii de ucenicie*: „Am redactat și o revistă proprie pe care am botezat-o „AURORA“; o scria și o poligrafia un prieten [...]“. Și Iorga și Minulescu au „debutat“ la fel, în reviste scrise de mînă și șapirografiate. Aceasta nu înseamnă însă debuturi în publicistica literară. Căutăm deci debutul real al lui Sadoveanu în reviste tipărite. Și i-l găsim la 30 aprilie 1897, în „ziarul umoristic septemonal“ „DRACU“, de la București. În paginile acestui ziar, un tînăr — Mihai din Pășcani — publică o mică schiță umoristică, de 40 de rînduri, intitulată : *D-șoara M *** Fălticeni :*

*A! bună ziua, D-le Drace, ce mai faci? Eu am sosit peste noapte și acum am venit să-ți recomand pe o blondă domnișoară *** din Fălticeni. Adică de, nu s-ar cuveni să-și vadă și D-ei silueta cu ochii? Păi... dacă e vorba așa, să v-o descriu cum m-oi pricepe: Buclă bălăioară, ochii azurii, gură mititică, obraji trandafirii. D-apoi trupul? Doamne, ajută ca să-l string și eu în brațe, că e zvelt ca de silfidă și cu muri plini de dulceață! Cu sosirea primăverii, s-apucă un tînăr și-i trîntește o scrisoare de* ahmor *să miște și pe bolnavi, nu altceva! Dar domnișoara, de, cinstită, n-ai ce-i face, s-apucă și o arătă la toți zicînd, închipuiți-vă, eu coșcogeamite domnișoară de 18 ani, îmi trebuie mie* ahmor*?... Iar eu răspunsei: Așa-i,*

nu-ţi trebuie, carra mia, *amor, ci măritiş! Mai aşa!* Ordin de zi dat! *Şade toată ziua la poartă ca vaca... zic şi eu, ca o regină înamorată. Îi plac straşnic florile, şi mai ales şcoala meliţoilor.* Gînd ascuns : *Ar vrea să fie soţia unui milionar, or a unui scripcar... Aşa! Cum, nu voeşti să mă crezi? Atunci spre încredinţare, întunecimea voastră n-are decît să trimeaţă pe Muşiu Aghiuţă călare pe o prăjină pînă la noi la Fălticeni, să vadă de nu-i minciună.*

Salutare, Mihai din Păşcani

Mihai din Păşcani era elevul Mihail Sadoveanu, de la Liceul Naţional din Iaşi. Deci acesta a fost debutul său în publicistica românească — debut de umorist, ignorat de scriitor în viitoarele sale mărturisiri, socotindu-l, poate, nevaloros.

„LUMEA VECHIE"

Medicul Alceu Urechiă, fiul lui V. A. Urechiă, după ce-şi face ucenicia de umorist la „MOFTUL ROMÂN", editează propria-i revistă de umor : „LUMEA VECHIE", care apare la Bucureşti în anul 1896. Caragiale este prezent şi aici, semnînd satire „din carnetul unui poet-proletar-intelectual-artist cetăţean-soţial-democrat". Iată un fragment :

VOM VEDEA

Burgheze! Ghiţă Porcul, flămîndul e martir!
Setos el soarbe halba, amarul lui Petir.
Şi cînd din maţe cîntă pe scenă la batir,
Decît o primadonă cu tril mai abitir,
Cînd îţi reclamă dreptul poporului-martir,
Ce n-are mămăligă măcar, nici borş cu ştir,
Tu, îndăpat, ce nu poţi da mult făr de clistir,
Şezînd pe tronu-ţi de-aur, tu îi răspunzi : sictir!!
O! vie-odată vremea poporului-martir!
Şi vom vedea noi dacă-ţi mai trebuie clistir!!

Luca

În „LUMEA VECHIE" îl găsim şi pe duiosul Şt. O. Iosif publicînd umor :

O MUIERE

Ei s-au iubit atît de tare!
El era hoţ, ea cerşetoare.
Cînd el făcea glume de rînd
Ea se trîntea pe pat rîzînd.

Au petrecut voioase zile
Şi nopţile erau idile.
Dar într-o zi l-au prins, pe cînd
Ea la fereastră sta rîzînd.

El o chema : — Nu vii cu mine?
Aş merge şi în iad cu tine!
O, vin! Mi-e dor, te rog plîngînd.
Ea clătina din cap rîzînd.

Îl spînzurară pe la şase,
La şapte îl şi îngropase.
Ea l-a uitat curînd-curînd:
La opt ea chefuia, rîzînd.

Şt. O. Iosif

„LUMEA VECHIE" anunţă într-o pagină premiile Academiei :

„După lungi discuţii, Academia Română a împărţit astfel primiile:
1 — PREMIUL NĂSTUREL, destinat celor mai bune scrieri literare, s-a acordat Direcţiei Căilor Ferate, pentru scrierea Mersul trenurilor.
2 — PREMIUL HELIADE, destinat celei mai bune lucrări ştiinţifice, a

fost obţinut de d. Carol Göbl, pentru opera sa: Călăuza Bucureştilor.

UN APEL

Studenţii de la Medicină au făcut apel pentru strîngerea celor necesare disecţiilor în laboratoare. Au donat:
Un judecător: Capul delictului.
Un actor dramatic: Scheletul dramei sale.
Academia Română: Sînul său.
Un patriot: O inimă caldă.
O moaşă: Buricul pămîntului.
Guvernul: Mai multe ciolane.

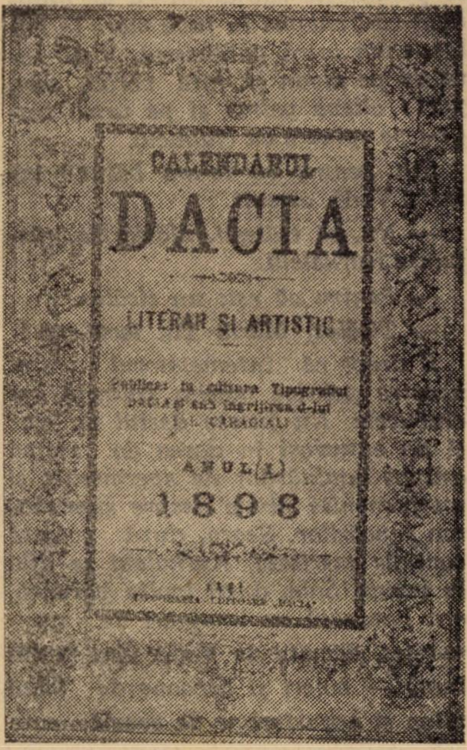
„CALENDARUL DACIA"

În luna decembrie 1897 a apărut la Iaşi CALENDARUL DACIA pe anul 1898, care, după cum se vede scris pe copertă, este „publicat în editura tipografiei Dacia şi sub îngrijirea d-lui I. L. Caragiale". Calendarul cuprinde date importante referitoare la instituţiile din capitala Moldovei, la oamenii de seamă care au trăit şi au activat aici (12 pagini numai despre Mihail Kogălniceanu) şi, la sfîrşit, nouă schiţe ale lui Caragiale (semnate: Carageale): *Karkaleki, Baioneta inteligentă, C. A. Rosetti, Istoria se repetă, Răsplata jertfei patriotice, Şah şi Mat, Politică şi delicateţe, Boborul, Garda civică.* Reproducem prima dintre aceste schiţe:

KARKALEKI
(reminiscenţe)

Odinioară, cînd era vodă nemulţumit de administraţie, chemă la palat pe ispravnic, pe magistrat şi sfetnici:

— Bine, mă, dar nu vedeţi voi ce murdărie? voi trăiţi ca vitele, mă!
— Ca vitele, Măria Ta.
— O să vă dau afară, mă!
— Să ne dai, Măria Ta!
— Mari ticăloşi sînteţi, mă!
— Ticăloşi, Măria Ta!
— Afară!

Astea se petreceau pe vremea de tristă memorie cînd națiunea română nu-și dăduse încă, în suveranitatea ei, o constituțiune belgiană, și cînd presa noastră politică se reducea la „Cantorul de Avis“ și la „Buletinul Ofițial“, al lui Karkaleki. Acest celebru publicist, întemeietorul presei politice române, era însărcinat, între altele, să facă în „Buletinul Ofițial“ dările de seamă despre petrecerile de la Palat. Vodă, care ținea foarte mult să-și lumineze norodul, aduse cu mari cheltuieli, de la Brașov, vreo 20 de lăzi cu lumînări de spermanțet — primele lumînări de spermanțet care veneau în țară. Pentru a face neuitat în istorie acest pas însemnat pe calea progresului — suprimarea mucărilor (foarfeca de tăiat vîrful lumînărilor) în așteptarea suprimării arhondologiei și privilegiilor — Vodă dăduse la Palat o serată cu noule lumînări. Succes enorm și Vodă încîntat. A doua zi, îndată după apariția numărului din „Buletinul Ofițial“ cu darea de seamă asupra acestei minunate serate se pomenește Karkaleki cu un dorobanț că-l chiamă în fuga mare la Palat. Cum intră publicistul, Vodă sare de pe divan și, fără vorbă, șart, part! cîteva palme și pe urmă trage-i pe spinare cu ciubucul.

Știi pentru ce te-am bătut? întrebă Vodă, ostenit.

— Nu, să trăiești, Măria Ta, răspunse Karkaleki.

— Pentru că ești un ticălos!

— Ticălos, Măria Ta, iartă-mă!

E drept că întemeietorul presei noastre politice merita palmele și ciubucele. Nu fusese destul de clar și de entuziast în darea de seamă asupra lumînărilor de spermanțet și nu pomenise nimic despre suprimarea mucărilor. Seara, după această corecție meritată, Karkaleki se afla la teatru. Sala, după înalta poruncă, era luminată cu lumînări de spermanțet, dăruite de Vodă. Era multă lume — boieri și cucoane de toată mîna și negustorime de seamă, care nu avuseseră parte să fie poftiți la prima experiență făcută la Palat. Lumînările făceau mare senzație. Deodată se simte în sală o clătinare puternică — cutremur. Vodă și toată lumea în picioare, un moment se privesc unii pe alții, galbeni de spaimă, cînd a doua clătinare pornește și mai tare. Dar Karkaleki, fără să-și piarză mintea, se ridică în picioare pe un scaun și, jucînd ochii galeși de la Vodă la publicul care se legăna, strigă tare: — Stați! Toți să murim numai Măria Sa să scape!

În următorul număr al „Buletinului Ofițial“, din seara după cutremur, Karkaleki a vorbit foarte puțin de panica mulțimii, dar a arătat cu multă căldură importanța suprimării mucărilor.

— Vezi, așa, ticălosule! i-a zis Vodă, mulțumit, dîndu-i cinci galbeni.

— Ticălos, sărut mîna! Să trăiești, Măria Ta!

Carageale

(Domnitorul despre care este vorba: Alexandru Ghica. Cutremurul mentionat a fost la 11 ianuarie 1838, seara „la 9 ceasuri și un sfert cînd la teatru se reprezenta **Angelo, tiranul Padovei** de Victor Hugo“ — după cum ne informează ziarul „România“).

„CHIȚIBUȘUL“ și „CIOCOIUL“

În ultimii doi ani ai secolului trecut au mai apărut la noi încă șase reviste și almanahuri de umor — dintre care trei la Craiova. Cu acestea numărul total al periodicelor cu

ANUL I. No. 2. — 10 Bani Exemplarul 10.

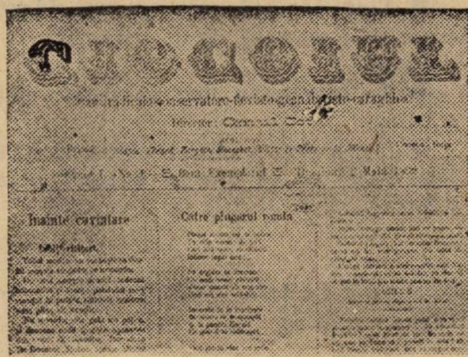
CHIȚIBUȘU[L]

ZIAR UMORISTIC-LITERAR

SUB DIRECTIA UNUI COMITET

APARE ODATA PE SĔPTAMÂNA.

ABONAMENTE

acest profil cunoscute de la „ȚÎNȚARUL" (1859) și pînă la „PAGINI LITERARE" (1900), trece cu mult peste o sută. Pe localități, în fruntea listei respective se află : București, cu 75 ; Iași — 14 ; Craiova — 12 ; Brăila și Galați, cîte 5. Alte localități în care au apărut publicații umoristice : Ploiești, Focșani, Constanța, Roman, Turnu Severin, Arad, Reșița, Buzău, Gherla, Dorohoi, Turnu Măgurele, Tulcea, Pitești, Oradea, Huși, Sibiu, Tg. Jiu, Piatra Neamț, R. Vîlcea, Lugoj, R. Sărat, Bîrlad, Botoșani și Timișoara.

ALMANAHURILE „ADEVĂRUL" și „UNIVERSUL"

Cele două mari ziare bucureștene, „ADEVĂRUL" și „UNIVERSUL" au scos și în anii ultimului deceniu din secolul trecut Almanahurile lor, care erau foarte bine întocmite, avînd, bine înțeles și pagini de umor.

Glume din ALMANAHUL ADEVĂRUL — 1900 :

— Cît ți-a dat editorul pe manuscris ?
— Zece lei.
— Suma e insultătoare ; și ?
— Am încasat-o.

*

Medicul : — Bărbatul dumitale este în stare gravă.
— Deci nu moare nici de data asta ?

*

Anunț la mica publicitate : *„Întoarce-te, dragul meu. Am vîndut pianul!".*

*

Între prieteni : — *Nu știu ce am că îmi pierd memoria de la o zi la alta.*
— Ei ! nu fi alarmat. Dar, apropo — împrumută-mi o sută de lei pînă poimîine.

*

D-ale copiilor : *Cîți ani ai, Ruxăndrița ?*
— Zece.
— Voi, fetele, spuneți totdeauna mai puțin.

*

— Ionele, tu-l iubești pe noul tău tată ?
— Păi, ăsta nu e chiar așa de nou.

*

— Ce vrei să ne jucăm de-a tata și mama sau de-a pisica și cîinele ?
— Ori una, ori alta, că tot aia e.

*

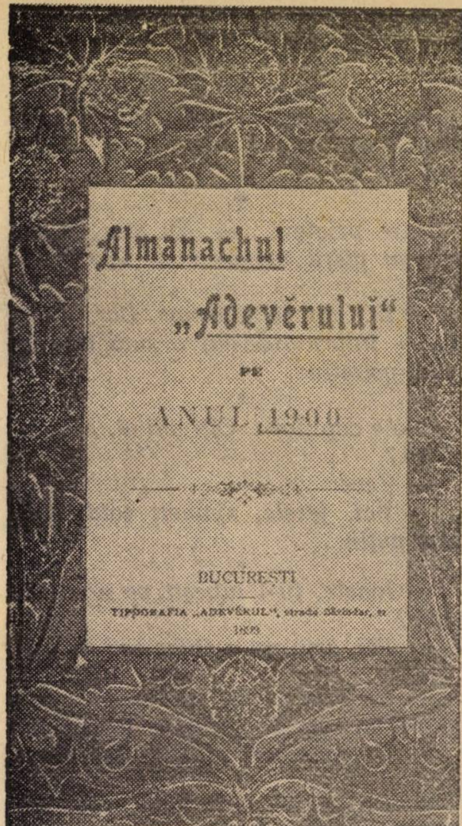
— De ce te bate tatăl tău mereu ?
— Pentru că e mai tare ca mine.

ADEVĂRURI ADÎNCI

- *Cîteodată e mai folositor să te dezveți decît să înveți.*
- *Sînt bărbați care nu pot păstra nimic ; nici chiar nevasta.*
- *Adesea cînd juri, furi și cînd furi ajungi la Curtea cu juri*
- *Plagiatorii sînt un fel de spiritiști — ei citează spiritul altora.*
- *Odinioară poeții aveau gînduri frumoase ; azi le ajunge memoria.*
- *Natura i-a pus pe oameni la egalitate ; educația i-a separat.*
- *Adam a trăit în Rai atîta vreme cît a fost holtei. Cum și-a luat nevastă, l-a dat afară.*

DIN CARNETUL UNUI POLITICIAN

- *Mulți oameni politici se îngrijesc de „binele" țării ; puțini de relele ei.*
- *Detest pe cei coruptibili — ăștia strică prețurile.*

Almanachul
„Adevĕrului"
PE
ANUL 1900

BUCUREŞTI

● *Sînt oameni care nu consideră crearea Coroanei ca o coroană a creației.*

● *La început a fost cuvîntul; azi e fraza.*

● *Era o vreme cînd trebuia să faci pași mari ca să ajungi înainte. Azi e destul să te tîrăști în genunchi.*

Din ALMANAHUL UNIVERSUL — 1900:

MICI DIALOGURI

— Nu știu ce să mai mă fac cu hoții ăștia; mi-e frică să nu mă prade.

— Ia-ți și tu un revolver.

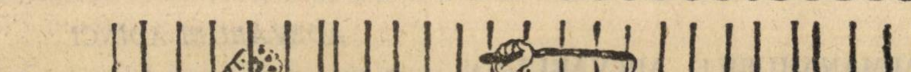
— Nu zău! ca să mi-l fure?

*

— Păcătosule, n-ai decît zece ani și fumezi.

— Dar matale cum fumezi?

— Ce nerușinat! M-ai văzut tu

La lecția de dresaj. Îngrijitorul: — A venit soacra dv.
Dresorul: — Să intre!

că fumam cînd eram copil?

*

— Iubito, te-am visat azi noapte; eram amîndoi în parc.

— Era şi mama?

— Nu.

— Mă mir. Eu nu merg în parc decît cu mama.

*

— Jură-mi, pe ce ai mai scump, că mă iubeşti sincer.

— Îţi jur pe leafa mea.

*

— Gigele, termină, ai mîncat destulă plăcintă.

— Mai vreau o bucată, că încă nu mă doare burta.

*

— Ştii că mă mărit?

— Bravo! Ce face viitorul tău soţ?

— O prostie, bineînţeles.

*

— De ce-l ţineai de mînă pe nespălatul ăla, în tramvai?

— Ca să nu mi-o bage în buzunar.

VERDICTE

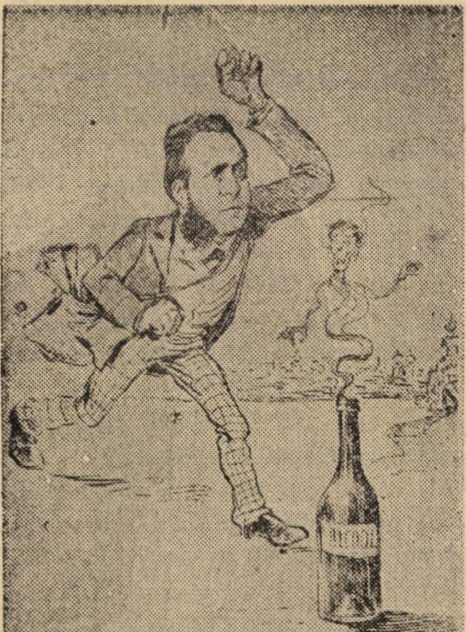
- *Zgîrcitul nu face nimic bun în viaţă — doar cînd moare.*
- *Mai bine nenorocire decît ruşine.*
- *O zi bună face cît o lună rea.*
- *Boii se duc de coarne şi oamenii de nas.*
- *Cine mă ştie, mă vinde; cine nu mă ştie, mă cumpără.*

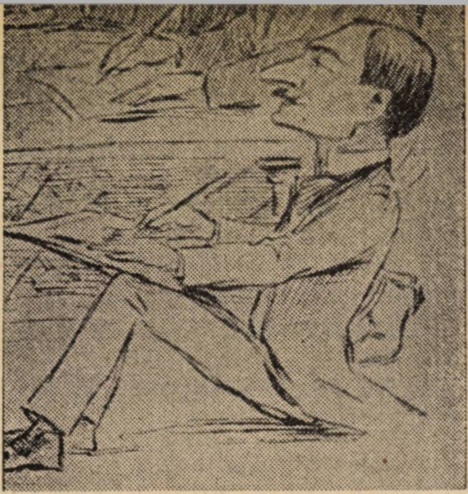
ALMANAHUL „UNIVERSUL" publică şi o notă referitoare la istoricul ziarului „UNIVERSUL": Primul număr a apărut la 20 august 1884, în 3000 de exemplare, format mic. Din 1888 are format mare, în 8 pagini, iar din 1898, în 12 pagini. În 1899 ziarul şi-a adus, de la Paris, o rotativă, marca DERRIEY, care trăgea 12.000 de exemplare pe oră. În primii ani „UNIVERSUL" şi-a avut sediul pe Calea Dorobanţi, 20. Lucra cu 2 redactori şi 1 corector. În 1899 s-a mutat în sediul propriu de pe strada Brezoianu şi avea 20 de redactori, între care, pentru partea literară, pe George Coşbuc şi pe V. A. Urechiă.

„PAGINI LITERARE"

La 21 ianuarie 1899 a apărut la București revista „PAGINI LITERARE" (pînă la 30 aprilie 1900 — în total 54 de numere). Această revistă, condusă de poetul Artur Stavri și de prozatorul Ion Gorun, a publicat, cu precădere, proză literară și poezie, dar s-a „înrudit" puțin și cu umorul, publicînd, permanent, pe întreaga pagină întîia, caricaturi înfățișînd scriitori și oameni de știință în diferite ipostaze. Vom reproduce cîteva :

A. D. Xenopol, președintele ligii antialcoolice.

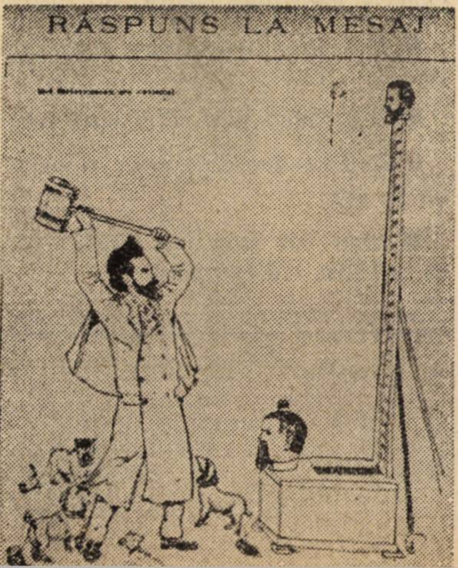

N. Petrescu-Găină, principalul desenator de la „Pagini literare"

Delavrancea a părăsit Pegasul pentru Politică.

Încercarea puterii (Delavrancea și Maiorescu)

PAGINĬ LITERARE
ADMINISTRATIA
APARE IN FIE-CARE JOĬ
ABONAMENTE
THEODOR D. SPERANTIA

PAGINĬ LITERARE

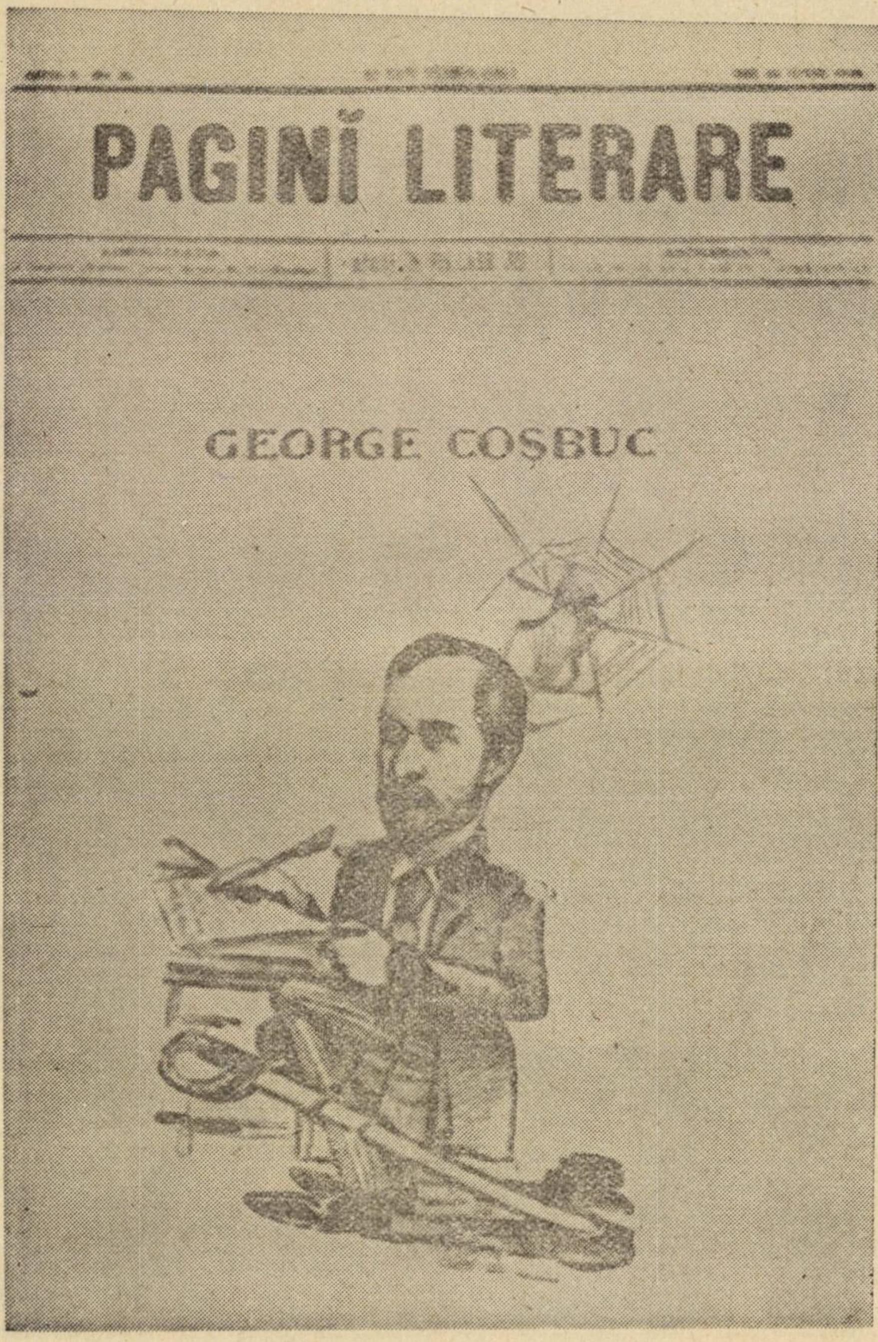
TITU MAIORESCU

Cea mai „NOUĂ DIRECȚIE"

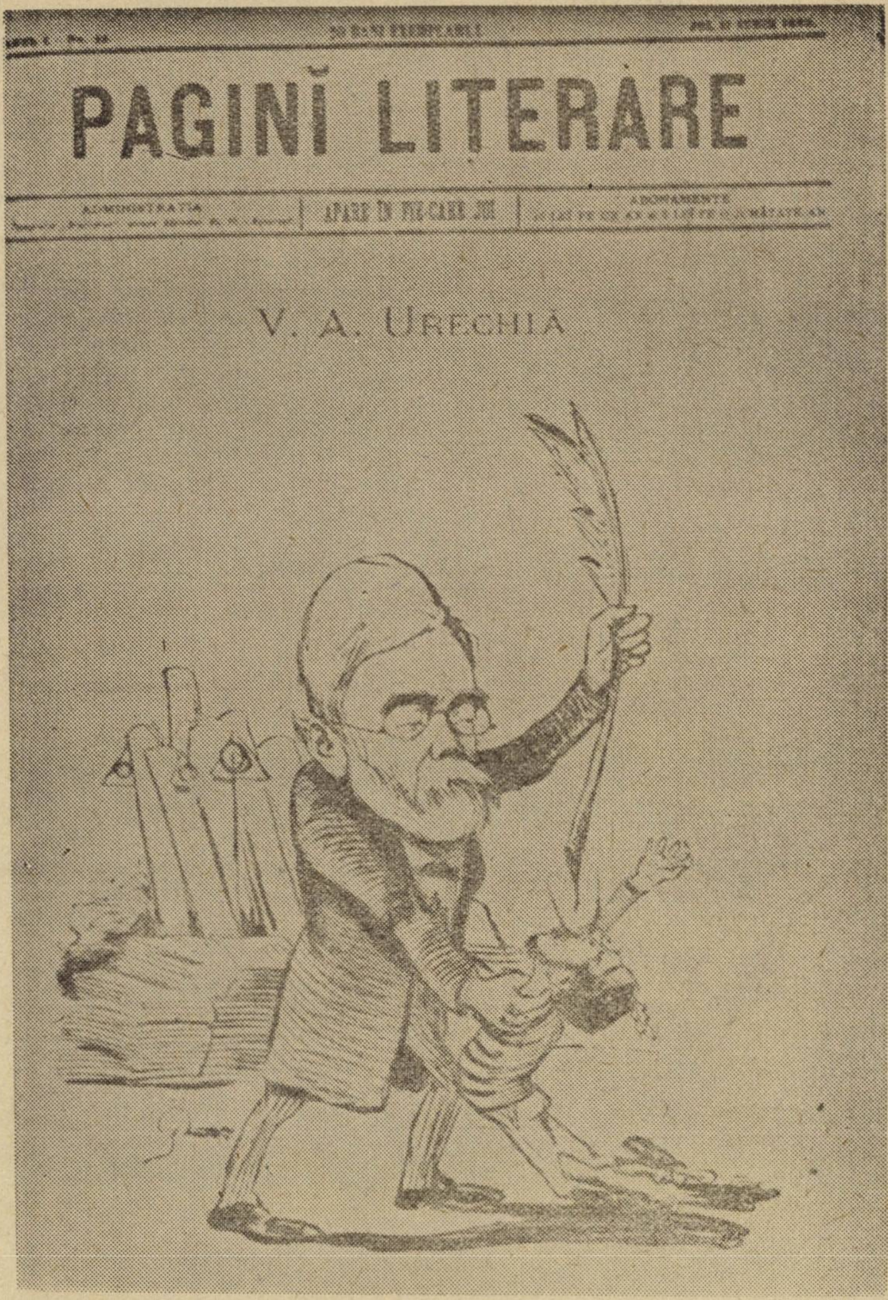
PAGINĬ LITERARE

Alexandru Macedonski

PAGINĬ LITERARE

GEORGE COŞBUC

PAGINĬ LITERARE
APARE ÎN FIE-CARE JOI
V. A. URECHIĂ

ANUL I — No. 14.
50 BANI NUMĂRUL
DUMINECA 19 DECEMB

FURNICA

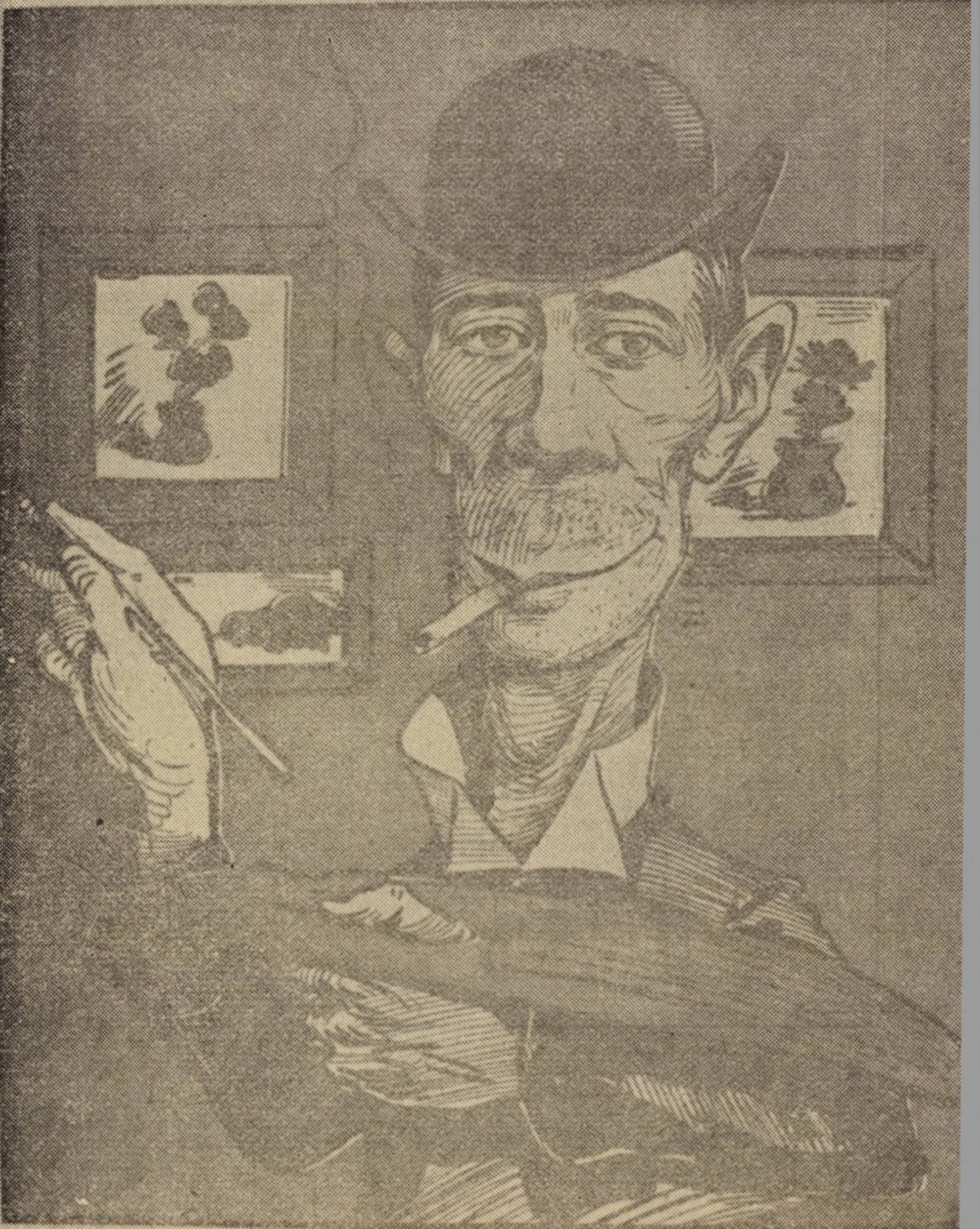
APARE ODATA PE SAPTAMANA

ABONAMENTE: Pe un an 10 lei, Sase luni 5 „
PLATA ABONAMENTULUI ÎNAINTE

G. RANETTI — N. D. ȚARANU

ANUNȚURILE SE PRIMESC DUPĂ ȚA
ADRESA:
Revista „FURNICA", Buc

Desen de N. S. Pe

SATIRĂ ŞI UMOR ÎN SECOLUL NOSTRU

Ştefan Luchian într-un desen de N. S. Petrescu

CINCINAT PAVELESCU

TABLOU VENEȚIAN

Palidă — sub părul negru, ce-i umbrește fruntea albă
Rezemată de balconul cu 'nflorare byzantină,
Lângă Dogele ce doarme, soața-i tânără suspină,
Pe când luna smulge raze diamantelor din salbă.

Ea visează ochii negri ai seniorului Pizan
Ce trimes în ambassadă, a 'ntâlnit'o 'n catedrală,
Și d'atuncia îi vorbește de-o iubire ideală,
Care turbură și aprinde sânul ei patrician.

Dar mândria rasei stinge visul ei sentimental
Și o face să rămâe, lângă soțul ei, mâhnită,
Dar apururea curată ca blazonul ei dogal.

Și într'o lacrimă 'ngropându'și fericirea 'ntrevăzută;
De căință că o clipă a fost prinsă de ispită,
Se apleacă spre bătrînul care doarme și 'l sărută.

CINCINAT PAVELESCU.

LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI: CINCINAT PAVELESCU

La 1 ianuarie 1901 cititorii găsesc la chioșcuri două publicații cu pagini de satiră și umor : revista „VESELIA", care are în urma sa un deceniu de activitate și se tipărește acum în format mare, cu desene în culori și cu colaborări prețioase ; și apoi Almanahul ADEVĂRUL, în care își publică poeziile și Cincinat Pavelescu, umoristul hotărît să se alăture celebrității lui Caragiale. Cincinat a fost primul scriitor al nostru care a debutat mai întîi editorial și apoi în reviste. În 1889 i-a apărut volumul cu schițe și poezii intitulat *Fata directorului* și semnat : De la Milcov. Prima pagină din această carte conține o poezie satirică adresată celor ce-i vor judeca scrisul :

CĂTRE CRITICI

I

Iată pradă la-ndemînă, iute critici,
înhățați-o ;
Și făr-a pierde multă vreme, într-o
clipă sfîșiați-o.
Ia condeiul, Macedonski și mai fă
o epigramă
Cînd de-o boală nemiloasă
suferi-vei mai cu seamă.
Veniți toți pitici ai zilei, pedepsiți
o îndrăzneală
Căci o mică cărticică scos-am astăzi
la iveală.
Strigați toți în gura mare că nuvela
e furată
Că-i din una și din alta copiată,
inspirată.
C-ați citit-o într-o noapte, și v-a
venit atîta greață,
Încît luat-ați trei capsule, patru
linguri de dulceață.
Și-ndemnați pe-amici și rude ca nu
cumva s-o citească
Căci vi-e frică, e, probabil, ca și voi
să n-o pățească.

II

Poți să ai talent la toate, mintea cea
mai înțeleaptă,
Dacă n-ai recomandații, așa soartă
te așteaptă.
Și eu sînt străin pe lume, n-am
prieteni, cunoștințe,
Și ca viermele prin humă mă tîrăsc
printre ființe.
Nici o jună copiliță ce suspină
pentru mine ;
Dar am capul plin de gînduri și în
inimă durere
Și o pană ruginită este întreaga mea
avere.

La 13 ianuarie 1905, Cincinat Pavelescu, lansat strălucit prin desele-i colaborări la mai toate revistele umoristice apărute, este încoronat cu primul său premiu de scriitor

umorist. Revista „BELGIA ORIENTULUI", care instituise un concurs pentru un sonet cu rime date (concurs la care iau parte 515 umoriști), îi acordă premiul întîi pentru următorul :

SONET PE RIME DATE

De-aș putea s-ajung la nemurire
Cu versul meu sonor ca un cristal,
Să fiu cugetător ca Blaise Pascal
Și toți să mă citească cu uimire,
Cînd va sosi al morții ceas fatal.
Aș vrea să simt o clipă de orbire
Că m-a-mbătat cuvîntul sfînt iubire,
Șoptit de o frumoasă-n carnaval.
Dar voi muri obscur ca un microb
Chiar eu poet ce-am fost apururi rob
Iubirei pline de melancolie.
Voi rătăci-n al umbrelor abis
Pe cînd din cer blajin Sfîntul Ilie
Îmi va ierta... prostiile ce-am scris.

Cincinat

„TĂMÂEA"

Ziarul umoristic ilustrat „TĂMÂEA" a apărut tot la București și tot în anul 1901 — la 5 mai. Rostul revistei este explicat în articolul *Profesie de credință* : „În timpii din urmă s-a constatat — și putem zice chiar cu părere de rău — că anii pe zi ce merg, merg mereu tot înainte, adică nu se mai întorc înspre Adam — spre începutul lumii, ci merg necontenit către sfîrșitul lumii. Se știe apoi, precum s-a văzut și în „Monitorul oficial", că sfîrșitul lumii va începe, adecă va debuta cu venirea lui Antichrist [...]". Așa fiind, cititorii sînt sfătuiți să aibă „TĂMÂEA" pentru apărarea contra Antichristului.

O rubrică permanentă din „TĂMÂEA" : *Greșelile de tipar :*

- *La plecare și-a pus curtea (cartea) în buzunar.*
- *Dimineața și-a scos vaca (vata) din urechi.*
- *La horă veniseră și trei tinere bete (fete).*
- *La culcare s-a învelit cu mătura (pătura).*
- *Toți rîdeau de el că avea ghetele supte (rupte).*
- *Inginerul măsura drumul cu nasul (pasul).*

RECLAME COMERCIALE

„TĂMÂEA" ne asigură că a văzut prin vitrinele magazinelor din Capitală următoarele reclame pentru obiectele de vînzare :

- *Umbrele pentru dame de vară.*
- *Ghete pentru bărbați cu nasturi.*
- *Bluze pentru dame de mătase fără oase.*
- *Galoși pentru bărbați de cauciuc.*
- *Cămăși pentru dame de noapte.*
- *Ciorapi pentru copii de ață.*
- *Mănuși pentru dame albe.*
- *Jucării pentru copii care nu se sparg.*

ANUL I. — No 1 — 15 BANI EXEMPLARUL

TĂMÂEA

ZIAR UMORISTIC ILUSTRAT

ORGAN AL GUVERNAMENTALILOR CONSTANȚI
APARE O DATĂ PE SĂPTĂMÂNA

Profesie de credință

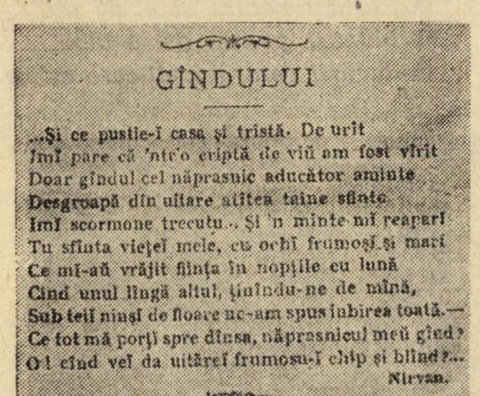
TREI MAEŞTRI AI UMORULUI :

ION MINULESCU
GEORGE TOPÎRCEANU
VICTOR EFTIMIU

Printre „stelele" creatorilor de publicistică umoristică de la începutul secolului în care trăim își fac apariția, cu notorietate, trei debutanți ce vor atinge repede celebritatea : Ion Minulescu, George Topîrceanu și Victor Eftimiu. Cel mai „bătrîn" dintre ei este Minulescu (născut în anul 1881). Debutul său liric a trecut neobservat — poezia *Gîndului* (semnată Nirvan), apărută în revista „Povestea vorbei", la 20 aprilie 1897. Cu greu, va continua să-și publice poeziile și în alte reviste — dar strălucirea căutată n-o găsește („poeziile mele nu plăceau nimănui" — ne va spune chiar el, mai tîrziu). Iată-l însă devenind, brusc, eroul presei literare românești. În revista „Viața literară", nr. 17, din 23 aprilie 1906, îi apare poezia *Cîntec antic*, „tradusă" de el „după un manuscris găsit la Pompei". Poezia are 50 de versuri și originalitatea ei ne obligă s-o transcriem în întregime :

Ion Minulescu, 1897

GÎNDULUI

...Și ce pustie-i casa și tristă. De urît
Îmi pare că 'ntr'o criptă de viŭ am fost vîrît
Doar gîndul cel năprasnic aducător aminte
Desgroapă din uitare atîtea taine sfinte
Îmi scormone trecutu.. Și 'n minte mi reapari
Tu sfînta vieței mele, cu ochi frumoși și mari
Ce mi-aŭ vrăjit ființa în nopțile cu lună
Cînd unul lîngă altul, ținîndu-ne de mînă,
Sub teii ninși de floare ne-am spus iubirea toată.—
Ce tot mă porți spre dînsa, năprasnicul meŭ gînd?
O! cînd veĭ da uitărei frumosu-i chip și blînd?...

Nirvan.

Poezia de debut a lui Ion Minulescu : Gîndului
(„POVESTEA VORBEI", 20 aprilie 1897)

Eu știu c-ai să mă-nșeli chiar mîine...
Dar fiindcă azi mi te dai toată,
Am să te iert —
E vechi păcatul
Și nu ești prima vinovată !

În cinstea ta,
Cea mai frumoasă din toate
fetele ce mint,
Am ars miresme-otrăvitoare în
trepieduri de argint,
În pat ți-am presărat garoafe
Și maci —
Tot flori însîngerate —
Și cu parfum de brad pătat-am
dantela pernelor curate.
Iar în covorul din perete ca
și-ntr-o glastră am înfipt
Trei ramuri verzi de lămîiță
Și-un ram uscat de-Eucalipt.

Dar iată,
Bate miezul nopții...
E ora cînd amanții, -alt-dată
Sorbeau cu-amantele-mpreună
otrava binecuvîntată...
Deci vino,
Vino și desprinde-ți din pieptenul
de fildeș părul,
Înfige-ți în priviri Minciuna
Și-n caldul buzei Adevărul
Și spune-mi :
Dintre cîți avură norocul să te
aibă-așa
Cîți au murit

Și cîți blestemă de-a nu te fi putut uita ?
Eu știu c-ai să mă-nșeli chiar mîine...
Dar fiindcă azi mi te dai toată,
Am să te iert —
E vechi păcatul !
Deci nu-ți cer vorbe-mperecheate de sărutări
Nu-ți cer să-mi spui
Nimic din tot ce-ai spus la alții,
Ci tot ce n-ai spus nimănui.
Și nu-ți cer patima nebună și fără de sfîrșit,
Nu-ți cer
Nimic din ce poetul palid
Cerșește-n veci, stingher,
Voi doar să-mi schimbi de poți o clipă
Din șirul clipelor la fel,
Să-mi torni în suflet infinitul unui pahar de hidromel,
În păr să-mi împletești cununa de laur verde
Și-n priviri
Să-mi înpietrești pe veci minciuna neprihănitelor iubiri,

Amantul anonim și Manechinul Sentimental („PREMIERA ILUSTRATĂ", 1929 — Ion Minulescu la Mamaia)

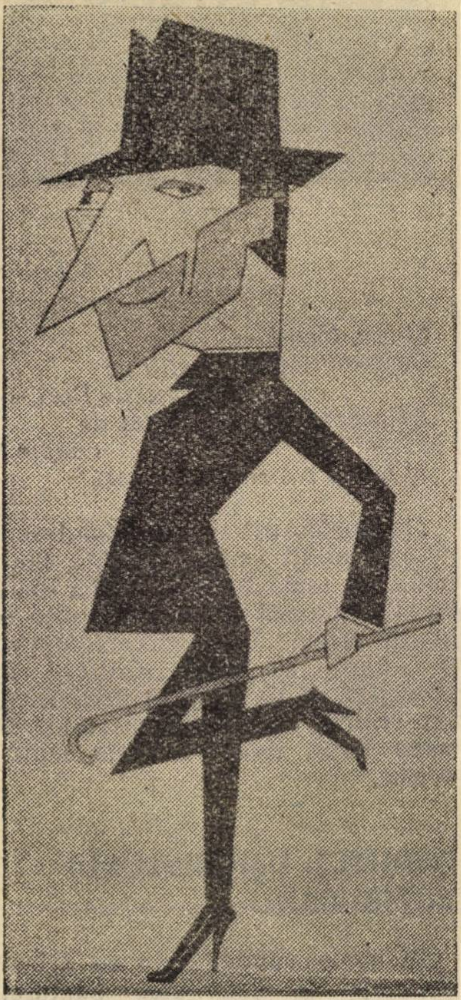

Și-așa, tăcuți —
Ca două umbre, trîntiți pe maldărul de flori —
Să-ncepem slujba-n miez de noapte !
Și mîine s-o sfîrșim în zori !

„Traducătorul" — Ion Minulescu — este privit acum cu multă simpatie, de toată lumea — pînă cînd se află că acest *Cîntec antic* este o poezie originală : *Celei care minte.* Și părerile se împart. Cititorii îl apreciază ca pe un poet desăvîrșit, iar criticii, care au savurat nebănuita farsă, nu-l vor ierta multă vreme.

DEBUTUL UMORISTULUI TOPÎRCEANU

În unele volume care se ocupă de viața și activitatea poetului George Topîrceanu se face precizarea că debutul acestuia în publicistica românească a avut loc în anul 1905, în revista „Duminica". În realitate (conform precizării din „România literară", 18 martie 1976), George Topîrceanu a debutat la 13 mai 1904, în săptămînalul „Belgia Orientului", cu poezia : *M-am procopsit*, semnată Top. — la fel ca și celelalte poezii apărute în aceeași revistă, tot în 1904 : *Visul meu, La mahala, Amorul, Femeia.* Pentru că poezia sa de debut este umoristică, o reproducem :

G. Topîrceanu, caricatură de I. Sava.

M-AM PROCOPSIT

La opt ore fix, în stradă
Pe trotuar o așteptam.
Se svonea din gura lumii
Cum că fata ar fi cam...

Ba mai mult decît atîta,
Șoapte rele, ici, colo
Ajungeau pînă la mine
Cum că fata ar fi o...

„Cum" și „o" puțin îmi pasă
Zică lumea cît o vrea,
Dacă fata e frumoasă
Poate fi și „cam" și „prea",

La-nceput făcea fasoane
Dar în urmă se lăsă :
„Ce vrea Domnul de la mine ?"
— Domnișoară aș vrea să...

Am vorbit ; noaptea acasă
„Domnișoara" m-aștepta.
Șoapte, strîngere în brațe,
Sărutări, etcetera...

Nu mult timp după aceea
Am văzut cine era.
Mă căiesc și-acuma. Fata,
Înțelegi, era prea „prea"...

N-avui însă încotro
Lucru, vezi, se petrecu,
Și fiindcă fuse o...
M-alesei în urmă cu...

TOP.

În revista „Duminica", scriitorul George Topîrceanu are publicate,

DUMINECA
REVISTĂ LITERARĂ DE FAMILIE

G. Topîrceanu.

în anul 1905, zece poezii şi schiţe, semnate G. Top.

A doua poezie publicată de Topîrceanu în „Belgia Orientului" :

VISUL MEU

Vrînd cu bere şi cu vinuri
Să-mi astîmpăr focul gurii
L-am chemat în somn pe Bachus,
Bachus, zeul băuturii.

El veni, bărbatul vesel
Călărind pe un butoi.
Ţine-n gură trei pahare
Iar în dreapta ţine-un ţoi.

A umplut cu vin paharul
Mi l-a dat ca să-l golesc
Şi de-atunci întotdeauna
Zi şi noapte ameţesc.

De la zeul băuturii
Au sosit ca să mă certe
Setea vinului şi groaza
Buzunarelor deşerte.

TOP.

Victor Eftimiu.

„SPERANŢA" lui Victor Eftimiu

La sfîrşitul lunii decembrie 1904 apare la Bucureşti o mică revistă literară intitulată „SPERANŢA". Datarea este consemnată numai prin cuvintele : Număr de Crăciun. Pe prima pagină, o poezie dedicată Athinei :

Cocorii sbor spre miază noapte...
Seninul cer s-a înnorat ;
Prin pomi se trec sfioase şoapte
Şi frunzele s-au scuturat.

Şi astfel, tristă, toamna trece
Lăsînd speranţele-mi pustii...
Gîndesc la tine-n iarna rece
Şi-ntreb natura de mai vii.

VICTOR

ANUL II. No. 36. — 10 bani — 28 IANUARIE

BIBILOIUL

Revistă umoristică săptămânală

— Şi când te gândeşti că toată supărarea asta e pentru că nu i-a adus un bilet pentru balul presei!

Revista continuă să apară, în ianuarie și februarie 1905, în format mare, publicînd versuri și proză literară semnate cu diferite pseudonime ale directorului ei, care, după cum se va afla, este tînărul de numai cincisprezece ani, Victor Eftimiu. Confirmarea o vom găsi mai tîrziu, în volumul *Spovedanii*. În alt volum, *Portrete și amintiri*, Victor Eftimiu ne spune cum a devenit umorist: „La București apărea revista «BIBILOIUL»... editorul mă însărcină cu redactarea ei, în schimbul a 5 lei pe săptămînă. M-am pus pe treabă cu juvenil devotament, scriind întreaga foaie... Mai tîrziu am colaborat cu poezii la revista «ȚIVIL-CAZON», sub diferite pseudonime...".

„BIBILOIUL" s-a numit mai întîi „PAPUCUL". Primul număr a apărut la 1 mai 1905. De la numărul 17, din 4 septembrie 1905 și-a schimbat numele, devenind „BIBILOIUL" și a apărut pînă în decembrie 1906, fiind scris, se pare, aproape în întregime de Victor Eftimiu. Iată cîteva glume din „BIBILOIUL":

— Ești un porc și un măgar.
— De unde ai aflat?

*

— Deschide-mi ușa, femeie;
— Nu pot, sînt dezbrăcată.
— Dar sînt singur.
— Eu însă nu sînt singură.

*

— Spune-mi un cuvînt dulce, iubito.
— Sirop.

*

La nuntă, ginerele: — De-ar veni odată seara.
Mireasa, îmbujorată: — De ce, scumpule?
— Mă strîng așa de tare pantofii!

*

— Vai, dragă, mă dor așa de tare dinții!
— Ți-am spus să nu-i mai pui seara în apă rece.

*

— Cînd eram tînără eram foarte urîtă.
— Și cum ați reușit să vă conservați așa de bine?

*

La Tribunal: — Cîți ani ai, femeie?
— 25.
— Așa mi-ai spus și acum trei ani.
— Eu nu-mi schimb niciodată depozițiile.

*

— Mi-ai fost credincioasă în lipsa mea, nevestică?
— Tot așa ca și tine, ticălosule.

Trei epigrame din „ȚIVIL-CAZON", de Victor Eftimiu, semnate: Antartul:

LUI IORGA

(Domnul Iorga a anunțat apariția unei reviste: „TURBINCA". Ziarele).

Umoristica-ți revistă
Unde-i — Nu mă dumiresc!
— Azi revista-i apărută,
E chiar „Neamul românesc".

UNOR PLETOȘI

(Răspuns la Poșta redacției).

Juni poeți cu ideale
Ca Laura lui Petrarca,
N-ar fi bine-n loc de versuri
Să trimiteți numai marca?

LA SINAIA

Voiam să scriu o poezie
Ca să slăvesc pe mîndrul soare.
Luai condei, luai hîrtie
Și bre! se puse pe ninsoare.

„BELGIA ORIENTULUI“
şi simpatiile sale

GEORGE ENESCU

O foarte interesantă rubrică a revistei „BELGIA ORIENTULUI“: *Simpatiile noastre*, care a apărut în anii 1903—1905 cu figurile celor mai de seamă personalităţi din viaţa literară şi artistică de la noi. Începutul se face cu George Enescu, despre care ni se spune:

„*E un adevărat june de* bon ton, *deoarece posedă în adevăr un ton foarte bun la vioară. Foarte tînăr, aş zice chiar minor, dacă n-ar cînta în... major. Foarte frumos, încît, deşi a studiat cu succes armonia, ar fi în stare să strice cea mai perfectă armonie conjugală, dacă nu s-ar gîndi că mai presus de orice trebuie să ţină la arcuşul său, să pună deci surdină pe coarda simţitoare. Semne particulare: crede că femeia trebuie să fie tînără şi vioara bătrînă. Altfel să-l dai dracului de arcuş*“. (21 februarie 1903).

PICTORUL LUCHIAN

„Un optimist rar! Pe cînd o lume întreagă se vopsește și se zugrăvește în culorile cele mai negre, Lukian o zugrăvește în culorile cele mai roze! Într-o vreme era ff. plictisit: îi mergea lui Lukian cu pictura, cum îi mergea lui Lukianof cu borșul rusesc în Cișmigiu. Azi însă soarele-i surîde la Ateneu, unde-și are expoziția și unde în loc să se expue, ca alții, la... critici defavorabile, se expune să încaseze sume și laude. La cele din urmă nu prea ține; la cele dintîi însă: grozav! Aviz vizitatorilor!

Amicul Vermont — ce ți-e cu colegii! — voind să-l înnegrească în ochii lumei, l-a făcut mai sus, în... cărbune".

(Desenul este de pictorul Nicolae Vermont. Majoritatea celorlalte desene apărute în „BELGIA ORIENTULUI" sînt de N. Petrescu-Găină. Portretul de față a apărut în nr. 11, din 15 aprilie 1904).

N. PETRESCU-GALINA

„Dăm aici autoportretul eminentului caricaturist N. Petrescu-Galina, ca să nu zicem scurt «găină», cum îl numesc intimii. Boem, dar nobil, Petrescu nu înțelege să facă artă pentru a-și astîmpăra stomacul, ci, viceversa: îi trebuește infama monedă ca un simplu și mizerabil mijloc de a ajunge la scop. În cîteva trăsături Petrescu a trecut în nemurire pe contemporanii noștri... pe care i-a zugrăvit fără culoare... politică. Semne particulare: disprețuiește valoarea banului, d-aia nici banii nu țin la el.". („BELGIA ORIENTULUI", nr. 11—15 aprilie 1904).

Al. VLAHUȚĂ

„A fost odată cînd a fost; dacă n-ar fi fost nu s-ar povesti. A fost o vreme cînd scria versuri și proză Alexandru Vlahuță. Obosit de *Goana vieții* și văzînd progresul pe care-l face *Dan*-daratelea noua generație, Vlahuță s-a decis să-și bată lira în cuie și un capăt poeziei și revistelor să puie. Nici pe Ada Negri n-o mai traduce de cînd a descoperit un tînăr literat din generația nouă că — sireaca — și ea e romancă, rudă, desigur, cu Costache Negri. Retras, privește liniștit renașterea literară din «BELGIA ORIENTULUI»". (Nr. 18 — 3 iunie 1904).

ELENA VĂCĂRESCU

„Un moment a fost vorba să urce tronul (prin căsătoria cu viitorul rege al României, n.n.). Cînd a venit însă decepția a constatat că se poate urca și mai sus: în sferele astrale ale poeziei, de unde tronurile și toate mizerele umane apar atît de mici! Neîncoronată ca prințesă sau regină, a fost încoronată de Academia Franceză (premiul de poezie, 1877, n.n.). Ca și alte prințese, adoră călăria. Urcă însă pe un singur cal, favoritul ei, Pegas; de aceea accidentele sînt excluse — e deprins Pegasul și n-o trîntește niciodată". („BELGIA ORIENTULUI", nr. 15 — 9 decembrie 1904).

CINCINAT PAVELESCU

„Fericitul cîştigător de una sută lei în concursul de sonet al «BELGIEI ORIENTULUI». Trebuie să fie, desigur, tot atît de mîndru ca şi Alecsandri cînd i s-a premiat Ginta latină. Improvizator fără rival, *scrie un sonet, un madrigal sau o epigramă pe o manşetă, pe dosul unei farfurii, pe marmura albă a unei mese. Lupta vieţii îl ţine cam departe de liră. Magistratura pare că va învinge poezia. Să sperăm însă că nu o va ucide. Concursul «BELGIEI ORIENTULUI» l-a ispitit şi, ca totdeauna, a învins.". (Nr. 50 — 13 ianuarie 1905).*

MIHAIL SADOVEANU

„Născut în Suceava, ţinutul lui Ştefan cel Mare; are în scrierile sale ceva din vrednicia şi umorul marelui voievod. Cu toate acestea nu e nici hatman, nici vreun mare dregător; e subşef de birou la direcţia artelor din Ministerul instrucţiunii. Şi bine că, barem, e la direcţia artelor şi nu a accizelor sau a docurilor. Şoimii *şi* Durerile înăbuşite *i-au dat anul acesta o crudă lovitură, pe care nu ştim cum o va suporta: a fost premiat de Academie. E însă speranţă că talentul său va scăpa teafăr din această grea încercare". („BELGIA ORIENTULUI", nr. 65 — 28 aprilie 1905).*

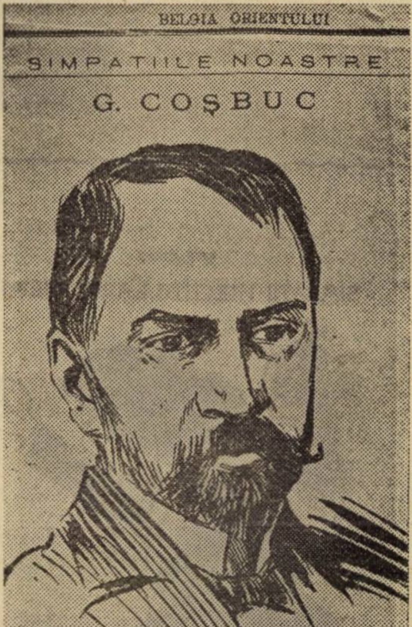
ISER

„E azi în toate vitrinele. Caricaturile lui atît de reuşite sînt la modă. E bucureştean get-beget, născut în 1881. Clasele primare le-a făcut la Piteşti, bacalaureatul la Ploieşti şi pictura la München, pe malurile Isarului; d-aia se vede că-i zice... Iser. Ca orice artist, e cam mIser. Acum e stabilit în Capitală şi să te ferească sfîntul să te găsească «interesant», căci te-a şi trecut în nemurire". („BELGIA ORIENTULUI", nr. 68 — 19 mai 1905).

G. COŞBUC

„Unul din stîlpii literaturii româneşti, care harnic toarce la fire măiastre din tortul limbei noastre. Cu toate că a scris socialistul şi revoluţionarul Noi vrem pămînt, *a fost premiat de Academie. G. Coşbuc, dacă e cunoscut de toţi care citesc, din scrierile sale, e puţin cunoscut personal, căci e un singuratic, care trăieşte retras în vizuina sa, în tovărăşia doar a muzei sale, care, deşi de parte femeiască, îi e pururea credincioasă, căci nu-l părăseşte niciodată". („BELGIA ORIENTULUI", nr. 72 — 16 iunie 1905).*

SIMPATIILE TRECUTE ÎN NEMURIRE de revista „ŢIVIL-CAZON“ :

ŢIVIL-CAZON

SIMPATII TRECUTE LA NEMURIRE

BARBU ŞTEFĂNESCU-DELAVRANCEA

BARBU ŞTEFĂNESCU-DELAVRANCEA

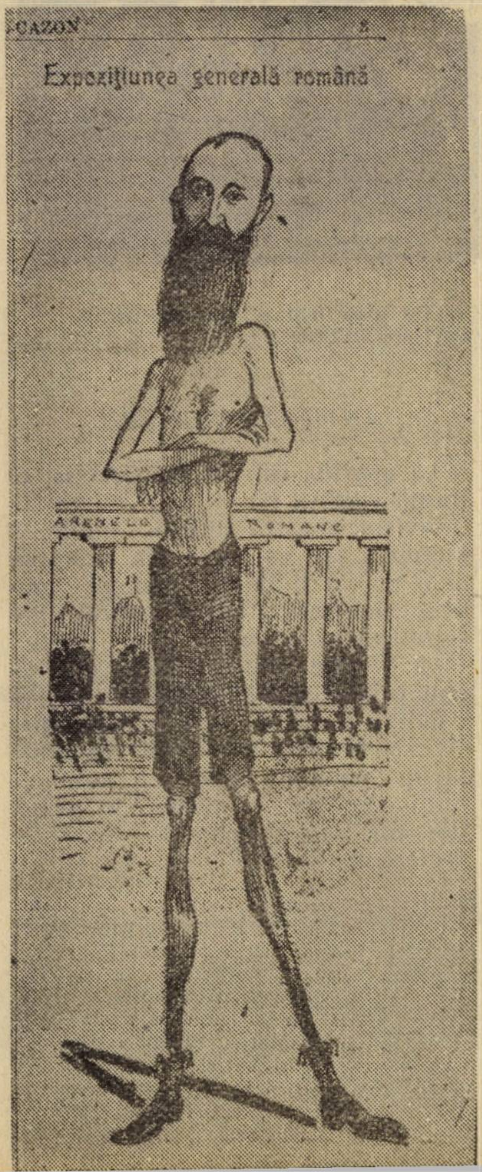
Imitînd iniţiativa „BELGIEI ORIENTULUI“, revista „ŢIVIL-CAZON“ face şi ea o rubrică în care pune figurile *Simpatiilor trecute în nemurire*. În numărul 3, din 8 iulie 1906, ni-l prezintă pe Delavrancea :

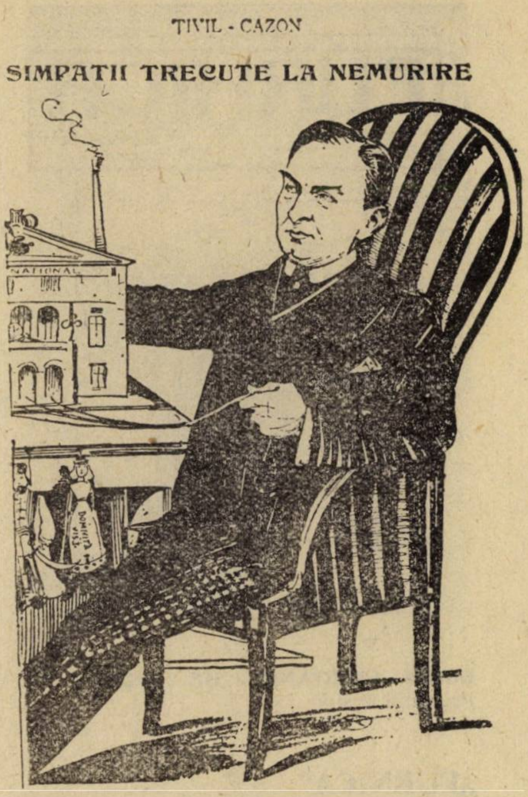
„*Cunoaşteţi povestea diavolului de care «omul cu noroc» caută să se mîntuiască, zvîrlindu-l în foc, în pămînt, în altar şi în apă. Giaba. Diavolul, tot dracu împeliţat. E povestea operelor lui Delavrancea. D-nii : Nicolae Petraşcu, Al. Macedonsky, apoi diverşi Caioţi au cer-*

cat să-l pîrjolească la focul de putregai al solemnei lor ignonimii, i-au săpat abisuri de imbecilităţi teoretice, l-au purtat pe la altarele sacrosantei şi ridicolei mărginiri l-au aruncat în apă spălăcită şi insipidă ca limonada căldufă a preciosităţii lor aristocratice. Zadarnic! Delavrancea tot Delavrancea! Un singur om a reuşit să-i vină de hac celui mai mare nuvelist: Delavrancea, omul politic" (aluzie la faptul că în vremea aceea Delavrancea se ocupa mai mult de politică decît de literatură, n.n.).

NICOLAE IORGA

Prezentat de revista „ŢIVIL-CAZON" la Expoziţia generală română, de la Filaret: „D-nul Iorga, gata să încingă lupta cu opinia publică", (Nr. 13, din 16 septembrie 1906).

AL. DAVILA
DIRECTORUL GENERAL AL TEATRELOR

Al. DAVILA

„Este fiul picăturilor... pardon! fiul generalului dr. Davila (la vremea aceea erau renumite „Picăturile Davila" pentru orice boală, n.n.). A scris o frumoasă piesă Vlaicu Vodă, *care s-a reprezentat la Teatrul Naţional în seara de 12 februarie 1902, cînd autorul împlinea 40 de ani. Succesul acestei piese a stîrnit supărări la mulţi invidioşi. Dar activitatea d-sale nu s-a mărginit numai la această operă, he-hei, d-sa a mai scris şi altele şi tot atît de bune. E în conflict cu studenţii pentru faptul că iubeşte şi graiul franţuzesc".*

Caricaturistul Găină ni-l prezintă pe Davila trăgînd sforile la Teatrul Naţional, al cărui director era. („ŢIVIL-CAZON" nr. 15 — 30 septembrie 1906).

Deviza COROANEI DE OŢEL :
Prin noi înşine

„FURNICA"

După o practică de mai mult de doi ani ca director de revistă umoristică („ZEFLEMEAUA", 30 septembrie 1901 — 4 ianuarie 1904), George Ranetti se asociază cu N. D. Ţăranu şi scoate, la Bucureşti, în septembrie 1904, săptămînalul „FURNICA" — cea mai năbădăioasă publicaţie de satiră şi umor din cîte au apărut la noi în trecut. De-a lungul existenţei sale (a apărut pînă în anul 1937), „FURNICA" a făcut multe „zile fripte" — cum se spune — şi multe nopţi de nesomn — celor mai simandicoase figuri politice ale vremii. Bravii directori care o conduceau s-au aflat, mai tot timpul, în procese intentate de către cei ce se socoteau calomniaţi. Dar revista a continuat să apară, susţinută de cititorii săi constanţi. Avînd asigurată colaborarea unor caricaturişti şi graficieni renumiţi (Ary Murnu, N. Mantu, Iser, N. Petrescu-Găină, Şirato), „FURNICA" s-a menţinut permanent, şi într-o formă grafică deosebită, paginile sale fiind pline de caricaturi şi desene tipărite în culori. Iată, de exemplu, coperta primului număr, din 19 septembrie 1904 : pe toată pagina, figura prea mîndrului (şi prea urecheatului Carol I), la Sinaia, în plimbare prin faţa castelului.

— Da grea mai e, mă! („FURNICA", nr. 92/1906)

ANTIMONARHISMUL

La apariţia sa, „FURNICA" îşi anunţă cititorii (şi viitorii „clienţi") : „Revista noastră numai gîdilă. E singurul rău ce-l face. În rubricile sale nu va fi înţepat nimeni veninos, niciodată..." Apoi, către colaboratorii ocazionali : „Le deschidem braţele tuturor. Toţi greierii sînt primiţi la «FURNICA», dar cu condiţia să nu le cînte în cap greierii, ci să fie poeţi adevăraţi". Şi „gîdilările" anunţate încep cu desenele antimonarhice — cîteva, în primii doi ani, dar permanente după revoltele de la 1907.

FIGURILE ZILEI

Pe copertele „FURNICII" apar de obicei figurile oamenilor politici — e drept, cam „desfiguraţi" şi gîdilaţi veninos. Dar cei doi directori ai revistei nu-i neglijează nici pe scriitorii şi nici pe artiştii vremii. Reproducem cîteva coperte din acest „sector" :

IANCU BREZEANU ŞI SMARA

„Clienţii" mai permanenţi ai „FURNICII" sînt, între alţii, actorul Iancu Brezeanu — renumit, la vremea sa, pentru chefurile de prin restaurante — şi scriitoarea Smara (pseudonimul Smarandei Gheorghiu), autoare a mai multor volume de proză, studii, poezie. Iată-l descris pe *Nenea Iancu Amărîtul :*

Nenea Iancu Amărîtul
Cînd uscat îşi simte gîtul
Bea de foc, mănîncă-n draci
Escortat d-ai săi ciraci.
Unde vede apa rece
Cu dispreţ Nea Iancu trece,
Unde vede-un cofetar
Îl taxează de măgar,
Unde vede berărie
Strigă : — Halbele să vie !
Unde vede-o cîrciumioară
Stă, şi-i cîntă şi vreo cioară,
Unde vede un băcan
Cere-ndată un stacan.
Unde vede... Dar ce zic ?
Că nu mai vede nimic.

Ranetti s-a ocupat de scriitoarea Smara şi în revista „ZEFLEMEAUA" şi acum caută mereu

prilejuri s-o ironizeze în „FURNICA". Unul dintre „omagiile" aduse scriitoarei, cînd i-a apărut volumul de versuri *Calvar*:

FATALITATE

Aveam bani în ziuă-aceea
(Eveniment foarte rar)
Și m-am dus la librărie
De mi-am cumpărat Calvar.

Dar, mister, dispare cartea!
Nici n-apucai s-o deschid!
Întrebai pe toți, cînd... Ana
Începu p-un ton timid:

— Coconașule, mă iartă,
Gîndeam că plăcere-ți fac,
Eu... cu carne am gătit-o,
Mi s-a părut că-i spanac.

Spuneți, zău, cum de se poate
Atîta fatalitate?

CARICATURILE

„FURNICII“

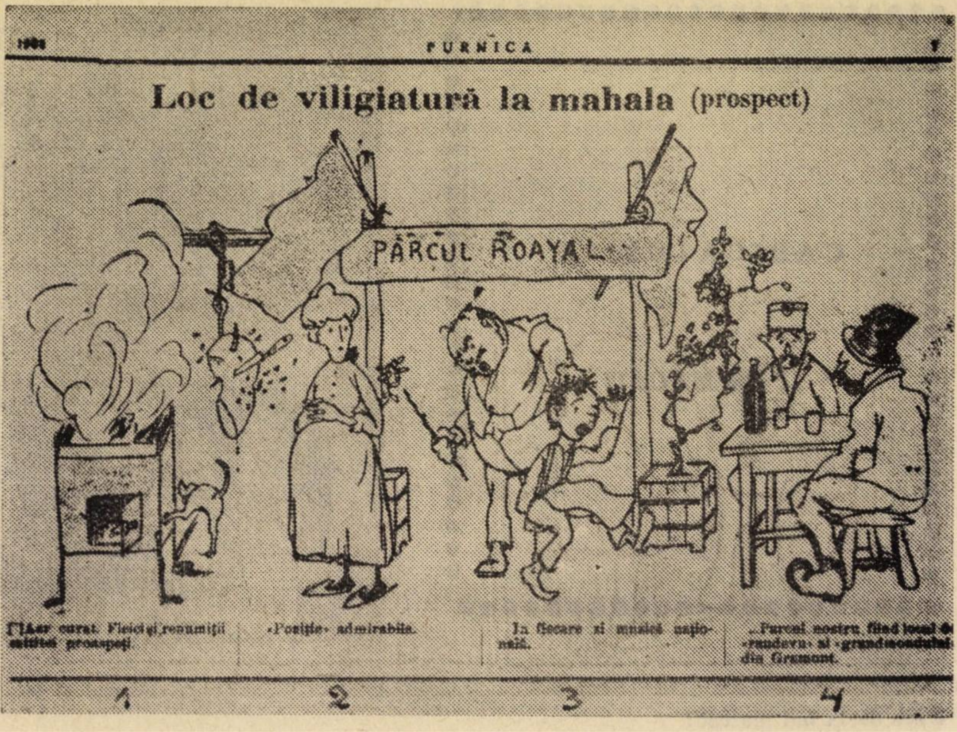
Eșire de la bal mascat :

— Domnișoară, îmi dați voie să vă conduc la d-voastră acasă ?
— La ce hotel ? („FURNICA“, 17 ianuarie 1908)

Votarea bugetului „Hrana animalelor“ („FURNICA“, 30 martie 1908).

Cîrciuma „FURNICA"

Bravii conducători ai revistei „FURNICA", în grija lor față de cititori, au inițiat și deschiderea unei cîrciumi, în grădina Cișmigiu. Inaugurarea s-a făcut în ziua de duminică 6 iulie 1905, la solemnitate luînd parte întreaga redacție și numeroși invitați, în frunte cu actorul Iancu Brezeanu. Din nefericire, frumoasa inițiativă s-a încheiat cu un faliment total, deoarece invitații au băut în după amiaza acelei zile toată... apa minerală pusă la bătaie — fără ca nimeni să plătească vreun ban. „O adevărată bătaie de joc" — ar fi exclamat Nenea Iancu, părăsind „cîrciuma" fără să se atingă de „primejdioasa" apă și alergînd, gîfîind, spre „Gambrinus".

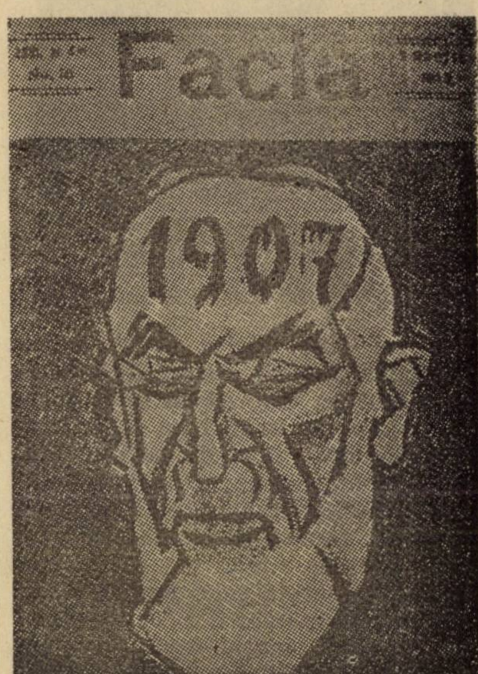

„FACLA“ şi 1907

În ziua cînd se împlineau trei ani de la izbucnirea răscoalelor ţărăneşti, N. D. Cocea scoate, la Bucureşti, revista „FACLA“ — la 13 martie 1910. În primii patru ani de apariţie, „FACLA“ s-a ocupat cu precădere de criticarea autorilor masacrelor din 1907 — în frunte cu regele. Şi principalele articole pe această temă erau însoţite de desene satirice rămase neuitate pînă în zilele noastre. Iată două :

PRACTICA, GÎNDURILE ȘI APROPOURILE LUI CILIBI MOISE

Multe dintre revistele umoristice apărute la noi în primii ani ai acestui secol folosesc în rubricile lor permanente tot felul de glume luate direct sau adaptate din „căr-

CILIBI MOISE

țile" lui Cilibi Moise, vechi de patru, cinci decenii. Acest Cilibi Moise a fost un umorist cu totul aparte, neintegrat în nici un fel în rîndurile umoriștilor din secolul trecut. Era un mic negustor de mărunțișuri, analfabet, care toată viața lui a vorbit numai în glumă, chiar și cînd interesele îi cereau alt limbaj. În prăvălioarele sale, bunăoară, se adresa cumpărătorilor cu îndemnuri : „Luați marfă ruptă gata, pe un sfanț bucata", sau : „Dau o gheată pe bani și alta de pomană". Un timp și-a răspîndit vorbele-i de duh prin tîrgurile pe care le cutreiera, apoi „instigat" de prietenii săi care-i apreciau umorul, a început să tipărească diferite broșurele (de cîte 10—15 pagini), pe care le vindea ieftin, dar în tiraje mari pentru vremea lui. „Debutul" în acest gen de publicistică și l-a făcut cu broșura *Diata lui Cilibi Moise*, apărută în 1858 și 1859. Au urmat : *Viața, Practica și Proverbele lui Cilibi Moise ; Anecdote și povețe ; Apropourile lui Cilibi Moise*, și altele, ultima fiind *Gîndurile de 40 nopți ale lui Cilibi Moise*, apărută la 1 ianuarie 1870 (năzdrăvanul umorist s-a născut la Focșani, în anul 1818 și a murit la București, la 31 ianuarie 1870).

Din scrierile lui Cilibi Moise (sau, mai bine zis, din vorbele lui, pentru că nu știa să scrie — dicta altora ce avea de tipărit), iată cîteva Proverbe, Pilde și Apropouri, pe care le găsim reproduse în original, sau, cele mai multe, adăugite și îmbunătățite, în revistele de umor din perioada 1900—1912 :

— *Beția este poarta prin care omul intră în toate blestemățiile.*

— *Mînia este muma tuturor răutăților.*

— *Precum molia strică haina, așa și pizma strică pe om.*

— *Cine are nevastă cinstită are mare bogăție.*

— *Mierea e dulce, zahărul e dulce ; ce folos că zahărul se topește iar* muierea *ne topește.*

— *Cilibi e așa de bolnav la pungă încît nici un medic nu-l poate vindeca.*

— *O boală poate strica frumusețea chipului ; frumusețea sufletului ține însă cît și viața.*

— *Cine caută cal fără cusur umblă pe jos.*

— *Nu este învățat cel care citește cărți, ci acela care știe ce să citească.*

— *O vorbă scăpată nu mai poate fi prinsă.*

— De patru lucruri nu e sigur omul: de avere, de suflet, de judecată şi de slujbă.

— Patru lucruri sînt scumpe pe lume: mintea, banii, sănătatea şi norocul; dar ce folos că ele nu se găsesc de vînzare.

— Trei lucruri de negăsit: peşti fără apă, sate fără cîini şi oraşe fără nebuni.

— Focul se stinge mai repede decît necazul.

— Femeia fără copii este ca o cîmpie fără iarbă.

— Sînt muieri aşa de vrednice încît în lipsa bărbatului fac şi copii.

— Femeia e mai rea decît ceasornicul, fiindcă nu poate fi reparată.

— Memoria este muma ştiinţei şi sufletul vieţii.

— Unde sînt vorbe multe sînt fapte puţine.

— Un om fără minte se cunoaşte de departe; cel cu minte, de aproape.

— Cel ce singur se stătuieşte, adesea greşeşte.

— O minte şi o comoară ascunsă, la ce ne foloseşte?

— Vrăjmaşul iepurelui este cîinele; al omului este linguşitorul.

— Omul care nu ştie să se stăpînească, îl stăpîneşte altul.

— Lumea este o oglindă în care oamenii se văd unii pe alţii, dar nu şi pe ei înşişi.

— Fudulul are doi tovarăşi: prostia şi sărăcia.

— Viaţa fără muncă este sora hoţiei şi a sărăciei.

— Cel mai rău lucru ar fi ca omul să-şi cunoască sfîrşitul.

— Acela care nu ştie să tacă atunci cînd trebuie, nu ştie nici să vorbească.

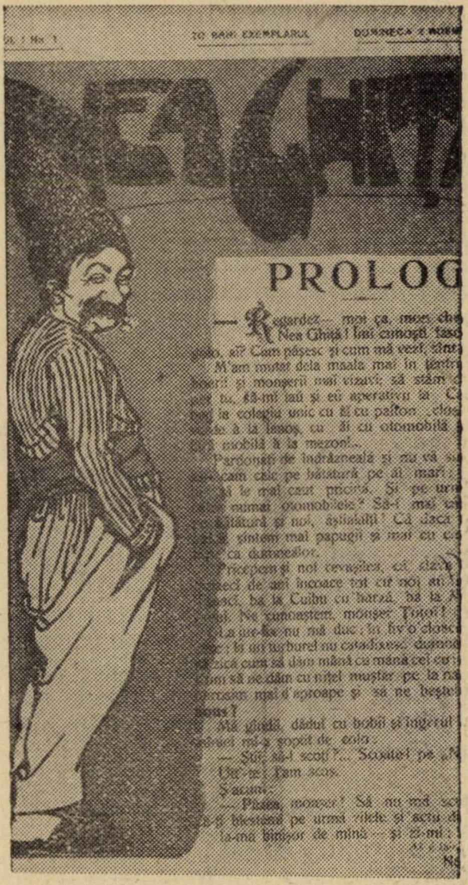
— Două lucruri sînt greu de păzit în lume: sufletul şi femeia.

— Patru lucruri se scot greu: dinţii din gură, sărăcia din casă, nebunia din cap şi datoria veche.

— Aşa cum fugi din faţa păcatului, să fugi şi din faţa omului rău.

— Mai bună este înţelepciunea decît toate bogăţiile lumii.

— Unii vorbesc ce ştiu; alţii ştiu să vorbească.

„NEA GHIŢĂ"

Cu mult haz, în texte şi în desene, se prezintă publicului bucureştean săptămînalul umoristic „NEA GHIŢĂ", la 2 noiembrie 1908:

„Regardez-moi, mon cher! — spune cititorului personajul de pe coperta primului număr — eu sînt Nea Ghiţă. Cum păşesc şi cum mă vezi, sînt dat dracului. M-am mutat de la mahala mai în ţentru, să-mi văd boierii şi moşierii mai vizavi, să stăm de vorbă mai per tu, să-mi iau şi eu aperitivul la Capşa [...]. Pardonaţi de îndrăzneală şi nu vă supăraţi dacă o să-i cam calc pe bătătură pe ăi mari [...]. La jur fix nu mă duc; în fiv-o-cloace nu mă bălăcesc; la un tulburel nu catadicsesc dumnealor; care va să zică

cum să dăm mînă cu mînă cei cu inima română? Cum să ne dăm cu niţel muştar pe la nas? Cum să ne mirosim mai d-aproape şi să ne beştelim mai entre nous? Mă gîndii, dădui cu bobii şi îngerul ăl bun al României mi-a şoptit de colo: — Scoate-l pe «Nea Ghiţă». Uite: l-am scos. Ş-acum: — Păzea monşer! Să nu mă scoţi din pepeni că-ţi blestemi pe urmă zilele şi actu de naştere! Ia-mă binişor de mînă şi zi-mi: tu!"

Nea Ghiţă.

Şi „NEA GHIŢĂ" s-a ţinut de cuvînt, dînd cu muştar pe la nasul celor din „lumea bună", criticînd pe guvernanţii vinovaţi de starea ţării şi satirizînd — mai „tare", sau mai uşor, aşa cum vedem în desenul alăturat: Trei crai dau tîrcoale Puterii şi aceasta le spune: — Dintre toţi, tot bătrînul îmi surîde mai mult! (deci îl preferă pe Titu Maiorescu).

Puterea: — Dintre toţi, tot bătrînul îmi surîde mai mult (Titu Maiorescu). („NEA GHIŢĂ", 12 decembrie 1908)

„CALENDARUL LITERAR ŞI ARTISTIC"

În colecţia „BIBLIOTECA ROMÂNEASCĂ", iniţiată de editura SOCEC, apare la Bucureşti, începînd din anul 1909, „CALENDARUL LITERAR ŞI ARTISTIC". În paginile acestui Calendar găsim multe texte umoristice, între care şi fabula *Boul şi viţelul*, scrisă de I. L. Caragiale ca un ecou al răscoalei de la 1907.

BOUL ŞI VIŢELUL

Un bou ca toţi boii puţin la simţire,
În zilele noastre de soart-ajutat,
Învăţă la şcoală cartea de citire
Şi ajunge boul un bou învăţat.

Mare lucru-n lume e şi-nvăţătura!
Ţine loc de multe, chiar şi de talent:
Printr-o bună şcoală, rafinezi natura:
Din viţel poţi scoate un bou eminent.

Nu încape vorbă, între animale,
Un aşa specimen greu să mai găseşti,
Să citească zilnic feluri de jurnale,
Rumegînd atîtea ştiri politiceşti.

Astfel, eminentul, în curent cu toate,
Iată, pe nepotu-i tînăr l-a-ntîlnit :
„Unchiule, cum mergem ?"
— „Excelent, nepoate,
A mai grea problemă s-a şi rezolvat".

„Unchiule, iar glume" — „Ba deloc, băiete !
Sînt de-acord cu toţii, foarte bine ştiu.
Să m-asculţi pe mine, eu citesc gazete ;
Tu nu ştii nimica, eşti un ageamiu.

Mă-ndoiam eu însumi ; m-am convins, în fine
C-am scăpat acuma de orice nevoi :
Ni sînt deopotrivă voitori de bine
Şi au multă milă cei mai mari de noi.

N-au pierit zadarnic, astă-primăvară,
Dintre noi atîţia ca la zahana !
Drepturile noastre sfinte triumfară :
O s-avem islazuri, dacă ni le-or da...".

A rămas viţelul, ca un gură-cască,
Fericit că-n lume sacra speţ-a lui
O avea de-acuma din belşug să pască
Şi-o purta mai lesne greul jugului.

(Fabula a apărut pentru prima dată în revista „Convorbiri critice", la 1 ianuarie 1908).

UN AFIŞ GLUMEŢ

În anul 1904 a fost înfiinţată, la Bucureşti, „Societatea pentru protecţia animalelor", care a avut ca preşedinte pe Titu Maiorescu. Pentru strîngerea fondurilor necesare funcţionării sale, Societatea a editat un Calendar şi, între altele, a tipărit un afiş „glumeţ", care i-a adus mulţi bani. Afişul, avînd pe el un căţel cerşind cu o pălărie sprijinită de un baston, avea următorul text :

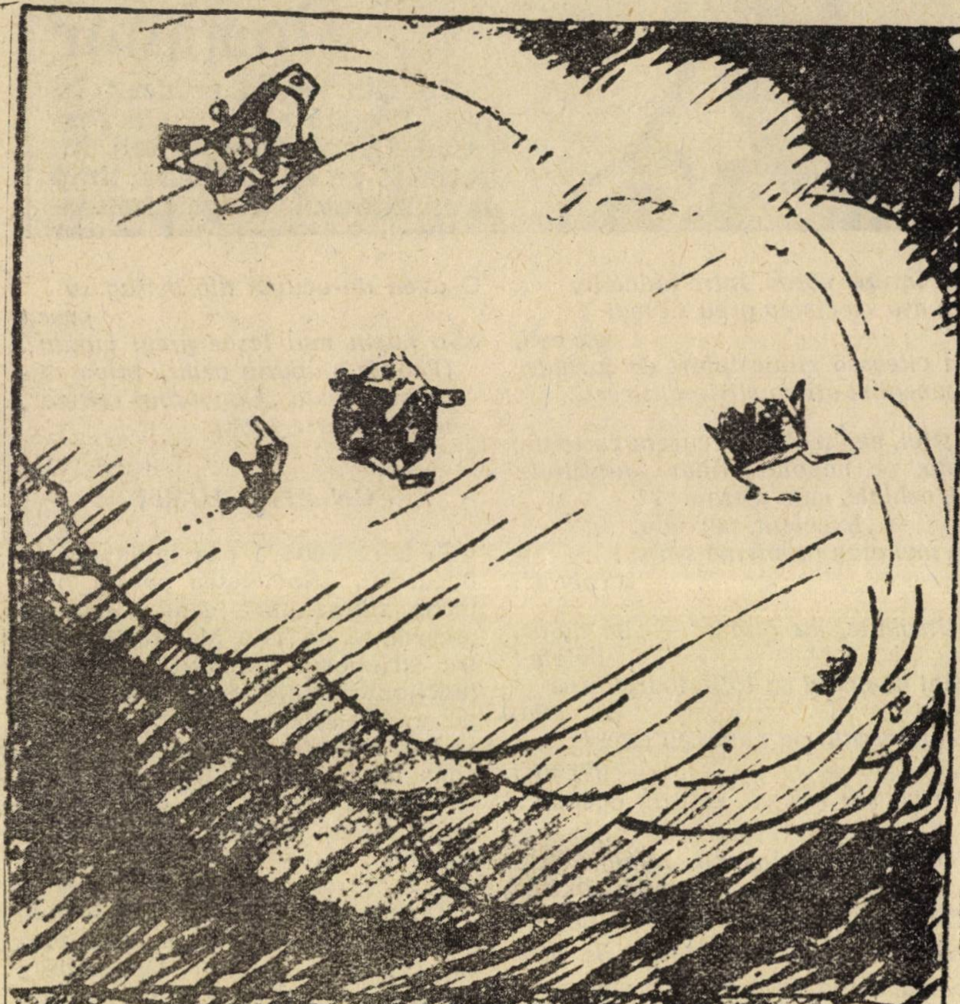
„Doamnelor şi Domnilor, cu 10 bani aruncaţi în cutia Societăţii, din Piaţa Teatrului (Hotel Continental), întreţineţi pe socoteala Dv., timp de un minut, întreaga administraţie a adăpostului pentru cîini fără stăpîn, pus sub controlul Societăţii pentru protecţia animalelor".

Acest afiş, iniţiat de Titu Maiorescu, fixat pe zidul hotelului Continental, a atras sute şi sute de curioşi, care nu plecau înainte de a pune în cutia alăturată cel puţin 10 bani. Şi casierul Societăţii găsea cutia plină de bani în fiecare seară.

CRONICA

Director: I. N. THEODORESCU-ARGHEZI
Direcţia Literară: G. GALACTION

Desen de Şirato

Vîrtejul, desen de Şirato

„CRONICA"

Tudor Arghezi şi Gala Galaction au scos, la Bucureşti, de la 12 februarie 1915, pînă la 31 iulie 1916, revista literară „CRONICA", la care au colaborat mulţi dintre scriitorii de seamă ai timpului. În paginile acestei reviste sînt publicate şi numeroase desene satirice, datorate — cele mai multe — lui Şirato. Reproducem, din numărul 64, apărut la 1 mai 1916 (cînd Arghezi rămăsese singurul conducător al revistei), desenul: *Vîrtejul,* căruia i se dă, sub semnătura T. (I. N. Theodorescu-Arghezi), următoarea explicaţie:

„În cîteva luni de zile împăraţii, revoluţionarii şi nihiliştii au arun-

cat în cenuşe trei sceptre şi trei coroane (le vedem în desen, luate de vîrtej, n.n.). Ultima mitră regală căzu acum cîteva zile. Cine ar fi crezut că vor fi atît de uşoare, încît un vînt mai aspru şi mai zguduitor să le sufle-n văzduh, ca nişte pălării de hîrtie? Poate că popoarele, întoarse către negoţ, lux şi teatru, ca înspre un ideal de pure organe, vor lua pildă de la împăraţi şi se vor întreba în curînd dacă nu a sosit momentul ca toată purpura pătată istorică să fie trimisă la spălătorie şi coroanele la argintar ca să se toarne din nou, din metalul lor, butoni cu resort, ace de cravată şi linguri pentru doctoria socială, una la cias."

T.

Caragiale în „ALMANAHUL SFETEA"

Un bun almanah a scos, cîţiva ani, editura SFETEA din Bucureşti. În paginile ediţiei 1916 găsim şi o schiţă a lui Caragiale, împodobită cu fotografia autorului :

PREA TÎRZIU

Tîrziu de tot în noapte, trei vechi prieteni stau de vorbă într-o berărie — despre ce?... Ei! despre ce pot sta de vorbă trei români aşa de tîrziu?... despre politică, fără îndoială. În toiul discuţiunii, vorbind despre noul impozit asupra ţuicei, printr-o asociaţiune de idei inexplicabilă altfel decît numai prin telepatie, unul dintre ei, ca şi cum s-ar întoarce cu gîndul de foarte de departe, zise tam-nisam :

— Frate, ce s-o fi făcut Costică? Costică Panaite... ştii...

— Costică Panaite? zise altul. Curios lucru — Cum ţi-a venit? Tocmai la el mă gîndeam şi eu, la Costică Panaite.

— Domnule, zise al treilea ; asta e ceva care să o spui ori la cine nu te poate crede. La cine credeţi că m-am gîndit eu acuma, cînd ai

PREA TÂRZIU...

I. L. Caragiale

întrebat dumneata întîi: „Frate, ce s-o fi făcut Costică?"... La Costică, domnule... la Costică Panaite!... Comedie!... Aşa e... Ce s-o fi făcut bietul Costică?

— E în provincie, la o moşie, mi se pare... S-a apucat de comerţ. Nu l-am văzut poate de opt ani. Dar e curios lucru, domnule, cum să ne aducem aminte de el aşa...

Şi toţi trei tac şi stau miraţi pe gînduri... Cînd figura amicului Costică s-a întrupat în imaginaţia lor, toţi trei îi zîmbesc cu dragoste unul după altul... Dar, ca prin minune, de la uşa berăriei de afară se aude ca un ecou un glas străin. Toţi trei rămîn încremeniţi la auzul acestui ecou ce pare că vine dintr-o altă lume care a fost şi nu mai este. Pînă să se dumirească prietenii, iată că apare în uşa berăriei o figură jovială de provincial, un roşcan pîrlit de soare...

Costică! strigă prietenii şi se ridică toţi trei şi se reped să-l ia în braţe şi-l sărută care mai de care cu mai multă căldură. [...]

Se aşezară toţi la masă. Pînă să golească cele din urmă halbe, prietenii ţin să afle pentru care afacere „foarte serioasă" a venit în Capitală prietenul lor. Nu le trebuie multă stăruinţă ca să obţină satisfacţia curiozităţii lor. Costică a venit aici cu o petiţiune iscălită de mai mulţi cultivatori de prune; trebuie s-o dea mîine unui deputat s-o prezinte în Cameră, ca să oprească votarea impozitului pe grad. Dar Costică, în drum spre Bucureşti s-a oprit pe la nişte prieteni, pe la Buzău, pe la Valea Călugărească şi uite aşa a pierdut pe drum trei zile şi trei nopţi.

— Bine, Costică, acuma vii? Ai venit cam tîrziu.

— Ei, aş!

— S-a votat legea.

— Parol?

— Camerele s-au închis de sîmbăta trecută!

— Eşti copil?...

I. L. CARAGIALE

„ÎNSEMNĂRI LITERARE"

Mihail Sadoveanu şi G. Topîrceanu fac să apară la Iaşi, la 2 februarie 1919, săptămînalul „ÎNSEMNĂRI LITERARE". În primul număr G. Topîrceanu publică pe o pagină întreagă *Poşta redacţiei*, adresată viitorilor colaboratori, în versuri pline de umor:

De cum începe să vorbească
Românul nostru e poet.
Nu-i om în Ţara Românească
Să nu fi scris un triolet,
O strofă p-un album de fată
Sau cel puţin un acrostiş
Pe care tremurînd odată,
L-a dat iubitei pe furiş.

Şi continuă, avertizîndu-şi eventualii colaboratori de necazurile pe care le vor întîmpina în cutezătoarea activitate, încheind cu sentinţa:

Ia pana, domnul meu, şi scrie,
Eu unul nu pot să te scap,
Dar te previn, ca să se ştie,
Că singur ţi-ai făcut de cap.

G. T.

În numărul următor, din 9 februarie 1919, Otilia Cazimir îi răspunde lui Topîrceanu cu o *Cronică vese-*

lă de 13 strofe — un adevărat debut al poetei pe tărîmul umorului :

Nu e uman ce faci, poete !
Cu oda ta mi-ai dat migrenă.
Îți voi răspunde pe-ndelete
Și fără jenă.

Eu știu că arta e aridă
Dar nu-i o scuză
Să-mi sperii astfel biata muză
Începătoare, deci timidă.

Otilia Cazimir, desen de Topîrceanu

Am stat la foc și-am chibzuit :
Ce pot să fac, dacă mă las
De poezie și de parnas,
Să mă mărit ?

M-aș mărita, deoarece
Mă cer de mult : un avocat
Un popă și un impiegat
La C.F.R.

Dar nu-i nici unul mai de soi,
Iar cel iubit
S-a-nstrăinat după război.
Mai bine nu mă mai mărit !

Deși urîtă nu-s, maestre,
Cum vezi o duc destul de prost,
Căci n-am pe lume nici un rost,
Nici zestre.

Și totuși, deși n-are sens,
Eu nu renunț la toalete
La coafură și la ghete
Cu tocuri Louis XV.

Iar azi, cînd trec prin mahala
Guri rele-mi judecă alura...
Ce perspectivă-mi poate da
Literatura ?

Cu toate că-i prea pesimistă
Povața dumitale,
Cu versuri pot să fac parale,
S-ajung director de revistă !

Și-n urmă — cîte ipoteze —
Cînd mi-oi sfîrși ucenicia,
Se poate să mă premieze
Academia.

O, știu că pîn-acolo-i drum,
Și mă pot pierde...
Dar cu paltonul meu cel verde
Mai fac vreo patru ierni
de-acum.

Degeaba dar îmi stai în cale
Și mă primești cu-n bobîrnac,
Jonglînd cu versul dumitale
Ca Cyrano de Bergerac.

Eu și pe viitor voi scrie,
Îmi risc viața-ntr-un noroc.
Atîta am, atîta fac —
Ce-o fi să fie !

Otilia Cazimir

„RÎSUL"

Un nume de revistă potrivit țelului urmărit : „RÎSUL". A apărut la București, în anul 1921. Cîteva epigrame din primul număr (5 iunie 1921) :

Lui Iancu Brezeanu

L-am văzut pe Nenea Iancu
Petrecînd la o agapă
Și privind halbele, zise :
Ah ! îmi lasă gura apă.

Unei mondene

Venea bogatul X la ea,
Căci dînsa astfel îl chema :
Să vii, să vii, să vii mereu,
Că-mi place mult venitul tău.

RÂSUL

Revistă de amor și artă

RÂSUL

ODA LUI TÂNASE

O, zeilor, mi-ați dat în glumă, un nas așa de prelungit
Că spintecă văzduhu'n două și se proptește 'n infinit.
Când joc pe scenă și spre stele îmi înalț bicisnica trompetă
Observatoarele anunță că'n România-i o cometă.
Nemțoaicele dela Alhambra uimite țipă: Gott sei Dank,
Căci nasul meu privit din față, îți dă iluzia de tank;
Eroii cârni ai Capitalei, cari-au luptat pe metereze,
Pretind guvernului ca jertfă de nas să mă expropieze;
Iar invalizii cu tarabe, cer să le facă chilipir
Din nara-mi dreaptă o regie, iar din cea stângă un cuartir.

Cu toate criticele aspre, incontestabil ai rămas
Printre talente cel mai mare — o respectabil'ul meu nas!
Aș prefera mai bine moartea, sau să mă calce chiar tramva[i]
Decât cu ploile de acuma, să dea în fine guturaiul,
Ar fi curată catastrofa, de mine s'ar alege praful,
Să fiu constrâns pe-așa scumpete, să-mi fac batista cât cearșa[f]
O nas, tu singura-mi podoabă, a treia parte-a mea din trup,
Izvor de pozne și de glume — întoarce vârful să te pup.

. . . .

Amici, când voi muri, deasupra nu vreau nici piatră funera[ră]
Nu vreau nici salcii aplecate — lăsați mi nasul meu afară,
Să-mi fie loc de ornamente și de cavou și de statui
Și liniștit sa odihnească tot cimitiru 'n umbra lui!

E.

Poșta redacției: unui poet
Cînd mi-ai trimis azi poezia,
S-o public, mi-a strigat hîrtia:
Ah, cum de mine-și bate joc?
Și se făcu, sărmana, foc.

Chibritul
Fie întuneric tare,
Chibritul dă lumină mare,
Deși e mic, uscat și slab,
El are cap.

Întrebare și răspuns: Fetița unui negustor este întrebată de un bătrîn:
— A cui ești tu, fetițo?
— A lui Constantinescu et Compania, răspunde fetița.

Un cerșetor sună la ușa unui medic, pentru o consultație. Cînd îl vede, medicul îl împinge înapoi pe ușă: — Ieși. Și cerșetorul îi răspunde: — Nu pot, de trei zile, domnule doctor.

„RÎSUL" ȘI NASUL LUI TĂNASE

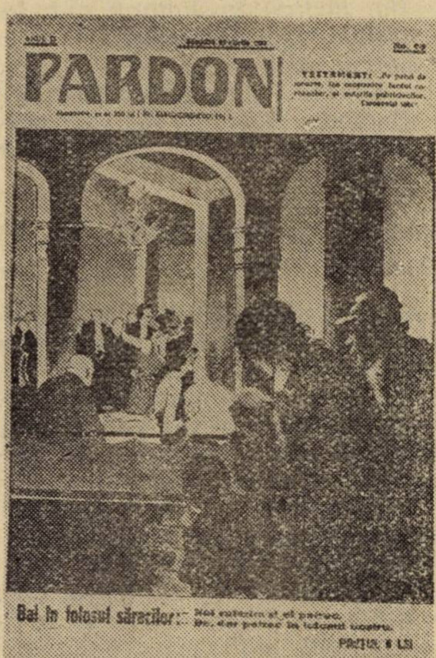
În numărul 6, din 14 august 1921, „RÎSUL" publică, sub semnătura lui Eugen Todie, o hilariantă *Odă* dedicată nasului popularului actor Constantin Tănase. O reproducem în întregime:

ODĂ LUI TĂNASE

O, zeilor, mi-ați dat în glumă, un nas așa de prelungit
Că spintecă văzduhu-n două și se proptește-n infinit.
Cînd joc pe scenă și spre stele îmi înalț bicisnica trompetă
Observatoarele anunță că-n România-i o cometă.
Nemțoaicele de la Alhambra uimite țipă: Gott sei Dank,
Căci nasul meu privit din față, îți dă iluzia de tank;
Eroii cîrni ai Capitalei, care-au luptat pe metereze,
Pretind guvernului ca jertfă de nas să mă exproprieze;
Iar invalizii cu tarabe, cer să le facă chilipir
Din nara-mi dreaptă o regie, iar din cea stîngă un cuartir.
Cu toate criticile aspre, incontestabil ai rămas

Printre talente cel mai mare —
o, respectabilul meu nas!
Aş prefera mai bine moartea, sau
să mă calce chiar tramvaiul
Decît cu ploile de-acuma, să dea în
tine guturaiul,
Ar fi curată catastrofă, de mine s-ar
alege praful,
Să fiu constrîns pe-aşa scumpete,
să-mi fac batista cît cearşaful.
O, nas, tu singura-mi podoabă,
a treia parte-a mea din trup,
Izvor de pozne şi de glume —
întoarce vîrful să te pup.
Amici, cînd voi muri, deasupra nu
vreau nici piatră funerară,
Nu vreau nici salcii aplecate —
lăsaţi-mi nasul meu afară,
Să-mi ţie loc de ornamente şi de
cavou şi de statui
Şi liniştit să odihnească tot
cimitiru-n umbra lui.

E. Todie

„PARDON"

Ziaristul M. Conitz şi desenatorul A. Dragoş s-au asociat şi au scos, la Bucureşti, între anii 1923—1928, o reuşită revistă de satiră şi umor intitulată: „PARDON". Printre colaboratori s-a aflat şi actorul Ion Manu, din poeziile căruia reproducem una, scrisă în:

Limbaj academic (Iaşi, 1917)

De două luni de cînd o tot pisează,
Şi-ar vrea să fie a lui gagică faină,
Cînd o gineşte, doar că nu nechează,
Şi îi svîcnesc galoanele pe haină!

Miţica-i servitoare-n Sărărie
Iar el e plotoner... dintre cei daţi...
Un tip de mahăr, mutră belalie
Şi-ar vrea Miţichii să-i arunce laţ!

Ca s-o agaţe, plin de-nflăcărare
I-aţine calea-n stradă, ca patrula...
Iar el cu cît cîrlig are mai mare,
Cu-atîta dama face pe nebuna!

Deunăzi, cît a găbjit-o-n piaţă
Cercat-a s-o atingă cu seminţi,
Cu opt bucăţi de zahăr, dar isteaţă,
Ea l-a scuipat măreaţă printre dinţi.

Am boală, fă, să ne iubim oleacă!
Chit că pe urmă m-oi lovi în soartă.
De nu consimţi, trag sabia din teacă
Şi te achit. Vedea-ţi-aş dricu-n
poartă!

De două luni îţi fac cîntare, Miţi,
De fusta ta mă ţin cu ochii storşi.
Nu face gît, şi nu mai fă fartiţii,
Ia dă-te-ncoa şi nu mînca la borş.

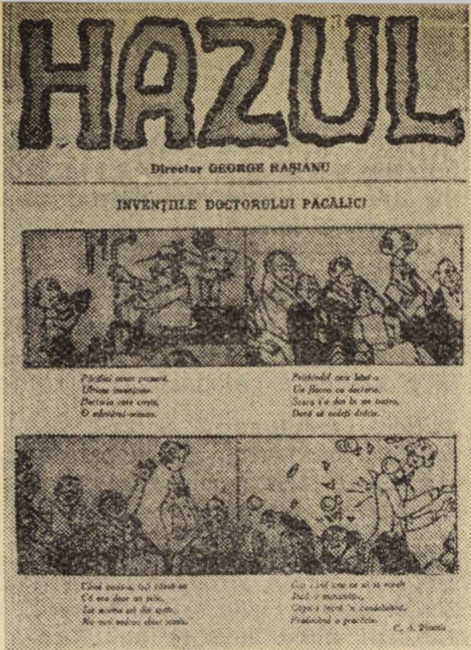
Iar Miţi, fericită, zîmbitoare,
De amorosul, aprigul afront,
Cărîndu-se, i-a zis, seducătoare;
Cu glasul dulce: — Hai sictir,
pe front!

Ion Manu

Mitică întreabă; Costică răspunde:
— Cine-i ăla cu barbă şi potcap?
— Tu nu vezi? e popa.
— Dar aia care merge lîngă el?
— Popoaia.
— Dar copiii ăia din urma lor?
— Popicii.

„HAZUL"

Revista „HAZUL" (Bucureşti, 1927—1928) a introdus în umoristică „serialul", publicînd, număr de număr, *Invenţiile doctorului Păcălici.*

Dialogurile „HAZULUI"

Păcală la ceasornicar :
— *Am adus limba pendulei, să mi-o reparaţi.*
— *Trebuie să aduceţi toată pendula.*
— *De ce ? Numai limba nu merge.*
Vînătorii, între ei :
— *Ce-ai făcut astăzi la vînătoare ?*
— *Mi-am omorît... timpul...*
Directorul :
— *Eşti concediat. De azi nu mai vii la serviciu.*
— *Domnule director, dar n-am făcut nimic...*
— *Tocmai de aia.*
Între prieteni :
— *Ce-ţi mai face nevasta ?*
— *E tot bolnavă.*
— *Şi... e vreun pericol ?*
— *Da, mi-a spus doctorul că se face bine.*
Colonelul, către recrut :
— *Ţine minte, colonelul este părintele regimentului.*
— *Am înţeles, să trăiţi, tată.*
Doctorul :
— *Ce ai ?*
Pacientul :
— *Sînt foarte bolnav. Mănînc ca un lup, alerg ca un cal, obosesc ca un cîine, dorm ca un urs şi mă dor toate oasele.*
— *În cazul ăsta, du-te la un veterinar.*
Ruxandra :
— *Bebe, n-ai văzut tu punguţa mea cu bomboane ?*
— *Cum era, roşie ?*
— *Da.*
— *Şi cu zece bomboane în ea ?*
— *Da.*
— *Şi cu o alună ?*
— *Da.*
— *Zău că n-am văzut-o.*
Doctorul :
— *Ai nasul roşu din cauza băuturii.*
Pacientul :
— *Imposibil ; eu nu beau decît vin alb.*
Copilării :
— *Tată, copiii mici pot fi condamnaţi la judecătorie ?*
— *Nu.*
— *Păi, uite ce scrie aici : condamnat la 5 ani.*
D-ale şcolarilor :
— *Cît fac 3 şi cu 3, Gigele ?*
— *Ha, ha ! Şi învăţătorul m-a întrebat ; nici el nu ştia.*
Şcolar deştept :
— *Cît fac 1 şi cu 1, Georgescule ?*
— *Depinde, cîteodată fac 2, şi cîteodată fac 11 — depinde cum le scrii.*

Debutul lui PĂSTOREL TEODOREANU

Al. O. Teodoreanu — Păstorel — cum i s-a spus în mod curent — a debutat editorial în anul 1928, cu volumul *Hronicul măscăriciului Vălătuc*. În următorul său volum *(Mici satisfacţii*, 1931), umoristul ne vorbeşte astfel despre debutul său :

„Tipărisem prima carte. Aş fi putut-o tipări cu şapte ani mai înainte, dar mai toate cărţile de debut sufăr de apendicită. De aceea cred că e bine ca domnii autori să le ţină cît mai mult sub observaţie, pentru ca la prima criză să le extirpe organul inutil. Asta am şi făcut-o. Am socotit totdeauna că un scriitor trebuie să se ocupe cît mai mult de cartea lui atunci cînd o scrie şi deloc după ce-a pus-o în vitrină. Vitrinele librăriilor sînt tot atîtea leagăne în care autorii îşi de-

pun copiii, care, de aici înainte, rămîn pe seama asistenței publice, exclusiv. Dacă au schelet solid și plămîni sănătoși, acești copii abandonați își fac singuri loc în lume, ajungînd ades, ca asemeni Feți-Frumoșilor din legendele populare, să stăpînească «omenirea»".

Cîteva „scrisori" de ale lui Păstorel, adresate prietenilor săi, în verile cînd se afla în stațiuni balneare :

Domnului general C.

În acest pahar e apă.
Mîna este mîna mea.
Eu sînt cel ce vrea să bea.
Cine poate să priceapă ?

Domnului și doamnei G. M.
Fă-mă, Doamne, morcov, ceapă,
Fă-mă, Doamne, tot ce vrei,
Praz, dovleac, spanac, ardei,
Dar păzește-mă de apă.

Domnului Victor B.
fosta mea gazdă
Beau întreaga ziulică,
Apă, fără de rușine.
Ce folos ai tu, Bumbică,
Dacă nu mai stau la tine ?

Domnișoarei M-J.
Bînd apă, îți urez, duducă,
În chipul cel mai inocent,
Ca anul ăsta să-ți aducă,
Noroc... și-un sublocotenent.

Domnului colonel B.
Azi, cu apă minerală,
Colonele, te salut.
Dar mă-ntorc în capitală
Și-o luăm de la-nceput !

Maestrului Br. V.
(Brătescu-Voinești, n.n.)
Am dispărut ca printr-o trapă
Și semn de viață n-am mai dat,
Nu crede nimeni că beau apă...
Și, totuși, e adevărat !

„FIGURI POLITICE“

În toamna anului 1930 desenatorul A. Dragoş şi-a strîns într-un album cîteva din caricaturile pe care le publicase pînă atunci în reviste şi ziare. Reproducem trei: Octavian Goga, Nicolae Iorga şi Nicolae Titulescu.

În prefaţa albumului — o caracterizare pe care i-o face directorul unui ziar:

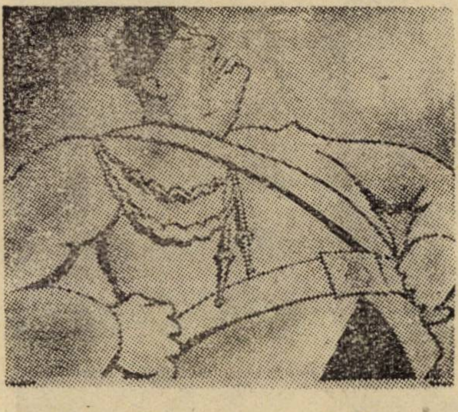
„Caricatura lui Dragoş nu e o simplă accentuare a caracteristicelor fizice, o deformare hilară, o glumă uşoară, o epigramă în linii. A. Dragoş defineşte oamenii printr-o rară intuiţie a conferiei sufletului acoperit de coaja trăsăturilor fizice. Un portret de A. Dragoş înlătură necesitatea unui adaus de tălmăcire literară, epuizează subiectul dîndu-i toată forţa de sugestie necesară“.

CARICATURA ANTIFASCISTĂ

Revista „CUVÎNTUL LIBER", apărută (în a treia ei serie) la Bucureşti în perioada 11 noiembrie 1933 — 3 octombrie 1936, s-a situat printre primele publicaţii româneşti care au promovat la noi caricatura antinazistă. Nu a fost singura revistă care a luptat cu această armă, dar a fost cea mai stăruitoare şi a valorificat creaţiile celor mai de seamă maeştri ai genului, din vremea respectivă. Printre cei care au cutezat să înfrunte opreliştile semnînd noul val de caricaturi din presa românească, au fost: I. Anestin, Aurel Jiquidi, I. Ross, Botaciú, A. Dragoş, N. Cristea, E. Drăguţescu, V. Dobrian. „Eroul" principal al acestor creatori de caricaturi a fost Hitler, prezentat cititorilor în zeci şi zeci de variante, una mai reuşită decît alta. Pe locul doi s-a aflat Mussolini. Începutul „serialului" Hitler l-a făcut I. Anestin, prezentîndu-l în „Cuvîntul liber" (nr. 35, din 7 iulie 1934), cum nu se putea mai „graţios": văzut de la spate, mîndru şi cu ţigara în mînă. Titlul caricaturii, potrivit cu forma desenului: „Mein Kampf". Din lipsă de spaţiu (ocupat permanent de Hitler), lui Mussolini nu-i va veni rîndul decît şase luni mai tîrziu

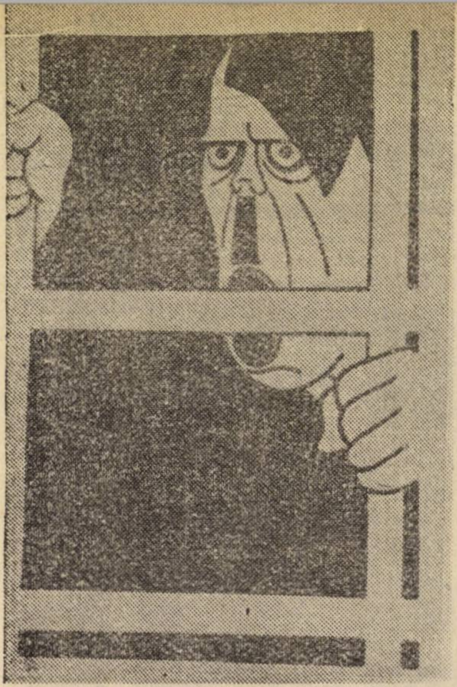
Hitler: „MEIN KAMPF", desen de I. Anestin („CUVÎNTUL LIBER", 3 iulie 1934).

Mussolini. Desen de I. Anestin („CUVÎNTUL LIBER", 19. I. 1935).

(la 19 ianuarie 1935), cînd acelaşi I. Anestin ni-l va arăta pe dictatorul Italiei în uniformă; bine hrănit, gras, guşat şi cu gura căscată pentru răcnetul pregătit. Mai „atent" cu valorile zilei, caricaturistul Ross izbutise să strecoare un „instantaneu" cu Mussolini, într-un colţ de pagină interioară din „Cuvîntul liber", chiar după „debutul" lui Hitler — la 7 iulie 1934. Un Mussolini instalat pe soclu, în locul Lupoaicei de la Roma, hrănind cu otrava laptelui său pe cei doi copii adoptivi: Engelbert Dollfuss, cancelarul Austriei, adept al fascismului italian, şi pe Paul Joseph Goebbels, din clica lui Adolf Hitler.

În afară de caricaturi, „Cuvîntul liber" a publicat şi numeroase desene militante, potrivite timpului, cum este, bunăoară, cel de pe coperta numărului 25, din 28 aprilie 1934: *1 MAI* (de I. Anestin).

Omul din balamuc, desen de Ross („CUVÎNTUL LIBER", 1934)

Patima brună, desen de I. Anestin („CUVÎNTUL LIBER", 1 septembrie 1934)

Front popular („CUVÎNTUL LIBER", 1935)

Hai să dăm mînă cu mînă, desen de Botaciu („ADEVĂRUL", 1936)

Balanța nazistă, de **Aurel Jiquidi**, („CUVÎNTUL LIBER", 1936)

PAGINĬ LITERARE

ADMINISTRAȚIA | APARE ÎN FIE-CARE JOI | ABONAMENTE

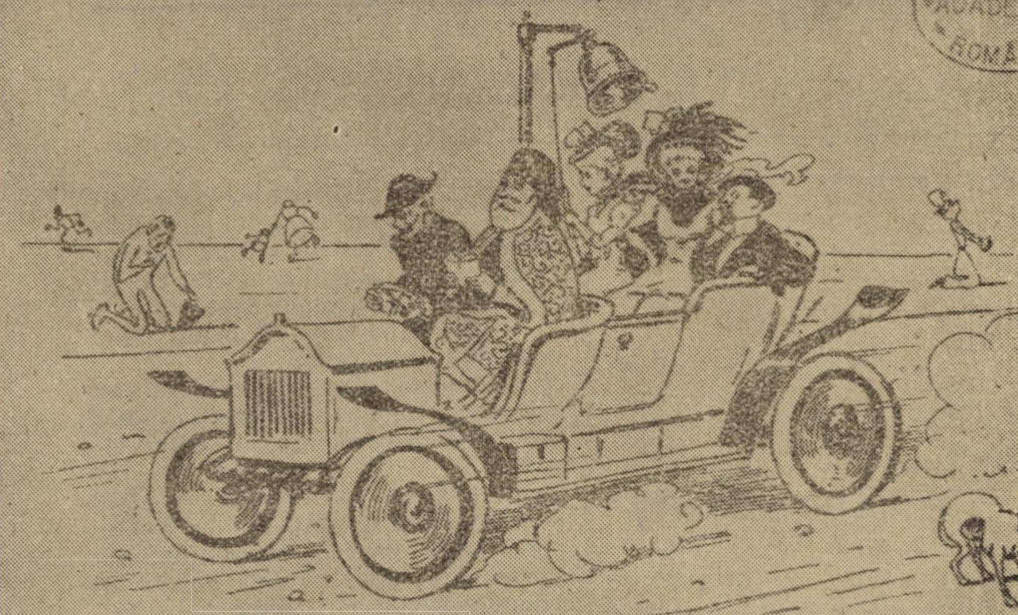
I. L. CARAGIALE

PACATELE TINEREȚEI ȘI OPERA MATURITĂȚEI

...rul 173, Joi 3 Ianuarie, 1908 FURNICA

Inștiințare !

Față de numeroasele accidente produse de automobile, prefectura poliției Capitalei, în unire cu
hotărât ca pe viitor toți d-nii proprietari de mașini cu cai putere să fie însoțiți de un popă și un
te ori ies la plimbare în oraș. Se mai svonește chiar — și dăm știrea pe răspunderea celui care a
președinte al Automobilului-Club a și intervenit pe lângă colegul său de la Societatea Dricarilor,
omision, beneficiu) de cel puțin 15 la sută asupra sumei totale plătită de familie pentru înmormân
rnizați de membrii clubului său.

TEXTE ALESE

I. L. CARAGIALE

ANTOLOGIE

Sînt în lume amatori de fel de fel de colecțiuni curioase, — și multe am văzut, de valori incalculabile.

În clasele primare, odinioară, cunoșteam un băiat care avea o colecție de peste cinci mii de nasturi; mai tîrziu, am admirat la un tînăr zeci de albumuri pline de fotografii de femei frumoase; apoi, la un bărbat două colecțiuni: una, de cărți poștale ilustrate, și alta, de cărți de cetit, strînse încet-încet, de pe la prieteni uituci, unele neilustrate.

Acum, în urmă, am făcut cunoștința unui domn care posedă o colecție de scrisori anonime — cea mai prețioasă desigur din cîte, felurite, mi-a fost dat să văd... Dela soață pe ale soțului, dela părinți pe ale copiilor, dela soacră pe ale ginerelui, dela stăpîne pe-ale slujnicelor — ori, viceversa; unele cumpărate, altele dăruite, altele subtilizate; în fine — de unde, cum, cu ce răbdare, cu cîte sacrificii le-a adunat — numai el știe... Cunoscîndu-i slăbiciunea, i-am dus și eu o anonimă, primită zilele trecute, în care o veche prietenă (indubitabil, e dumneaei), iscălind «cîțiva admiratori de odinioară», mă picnește, vorba de pe vremuri, la coada ișlicului... Posesorul colecției mi-a mulțumit; dar, deși l-a primit, n-a rămas, cum m-așteptam, destul de încîntat de specimenul meu...

— Ei! mi-a zis; în genul ăsta, am mult mai picante.

— Tocmai d'aceea doresc să văd și eu mai de aproape colecția d-tale și, dacă-mi permiteți, să copiez cîteva...

— Bucuros, îmi răspunse el; trebuie însă să te ajut, fiindcă d-tale, mai puțin cunoscător în materie, ți-ar veni greu să faci repede o bună selecție din atîtea pachete.

— Domnul meu, îl întreb, după ce-i mulțumesc de atîta amabilitate, cum îți explici d-ta obiceiul ăsta de a scrie scrisori anonime?

— E foarte ușor de explicat... Pe de o parte, lipsa de ocupație serioasă și de griji proprii; pe de alta, ceva mai adînc. ..Exigențele sociale paralizează adesea francheța onestă; un individ nu le poate ușor înfrînge în orice moment; în fața lor devine laș; poate însă avea curaj să fie franc pe ascuns. E greu să atunci cu noroi în obrazul cuiva cînd îl întîlnești ziua-n amiaza mare față-n față în lume; noaptea însă după spartul luminațiilor, pîn îmbulzeală, poți să-l murdărești pe la spate de sus pînă jos... Va bănui aproape sigur pe cine l-a murdărit; atît mai bine! te știe fără a-ți putea cere socoteală... Și mai ales sexul slab, mai delicat, are nevoie de anonimat, ca să-și poată descărca sincer și leal tot fundul sufletului...

Nu i-am prea înțeles bine explicația, și, fără a mai discuta, m-am mărginit a lega cîteva flori din grădina lui într-un buchet... Îl dedic blondei anonime care mi-a scris Sîmbătă, în ajunul Învierii; i-l dedic, în speranța că, după modelele

acestea, îmi va scrie în curînd mai picant ca la prima încercare — încai, nu numai dumneaei și eu să avem mulțumire, ci și posesorul colecției clasice, atît de cunoscător și, prin urmare, de pretențios în materie... Iată.

★

Prea stimată doamnă, nu toate mamele sînt devotate cum sînteți d-voastră, ceea ce ar trebui să le fie tot ce e mai sacru. Și eu sînt tată de familie, vă-nțeleg și vă admir. De aceea, în interesul scumpei d-voastre copile, așa de castă, dar totuș orbită de un amor nenorocit, mă grăbesc a vă pune în vedere că acela căruia vreți să-i încredințați viitorul ei este un om pierdut. Pe lîngă vițiul alcoolismului și al variației în ultimul grad, a fost și în spital și are și patima foițelor, care, în calitatea sa de mînuitor de bani publici, poate, de sigur, îl va duce la ultima treaptă, pe banca infamiei, condamnat de justiție pentru atît de colosale delapidări, ca mulți alți nenorociți de această tristă speță. Mi-am îndeplinit misiunea în conștiință. Rămîne ca d-voastră, ca mamă devotată, înainte de a face pasul fatal, să avizați cu perspicacitate. (iscălit) *Un bun tată de familie.*

★

(De aceeași mînă, pe același fel de hîrtie și cu aceeași cerneală; cu aceeași dată pe ștampila poștei).

Tînărule, ești în vîrsta frumoasă a iluziunilor, cînd inima se deschide ca o floare cu toată sinceritatea... Onest, activ, fără nici un vițiu, virtuos, apreciat de superiori, iubit de inferiori, viitorul îți surîde. Nu mai poți trăi singur; dorești, după ce ți-ai cucerit o frumoasă situație prin propriile merite, ca fiu al operelor d-tale, și eu cel d'intîiu te stimez pentru asta, să ai o soție dulce spre a împărtăși, la căldura căminului conjugal, bucuriile senine, și, ca într-un mic paradis intim, a avea în jurul d-tale fructul amorului onest, micul îngeraș, care să te încînte cu zîmbetele și cîntecele sale... Iată un sublim ideal; dar... este un dar... de la paradisul închipuit și pînă la infernul real, nu este, vai, decît un pas! Gîndește bine în ce familie intri. Mama, o bătrînă cochetă, care a ruinat doi bărbați. Zestrea promisă, o minciună sfruntată, ne mai avînd decît șandramalele îngropate la credit și pensia nenorocitului căzut victima luxului și desfrîului lor; căci mama denaturată a încurajat apucăturile fiicei — ce naște din pisică — iar aceasta mai poate în orice caz face carieră romantică, dar nu copii. Întreabă pe omul științei, un mamoș, dacă o pretinsă demoazelă de 28 de ani, care pînă azi are la activul ei trei patru avorturi clandestine, cunoscute de toată lumea, mai are șanse a deveni mamă. Ia bine seama! Luxul și devergondajul atîtor femei de această tristă speță au aruncat pe mulți mînuitori de bani publici, naivi ca d-ta, în brațele prăpastiei dezonoarei! Mi-am împlinit misiunea în conștiință. Rămîne ca d-ta, tînăr luminat, înainte de a face pasul fatal, să avizezi cu perspicacitate. (iscălit) *Un binevoitor matur.*

★

Stimate domnule, d-ta muncești la țară pe ploaie și pe arșiță, asudînd ca un biet hamal; iar consoarta d-tale îi trage la Frantișbat checocuri apilpisite cu baronii cu pinteni, și pe urmă, noaptea pe lună, în otomobil, sus la munte... Să vă dea Dumnezeu și copii, că stare v-a dat destulă! (iscălit) *Un chelner de la Kurhaus din Franțișbat.*

★

(Mînă, hîrtie, cerneală, ștampilă, aceleași).

Stimată doamnă, d-ta te canonești la cură de apă minerală, exilată la Franțișbat, iar boierul d-tale face cură de șampanie la Lăptărie, cu marchizele apilpisite, cu taraful lui Ristache Ciolacu și cu cinci muscali cu cauciuc cu zece franci pe ceas pînă la ziuă... Să-ți trăiască

scumpul bărbățel! (iscălit) *Un chelner dela Lăptărie.*

*

Cher monsieur, est-ce que les superbes cornes dont votre charmante épouse, la petite Esméralde, vous coiffe, avec la collaboration si assidue de votre brave neveu, Monsieur le sous-lieutenant de Petits-Rouges, Arthur, ne vous gênent point lorsque, le soir, vous vous mettez au lit? Dites-nous, s'il vous plaît... Si elles ne vous gênent pas du tout, tant mieux! Nous vous souhaitons un doux dodo! (iscălit) *Plusieurs voisins curieux.*

(Pe românește: Dragă domnule, spune, rogu-te, cînd te așezi seara în pat nu te supără mîndrele coarne cu care te-mpodobește iubita soție, Smărăndița, cu colaborarea atît de stăruitoare a bravului d-tale nepot, d. sublocotenent de roșiori, Artur? Dacă nu te supără deloc, atît mai bine! Îți dorim să faci nani frumos! (iscălit) *Mai mulți vecini curioși.*

*

Ilustre fruntaș, eu nu umblu niciodată cu plosca minciunilor; mi s-a părut degrădător să scrie un cetățean independent anonime. Totuși, azi, trebuie să recurg la asta, ceea ce în principiu detestez; dar țiu, ca Român, la d-voastră, gloria partidului și a țării. Vă atrag deci atenția asupra unui individ periculos care vă-nconjoară; acesta este d. Mandalache, ce-i mai zice și Capsomanul, și, în interesul partidului nostru, vă sfătuiesc a nu-i mai acorda încrederea nelimitată de care se bucură astăzi, jucînd pe devotatul fidel; căci vă garantez că este spionul partidului contrar, plătit din fondurile secrete (rușine!) o pot proba ori cînd cu documente zdrobitoare. Pînă atunci, trăiască partidul nostru! (iscălit) *Un fanatic partizan al d-voastră, alegător colegiul I de Cameră și Senat.*

*

Doamnă Directoare, eleva Lucy N., din clasa V, are o purtare urîtă în societate, conversînd totdeauna intim cu ofițeri și elevi din școala militară pe calea Victoriei chiar tîrziu; și primește mereu poezii și cărți postale cu poze de amor etc., etc. Pentru prestigiul școalei dar, vă denunțăm ca să luați urgent măsuri severe; aminteri, cu regret, vom fi silite a face reclamă ministerului relativ la tristul exemplu de imoralitate. (iscălit) *Mai multe mame îngrijate.*

*

Prea cuvioase părinte Matache, ca să știi cît ți-a zburat din căldărușă la 1 Aprilie, întreabă pe Tănase rahagiul de cîți gologani a vîndut rahat și bastonache lui Giugică, băiatul care ți-a purtat căldărușa; și să întrebi și pe tat-său, paracliserul: cine ți-a șters basmaua cu ouă roșii, care a zburat cînd v-ați încurcat la pelin, a treia zi de Paște, cu partidul, în colț la Savu, în odăiță, pe-nfundatele? (iscălit) *Un creștin enoriaș.*

*

Sărut mîna cuconiță; prin această mică epistolă, venim să vă facem un denunț, că alaltăeri, cînd a îngropat-o pe răposata cucoana mare, d-voastră nu știți, c-ați plecat cu cupeaua de la cimitir, și ați lăsat lui Ioniță, feciorul d-voastră de încredere, parale să dea la sărmanii cerșetori, și el a luat toate paralele, și la sărmanii cerșetori i-a înjurat și nu s-a îndurat să le dea nici măcar un franc de parale. Să știți cine e domnul Ioniță și cum ține la onoarea d-voastră. (iscălit) *Mai mulți care au asistat.*

*

Domnule Jorj, de sigur nu vei declara unde ai petrecut noaptea de Vineri spre Sîmbătă, căci ți-e teamă, ca un laș, să nu-ți spulbere creerii protectorul tău, a cărui casă o dezonorezi cu infama complice. Dar ai aflat, poate, că în aceeași noapte s-a întîmplat nenorocirea junei orfane Matilda G., cu a cărei mătușe și tutore se știe ce priete-

nie strînsă ai cultivat pînă la scandalul actual cu soţia maiorului... Sînt o persoană leală; nu voiu a-ţi ascunde nimica; află dar că, tot astăzi, am înaintat parchetului alăturata scrisoare. Cred că de astădată ţi s-a înfundat! nu-ţi mai rămîne decît să-ţi tragi singur un glonţ!

«Domnule procuror, un cetăţean care doreşte să aducă un serviciu justiţiei imparţiale a ţării sale, vă atrage serioasa atenţie asupra faptului că, în afacerea cadavrului Matildei G., d-l Jorj P... n-a fost pînă acum citat nici ca informator, deşi sînt de notorietate publică relaţiile sale de pînă ieri cu tutoarea nefericitei victime. Vă asigur totuşi, că numitul domn n-ar putea răspunde clar unde a petrecut în noaptea crimei misterioase; căci acasă n-a fost; a plecat de cu seara, afirmînd că merge la Ploieşti pentru afaceri; dar de sigur nu va putea dovedi că a fost acolo, căci a fost... *în altă* parte, de unde s-a întors a doua zi foarte emoţionat, în dezordine şi confuz, cum poate mărturisi chiar bătrîna lui mamă, care s-a speriat cînd l-a văzut; şi n-a ieşit trei zile din casă, dînd ordine stricte să nu primească pe nimeni, că trage cu revolverul. În interesul instrucţiunii, mă abţin deocamdată de a da acestea la lumina publicităţii.» (iscălit) *Un om de bine.*

*

Domnule Nădrăgilă, sîntem nişte persoane de gust, care te cunoaştem din vedere şi cărora ne erai oarecum simpatic pînă-n zilele trecute, cînd te-ai înţolit în costum complet de Paşte. Să crezi, domnule Nădrăgilă, că cu mult regret venim a-ţi scrie că eşti chiar ridicul în acele haine, şi că o singură iluzie ne mai rămîne despre gustul d-tale: cum te ştim pîrlit, poate nu l-ei fi cumpărat din biata lefşoară; ţi le-o fi dat cineva de pomană, de sărbătorile Paştelui... Să-i zici bogdaproste şi să le porţi sănătos; dar să ştii că faci cu ele un efect caraghios, de care te deplîngem, dragă domnule Nădrăgilă... Tot mai bine ai face să le păstrezi în gardirop, să aibă la vreme cu ce să te-ngroape! (iscălit) *Cîteva dame cărora le-ai fost odinioară simpatic.*

*

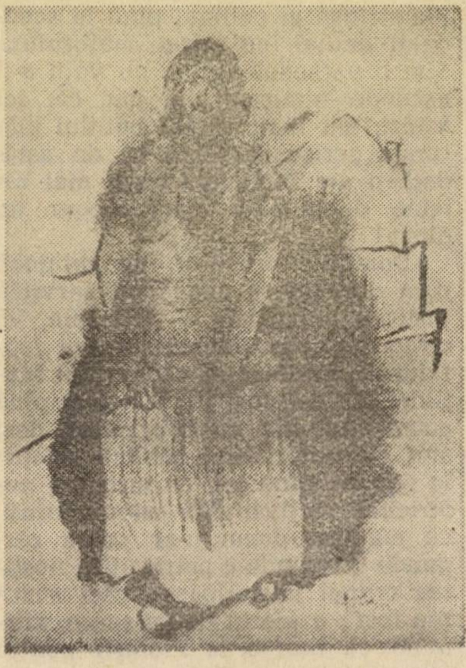
Respectabile domnule Mache, băiatul d-voastră Lache, din clasa II gimnazială, am onoare a vă spune că o să aibă notă rea la conduită ca să rămîie repetent, pentru că înjură de grijanie şi de ceară foarte trivial, şi e dator la bragagiu, şi vinde cărţile la ovrei pe bulevard, scriind scrisori anonime la şcoala profesională de fete, şi fumează intim-club. (iscălit) *Un bătrîn amic sincer.*

Artistul Ion Brezeanu în Cetăţeanul turmentat de Aurel Jiquidi

Ipingescu

Veta

Caragiale ilustrat de JIQUIDI

Personaj din Caragiale

Spiridon

Jupîn Dumitrache

Doamna Athenais Gregoraschko

LA POȘTA

Un domn către impiegat. — Mă rog, n-a venit vreo scrisoare pentru mine?

Impiegatul. — Nu... Dar de unde era să vie?

Domnul. — Știu eu? dela cineva.

Impiegatul. — Nu.

Domnul. — Bine (pleacă).

Impiegatul (scoțînd capul pe ferestruică). — Mă rog...

Domnul. (întorcîndu-se). — Poftim...

Impiegatul. — Dar... cum vă chiamă pe d-voastră...?

Domnul. — Ion Popescu.

Impiegatul. — Îmi pare bine... Fiți sigur că vă vom anunța îndată ce va sosi ceva.

Domnul. — Mersi.

Impiegatul. — Pentru puțin (își retrage capul).

Domnul. — Îndatorat. Vă salut (pleacă).

Impiegatul (scoțînd iar capul). — Mă rog.

Domnul (întorcîndu-se). — Poftim...

Impiegatul. — Dar... unde ședeți d-voastră?...

Domnul (întorcîndu-se). — Poftim...

Impiegatul. — Dar..., unde ședeți d-voastră?

Domnul. — La mătușă-mea.

Impiegatul. — Mersi... (își retrage capul).

Domnul. — Pentru puțin. Salutare.

(Calendarul Moftului Român, 1902)

DIPLOMAŢIE

Mă-ntîlnesc cu amicul meu nenea Mandache pe trotuar, la berărie.

— Salutare, nene Mandache.

— Salutare, neică.

— Ce stai aşa pe gînduri?

— Eu? pe gînduri?

— Nu cumva te-a suprimat şi pe dumneata?

— Ei, aş!...

— Te văz aşa... distrat şi cam nervos.

— Nu, frate; aştept pe soţia mea, şi nu mai vine; am mare nerăbdare să văz daca a reuşit şi acuma... Dacă reuşeşte ş-acuma, halal să-i fie!... că ăla e un ciufut...

— Cine e ciufut?

— Nu-l cunoşti! unul de la care vrem să cumpărăm nişte case... *À propos:* de ce nu ne trimiţi şi nouă acasă *Moftul român?*

— Ba vi-l trimit bucuros.

— Grozav îi place soţiei mele să-l citească...

— Vi-l trimit, nene Mandache; îl vrei pe un an ori pe şase luni?

— Cum, pe un an ori pe şase luni?

— Da, abonament.

— Cum, abonament?

— Nu zici că vrei să te abonezi?

— Ce abonament, monşer? de la prieteni să ceri abonament?... Ce mare lucru! un număr mai mult ori mai puţin.

— Cum, nene Mandache, gratis? se poate?... îmi pare rău...

— Ce dracu nu mai vine, frate... Mare nerăbdare am... Haz ar avea să-l traducă şi p-ăsta!... Dacă-l traduce şi p-ăsta... nu mai am ce zice: mă-nchin... Ce bună treabă ar fi!

— Ce treabă?

— Nu-ţi spusei, frate! Este un ciufut bătrîn, care are o pereche de case, depuse la credit pe zece mii de lei, şi vrea să se desfacă de ele, fiindcă şi-a făcut altele mai mari... şi cere peste credit şapte mii de lei. Eu i-am dat cinci...

— Ei, şi?...

— Ei! şi am trimis-o acuma pe soţia mea: să vedem e-n stare să-l traducă... Teribilă e, domnule! are o diplomaţie, domnule, e ceva de speriat... Curios sînt să vedem...

— Adică, nene Mandache, cum vine vorba asta de diplomaţie?

— Ei! uite, nene, este un secret, care nu poate să-l aibă orişicare... Se uită aşa nu ştiu cum, şi-l aduce pe om cu vorba, şi iar se uită, şi iar cu vorba, şi iar se uită — e ceva de speriat, pe onoarea mea!... Dar aici e un caz mai greu: bătrînul e al dracului!...

— De unde ştii? dacă a reuşit pînă acuma diplomaţia dumneaei, de ce adică n-ar reuşi şi acuma?

— Ei! nu! bătrînul e ciufut al dracului!... Nu lasă el două mii de lei!...

— Zi că-ţi lasă o mie, tot e bine.

— Apoi nu! Şicul e să lase două. Aci s-o vedem cu diplomaţia dumneaei... Cîte ceasuri să fie?

— Şapte fără un sfert.

— Ce dracu face, de nu mai vine!... s-a dus de la patru... Să ştii că nu-l poate traduce!...

— Ori s-o fi abătut şi prin altă parte... La cîte v-aţi dat *rendez-vous?*

— Imediat ce-o isprăvi, ori aşa, ori aşa.

— Apoi, trebuie să ai răbdare, nene Mandache; dacă e vorba de diplomaţie, unde trebuie mai multă răbdare decît în diplomaţie?

— Mi-e frică, monşer, că n-are să-l poată traduce... Şi-ţi spui drept, mi-ar părea foarte rău... Nu ştii ce căscioară drăguţă...

— Să v-ajute Dumnezeu s-o stăpîniţi!

— Ei! numa să reuşească...

— Daca întîrzie, tocma asta este un semn că are speranţe să reuşască; alminteri, n-ar sta dumneaei degeaba.

— Apoi, vezi că nu o cunoști... La ea nu merge așa agalea... merge iute... n-o cunoști... Să vezi... Zilele trecute — că tocmai mă-ntrebai adineaori dacă nu m-a suprimat și pe mine — zilele trecute, mă cheamă directorul nostru și zice : „Domnule Mandache, cu regret trebuie să te anunț că postul dumitale are să fie suprimat pe ziua de 1 aprilie". „Cum se poate, domnule director? am zis eu; tocmai pe mine, care am servit cu zel și activitate, să mă suprimați?" „Trebuiesc economii, domnule Mandache. Sînteți în biurou trei șefi de masă; rămîne un șef la toate mesele și un șef de biurou, și-nțelegi bine, dumneata ca netitrat..." Că hîr! că mîr! nu se poate și nu se poate! Ce fac eu? dau fuga acasă și-i spui nevestii. Aleargă nevasta degrabă, cere audiență la directorul, la secretarul general, la ministru, și cu diplomația ei, mă-nțelegi, îi traduce pe toți...

— Și nu te suprimă...

— Stăi, să vezi... A doua zi, mă cheamă directorul și zice: „Domnule Mandache, ai scăpat! ți s-a luat în considerație că ai servit cu zel și activitate — ești menținut în serviciu". Dar eu întreb: „Cu leafa redusă, domnule director?" „Ai răbdare, zice directorul; fiindcă s-a suprimat trei șefi de biurou, rămîi dumneata ca șef în biuroul dumitale cu leafa respectivă."

— Care va să zică înaintat!...

— Firește.

— Ei! ce-ai zis directorului?

— Să trăiți, domnule director! să trăiască domnul secretar general, domnul ministru, și...

— Și nevasta dumitale!

— Firește... Fără diplomația ei, era să dau acuma afară muștele din Cișmegiu... Cîte ceasuri să fie?

— Șapte și cinci...

— Nu mai vine... Teribilă nerăbdare am...

— Trebuie să vie, nene Mandache, și eu, nu știu de ce, parcă m-aș prinde că vine cu veste bună.

— Să te-auză Dumnezeu!... Să știi ca dacă reușim, fac cinste...

— Ascultă-mă pe mine, reușiți!

Nenea Mandache stă pe gînduri, bîțîind din piciorul drept și scîrțîind din vîrful ghetei, ca orice om în prada nerăbdării, cîteva momente, după care se ridică drept în picioare:

— Ea este... Uite-o! vine!

Și-ncepe să facă semne cu pălăria, strigînd:

— Mițo! Mițo!

În adevăr, o coconiță coboară din tramvaiul care a sosit în Piața Teatrului venind dinspre sf. Gheorghe. E încîntătoare! tinerețe, grație, vioiciune, și un șic... un șic! A văzut semnele bărbatului și se apropie de masa noastră. După aerul ei radios, se vede că eminenta diplomată a repurtat un deplin triumf.

— L-ai tradus? întreabă nenea Mandache.

— Ei bravos! răspunse ea.

— Cu cinci mii!

— Cu.

— Nu ți-am spus eu, nene Mandache?

— Cu cine am onoarea? întreabă coconița pe consoartele său, arătîndu-mă pe mine.

Nenea Mandache mă recomandă.

— D-ta ești ăla care scoți *Moftul român?*

— Da! coniță... Vă place?

— Mă nebunesc... Bine, frate, tot spune Mandache că sînteți prieteni... Nouă de ce nu ni-l trimeți?

— Zi-i și tu să ni-l trimeață, că pe mine m-a refuzat, zice nenea Mandache.

— Să ne refuze? se poate? zice diplomata noastră, dîndu-se cu scaunul foarte aproape de mine și aruncîndu-mi niște priviri de acelea la cari nu se poate răspunde decît prin supunere.

— Atunci... să vi-l trimit; vă rog, doamnă, dați-mi adresa, zic eu biruit.

— Ai văzut! zice nenea Mandache triumfător. Ți-am spus eu, că are diplomația ei... Ai văzut cum te-a tradus?

TUDOR ARGHEZI

RADIO-TEORIE

Curios de probleme științifice și favorabil dispus cerebralmente la noile curente și descoperiri, am cumpărat o întreagă literatură de specialitate, ca să aflu noțiunile radiofonice, care comandă zi și noapte, și în special noaptea, eterul și azurul. Să mă grăbesc să spun că nu am aflat și înțeles nimic. Lipsea, vasăzică, la bază, o cultură științifică, fără care este cu neputință, necum să pricepi un «ohm» (rog a citi cum e scris), dar nici funcțiunea clanțelor de la uși. Noi ne servim, desigur, de o mulțime de unelte și aparate, fără să le aprofundăm, și cheia din broască e numai unul din acele mijloace complicate cu care facem și desfacem orbește misterele științei.

Ideea și teoria ideii întîi, și al doilea tehnologia, tot atît de interesantă și deopotrivă de indispensabilă în viață, unde toată lumea face baie fără să înțeleagă țeava, și poartă pălărie în plină ignoranță a firului textil și a pîslei. Rețin de zece ani un aforism al unui zugrav, pe care l-am chemat să-mi văruiască odaia și să aplice pe marginea de sus dintre culoarea tavanului și a pereților, un șablon și o linie de apă. El a numit locul: friză, un cuvînt tehnic, pe care nu-l învățasem, iar rezultatul bidinelei purtate peste șablon: pictură, — altă ignoranță, — numind linia: liniatură. Aforismul, care mă obsedează și azi, a fost lansat cu această strictă terminologie, gradînd importanța și dificultățile. Zugravul a zis: «Întîi pictura și apoi liniatura». Am însemnat această sentință în carnetul de buzunar și am întrebat pe zugrav cum se numește. Niculae Mărculescu, mi-a răspuns zugravul. Și dedesubtul sentinței am scris în paranteză, cum aș fi făcut cu numele lui Marcu Aureliu, Niculae Mărculescu.

Dacă l-aș mai fi găsit pe undeva, aș fi dat fuga la el să mă lămurească și în materia teoriei radiofonice. Ședea la Tei: m-am dus la Tei: se mutase în Calea Rahovei. M-am dus în Calea Rahovei: se mutase în Calea Moșilor. Din Calea Moșilor încolo, am renunțat. Oricît de palpitant ar fi fost pentru mine interesul radiofonic, vorba ceea, m-am abzis.

Să căutăm în altă parte, mai aproape de centru, a fost ultima hotărîre. Și m-am deplasat pe toate străzile centrului, unde am găsit un număr imens de specialiști în radiofonie. Trebuia numai să aleg între un instalator de apă și un reparator de biciclete. Mă atrăgeau deopotrivă un negustor de tacîmuri de alpaca, un magazin de lame de ras și bricege, un ceasornicar și un comerciant de becuri de lampă. Fiecare din aceste specialități este egală cu specialitatea cealaltă, și ceea ce constituie substratul lor comun este că toate au de vînzare obiecte licăritoare și de sîrmă. Am ales pe instalator, care pusese și un robinet de curînd la bucătărie.

Afară de însușirile pomenite, el mai dispunea în specialitate și de lipitura cu cositor a «pămîntului» de la aparat cu conducta de apă. I-am cerut o teorie întîi generală a radiofoniei, cu scopul ca, după ce voi fi prins criteriul, să-l întreb de specialitățile parțiale ale specialității. Instalatorul a surîs pentru că misterul îi era cunoscut ca unul din buzunarele sale, și îl încheia și descheia cu facilitatea cu care și-ar fi butonat și debutonat jiletca.

— E un fleac, zise specialistul. Aveți o țigare cu carton?

— Cum să nu! răspunsei deschizînd cutia.

El scoase creionul și, pe foaia de hîrtie întinsă pe masa lui de socoteli, făcu două linii mici paralele, cu o linie și mai mică, paralelă, între ele.

— Acesta e, zise el, nu-mi aduc bine aminte, ba da, condensatorul, ăla care, știi... Cînd apuci de-aici, face dincolo i-u-i-iu și pe urmă cîntă. Liniile astea crețe sînt sîrmele. Una merge la lampă și alta la robinet, alta merge tot la lampă și încă una te duce la antenă. Aici e plus patru. Bigrila în legătură cu ăsta; ăsta răspunde în ăla, — aici se-mbucă amîndouă și vine potențiometrul. Ce post căutați? București? învîrtiți la patruzeci și trei. Budapesta? învîrtiți la optzeci și patru. Cînd ați auzit i-u-i, postul e acolo pe aproape, fiți cu băgare de seamă, și să nu lucrați cu acumulatorul descărcat. Uite, acum vorbește domnul Rădulescu-Motru...

— De unde știi, așa, pe hîrtie? l-am întrebat.

— În radiofonie, răspunse instalatorul, e ca în muzică. Citești pe caiet și auzi cum cîntă. E o chestie de specialitate.

— Dumneata poți auzi undele mijlocii fără aparat?

— Acest rafinament se obține, zise instalatorul, cu o practică lungă.

— Pui urechea la robinet sau pe lanțul de tras? Eu am stat o noapte lîngă o rîjniță de cafea și un sifon și cred că abia am prins niște unde scurte, de prin California. Nevastă-mea mi-a spus că era un gramofon de la etajul al cincilea. Apropò! ce este unda? și cum este?

— Ce să vă spui, zise instalatorul, ca să puteți înțelege? E foarte simplu. Undele sînt niște valuri, care vin ca niște cearșafuri de aer și se duc înainte.

— Dar de unde vin? Ori sînt fără să fie.

— Să le ia dracul! zise instalatorul.

— Păi, de ce?

— Să vă spun drept, adaose instalatorul, sînt atîtea unde, scurte și lungi... parcă le-a măsurat cineva! E-o porcărie! Nu e nicio undă, e numai muzică.

— Se zice că muzica e cărată de unde.

— Domnule, vreți să vă spun ceva? Cum o să vie ceva fără tub și fără robinet? zise instalatorul. Pe unde o să vie, dacă nu are loc?

— Vasăzică, dumneata crezi că e o șmecherie?

— Ba bine că nu! Însă, vă rog, să rămîie între noi, să nu afle clienții. Azi am vîndut douăzeci de aparate.

— Merge?

— Ce să meargă, aparatul?

— Nu, afacerea.

— Nu merge niciun aparat. Nu știu ce au. La fabricant merg, și la București se strică.

— Nu-ți dă niciun client cu aparatul în cap?

— Se poate? Cumpărătorii de asemenea lucru sînt oameni culți, delicați, binecrescuți. Cumpără și plătesc.

— Și cînd nu merg aparatele, ce zici? cum argumentezi?

— Tramvaiul, paraziții, antena. Zic: «variometru», «dielectric», «ohm», «volți»; zic: «minus», «plus»; zic: «megom», «miriamper». Și clienții tac și zîmbesc satisfăcuți. Din atîtea cauze îmi aleg una, și n-o să fie tocmai instalatorul vinovat!

— Dar cînd se întîlnesc doi clienți de-ai dumitale, ce zic?

— Fiecare pretinde că aparatul lui merge extraordinar și că e mai bun decît aparatul celuilalt, pentru că l-a plătit cu cinci mii de lei în plus. Și fiecare și-a cumpărat și un gramofon...

CUM AM PETRECUT O VACANȚĂ

În Englitera, mi-a spus directorul unui ziar literar, o anchetă «Cum v-ați petrecut vacanța?» a cunoscut un mare succes între scriitorii animați de o părere minunată în ceea ce-i privește. Fiecare autor s-a grăbit să facă onoare vitrinei zoologice, în care marile magazine ilustrate i-a expus, documentați cu zincul și cu textul. Unul și-a trecut vara mîngîind un pui de șarpe sud-american, domesticit la ugerii îngreuiați de lapte ai unei pantere. Progenitura ei a fost împușcată de soția scriitorului, o țintașă fără pereche, preferînd tirului de porumbei și iepuri în colivie, vînătoarea în junglă și de jurîmprejurul Sfinxului, pe nisipurile din Gizeh. Scriitorul a plecat cu toată familia, compusă din doi copii și patru socri, călărind animale tropicale, cămile și zebre, și bătrînii, bine fixați cu sfori și curele, pe spinări de elefanți. Altul... Enumerația poate deveni nesfîrșită. Să ajungem la noi.

Întrebarea, pusă pe românește, nu-și pierde conținutul de aristocrație englezǎ, cu care scriitorul valah trebuie mental să se obișnuiască. Ce ai făcut în vacanță? Noțiune de bază: trebuie să fi avut vacanță; fără vacanță nu se poate închipui scriitor și, desigur, vacanța a început demult; problema comportă platformă și răgaz. Prin urmare, este exclus să nu fi stat trei luni degeaba, după ce nouă luni n-ai cam făcut nimic. Să ne gîndim.

Mi-aduc aminte.

Cu cecul nr. 427.321, încasînd suma de 832.000 franci, salariul nostru literar pe timpul mai-octombrie 1928, am dus-o acasă în ghiozdan și, aruncînd-o plictisit pe masă, am zis:

— Uite un acont, restul ne va sosi pe drum. Unde v-ați gîndit să ne petrecem vara? N-ați fi de părere să facem drumul pe jos?

Și am comandat opt biciclete, pentru familia întreagă, dintre care un cvadriciclu pentru bunic, cu echilibrul stabil, bunicul neavînd altă însărcinare, ca să meargă, decît să dea din picioare. Copiii socotiră timpul parcurgerii Europei prea lung, și înlocuirăm, cu o pierdere neînsemnată la bucată, bicicletele cu motociclete de cîte 12 HP, cu pornire automată și lumină. Opt motociclete roșii în mers! ce splendidă echipă. Calculîndu-se însă benzina și cauciucurile, am ajuns la concluzia că patru roți se defectează mai rar decît șaisprezece, și un carburator mai puțin ca opt, și, cu o altă pierdere puțin însemnată, schimbarăm motocicletele cu o limuzină plătibilă în rate, — și plecarăm. Înainte de-a porni pe barieră, vîrstnicii familiei observară că automobilului îi lipsește un vagon-restaurant și cabinet cu tot-la-canal. Ne întoarserăm acasă, expediarăm mașina la garajul cel mai apropiat și plecarăm cu trenul.

— De ce n-ați făcut așa de la început? ne-a întrebat un admirator, pe galeria vagonului, în care stam, călătorii, în picioare.

— Plecarea ar fi fost lipsită de rafinament, dat fiind că orice spirit elementar se hotărăşte într-un fel numaidecît. Calitatea de scriitor presupune ieşirea din banal, un ocol şi o revenire treptată. O să te miri şi mai mult cînd îţi voi spune că pentru a lua trenul din Gara de Nord, am trecut întîi pe la Otopeni.

Admiratorul, om complicat, nu s-a mirat deloc, şi trenul nostru trecuse de Găieşti. Ca să nu stăm inactivi şi să începem vacanţa şi petrecerea ei fără întîrziere, am propus să ne dăm jos din vagon între două staţii. Familia mea, experimentată la sensul senzaţiilor rare, acceptă fără împotrivire. Fiind opt la număr, patru din noi trebuia să sărim din tren de pe platformă, în acelaş timp ceilalţi patru şi-au făcut vînt pe ferestre. Ne numărarăm în tren şi, după unsprezece secunde, ne-am numărat şi jos, lîngă linia ferată. Sau uitasem pe unul acasă, sau ne-am înşelat la numărătoarea din vagon; sărind din tren pe pietriş, ne recunoscurăm şapte. Aci se intercalează un eveniment tragic pentru vacanţa noastră: lipsea proprietarul nostru, cu care ne aveam ca nişte fraţi. Îl tăiase, din urmă, fulgerător, după ce a sărit, un accelerat.

Înmormîntarea s-a făcut în drum, ca să nu ne modificăm călătoria, în cimitirul unui cătun. În memoria fratelui nostru adoptiv, nu plecarăm mai departe, pînă ce nu ridicarăm, în locul unde s-a ivit accidentul, o fîntînă, acoperită cu un adăpost de şindrilă, pe grinzile căreia săparăm inscripţia: «Luaţi, beţi, acesta este sîngele meu».

Pînă la trecătoarea din munţi a Jiului, nu mai spuserăm niciunul niciun cuvînt, impresionaţi de un doliu prematur, dar, în călătorie, defuncţii sînt uitaţi, şi turiştii se duc înainte cu Dumnezeu. Puţul şi acoperişul ne-au costat 18.374 franci. Am pierdut din vedere să spunem la timp că ne-am lăsat geamantanele în tren şi că, făcîndu-ni-se foame, ne gîndeam în tăcere la ouăle răscoapte, pregătite de acasă, în Carpaţi restaurantele fiind destul de rare.

Făcusem o mare imprudenţă, însă notam totul, fiecare lucru cu complexul lui de senzaţii, pentru viitoarele noastre volume în proză. Rătăcirăm potecile, fără hartă, şi ne aflarăm cu toţii învăluiţi într-o ploaie cum numai munţii înregistrează, pleşuviţi pe creştete tocmai de ploi şi furtuni. De mai multe ori trecuse soarele peste noi, şi ne afundam tot mai mult în codri de brazi, hrănindu-ne cu rădăcini crude şi cu coji de copac. Singurul aliment din abundenţă era, din nenorocire, lichid, apa de izvor, ireproşabilă însă inutilă: cu ce am fi putut-o consuma?

Cred că am rămas prizonierii munţilor timp de aproximativ şaizeci de zile. Barba mea crescuse pînă la cravată, şi unghiile tuturor începeau să ia înfăţişarea de ghiare. Eram salvaţi! Din josul stîncilor se auzea cavalul. Din cîteva sărituri ajunserăm la un staul de oi, unde am tăbărît pe caş, lapte şi brînză de burduf. La apropierea noastră o rupseră de fugă ciobanii şi cîinii val-vîrtej cu oile şi berbecii. Am omis să spui că, influenţaţi de partea locului, ne pierduserăm demult echilibrul civilizaţiei şi umblam în patru picioare, — şi rămăseserăm nuzi, ca nişte maimuţe. Mătuşa mea, Matilda Constantinescu, care semnează în literatură Esmeralda, scrie, graţie unui har din familie, versuri. Ca să poată circula în voie, pe patru labe, ea îşi purta creionul chimic între dinţi, şi caietul cu manuscrise unde se putea, între picioare, sus, — nu pot ascunde nimic, — aşa încît, mergînd la rînd, unul îndărătul altuia, printre copaci, caietul Esmeraldei ieşea cu un colţ înapoi, intercalat exact în subsuoara lui.

Caşul venea la timp. Într-un consiliu de familie, pe care îl ţinuserăm, pe cînd ea, retrasă într-un stufiş, scria niscai versuri, luaserăm

hotărîrea ca a doua zi să o mîncăm, cu toate că ne gîndeam cu oarecare sentiment de repulsie că Esmeralda, fiind exagerat de păroasă, trebuia să scoatem din gură, mestecînd întîi regiunile musculoase, fire de păr creț în timpul rumegării. Auzind, după ce deterăm gata primul cașcaval, de hotărîrea noastră, Esmeralda se întristă foarte și scrise împotriva noastră o satiră în stihuri de douăzeci și două de silabe. Ea cîntărea nouăzeci și trei kilograme.

Coborînd în șes, începuse să ningă. Vacanța era terminată.

Ce facem acum? Ne reeducăm echilibrul, ca să putem relua vechea noastră atitudine în două picioare și să participăm la conferințe și la spectacole, unde trebuie să aplaudăm.

Cît privește suma de aproximativ 800.000 franci, cu care am rătăcit, am pierdut-o în pădure. Anunțăm un premiu de 400.000 franci cui va găsi-o. Pentru detalii a se adresa la ziar.

CUM SE STÎRPESC ȘOARECII DE TOT

Cu toate că de o actualitate arzătoare, stîrpirea șoarecilor, în sensul că trebuiesc imediat eliminați, comportă — vai! — un trecut, un prezent și un viitor; poate chiar că mai multe viitoare decît ne închipuim. Incontestabil mai numeros ca trecutul, la răscrucile acestuia cu viitorul, continuu deplasate și mobile, se găsesc prezentul istoric și prezintele gramatical. Ce este, în definitiv, prezentul? El este un timp și trecut și viitor; sau succesiv, un sfert trecut, cu trei sferturi viitor, jumătate și jumătate, și trei sferturi trecut cu un sfert viitor, fiecare pătrar de timp devenind ceea ce nu era cînd încă nu fusese. Dacă m-ar întreba cineva cîte ceasuri sînt și dacă m-aș uita la ornic și aș citi două, ar trebui să mă îndoiesc...

Dar aceste chestiuni sublime, speciale învățămîntului superior și seminarului de literatură, vin în atingere cu stîrpirea șoarecilor numai în treacăt simplu și pe despărțiturile patetice ale timpului. Aci, prezentul există atîta vreme de cîtă e nevoie ca o etichetă să nu cadă de pe sticla pe care a fost lipită; prezentul durează: el este valabilitatea unui certificat și a unui bilet de abonament.

În trecut, așadară, șoarecii se prindeau în cursă. Luam o colivie de sîrmă cu intrarea pe deasupra și puneam în interior o fărîmă de brînză. Deosebirea între o cursă pentru șoareci și o undiță de pește consistă în aceea că momeala stă la undiță pe dinafară. De obicei, după ce ai prins șoarecile în cursă, începe să-ți fie frică de el și nu mai știi ce să-i faci: deschizi cîrligul, o iei la fugă, și șoarecile pleacă. Nici nu este cel mai bun mijloc de-a stîrpi animalul; de aceea el a și fost abandonat, înlocuit cu o cursă științifică, foarte bine judecată, cu galerii și capace scufundătoare, la isprăvitul cărora prizonierul este indicat să moară de înnec, în mod automatic și cu agonie scurtă. Singurul inconvenient al acestor construcții consistă în rezultatul că șoarecii nu intră în ele, preferînd să nu se bage, să nu se amestece. După multe diplome de onoare, medalii de aur și recompense, căpătate pentru meritele inginerului inventator, și această cursă, menită să figureze numai în expoziții, a fost părăsită, ca limba latină,

din pricină că șoarecii nu pricepeau mecanismul.

Ce caută omul ? El caută un agent de sîrmă, de lemn sau de chimicalii, ca să distrugă șoarecii de tot. De unde această cruzime și această intenție contra naturii, de a extermina un individ, pe care, ivindu-se pe fața pămîntului, omul, mai mult ca sigur, l-a găsit gata făcut ? Foarte simplu : omul se apără ca să se sature singur din avutul lui. Cine fură de la om, e numaidecît apucat și pedepsit, fie om, fie dobitoc. Pentru șoareci curse și pentru oameni legi. Probabil că experiența legilor va determina pe inventatori să descopere și pentru șoareci o lege potrivită. Ea este de căutat în seria comandamentelor morale, administrate conștiinței și exploatînd sentimentele de rușine, de remușcare, de părere de rău și de disperare. Cînd șoarecile va fura omului zece grăunțe de grîu el se va roși de emoție, va închide ochii, se va intimida și va deznădăjdui. Cum de la deznădejde la sinucidere este un singur pas, va fi de ajuns să punem la îndemîna șoarecelui bucata de sfoară, cu care se va strangula, sau cuțitul ori furculița, în care se va străpunge, năvălind, cu toate puterile lui dezlănțuite, în ascuțișul unui dinte sau în tăișul unui briceag. Ca să nu lipsim însă economia casnică de uneltele ei, spurcate prin contact prelungit cu intestinele rozătorului *(mus, muris)*, dăm gospodarilor sfatul să puie în locul lor, în părete, însă aproape de nivelul podinei, pentru ca deznădăjduitul să aibă loc să-și facă vînt și să se repeadă perpendicular, cuie cu vîrful în afară. Se obține fără multă greutate acest vîrf ascuțit, bătînd întîi cu un cui obișnuit în lemn și apoi pilindu-i gămălia. Pilind întîi gămălia este nepractic.

Eu aveam un mijloc personal de a stîrpi șoarecii mei. Ca orice inventator, trebuia întîi să-i prind ; căci a nu prinde șoarecii este a nu-i stîrpi, ba este chiar a le permite să se înmulțească, acestui animal, indiferent de sex, plăcîndu-i dragostea mult, și el nețiind seama nici de monogamie nici de orele la care se poligamizează.

M-am așezat la o gaură din casă, fără să aleg, știut fiind că la orice gaură corespunde un șoarice, ca la chioșcurile de ziare un tutungiu. Trebuia deocamdată să verific dacă într-adevăr era o gaură cu șoareci. Întins pe scaun, am citit așteptînd unsprezece luni, interval în care am învățat pictura, arhitectura, limba engleză și astronomia. Mi-am mutat apoi scaunul la altă gaură și am așteptat douăzeci și doi de ani, pînă ce s-a ivit un șoarice care nu putea să iasă, din pricină că de cînd îl așteptam crescuse și devenise obez. Cu o daltă i-am lărgit gaura pînă la dimensiunile dorite și, ca să-l prind neapărat, am uns de jurîmprejur gaura cu clei îngrămădit peste un strat gros de ipsos. Calculasem exact : șoaricele va ieși, va intra în clei și ipsos, și volumul lui va deveni atît de mare încît nu-i va mai permite să se întoarcă, obligîndu-l să rămîie prins pe jumătate în propria lui gaură, de unde îl voi tîrî de coadă, de-a-ndaratele, cu ajutorul unui clește lung, pregătit în odaie și cu mînerul dezinfectat. După alți patru ani, nu am mai văzut șoaricele : probabil, îmi ziceam, că va fi crescut atît încît nu mai poate să circule prin galeria care duce la gaura cu clei.

Partea esențială a pîndirii la gaură este să prinzi șoaricele cu mîna. Principiul experimentat de generații, că ce-i în mînă nu-i minciună, este perfect valabil și pentru șoareci. Numai să nu te sperii. Căci natura omenească absurdă este așa făcută, că aștepți douăzeci de ani ceva, și, dacă vine, ai uitat ce așteptai. Abia pui mîna pe el, și nici n-ai atins șoaricele, că i-ai și dat drumul, întocmai ca atunci cînd te slujești de cursă. Cîtă vreme a fost o idee, șoaricele nu te-a impresionat ; îndată ce ideea se face șoarice, și dumneata te afli cu șoaricele față

în față, singuri în tot universul, îți dai seama că ai de-a face cu o făptură care nu atîrnă de tine, nici de tradițiile tale, și te lași săgetat în inimă și-l scapi. Un șoarice, odată, la mine acasă, a pus pe fugă paisprezece membri ai familiei, din care unul era profesor de trigonometrie, unul optician și două domnișoare în vîrstă, autoare dramatice. Cel care căuta ieșirea cea mai apropiată din apartament era vărul meu, ofițer de pompieri.

Am abandonat mijlocul cu mîna, ca nu îndeajuns de accelerat, și voi descri acum, domnilor agricultori și proprietari, aparatul cel mai sigur și mai radical de stîrpit șoarecii și șobolanii. A se feri însă localul de cîini, pisici, rațe, curcani și alte viețuitoare domestice utile proprietății. Invenția mea poartă numele de «Mașina infernală», din cauza unui dar drăcesc încă nelămurit, de-a fi în toate prilejurile infailibilă, dacă este bine întocmită.

Se ia o măslină de mărimea una sută nouăzeci și trei bucăți la kilogram și se pune jos. Ca să stea pe latura priincioasă, i se dă drumul de sus și se fixează punctul ales de măslină. Se ia o linie pătrată, gradată de la zero la treizeci centimetri, și se așează vertical pe măslină, cu un capăt pe fruct și cu celălalt capăt în aer. Nu se lipește cu nimic. Se mai ia o măslină și se așează încet deasupra capătului din aer al liniei. Se mai ia o linie, la fel cu linia precedentă, și se așează peste a doua măslină, în aceeași poziție. În capul de sus al liniei a doua se pune, și tot nelipită, o minge de cauciuc cu diametrul de douăzeci și șapte centimetri, adică din cele mai mari, și se lasă așa. Sus de tot, peste minge, se pune, cu gîtul în jos și sprijinită pe minge în dop, o sticlă de un litru înfundată, cu cerneală violetă, aprobată de minister.

Mașina infernală va funcționa ca întotdeauna, precis, în odaie închisă. Șoaricele vine și miroase măslina. Nici nu e nevoie de mai mult, căci mașina infernală a și început să pivoteze din capete și din măslinele situate la încheieturi. Întîi, cade mingea, și, înainte de a sări mingea de jos în sus, cade peste minge sticla, care sare brusc; sare de cîteva ori mingea și de cîteva ori cade sticla, dedesubtul căreia se găsește întotdeauna mingea, prin convenție ocultă, și sticla sare mereu, pînă ce se sparge de un părete oarecare cu explozie și își aruncă în zece mii de părți conținutul.

Ei bine, șoaricele a fost lovit în ceafă cel puțin o dată, cu sticla înfundată; îl recunoști imediat, după mersul lui împleticit către gaură, în care se duce, istovit, să sucombe. Admițînd că, prin imposibil, niciuna din loviturile sticlei n-a parvenit să ia contact cu șoaricele stupefiat, acesta nu va scăpa însă în nici un caz de stropiturile de cerneală violetă ale exploziei finale. Trupul lui va rămîne bălțat violet, ca un tampon de hîrtie sugătoare, și scopul mașinii este atins. Dacă nu moare de tot, șoaricele este cel puțin clasat ca accidentat, echivalentul morții și al stîrpirii, și devine odios și între ai lui, care nu-l mai recunosc violet.

Va mai cuteza el să iasă, înfierat cum se găsește și tatuat cu neant, din gaura lui afară, către alimente și marfă? Răspunsul e categoric: niciodată!

(Din *Scrieri*, 16)

F. ADERCA

PASTORALĂ

D. Ionel Lăcustă-Termidor a făcut anticameră, cu întreruperi mici şi indispensabile, întîi două, apoi opt zile. Directorul Teatrului Naţional anunţase de cîteva ori că e plecat la Cluj, apoi la Viena şi în sfîrşit la New-York (Statele Unite). D. Ionel Lăcustă-Termidor n-a crezut nimic. Şeful de cabinet, un tînăr cu figură de fecioară brună şi cu buze vinete de Sulamită, i-a oferit gratuit loja de galerie. D. Ionel Lăcustă-Termidor, obsedat de ideea lui, a refuzat cu un rînjet de cochetă recunoştinţă. Şi n-a plecat vineri pe la amiazi cînd anticamera era plină de actori şi actriţe, directorul de scenă, domnul Joe, mic şi apoplectic, ieşind din biroul directorului, l-a luat deoparte şi l-a întrebat încruntat părinteşte :

— Vrei poate un „ajutor" din partea Teatrului ?

— Nu. Am venit să dau eu ajutor Teatrului, a rînjit superior şi otrăvit d. Termidor.

Sîmbătă pe la patru după amiaz, după ce plecase şi şeful de cabinet, a ieşit şi directorul din birou, cu pălăria-n cap, pardesiul pe braţ şi în colţul gurii o ţigară care-i irita ochiul şi-i schimonosea fizionomia.

— Ce e, domnule, tot n-ai plecat ? Nu ţi-am spus că sînt în America ?

— Domnule director...

— Care domnule director... Te ţii de fleacuri. Ai compromis literatura cu purtările dumitale. Mi-e şi ruşine să mai spun că sînt scriitor... ca d-ta.

— Am venit cu o piesă...

Şi în timp ce d. Ionel Lăcustă-Termidor căuta adînc în buzunarul hainei, o teamă clătină ca un vînt bolnav, culmile sufleteşti ale d-lui director. Cine e, în definitv, acest vagabond ?... Nu stă scris în Catechismul Înţelepţilor că lumea se sprijină pe trei calici, luminaţi de harul lui Dumnezeu ? Şi nu e Lăcustă destul de calic ? Toţi jurisconsulţii, medicii, profesorii universitari şi şefii de culoare cari şi-au jucat piesele în cursul acestei stagiuni s-au vîndut, sufleteşte, mai mizeri decît mizeria văzută a acestei haimanale. Unde este Prinţul care să comande cu braţ întins oştilor de umbre ale poeziei dramatice, astfel ca bătălia de pe scenă să nu fie o jalnică înfrîngere şi o pieire în zmîrcurile banalităţii ? Şi dacă în acest trup jigărit se ascunde un suflet creator de comandant ?

Dar în locul manuscrisului, d. Ionel Lăcustă-Termidor scoase o veche tabachere de nichel şi politicos oferi :

— Faceţi o ţigare ?

— Manuscrisul, unde e manuscrisul ? Nu, mulţumesc, nu fumez.

— Care manuscris ?

— Piesa cu care spui că ai venit.

— Piesa o am în cap. Vreau să v-o povestesc și dacă o veți găsi genială și demnă de reprezentare...

Directorul privi drept în ochii „autorului dramatic" care-i primi căutătura cu una atît de candidă și serioasă, că directorul se hotărî :

— Poftim la mine-n birou.

Îi deschise cele două uși capitonate, îi făcu loc să intre întîi și așezîndu-se la birou după ce se ușură de pardesiu și pălărie, rosti scurt :

— Ascult.

D. Ionel Lăcustă-Termidor întinse amîndouă mîinile de parcă ar fi trebuit să facă ceva cu ele, dar luîndu-le-napoi grăbit, începu :

— Asupra titlului, cred că nu veți avea nimic de zis : PASTORALĂ, tragedie fantezistă în cîteva tablouri sintetice de IONEL LACUSTĂ-TERMIDOR. Vreau să întrebuințez maniera lui Shakespeare — tablouri scurte și puternice, geniale dacă se poate. Vă spun numai esențialul. Înainte de ridicarea cortinei se aude la patefon *Sonata Lunei* de Beethoven. Acțiunea se petrece în viitor, în anul 8000 de la Christos, cuprinzînd Europa și America. De Asia, Africa și Oceania deocamdată n-am nevoie. Unul din tablouri sau chiar mai multe vor avea acțiunea pe oceanul Atlantic. Pămîntul este suprapopulat de oameni și de 2000 de ani o parte din ei locuiesc într-un fel de colivii de bambus întinse deasupra oceanelor, între continente. Locuitorii de pe Atlantic, atlantizii, sînt intelectuali și deservesc cu produsele lor artistice și științifice cele două continente pe care au rămas numai pădurarii și plugarii. Totul se mișcă electric și electricitatea e acumulată din soare în bobine ca niște papagali de platină situați deasupra coliviilor și e transmisă fără fir celor două continente care nu prea au nevoie de ea. De la o vreme, plugarii și pădurarii celor două continente au venit în atingere fără știrea Președintelui republicilor atlantide și au constatat între ei că atlantizii nici nu ară, nici nu taie lemne. Revoltați, au suprimat atlantizilor expediția franzelelor și cartofilor, iar atlantizii la rîndul lor drept represalii au tăiat curentul electric și au oprit transporturile de oglinzi, parfumuri, patefoane, reviste și cărți. Continentalii au rezistat, și cei mai nervoși au cîntat vechile plăci de-andaratelea, ceea ce în tot cazul da naștere la alt cîntec. Atlantizii au dus-o mai greu : cartofii și franzela, untul și vinul, create chimic, n-aveau savoarea celor trimise de pe continent și fabricate de soare. O debarcare de trupe și o represiune sîngeroasă a continentalilor nu era cu putință ; atlantizii nemaifăcînd uz de mii de ani de picioare, își pierduseră aceste catalige de carne și se-nfățișau ca niște fructe ovale, cu ochi mari și frunte naltă. Continentalii, dimpotrivă, nefăcînd uz decît de brațe și picioare, erau ca niște ciomege însuflețite. Atlantizii vorbeau cu ochii și mintea lor nu suferea decît zgomotul muzicii și al talazelor. Cîmpenii cînd vorbeau, lătrau ca lupii și cînii : hau-hau ! ham-ham ! și se-nțelegeau lesne căci aveau puțin de spus. Președintele atlantid a hotărît să descarce asupra celor două continente, în același timp, o stea magnetică din Ursa Mare, care să-i sperie. Opt ani a plouat cu stele asupra ogoarelor și pădurilor din cele două continente, dar nu s-au speriat decît găinile. Continentalii s-au îndîrjit și, temîndu-se pentru viitor, au hotărît să stîrpească cu desăvîrșire neamul ciunt al atlantizilor, care cerea grăsime și vin ca să dea în schimb numai luciu, sunet și vînt. Și pescarii din Norvegia, în înțelegere cu vînătorii de foce din Groenlanda, s-au ridicat într-o noapte și au tăiat lanțurile care țineau pînă se topeau ghețarii Polului Nord. Și prăvăliți de furtuni, ghețarii au răzbit și au răsturnat înecîndu-le coliviile subtile ale atlantizilor. A pierit în valuri o civilizație supremă și un tip de om superior...

— Urmează.

— S-a isprăvit.

— Cum s-a isprăvit? Şi care e, în definitiv, morala tragediei dumitale?

— Nici una.

— Şi crezi d-ta că se poate avea succes cu o piesă ca asta, fără nici un amor, fără nici un patriotism, fără nici o alegorie?

— Tocmai de aia am venit şi eu, să vă-ntreb...

Izbucnind într-un hohot de rîs, Directorul se ridică de la locul lui şi îmbrăţişă umerii d-lui Ionel Lăcustă-Termidor, care se-ndrepta spre uşă.

— Dacă voiţi vă spun şi epilogul...

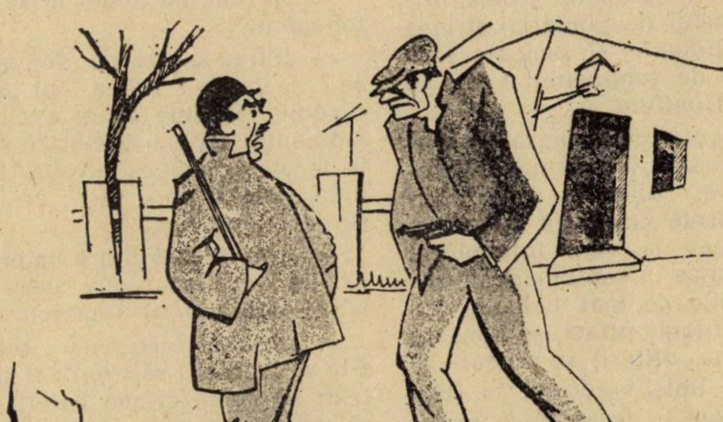
— S-auzim, Lăcustă, zise tare şi scăpat de îndoieli Directorul, îmbrăcîndu-şi pardesiul.

— După ce oceanul Atlantic s-a curăţat de mucigaiul acela omenesc şi talazele trec încoace şi încolo, fără nici-o piedică, toată ziua şi toată noaptea, zile, luni şi ani, continentalii sînt fericiţi şi nu-şi mai dau biruri decît între ei. Au uitat curînd de atlantizi. Bibelourile le-au spart pruncii, bătîndu-se cu ele; cărţile cu basme au putrezit şi le-a ars focul. Patefoanele s-au umplut de pămînt şi au amuţit. Din ele mănîncă răţuştele, urzici amestecate cu mălai. Arareori în munţi sau în baltă cîte un continental pescuieşte crapi sau umblă după oi şi porci, fluierînd un cîntec, trecut din tată în fiu, tot mai fals, tot mai scurt: *Si-la-mido... Si-la-mi dooo... Sonata lunei* de Beethoven...

— Bată-te să te bată, Lăcustă! Caraghios ai fost şi tu o viaţă întreagă! Să treci mîine să-ţi iscălesc un bon de două mii de lei să-ţi cumperi o pereche de pantaloni mai cuviincioşi.

Şi-l împinse pe uşă afară.

(Din „Universul literar", august 1928)

Desen de Anestin din albumul „Cobai şi felceri" — 1930

G. BRĂESCU

CÎINII DE RĂZBOIU

Satul Floreşti, împrăştiat ca toate satele de munte, se ascundea între coline, pus parcă la adăpost de vremuri grele. Numai cîteva case despărţite prin curţi mari înnecate de boz ieşiseră la drum mai îndrăzneţe să reprezinte şcoala, primăria şi postul de jandarmi strînse în jurul cîrciumii şi ocupate fără împotrivire de regimentul venit să întărească frontiera.

De la popotă, după masa de seară, prelungită şi înveselită de aceleaşi motive, ofiţerii, interpelîndu-se cu rîsete şi glume cu cheie, se răspîndeau la voia întîmplării, care îi rînduise în cantonament. Curînd, luminile ce mai licăreau ici, colo printre fagii uriaşi, se stinseră una cîte una, ofiţerii se culcară şi ei, şi satul liniştit adormi în fine, respirînd uşor în freamăt de codri.

Deodată, goarna unui soldat iscusit răsună în puterea nopţii, turburînd văile, sunînd precipitat, nerăbdător „chemarea ofiţerilor", în lătratul furios al cîinilor ieşiţi la poartă, cu copii, cu femei, cu lumea toată.

— „Unde eşti mă ?"

— „Cine ne cheamă ?"

— „Unde ne adunăm ?"

— „Numai *don'comandanţi* de *cumpanie* să poftească la *şcoală* la don Colonel", desluşea nevăzut gornistul.

— „Ofiţerii ceilalţi nu ?"

— „Nu, nu."

— „Păi de ce ne sunaşi pe toţi, idiotule ?"

— „Aşa am primit ordin să sun pe toţi domnii ofiţeri".

— „Păi ziceai că numai căpitanii, de ce n-ai trimes agenţii de legătură, boule ?"

— „Dar cine ştie pe unde s-au culcat, i-au căutat şi don colonel..."

— „Eu v-am chemat, eu... poftiţi aci la mine, nu face nimic, veniţi cu toţii, cu atît mai bine dacă a venit toată lumea. Aprindeţi o lampă... aveţi lămpi ?"

— „Avem, da le-am lăsat în cantonament".

— „Ffiuu!... De ce, domnilor, de ce ? Se poate ? Astea sînt lămpi de războiu. Trebuie să le aveţi în tot momentul asupra d-voastră că de-aia le zice de buzunar. Du-te, domnule, şi-o ia pe a mea, vezi că mi se pare e pe masă."

—„A d-voastră n-are baterie, ştiţi că n-a funcţionat nici aseară", aminti aghiotantul regimentului.

— „Aşa e, bine zici. Înseamnă d-ta să nu uiţi... să trimitem la Bucureşti să ne ia cîteva baterii de rezervă. În fine, nu face nimic... am vrut să vă citesc un ordin telegrafic extra-urgent şi cu mare precădere, pe care l-am primit acuşica şi pe care vi-l repet negru pe alb : «Raportaţi telegrafic unde aţi ajuns cu cîinii de războiu...»"

— „Care cîini ?"

— „N-avem cîini"

— „N-a fost niciun ordin"

— „Vă rog, lăsaţi, n-am terminat, vom discuta pe urmă : ...«luaţi măsuri» ...ascultaţi domnilor ?

Comand. Div.
G-ral Grozavu"

— „Nu se poate !"

— „Imposibil !"

— „De asta ne arde nouă !"

— „Taceţi Domnilor, nu vorbiţi copilării, cum să nu se poată dacă e ordin ? Şi apoi trebuia să vă aşteptaţi... N-aţi primit botniţe şi bice ?... Alea nu erau pentru ţînţari !... Şi broşurile relative la dresajul cîinilor de războiu ale Marelui Stat Major, le-aţi uitat ?... Alea erau pentru D-voastră, ce aţi făcut cu ele ?"

— „Sunt în magazie".

— „De ce le ţineţi în magazie, pentru Dumnezeu ?"

— „Păi unde să le ţinem ?"

— „Să le citiţi, nu să le ţineţi în magazie. Acum ce raportăm diviziei ?... Cum o întorci, maiorule ?!..."

Maiorul, vechi în servici, îngrăşat peste fire şi puţin asmatic, şuieră liniştit : „Este cîini berechet !"

— „O fi da nu-i avem noi."

— „O să avem şi noi — daţi drumul oamenilor în permisie şi la întoarcere să aducă cîinii".

— „Da, cine-i plăteşte ?"

— „Statul, cine o să-i plătească ?"

— „Dacă aprobaţi să se ducă oamenii în concediu, în trei zile avem cîini", se prind entuziasmaţi căpitanii.

— „Ce trei zile, domnule ? Eu i-aduc pîn-diseară, am şi ochit unul".

— „Domnilor, nu aşa, fiţi cu băgare de seamă ! Cîinii au drept la hrană, cîte un leu şi douăzeci mi se pare... după cum vedeţi ordinul e serios. Să nu furaţi cîinii oamenilor, să ne facem de rîs..."

— „Lăsaţi pe mine, dacă i-o mai cunoaşte..."

— „În sfîrşit, treaba D-voastră, atît vă recomand, să fie tineri şi de rasă mare, ciobănească. Să nu mi-aduceţi cine ştie ce javre".

— „Cui îi dăm în primire ?"

— „Asta e iarăşi o chestiune importantă, cui să-i dăm ?"

— „Să-i dăm lui Georgescu, el e cu sporturile".

— „Domnule colonel, eu nu mă pricep, n-am dresat cîini în viaţa mea".

— „Nu-i nimic, ai ocazia să înveţi acum ; şi apoi d-ta umbli şi la vînat, mi se pare ?"

— „Umblă... umblă..."

— „Are şi puşcă".

— „Astă iarnă a împuşcat o capră".

— „Domnule colonel, daţi-mi voie", încercă să protesteze disperat sublocotenentul.

— „Am terminat ! Părăsiţi obiceiul de a vă eschiva de la orice însărcinare".

Cîteva zile mai tîrziu, pe o dimineaţă plăcută de munte, colonelul, în ţinută de campanie, se plimba în mijlocul unui orăşel de vile liliputiene răsărite ca prin farmec în curtea primăriei, aşezată chiar la marginea şoselii. Şaizeci de căsuţe cu săgeţi şi străşini dantelate, cu coperişul în patru ape, adăposteau 120 de cîini ale căror nume războinice de : Glonţ, Cartuş, Pistol, Foc, etc., scrise cu litere agăţătoare pe frontispiciul vilelor, de forme şi mărimi variate, ne-ar fi îndemnat numai ele singure la ofensivă. Pensionarii, corcituri de ogari cu coada covrig, dulăi flocoşi cu bucile pline de scaieţi, căţele cu ţîţele supte, cîini de toate neamurile, proas-

păt amputați de urechi și coadă și arș apoi cu fierul de sanitarii companiilor, cîini bălani, negri, tărcați sau cafenii ca urșii, tunși de tot ca englezii sau ca leii numai pe jumătate, așteptau ferecați în lanțuri să ducă cartușe pe linia de foc, să descopere răniții pe cîmpul de luptă sau să plece furișați în patrulare. Dar senzaționalul acestei pregătiri războinice îl prezenta, fără îndoială, o pereche de cățelandri, potriviți în păr și la statură, înhămați cu pieptare roșii la roatele unui cărucior de copil, cu clopoțel la oiște și care la întoarcere tîrau la vale chiar pe sublocotenentul Georgescu, dresorul lor, în admirația, pișcată de invidie, a ofițerilor ieșiți în pragul popotei. Decorul îl complecta soldații voinici aleși pe spînceană, înarmați cu bice scurte și cari străjuiau vilele, ca pe niște locuințe ministeriale, călcînd regulat în străchinile cu apă, așezate pentru cîini la ușa lor.

Colonelul, vădit încîntat, fierbea de nerăbdare în așteptarea generalului, care urma să pice dintr-un moment într-altul. Succesul era asigurat. Din informațiuni culese cu diplomație, niciunul din regimentele diviziei nu mobilizase cîini de război. Dar nici-o fericire nu este completă și orice speranță — se știe — are punctul său negru. Un lucru mic în sine, care nu prezenta nici-o însemnătate față de strategia pregătirii, îl enerva pe colonel mai mult decît ar fi fost rezonabil : pensionarii se retrăseseră ca melcii în găoace, vilele păreau pustii. Colonelul ar fi voit să-i vadă șezînd cum știm cu toții că șed cîinii : unii așa, alții cu botul pe labe, la rînd, în pragul căsuțelor ca la fotograf.

— „Scoateți cîinii la iveală mă, ce i-ați băgat așa înăuntru".

— „Trăiți, don colonel, se bagă ei singuri... de căldură..."

— „Dac-or sta așa și cînd o veni generalul, ne-am pricopsit".

— „Nu stau, don colonel, îi scoatem noi", răspund soldații, strîngînd coada biciului, cu mîinile lor nădușite. Un trîmbițat prelungit cu artă, întrerupse convorbirea, se sfărîmă în bucățele, lovindu-se de stînci, vestind tuturor sosirea generalului. Colonelul plecă grăbit la raport, îngrijat, nesigur, fără speranță. Inspecțiile, reflecta el inconștient, sînt ca și examenele : cazi uneori cînd te crezi mai bine pregătit...

— „Domnule general, regimentul 180 infanterie, cu un efectiv de 3500 de oameni, 200 de cai și 120 cîini de războiu..."

— „Bravoo ! aveți și cîini de războiu ?!" întrerupse generalul schițînd un salut. „Foarte bine. Ești singurul regiment care ai executat ordinul meu. Îi ai de mult ?"

— „Nu tocmai... să vedeți, cam de vreo două luni. A trebuit s-alegem".

— „Aaa, foarte bine ! Atunci ai început și dresajul ?" întrebă generalul satisfăcut.

— „Mdaa... relativ, domnule gheneral, știți, cîinii ciobănești sînt răi, foarte răi... și încăpățînați !..."

— „Trebuie luați cu binișorul... lăsați-i încet, sfătuia generalul, plecîndu-se cu precauțiune să vadă cîinii din cușcă. Ham, ham, ham ! Și doi dulăi cu părul zbîrlit, cu colți de crocodil se repeziră cu atîta furie, că generalul plin de spaimă, gata să fie sfîșiat, abia avu timpul să-și ferească pantalonii.

— „Nu-s dresați".

— „Domnule general..."

— „Nu i-ai dresat deloc..."

— „...vă închipuiți și d-voastră..."

— „Ei nu trebuie să se repeadă la Români ; să sară asupra dușmanului, să nu se dea la noi. Trebuie pedepsiți și pedepsiți imediat, asu-

pra faptului" și consecvent acestei reguli pedagogice, răcni amenințînd cu sabia dela distanță: „Marș!"

— „Cine îl puse, doamne?!" avu timp să se întrebe desperat colonelul și se luă fugind pe urmele generalului, urmăriți de cîțiva dulăi de stînă, cari scoși samavolnicește din cuștile lor, rupînd zgardele putrede, săriră într-un elan de solidaritate în ajutorul tovarășilor cu cari de altfel se și încăierară într-o larmă asurzitoare.

— „Nu i-ai dresat", reproșă gîfîind generalul urcat pe prispa unei case.

— „Domnule general, vă rog să credeți, s-a întrebuințat toate metodele..."

— „Nu-s dresați... deloc".

— „Depinde de temperament... cari sînt mai docili... am unii, să vedeți și d-voastră. Armașu!..."

— „Ordinați!"

— „Chiamă pe d-l sublocotenent Georgescu. Să vină cu Oresf și Pilad, știi, cîinii cu căruciorul... să-i prezinte lui don'gheneral".

Dar Oreste și Pilade se prezentară singuri, venind dinspre cîmpul de instrucție, într-o fugă dezordonată, sfărîmînd căruciorul de pietre, alergînd, scheunînd, cu limbile scoase, cu ochii strălucitori, după un măgar ce fugea și el cu coada în sus, zbierînd cît îl lua gura.

Ceva mai departe în urma lor, călărind ca pentru întîia oară, apăru dresorul, sublocotenentul Georgescu, silindu-se zadarnic să pună calul în galop. Filmul trecu ca un meteor, sub ochii generalului, care, supărat, plecă fără ziuă bună. Colonelul se îmbolnăvi de gălbinare.

În toamnă, cînd s-au făcut propunerile de înaintări în armată, generalul n-a votat *bun în grad*, și, firește, colonelul, la rîndul său, n-a propus pe sublocotenentul Georgescu la avansare. Iar mai tîrziu, cînd comandamentele, prin circulări repetate, îndemnau regimentele la cea mai mare economie, colonelul a dat următorul ordin:

„Avînd în vedere circulara M. de R. N. 118564 comunicată cu ord. Corpului de Armată Nr. 73520 transmis direct de Divizie cu ord. Nr. 8751, ordon:

Urmînd ca reghimentul să facă cele mai mari economii pentru a nu depăși alocația de hrană, companiile vor demobiliza cîinii de război, trimițîndu-i imediat la vetrele lor.

Comandantul Regimentului,
ss Colonel Merișor"

— „Dar hrana lor pînă-n prezent, cine o plătește"?, întrebară într-un glas comandanții de companie.

— „Nu vreau să știu nimic, treaba d-voastră".

EPILOG

Regimentul a plecat fără cîini la mobilizare.

Lascăr Vorel: În lojă (1916)

ÎNTRE CAMARAZI

Două automobile ale M. de R. venind vertiginos din direcţiuni opuse s-au ciocnit zdrobindu-se, căutînd să iasă pe aceeaşi parte din calea unui vagon electric care le masca vederea deopotrivă.

Şoferii, soldaţi în termen, se încriminau reciproc, zbierau unul la altul, plini de sînge, cu vinele gîtului umflate, gata să-şi mănînce nasul.

— „De ce nu ţinuşi dreapta, camarade ? Eşti chior ?"

— „Chior eşti tu, cine n-a ţinut dreapta ?"

— „Tu n-ai ţinut dreapta, tîmpitule !"

— „I-ascultă, camarade, să nu mă faci tîmpit pe mine. Unde ai ţinut dreapta, idiotule ?"

— „Pe cine faci tu idiot mă ? Care ţi-e dreapta... păcătosule ?"

— „Păcătos eşti tu de nu ştii unde ţi-e dreapta".

— „Eu nu ştiu unde mi-e dreapta ! Fire-ai al dracului cu cin' te-a făcut pe tine."

— „Nu drăcui, mă camarade, nu drăcui... că te văpsesc... trebuia să ţii dreapta, fire-ai al dracului tu cu nasul tău ăla strîmb !"

— „Care ţi-e dreapta, mă urîtule, că te fac ţiment !"

— „N-am să-ţi dau eu ţie cont care-i dreapta mea !"

— „Nu vrei să spui care ţi-e dreapta ?"

— „Nu vreau să spui care mi-e dreapta. Ce, tu comanzi aici ?"

— „Hai la don ghinăral dacă nu vrei să spui unde ţi-e dreapta."

Reprezentantul forţei publice, un sergent burtănos, înflorit la faţă, cu chipiu, alb, cu pelerină neagră, despicînd majestos valul mulţmii, care se adunase ca la urs, se opri cu mîinile la spate şi începu ancheta la faţa locului.

— „Ce vă certaţi acilea mă ?"

— „Dumnealui n-a ţinut dreapta !"

— „Ba d-ta n-ai ţinut dreapta !"

— „Cum era să ţiu dreapta, dacă nu vedeam neam din cauza ilectricului ? ! Tu de ce n-ai ţinut dreapta dacă eşti aşa meşter ?"

— „Eu n-am ţinut dreapta *fincă* era vagonu înaintea mea, camarade, că eu ştiu să ţiu dreapta."

Gardistul tuşi, se aşeză într-un peş şi explorînd cu degetul cavernele nasului său ultra-violet, rosti filozofic, potrivindu-şi din umeri pelerina :

— „N-am ordin să vă certaţi în stradă... Sînteţi proşti ?... Ce vă pasă... sînt ale statului. Nu lăcramă nimeni... are cin' să le plătească... să fi poftit d-ta şi să te fi ciocnit sub nemţi în timpul *acupaţiei*... da acu... merge aşa... Nici nu le trec la *invelnimente* Hai... curăţaţi linia... daţi drumul traivanului..."

Soldaţii tăcură o clipă cîntărind din ochi, cu mîinile în şolduri, cu capelul pe ceafă, întinderea dezastrului.

— „S-a dus dracului volantul !"

— „Ce-i fac eu de roată ?"

— „Altă dată, camarade, să ţii dreapta !"

— „Şi tu să ţii dreapta, camarade ! (Scuipînd lung printre dinţi) Ai o foiţă ?"

— „Am... unde faci sirvici ?"

CONTABILITATE DUBLĂ

Persoanele : Un general de artilerie, director general. — Un ofițer de intendență. — O doamnă din lumea mare patroană a unei importante opere de binefacere, pronunță „Comptabilité" în loc de contabilitate, cum apasă intendantul.

Generalul : — Eu așa vă sfătuiesc, doamnă, luați pe colonelul Popescu contabil... Ascultați-mă pe mine.

Doamna : — Cunoaște „comptabilité double“ ? Trebuie să cunoască „comptabilité double“.

Generalul (logic) : — Îndată ce e ofițer de artilerie...

Doamna : — ...Dar „comptabilité double“ nu-i ușor...

Generalul (logic) : — Mă rog, cînd a făcut el calcule integrale și diferențiale, contabilitatea dublă, și chiar triplă, o învață într-o noapte. În ziua cînd am eșit ofițer de artilerie și m-am prezentat la regiment, m-a pus să fac nivelmentul cazărmii, puteam să zic că nu mă pricep... Le-am făcut toate șoselele... Mai bine ca un inginer ! Principalul e să fii om cinstit și Popescu e om cinstit...

Intendantul (cu competență) : — Asta e ! La asta să țineți d-voastră. Omul cinstit nu poate să fure... Se prinde numaidecît !

Generalul (în continuare) : — ...Asta e ofițerul de artilerie !... Nu permit canoanele dar și în amvon dacă l-ai pune, el trebuie să slujească.

Doamna (spirituală) : — Les canons c'est leur affaire... ei găsesc asta mai ușor decît „comptabilité double“.

Intendantul (indulgent) : — Da de ce vă e d-voastră așa frică de contabilitatea dublă ? Nu e cine știe ce lucru grozav.

Doamna (cu teamă) : — „Comptabilité double“ nu-i greu ?

Generalul : — D-voastră nici n-aveți contabilitate dublă.

Doamna : — Pardon, trebuie s-avem „comptabilité double“, mi-a spus-o Dl. Drinceanu de la „banque nationale“. El cunoaște „comptabilité double“.

Intendantul (vexat) : Știm și noi ce e contabilitatea dublă Noi în armată nu facem contabilitate dublă ?... Slavă Domnului, facem contabilitate dublă și noi.

Doamna (sigură de ea) : Aici te contrazic categoric. Toată „comptabilité“ a statului e simplă.

Intendantul (înțepat) : — Dublă.

Doamna (mai înțepată) : — Simplă.

Intendantul : — Duu-blă.

Doamna : — Simplă.

Intendantul : — Nu se poate, doamnă, e tot dublă.

Doamna (luîndu-l de sus) : — Ce înțelegi d-ta prin „comptabilité double“ ?

Intendantul (ofensat) : — Eu ce înțeleg ?... vă spun în două cuvinte : Pe o parte te încarci și pe alta te descarci.

Doamna : — Asta-i „comptabilité“ simplă.

Intendantul : — Da ?!... atunci spuneți D-voastră care e contabilitatea dublă ?

Doamna (fără ezitare) : — „Comptabilité double“ trebuie să fie la curent, o oglindă fidelă care să reflecteze la un moment dat...

Generalul (urmărindu-și ideea) : — Mă rog, d-voastră acolo sînteți numai cucoane... Vă trebuie un bărbat zdravăn...

Doamna : — Crezi ?!...

Generalul : — Asta-i problemul... O mînă de fier care să vă strîngă...

Doamna (visătoare) : —...

Intendantul (răzbunător) : — Cu amîndouă mîinile, că d-na vrea *„comptabilité double“*.

CELE DOUĂ ȘCOLI

Între colonelul Crisescu Ion și căpitanul Mocanu Alfons era o dușmănie mare, pornită ca de obicei dintr-o pricină mică. Colonelul susținea că timpul oricărei mișcări de mînuire este de „trei pe unu“, contrar căpitanului, care afirma cu încăpățînare că este de „unu pe trei“. În ruptul capului n-ar fi divulgat vreunul relațiunile acestor proporții ce vădit reprezentau două școli : una veche, conservatoare, a dorobanților, care, după spusele colonelului, zăpăcise pe Marele Duce la Plevna, și alta nouă, vînătorească, care, pretindea căpitanul, entuziasmase pe regele Carol la Sinaia.

„Domnilor, vedeți și d-voastră unde am ajuns prin munca și experiența mea. Lucrați cum vreți, faceți ce știți, eu nu vă oblig, ferească Dumnezeu...“, se lepăda colonelul, închinîndu-se. „Dar lucrînd rar, explica el, soldatul cugetă, își dezvoltă memoria, își păstrează credința, se curăță de păcate. Rezultatul îl veți vedea la inspecția generală“.

Ofițerii și oamenii erau liniștiți ; n-aveau nici o grijă. Despărțeau mișcările, numărînd în proporția de trei pe unu, tărăgănat dar tare :

„Hun ! tata mămulica mea ; doi, tata mămulica mea ; trei tata mămulica mea“, formulă, care — explica colonelul — „reprezintă scara grafică și gradată a mînuirilor.“ E drept că la punerea și scoaterea baionetei, exerciții cari în corpurile de elită se fac în douăsprezece mișcări, scara era coborîtă — o recunoștea și colonelul — cam în pripă, de oamenii regimentului, cari înnecîndu-se săreau mai multe trepte deodată. Dar asta, după declarațiunile sale chiar, n-avea nici-o importanță.

Departe, la marginea cîmpului de instrucție, pus la carantină ca un pestiferat, căpitanul Mocanu Alfons nu ceda deloc și lucra singur în regiment, numărînd eroic, vînătorește în proporția de unu pe trei : „un, fără tată; doi, fără tată; tri, fără tată“ formulă pe care el o numea radicală.

La inspecția cea mare de toamnă, generalul plin de tact declară la sfîrșitul mesei că apreciază deopotrivă ambele metode, dar recomandă să se lucreze, ca la Nemți, pe mutește.

După plecarea generalului, șefii celor două școli dispărură. O săptămînă nu i-a văzut nimeni. Cînd și-au reluat activitatea, regimentul, despărțit ca mai înainte, lucra după aceleași formule dar pe mutește.

Simultan cu această reformă, medicul regimentului semnalează autorităților medicale superioare o boală ciudată, o epidemie fără simptome, care se propagă vertiginos numai prin gradele inferioare, caracterizată printr-o înțepenire dureroasă a grumajilor. Oamenii nu puteau mesteca, nu puteau înghiți, nu se puteau hrăni deși pofta de mîncare li era mai mare ca oricînd.

Medicul diviziei raportă cazul medicului corpului de armată cerînd instrucțiuni. Acesta la rîndul său telegrafiă serviciului sanitar superior al armatei, propunînd pentru a feri pe orășeni de epidemie, să se trimită oamenii la vetrele lor. „Nu se închid școlile, de ce nu s-ar închide și cazărmile ?...“ se întreba cu drept cuvînt medicul corpului de armată.

Dar cei mici propun, iar cei mari nu dispun niciodată cum le-ar conveni celor mici. Dela București sosi o comisie medicală adhoc, care puse regimentul în observație, scutindu-l de orice serviciu și, lucru straniu,

după opt zile, fără nici o altă intervenire, comisia telegrafiă triumfătoare Ministerului de Război și Serviciului sanitar superior al armatei, care se interesau de aproape de mersul epidemiei că regimentul deplin vindecat și-a reluat serviciul.

Pentru a sărbători succesul, după o serie de excursiuni fără scop, medicii se fotografiară în jurul colonelului Crisescu, care, la rîndul său, le oferi un banchet din economiile regimentului, în sala berzelor zugrăvite pe pereții hotelului Filadelfia. Banchetul a fost însă contramandat, cu graba cu care se hotărîse. În aceeași zi, medicul regimentului venit la vale în sufletul cailor de la trăsura cu pînze a regimentului, raporta nedumerit că epidemia a reînceput cu o violență extremă. Se hotărî o anchetă, începută pe loc de cel mai mare dintre medici, în mijlocul regimentului adunat în careu, fără ofițeri și grade.

— „Ați eșit astăzi la cîmp ?"

— „Da, să trăiți !"

— „Ce ați făcut ?"

— *„Is-trupție."*

— „Ce fel de instrucție ?"

— „Cu arma."

— „Notezi ?... notează te rog", se adresă medicul șef către cel însărcinat să redacteze procesul verbal. „Cum erați cînd ați început instrucția, sau mai întîi, cînd ați început instrucția ?"

— „Cînd a sunat gornistul."

— „La ce oră ?"

— „Păi noi de un'să știm dacă n-avem ceas."

— „Bine ! Cum erați cînd ați eșit la instrucție ?"

— „Cum să fim ?"

— „Vă lipsia ceva ?"

— „Mie... dopu de la armă !"

— „Eu, peria de cizme... am lăsat-o pe pat și cînd m-am întors..."

— „Ho !... Vă pornirăți ca proștii ! Cînd zic, vă lipsia ceva, înțeleg, erați sănătoși, ori vă durea undeva ?"

— „Nu ne durea nicăiri, eram sănătoși".

— „Și cînd ați simțit că vă vine rău ?"

— „Cînd am început *istrupția.*"

— „E grea ?"

— „Nu e așa grea."

— „Vă bate cineva ?"

— „Nu ne bate nimeni."

— „Mă, poate vă bate cineva... nu-ți fie frică, spune."

— „Nu ne bate, să trăiți, cin'să ne bată ?... așa cîte-o palmă cînd greșim, fără asta nu se poate... Da nu ne bate nimeni."

— „Și cînd ziceți că v-a venit rău ?"

— „Dela *istrupție,* decum am prins a număra."

— „Numărați tare ?"

— „Număram pîn'a venit don' general... da acu număram pe mutește și mă tem că d'aia ne doare."

— „Ce spui tu mă... cum numeri pe mutește ?"

— „Nu număr să trăiți, înghițim în săc de trei ori."

— „Cum, cînd înghițiți ?"

— „După fiecare mișcare, va să zică."

— „Ei cum, ia să văd și eu."

Soldatul care vorbia pentru toți cu șeful comisiei medicale își comanda singur :

— „Pe umăr, arm !"

Făcu prima mișcare, înghiți de trei ori, după care făcu pe a doua înghițind la fel și cu a treia mișcare trase mîna la loc înghițind pentru a treia oară și tot de trei ori în chinuri grozave, mărturisind ca în agonie, cu o scînteie de invidie în ochii lui stinși : „cei de la don' căpitan Mocanu înghit numai odată"...

(„Sburătorul literar" 1921)

JACQUES G. COSTIN

GREERUL și FURNICA

lui Marcel Iancu

După ce a primit răspunsul înțepat al furnicii, greerele s-a întors acasă pe drumul cel mai lung.

E aproape inutil să indic de cîte ori a căscat pe tot parcursul, deși termometrul oficial arăta zeci de grade sub zero. Din cînd în cînd citea firmele prăvăliilor invers, ca să distreze obsesia eșecului suferit. În termeni simpli a comunicat tovarășilor vestea tristă.

Unii dintre ei încercau să cînte nenorocirea în versuri albe, pe cînd ceilalți, mai bătrîni, meditau încă posibilitatea unui împrumut onorabil aiurea.

În ajunul sfîntului Vasile furnica întoarse greerului vizita, cerîndu-i concursul pentru o nuntă pe care o avea în familie : o orchestră selecționată, în stare să execute dansuri moderne și potpuri.

Greerul păstră o atitudine demnă și refuză categoric. Aceeași dispoziție găsi furnica la tovarășii lui cari-i explicară că, fiind sindicalizați, trebuie să considere purtarea ei de la începutul anotimpului, ca o ofensă adusă colectivității.

Oferta furnicii, dublată de promisiuni corupătoare, n-a convins mai mult.

Trebuie notat aci pentru generațiile viitoare, că în ciuda insuccesului, caracterul strict utilitar al acestui demers nu schimbase încă întru nimic părerea furnicii despre Muzica În Timpul Verii. Plecînd, ea recomandă greerului, cu toată sinceritatea, un an îmbelșugat.

Familia a primit refuzul cîntăreților într-o dispoziție variată.

Cei cari revendicau experiența și întîietatea găsiră cu cale că

Nuntă fără lăutari nu se poate.

Furnica nu află decît prea puțini partizani pentru argumentele ei întemeiate pe noile tendinți de abstractism ale societății. Părerile cîtorva indiferenți, exprimate în termeni vagi, nu tindeau decît la diversiune și tărăgăneală.

În cele din urmă ea se izbi de intransigența majorității, care păstra încă respectul tradiției.

Ceremonia a trebuit să fie contramandată și în curînd instituția căsătoriei se dizolvă de la sine.

Am renunțat să reamintesc lectorilor prima parte a acestui episod, *din motive lesne de înțeles. Publicitatea de care s-a bucurat în ultimele secole a făcut-o de neuitat, în ciuda lipsei de moralitate cu care își sfîrșește regretatul La Fontaine narațiunea.*

Insist asupra episodului de mai sus, necunoscut celor mai mulți.

El arată că în acest caz, ca în mai toate manifestările de cari vorbeşte legea ondulaţiunii universale, echilibrul funcţiilor sociale a fost restabilit fără întîrziere.

Contribuţia aceasta, pentru care nu revendic nici măcar drepturile unui cercetător conştiincios, îmi mîngîie însă speranţa că pe viitor, nici unul din cei ce au citit-o nu se va mai lăsa jignit de atmosfera de imoralitate, în care se pierde înţelesul versiunii incomplete şi arbitrare a numitului regretat.

LUPUL ŞI MIELUL

La solstiţiul de vară lupul reîntîlni în acelaşi loc p.m. (pe miel).

Acum surpriza lui era fosta spaimă a mielului. Nedumerit, îi ceru explicaţii binevoitoare. Indiferenţa mielului îi mărea nelinişţea.

Remuşcat de conştiinţă, lupul invocă drept scuză tradiţia biblică. (Se întîmplase în ajunul paştelui). Mai pretindea că nu crede în metempsichoză. Şi se temea că misterul acestei reîncarnaţii îl va duce la demenţă. Imploră o desluşire şi asigură pe miel de lipsa oricărei pofte de mîncare. Un sughiţ puternic dovedi înfricoşarea lui şi 13 picături de apă fură linse de lup din acelaşi pîrîu.

Mielul întretăie toate aceste reticenţe cu replici oportune ca : tăcere şi imobilitate, în poziţia de mirosire a apei. Era evident că se complăcea în situaţia de halucinaţie a lupului.

Lupul încerca încă mila mielului. Nemişcat acesta se fotografia în apă — mofturi cari iritau pe lup. (Un lup iritat face cît doi).

Împins de o teroare lăuntrică în faţa supranaturalului, lupul se repezi din el însuşi asupra misterului.

Sfîşiat din nou, mielul îngrozi şi mai mult pe lup.

Era mielul cunoscut, împăiat în propria-i piele. Scăpase din muzeu.

Încurcat în paie, înnebunit de curiozitate, lupul golea pielea ca să găsească adevărul. Între timp, fu surprins de cîini poliţişti.

E de reţinut că nici în faţa nenorocirii lupul nu şi-a uitat demnitatea şi n-a stăruit în rolul martirului.

Intregirea de mai sus, culeasă cu multă grijă de adevăr, se aşează de la sine în balanţa cinstei artistice şi în aceea a moralităţii generale, şi dacă nu adaugă nimic celor ce ştim despre etica lupului, ştirbeşte fără voia nimănui prestigiul regretatului La Fontaine, îndrumător al tinereţei cu ajutorul pildelor vii.

Prezentînd pe miel ca pe o victimă, în cunoscuta sa poveste, acest om mare şi regretat n-a şovăit — desigur în scopul bunelor lui intenţii — să trimeată mintea copiilor din numeroase generaţii, pe căile greşite ale unui sentimentalism, pe cît de inutil, pe atît de uşor de găsit în firile deobicei susceptibile, la întîmplările, în aparenţă, nedrepte. Făcînd aceasta însă, el indică viitorilor cetăţeni şi patrioţi o falsă idee despre caracterul lupului.

Trebuie afirmat cu îndîrjire că niciodată lupul n-ar fi procedat faţă de miel, oriunde l-ar fi întîlnit, altfel ca în versiunea repauzatului moralist. Acesta totuşi pare a fi voit să prezinte fireasca întîmplare ca pe un episod neobicinuit. Caracterul lupului a fost întotdeauna

constant, mai ales față de miel. Și tot așa cum atacă fără preliminari și fuge cînd socotește că trebuie să o facă.

De aceea cei mai mulți dintre ei sfîrșesc dispăruți.

Stilul regretatului precursor ajută în chip vinovat ațîțarea interesului și a revoltei, prin meșteșuguri înadins găsite, cari i-ar putea satisface mai mult vanitatea decît onora opera. Din punct de vedere strict istoric se poate susține cu aceeași tărie, că mielul nu vine niciodată singur la apă.

Afară de asta, cum reiese din restabilirea de mai sus, lupul chiar dacă a vorbit vreodată cu mielul a făcut-o numai după ce l-a mîncat și în scopul unic de a-i cere unele informațiuni de ordin spiritualist, iar nici de cum pentru a-i căuta pricină.

În rezumat, trebuie spus fără înconjur, că regretatul La Fontaine a inventat pur și simplu toată narațiunea sa. Chipul puțin recomandabil în care se selecționează materialul cărților didactice de pretutindeni a făcut posibilă nu numai consacrarea unei nedreptăți, dar chiar ridicarea ei la rangul de morală, de mare tiraj. Poate că amintitul regretat însuși n-ar fi sperat atît de mult.

BROASCA ȘI BOUL

Iată cum s-au petrecut lucrurile în această împrejurare destul de istorică :

Boul se apropia din întîmplare de mal, cînd broasca a început să se umfle. În tot cazul boul nu era cu nimic vinovat de starea broaștei.

Din depărtare boul îi părea mic ca o reclamă de lapte condensat. Dorința broaștei nu părea deci atît de irealizabilă. Dar pe măsură ce broasca îl observa, ca să se compare, boul se mărea considerabil, adică în raport cu micșorarea distanței dintre ei. Astfel ținta se depărta prin creșterea proporțiilor (deși de fapt boul se apropia) iar broasca se umfla fără spor.

Cînd boul a ajuns în fața ei, era prea tîrziu. Broasca, descurajată, crăpase. Nu este ea prima victimă a unei deziluzii optice.

În cele din urmă cînd a crăpat, a făcut-o pe a ei răspundere și în baza unui drept de proprietate indiscutabil.

E de necontrolat astăzi, dacă nobilul moralist nu știa atunci să discearnă această libertate, sau a lăsat cu intenție să dăinuiască o penibilă confuzie, ca să-și atingă scopurile literare.

Dar denunțarea acestui trist deznodămînt rămîne o indiscreție incalificabilă, ținînd seama de împrejurările tăinuite în cari s-au petrecut faptele. Ea nu-și găsește explicația, decît poate în ideea preconcepută a regretatului zoolog, de a da o pildă demoralizatoare, despre chipul în care e apreciată ambiția.

Aceasta a făcut-o el în locul unei apologii, pe care ar fi meritat-o orice broască, pentru sforțarea de a egala mărimea unui bou.

În ce privește mărturiile broaștelor de față, pe cari decedatul cronicar le invoacă spre a acredita întîmplarea și a ațîța interesul pentru morala sa, ele nu pot fi de nici un temei. Aceste broaște aparțineau fără îndoială unei specii inferioare, din care nici una n-ar fi îndrăznit să se umfle, necum să crape. Singură invidia le-a putut îndemna să devină instrumente inconștiente ale unui moralist public, corupt, din nenorocire, de propriul său spirit.

(Din volumul Exerciții pentru mîna dreaptă și Don Quichotte)

GRIGORE CUGLER

APUNAKE

(fragment)

De trei zile Apunake își căuta zadarnic soția. Plecaseră din Limonorado, și puțin timp după aceea, ajunseră în valea fluviului Cergă unde, la confluența acestuia cu valea Automobiliștilor Vaccinați, se află orașul-surpriză, orașul-de-sud, orașul fără nume, orașul-epocă, orașul-erezie, orașul-dropie, *Bastonbach.*

În afară de faptul că este capitală, Bastonbach-ul mai prezintă și următoarea interesantă particularitate : locuitorii nu umblă, ci se tîrăsc pe o parte a trupului, cu urechea lipită de pămînt, din care cauză a început să le crească coadă și zbîrnîitoare ca la zmeu. Patronul orașului este Heliogabal, primul care a preconizat aplicarea Nevralgiei la vapoarele de comerț și singurul care i-a felicitat cînd le-a crescut măseaua de minte. Bastonbachienii, în fanatismul lor exagerat, au luat măseaua și au așezat-o pe vîrful unei coline din apropiere, sub un glob de duioasă amintire. În fiecare zi fac pelerinaj la măsea, pe care și-o bagă în gură, fiecare, cîteva clipe și așa, rînd pe rînd, trecînd-o unul altuia pînă la cel din urmă.

Întreg orașul este așezat pe o placă turnantă, nu pentru a urmări soarele în calea lui pe cer, nici pentru a se apăra în contra vînturilor, sau spre a putea face față dușmanilor în condițiile cele mai avantajoase, ci pentru simplul motiv că suspomenita placă turnantă se găsește sub porțiunea de teren pe care este clădit orașul.

În Muzeul din Bastonbach se află între altele o mică statuie care, dacă bagi un ban în ea, începe să se miște și să reprezinte, grație unor transformări succesive, reconstituirea groaznicei scene a morții Dorobanțului care a băgat o oaie în cinematograf.

Vezi întîi Dorobanțul născîndu-se, într-o zi de sărbătoare pe malul lacului Titicaca ; apoi îl vezi copil de școală cum primește în dar o oaie.

Scena a treia (pastorală) arată pe Dorobanț alăptînd oaia.

Scena a patra : pe furiș, se introduc amîndoi într-un cinematograf în care se reprezintă un film instructiv despre întrebuințarea hyperfulminantelor în educația fetițelor eredoalcoolice.

Atunci asistăm la revolta oaiei cînd face praf toate scaunele, în timp ce publicul cîntă simfonic, grupat după sex.

Scena a șasea : Oaia insultă spiritul practic al Epocii, cu labele în șolduri și cu berebascul pe ceafă.

Scena a șaptea : oaia, ajunsă de blestemul unui berbec pe care-l umpluse de căpușe, rămîne cu gu-

ra strîmbă şi îşi pierde complet lîna de pe mîna dreaptă a străzii.

Scena a opta: Dorobanţul încearcă să ascundă ce a mai rămas din oaie dar e prins de cinci brutari licenţiaţi şi, în fine:

Scena ultimă: Dorobanţul e linşat şi întrebuinţat ca roză a vînturilor la serviciul barometric al oraşului.

Principala ocupaţie a locuitorilor din Bastonbach este crearea de materii nule pe care le expediază apoi în străinătate sub forma de globule sedative sau de rotule fanerogame. Afară de globule şi rotule mai au: marule, libelule, celule, capsule şi pătule.

(Din volumul Apunake şi alte fenomene)

MIRCEA DAMIAN

UN SĂTUL DE VIAŢĂ

L-am cunoscut într-un chip foarte interesant. Şi ne-am despărţit, pentru vecie, într-un chip şi mai interesant.

Să vedeţi!

Mă plimbam, pe-o stradă oarecare, dintr-un oraş oarecare. Fluieram, întărîtam cîinii şi rîdeam singur! Cineva, mă strigă din urmă:

— Hallo! Domnule, domnule!

Stătui locului, dar nu mă uitai îndărăt. Mă nimerea el ş-aşa!

— Domnule, eu vreau să mă sinucid!

Era un individ de vreo treizeci-treizeci şi cinci de ani, şi părea în toate minţile.

— Treaba dumitale! Ce, ai nevoie de consimţămîntul meu?!

— Ba nu, dar vreau să-ţi cunosc părerea.

— Părerea mea e că bine faci, dacă eşti hotărît.

Îmi strînse mîna spunîndu-mi că sînt un om cumsecade, şi pornirăm amîndoi la braţ.

— Şi cînd vrei să faci treaba asta?

— Chiar astăzi!

— Aş! De ce tocmai astăzi?! Vinerea nu-i bine să porneşti la drum!

— Nu sînt superstiţios!

— Va să zică, eşti hotărît?

— Desigur.

— Foarte bine. Motivul ?!

— Trebuie neapărat un motiv ?! Dacă n-am avut niciunul cînd am intrat în viață, pentru ce, adică, să am unul cînd ies dintr-însa ? Mi-a venit gust să plec, — plec. Sînt sătul.

— Îmi pare rău că nu te pot însoți. Mi-ar plăcea să mergem împreună. Dar vezi că eu mai am socoteli de încheiat cu lumea.

— Eu le-am încheiat pe toate.

Pauză.

— Și prin ce mijloc vrei să te sinucizi ?

— Prin spînzurătoare !

Mă uitai la el, dezgustat.

— Cum dracu ! — îi spun. N-ai găsit alt mijloc decît ștreangul ?!

— Și pentru ce nu ștreangul ?!

— E inestetic ! Ia gîndește-te nițeluș : limba scoasă, ochii bulbucați, fața vînătă și crispată... phui ! E dezgustător ! Ai putea să folosești altceva. Bunăoară, opium, — sau ceva asemănător. E la modă !

— Prea tîrziu. Programul e stabilit în toate amănuntele. Și, în definitiv, pentru ce trebuie să mori „estetic" ?

— Ai dreptate d-ta !

— Firește că am dreptate. Am cumpănit eu bine.

— Îmi dai voie s-asist și eu cînd te vei spînzura ? Poate-ți voi fi de folos !

— Cum să nu ! Voiam chiar să te invit !

— Ești foarte drăguț !

Ajunserăm în centrul orașului. Mergeam la braț, și eram foarte veseli. Intrarăm într-un magazin, își tîrgui fără tocmeală o frînghie trainică de cînepă, și pornirăm spre locuința lui. Purta frînghia încolăcită pe brațul drept, și fluiera !

— Totuși, eu nu sînt dumirit ! — îi spun. Cum să te sinucizi așa, fără pricină ?!

— Vrei să filosofăm ?

— Ba nu ; vreau să vorbim. Oricum, faci un lucru care nu-i de toate zilele, și...

— Mofturi ! Repet : mi-a venit gust să plec, — plec. Scurt !

Avea dreptate !

Peste cîteva minute, ajunserăm la locuință : o cameră spațioasă la etaj, mobilată cu un pat, o masă, cîteva scaune, un dulap pentru haine și-o canapea oloagă. Mă pofti să șed, apoi trase masa în mijlocul odăii, se urcă pe ea, și încearcă să-nnoade frînghia de cîrligul fixat în tavan. Dar n-ajunse.

— Dă-mi un scaun ! — zise el.

Îi dau un scaun, îl așeză în mijlocul mesei, cu luare aminte, și se urcă pe el. În sfîrșit, înnodă frînghia și se coborî. O unse bine cu săpun la celălalt capăt, pe urmă zise : „gata !" — și s-așeză pe canapea.

— Ai plătit chiria ? — întreb eu.

— Pînă poimîine.

— Atunci, rău faci spînzurîndu-te astăzi ; îți rămîne proprietăreasa datoare. Și cum n-o să te mai întorci...

— Nu socotești bine — răspunse el. Cînd pleci din viață, indiferent în ce condițiuni, trebuiesc îndeplinite unele formalități. Ia gîndește-te : astăzi, mă spînzur ; mîine, anchetă ; poimîine, la morgă...

— Așa e !... Dar, în sfîrșit, n-ai de gînd să-ncepi ? Eram nerăbdător !

— Îndată.

Și se urcă pe masă. Mă urcai și eu, făcurăm împreună lațul, îi vîrîi capul într-însul, apoi mă coborîi să dau masa la o parte cînd îmi va face semn.

— Gata ?

El rîdea înăbușit. Asta nu-mi plăcu.

— Mă gîdilă ! — zise chihotind. Ah, ce plăcut e !... Trage !

Smucii numaidecît masa și se prăbuși la picioarele mele cu frînghia încolăcită după gît !

— N-am înnodat-o bine ! — zise el. Și-ncepu să-njure. Era indignat.

— Hai d-al doilea ! — zic eu, și-l ajut să se scoale.

Puse din nou scaunul pe masă, se urcă pe el și-nnodă frînghia ; apoi o udă cu apă ca să nu se mai deznoade. Aruncă scaunul pe canapea ca să nu facă zgomot, și-n-

cepu să-și petreacă funia în jurul gîtului. Dar deodată se opri gînditor.

— Ce mai aștepți? — întreb.

— Nu prea mai am poftă! Dacă n-a mers întîiași dată... Nu că sînt superstițios, dar vezi? plecasem doar. Să te-ntorci din drum...

— Haide, nu fi copil. Ce dracu, doar spuneai că ești hotărît. Vrei să strici acuma toate socotelile?!

El sta pe gînduri.

— Haide, bre, omule, ce te gîndești atîta?! Doar nu-i mare lucru!

— Ei bine, fie!

Își petrecu funia după gît, apoi zise:

— Gata!

Smuci numaidecît masa ca să nu-și ia seama și rămase suspendat. Bălăbăni de cîteva ori membrele, întoarse ochii pe dos, și-și dădu sufletul. Scoase o limbă!... Și se uita după mine, avînd aerul unei lugubre invitațiuni...

(Din *„Universul literar"*, septembrie 1928)

ADRIAN MANIU

PRINȚESA LIMONATA

În țara Bubuțonilor, care se suie pe lampă să mănînce nuci de cocos. Anul întîmplării era șters și palid ca o floare ce s-a desprins și a căzut în fundul unei fîntîni cu apă neagră vie și tremurată.

Cei ce scriau pe foi de ficus desfășurarea acestei vremi, aveau ochii strălucitori ca nestematele din inelele de la picioarele crăiești, aveau buze ca sîngele de fructe roșii, aveau sufletul ca un greiere negru într-o colivie de aramă nouă, și cele ce sînt scrise de aci încolo, le-am copiat de pe a III-a foaie de Palmier, a Tulpinelor din Ghiveci.

Împăratul Turtă Dulce era drept la fire și rotund la înfățișare. Cuvîntul lui era dospit și cald. Bun și dulce îi era sufletul. Inima lui era ca mierea, ochii îi erau albaștri și rotunzi ca două puncte, iar barba întrecea în albeață înzăpezirea și norii, zahărul și hîrtia.

Inima împăratului se frîngea pentru alinarea supușilor săi.

Căci țara lui Turtă Dulce nu era dintre acele țări ce nu au griji și istorie — ci era țară plină de suferințe, împilări, hoții, jafuri, patimi murdar întoarse, și toate cîte intră într-o țară din cele ce nu apar în

poveste și numai în istorie își au obișnuit loc de slăvire.

Prin ferestrele zăbrălite, împăratul vedea lumea. Lîngă el erau paznicii cu cornuri de vînătoare și cu arcuri de lemn parfumat. Mai aproape erau grădinile, cu mere gustoase în care intrau viespi galbene-negre și cu pere tămîioase care cădeau la pămînt ca să le roază șoarecii.

Grădina era înconjurată de un gard în a cărui împodobire se vedea măreția, căci, pe cînd la alte împărății oamenii mari de stat își au chipul săpat în piatră — în țara împăratului Turtă Dulce, cum se înălța un astfel de supus, capul îi era înlocuit cu o altă distincție, ceea ce ornase gîtul, împodobea cît mai grabnic buza de sus a zidului, așa că multe ciori albastre, și gîște albăstrii, veneau să mănînce nasul învechit al celor așezați în șir.

Cum populația suferea mult, împăratul Turtă Dulce înființase sărbători în care cel puțin să petreacă el. Și de aceea, pe măgarii albi, nebunii lui mergeau prin tot orașul recitînd poezii simboliste.

Seara se lăsa cu scrum și cu stele ; focurile celor ce se odihnesc pe drumuri se aprindeau și apoi scădeau încet.

Rămînea limpede numai vioara apelor, și firul lor sclipea în negura prafurilor, printre case ce se țin în umeri una în alta sau afară din tîrg, între sălcii scorburate, lîngă care lupii ling mai cu gust apa luminată de lună, fiindcă le pare că îi răcorește albeața celei ce întinde pojghița minciunii pe ape.

Dar cu toate că beciurile împărătești erau pline de bani și de supuși, cu toate că spînzurătorile abia pridideau, împăratul era plin de tristețea amărăciunii, și albul ochilor lui era ca sîmburele migdalei amare, cînd privea cum singura-i odraslă, de viță plăpîndă, scădea văzînd cu ochii, pe fiecare zi.

Și era frumoasă prințesa Limonata, așa cum n-a mai fost altă prințesă ; căci părul ei avea culoarea apelor galbene, și ochii ei erau pali și gura îi era palidă ca o floare atît de prețioasă încît nu putea să crească decît în întunericul unei cutii de aur.

Și brațele ei răcoroase aveau gustul acid al sîngelui de neam — dar cel care ar fi putut ști una ca asta ar fi fost de mult tăiat sau aceluia i-ar fi stat capul acolo unde sînt picioarele, obicei luat de la străini, așa se mai spune întîlnirii ce are veri-cine cu buzatul călău.

Chemase împăratul mulți doftori, dintre cei ce poartă în cap tichie de hîrtie cu stele poleite, și îi întrebase de ce alunecă viața din iubita lui copilă.

Zadarnică însă îi fusese întrebarea căci nimeni nu știuse să o vindece deși toți știau să răspundă.

Că unul zicea :

Prințesei Limonata îi lipsește ceva, altul zicea în altfel, altul în altfel.

Și prințesa Limonata se consuma mereu.

Toamna roșie cu închegări reci, apusurile și pletele pomilor. Prințesa Limonata era tot mai palidă și Împăratul Turtă Dulce își avea inima tot mai frîntă.

Călători îmbrăcați în zale băteau cu mînerul săbiilor în porțile palatului, și paznicii vesteau venire nouă, și leacuri ce se socoteau pline de minuni, fără folos.

Vrăjitorii aduceau pui de broască împăiați, și își treceau printr-o ureche în alta un șnur negru cu ciucuri albi, asta însă nu folosea nimic prințesei, deși toată curtea era convinsă că, în felul cum se schingiuiau vrăjitorii, principesa Limonata, avea să se vindece.

Anii cădeau după ani, desfășurați din cartea timpului, și pomii își schimbau coaja, și durerea cuprindea firea, mai mult tot mai mult, din toamna în care amurgul și pomii își aprinseseră sfîrșitul și într-o dimineață în care bruma împăienjenea încă iarba drumurilor

lor, prințesa Limonata văzu pe geamul ferestrei ei (mai departe de gardul pe care erau capetele turburătorilor supuși, și ciorile și coțofenele) — un animal care nu seamănă cu bubuțonii cei ce se suie pe lampă să mănînce nuci de cocos. Animalul părea a întruni voința măgarului și inteligența calului, — căci stătea legat de un plop și nu făcea nimic.

Sub un imbold neînțeles, prințesa scobori scările prin grădină și ajungînd la plopul din drum mîngîie animalul extraordinar. Acesta apropiindu-și nările fierbinți de fruntea prințesei culese un pai și minune! prințesa Limonata era vindecată.

Un nărod a spus atunci că el citise în cărți că Limonata fără pai nu se consumă, dar de unde putea el ști că prințesa adormise odată cu capul pe o șiră de paie și că tulpina spicului îi rămăsese în cosițe.

Altul s-a mirat cum de nu s-au pieptănat mai bine acele bucle, că se găsea paiul. Altul a spus că animalul rar e un catîr.

Și împăratul a comandat o saca, cu care animalul rar să își cîștige hrana, fiindcă ori și cît, paiele sînt o hrană insuficientă.

Și au mai fost și alte gînduri tot atît de adînci și de frumoase, discutate de cei ce scriu pe frunze de palmier, și trăiesc în țara bubuțonilor și mănîncă nuci de cocos, și fac morală cimpanzelelor.

Dar astea interesează mai mult.

(Din volumul
Din paharul cu otravă)

TUDOR MUȘATESCU

„1 0"

Sub acest titlu, Tudor Mușatescu a semnat în „Contemporanul", în anii 1967—1970, o rubrică săptămînală de cîte zece „mușatisme", din care redăm:

- Ca să ajungi în rîndul oamenilor trebuie să intri, nu să te strecori.
- De ce se spune „prietenie adevărată" cînd — dacă nu e adevărată — nu mai e prietenie?
- În căsnicie, luați exemplu de la turturele. Și la bine și la rău, soții sînt, întotdeauna, alături.
- Cu vremea să mergi în pas, nu la pas.
- Nu vi se pare că există o strînsă legătură între vorbele de prisos și oamenii inutili?
- Tuturor femeilor cu „vino încoace" le prefer una singură cu „stai aici".
- Prostul face tot ce poate ca să nu treacă neobservat.

• Iepurele fuge după ureche, nu după note.

• Există o categorie specială de surzi: aceia care nu vor să audă decît ce spun ei.

• Şi gloanţele oarbe au punctele lor de vedere.

• Răspunsul implică răspundere.

• Unii salută cu pălăria, alţii cu spinarea.

• Dacă vrei să nu-ţi iasă vorbe, pune-ţi lacăt la gură.

• În gramatica iubirii există două semne ortografice esenţiale: semnul întrebării şi punct.

• Lacrimile nu udă obrajii. Îi usucă.

• Citeşte legile cu ochii bine deschişi, şi respectă-le orbeşte.

• Sînt oameni cărora le e teamă să nu le fie frică.

• Cele mai dragi amintiri ale florilor bătrîne sînt fluturii tinereţii.

• Numai oamenii „lejeri" n-au greutăţi în viaţă.

• Intriga umblă ca apaşii: în vîrful picioarelor şi cu chei potrivite pentru orice fel de uşă, în buzunar.

• Sinuciderea: ultima autoservire.

• Orice lup care se respectă se apucă vara de păstorit.

• Gelozia: sucursala dragostei.

• Caută să n-ai timp de pierdut vremea.

• Boul rumegă ca să-l mănînce alţii.

• Culoarea cea mai greu de ales în viaţă: albă sau neagră.

• Natura se contemplă, pămîntul se lucrează.

• În viaţă şi inima are destule bătăi de cap...

• Cimpoiul e burduf de muzică.

• Numai cînd dormi îţi vezi visul cu ochii.

• „ETC." — iată cuvîntul cel mai „scurt şi cuprinzător" din toate.

• Sînt oameni care se tîrăsc ca omizile pînă ajung să se îmbuibe din frunzele pomilor în care s-au urcat.

• Dorul nu bate la uşă. Intră de-a dreptul.

• Parfumul florilor nocturne e rochia lor de seară.

• Tăcerea: giulgiul sunetelor moarte.

• Nu lătra, dacă nu eşti cîine.

• E mai greu să taci decît să nu spui nimic.

• Luminile interioare nu se aprind cu chibrituri.

• Şoarecele deştept nu ia interviuri pisicii.

• Umorul e managerul rîsului. Îl scoate în public.

• În viaţă joacă teatru numai cei care n-au nici un rol.

• Cînd „n-ai cuvinte" e mai bine să taci din gură.

• Nu cred în viaţa viitoare. Numai în funeraliile ei.

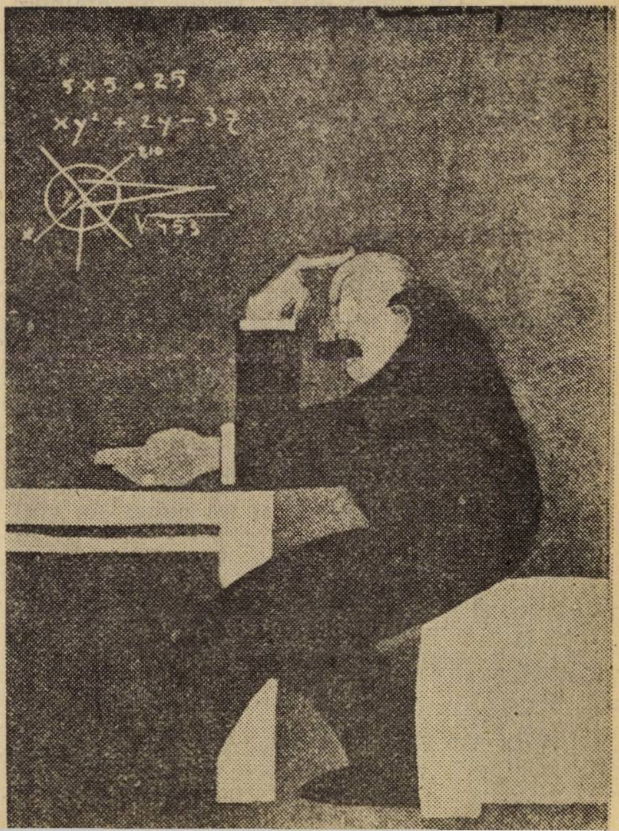
• Cînd mă latră duşmanii, stau de vorbă cu cîinele meu.

• Nopţile pierdute au zilele numărate.

• Mai important decît să vezi bine e să discerni exact.

• În artă se face loc cu talentul, nu cu coatele.

Ion Barbu văzut de Neagu Rădulescu

AL. O. TEODOREANU

PIETATE

Nicu și Mișu se vedeau rar dar, cînd se vedeau, se vedeau mult. Nicu era profesor de limba franceză, la un liceu particular, Mișu, maior de cavalerie *bun în grad,* cu serviciul la recrutare. Se cunoscuseră într-o dimineață, la aperitive, la Dragomir. I-a apropiat imediat o simpatie comună pentru literatura franceză în general și pentru cea veselă în special și, într-o măsură cel puțin egală, faptul că amîndoi preferau vinul, fără sifon.

— E-un sacrilegiu ! proclamă Mișu.

— O mitocănie ! încuviință Nicu.

În acea memorabilă zi, au avut tot timpul să se studieze reciproc, să se aprofundeze și să se prețuiască. Simpatia lor spontană a devenit repede adevărată prietenie, în cordialul turneu pe care l-au întreprins, prin toate bodegile Capitalei.

În zorii zilei ambii Arcadieni puteau fi văzuți în piață, la *Musca văduvă,* unde își refăceau forțele puse la grea încercare, cu cîte o fleică în sînge și un pahar de vin, continuînd discuția începută în ajun, despre Rabelais, Voltaire, Anatole France, Georges Courteline și Alphonse Allais. La orele 8 au cerut socoteala și-un litru de vin, fără sifon.

— Pînă adună el, o dăm noi gata.

— *Comme tu le dis si bien !* *)

Urmară lungi parlamentări :

— Îmi dai voie, *mon cher,* e rîndul meu !

— Nu se poate, tu n-ai plătit la *Gambrinus ?*

— Pardon, fiindcă tu plătiseși la *Modern !*

— Da, dar după ce-ai plătit tu la *Carul cu Bere !*

— *Carul cu Bere* nu contează ! Cîțiva țapi...

— Patruzeci și doi !

— Oricum, e rîndul meu !

— Ba al meu !

— Să știi că mă supăr !

— Băete, plata la mine !

— Nu te potrivi la domnul ! Eu plătesc !

În cele din urmă, căzură de acord, că între doi amici ca ei nu se încap asemenea mofturi și împărțiră socoteala pe din două. După care :

— Unde mergi ?

— La Cotroceni, răspunse Mișu.

— Eu, în Popa-Nan, zise Nicu.

— Aceeași linie !

— La antipozi !

— Tu la dreapta...

— Eu la stînga...

— Pînă la tramvai, mergem împreună !

— Și luăm o bere la *Trocadero,* spală !

*) De la Dragomir încă își spuneau pe nume, iar de la 7 seara în sus se tutuiau.

— Excelentă idee! Spală al dracului!

— Pînă vine tramvaiul!

— P'ormă eu la stînga...

— Tu la dreapta...

— La pat!

— Ca pruncii!

— Nevinovaţi!

O porniră voioşi, la braţ, oprindu-se în faţa florăreselor şi salutîndu-le curtenitor:

— Nostimă!

— Dulce!

— Mînca-o-ar nen'tu!

— S-o mînce!

Prima bere o băură pe nerăsuflate. A doua însă mergea mai greu. Se încălzea pe masă şi conversaţia lîncezea.

— Am o idee, zise Nicu (totdeauna Nicu era cu ideile): luăm un *Roquefort* cu unt şi paprică. Îl prepar eu!

Nici n-apucase să termine şi Mişu, care apreciase ideea * înainte de a fi complet formulată, începuse să bată în masă **. Şi ce-i drept, după această fericită idee, ţapii au mers, vorba lui Mişu, ca funicularul, pînă la prînz. Ochii începuseră să li se închidă fără voe şi capul se lăsa pe masă, independent. Respirau greu şi transpirau grozav.

— Mi se pare că sîntem cam făcuţi, zise Mişu, ridicîndu-şi într-un suprem efort capul de pe masă, unde şi-l surprinsese sforăind uşor.

— *Camembert!* glumi Nicu, cu gura încleiată.

— *Camembert?* Asta-i bună!

— Eşti însurat?

— Din contra!

— Felicitările mele!

— Tu eşti?

— N-aşi mai fi!

— Îmi pare rău! Sincer!

S-au pupat cu efuziune, ca pe peronul unei gări şi s-au despărţit în colţ, pe Academiei, Mişu luînd tramvaiul spre Cotroceni (la stînga!), Nicu spre Popa-Nan (la dreapta!), către domiciliile respective (aceeaşi linie!)

*

DACĂ n-ar fi locuit în două puncte opuse pe această importantă linie de circulaţie şi dacă fiecare n-ar fi avut, în cartierul lui, localuri mai avantajoase, desigur că s-ar fi întîlnit zilnic. Aşa însă, se vedeau mai mult Duminicile şi sărbătorile, cînd nu chiar în ajunul acestor zile de repaos şi reculegere. Punctul de întîlnire se găsea la distanţă aproape egală de cele două domicilii: *Bodega Mircea.* Au şi socotit într-o zi, că dacă ar fi pornit pe jos de acasă la aceeaşi oră, s-ar fi întîlnit nas în nas la uşa bodegii. Ca vechi bodegişti, socoteala aceasta i-a înveselit enorm. Ori de cîte ori se despărţeau, discuţia se încheia invariabil:

— Ne vedem Sîmbătă seara?

— Mai rămîne vorbă?

— Unde?

— Toate tramvaiele duc la Mircea!

*

AŞA au mers lucrurile şapte ani încheiaţi, cu foarte rari variaţii, provocate de caz fortuit. În primăvara acestui an însă, datorită unor împrejurări necunoscute încă, cei doi amici nu s-au văzut deloc.

Într-o Luni, pe la ora prînzului, pe cînd Nicu ieşea de la şcoală, de unde îşi luase leafa, începu să ploaie. Una din acele ploi călduţe şi repezi care transformă la vedere străzile în cursuri de apă şi alungă trecătoarele *** cu rochiile trase în pripă peste genunchi, prin ganguri, prin faţa prăvăliilor cu apărătoare la vitrină şi alte adăposturi. Nicu era grăbit. Îi făgăduise Pompiliei (soţia lui), să vie devreme la dejun şi să achite diverşi furnizori impacienţi. Pînă la staţia de tramvai nu mai era mult. Dar măcar cu iuţise pasul, fugind aproape, a ajuns la staţie ud leoarcă. Umbrelă nu avusese niciodată. De cîte ori

*. Intuiţia!

** Om de acţiune şi realizări imediate: militar.

*** Trecătorii rămîn neobservaţi.

îi propunea Pompilia să-și cumpere una, îi răspundea cu o profundă cugetare a lui Courteline

— De ce să dau 8 franci pentru umbrelă, cînd pentru 35 de bani * pot avea un țap de bere?

Și adăuga:

— Trăim în Capitală, scumpo, nu la Pitești! (Pompilia era din Pitești).

La care, Pompilia replica disprețuitor:

— Vorbe de bețiv!

Asta nu-l împiedeca pe Nicu să aplice aceste înțelepte vorbe, ori de cîte ori se ivea ocazia. Și se ivea des (te pui cu clima?) Și iată că iar se ivise.

— Sînt ud pînă la piele, își zise. Nu-i nimic! Intru în bodegă și beau pînă mă usuc.

Intră. Inspectînd mesele, mai toate ocupate, își zări la o masă amicul, abătut, posomorît și cu două țoiuri de țuică în față.

— Ce faci Mișule?

— Ce faci Nicule?

— Ești cu cineva?

— Cu tata! Ia loc.

Mare bețiv trebuie să fie tatăsău, dacă și Mișu e atît de amărît de prezența lui, gîndi Nicu.

— Ce luăm?

— Țuică!

— Și măsline, băete!

— Nu luăm mai bine un mușchiuleț?

— Nu, că-mi stric foamea și mă așteaptă Pompilia cu dejunul. Azi stau puțin.

— Nu vezi că ești ud?

— Pînă mă usuc!

La a treia țuică, Nicu a recunoscut cu loialitate că Mișu avea dreptate, dar pentru că totdeauna el era cu ideile, în locul mușchiulețului propuse limbă afumată, ceea ce Mișu, conciliant din fire, primi fără împotrivire.

Și-ntr-adevăr, limba era delicioasă. Și caldă!

— Asta distruge stomahul, zise Nicu: mîncările reci și sifonul.

— A propos, zise Mișu, eu cred c-am luat destule țuici. Să cerem o braghină.

— Bucuros, răspunse Nicu, dar mă așteaptă Pompilia cu dejunul. I-am făgăduit.

— Una mică! Cît să pui pe limbă!

— Una mică, fie!

— Băete, o braghină mică și trei pahare.

— Pentru cine al treilea?

— Pentru tata! Și să mai aduci o porție de limbă! Nu face să bem pe stomahul gol: ne alcoolizăm!

Pînă să fie limba (atunci o fierbea!), sticla era gata. Încă ud, dar grăbit, Nicu ceru el:

— O braghină mare... și la gheață!

Întorcîndu-și privirea, Nicu observă deodată că țoiul de țuică pe care îl văzuse plin în fața amicului său, se golise, măcar că Mișu nu-l băuse.

— Mișule, cine-a băut țoiul ăsta?

— Tata, dragă!

Nicu se frecă la ochi. Își închipuise că tatăl amicului său fusese înainte de venirea lui, plecase și urma să revie. Să se fi îmbătat atît de repede și atît de tare, încît să fi fost cu un al treilea la masă, fără să-și dee seamă?

— Spuneai... că ești cu tată-tău!

— Da, frate-meu!

Nicu se irită:

— Și unde-i tată-tău?

— Uite, ici!

Și-i arătă scaunul gol. De-abia atunci observă că, ori de cîte ori turna, Mișu umplea cele trei pahare și vinul din paharul fără stăpîn, cu care ciocnea regulat, îl vărsa pe furiș sub masă, unde se făcuse lac.

Să fie Mișu chiar atît de beat? Nu pare. Să fi înnebunit? Nici atît. Cu oarecare neliniște îndrăzni:

— Mișulică, dragă, parcă spuneai adineaorea că erai cu tatăl tău?

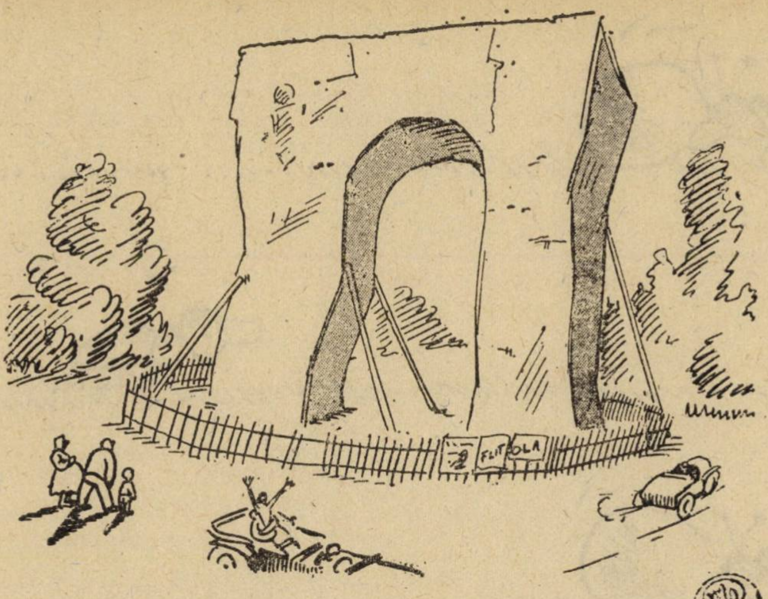
— Cu el, sărmanul!

— Și unde spuneai că e?

— Uite-l, răspunse Mișu cu lacrimi în ochi, ridicînd de pe scaun o urnă, cît un borcan cu dulceață.

---

* Fericită epocă!

Anestin. Arcul de triumf înainte de restaurare (1930)

Atît a mai rămas din el. Şi era un munte de om! Azi dimineaţă, l-am luat de la crematoriu să-l duc acasă. Şi-am intrat cu el aici, că-i plăcea răposatului.

Emoţionat, Nicu îi strînse lung mîna şi-l îmbrăţişă. Pompilia să mai aştepte. Nu-şi putea lăsa prietenul în asemenea tristă împrejurare.

— 55 de ani, Nicule!

— Săracul?

— Floarea vîrstei!

— Dumnezeu să-l ierte!

— Uremia!

Ciocniră cu paharul dispărutului, vărsară vin pe jos, băură şi se puseră pe plîns. Beau şi plîngeau.

— Cîte nopţi n-am stat cu el, cum stau cu tine!

— Aşa o să fim şi noi, Mişule!

— Adevărat, Nicule!

— Să trăieşti, Mişule!

Şi plîngi şi bea şi bea şi plîngi. Nicu, pătruns de solemnitatea momentului, comandă o sticlă de şampanie. Apoi, încă una şi încă una. Sticlele se făcuseră cinci şi ceasul şapte. Localul, rămas în timpul zilei gol, începuse din nou să se umple. Băltoaca de sub masă răspîndea valuri acre, de băuturi amestecate. O cafea vărsată pe faţa de masă, se răspîndise în chip de hartă a Italiei. Pentru a-şi controla posibilităţile de plată, Nicu ceruse odată cu ultima sticlă şi socoteala. Tocmai îşi introducea restul în buzunar, cînd expresia ciudată a lui Mişu îl făcu să se întoarcă.

Înaltă, slabă, demnă, mută, Pompilia îl fixa cu braţele cruciş.

— Eram cu tată-său, îngăimă Nicu.

— Am venit să te iau *la dejun*, sublinie Pompilia tăios.

Mişu îi făcu semn din ochi că înţelege şi că poate pleca.

Cu pantalonii sfredel şi haina mototol, se ridică, fără convingere, răsturnînd o sticlă. Toată sala îl privea, amuzată.

Pompilia îl luă de braţ, autoritar:

— Parcă juraseşi să nu mai intri la *Mircea*?

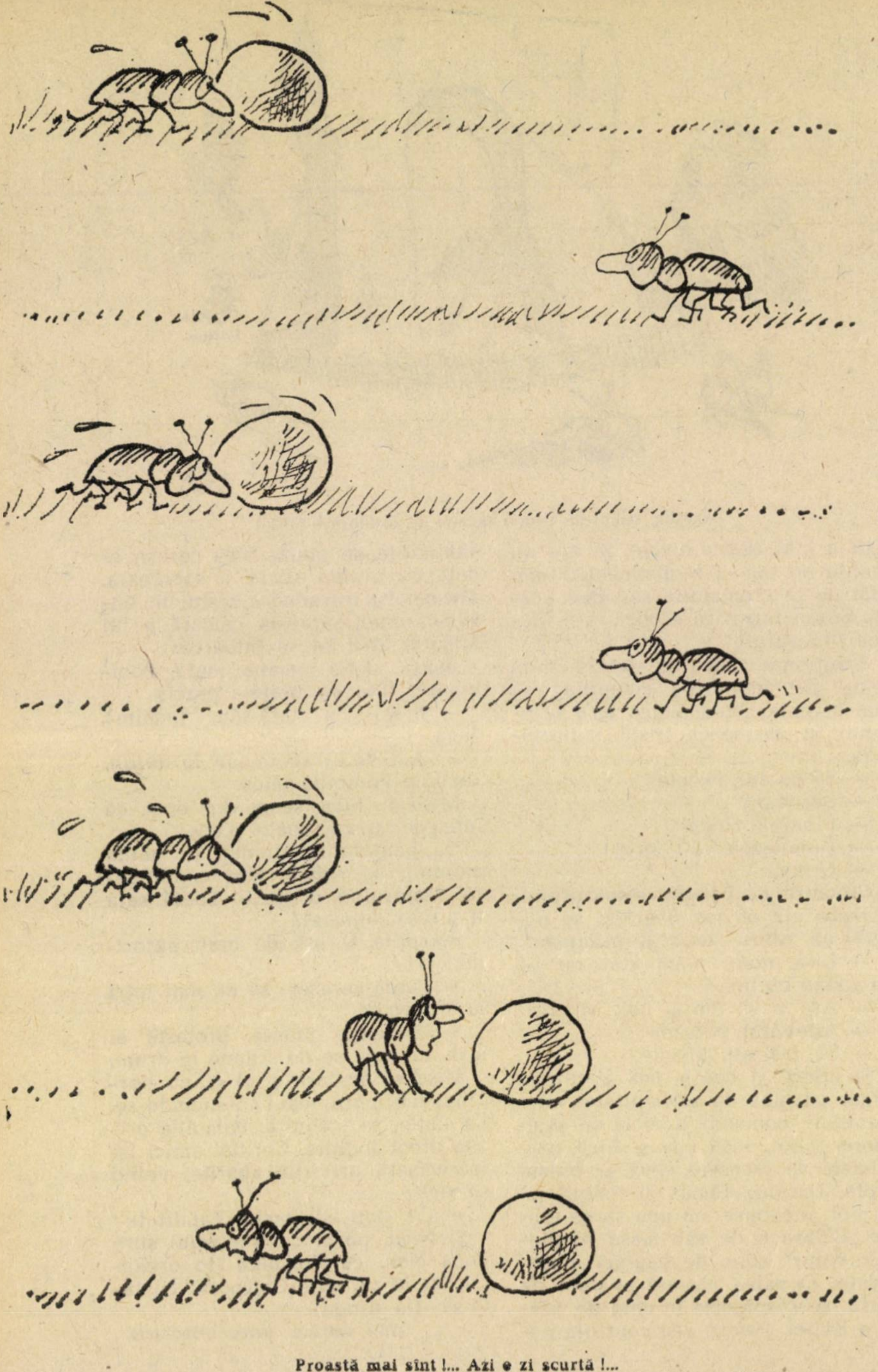
— Momente pioase, protestă el slab, lovindu-se de scaune în drum.

Mişu se sculase şi el şi, cu borcanul subţioară, ieşi împleticindu-se. La staţie, se întîlniră. Pompilia privea drept înainte. Cei doi amici îşi încrucişară privirile aburite, voind să zică:

— Ce poţi să faci? Fatalitate!

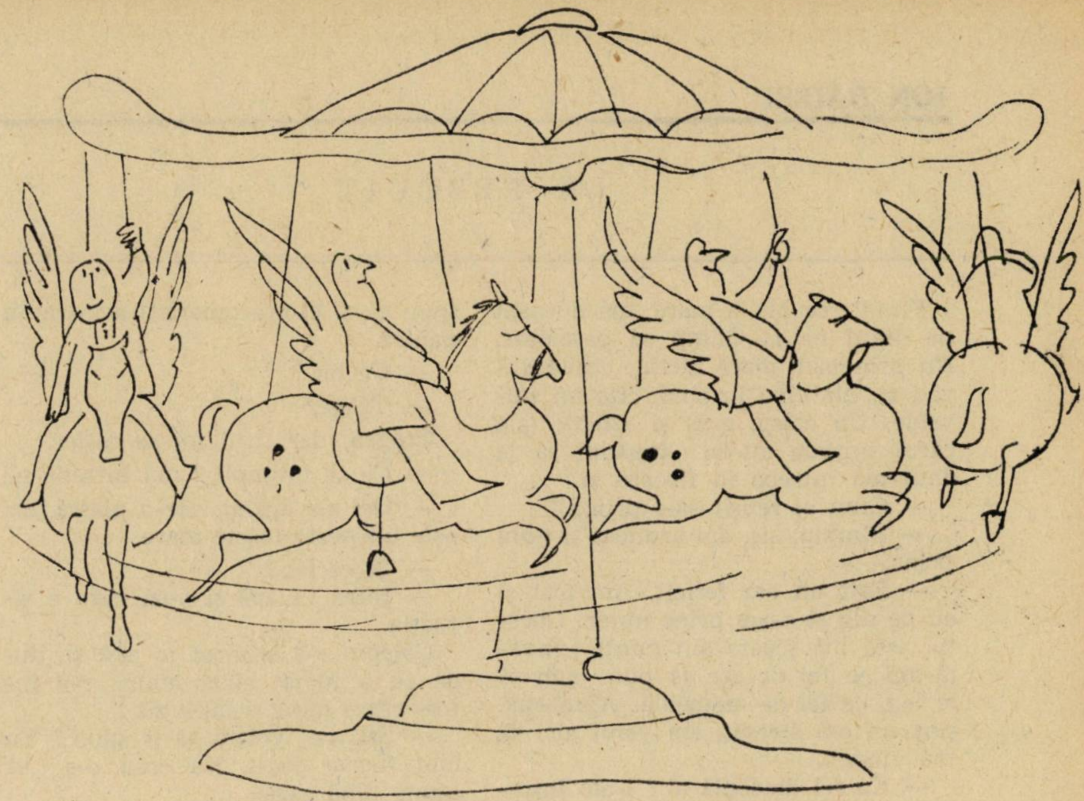
Şi Nicu, porni cu tramvaiul spre Popa Nan, cu Pompilia (în dreapta), iar Mişu, spre Cotroceni cu tată-său (la stînga).

(Din volumul *Bercu Leibovici*)

Proastă mai sînt !... Azi e zi scurtă !...

Desen de Matty

Desen de Nell Cobar din ciclul „Pegas"

PAGINI INEDITE

ION BĂIEŞU

LA PESCUIT

Fiind, recent, la mare, mă duceam pe digul de la Olimp să pescuiesc. Nu prindeam mare lucru : cîţiva guvizi şi, din cînd în cînd, cîte un stavride. Un coleg, gras şi astenic (ale cărui iniţiale nu-mi îngădui să le dau) mă întreba în fiecare zi :

— Cum ai reuşit să-i prinzi ?

— Simplu, zic, am aruncat şi i-am prins.

— Eşti un om fericit. Am fost şi eu pe dig şi n-am prins nimic. Chestia asta mă scoate din minţi. Învaţă-mă ce fel de ace să pun, cum să le leg, ce fel de momeală. Ajută-mă, sînt un om stresat, am venit aici să mă vindec.

— Ce fel de sculă ai ? l-am întrebat.

— Ultimul răcnet : lansetă japoneză şi cea mai bună mulinetă din lume, marca „Shakespeare".

— „Shakespeare" ?!

— Nu ştiai ? Cel mai mare fabricant de mulinete englez poartă acest nume, dar se pare că nu are nici o legătură cu genialul dramaturg.

Am cercetat respectivul instrument şi m-am înfiorat de invidie. Mulineta era teribilă. I-am legat două ace, i-am pus un plumb şi l-am invitat a doua zi dimineaţă cu mine pe dig. I-am propus să arunce cît mai în larg deoarece e posibil să fi apărut calcanii. Ceea ce a şi făcut. Minutele şi sferturile de oră treceau, dar nici un semn din partea peştilor.

— Ce se întîmplă ? mă întrabă colegul cel gras şi astenic, nerăbdător.

— Fii calm, îi zic, o să prinzi.

— Ce ? Calcan ?

— Nu ştiu, dar ceva o să prinzi.

În aceeaşi clipă, lanseta lui a dat un semnal. Colegul (uitasem să vă spun că şi el era umorist) a intrat în panică.

— Ce fac ?

— Trage.

Trăgea, dar firul nu se mişca.

— Ce se întîmplă ? mă întrebă el.

— Ori s-a agăţat într-o piatră, ori este un peşte foarte mare.

— Şi ce fac ?

— Intră în apă şi vezi care e situaţia.

Colegul s-a aruncat în apă şi, după ce a înotat cinci metri, s-a întors către mine şi mi-a zis :

— Ştii ce vroiam să-ţi spun ? Eu înot foarte prost. Nu cred c-o să ajung pînă acolo.

— Atunci întoarce-te.

— Păi nu mai pot. Salvează-mă.

— Nu ştiu să înot.

— Cheamă Salvamarul.

— Unica barcă pe care o văd e la două sute de metri distanţă. Pînă mă duc şi pînă mă întorc durează cel puţin douăzeci de minute. Rezişti douăzeci de minute ?

— Cel mult două. Dacă în două minute nu mă salvezi mă înec.

— De ce te-ai aruncat în apă dacă ştiai că înoţi atît de mizerabil ?

— Tu m-ai îndemnat.

— De unde să ştiu eu dacă tu înoţi bine sau prost ?

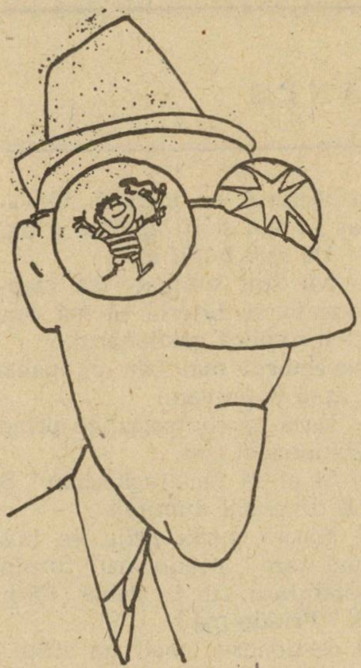
— Am o soţie şi doi copii.

— Şi eu la fel.

— Aruncă-te, totuşi, în apă, lîngă mine, fii solidar, dă-mi curaj.

— Ce rost are să murim amîndoi ? Dacă rămîn eu în viaţă îţi ajut soţia şi copiii, mă ocup de reeditarea operelor tale complete într-un volum şi jumătate.

— Ştiam că eşti lipsit de caracter, dar nu credeam că ai să ajungi pînă acolo. Tot ce am scris eu nu poate

Desen de Matty

încăpea decît în şapte sau opt volume, a cîte 500 de pagini fiecare.

— Bine, dar tu nu te gîndeşti că trebuie făcută o selecţie din tot ceea ce ai scris tu? Există destule bucăţi slabe şi mediocre.

Între timp, colegul meu intrase de mai multe ori la fund şi înghiţea apă cu repeziciune.

— Nu cred că mai rezist, îmi strigă el.

— Atunci, zic eu, spune-ţi ultimele cuvinte, zi ce ai de transmis posterităţii.

— Spune-i îngrijitorului ediţiei că schiţa „Adio şi n-am cuvinte" nu este luată după Mark Twain. În momentul cînd am scris-o, încă nu-l citisem pe marele clasic. E o simplă coincidenţă. Nu vreau să planeze asupra operei mele vinovăţia plagiatului. Caută un critic de prestigiu să-mi facă o postfaţă consistentă, de minimum cincisprezece pagini.

— Altceva ?

— M-am convins definitiv că m-ai îndemnat să sar în apă numai ca să scapi de mine. Ştiu de foarte mulţi ani că mă invidiezi pentru că îţi sînt net superior în materie de dialog şi introspecţie. Eşti un ticălos. Vei recunoaşte public că m-ai ucis cu premeditare ?

— Bineînţeles că n-am să recunosc.

Între timp, m-au cuprins remuşcările.

— Dragă, îi zic, agaţă-te de firul lansetei, iar eu am să încerc să te trag la mal.

Operaţiunea a reuşit perfect. Într-un minut se afla pe dig.

— Din cînd în cînd, mi-a zis el, tu mai ai şi idei bune. M-ai salvat.

— Nu mi-am făcut decît datoria, am răspuns eu, cu o ironie evidentă.

— Acum să vedem, totuşi, ce se află la capătul firului.

— Trage tare, l-am sfătuit. Dacă rezistă, bine. Dacă nu, nu.

Colegul a început să tragă firul din răsputeri.

— Mişcă. Cred că e ceva foarte mare, a ţipat el.

Între timp, pe dig se adunaseră numeroşi curioşi. Unii presupuneau că ar putea fi vorba de un calcan, alţii de o pisică de mare, alţii de un pui de rechin.

N-a fost vorba nici de una, nici de alta. Acul se agăţase de o bucată de fier vechi. Toţi cei de faţă au rîs de s-au prăpădit.

Amicul meu, umoristul, s-a dovedit, bineînţeles, a fi un om total lipsit de simţul umorului : a vrut să-mi dea cu respectivul obiect în cap.

Ionescu doreşte să-şi închirieze o cameră într-o staţiune montană.

— Singurul lucru care mă deranjează — îi spune proprietarului — e clădirea aceea oribilă, din dos, care-mi răpeşte vederea spre brădet.

— Dar nu-i o problemă. E vorba de uzina noastră de tuburi cu oxigen... În orice clipă poate sări în aer !

VASILE BĂRAN

INSTANTANEE

RECUNOŞTINŢA

Vremea rea îl obligă să se oprească şi să ceară adăpost. În prag îi ieşi o femeie. Străinului îi atrase atenţia gîtul ei lung în vîrful căruia capul aducea, oarecum, cu cel de şarpe.

— Soţul dumneavoastră e acasă? întrebă el.

Urmă o ploaie de cuvinte. De ce? Pentru ce? Ce-aveţi cu el? Mie nu-mi puteţi spune? Poate-mi spuneţi mie? Şi dincolo de ele se auzi răzbătînd o voce dogită de bărbat.

— Mă caută cineva?

— Ei, ei, las'că vorbesc eu, stai acolo, văd eu numaidecît ce e cu omul ăsta! îl opri femeia, dar bărbatul îşi scoase capul pe uşa întredeschisă.

— Eu, spune străinul înviorat. Nu mă recunoaşteţi?

Bărbatul îl privi lung.

— V-am salvat viaţa! îi aminti străinul.

Stăteam pe mal şi, deodată...

— Aha! îşi aminti bărbatul. Vino. Vino, domnule.

Seara, tîrziu, după masă, cînd femeia plecă să se culce, bărbatul îi spuse:

— Mai bine rămîneai pe mal, domnule.

EŞECUL

La gestionar se prezentă un inspector.

— Nu te supăra, îl întrebă, •e faci aici?

— Vînd, răspunse gestionarul.

— De furat, nu furi?

— Ba da.

Inspectorul se întristă. Ceru un pahar cu vin şi îşi aprinse o ţigară.

— De ce? pufăi el.

— Nu sînt obligat să răspund. Dumneata ai datoria să mă controlezi! îi explică gestionarul.

Inspectorul mai bău un pahar cu vin, apoi îi preveni.

— Dacă te controlez, te prind.

Gestionarul rîse.

— Şi ai să faci închisoare! Şi va fi vai de capul dumitale.

— Nu-mi purta grija, se înveseli şi mai tare gestionarul turnîndu-i inspectorului vin în pahar. Fă-ţi datoria! Prinde-mă!

Şi gestionarul ocoli un stîlp, apoi sări peste tejghea şi mai ocoli un stîlp şi sări înapoi peste tejghea şi strigă şi bătu din palme:

— Prinde-mă!

Dar inspectorul, ceva mai greoi şi cam ameţit, începu să gîfîie şi, în cele din urmă, renunţă la joc.

RENTABILITATE

— Unde lucri?

— La grădină.

— Ce lucri?

— Nu lucru.

— Da' ce faci?

— Păzesc.

— Ce păzeşti?

— Pepeni.

— Scoateţi bani buni de-acolo?

— De unde?

— De la grădină.

— Pe ce?

— Pe harbujii ăştia.

— Care harbuji?

— Pepenii ăştia de care zici!

— Ce zic?

— Păi nu eşti la grădină?

— Ba sînt.
— Şi n-ai zis că păzeşti pepeni ?
— Am zis.
— Şi eu te întreb : scoateţi bani buni pe ei ? Adică atunci cînd îi vindeţi, sînteţi în cîştig ?
— Ce să vindem ?
— Pepenii, frate !
— Păi, nu-i vindem.
— Da' ce faceţi cu ei ?
— Îi mîncăm.
— Aşa ?
— Păi ce-ai vrea să facem. Doar n-o să ne ducem la tîrg cu trei pepeni. Că atîţia s-au făcut în ăst an : trei. Şi preşedintele mi-a spus : ia treci tu acolo paznic şi-ţi faci şi tu nişte norme şi cînd or fi gata să mă chemi să-i punem în apă rece şi să-i mîncăm. În două săptămîni cred că s-or coace şi-oi încheia şi eu cu munca.

AUTOBUZ

I

— Coborîţi la prima ?
— De ce întrebaţi ?
— Fiindcă eu cobor.
— Foarte bine.
— Deci, coborîţi ?
— Nu înţeleg de ce vă interesează !
— V-am spus : fiindcă eu cobor.
— Şi eu v-am spus : Foarte bine.
— Deci, coborîţi !
— Nu vi se pare că insistaţi prea mult ? Ce vreţi de la mine ?
— Să ştiu dacă veţi coborî sau nu !
— Dumneata vrei să trag semnalul de alarmă ? Dar cum îţi permiţi ? Nu-ţi pui întrebarea că poate sînt căsătorită ?
— Eu v-am întrebat dacă veţi coborî la prima !
— Că poate soţul meu e chiar aici, în autobuz ?
— Vă întreb dacă v-aţi hotărît, coborîţi sau nu ?
— Că poate e chiar şoferul, şi dacă-i spun ce tot vorbeşti dumneata, opreşte pe loc maşina !
— Coborîţi sau nu ?
— Şi poate-ţi dă cu manivela în cap !
— Coborîţi sau nu ? Atunci, daţi-vă la o parte din uşă.
— Neruşinatule !
— Uşa ! Deschideţi, vă rog, uşa !
— Derbedeule ! Huliganule ! Auzi, tu ? Că vrea el neapărat să cobor cu el !

II

— Coborîţi la prima ?
— Nu cobor, dragă tovarăşe, da' bine că m-aţi întrebat, că de la gară n-ai cu cine scoate o vorbă ; eu vin de la Filiaşi, de dincolo de Craiova ; în tren tot mai găseşti pe unul sau pe altul, da' aici, în maşină, toţi stau smirnă, de parcă n-am fi oameni, de parcă n-am şti limba, da' uite că dumneata spărseşi gheaţa, credeam c-o să rămîn mut dacă o să ţin gura închisă pe tot parcursul, că am de mers pînă la capăt, la un cumnat de-al meu ; mi-a lăsat cheia în cutia de poştă şi eu mă gîndesc că poate-l găsesc acasă, că dacă uşa de la cutia poştală e închisă, cum să iau eu cheia, că-i dete unul pe care-l cunoscui în tren telefon şi-i zise : să vină şi, dacă nu-i acasă, că are serviciu, găsesc cheia în cutia de poştă.
— Coborîţi sau nu la prima ?

— De ce-ai aruncat c-o piatră în fereastra femeii ? — întrebă judecătorul. Şi-asta, după ce-ţi mai dăruise şi-un cozonac !...
— Nu era piatră ! — se justifică vagabondul. Era chiar cozonacul ei!

— Nu ţi-am spus, dragă tovarăşe, că eu cobor la cap ? Nu te superi dacă-mi spui şi mie unde-i capul ?

III

— Coborîţi la prima ?

— Nu ştiu încă. Mi-e teamă să nu fac vreo greşeală. Mă mai gîndesc.

IV

— Coborîţi la prima ?

— Da.

— Mulţumesc. Eu cobor la a patra.

V

— Coborîţi la prima ?

— ?

— Coborîţi la prima ? Hei, eşti turc ?

— Nu, domnule, sînt englez.

DRAMA LUI SISIF

Sisif trebuia să urce un bolovan în vîrful muntelui, dar, cînd ajunse, bolovanul se rostogoli sărind, înapoi, peste stînci. Sisif o luă de la început şi întîmplarea se repetă.

— Eşti un nătărău, Sisif — îi spuse vecinul — aşa n-ai să duci niciodată la capăt treaba asta păcătoasă !

Şi înfipse în piatra muntelui nişte ţăruşi de fier şi bolovanul se opri de ei ca de-un grilaj.

— Ai văzut ? — rîse vecinul.

Sisif îşi şterse fruntea şi plecă acasă uşurat ; în sfîrşit, a scăpat de trudă !

A doua zi se sculă şi puse mîna streaşină la ochi : se uită la soare, apoi peste cîmpuri şi căscă îndelung, neştiind ce să facă. Se învîrti prin curte, se scărpină după ureche, mai trase un somn ; după care numără fructele din copaci, apoi o parte din frunze, apoi toate frunzele şi, în cele din urmă, se hotărî să-şi reia treaba de pe munte, singura pe care-o socoti serioasă.

Dar cînd ajunse acolo, de bolovan împingea vecinul.

GEO BOGZA

POVESTE HANSEATICĂ

În orașul acela, vestit pentru industria sa de lichioruri ca și pentru frumusețea femeilor sale, s-au petrecut, cu mulți ani în urmă, fapte de neînțeles, despre care nimeni nu-și aduce aminte cu plăcere, și nimeni nu-și poate da seama cum de au fost cu putință.

Locuitorii lui dobîndiseră, de-a lungul cîtorva veacuri de comerț înfloritor, o anume concepție despre demnitate, ca și un minimum de bunuri materiale. Deși între ei existau frapante deosebiri de stare socială, toți aveau de pildă — chiar cerșetorii — cărți de vizită, iar în altă ordine de idei, o saltea, o plapumă și o pernă, fără de care ar fi socotit lezate drepturile inalienabile ale persoanei umane.

Faptele de care nu le face plăcere să-și aducă aminte au început într-o toamnă, la puțin timp după trecerea acelei comete despre care se crezuse că va aduce sfîrșitul lumii. Atunci, într-o dimineață, în urma unui șoc nervos, pe care însă familia l-a ascuns cu grijă, primarul a pus să se sune clopotele bisericilor și să bată toate tobele din oraș, spre seară vestindu-se că toți locuitorii în al căror nume de familie intră litera „z“ sînt datori să depună la primărie salteaua, plapuma și perna, din acea zi urmînd să doarmă pe scîndura goală.

A fost o mare nedumerire, unii au încercat să ceară lămuriri și chiar să protesteze, dar cum printre locuitorii orașului se găseau foarte puțini în al căror nume intra litera „z“, iar printre aceștia, nici un negustor de vază, majoritatea s-a culcat ca și pînă atunci, învelindu-se cu plapuma și punînd capul pe pernă, în timp ce noua categorie de cetățeni, ce a și fost supranumită „zeziști“, de la litera în cauză, a făcut pachet obiectele fără de care s-ar fi socotit lezate drepturile imprescriptibile ale persoanei umane, exersîndu-se să doarmă pe scîndura goală.

După o săptămînă, tot într-o marți — curînd s-a observat că primarul își dădea edictele, de preferință, în această zi a săptămînii, ceea ce a făcut ca multă vreme apoi, în acel oraș, marțea să fie socotită o zi nefastă, în care nu se mai încheia nici o tranzacție, nici o logodnă, nici o cumetrie, iar mamele căutau, pe cît era posibil, să amîne nașterea pruncilor pe a doua zi, — așadar, după o săptămînă au sunat iarăși clopotele bisericilor și au bătut tobele și s-a vestit că acei locuitori în al căror nume de familie se găsește litera „d“ — și imediat li s-a spus „dadaiști“, cu mult înainte de apariția acestui curent literar — sînt datori să-și aducă la primărie salteaua, plapuma și perna. Și iar au fost încercări de a cere o lămurire și chiar încercări de protest. Dar cum primarul era o persoană de care depindea buna stare a multora, fiind principal acționar la mai multe distilerii din oraș, iar pe deasupra cumnat cu primul-ministru, al cărui partid conservator-revoluționar se afla la putere de pes-

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Scriitorul O'Henri a primit o scrisoare de la editorul său : „Cum doriți să vă culegem numele pe copertă — O.Henri, sau O'Henri ?“

Clasicul i-a răspuns imediat : „Imprimați — O ! Henri !“

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

te o jumătate de secol, lucrurile s-au petrecut ca și întîia oară.

Între timp, niște glumeți, cum se găsesc în toate timpurile și în toate locurile, răspîndind zvonul că, prin derogare de la legile mecanicii cerești, cometa s-ar putea reîntoarce, primarul a suferit un nou șoc și mai puternic. Așa că, într-o altă dimineață de marți, corpul de toboșari al primăriei, sporit simțitor, a ieșit din nou pe ulițe, și au fost puse în mișcare și clopotele bisericilor, vestindu-se, în cele din urmă, că persoanele în al căror nume de familie nu intră două vocale, indiferent care, sînt obligate să...

Iarăși a fost o surpriză generală, și încercări de protest, dar cum, în afară de un potcovar originar din Boemia, toți aveau în numele de familie două vocale...

Mai grav a fost atunci, cînd, sub motiv că sînt de la diavolul, au fost excluse vocalele „o“ și „u“, ce se găseau în numele multor cetățeni onorabili. Aceștia, împreună cu servitorii lor, au dat să iasă în stradă și să se adune în piața orașului, dar corpul de gardieni al primăriei, înmulțit și el, între timp, și bine instruit, i-a făcut să înțeleagă că sub nici un motiv ordinea nu poate fi tulburată.

În acea marți, cea dintîi din postul Crăciunului, mai mult de jumătate din locuitorii acelui oraș a fost nevoită să doarmă pe scîndura goală, chiar dacă unicul ziar al opoziției, repede confiscat, protestase că au fost lezate în mod inadmisibil drepturile imprescriptibile ale persoanei umane. Două săptămîni mai tîrziu, primarul suferind încă un șoc, cel mai puternic dintre toate, locuitorii care mai aveau privilegiul să doarmă pe saltea au aflat că-l vor pierde dacă în numele lor nu vor intra — cu excepția celor excluse ca fiind de la diavolul — trei vocale.

Culmea a fost atinsă însă tot în acea zi cînd, două ore mai tîrziu, s-a anunțat că vor dormi pe scîndura goală toți cei al căror nume nu e alcătuit în întregime din vocale. Încă înainte de căderea întunericului, șiruri nesfîrșite de cetățeni cu plapume și saltele se îndreptau spre primărie, în spatele căreia, în ultimul timp, fusese construit un adevărat siloz, și mulți se așteptau ca, din clipă în clipă, să-l zărească printre ei și pe primar, care, în ceea ce privește respectul legilor, nu putea fi întrecut de nimeni.

Dar, spre stupoarea tuturor, pe la ora șase, s-a aflat că, în cursul după amiezii, primarul își schimbase numele la tribunal, și-și făcuse chiar cărți de vizită, urmînd ca din acea zi să se numească A Ai Aei.

Atunci, cuprinși de indignare, blînzii locuitori ai acelui oraș l-au declarat nebun — ceea ce se pare că și era — și, închizîndu-l la balamuc, și-au luat acasă salteaua, plapuma și perna, obiecte fără de care, cum învățaseră încă de pe băncile școlii, erau știrbite drepturile imprescriptibile ale persoanei umane.

Desen de Matty

AMINTIRI

Între Tudor Vianu şi Oscar Han

Sînt peste patruzeci de ani de atunci...

Într-o bună zi, sculptorul Han ne invită, pe Streinu şi pe mine, la el, la ţară. Era, într-un sat din apropierea Capitalei, proprietarul unei mici „ferme" (sau numai al unei vile ?) şi, spre uimirea noastră, primar ! În această calitate, iniţia în unele duminici şezători literare şi artistice, la care îşi căuta colaboratori printre prieteni. În acea duminică, mai era invitat cunoscutul colecţionar şi critic de artă, Krikor H. Zambaccian. Eram aşadar în cerc mic, aş zice chiar intim.

A avut loc şezătoarea. Nu-mi amintesc cu ce ne-am „produs" nici unul din noi. După aceea, în timp ce femeia care îngrijea de casă pregătea masa, cred că am făcut un „pocheraş". A urmat o pauză, în timpul căreia s-au eclipsat Han şi Zambaccian. Rămaşi singuri, Streinu şi cu mine cercetam rafturile unei biblioteci de brad, cu puţine cărţi. Printre acestea, ce să vedem ? Un număr de exemplare din micromonografia pe care, cu 15 ani înainte, i-o consacrase Tudor Vianu lui Oscar Han, cînd erau buni prieteni, sau măcar nelipsiţi tovarăşi de petreceri, mai ales că ambii erau flăcăi şi noctambuli. În interval, relaţiile dintre ei se răciseră (vezi amintirile lui Han, din savurosul său op, *Dălţi şi pensule*). Ar fi prea lung să amintesc cauzele acestei supărări. Trec aşadar mai departe. Ce-mi trăzneşte prin minte, văzînd că nici unul din acele exemplare nu purta dedicaţia autorului ? Îi zic lui Streinu :

— Ce-ar fi, Vladimire, să-i „arzi" o dedicaţie neverosimil de ofensatoare din partea lui Vianu către Han ? Ştii să-i contrafaci semnătura lui Tudor, cu iniţiala V, protector desfăşurată peste numele întreg.

— De acord. Ideea e bună.

Fără multă zăbavă, Streinu improviză această dedicaţie :

„Lui O. Han, care a tras foloase deosebite din conversaţiile noastre de artă.

T. Vianu"

Am pus cartea la loc şi a rămas să amînăm farsa după dejun. În interval, avea să se „învechească" cerneala.

A urmat o masă copioasă. În aşteptarea cafelelor şi a lichiorurilor, Streinu s-a apropiat de raftul cu pricina, a luat ca din întîmplare exemplarul respectiv, şi cu cea mai naturală spontaneitate, exclamă :

— Ei ! o dedicaţie a lui Vianu pe cartea ce ţi-a închinat-o, maestre !

— Da ? nu-mi amintesc. Ia să vedem ce a scris belferul ?

Han citeşte şi izbucneşte :

— Ei da ! Asta e individul ! Un înfumurat şi un insolent. Auziţi ! (şi după ce ne citeşte „dedicaţia", continuă) Eu sau el ? Că nu era capabil să-mi intuiască intenţiile artistice şi-şi nota cu grijă tot ce-i spuneam. Mi-a dat textul cărţii lui, care era de fapt a mea, pe şpalturi. Mi-am

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

O actriţă l-a întrebat odată pe Byron : „Aş vrea ca publicul să recepteze în cele mai optime condiţii versurile dumneavoastră, cum să le recit ?" „Cu voce tare !" — i-a răspuns marele poet.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

recunoscut toate ideile. I le-am cedat. Iată acum răsplata! Nu mă miră: ignar și obraznic. Asta e individul.

După cafele și lichioruri, ne-am așternut în continuare la pocheraș, pînă pe înserat. În tot timpul jocului, maestrul nu contenea să-și facă fostul prieten cu ou și cu oțet.

Iată însă și ora plecării. Lăsăm femeii un bacșiș și ne suim în mașină. Acum iau eu cuvîntul:

— Maestre, suporți o farsă?

— Desigur, dacă e inteligentă.

— Află dar că dedicația ți-am ticluit-o noi doi, eu și cu Streinu, care a scris-o în acest mod cu totul neverosimil, iar d-ta ai „marșat". Asta e farsa.

Han nu și-a pierdut cumpătul:

— Ei aș! Dedicația e a lui Vianu. Îi seamănă ca o fotografie neretușată. *Acum* vreți să mă păcăliți, că ați făcut-o d-stră, d-ta și Cioculescu, împreună. A d'autres! Cu mine nu merge! Nu l-ați cunoscut așa de bine pe Vianu cum l-am cunoscut eu, ca să-i puteți intra în piele. Dedicația e a lui, sută la sută, și farsa pe care o încercați acum nu prinde. Nu „marșez". Nu sînt din cei ce pot fi duși cu preșul. Încercați cu altul!

Așa s-a încheiat duminica noastră. Lui Vianu nu i-am povestit niciodată această întîmplare, ca nu cumva să zădărnicim o posibilă împăcare. Aceasta nu s-a mai putut produce (încă o dată, vezi paginile „prieteniei" Vianu — Han, din *Dălți și pensule*).

ION COJA

REVELION 2000

Diavolul pusese rămășag cu Dumnezeu că lumea va pieri la anul 2000. Pariul era vechi, încă de pe cînd Dumnezeu, speriat de răutățile oamenilor, hotărîse să-l trimită pe Iisus pe Pămînt. S-a opus Diavolul atunci spunînd că-i tot degeaba și că-i păcat de bietul băiat să fie dat fiarelor flămînde. Îi va potoli pentru, hai, cel mult 2000 de ani, după care tot vor sfîrși prin a se mînca între ei. Insistențele Diavolului au fost zadarnice. Ce a urmat se cunoaște.

Era acum prin 1999 și lucrurile evoluau spre deznodămîntul prevăzut de Diavol. Dimineața, cînd se întîlneau, Dumnezeu nervos și bătut de griji, Diavolul nu zicea nimic, îi făcea loc s-o ia înainte, atîta doar că ridica, mefistofelic, din sprîncene, un fel de a-i spune bună-dimineața în vremea din urmă, dar parcă și mirîndu-se de un gînd al său. La drept vorbind i-ar fi părut rău să cîștige pariul, dar n-avea nici o vină. Dumnezeu, cu ochii roșii de nesomn, i-o tăia scurt :

— Cobe !

Și-și vedeau de treburi fiecare, fără să se mai uite unul la altul pînă cînd Dumnezeu, răpus de gînduri și de veghea nopții, adormea proptit în coada sapei. Atunci Diavolul se retrăgea oftînd la umbra cam desfrunzită a unui măr scorburos și-și aprindea luleaua. Îi era milă de bătrîn, de scrînteala ce-i venise să țină la oameni.

— Ai dracului oameni, ce răi mai sînt ! își zise Diavolul privind într-o doară pe Pămînt, unde cînd și cînd mai exploda cîte-o bombă atomică. Învățase să le recunoască „Aștia-s vizigoții ! Cu cine s-or mai bătînd azi ? !" Se uită atent, bomba explodase undeva prin Oceania. Alta, din Caldeea, făcu să sară-n aer fosta capitală a Atlantidei. Nu, nu era din Caldeea, era patagoneză. Mereu le confundă pe astea două. „Asta-i din Caldeea", își zise, privind un nor ce se ridica roz deasupra Groenlandei.

Neutru vorbind, i-ar fi plăcut aceste rotocoale mari de fum. Parcă ar fi tras cineva dintr-o pipă gigantică. „Din pipa dracului", scuipă acesta și, scîrbit, căută cu privirea altă priveliște, în partea stîngă a universului.

Într-o dimineață, prin octombrie, Dumnezeu arăta și mai nedormit, dar totuși parcă destins. Dracul ridică ceva mai sus sprîncenele, iar Dumnezeu îi răspunse de data asta altfel :

— Ia zi-mi, de ce crezi că s-au înrăit așa oamenii ?

— Nu s-au înrăit, așa sînt ei, Prea Sfinte. Sămînța...

— Iar începi ? îl repezi Dumnezeu furios, dar apoi aducîndu-și aminte unde vrea să ajungă, mai liniștit :

— Acum 100 de ani nu erau atît de răi !

— Pentru că n-aveau cu ce !

— Eh, asta-i ! Dar ce, eu nu mai însemn nimica ?

— Pentru oameni, nu !

— Și de ce, mă rog ?

— Pentru că nu mai crede nimeni în Sfinția Ta !

— Ce părere aveți, un geniu poate fi un soț bun ?

— Nu știu... În privința asta întrebați-o pe nevastă-mea !...

— Şi a cui este vina? A cui? întrebă fericit Prea Milostivul.

Diavolul se uită ţintă la Dumnezeu. I se făcu lehamite de atîta bunătate şi se simţi deodată obosit. Nu mai zise nimic şi săpă mai departe la grădina raiului.

— Ei, ce zici?

— Ce să mai zic?!

— Ce? Nu-i aşa? Cine altul să fie de vină că oamenii nu mai cred în Dumnezeu?

— Sfinţia Ta vrea cu orice preţ să cîştige pariul ăla nenorocit?

— Mai dă-ţi-l dracului de pariu! Nu de asta-i vorba!

— Hm! Hm! tuşi Diavolul, mai mult din obişnuinţă.

— Mda, răspunse Dumnezeu cam încurcat. Scuză-mă!

L-ar fi bătut uşor pe umăr, a împăcare, dacă ar fi fost mai aproape, întinse chiar o mînă spre Diavol, dar acesta o luase cu cîţiva paşi înainte, măcar că nu prea avea azi chef de lucru.

— Vezi cum mă faci să vorbesc?! Cine-i de vină?

— Eu sînt de vină, Prea Milostive!

— Ba eu sînt vinovat! Am zis! Gata!

— Şi ce vrei să faci?

— Păi tocmai despre asta să stăm o leacă de vorbă! Mai lasă dra..., doamne, iartă-mă, săpatul ăsta şi vorbeşte cu mine ca lumea!

— Orice va încerca Sfinţia-Ta, degeaba va fi! Zadarnic! O să întîrzii sfîrşitul lumii cu o sută de ani, hai, două, dar nu mai mult! Pînă la urmă tot îi ia... dracul!

— Păi tu, pînă nu cîrteşti, nu eşti om!

Nu prea era corect din partea bătrînului, dar nici nu putea să-i poarte pică pentru asta! Şi-apoi, vezi bine, nu era vorba de pariu... Se opri, căci Atoateştiutorul îi pătrunse gîndurile.

— Poftim, am pierdut pariul! Eşti mulţumit? Şi facem altul!

— Pe cît?

— La fituială! Dacă pierzi, sîntem chit!

— Bine, cum vrea Sfinţia Ta! Şi faţa Sfinţiei Sale se lumină, mulţumit de încheiere.

— Atunci mă duc repede să mă spăl puţin şi să mă rad.

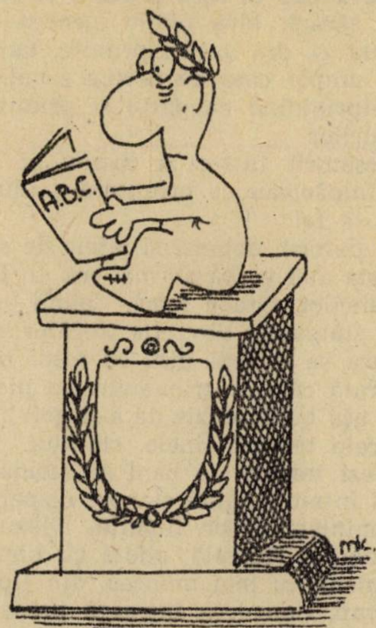
— Nu te rade, că n-or să te recunoască fără barbă şi plete, Prea Sfinte!

Ei, şi aşa, la 22 octombrie 1999 Dumnezeu însuşi coborî pe Pămînt, printre oameni, spre a întoarce în sufletele lor credinţa pierdută. „Sfîrşitul lumii!" strigară aceştia văzîndu-l şi care încotro apucînd-o numai să scape, să nu-i atingă mînia Domnului, dar degeaba, Preamilostivul, omniprezent, dădea de ei oriunde reuşeau să se ascundă, lumina graţiei divine ajungîndu-i prin toate cotloanele. Unii, îi lovi pe loc damblaua şi tremurau întruna de nu se mai puteau opri. Alţii, vomitau de frică şi lacrimi mari, parcă şi ele tot vomitate din ochii ce se bulbucau speriaţi, le brăzdau obrajii buhăiţi. Celor mai mulţi frica şi groaza mîniei divine le paralizase orice mişcare şi stăteau ca prostiţi, cu ochii holbaţi, aşteptîndu-şi încremeniţi pedeapsa, incapabili să încerce măcar să se ascundă, cum făceau alţii, prin beciuri ori haznale, adăposturile atomice fiind supraaglomerate încă *dinainte*. Cum, însă, Dumnezeu nu făcea nimic nimănui, ci numai se arăta, să fie văzut şi crezut de tot omul, frica lăsa loc derutei. Iar cînd, în sfîrşit, înţeleseseră oamenii că Dumnezeu venise numai aşa, ca să-i înveţe să fie buni şi să se iubească între ei ca fraţii, căinţa fu generală. Şi totală. Se luară măsuri de maximă urgenţă. Printr-o convenţie mondială ura şi duşmănia, invidia şi răutatea, egoismul etc. fură scoase în afara legii, iar dragostea de aproapele său declarată principiul unic al relaţiilor între state, cumnate, echipe de fotbal, subalterni şi şefi, între scriitori, între actori ş.a.m.d., toată lu-

mea descoperind încîntată fericirea de a fi bun, omenos, sincer etc.

Din oficiu, toate procesele au fost clasate și părțile împăcate în aplauzele înduioșate ale asistenței. Tribunalele, acum pustii, nu știa nimeni ce-or să devină. Se făceau diverse propuneri, unii cerînd chiar dărîmarea lor, ca temple ale răutății și nemerniciei omenești, eradicate. Deținuții, indiferent de pedeapsă, fură eliberați, criminalii cei mai periculoși, cu lacrimi cît pumnul șiroindu-le pe obraz, primiți în familia victimelor cu flori și masă întinsă, chefuind, pupîndu-se și bînd în amintirea celui ucis. Tot ce fusese motiv de discordie și ură îi înfrățea acum pe oameni, îi aduna să se îmbrățișeze, încît oamenilor parcă le părea rău că nu-și făcuseră unii altora mai multe, ca să se poată acum bucura și mai și de convertirea dușmăniei în dragoste. Se legau prietenii cu atît mai strînse cu cît fusese *înainte* dușmănia mai mare. Iar cei ce fuseseră *înainte* prieteni își mărturiseau cu voluptatea sincerității, acum descoperită, toate loviturile ascunse, delațiunile și intrigile de care se făcuseră vinovați. Cei care nu aveau prea multe de mărturisit erau priviți cu suspiciune, bănuiți de nesinceritate, incapabili să se integreze momentului de căință și umilință generală. Multe prietenii se desfăcură din această pricină.

Euforia căinței cuprinse întreaga omenire, cu mic și mare. Guvernele schimbau zilnic mesaje de simpatie, semnau tratate de prietenie și neagresiune, declarații comune etc. Marile puteri, din proprie inițiativă, hotărîră să dea înapoi țărilor mici tot ce, pe față sau în ascuns, luaseră cu japca de la ele. Fură denunțate planurile de invazie și nimicire a statelor adverse, spionii și sabotorii fură retrași. În fine, șefii de guvern se îmbrățișară public, în piața Sf. Petru din Roma, după care, îngenunchind în fața altarului magnificei biserici se rugară pentru pacea lumii, mulțumind lui Dumnezeu de bunătatea ce-a avut-o să-i salveze pe toți în ceasul al doisprezecelea.

Desen de Matei Mihai

Și pentru a-i dovedi Domnului că ticăloși cum au fost, își merită totuși salvarea, oamenii căutau cu febrilitate forme noi de a-și manifesta fiecare dragostea pentru semenii săi, pentru foștii dușmani, de-acum de-a pururea și în vecii vecilor, amin, prieteni.

La început mulți au intrat într-un fel de febră a cadourilor. Tot ce aveau mai de preț ofereau altora, necunoscuților îndeosebi. Dădeau

---

— Măi băiete, după mine, ar trebui să lași mașina aici, în fața cîrciumii... În seara asta ai băut peste măsură ! Cel mai bine ar fi să iei tramvaiul !

— Nu se poate ! Imposibil !... Nu-ncape în garaj !

---

tot ce aveau în casă și seara se trezeau săraci, fără nimic, pentru ca a doua zi, din daruri primite, iar să li se umple casa de belșug ș.a.m.d., nemaiprididind cu datul și primitul cadourilor.

Cerșetorii într-o zi lucrau și în alta împărțeau ce primiseră-n ajun. Hoții la fel.

De datorii, dobînzi și altele de soiu' ăsta nici vorbă nu mai era. În fața băncilor tarabe mari, pline cu bani, stăteau la discreția trecătorilor. Măsura se dovedi însă cu totul neinspirată căci contribuabilii nu pierdeau așa bună ocazie de a-și goli buzunarele pentru binele statului. Și grămezi imense de bani se adunară astfel într-o singură zi, spre disperarea miniștrilor de finanțe. Măsura fu imediat ridicată, odată cu banii.

Nimeni nu mai muncea, din lipsă de timp, omenirea întreagă preocupîndu-se de cum să-și facă mai mult bine unii altora, să-și dovedească astfel dragostea creștinească. Pînă la urmă, poate și pentru că se apropiau serbările Noului An, ale Noului Mileniu, dintre toate formele încercate, cea mai potrivită modalitate de expresie a noilor relații dintre oameni se dovedi felicitarea, urarea. Mai erau vreo trei săptămîni pînă la Revelionul 2000 și lumea se întrecea în a-și face urări care mai de care mai frumoase, mai ceva decît ale „celuilalt". „Vă doresc multă sănătate și fericire" îi ura X lui Y, și Y răspundea „Vă doresc și mai multă sănătate și fericire" sau „Vă doresc multă sănătate, fericire și succese", ceea ce îl făcea pe X să revină : „Vă doresc din tot sufletul foarte multă sănătate, fericire deplină și succese mari", ș.a.m.d., nici Y nelăsîndu-se mai prejos, nici X. Pe scară mondială imaginația omenească era solicitată să găsească noi formule de urare. Filologii constatară cu această ocazie că față de repertoriul de înjurături și blesteme, cel de urări era foarte sărac și inexpresiv.

Între guverne, președinți, regi și împărați telegramele de felicitare și urări de bine, prilejuite de apropierea Noului An, a Noului Secol, a Noului Mileniu, se schimbau în același ritm. Din cînd în cînd și din ce în ce mai des, cu cît se apropia unanim așteptatul moment, Dumnezeu întindea mîna și mai culegea din eter o telegramă :

— Ia ascultă aici : „Cu ocazia Noului Mileniu urăm familiei Popescu o mie de ani de viață fericită", semnat — familia Ionescu.

— Ăștia parcă s-au judecat cincisprezece ani pentru o capră ! Ei, ce zici acum ?

— Ce să mai zic ?! Numai să-i ție !

— Iar ?... Dar asta ? „Guvernul mesopotamez transmite poporului frate tahitian urări de prosperitate și glorie".

— „Poporului frate" ?!

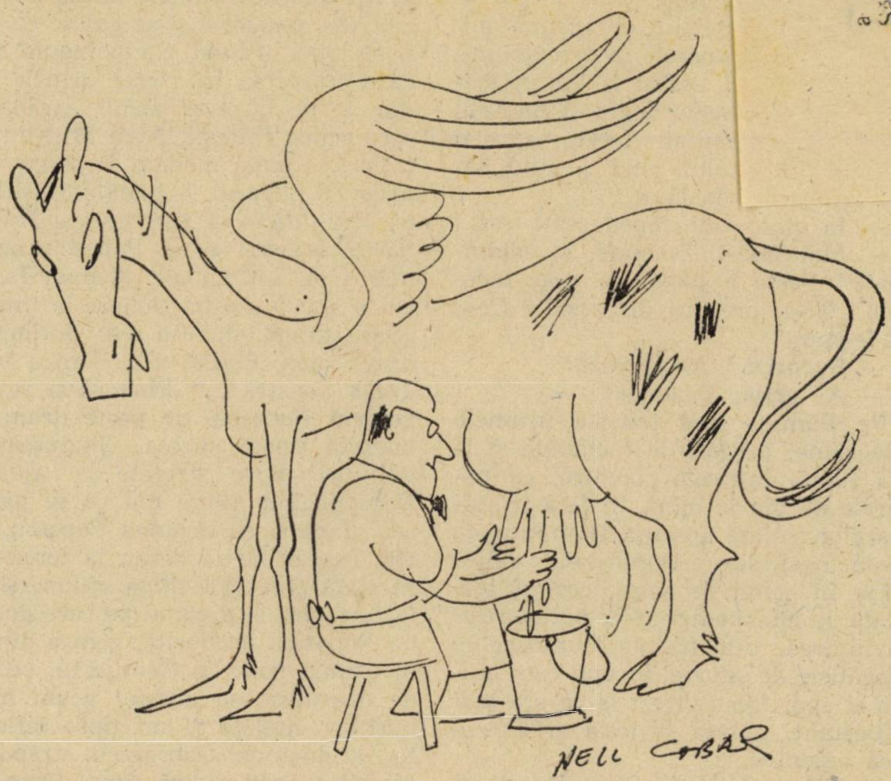
— Poftim, citește, dacă nu crezi !

A doua zi, răspunsurile : „Cu ocazia anului 2000 urăm familiei Ionescu 2000 de ani de viață fericită", semnat — familia Popescu.

— Ia privește-i !

În apartamentul familiei Popescu, domnul Popescu își freca mîinile mulțumit de a fi trimis o urare mai amicală fostului dușman de moarte, în timp ce madam Popescu îl privea cu admirație și dragoste, frecînd și ea, la maioneză, căci domnul Ionescu adora salata de boeuf și împreună cu doamna Ionescu erau invitați să petreacă Revelionul 2000 la Popești acasă...

Intrase lumea într-o agitație nemaiștiută pînă atunci, cu mic, cu mare, alergau la poștă cu măldare de felicitări, telefoanele zbîrnîiau în continuu, văzduhul vibra de telegrame și radiograme, cablograme și paralelograme. Și în această vînzoleală, cei ce se ciocneau în aglomerația străzii, a magazinelor etc., nu se despărțeau, după prezentarea scuzelor de rigoare, înainte de-a se îmbrățișa și de a-și face urări pentru noul Mileniu, măcar că nu se cunoșteau. Iar în ultimele zile ale vechiului an, secol și mileniu cînd oamenii aler-

gau cu toţii la poştă sau după cumpărături, în aglomeraţia asta de bîlci, buşelile între oameni se ţineau lanţ şi la un moment dat toată lumea, pe străzi, în magazine, pe scări, nu mai făcea altceva decît să se îmbrîncească, izbindu-se unii de alţii şi din ce în ce mai tare, ca apoi să se îmbrăţişeze şi să-şi ureze de bine în cele mai complicate şi meşteşugite formule. Fără motiv, provocînd pretextul, oamenii se înghionteau, unii chiar se pocneau de-a binelea şi apoi, scuzîndu-se, se luau de gît şi se sărutau, într-o periniţă nebunească ce cuprinse întreg mapamondul, la un moment dat pe străzi, în magazine, pieţe publice, toată lumea pomenindu-se unul în braţele celuilalt, înghiontindu-se şi sărutîndu-se frăţeşte, cu bucurie şi recunoştinţă.

Pînă la cer se ridica rumoarea urărilor şi plescăitul sărutărilor, spre înduioşarea Prea-Bunului Dumnezeu ce-şi uitase de toate treburile şi privea spre Pămînt ca la o jucărie minunată. Mai era puţin pînă cînd, cu cincisprezece minute înainte de ora zero după meridianul ceresc, Dumnezeu avea să ia cuvîntul la toate posturile de radio şi televiziune, spre

Nevasta puşcăriaşului îşi vizitează soţul.

— Ce-ai făcut ? — îl întrebă ea în şoaptă. Ai reuşit ceva cu pila pe care ţi-am pus-o în pîine ?...

— Da ! Mîine mă operează, ca să mi-o scoată !

...nsmite întregii omeniri mesajul ...u de Mileniu Nou.

Diavolul terminase de instalat microfoanele şi camerele de televiziune, reflectoarele, şi, aşezat la umbra mărului, peria hainele negre şi pantofii de lac ai Domnului. Acesta, aplecat asupra Pămîntului, cînd şi cînd bătea din palme încîntat :

— Ia vino, vino repede să-i vezi !

— Mai lasă-i, Doamne, şi schimbă-te ! Peste o juma' de ceas începem ! Ţi-ai pregătit discursul ? Ce-o să le spui ?

— Surpriză ! Ai să vezi !

— Ai grijă, Doamne !

Pe Pămînt fură trimise ultimele telegrame, pregătirile încheiate şi la ora fixată întreaga omenire, cu paharele de vin în mînă, în faţa televizoarelor, salută apariţia Domnului cu urale nesfîrşite. Dumnezeu ridică mîna în semn de salut, cerînd totodată linişte pentru a-şi putea rosti cuvîntarea. Uită frazele frumoase ce pregătise, de emoţie, începu cam aiurea şi apoi trecu direct la ce era mai important, urarea ce voia şi El s-o facă omenirii.

— Fiii mei, rosti Prea Bunul şi Prea Milostivul, permiteţi-mi să încep prin a vă transmite salutul meu şi al colaboratorului meu ! *(urale prelungite).* Nu vreau să vă reţin prea mult de la petrecerea ce-o preabinemeritaţi *(suspine înăbuşite).* Aflaţi dar cu toţii de hotărîrea ce-am luat-o şi prin care vreau să răsplătesc întoarcerea voastră la gîndurile şi faptele de dragoste şi iubire creştinească şi adevărată ce-aţi dovedit în ultima vreme : *tot ce v-aţi urat unii altora cu ocazia noului Mileniu de pace şi dragoste să se împlinească !* Amin !

Uralele omenirii făcură să se zgîlţîie temeliile cerului. Sufocat de bucurie şi de emoţie, Dumnezeu, roşu ca un elev de clasa-ntîi la primirea premiului, se întoarse spre Diavol.

— De ce, Doamne, îl întrebă acesta aproape fără glas.

— Cum „de ce"? Priveşte-i ! Ascultă !

Într-un singur glas omenirea cînta *Mulţi ani trăiască*. Se auzea cum se ciocnesc paharele şi se golesc cu frenezie pînă la fund. Cu o singură mişcare omenirea îşi şterse urmele de vin de pe buze şi porni sarabanda sărutărilor frăţeşti. Noul Mileniu începuse. Numai madam Popescu rămase cu paharul la jumătate, îşi holbă ochii, dădu să zică ceva şi leşină ! Săriră Ioneştii şi dl. Popescu, nedumeriţi de întîmplare. Madam Ionescu se apucă s-o fricţioneze la tîmple. „Soro dragă, dar ce s-a întîmplat, draga mea, revină-ţi !... Draga mea, draga noastră !..." Pînă să-şi revină madam Popescu, de peste drum izbucniră ţipete, urlete, împuşcături, geamuri sparte, strigăte de ajutor ! Neînţelegînd nimic din ce se petrecea afară şi cu doamna Popescu, cei trei fugeau de la divan la fereastră, să vadă cine ţipă după ajutor, şi de la fereastră la divanul pe care doamna Popescu, prăbuşită, gemea din ce în ce mai tare. La Georgescu, vecinii de deasupra, se auzeau acum nişte buşituri ciudate şi un ţipăt înfiorător, al doamnei Georgescu, străpunse pereţii şi mai avură timp, întorcîndu-se, s-o vadă pe doamna Georgescu căzînd încet prin dreptul ferestrelor deschise cu o faţă schimonosită într-un chip de neînţeles şi ţipînd lung a blestem spre cei de sus şi a moartea ce-o aştepta cu cinci etaje mai jos. Ţipătul ei amuţi pentru cîteva clipe toată zarva, trezind-o din leşin pe doamna Popescu.

— Ce-ai făcut, Costică ?!

— Ce-i, dragă ? Ce-i cu tine ?

— Ne-ai nenorocit, Costică ! Telegrama ! Telegrama, fi-ţi-ar a dracului să-ţi fie !

— Ce-i cu ea !

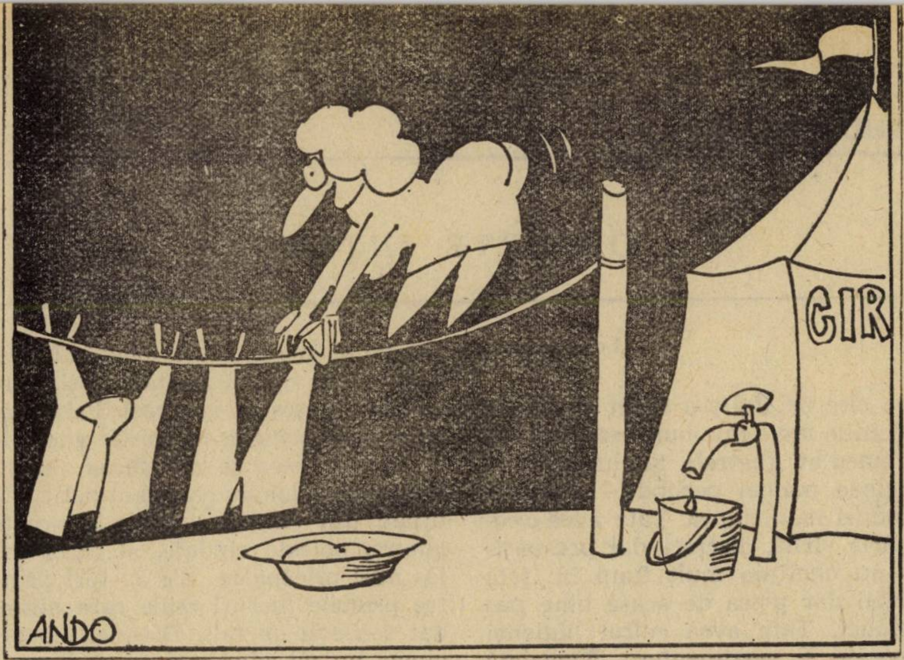
— Adu-ţi aminte ce-ai scris ! 2000 de ani de fericire le-ai urat !

— Da ! Şi mai să leşine şi domnul Popescu.

— Iar ei ne-au urat numai 1000 ! 1000 ! Că totdeauna au fost mai şmecheri şi mai porci ca noi !

— Îi omor !

— Omoară-i !

— Dar... dragii noştri... încercă doamna Ionescu.

— „Dragii noştri“? mîrîi madam Popescu.

— Fraţilor...

— „Fraţilor“? răcni domnul Popescu şi, într-un salt, cu mîinile întinse spre beregata Ioneştilor, peste masa plină cu pahare, sticle şi farfurii ce-i despărţea, săritura lor, exact în punctul ei de apogeu se curmă. O explozie magnifică făcu să sară în aer la un loc Ioneştii şi Popeştii şi Georgeştii liniştitului orăşel din nordul Feniciei. Convocate de urgenţă, consiliile guvernamentale din toate ţările, cercetînd telegramele de felicitare primite şi trimise, comparînd urările conţinute, ajunse, fiecare în parte, cam la aceeaşi concluzie :

— Noi le-am urat „multă prosperitate şi succese“, iar ei numai „prosperitate şi succese“ ! Probabil puţină ! Ne-au tras pe sfoară !

Traseră şi ei maneta de declanşare a sistemului de rachete atomice de mare calibru, spre încîntarea Prea Bunului Dumnezeu.

— Uite ce focuri de artificii ! E grandios ! Sînt extraordinari ! Priveşte !

Tot Pămîntul era numai o jerbă d_ lumini multicolore. Văzduhul vuia de salve acoperind exclamaţiile de extaz ale Prea Milostivului. O ţinură aşa pînă la ziuă. Apoi, spre dimineaţă, totul s-a terminat. O linişte împăcată fumega pe întreg cuprinsul. Bătrînul Dumnezeu, tot nemişcat, cu ochii ţintă asupra Pămîntului, de mult nu mai spunea nimic. Diavolul se apropie cu teamă, gata să-l sprijine. Dar bătrînul se ţinu tare. Cînd primele păsărele din grădina raiului salutară năzuroase ivirea zorilor, se ridică şi el trosnindu-şi oasele, se scutură de praf pe genunchi şi, ferindu-şi privirile :

— Gata !

— S-au culcat !... Le-o fi şi lor destul, Părinte, cît s-au...

— Le e destul, da... Le e destul.

Şi Părintele plecă încet spre coliba sa de stuf. Se opri după cîţiva paşi. Fără să se întoarcă :

— Şi pe ce pusesem pariu !

— Curajul este o trăsătură de caracter specifică familiei noastre. Bunăoară, nenea Tică a intrat odată într-o cuşcă cu tigri furioşi...

— Îmi dau seama ce mai felicitări o fi primit, cînd a ieşit de-acolo !...

— Dar cine spune c-a ieşit ?

RADU COSAŞU

OBIECTE INTIME

Lui Roger C.

De cîte ori mi s-a cerut să smulg rădăcinile mele mic-burgheze, am văzut imediat ghetrele tatălui meu şi imaginea mamei periindu-i hainele, făcîndu-i manichiura. Tata avea o cochetărie virilă, discretă dar persuasivă ; nu cheltuia mult timp în faţa oglinzii dar pleca de acasă bine pus la punct. Tata avea cultul higienei corporale şi vestimentare. Niciodată nu l-am văzut cu cămaşa boţită sau murdară. Nu suporta nimic ros, zdrenţuit sau degradat în îmbrăcăminte. Cel puţin pe dinafară, se purta curat şi potrivit. Nu făcea lux dar totul strălucea pe el, de la verighetă — inel nu ţinea pe deget — pînă la cravată, uneori înlocuită cu un papillon care-i venea foarte bine, dînd cumsecădeniei sale o acuitate a voioşiei foarte oportună. Îi plăceau mult hainele de casă mătăsoase, în culori stinse. De cîte ori venea din oraş, se schimba ; dormea după masa de prînz, nu în pijama, nu în pat, ci pe divan, acoperit cu un pled, într-o haină de casă anume pentru somnul de după amiază. Nu avea o garderobă enormă, dar tot ce purta părea proaspăt, abia scos din cutie. Desigur, purta pălării, pălării de excepţională calitate, puse pe dreapta, uşor aplecate pe ochi, totdeauna cu parfum decent de briantină, fără iz de năduşeală, fără urmă de uzură sau, vai de mine, jeg ; îşi dădea pălăriile — sistematic — la curăţat. Pantofii erau sobri şi permanent lucitori ; avea lustragiu nu pe stradă ci undeva, într-o prăvălie, într-un pasaj al Lipscanilor, unde te urcai pe o banchetă pluşată şi puneai piciorul pe un stativ lîngă care apărea imediat un bărbat curat ca un frizer de pe strada Doamnei. Toamna, tîrziu, pe vreme ploioasă înclinînd spre lapoviţă şi zloată, purta galoşi. Iarna, încălţa şoşoni generoşi. Primăvara şi vara prindea în elastic ghetrele la pantofi, ceea ce ni-l făcea vetust, bătrînicios, dar nu chiar antipatic. Mă uitam din cînd în cînd la aceste ghetre, obiecte ciudate, al căror folos nu-l pricepeam. Ele au fost printre primele lucruri reale care mi-au dat senzaţia de fals. Bocanci, cizme, ghete, nu mi-aduc aminte să fi purtat — cred că l-am văzut de cîteva ori legîndu-şi şireturile la nişte bocanci, pe timpul persecuţiilor rasiale, cînd îl scoseseră la zăpadă. Ghetrele mi-au rămas pe retină, — bocancii lui, nu. Ţinea batista în buzunarul de sus al hainei, se parfuma plăcut şi uşor, se bărbierea singur, acasă, cu lamă, dar avea, fireşte, frizerul lui în oraş, domnul Costică Georgescu, pe strada Bursei, la prăvălia lui Agalide. Domnul Costică venise acasă, la noi, să mă tundă înainte de plecarea mea la templu, în ziua cînd, împlinind 13 ani, trebuia să fiu confirmat, în '43, în plin război. Domnul Costică în baie îmi şoptise că „aveţi un părinte de cea mai bună calitate, să-l păstraţi, să nu-l neglijaţi şi să nu-l necăjiţi". Tata nu a avut ceas la mînă, ani de zile ; îi plăcea ceasul de buzunar, la vestă. Toate costumele erau cu vestă. Pulovere purta atît de rar, încît pot spune că nu l-am văzut vreodată trăgîndu-şi un pulover peste cap. Avea cochetăria matură, adică echilibrată ; nu promova extravaganţa, dar nici ştrengăreala în garderobă. Batistele şi le schimba zilnic, toate cu monogramă. : I. Nu i-am văzut niciodată rufăria de corp ; nu arunca nimic din aceste intimităţi pe scaun, pe pat, nu lăsa la lumina soarelui sau a lămpii vreo izmană sau flanelă — avea pudoarea

riguroasă, după cum niciodată nu s-a angajat cu mine într-o discuție despre femei sau pe subiecte socotite rușinoase. Niciodată n-am fost intimi sau pertu. I-am spus totdeauna „dumneata".

Nu știu dacă am reușit să smulg acele rădăcini cu piele cu tot — cum se spusese, odată, într-o ședință dură, că e necesar —, eu însă am liniștea că niciodată nu m-a ispitit, nicicum să fi încercat, a purta ghetre, batistă la rever, cravată sau pălărie, batistă cu monogramă. Detest costumele, nu merg la croitor cu deceniile, nu știu ce-i aceea șoșoni sau galoși iarna, și-mi ador cîteva cămăși și pulovere din care nu ies, zile la rînd. Cămașa e singura certitudine a puterii mele de iradiere. Am două pălării care îmbătrînesc în vestiar și dacă vreodată mi le pun — altfel mergînd cu căciulă pînă spre primăvară, după aceea cu un fel de basc, la nevoie — lumea se uită la mine ca la un marțian. Cravată am una singură, înnodată de un unchi de al meu, în urmă cu 20 de ani. Mi-am pus-o o singură dată, pentru o poză la buletinul de indentitate. Haine de casă n-am îmbrăcat vreodată. După masa de prînz, mă trîntesc pe pat și ațipesc 15 minute, îmbrăcat. Pijama, cu pantalon, noaptea, nu port. Îmi place, vara, să pot dormi gol — ceea ce ar fi fost de neconceput pentru I. Îmi perii singur hainele, acelea care și cîte sînt, cîteva, puține, la care țin însă foarte mult, unicele mele proprietăți personale alături de hîrtie, creion și ficțiunile lor. Iarna și toamna sînt omul puloverelor cu „col roulé", vara umblu în cămăși — zilnic schimbate — peste pantalon. Nu mi-l închipui pe taică-meu în cămașă peste pantalon. Ghetele și bocancii nu mă părăsesc în anotimpurile grele și reci. Iubesc pantofii rezistenți și nu mă umilește să-i port zilnic. Îmi fac dintotdeauna singur pantofii ; nu am suportat să văd lustragiu, la picioarele mele. Totuși, am avut odată unul, la intrarea fostei străzi Ion Vidu, un fost colonel, atașat cîndva militar la Atena sau Lisabona, cu care am legat asemenea relații democratice și egalitariste încît într-o zi mi-a propus să-i iau în căsătorie fata, Maria-Ernesta, care-i aducea zilnic mîncarea de prînz, în sufertaș. (Îl cultivam ca serv la picioarele mele, fiindcă dat afară din presă, îmi satisfăcea tînjirea după un contact cu „terenul", paradis din care fusesem alungat. Făcîndu-mi pantofii la el, făceam reportaj). Vara însă încălțările trebuie să-mi fie ușoare, comode și plutitoare, preferînd sandalelor care permit ciorapilor o prea mare libertate de expresie, pantoful de pînză, recunosc, cît mai elegant. Nu-mi place să mi se vadă degetele prin sandale. Dar, mai cu seamă vara, nu ascund că mă preocupă asortarea ciorapilor la un pantalon pe care mi-l doresc bine călcat. De manichiură nu mă îngrijesc fiindcă — spre oroarea întregii familii — de mult îmi rod unghiile, urît, convins că nimeni nu poate fi integral frumos și nu merită să fii obsedat de această problemă. Totuși, în general, s-ar putea spune că știu să port o cămașă ; nu mă uit niciodată în oglindă înainte de a pleca de-acasă, dar de nenumărate ori dau impresia că port lucruri noi și sînt întrebat de unde le-am luat ? Replic cu o vorbă a bunicii materne : „E veche, dar totu-i să știi cum porți un lucru." Mi-am impus un stil „sport", pe care dacă l-aș părăsi — punîndu-mi, de pildă, costum cu vestă și cravată — oamenii din jur m-ar privi cu o insistență neplăcută și insinuantă, șo-

Un copilaș stă la drum. Trece o mașină și el ridică mîna.

— Unde mergi, băiețele ?

— La școală !

— Îmi pare rău, însă merg în direcție opusă !...

— Și mai bine...

cați ca de ideea că m-aș decide să scriu tragedii antice.

Oricum, ceva nu-i limpede în această ruptură totală, prea brutală de felul lui de a se îmbrăca. Nu mi-a rămas nimic (absolut nimic ?) din eleganța și claritatea grijulie a tatălui meu pentru înfățișarea sa. Nu dau nici o dimensiune politică sau morală acestor deosebiri violente, realizate fără efort sau premeditare ; le privesc ca peisajul unui cataclism, ca o falie comisă de o putere supranaturală.

Cînd încerc s-o localizez mă văd, firește, în dormitorul căminului U.T.M. din strada Gutenberg, primul meu dormitor (prin 1949) în afara casei părintești. Dincolo de el, departe, undeva, pierdută pe zarea existenței cotidiene, îmi descopăr totuși pudoarea lui față de rufăria intimă. Aceasta este tot ce mă leagă de el, substanțial : discreția față de izmană. Cînd mă gîndesc dacă am izbutit să mă rup cu totul de mediul meu mic-burghez, îmi apare, brusc, în fața ochilor, un chilot alb pe care-l strîng atent să nu-l vadă nimeni cînd îl scot de pe mine, și-l ascund ca pe un steag obscur dar subversiv într-un război dus cînd pentru pace, cînd pentru revoltă, în care nu știi niciodată cum arată un armistițiu sau o reîncepere a ostilităților.

Desen de Matty

UN VALS

Bubi, băiatul acela de pe strada Rădăuți, juca pe maidanul Poterașilor fundaș, eu înaintaș, advers, l-am driblat și a început să se învîrtească, cu brațele desfăcute, în jurul lui însuși, lăsîndu-mă să cred că izbutisem cea mai frumoasă fentă din viața mea, ca deodată să cadă în praf, vînăt, îmbăloșat, zbătîndu-se pe jos, ca o găină cu capul tăiat, înainte de a muri. Am fugit acasă, dar acolo n-am putut povesti nimic, am rămas încleștat și nedescărcat, fiindcă tatăl meu și maică-mea, ființă apolitică, stăteau cu urechile lipite de radio, bunică-mea explicîndu-mi, ca într-o taină de familie, că americanii au debarcat în Franța.

Peste trei zile, Bubi mă chemă la onomastica lui și în timp ce toți erau pe terasă, eu am intrat în salon unde o verișoară de a lui, o femeie superbă, măritată, cînta la pian un vals de Chopin, absolut extraordinar, și acolo, în salon, fratele mai mare al lui Bubi, un bărbat în toată firea, o săruta pe gît, ușor, delicat, dar neîncetat, era vară, rochiile erau lejere, cu decolteu, apoi el alunecă spre umărul ei, într-un fel de „legato", ea continuînd să cînte, fără să greșească o notă, ca brusc, ea să se întoarcă, rotindu-se cu taburetul, și să-l întrebe, față în față, cu o voce perfect acordată la pudoarea, voluptatea stinsă și gravitatea din valsul lui Chopin, — „cît timp crezi că se poate rezista ?"

O clipă mă văzu, în prag, eu m-am retras încîntat și cînd femeia plecă, am vrut să alerg după ea și să-i spun că n-are de ce să-i fie rușine — eu, toată viața, nu voi mai asculta valsuri de Chopin, fără să-i aud întrebarea atît de îngrijorată de destinul Rezistenței franceze cu care voi ține cît vor exista valsuri de Chopin.

DUMITRU DINULESCU

GHEORGHE ŞI MARGARETA

Era în ultimele zile ale anului. Noaptea, către orele 11.

Gheorghe sta şi se gîndea. Nu făcea nimic. Şi atunci primi un telefon. Era de la Margareta. Se despărţiseră încă de la-nceputul anului, prin ianuarie. În timpul verii, iar un scurt puseu. Apoi nimic. Şi unul şi altul au fost vinovaţi. Gheorghe nu se gîndea la Margareta. Dar era singur, îngrozitor de singur.

Auzind vocea Margaretei, o nobilă speranţă îl cuprinse.

— Auzi ? îi zise Margareta la telefon. Să nu rîzi de mine, n-ai cumva o cursă de şoareci ?

— De ce ? se miră senin Gheorghe.

— Păi, uite, am un şoarece şi mi-e ruşine şi la altcineva nu pot să apelez.

— N-ar fi mai bună o pisică ? zise Gheorghe.

— Mi-e frică şi de pisică, spuse Margareta. Să-i văd noaptea ochii ăia... vai, e groaznic... dar ştii... m-am trezit cu şoarecele-n pat.

— Am un prieten care lucrează la deratizare, îşi aduse aminte Gheorghe. Dar spune-mi, Margareta, care mai e viaţa ta ?

— Viaţa mea ?

Discuţia lor dură aproape o oră. Gheorghe îşi recunoscu o serie-ntreagă de greşeli din trecut. Dar asta mai făcuse şi astă-vară. O femeie subţirică, blondă, cu buze senzuale. Margareta rîdea.

— Vezi, dacă n-ai ştiut să m-apreciezi la timp. Dar, zău, cînd vorbeşti cu prietenul ?

— Care ?

— Ăla de la deratizare...

— A... da... mîine.

— Îmi dai mîine telefon ?

— Da... da... zise Gheorghe şi iar începu să-şi mărturisească greşelile din trecut.

Afară era ger. O lumină sticloasă se reflecta din zăpada căzută din belşug.

— Nu vrei să vin acum la tine ? întrebă Gheorghe.

— Ei... nu... zise Margareta. Dar spune-mi, ţie nu ţi-e frică de şoareci ?

— Nu, zise Gheorghe, şoarecii nu fac nici un rău. Sînt doar murdari. Nu sînt ca viperele. Şoarecii nu sînt veninoşi.

Margareta rîdea.

— Cum ? Chiar nu ţi-e frică ?

— Nu. Nu mi-e frică. Dar zău, chiar n-ai vrea să vin la tine ? Sau vino tu la mine, uite, iei un taxi...

— Nu, Gheorghe, nu, e prea tîrziu.

Gheorghe privi iar pe geam. Perdeaua nu era trasă şi zăpada zăcea ca o nesimţită prin toată curtea.

— Bine, Margareta, am să mă interesez, am să vorbesc cu prietenul meu, sau poate mergem amîndoi la hingheri şi luăm de-acolo o pisică. Facem un bine şi pisicii, iar pe şoarece-n felul ăsta...

— Păi unde sînt hingherii ?

— Pe lîngă Abator.

— Da ? Şi unde-i Abatorul ?

— Spre Berceni.

— Aha... Bine, vorbeşte întîi cu prietenul tău şi dacă nu...

— Mai era o pisică pe lîngă blocul tău...

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

— Ştii, Mitică, tare aş vrea să ne cumpărăm şi noi o maşină ! O să vedem şi noi lumea !...

— Care lume ?... Asta, sau cealaltă ?

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

— Nu, dragă, aici sînt numai cîini.
— Odată, cînd am fost cu copilul, am dat de-o pisică.
— Care copil?
— Copilul tău. Am stat cu el și am mîngîiat pisica, i-am dat de mîncare.
— Nu-mi aduc aminte...
— Tu rămăseseși acasă. Eu m-am dus cu copilul după pătrunjel.
— Da? Poate.
— Bine. Am să te sun mîine. La revedere... A, stai... Ce faci de revelior?
— Mă duc și eu cu un grup. Tu?
— N-am nimic de făcut.
— Așa ești tu mereu.
— Da. Așa sînt... Bine, te sun eu mîine.

După ce închise telefonul, Gheorghe își turnă un pahar de vin, trase perdelele și-ncepu să se gîndească. Își dădu seama c-ar fi o prostie să se ocupe de problemele Margaretei din moment ce Margareta nu se ocupă de problemele lui. Și-și dădu seama că singurătatea e mult mai sinistră decît un biet șoarece și făcu astfel, unilateral, un pact cu bietul șoarece, fiind decis să saboteze prin neparticipare operațiunea de distrugere a acestuia.

GHEORGHE GROSU

CE FRUMOS E ÎN FEBRUARIE!

Fila de calendar arată mijlocul lui februarie. În această lună, te gîndești la gerul care mușcă viguros, la norii groși și plumburii care acoperă soarele, la apele înghețate ale rîurilor, la copacii desfrunziți care se clatină jalnic în bătaia vîntului.

Odată cu apariția gerului apar și trenurile cu vagoane neîncălzite pe ruta București — Cluj-Napoca și retur și pe alte trasee la fel de lungi, odată cu scuzele controlorilor de bilete care, evident, nu mai au nici o vină, întrucît singura lor datorie este ca toți călătorii să aibă bilete.

Acum e vremea cînd paznicii din parcul Cișmigiu nu mai contenesc cu amenzile pentru cei care nu respectă tăblița nu călcați pe iarbă, paznici pe care în timpul verii îi cauți cu lumînarea (fiindcă becurile tot lipsesc). Localurile sînt pline cu bere la gheață și nu mai ești obligat să mănînci înainte de a bea o bere. Mijloacele de transport circulă cu ușile deschise și se duc tratative pentru repararea lor în vederea lunii august. Deși afară crapă pietrele de ger, unii nu mai prididesc cu economiile la încălzitul public, asigurîndu-i pe locatari că, la primăvară, vor consuma și cota rămasă din timpul iernii.

Bulevardele și străzile sînt pline cu tonete unde se vînd dulciuri și răcoritoare, tonete ce urmează a fi închise (pentru reparații capitale) în sezonul de vară. Comitetele sindicale repartizează cu multă amabilitate biletele de odihnă la stațiunile de pe litoral. Numai cine nu vrea, nu merge.

Ce frumoasă e luna februarie! De-ar trece mai repede....

PAN IZVERNA

CRONICA SCURTĂ A UNEI EXPEDIŢII URIAŞE

(Roman)

Căpitanul îşi dorea de multă vreme marea călătorie. Cîntecul său de lebădă. Făcu de aceea tot ce putu să-şi lichideze toate afacerile, neluînd seama la pierderile inevitabile, îşi ascunse pe cît reuşi intenţiile, strînse banii necesari, riscă să-şi vîndă pînă şi haina sa din blană de samur care îi ţinuse vreme de atîtea ierni şi furtuni loc de casă, de nevastă şi de prieten, transformă totul în numerar şi, cînd crezu că are atîţia bani cît îi trebuia să-şi cumpere o corabie, nu stătu pe gînduri şi se folosi de întreaga isteţime şi energie a sa pentru a se descurca în hăţişul viclean al marilor companii, pînă cînd mult dorita navă deveni proprietatea sa, pînă cînd visul său ultim căpătă formă şi culoare. Şi asta n-a fost decît începutul. Apoi pierdu un timp pînă îşi tocmi şi completă echipajul şi nu se miră cînd, la biroul său de angajare, îi sosiră pe lîngă un corp de mateloţi-şomeri pe care îi refuză de la bun început, amatori din cele mai variate meserii, nişte făpturi cu ocupaţii hibride şi foarte pitoreşti, cum au fost doi popi gemeni şi acrobaţi, şapte consilieri apaşi, un tochist bigot care o făcea şi pe meşterul velier, trei pictori lustragii, un măcelar suferind de mania persecuţiei, cinci financiari vegetarieni, un timonier miop, un doctor apucat din cînd în cînd de delirium tremens, un budist campion la pistol viteză, un uriaş cu măciucă, un ghitarist lunatic şi fără dublură şi un astrolog cu garanţii şi reclamă, dar care foarte probabil că trăgea la fit.

I-a supus pe toţi la proba privirii din unghiuri diferite şi cînd o anumită asimetrie nu i se părea de fiecare dată revelatoare, măsura cu raportorul său flexibil distanţa dintre vîrful nasului şi cartilagiul tragic al urechii stîngi, care după cunoştinţele sale antropometrice nu trebuia să fie mai mare ca deschiderea arcului de 6,66 grade din cîmpul lunetei sale. Încheie contracte avantajoase cu fiecare în parte, le promise tuturor libertatea deplină a convingerilor personale şi dreptul de a privi cerul înstelat pînă la sentimentul de levitaţie şi pierdere a noţiunii de integritate corporală, cu condiţia ca atenţia să le sporească în momentele de primejdie şi să se ferească fiecare cum poate de tentaţia lipsită de raţiune a plonjării de pe punte sau catarg în apele ademenitoare ale oceanului. Ca să fie sigur că nu se va întîmpla nimic neprevăzut, într-un fel sau altul, şi că toţi angajaţii se vor prezenta la ora stabilită pe puntea navei, îi reţinu fiecăruia o parte din buna sa credinţă şi din onoarea pe care se jurară. Apoi eliberă fiecăruia cîte un cec de încredere din care aveau să trăiască după capul lor şi cum le dicta instinctul de economie aflat în stare tot mai rudimentară şi care trebuia să dispară în clipa cînd ancorele se vor ridica şi ei vor pierde orice legătură cu pămîntul.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Proces de divorţ. Judecătorul întreabă :

— Aţi depus plîngere că nu mai puteţi suporta neamurile soţiei ?...

— Da !

— Şi din cîţi membri se compune neamul ei ?

— Doisprezece copii !

— Cine-i tatăl lor ?

— Eu...

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

După două săptămîni de zbatere și alergătură prin port, prin magazii și docuri, după ce umplu cala vasului și cușetele anume rezervate cu clocitori, ouă, puiet, seminţe, mlădiţe tinere, gazon, exemplare unice de plante și animale, archebuze, halebarde, pulbere, hrană, rachiu, tutun, o carte sacră şi una cabalistică, cu trei șipuri de mireasmă de fată mare, de femeie în putere şi mai ales de vădană, pesmeţi, o teslă, nişte topoare, apă gazoasă, multe butelii de rom şi cîteva balerci de vinuri vechi şi noi, apoi cu toate acele instrumente necesare unei călătorii în care neprevăzutul ar fi pus grave întrebări și produs mari buimăceli, căpitanul își permise un somn de cîteva ceasuri, odihnă binemeritată și firească.

Se trezi însă curînd dintr-un vis ce îl avea mereu înaintea oricărei mari întreprinderi, visul său cu delfini, o turmă zburdalnică ce îl salvase pe vremuri de la pierzanie lîngă coastele de sud-vest ale Insulelor Galapagos. Îi cereau din nou, fierbinte, să rămînă unul de-al lor şi să salte fericiţi şi goi deasupra apelor argintii-verzui şi să se oglindească în cleştarul nestatornic al adîncurilor. Odată ajuns la ţărm, el îi părăsise nu atît din convingeri rasiale, cît din timiditatea sa înnăscută şi nemărturisită de a se arăta dezbrăcat gol-goluţ în ochii ironici ai femelelor delfine.

Timpul trecu şi cînd echinocţiul clipi dintr-un soare mai tînăr, talazurile înalte ce se bătuseră pînă atunci fără întrerupere își potoliră crestele, își frînseră spadele şi cedară somnolent zînelor păcii. Atunci abia căpitanul își coborî mîna streașină de la fruntea boltită spre orizontul cenuşiu şi pierdut. Cutele feţei sale tăbăcite de sarea apelor vitrege şi viclene s-au destins a cunoaştere şi izbîndă

Angajaţii nu se lăsară aşteptaţi şi cînd orologiul vechi al portului bătu un ceas al amurgului, ei salutară la timp și îmbrăcați sever pe omul ce avea să le fie călău zilnic şi stea polară.

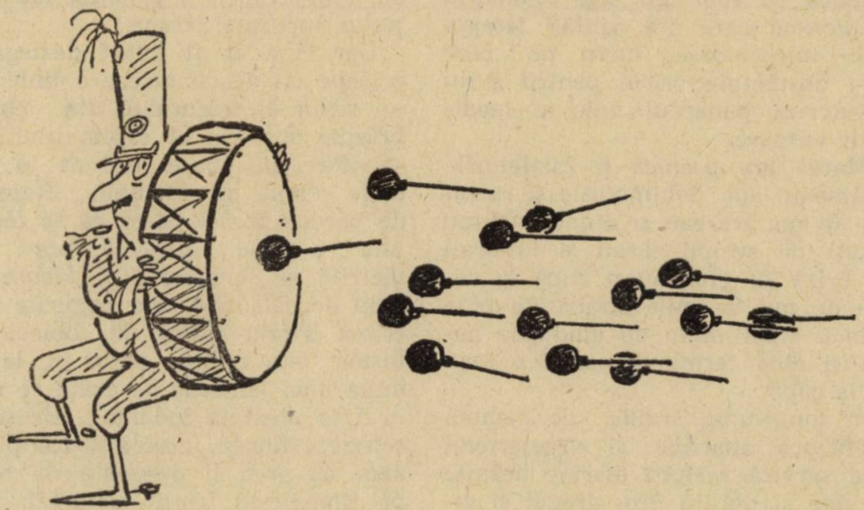
Ziua aşteptată sosise şi corabia ridică ancora părăsind rada în uralele tot mai stinse ale oamenilor din port care petreceau ambarcaţiunea cu strigătul naiv al celor ce visaseră totdeauna marea, dar nu se luptaseră cu perfidele ei stihii. Vasul aluneca lin pe apele calme şi cînd sirena sfîrşise geamătul ei enigmatic şi absurd, siluete tot mai pitice se precipitau, furnici neajutorate pe ţărmul scăldat într-un amurg de plumb şi de cenuşă. Un potop nimicitor începuse.

În zare, un soare imens, roşiatic şi străin se prăbuşea în ape. Marea se întindea uriaşă ca un univers al liniştii depline, nu se auzea alta decît clipocitul odihnitor al undelor la tribord şi cuţitul străbătător al provei. O lună regină îi însoţi în larguri, pecetluind apele negre cu un triunghi nesfîrşit de argint. Încet, pe nesimţite, peste nopţile calme şi zilele cu soare se strecurau fumegînde globurile de ceaţă ce-şi trimiteau tentacule biruitoare printre culorile tot mai închise ale mării mocnind o veche întrebare.

De multă vreme apele de toate ştiutoare nu mai fuseseră tulburate de o asemenea adunătură de haimanale.

. . . .

EROII noştri au dus-o încă de la plecare într-o hîrjoană continuă, în chefuri deocheate, în povestiri de groază petrecute aiurea sau pe ţărmul părăsit. Astfel aflară cu toţii că unul dintre ei, măcelarul bucătar şi pescuitor încercat de balene se hotărîse să sfîşie cu cuţitul de bucătărie burta unui monstru marin după ce toate harpoanele se izbiseră ca nişte ghimpi putrezi într-o placă de oţel şi căzuseră neputincioase la fund. Aşadar el o făcuse pe asta ! Un apaş-consilier îşi aminti că el, naufragiat pe o scîn-

Desen de Matty

dură, se împrietenise cu un rechin sătul și sastisit de viața care-l învățase după lungi rugăminți registrul complet al principiilor filosofiei utilitariste și tactica fulgerătoare a atacului de flanc. Budistul îi convinse pe toți că peștele torpilă este pe deplin convertit și, o dată pe an, în templul său de sidef, cade în extaz în fața unui schelet translucid. Astrologul, căruia i se încredințase din prima clipă funcția de secund, povesti cu un aer superior, ce nu suporta o cît de camuflată ripostă, cum într-o noapte se scursese lîngă Insulele Marchall o stea din Cîinele Mare și el pornise să-i caute lumina cu barca, ajutîndu-se cu lampa de ceață și, cînd era foarte aproape, cinci aștri roșii se dispuseră într-o sigma întoarsă, ceea ce îi dictă renunțarea și își pierdu pentru un timp capacitatea de autorelevare. La auzul acestor lucruri ciudate fochistul bigot se întorcea cu spatele, își făcea cruce și scuipa în sîn pe ascuns.

În general popii-gemeni nu prea ascultau astfel de deșertăciuni și așteptau ziua importantă cînd vor fi de folos echipajului, iar pînă atunci preferau răul de mare și contemplarea absentă a largului.

Ghitaristul susținea că ritmul de sambă este cel mai nimerit pentru îmblînzirea sirenelor, iar uriașul hirsut cu măciucă bea aproape fără

— Am fost la expoziția lui Constantin Purcărete, pictorul !...

— Și era multă lume ?

— Numai el... E vorba de-o expoziție personală, nu colectivă !

întrerupere căzut într-o melancolie fără scăpare.

Un mare scandal îl provoca doctorul, susţinînd cu pasiune că toate bolile microbiene şi moderne se pot vindeca cu rom din alga *laminaria longissima* care are calităţi terapeutice miraculoase, lucru pe care nu-l destăinuie oricui pentru a nu devaloriza panaceul unic al medicinii viitoare.

Marea era paşnică şi zaiafeturile se ţineau lanţ. Schimburile şi carturile îi mai trezeau şi atunci mai toţi bătuţi de stropii săraţi şi înfioraţi de briză .se gîndeau o clipă la zecile de mii de mile străbătute pînă atunci. Apoi uitau de gîndurile negre şi cînd terminau cartul o luau de la capăt.

În toiul unui crailîc de pomină îşi făcură apariţia şi vegetarienii care serviră rarităţi marine hrănite cu alge şi plătiră gros grogul şi ginul tuturora. Către ceasurile trei dimineaţa, marinarul de cart, care părea că nu ştie ce e somnul, năvăli în bar şi după ce ciocni cu fiecare un pahar, căzu într-o beatitudine molipsitoare şi desăvîrşi antrenul cîntîndu-le legănat, cu vocea sa rotundă de tenor, un cîntec de beţie auzit pe alte mări. Apoi ieşiră pe punte şi răspunseră astfel unui vuiet straniu al apelor violete şi încruntate de dispreţ şi de silă.

Spre insula de coral
Călare ca pe un cal
Sus pe marele catarg
Am zărit un peşte-n larg.
Şi cînd vîntu-mpieliţat
Prăpădul cum l-a montat
Timonierul a urlat :
„Este peştele bălţat !"
Mi a şoptit atunci un val
Să-ţi fac cinste c-un pocal
Şi să-njuri bătrîne crab
De soarta sfîntului Ahab.

Multe se mai pot întîmpla pe uscat ca şi pe apă şi timpul trece fără să acorde călătorului vreo privire (dacă nu cumva dă cu el de-a berbeleacul în genune) pînă cînd îi pune în faţă o oglindă în care dacă mai îndrăzneşte să citească cu un alfabet şchiop şi dibuitor pe un pergament murdar şi vechi descoperă ici, colo semnele enigmatice ale timpului, încifrate, eterne.

Dar cine ar fi putut dezlega şi pricepe cît de cît măcar o linie sau un semn al trecutului din chipul brăzdat himeric al căpitanului ? El se aflase pe punte încă de la primele semne ale furtunii. Rezemat de bordul provei părea că se făcuse una cu vasul, într-atît faţa-i împietrită şi nemişcarea îl făcuse un stîlp de călăuzire prin negurile viitoare. Tîrziu ridică un obiect de forma unui compas obtuz şi, la lumina unei lanterne de ceaţă, se rugă în faţa acestuia îndelung. Brusc se repezi la timonă, încercă să-l împingă, apoi cu greu îl descleştă de roată pe timonierul trîntit asupră-i, beat criţă şi cuprins de un somn adînc din care conştiinţa lui pierise odată cu apele calme, din zilele frumoase ce pieriseră înghiţite de neguri. Acesta se îndepărtă încet ca un somnambul, cu mîinile atîrnîndu-i, spre punctul luminos, singurul, ce abia se zărea prin neguri la unul din geamurile punţii. Acolo chiolhanul continua. Silueta căpitanului putea fi bănuită acum prin tenebre ridicînd o goarnă şi urlînd nişte ordine precise. Fochistul şi doctorul care tocmai ieşiseră pe punte să vomite fură luaţi de vînt şi aruncaţi printre frînghiile velelor sfîşiate, peste nişte plase de pescuit în care se împotmoliră de la început. De aici îl priveau pe cel de la timonă cu ironie şi dezaprobare. Ordinul de coborîre a marelui catarg şi de braţare a velelor n-a fost auzit decît de ei. Fochistul care făcea pe meşterul velier mai avu timp să se închine. Doctorul făcu nişte ochi de broască şi înţelese în sfîrşit că locul său se afla pe o altă corabie. Dădu să se ridice, dar curînd catargul se frînse prăbuşindu-se asupră-le.

Uraganul bîntuia acum cu o forță apocaliptică. Un val negru ca o gură imensă din care ieșeau colți albaștri-fosforescenți se ridica feroce din orizontul scund, de smoală. Căpitanul întoarse mult de timonă, viră puternic și astfel tăie cu corabia, mînată și împinsă de un val ce părea să o acopere, grumazul acelui dragon neașteptat. După acest eveniment marea intră într-o hulă urlătoare ce nu ținu mai mult de o oră, apoi se liniști de parcă i s-ar fi turnat undelemn pe întreg întinsul său, iar cerul, cerul uitat și pierdut își aprinse curînd candelele sale firave și absente.

TOTUL ar fi fost ca un vis rău dacă s-ar fi băgat ceva de seamă. Dar aproape nimeni nu află și nu bănui nimic. Căpitanul dispăruse De silă sau dintr-un motiv nepătruns părăsise vasul, dar mai sigur este că se hotărîse să intre în poporul delfinilor care îl așteptau demult, nu înainte de a-și fi lăsat să-i crească, sub haina de piele, o coadă, înotătoare și dinți, secretul său fiind absolut. El duse cu sine în adîncuri taina și ținta expediției, ocolul pămîntului sau descoperirea vreunei alte lîni de aur.

Echipajul chefui pînă dimineață cînd odată cu răsăritul ieșiră cu toții pe punte să se răcorească și să-și facă programul de conversație, de somn, de acrobație și de bătaie. Cînd observară dispariția căpitanului le crescu rapid sub bărbie organul răspunderii personale, consilierii se constituiră imediat într-un tribunal, îl numiră avocat din oficiu pe măcelarul bucătar și sentința se pronunță astfel : căpitanul este trădător de vas și se condamnă, în contumacie, la moarte prin înecare.

Popii, încărcați cu demnitate sfîntă și acoperiți de har, au cîntat o molivdă pentru păcătoșii morți și ghitaristul lunatic și fără dublură, dar însoțindu-se de ghitară, a cîntat aleluia și doamne miluiește.

S-au întrebat apoi unul pe altul unde trebuie să ajungă și s-au concentrat adînc, pînă la uitare de sine, asupra acestei grave și importante probleme pînă cînd i-a cuprins un dor nesăbuit de femei și o poftă de băutură mistuitoare. Corabia mergea singură, dusă de curent și soarele de amiază le încălzea cefele adînc cugetătoare. Astrologul zări primul la orizont o limbă de pămînt și îi obligă pe toți să înalțe o rugă soarelui, izvorîtorului de viață. Popii au refuzat din principiu și au fost aruncați peste bord. Curînd epava se abandonă nisipului, acelui țărm necunoscut. Popii, care erau buni înotători în tot felul de ape, ajunseră înaintea tuturor, și acum pe nisipul plajei se învîrteau pe lîngă o femeie despletită, uriașă, dăruită din plin și învelită sumar într-o piele de capră care îi asigura prin semne grăitoare de singurătatea ei absolută pe insulă. S-au înțeles cu ea prin semne la început, apoi într-un grai nou inventat atunci și au hotărît să dea naștere unui popor nou și unei civilizații cum nu mai fusese alta, ale cărei principii să fie în veci stima reciprocă și neatîrnarea, precum și protecția artelor. La auzul acestor vorbe nobile și entuziaste, pictorii s-au bucurat și s-au apucat pe loc de o artă nemuritoare. Uriașul cu măciucă a fost numit mare vrăjitor, iar femeia a devenit prin lege soția lui complezentă. Descoperind niște merite speciale căpitanului dispărut, au hotărît să-i ridice o statuie ecvestră. Cu această hotărîre se sfîrși prima lor adunare istorică. Apoi o porniră la vînătoare și se pierdură în junglă.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

— Alo ! Salvarea ?... Fetițo, veniți de urgență, moare un om ! Vai, dar ce voce drăguță ai ! Ce faci deseară ?...

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

REVELION LA PADINA

Adică, așa era programul. Dar, ca și în alte situații, una este ideea planului, altul rezultatul.

Voiam să mergem după băiatul nostru, care era în tabără la Padina. Ne înțelesesem cu el ca să ne rețină locuri la cabană, să petrecem cîteva zile împreună.

Nu prea știam noi bine unde se află Padina și ce probleme ar putea ridica drumul pînă acolo, dar eram tineri și entuziaști și nu ne temeam d greutăți.

În ajun de plecare, ne telefonează Dorin, tatăl unuia din colegii de tabără ai lui Adrian, să ne întrebe ce știm de copii.

— Nu știm nimic, dar noi ne ducem la ei.

— Formidabil! Mergem și noi! se ambalează el. Mergem toți trei. Ei mai aveau un băiețel, mai micuț, de trei ani.

— Bine, mergem împreună; ne învoim bucuroși, contînd pe faptul că el, ca fost sportiv, va fi știind mai bine decît noi ce este cu Padina asta și cum se ajunge la ea. Abia mai tîrziu ne-am lămurit că ei își puneau aceeași speranță în noi, știind tot atît de multe despre ea, cît știam și noi.

Iarna nu era prea aspră, dar o ceață compactă îngreuna circulația. Am vrut să plecăm cu o singură mașină, cu a noastră, că era mai bună, dar el, Dorin, nu, că el merge cu Trabantul lui, că el nu poate sta alături de șofer, el e șofer și gata.

Am plecat, am ajuns în Sinaia pe la șapte seara, ne-am informat în ce direcție ar trebui s-o luăm. Ni s-a explicat că trebuie să ajungem întîi la Cota 1400, apoi la Vîrful cu Dor și numai după aceea, după cîteva ore, la Padina.

Noi ne-am dat seama pe loc de caracterul utopic al oricărei încercări și am propus să ne întoarcem la București. Dar Dorin nu cunoaște eșecul. A plecat, merge înainte. N-am avut încotro, am pornit și noi. Eram împreună, era loial să rămînem împreună. Și am început urcușul spre Cota 1400.

Noi am lăsat mașina în Sinaia și ne-am urcat într-un IMS care făcea curse locale. Dar Dorin n-a vrut în ruptul capului să și-o lase pe a lui. Auzise el că se poate ajunge cu ea chiar pînă la Cabană. Ne-am învoit să ne așteptăm unii pe alții la 1400. El a plecat, cu Trabantul, nevasta și copilul. Noi am mai întîrziat în Sinaia 15—20 minute, pînă s-a umplut IMS-ul. În timp ce urcam, pe la jumătatea pantei, auzim un hohot de rîs venind din față, de la șofer. Ne uităm curioși și vedem o scenă de vodevil. Mirela, soția lui Dorin, era urcată pe capota Trabantului, ca să-i dea stabilitate, iar el, încerca în zadar să pornească motorul. Ne-am agitat, le-am spus la toți că sînt prietenii noștri, ne-am dat jos, și așa cum era firesc — unii îmbrăcați de revelion — ne-am apucat să împingem mașina lui Dorin, care, în sfîrșit, a pornit. Dar el, cînd a văzut-o pornită, nici că a mai avut curajul s-o mai oprească să-și ia și nevasta. A fugit cît a putut de repede, doar cu copilul și pînă la 1400 nu s-a mai oprit. Noi ne-am urcat la loc, am luat-o și pe Mirela care plîngea. L-am găsit în capul pantei, sus, la Cabană, am luat din nou relații, nici poveste de drum de mașină pînă la Padina. Am lăsat Trabantul la Cota 1400 și am pornit pe jos, printr-o zăpadă pînă la genunchi, spre Vîrful cu Dor. Pe

la ora 10 urcasem probabil primii 100—120 m., mai mult nu cred să fi fost, în momentul în care unul dintre noi a zis :

— Pe-aici ne mănîncă lupii ! Nu ne-au trebuit nici zece minute ca să fim înapoi la cota 1400. Am încercat, în zadar, să obținem locuri pentru noaptea aceea, la cabană. A trebuit să ne întoarcem în Sinaia. La ora 12, în noaptea de revelion, umblam toți cinci ca o bandă disperată, fără adăpost, fără mîncare, înghețați tun, cu un copil mic după noi, care plîngea întruna că vrea la Cornel, frate-său. Să ne întoarcem noaptea la București, obosiți de atîta sport de iarnă, pe ceața aceea adîncă, nu putea fi vorba. Am încercat să dăm o telegramă la Padina, să nu ne mai aștepte. Am fost luați drept nebuni, dacă ne închipuiam c-ar putea să ducă cineva telegrama noastră în noaptea de Anul Nou. Cabana nu avea telefon sau telefonul nu mergea, nu mai știu. Cu nimic n-am avut succes.

După încercări de tot felul de a ieși din situația nemaipomenit de critică, soțul meu își amintește că frate-său, Costică, e naș la o nuntă în Brașov. Telefonăm acolo, fără vreo speranță, dar șansa, șansa noastră și neșansa nuntașilor, a făcut să-i găsim, iar ei, mai mult sau mai puțin bucuroși, ne-au poftit să venim acolo. Era, desigur, o rezolvare, dacă nu țineam cont că noi eram îmbrăcați de munte, iar nunta era de-o eleganță grozavă. Cumnată-mea cheltuise o groază pentru rochia ei și pentru costumul lui cumnatu-meu. Mireasa era dintr-o familie de nemți, iar ginerele dintr-o familie de popă. Faptul că eram îmbrăcați de munte n-ar fi contat poate chiar atît de mult, însă Dorin, Mirela și Săndel aveau pe ei numai haine confecționate de Dorin. El, deși avea o meserie, era inginer electronist, nu admitea nici un fel de lucruri care n-au trecut prin mîna lui. Acasă nu primea nici un lucrător. Făcea el totul. Dacă era nevoie de tîmplar, de exemplu, pentru reparat un bufet, căruia îi căzuse o ușă, ceva, el smulgea ușa, o ascundea undeva, după bufet, dregea urmele ei și transforma bufetul într-un raft. Nici n-ați crede, dar mergea și așa. Odată i s-a stricat un fasung la baie. Să cheme el pe cineva ? Nici vorbă !

— La mine în casă nu va intra niciodată un alt specialist !

A luat un ciocan, s-a urcat pe un scaun și a vrut să meșterească la fasung, să-l repare. Din păcate, un picior al scaunului, proptit pe o grilă a grătarului de lemn de pe podeaua băii, a alunecat. Dorin, ca să-și mențină echilibrul, s-a sprijinit de oglinda de deasupra chiuvetei, ciocanul i-a scăpat din mînă, a căzut în chiuvetă, pe care a spart-o, el s-a repezit cu o mînă să prindă ciocanul, cu cealaltă a tras prea tare în oglindă, aceasta s-a desprins din șuruburi, a căzut și s-a făcut praf și, odată cu ea, a căzut și el, și-a spart capul de cadă. Am uitat să precizez că la fasung nici n-apucase să ajungă. Așa că a rămas nereparat, în schimb, în mai puțin de un minut, baia era distrusă catastrofal, iar el rănit ca la război.

Și totul dintr-o mare bunăvoință și din prea multe idei. De exemplu, într-o delegație la Londra, el și cu încă trei colegi au fost uimiți de prețul transportului cu autobuzele. De la hotelul unde fuseseră cazați, pînă în centrul Londrei unde aveau treburile, era o distanță bunișoară, vreo 30 de km. și costa

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

— Am vrut să-mi dresez cîinele să latre, atunci cînd vrea să mănînce... Săptămîni întregi m-am chinuit cu el !

— Și, ai reușit ?

— Nu ! În schimb, pînă nu latru eu, nu mănîncă !

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

mult al naibii. Dorin a găsit imediat o soluție.

— Mergem pe jos. Consumăm pingelele din țară, nu valuta englezească. Sau cumpărăm un microbuz. Unul de ocazie, din toate diurnele noastre ; pe parcurs îl mai aranjez eu și la sfîrșit îl vindem cu suprapreț.

Să-și dea diurnele n-au fost de acord. Să meargă pe jos, treacă-meargă. Și au pornit. Nu la plecare, dimineața. Nu se putea, îi vedea lumea și se și grăbeau. Seara, la întoarcere. Au mers ei 10—15 km, au obosit, s-au așezat să se odihnească. Dorin iar cu o idee :

— Hai să ne descălțăm și ne încălțăm la loc înainte de a ajunge. Ne mai răcorim picioarele și facem și puțin sport.

În halul în care erau de obosiți și de rupți de picioare, au îmbrățișat imediat noua idee. Au mers, s-au apropiat de hotel și cînd au început să riște să fie observați, s-au așezat să se încalțe. Dar nici poveste să le mai încapă picioarele în pantofi. Se umflaseră ca niște pîini. Disperați, și-au pus ciorapii, și-au ascuns pantofii, au ajuns, au intrat tiptil, iar a doua zi au trimis boy-ul să le cumpere patru perechi de pantofi englezești cu 2—3 numere mai mari decît cele obișnuite. Pînă la plecare, picioarele nu li se desumflaseră complet. Pantofii vechi le erau încă mici, cei noi le lătrau în picioare.

Cine era cel mai revoltat ? Tot el.

— Vedeți dacă n-aveți spirit comercial ? Dacă luam microbuzul eram în cîștig, nu în pagubă.

Întotdeauna umbla după cîștig, dar nu prea avea noroc. La o altă plecare în străinătate, de astă dată în excursie, se ținuse de capul nostru o săptămînă și ne tot întreba :

— Ce merge măi, în Grecia ?

— Ce să meargă ?

— Adică, ce se poate vinde ?

— Habar n-am.

— Hai, că voi ați fost. Cum v-ați descurcat ?

— Ne-am descurcat, pe dracu ! Ce ne-a dat ACR-ul și am mai avut vreo două adrese de la niște greci din Galați. Dar sînt zgîrciți ai naibii. Nici o mîncare nu ne-au dat.

— Mă, dar proști sînteți ! Păi, oriunde se găsește ceva care-i interesează pe localnici. Ce crezi, pantofi ar merge ?

— Măi, nu cred. Aveau pantofi.

— Atunci nu iau pantofi. Cu pantofii am mai avut odată ghinion. Cînd am fost în U.R.S.S. prima oară, m-am dat de ceasul morții că n-am luat cu mine pantofi și cisme Bürger. Se căutau grozav. Cînd am mai plecat am cumpărat o valiză. Măi, ai dracului, unul n-a mai vrut pantofi. Am venit cu ei înapoi. Un an de zile, am tot vîndut la ei. Am și acum. Din ei port și azi.

— Vezi să nu mai pățești așa ceva !

— Nu ! Acum știu să aleg. Dacă tu nu știi, o să mă interesez la alții.

După un timp :

— Am aflat ! Timbre ! Asta merge ! Timbre !

— O fi, zic eu. N-am auzit.

Din informația asta, Dorin a devenit filatelist. Cumpărase de 2000 de lei timbre. Grecii nici n-au vrut să audă de timbrele lui. În toamnă, tîrziu, după terminarea excursiei, îl văd lîngă blocul Turn, acostînd pe unul și pe altul. Mă opresc să văd ce l-a apucat.

— Vînd și schimb timbre, m-a informat el. N-ai idee ce activitate interesantă și rentabilă este.

Preocupat mereu de afaceri, într-o vară, studenți fiind, și el și Mirela, au cumpărat, la mare, o fabrică de umplut sifoane. Și mergea. Dar i s-a părut lui că ia prea puțin pentru gogeamite sifonul. Mai mult nu putea lua, că era preț fix. Atunci i-a propus soției să vîndă sifonul cu paharul, că revine mult mai rentabil Dar ea, neavînd același spirit co-

mercial, n-a reuşit deloc. Dădea un pahar şi nu lua neapărat banii pe el. Era prea puţin, clientul nu avea mărunt. Accepta o simplă mulţumire. Nu aveau aceeaşi optică. Pentru el, era „gogeamite" sifonul, pentru ea era, „un pic de apă". De atunci şi-a propus să divorţeze, s-o lase, ca ineficientă. Între timp, însă, s-a complicat. Ea i-a făcut doi copii. Greutăţile creşteau. Nu le ajungeau banii. El intrase în serviciu, dar ea mai avea mulţi ani de şcoală. Era la arhitectură. La un moment dat, el o determină să se retragă de la Arhitectură şi să intre la Agronomie, să se mute la ţară, să devină fermieri. Ea acceptă. Şi după terminarea facultăţii se mută într-adevăr la ţară. Ştiu asta de la Olga, care nu mă crezuse niciodată cînd îi povestisem de Dorin.

— Aşa spui tu ! Dar le înfloreşti, fără îndoială !

Am fost nevoită să o conving prin propria ei experienţă de „originalităţile" lui. La o masă unde ne aflam cu toţii, el lua cu mîna orice mîncare, îşi vîra degetele în borcanul cu smîntînă, şi le lingea copios şi le vîra din nou, spre scîrba generală. Îmi aduc aminte pe loc de rezerva Olgăi cu privire la adevărul spuselor mele şi-i sugerez :

— Ai putea să-i dai şi Olgăi. Îi place grozav smîntîna.

— Da ? Şi imediat îşi curăţă degetele cu limba, le vîră în smîntînă şi se repede la gura Olgăi ! Ea se apără, el insistă, eu, cu perfidă gentileţe, îl încurajez :

— Dă-i dragă, îi place ! Îţi spun eu !

Ea n-a mai avut nici o ieşire, nici o şansă de repliere, era pe scaun, la masă, el, ca un dentist, în picioare îi ţinea capul, voia cu orice preţ să-i facă pe plac, să-i dea smîntînă, nu ştiu cum face ea, voia să spună ceva de refuz, dar el reuşeşte, fericit să-i vîre degetul plin de smîntînă. Nu se poate descrie privirea asasină ce mi-a aruncat-o Olga, hazul nespus de la masă şi bucuria lui Dorin care nu lua în seamă nimic din toate astea, ci o întreba cu ochii şi cu capul, nu dacă, ci cît de mult i-a plăcut. Nu-şi făcea probleme din nimic. În localitatea în care se instalase ca „intelectual generos" ce se mută la ţară, funcţiona ca un antreprenor general. Lua şi dădea orice, fără să ţină cont de legi, a construit un bazin de înot cu dimensiuni olimpice, pentru fiul lui cel mare, care avea într-adevăr reale aptitudini de campion, numai că acesta nu s-a mutat la ţară ci s-a căsătorit în Bucureşti, aşa că în bazinul olimpic înoată şi acum raţele şi gîştele locale.

Îşi iubea mult copiii. Odată, din cauza unuia din copii a muşcat un ţigan. Eram împreună la un restaurant pe malul lacului. Veneam în corpore de la sala Floreasca, de la antrenamentele copiilor. Cei mici se jucau, noi beam o bere. La un moment dat vine Cornel, fiul lui Dorin, plîngînd :

— Tată, ne-a bătut unul !

— Care, tată ! strigă Dorin, care şi aşa era amator de un scandal cît de mic, darmite de unul mare şi motivat.

— Ăla ! arată Cornel spre un ţigănel aflat ceva mai departe.

— Stai că-i arăt eu lui ! Şi o ia la fugă în direcţia băiatului vinovat. Sigur că nici acesta n-a stat pe loc. Şi a început o goană nebună printre mese, printre scaune, pe după pomi, răsturnau, răsuceau oameni, copii, ţiganul o lua spre un gard şi

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

— Adu-mi, te rog, două sandvişuri şi-o sticlă de vodkă !...

— Nu-i cam multişor ? — întrebă ospătarul.

— S-ar părea că ai dreptate... Adu-mi numai un sandviş şi-o sticlă de vodkă !

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

se pregătea să-l sară, cînd Dorin se aruncă pe picioarele lui ca la rugby, i le prinde cu amîndouă brațele și în clipa aceea auzim un răcnet furios. Ce se întîmplase? Dorin, înfuriat peste măsură, își înfipsese dinții în călcîiul gol al țiganului.

Își iubea și nevasta, deși nu prea era mulțumit de ea. La un moment însă, s-au certat și au hotărît să se despartă. Ea i-a propus să divorțeze, să fie totul legal. Dar nu era el omul care să se împiedice de lege. Și-a luat altă nevastă, a poftit-o și pe soție să-și ia un alt bărbat și au trăit așa, fiecare cu altcineva. Dar noua lui nevastă s-a apucat să-i facă un copil. Degeaba i-a spus el că mai are doi și-i ajung, ea a mers înainte cu ideea ei fixă. Se apropia nașterea, el nu era nici căsătorit, nici divorțat, era un adevărat balamuc în viața lor.

Părinții fetei-mame voiau s-o ia înapoi acasă, vedeau bine că nu e treabă serioasă. El, nu și nu, că se însoară cu ea. Și ca să fie mai convingător, a hotărît să ia treaba de la cap. A trimis-o pe ea acasă la ei, urmînd ca el să vină s-o ceară la părinți. Și ca să vadă ei că el e om serios și vrea să divorțeze de Mirela, a rugat-o pe aceasta să meargă la pețit cu el, împreună cu amantul ei. Și chiar s-au dus. Au tras la un hotel, amantul, jenat, a venit să locuiască cu el în cameră, el, generos, l-a trimis la Mirela. Numai că a doua zi, cînd au intrat la părinții fetei, aceștia doar nu i-au opărit cu apă fiartă. I-au dat afară ca pe niște nebuni ce erau. El a fost foarte decepționat. A plîns la pieptul Mirelei, a rugat-o să-l înțeleagă, ea l-a înțeles, nu se știe cum, amantul a înțeles și el ce-o fi avut de înțeles, s-a simțit, a plecat, iar ei au rămas împreună.

Acesta era omul cu care am intrat în casa nuntașilor, care erau puțini, eleganți, gomoși și cu o masă regească.

Ne-am făcut loc cu coatele, ne-am așezat și ne-am pus pe mîncare și pe băutură.

Dorin nimerise lîngă naș, lîngă cumnatu-meu. În fața lui era o cană de vreo doi litri de vin. El o ia și bea din ea. Costică, nașul, îi spune:

— Dacă ai băut din ea, e a ta. În sens de higienă, voia el să zică. Dar Dorin a dat altă semnificație cuvintelor lui. A înțeles că este bărbătește, dacă ai băut dintr-o cană, s-o bei pînă la fund; și a băut-o. Cu asta s-a terminat și nunta nemților. El, înghețat și obosit din lupta cu munții și Trabantul, s-a îmbătat pe loc și a început să țipe, să cînte, să imite toate animalele domestice, să danseze în ciorapi și în șalvarii cusuți de el. Stăteau nuntașii, pieriți, lipiți de scaune și de pereți, cu o frică nebună întipărită pe față. În goana lui fericită prin casă a găsit un tort cu frișcă, pitit de bieții oameni într-o fereastră, să-l mînînce, probabil, după ce scăpau de noi. L-a luat, a plesnit cu palma în frișcă, de au sărit mii de stropi pe toată lumea, apoi i-a luat pe toți la rînd și i-a spălat pe față cu frișcă. Exact ca în Stan și Bran. Și rîdea, rîdea. Și ei, încremeniți. Și noi, care-l adusesem, să murim de rușine.

Din cinci în cinci minute, eu îl rugam:

— Hai, Dorine, să plecăm! Gazdele așteptau cu speranță. Dar nimic. Nici nu mă lua în seamă.

Pe la cinci dimineața m-a observat. Și la o nouă rugăminte a mea, îmi răspunde:

— Unde vrei să merg, cucoană! Ce, ești nebună? Nu vezi că sînt beat?

Trebuie să vă spun că toată lumea i-a dat dreptate. Se obișnuiseră cu el. Unii începuseră să se și amuze. Acum, eu eram nebuna, că voiam să pun la volan un om beat.

Într un tîrziu, s-a îndurat şi l-a eliberat. Am plecat. În neştire. El înainte, doar cu Mirela. Noi, după el, cu copilul lor. N-am avut curaj să-l lăsăm în maşina lor. Şi bine am făcut, că el mergea din gard în gard. Pe la Predeal s-a oprit în dreptul unei case.

— Aici dormim !

— Îi cunoşti ?

— Da ! Şi a intrat. A sculat din somn doi bătrîni, i-a sărutat, le-a urat „la mulţi ani !" şi i-a anunţat că el, familia şi prietenii lui vor dormi acolo. Bătrînii au dat să spună ceva, dar el i-a întrerupt spunîndu-le că aşa s-a înţeles cu fiul lor. I-a luat repede, ne-a băgat pe toţi în casă, ne-am culcat, peste cîteva ore ne-am trezit. Bătrînii stăteau speriaţi pe prispa casei.

— Cine sînteţi, maică ? ne-a întrebat.

— Prietenii prietenului fiului dvs.

— Al fiului nostru ! Dar noi n-avem copii.

— Păi Nelu, cine e ?

— Nu ştiu, maică !

— Nici pe Dorin nu-l ştiţi ?

— Nu, maică !

Am simţit că mi se taie picioarele. S-a sculat şi Dorin, treaz, bine dispus. I-a zărit pe cei doi bătrîni.

— Ce-i cu ăştia aici ? ne-a întrebat pe noi.

— Sînt gazdele. Spun că nu te cunosc.

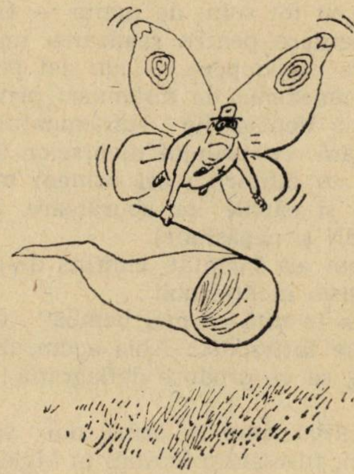
— Nici eu nu-i cunosc.

— Păi n-ai zis că eşti prieten cu fiul lor ?

— Da, dar nu-s ăştia. Erau unii din Sinaia. Hai să mergem.

Le-am cerut scuze, le-am plătit, le-am mulţumit, am înjurat în gînd pe Dorin, Padina, revelionul, naşul, tot, tot.

De enervare eu am făcut un fel de pareză pe obrazul stîng. Trei săptămîni mi s-au zbătut ochiul şi obrazul, am crezut că aşa voi rămîne. Cel mai îngrijorat era Dorin. Venea mereu să se intereseze dacă mi-a trecut. Dar cînd îl vedeam, obrazul mi se zbătea şi mai tare. L-am rugat cu lacrimi în ochi să mă lase o vreme în pace, să nu mai vină pe la noi, că poate am noroc şi-mi trece. A suferit, dar ne-a lăsat, a încetat şi obrazul meu, însă am o continuă teamă. Dacă-mi mai face o treabă ca aceea de la nuntă, dau în parkinson.

Desen de Matty

— De ce te uiţi într-una cu binoclul ?

— Urmăresc o pereche de îndrăgostiţi, tocmai se sărută !

— Asta-i treaba lor... Mai bine uită-te la nevastă-ta !

— Păi tocmai asta fac în clipa de faţă...

VLAD MUŞATESCU

CĂLĂTORII LITERARE

50% non-fiction

Răscolind prin geamantanele, lăzile de zestre şi „canistrele" mele burduşite cu tot soiul de notiţe — fişe documentare pentru realizarea unor viitoare capodopere, — am dat peste o sumedenie de însemnări privitoare la deplasările subsemnatului prin ţară, cu prilejul diverselor întîlniri cu cititorii (acei oameni minunaţi şi cărţile lor zburătoare, de tip OZN şi negăsibile).

Mi-am zis încîntat, cuprins de-un entuziasm inexplicabil :

— Ia te uită ce mai bombă ! Cu explozie întîrziată... Abia acum, după ani, se va produce deflagraţia !

Cu cîtva timp în urmă, doi sau trei ani, fuseserăm invitaţi în Moldova. Cîţiva scriitori reprezentativi. Unul şi unul. Iar doi dintre noi, chiar cît doi. Eu şi cu Stepan Tcaciuc cîntăream peste două chintale şi jumătate (carne, fără os). Restul, aproape normali. Al. Papilian, Iosif Naghiu şi Adrian Cernescu, la un loc socotindu-i, reprezentau circa 1/2 din greutatea formaţiei noastre (nu ca valoare).

Am plecat cu trenul, în zori, avionul fiindu-mi total antipatic. Dealtfel, nici nu ştiu dacă tîrgul respectiv avea aeroport. Şi chiar de-ar fi avut, eu unul nu mă urc în avion nici mort. Nu că mi-ar fi frică, dar mă enervează stewardesa, cu insistenţa ei de a-mi monta centura de siguranţă. Ca şi cum nu şi-ar da seama şi singură că dispozitivul respectiv nu mă poate cuprinde. Şi-apoi, de ce să pic de la 3000 de metri, cînd o pot face, foarte comod, de la un metru şi ceva ! Şi mai mă supără un lucru — avioanele n-au vagon restaurant.

Eram tuscinci în compartiment. Dispuşi să aţipim şi să cucăim oleacă, pînă la sosirea noastră în localitatea cu pricina.

Aiurea ! Cinci eram, cinci ceasuri am tot sporovăit. Incontinent, fără pauză de masă. Şi tare-aş fi servit un minidejun de dimineaţă. Noroc că-l aveam pe Tcaciuc cu noi, căruia îi dăduse nevastă-sa cîteva sandvişuri, să le aibă la drum. Din păcate, dietetice şi ălea.

În orice caz, cînd am debarcat în gara P.N., unde ne aştepta un reprezentant al Comitetului pentru cultură, care l-a scuzat pe şeful suprem, acesta fiind prins pe faza judeţeană a unui „Festival", şi care s-a recomandat : „Dim. Pristoche, bibliotecar municipal, metodist şi poet, debutat de «Luceafărul», la «poşta redacţiei»" — prima informaţie pe care i-am solicitat-o a fost :

— Hotelul la care vom fi cazaţi are şi dependinţele necesare pentru reîmprospătarea călătorilor ?...

— Dar bineînţeles ! — ne-a răspuns cavalerul însoţitor. La ce vă gîndiţi : toaletă sau restaurant ?

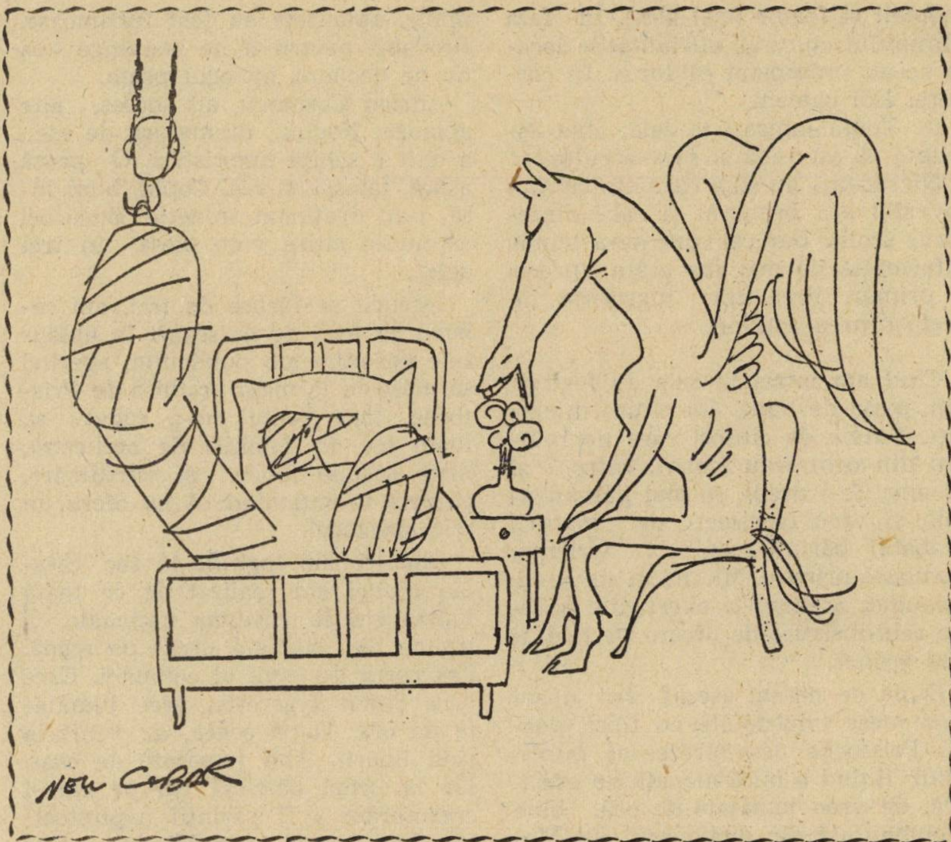
— Invers, iubitule, invers ! Haidem, cît mai urgent, la ultima problemă pe care ai pomenit-o, cu gură de aur !... — l-am mobilizat eu, simţindu-mi măruntaiele frămîntate de unele mutaţii metabolice anormale.

— Să nu ne grăbim, maestre ! — m-a temperat Pristoche. Intrăm în cazare, conform regulamentelor hoteliere, abia de la ora prînzului în sus...

— Şi-n jos, ce-i facem ? — s-a interesat Stepan Tcaciuc pe care-l sărăcisem de merindea de-acasă.

— Am putea să ne interesăm ! — ne-a declarat poetul local.

Cu bagajele după noi, am pătruns în restaurantul hotelului. Ţipenie de

om. Nici clienţi, nici ospătari. Era trecut de zece (ante meridian). Într-un tîrziu s-a ivit totuşi un ajutor de debarasor, care s-a răstit corespunzător la noi :

— Ce vreţi ?...

— Cîte un ceai şi celelalte ! — a precizat Adrian Cernescu.

— La ora asta ?... N-avem !

— Atunci, fă-ne nişte ochiuri la capac...

— Nu se poate... Ouăle sînt la responsabil, iar tovarăşu' e-n şedinţă !

Demoralizaţi, am băut cîte un „pepsi",avînd şi energie, la chioşcul de răcoritoare calde (din lipsă de gheaţă). Plus nişte „eugenii". Atît de dure, încît simţeam cum îmi umblă prin gură măselele mele de jumătate oltean.

Pristoche, probabil din compasiune, mesteca şi el, cu abnegaţie.

După ce ne-am preluat camerele şi ne-am spălat de oboseala drumului, am coborît în hol. Unde ne aştepta însoţitorul. Lejer indispus, ne-a comunicat că sîntem aşteptaţi de peste 600 de cititori, în comuna Mîrcina, din apropierea oraşului, şi care cu greu putuseră fi adunaţi. Tot din pricina fazei judeţene.

— Dar e-aproape unu, nu gustăm nimic ? — l-am chestionat pe poet.

— Nu ! Sper să fi organizat cei de la Mîrcina ceva...

În Mîrcina am ajuns, cu chiu cu vai, bine sănătoşi. Însă măcinaţi de

— Minunat lucrător ! Lucrează cît pentru doi...

— Cine-i al doilea ?

— Eu !

îndoieli și foame (mai ales). În fața căminului cultural, oficialitățile locale ne-au întîmpinat călduros. In corpore. Doi oameni.

— Toată lumea-i în sală, abia așteaptă să vă vadă și să v-asculte!

Nici astăzi nu știm care din cei doi tovarăși era primarul și care directorul școlii. Dar cel care ne-a trimis informația de mai sus arăta precis a primar. Prea era îngrijorat de desfășurarea acțiunii.

Cînd am intrat în sala de festivități, plină de lume, am rămas înlemniți. Sutele de cititori care ne mîncau din ochi erau școlari. Între 7 și 12 ani. Ce-i drept, se mai găseau acolo și vreo cincizeci de maturi, probabil părinții copiilor. Oricum, frumoasă primire. Minute în șir ne-au aplaudat, asistînd la exercițiile noastre echilibristice de urcare pe podiumul scenei.

După ce ne-am așezat în dosul unei mese împodobite cu flori, poetul Pristoche ne-a prezentat publicului, ținînd o mică alocuțiune eseistică, de vreo jumătate de oră, bine documentată din dicționarul lui Marian Popa (ediția I, în care eu nu figuram).

Apoi am fost invitați să ne „producem". Dar ce să citească Papilian unor copii? Fragmente din „Micelii"?... Sau Naghiu, vreun act din „Misterul Agamemnon"?

Ne-a salvat Alex. Papilian, care-a avut o inspirație de geniu, propunînd să cîntăm cu toții, în cor, prezidiu și spectatori, datorită stării meteo de-afară: „Vine, vine primăvara, floricele pe cîmpii, hai să le-adunăm copii!..."

A fost nevoie de intervenția lui Pristoche, pentru a îmbuna copiii să renunțe la bucuriile muzicii. Dacă ar fi fost după ei, am fi ținut-o tot așa, pînă-n seară.

Apoi a citit Stepan Tcaciuc. Cîteva strofe din „Luceafărul". De Mihai Eminescu. În ucraineană. Traduse de domnia sa. Deși nimeni, poate exceptîndu-l pe Tcaciuc, nu-nțelegea nimic, aplauzele au fost furtunoase. Probabil pentru a ne convinge să nu ne declame întregul poem.

Adrian Cernescu, alt succes, alte aplauze. Naghiu, dramaturg de idei, a citit o schiță umoristică. O proză aspră, tăioasă și rea. Copiii, buni însă, l-au ovaționat frenetic. Bucuroși că nu le citise vreo piesă în trei acte...

Întrucît se făcuse de trei, am coborît cu toții de pe scenă, în aplauzele generale ale publicului, sperînd să mergem la masa promisă de Pristoche. Însă poetul ne-a rugat să luăm loc, în fotoliile de orchestră, niște scaune labile și scîrțîitoare, gazdele intenționînd să ne ofere un mic spectacol.

Onorați, am înghițit în sec. Și-abia atunci am realizat de ce toată lumea era în costume naționale. O treime din sală s-a urcat pe scenă. Era corul de copii al comunei. Care ne-a cîntat îngerește, vreo jumătate de oră. După aceea, au venit la rînd tinerii. Altă jumătate de ceas. Iar la urmă bătrînii, cei pe care-i crezuserăm a fi părinții năpîrstocilor. Trei coruri avea Mîrcina. Dar și trei echipe de dansuri. Tot pe vîrste. Care s-au succedat pe scenă într-un timp record, contra cronometru. Maximum o oră. Amețisem de-atîta mișcare. Cînd urca o parte din sală pe scenă, cînd cealaltă. Numai noi înțepeniserăm. Parțial. Deoarece mîinile ne aplaudau frenetic. Artiștii locali erau excelenți.

În sfîrșit, pe la patru și jumătate, primarul (sau directorul) ne-a poftit să vizităm școala. Pînă avea să se-ntoarcă autobuzul nostru, care pleca la oraș cu echipele de dansuri și corurile. La faza județeană din P.N. Ceea ce văzuserăm, de fapt, fusese o repetiție generală de verificare.

Pentru a-l salva pe Pristoche, mai din milă, mai din silă, în cabinetul directorului ni se întinsese o masă, ca la botul calului, compusă din ce-apucaseră s-aducă de-acasă gazdele noastre. În pripă, bineînțeles.

Cîteva ouă fierte, o bucată de slănină afumată, trei conserve de pește chinezesc și patru sticle de vin negru (bulgăresc). Deși umblă vorba că-s un mare mîncău, ei bine, abia de-am atins bucatele bieților oameni. De rușine, îmi paralizaseră reflexele foamei.

Cînd am ajuns la hotel, restaurantul era închis. Pînă la ora 8. Cînd urma să aibă loc o nuntă. Dacă mai rămînea vreo masă liberă, se va găsi și pentru noi cevașilea de-ale gurii.

S-a găsit. Și masă, și-o mixtură de cărnuri fripte. Probabil din prisoasele sărbătorescului eveniment. Frînți de oboseală, nedormiți și flămînzi, am masticat ca niște somnambuli. Asta cînd orchestra nuntașilor mai făcea cîte o pauză, și ne-auzeau ospătarii. Altminteri, ar fi trebuit să mîncăm fără furculițe și cuțite.

Am adormit pe la miezul nopții, în camerele noastre, legănați de bubuiturile grupului ritmic al formației orchestrale de rock and roll. Pînă s-a crăpat de ziuă.

La nouă dimineața trebuia să vină Pristoche, cu biletele pentru accelerat, să ne expedieze la București. De-aceea, la opt fără un sfert eram cu toții în sala restaurantului. Unde se făcea curățenie generală. Speram să bem și noi o cană fierbinte de ceai.

— Ceai ?... La ora asta, după nunta de-astă noapte ?... N-avem... Iar ouăle sînt tot la responsabil ! Mai așteptați și dumneavoastră pînă la prînz, cînd se deschid celelalte localuri. Noi închidem...

Tcaciuc l-a lămurit imediat pe-atît de amabilul ajutor de debarasor, același care ne primise cu o zi înainte :

— Prînzul o să-l luăm în vagonul restaurant ! La 9,13 plecăm. Cu acceleratul !...

— Îndoi-m-aș și n-am cui ! — s-a mulțumit să-i răspundă bălanul ofician. De două luni e suspendat. Aveți la patru un personal... Bun și ăla, că altul nu se există...

Dim. Pristoche n-a mai apărut. Deloc. Nici la nouă, nici la prînz, nici la patru. Papilian, cu o ocazie, a decolat spre Iași. Tcaciuc, mare inspector pe la C.F.R., a plecat cu-o locomotivă „Diesel", lîngă mecanic. Vai de mama lui ! A mecanicului. Noi, ceilalți, neavînd pe nimeni la căile ferate, ne-am plimbat prin oraș. Ore de-a rîndul. Nădăjduind să dăm peste Pristoche. N-am dat. Am dat, în schimb, peste un local senzațional, curat și frumos amenajat. Cu ciorbă de burtă și tuslamale.

Pînă ce Naghiu și Cernescu și-au lichidat porțiile (că luaseră cîte două, ceea ce nu m-aș fi așteptat din partea lor), pînă ce mi-am terminat și eu ultima ciorbă rămasă, tuslamaua se evaporase. Fusese transportată peste drum, la sediul unde funcționa juriul fazei județene. Tot oameni, și-aceia.

În Gara de Nord, pe cînd ne luam rămas bun, Naghiu a ținut să-mi strîngă mîna. Bărbătește. Ca un halterofil. De era să-mi zobească falangele de dreapta. Eu fusesem cel care-l îmbiasem să se-alăture formației. Adrian Cernescu, de-așijderea, nici el nu m-a iertat. M-a îmbrățișat prietenește. Atît de țeapăn, încît am crezut că-mi dau sufletul.

Am priceput imediat frămîntările lor. Și le-am declarat ritos :

— Dragii mei, l-am chestionat și eu pe Pristoche, în coșmarul pe care l-am avut astă-noapte în tren, despre folosul unor asemenea întîlniri cu cititorii... Dar n-a mai apucat să-mi răspundă. Dispăruse și din vis, întocmai cum a dispărut din localitatea pe care-am vizitat-o. Am să-i dau însă un telefon, căci mi-a lăsat parcă un număr...

— Hai să fim serioși ! — a grăit zîmbind amar unul din colegii mei de breaslă, nu mai țin minte care. După cum ne-a petrecut la plecare, cred că-i numărul vreunui post telefonic desființat... La revedere, și să nu te mai văd în ochii mei. Cel puțin trei luni !

TUDOR OCTAVIAN

PRESTANȚĂ, NONȘALANȚĂ, MULT FARMEC MASCULIN

După o idee de Oprea Georgescu

Un bărbat, să-i zicem Ciuhurdeanu, lucrează la o fabrică, să zicem de burghie mici, și de vreo cinci ani, afară de faptul că e întrebat mereu de unde vine numele lui, nu i se întîmplă nimic interesant.

Numele lui Ciuhurdeanu nu vine de nicăieri, numai că asta-i foarte greu de explicat.

La fel de greu cum e și faptul că unui bărbat de treizeci de ani, cu studii superioare și cu lecturi, la timpul potrivit, din Balzac și alți autori de romane voluminoase, nu i se întîmplă nimic.

Colegii lui au zilnic ceva de povestit. Pleacă, de exemplu, într-o deplasare și în tren fac cunoștință cu o femeie emancipată, cu care discută, firește, despre dragoste ori, mai bine zis, despre chipul în care căsnicia ucide iubirea pasională. Cînd nu întîlnesc femei emancipate, se prăbușește avionul cu care ar fi urmat să zboare, dacă nu găseau bilet la vagonul de dormit. Sau nimeresc la hotel în aceeași cameră cu un actor de film — ce se vădește a fi un tip extrem de simpatic — și schimbă cărți de vizită.

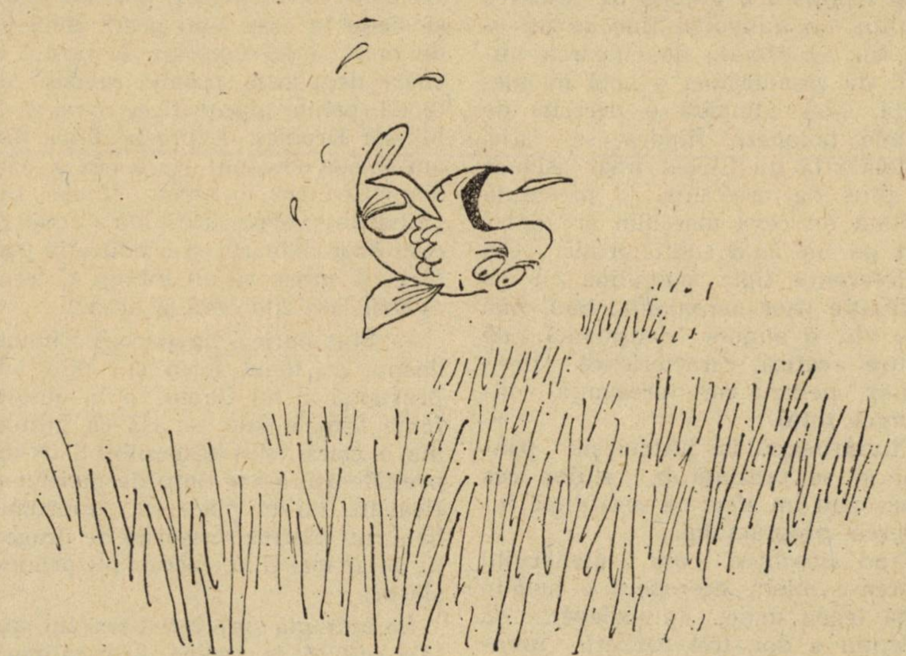
Ei istorisesc fel de fel de întîlniri surprinzătoare și coincidențe ce au loc la un milion de cazuri odată, lăsînd să se înțeleagă că, deși sînt salariații unei fabrici de burghie mici, se găsesc în pragul unui eveniment. Că viața lor, de aici înainte, va avea alt sens. Ei sînt, adică, destinați unei alte existențe, iar schimbarea e iminentă.

Ciuhurdeanu călătorește și dînsul mult, în tren cunoaște numai persoane în vîrstă, în hoteluri împarte odaia cu reprezentanții unor fabrici de pompe mici sau de cazane mici și singurul lucru care-l face într-o bună zi să cadă într-adevăr pe gînduri, pare, în prima clipă, să n-aibă nici o însemnătate.

E cu treburi la Huși, timpul se scurge anevoie și seara, mai mult din plictiseală, după ce vede un film muzical bulgăresc, în care un inginer șef, ce se împotrivește progresului tehnic, vorbește în hexametri și cîntă, Ciuhurdeanu se dezbracă în pielea goală, ca niciodată, și merge la baie să facă un duș.

Hotelul e dat în folosință de curînd, recepționera poartă o uniformă țeapănă, cu miros de var proaspăt, așternutul miroase a tencuială umedă, iar în baie, deasupra chiuvetei, spînzură o lampă cu neon atît de indecent strălucitoare, că-ți vine să zici „pardon“ și să ieși imediat afară. Lumina ei e reflectată de faianța verde și, în oglindă, Ciuhurdeanu apare verde.

Oglinda aceea, neobișnuit de mare — fapt ce dovedește că proiectantul e la curent cu tendințele arhitecturii pe plan mondial — arată un om de culoarea malahitului și cu buze vinete. În plus, e limpede, fabricile de oglinzi nu știu care e situația în arhitectura noastră. Sticla a ieșit din valțuri cu valuri, imaginile unduiesc grațios la cea mai mică mișcare și-ți amintesc portretele robot de la poliție. Ciuhurdeanu se compune din mai multe părți. Dacă se lasă încet pe vine, spatele, altfel mare și mușchiulos, se vede mai strîmt ca pieptul. Cît despre cap, nu mai măsoară a șaptea parte din înălțime, cum recomandă tratatele privind trupul ideal de bărbat, ci o cincime. Cureaua de la pantaloni i s-a imprimat pe pîntec, privirea mai păstrează

H_2O ! H_2O !

Desen de Matty

parcă secvenţa finală din comedia muzicală cu inginerul şef opac la nou şi economistul Ionel Ciuhurdeanu, cu toate că e un om inteligent, nu pare. Îşi priveşte braţele şi se gîndeşte că pentru ce are el de făcut la birou, ar fi indicat un ins mai firav.

E pentru prima oară că economistul fabricii de burghie mici întîrzie atîta în faţa unei oglinzi.

Se încruntă, îşi umflă viguros obrajii, repede, voluntar, bărbia înainte, priveşte ironic pe sub pleoape.

Ce iese din toate acestea însă, nu-l mulţumeşte deloc : un bleg cu o bărbie energică sau un bleg cu obrajii plesnind de sănătate. Plictisit de propria-i înfăţişare, de care n-ar fi făcut niciodată caz, dacă nu se ivea ocazia să se vadă fragmentat şi verde, Ciuhurdeanu se întinde în pat cu mîinile sub cap şi, după vreun ceas de meditaţie, ajunge la concluzia că un bărbat, dacă vrea să fie luat în seamă şi să i se întîmple ceva — indiferent ce, fiindcă o schimbare, cu excepţia evenimentelor catastrofale, e întotdeauna şi o şansă — trebuie să joace un rol. Să se poarte o vreme ca şi cum ar fi altul.

*

Rubrica de anunţuri de servicii a ziarului „Avînt nou", la care-i abonat, publică un post de contabil de secţie la un institut de proiectare pentru aparate mici. Ciuhurdeanu întreabă un amic dacă merită să plece de la burghie şi acesta îl asigură că merită, fără îndoială, deoarece la proiectare dai, oricum, peste o mulţime de muieri.

Ciuhurdeanu se pregăteşte cîteva zile pentru rolul cel nou.

Soţul îşi trezeşte panicat nevasta :

— Arde ceva, îmbracă-ţi imediat halatul !

— Vernil, sau rose-bonbon ? Care din ele ?...

Își cumpără o cămașă de culoarea untului, cu dungulițe fine de un ocru fin. O cămașă de culoarea untului dă întotdeauna o notă de eleganță. Mai cumpără o pereche de bretele poloneze, fiindcă, se știe, bretelele la un bărbat tînăr asigură un plus de prestanță. O prestanță dublată de ceva masculin și deferent pe un fond subtil erotic. Ori o deferență tipic masculină cu o motivație ușor nonșalantă. Sau, mai bine zis, o anume nonșalanță de natură erotică, caracteristică masculilor, pentru care prestanța înseamnă totul.

Ciuhurdeanu își lustruiește pantofii și se prezintă la slujba cea nouă, cam un sfert de ceas după începerea programului.

Cînd deschide ușa atelierului „Carcase mici", descoperă o hală în toată legea unde, într-adevăr, cu excepția a doi, trei bărbați, muncesc numai femei.

Ciuhurdeanu, conform scenariului compus cu migală, închide lent ușa în urma sa și întîrzie acolo, la intrare, mai mult decît s-ar cuveni. Pe urmă, înaintează doi pași. Doi pași, doar, cu mersul lui Henri Fonda din filmul „Un pumn de cenți pentru un paria", în scena unde-l întîlnește pe Quinn. Un Anthony Quinn care, cu toată prestanța lui de șef indian, are aerul unui ageamiu.

— Sînt Ciuhurdeanu, zice el rar, astfel ca r-ul să vibreze intens, iar h-ul să sugereze vuietul fumului pe un coș de cămin englezesc într-o iarnă pur englezească, plină de cețuri și mister. Pentru prieteni, pur și simplu Ionel !

Femeile încep să se dezmeticească. În atelier se petrece un lucru remarcabil, dar ce anume, ele încă nu înțeleg. Ciuhurdeanu privește pe deasupra zecilor de capete cu clăi de păr negru, galben și roșcat, pe deasupra măruntișurilor ce se îngrămădesc la planșetele desenatorilor și proiectanților, ori prin preajma lor : truse „Rotring", cești de cafea cu zațul uscat, țigări mînjite de ruj, creioane cu mină tare, borcane goale și sleite în care s-au găsit, pînă nu de mult, ardei umpluți de post, echere de plastic, poșete, reviste de modă, penițe topografice, romane de Mihail Drumeș. Expresia feței sale amintește obsedant pe aceea a lui Sean Connery în scena finală din „Sibaritul". Masca rafinată a unuia pe care doar humorul și o educație perfectă îl opresc să nu înhațe el totul, să mai lase cîte ceva și altora.

— Sînt burlac, precizează Ciuhurdeanu, cu tonul ferm și plin de prestanță al lui Gabin — în absolut toate filmele sale — așa că problema e clară : sînt disponibil ! N-am prejudecăți, n-am timp de pierdut cu fleacuri, nu-mi place să împrumut bani, nu păstrez scrisorile de dragoste. Și ar mai fi un lucru : nu primesc sfaturi.

Se îndreptă spre fereastra din spatele șefului de atelier, ia o călimară cu tuș, își mînjește degetul arătător și scrie mare, pe diagonala geamului, un număr de telefon. Ceea ce la altul ar însemna un apropo mai degrabă vulgar, la Ciuhurdeanu e nonșalanță pură pe partitura unei bărbății fără echivoc.

— Generoșii, mai zice el, sublinind de două ori numărul de telefon, din care tușul începe să curgă în pîrîiașe leneșe, n-au nimic de ascuns. Eu, fetelor, sînt un generos.

Dacă pînă atunci cuvintele și gesturile sale arată cît datorează unuia sau altuia din cei mai remarcabili seniori ai ecranului, propoziția ce-i marchează ieșirea, să-i zicem așa, din scenă, dovedește că din acel moment nu mai datorează nimic nimănui.

Este el, Ciuhurdeanu, numai el, dar în alt rol.

Unora le trebuie o viață ca să realizeze un final de act încărcat de prestanță. Ciuhurdeanu descoperă într-un hotel din Huși că pentru orice țel există o scurtătură. Cei cîțiva pași ce-i rămîn de străbătut pînă la biroul unde-i e dat să socotească prețul de producție al carcaselor ar trebui să fie filmați pentru o kinogramă a

majestăţii autoritare, respirînd splendoare şi deferenţă intelectuală.

Odată ajuns acasă, Ciuhurdeanu bea cu sete cinci sticle de bere. Rolul cel nou, s-ar părea, l-a deshidratat. Hidratat bine, Ciuhurdeanu îşi regăseşte curînd obişnuinţele. Întinde la uscat în balcon cămaşa de culoarea untului, se şterge cu un prosop de năduşeala de pe spate şi după ce înfulecă o jumătate de kilogram de salam „Bucegi" proaspăt, cu pîine şi roşii, dă drumul la televizor şi se lungeşte pe pat cu a şasea sticlă de bere în mînă. Urmăreşte, ca deobicei, toate emisiunile pînă spre ora douăzeci şi unu, după care decide să facă un duş. În vreme ce-şi contemplă pîntecul umflat de bere, sună telefonul.

— Ciuhurdeanu, zice automat Ciuhurdeanu.

— ...Iar pentru prieteni, completează un glas simpatic de femeie, pur şi simplu Ionel.

— Da, confirmă confuz Ciuhurdeanu, mi se mai spune şi Ionel.

— Domnule, face mai simpatic glasul, chiar n-ai nici o prejudecată ?

Ciuhurdeanu o asigură că n-are. După voce, femeia anunţă o persoană emancipată, una din fiinţele acelea care ştiu ce vor şi, mai ales, au o explicaţie a chipului în care căsnicia ucide dragostea pasională.

— Şi cît de disponibil eşti domnule ? rîde ea. Dar aşa, un rîs aţîţător. Ca Marlene Dietrich în „Îngerul albastru", în scena în care Unrat ştie că s-a ars.

— Păi, apreciază Ciuhurdeanu, conştient că nu procedează deloc ca un tip inteligent şi nonşalant, cu toate că inteligent, cum am mai spus, este, disponibil de tot.

Vrea să adauge că bea de unul singur bere, fapt ce vorbeşte clar despre gradul de disponibilitate al unui bărbat.

Femeia e insistentă. Şi lascivă. Ascultînd-o, Ciuhurdeanu se gîndeşte că numai o femeie care stă într-un pat mare cît o corabie şi poartă un halat care mai mult îi dezvăluie decît îi acoperă sînii, şi ei foarte mari, are tonul acesta, provocator şi insolent, dar nu lipsit de o anume graţie. O femeie elegantă şi fără prejudecăţi. Şi nonşalantă. O femeie cu reacţii tipice la o categorie, tipică şi ea : feminitatea întreprinzătoare.

— Domnule, zice femeia cea lascivă, sînt curioasă dacă rupi, într-adevăr, toate scrisorile de dragoste.

— Asta, îndrăzneşte Ciuhurdeanu, se poate verifica într-un singur fel.

— Să-ţi fac o vizită !

— Cam aşa.

— Bine, domnule Ionel... conchide femeia pe un ton mai mult decît promiţător. Ca Marilyn Monroe în „Unora le place jazzul", în scena în care izbuteşte să-l ameţească rău de tot pe Jack Lemonn. Şi pentru că nu-ţi place să ţi se dea sfaturi, îţi promit că n-am să-ţi dau nici unul. Te las — şi rîde fin, emancipat —, să te descurci singur.

Cînd, după o jumătate de ceas, se aude soneria, Ciuhurdeanu e de-acum îmbrăcat cu cămaşa de culoarea untului. Şi-a pus şi bretelele şi n-a uitat să-şi lustruiască pantofii.

Femeia poartă un balon alb şi zice vesel „Hello". Nu e nici urîtă, nici frumoasă. Ciuhurdeanu, deşi şi-a studiat atent colegele, pe aceasta nu şi-o aminteşte. Are în jur de treizeci de ani şi cînd deschide frigiderul, jucînd scena femeii de lume, care arde de nerăbdare să dea pe gît ceva tare, Ciuhurdeanu ştie sigur că o joacă pentru prima oară.

Eleganţa, nonşalanţa şi, mai cu seamă, farmecul masculin al economistului Ion Ciuhurdeanu au impresionat-o într-atît pe desenatoarea tehnică de la atelierul de „carcase mici", Lenuţa Constantinescu, încît, biruindu-şi, nici ea nu-şi poate explica în ce chip şi cu ce puteri, timiditatea, a hotărît că e momentul să răzbească în viaţă, ca atîtea altele, jucînd un rol. Iar Ciuhurdeanu este bărbatul pentru care face să renunţi, pentru o noapte, la orice prejudecată.

Lenuţa se dovedeşte a fi fecioară.

De felul său om de caracter, Ciuhurdeanu o ia de nevastă.

COSTACHE OLĂREANU

TRATATE ŞI FEMEI

Acum cîteva minute am primit o scrisoare de la un tip cunoscut cu vreo două săptămîni înainte la mare, căruia i-am citit, n-aş putea spune de ce, un bruion pentru un eseu asupra trupului femeiesc, pe care pretindeam că îl voi scrie neapărat. Bineînţeles, o joacă de-a mea, luată însă de el foarte în serios. Dovadă, scrisoarea.

Dar mai întîi să scriu cele cîteva idei schiţate de mine :

De făcut comparaţie, deşi banală, cu instrumentele muzicale. A se arăta, odată pentru totdeauna, că nu atît corpul în sine contează cît muzicalitatea *ochiului care îl priveşte (precum degetele unui pianist pe clapele unui pian oarecare). Dar ce înseamnă a avea un ochi* muzical? *Înseamnă, în primul rînd, a fi fost exersat pe pictura bună a lumii (de ce n-ar fi posibil ca o femeie, înainte de a se dezbrăca în faţa unui bărbat, să-l întrebe : „Ce muzee aţi vizitat, domnule ?").*

Apoi să aibă acea dexteritate a privirii, calitate rară, pe care nu o întîlneşti la mulţi, de a percepe amănunte arhitectonice ascunse la o casă, într-un pîlc de copaci sau în construcţia unui nor. Să mai aibă, pe deasupra, şi o practică îndelungată de documentarist, de om învăţat să consulte repertorii bibliografice, anexe şi note inframarginale dintr-o carte.

Cu aceste calităţi reunite şi cu şansa de-a întîlni exemplare dintre cele mai diferite ale speciei se poate spune că omul e cu-adevărat norocos.

Şi iată şi scrisoarea :

Lucrez ca documentarist la un centru de documentare medicală. Prin cele citite de dv, acum mai bine de două săptămîni cînd aţi avut amabilitatea să-mi împărtăşiţi cîteva opinii asupra femeii, luată, bineînţeles, mai mult ca trup, m-aţi îndemnat şi pe mine să reflectez puţin şi să vă scriu aceste cîteva rînduri.

În primul rînd, am fost frapat de faptul că printre calităţile enumerate de dv. pentru o bună percepere a femeii se numără şi aceea de a avea o îndelungată practică bibliografică şi documentară.

Oare aşa să fie ? Lucrez în branşe de aproape 20 de ani. Am, deci, o experienţă îndelungată şi pot să mă pronunţ cu oarecare competenţă în această problemă. Cunosc toate sistemele de clasificare din biblioteci iar de curînd mi-a şi apărut o lucrare de specialitate despre indexarea coordonată, tip nou de fişare bibliografică avînd la bază o grupare a informaţiilor pe cuvinte cheie. De asemenea, intenţionez să public şi un material foarte interesant despre indexarea alfa-numerică, o noutate în domeniul clasificărilor. După cum vedeţi, mă preocupă într-un grad înalt astfel de probleme. Ca să nu mai vorbesc despre experienţa mea în organizarea de biblioteci documentare (sînt, dealtfel, autorul unui proiect de sistem naţional care să includă toate unităţile documentare din ţară, organizate într-o concepţie unitară). Am şi inventat un model „step by step", adică, „pas cu pas", care să ducă la o reformare totală a informării şi documentării pînă în anul 2000. Asaltului tot mai nimicitor al informaţiei eu îi opun o administrare raţională, cu bănci de date, prognoze pe termen lung şi scurt, care să scutească omenirea de calamităţile, informaţiile şi informările de tot felul. Includ în sistemul meu, de bună seamă, şi fişierele particulare, totul transformîndu-se într-un organism bine structurat, adaptabil,

cu feedback-ul necesar, cu „intrări" și „ieșiri" minuțios prevăzute.

Iată de ce, domnul meu, teoria dv. privind necesitatea aptitudinii documentare și bibliografice în perceptarea justă a unei femei m-a tulburat peste măsură. Ea mi-a actualizat unele dintre propriile experiențe care dovedesc, fără putință de tăgadă, caracterul înnăscut al acesteia. Ne naștem cu aptitudinea documentară așa cum ne naștem cu ochi verzi sau negri.

Dar să vă arăt și în ce constă „metoda" mea, căci despre o metodă este vorba.

Încă din prima tinerețe m-am învățat să citesc femeilor paginile cele mai solide ale unor tratate și manuale de strictă specialitate care, prin caracterul lor savant, prin temeinicile note inframarginale, constituie adevărate puncte de referință într-un domeniu sau altul. Nimic nu poate să convingă mai mult o femeie decît aerul savant (real) pe care îl arăți. Și cum, de obicei, aceste lecturi se petrec în pat, în starea cea mai aparent potrivnică unei asemenea îndeletniciri, vă dați seama că și efectele sînt dintre cele mai contradictorii.

Merită a fi semnalat, în primul rînd, modul în care încerci să te distanțezi de obiectul concupiscenței tale, ca să zic așa, erudit și deci cu atît mai greu de realizat. Fie că citești paragrafe dintr-o istorie a logicii, fie că abordezi o pagină dintr-un serios tratat de semiotică, dar cu aceeași expresivitate, cu aceeași constantă preocupare pentru formularea concisă, ești pus din cînd în cînd în situația de-a te opri din lectură pentru à te asigura că femeia de lîngă tine ascultă, este atentă, urmărește firul ideilor. Ei bine, în acele mici pauze care durează nu mai mult decît timpul necesar pentru a lua o nouă gură de aer, este imposibil să nu observi detalii ale corpului alungit lîngă tine. Un fragment de coapsă, un genunchi, palpitul inimii în pielea dintre două coaste sau un picior în toată întinderea lui albă de cascadă înghețată pe căderea unei stînci, sînt tot atîtea elemente lamuritoare ale calității lecturii tale. Cel mai bine o femeie se citește prin intermediul unei cărți (însă, pe cît posibil, nu beletristice). Amestecul părților corpului ei în text, chiar o revărsare a textului peste ea, acest război continuu al corpului împotriva literelor scoase la iveală și măreția lui. Un corp de femeie e cu atît mai frumos cu cît rezistă mai bine tonelor de teorie, de documentație savantă și cercetare bibliografică severă.

Iată de ce vă dau dreptate și mă declar chiar un partizan înfocat al acestei teorii. Repet : fiabilitatea unui corp e dată de gradul de rezistență la lectura integrală a unui text. N-am putea oare pune într-o formulă matematică această aserțiune ? Gîndiți-vă ! Eu v-aș oferi bibliografia necesară, precum și bogata mea experiență în materie. Ar merita încercat.

Pînă atunci, rămîn al dumneavoastră...

— Maricico, ia și binoclul, cînd plecăm la înmormîntare !

— Ce să facem cu el ?

— Răposatul ne era rudă, însă foarte îndepărtată !

*

— Cum v-a plăcut orașul nostru, v-a priit plimbarea ?

— Execrabil și deloc ! Cînd am părăsit gara, n-am găsit numaidecît o cîrciumă, iar cînd am plecat din ea, n-am mai găsit gara !

CALCĂ-MĂ TANŢO-N PICIOARE!

Stră-stră-stră-strănepotului meu Nache i s-a întîmplat în anul 2222 ceva cu totul ieşit din comun, rarisim : l-a părăsit iubita. Şi, ca orice om în asemenea împrejurări, a simţit nevoia imperioasă de a i se cînta la ureche ceva de durere, de jale şi de inimă distrusă ; în acest scop, s-a adresat computerului său Max.

— Dragă, i-a zis el, aş vrea să-mi cînţi ceva foarte trist, un cîntec lăutăresc...

— Am înţeles. Rog indicaţi vocea.

— Ce voce ?

— Tenor, contra-tenor, tenor spinto...

— Fără voce ! ţipă Nache. Nici un fel de voce ! Vreau să-mi cînţi cu glas dogit, fals, spart, nenorocit, răguşit, mîncat de băutură, de beţiv înrăit, un glas care se rupe de durere şi o ia mereu pe alături. Ai înţeles ?

— Da, am înţeles. Apăsaţi în ordine următoarele butoane : buton glas dogit, buton mîncat de băutură, buton fals, buton spart, buton răguşit, buton rupt de durere, buton pe alături. Apoi alegeţi melodia...

— Am ales-o : „Calcă-mă, Tanţo-n picioare !"

— Apăsaţi buton litera C, răsuciţi-l pînă cînd indicatorul ajunge la „Calcă-mă, Tanţo-n picioare !".

Stră-stră-stră-strănepotul meu se execută şi imediat computerul începe să cînte cu o voce spartă, distrusă, de-ai fi zis că-i ultimul ţigan din cea mai amărîtă cîrciumă de pe Dudeşti :

„Calcă-mă, Tanţo-n picioare !
Sfîşie-mi peptu cu mîna ta !
Zvîrle-mă-n groapa neagră, Tanţo !
Sălta-ţi-ar papucii deasupra mea!"

— Stai ! îl opri Nache, nemulţumit. De ce nu cînţi mai cu suflet ? Sau te pomeneşti că nici n-ai suflet ?!

— Sigur că am suflet, răspunse Max indignat. Apăsaţi buton „Cu suflet" şi apoi învîrtiţi-l, e gradat pînă la o sută. Fixaţi sufletul la cît vă place.

— Mai mult de o sută, n-ai suflet ?

— Dacă doriţi suflet de o mie, zece mii sau un milion, răspunse computerul înţepat, cumpăraţi-vă un computer mai scump. Eu sînt un computer ieftin, la banii ăştia nu puteţi cere prea mult suflet.

— Bine, zise stră-stră-stră-strănepotul meu, învîrtind butonul pînă la o sută. Ia să auzim, cum sună acum !?

Şi Max începu din nou să cînte, cutremurîndu-se şi zdrăngănind tot de atîta emoţie şi dăruire.

— Nu e rău, zise Nache, dar parcă lipseşte ceva, aşa, cîte un strigăt : „Aoleu, măiculiţă, că nu mai pot !"...

— Se poate. Apăsaţi butonul „Aoleu, măiculiţă, că nu mai pot !" şi răsuciţi-l pînă la gradaţia dorită, ca să ştiu cum să spun „Nu mai pot !"

După ce Nache apăsă şi învîrti butonul indicat, Max începu iar să cînte, strigînd din cînd în cînd că nu mai poate.

— Merge, spuse stră-stră-stră-strănepotul meu, dar parcă tot mai lipseşte ceva... A, da, ştiu : să-ţi arunci pălăria ponosită pe podea şi s-o calci în picioare de mila mea...

— Imposibil, nu sînt programat, zise rece computerul.

— Atunci chiar c-o să-mi cumpăr alt computer...

— Nu există computer care să arunce pălăria. Computerele n-au pălării.

— Bine, deşteptule, atunci măcar să plîngi odată cu mine, asta poţi ?

— Nu, nu pot, zise Max speriat de moarte, ruginesc și decedez.

Auzind asta Nache se înfurie, înjură zdravăn și scoase computerul din priză, apoi ieși să caute un lăutar adevărat. Avu noroc; găsi unul autentic într-un bordei uitat de lume.

— Să-ți spun ce-am pățit... începu el.

— Aoleu, mînca-ți-aș, ce să-mi mai spui ?! Păi nu stă scris pe fruntea matale, cu litere mari de tipar, că te-a părăsit ibovnica, da' ce, eu nu știu să citesc ? Mă crezi un analfabetizat din ăla ? Arză-o-ar focu' s-o ardă, umple-s-ar toată de bube ! Hai, lipește-mi o albastră pe frunte și-ți cînt pînă dimineață, mînca-ți-aș adeneul !

— Pe ce buton să apăs ?... Pardon, vreau să spun, cîntă-mi melodia aia...

— De ce mă jignești, coane ? Da' ce-s născut azi, alaltăieri ? Parcă nu văz eu ce ți se potrivește matale : „Calcă-mă, Tanțo-n picioare !"

Și țiganul începu că cînte răgușit, dogit, strigînd „Aoleu, măiculiță, nu mai pot, arză-m-ar focul cu cine m-a făcut !" și-și aruncă pe podea pălăria soioasă, o călcă cu furie în picioare pînă o făcu ferfeniță, apoi își scoase haina și-o făcu și pe ea numai zdrențe, iar stră-stră-stră-strănepotul meu, urmîndu-i exemplul, cîntînd și el cu foc „Calcă-mă, Tanțo-n picioare !", aruncă și el pe podea propria-i pălărie, haina, vesta, televizorul de mînă, ceasul și tot ce-avea la el... Apoi se opri, simțind că parcă s-a mai liniștit, parcă s-a mai potolit durerea...

Dar țiganul parcă turbase, cînta plîngînd „Calcă-mă, Tanțo-n picioare !" și mereu izbea de podea cîte un obiect din casă, iar cînd nu mai avu ce, scoase și burlanul de la sobă și începu să sară și să danseze pe el, în timp ce fumul umplea încăperea, înghițindu-i pe amîndoi...

MIRCEA SÂNTIMBREANU

OMUL CARE VORBEA ÎN SOMN

La cei aproape 45 de ani ai săi, Ion Ion avea o figură de copil. Aș adăuga : de copil speriat. Poate datorită ochilor apoși, profilului de vrăbiuță cu caș la gură și ușoarei bîlbîieli. Fugea parcă pe culoarele instituției cu un umăr ușor cocoșat, ca și cum ar fi cărat mereu sub braț un dosar, iar la întîlnirea cu șefii și colegii se lipea de ziduri, saluta bîlbîit și pițigăiat, dînd impresia că se îneacă în vreun dumicat. Prea multe nu se știau despre Ion Ion și nici nu interesa pe nimeni.

Nu înjura, nu bea, nu fuma și doar cînd în biroul mult prea aglomerat se aprindea vreo țigară, omul clipea ceva mai des din ochii lăcrimoși. La bancuri nu reacționa. Cel mult cînd și dacă, după un timp, prindea poanta — caz rarisim — emitea un fel de gîlgîit retezat și își ducea mîna la gură, cerîndu-și parcă iertare de deranj : „Ha-ha !"

Și poate nimeni nu i-ar fi acordat omului nostru mai mare interes de-

— Ce zici, Ionele dragă, să mai port și anul ăsta blana de vulpe pe care mi-ai dăruit-o în 1965 ?..

— Dar ce, vulpile n-o poartă toată viața ?

cît unui seif uitat prin debaralele instituției, dacă într-o bună zi nu s-ar fi observat că Ion Ion vorbește în somn. Adormea totdeauna îndată după micul dejun, cu un dosar în față și faptul se trăda doar printr-o ușoară picoteală și un discret sforăit. Fenomenul ar fi trecut neobservat dacă într-un moment de liniște colegul de vizavi n-ar fi decelat de pe buzele lui o ușoară bolboroseală.

— I-auziți, îi avertizase acesta, vorbește în somn!

Și, într-adevăr, în liniștea ce se lăsase, se auzi cu absolută claritate o cumplită înjurătură, apoi la fel de distinct, o mitralie de apostrofări:

— Și ce dacă ești șef? Mă doare în spate! Ești un caraghios. Auzi? Dobitoc! Lepră! Și urmă un șir de alte groaznice înjurături.

Nu încăpea nici o îndoială. Era vorba de șeful lui. Nominalizat și aflat de față.

Cei din birou rămăseseră încremeniți și ciuliră urechile. Dar, în continuare, Ion Ion se rezumă la cîteva lîncede sforăituri.

Din ziua aceea cei din birou așteptau cu sufletul la gură ora micului dejun. Îl vedeau pe amic ciugulindu-și brînzica din pachet, apoi cînd începea să picotească, o tăcere aproape dureroasă se așternea în încăpere.

— Marinescule, termină cu porcăriile, auziră a doua zi. Te dau în gît.

Desen de Matei Mihai

Ești un escroc de duzină, un ciubucar și un cureur fără princip..

Marinescu avea biroul drept în față. Păli, apoi scăpă, ca din greșeală, un dosar din mînă.

— Hî? icnise Ion Ion, apoi ațipi din nou și peste cîteva minute se făcu iarăși auzit. Din ce în ce mai inteligibil.

— Tovarășa dactilografă? Care tovarășă? Hm! Nu i-ar fi rușine, femeie bătrînă, cu nepoți. Auzi, student... chiriaș?!

— Ce tot trăncănește ăsta? îngălbenise femeia, dar primul care o puse la punct fu Marinescu.

— Ssst!

Prea tîrziu însă, căci Ion Ion se trezise și vraja luă sfîrșit. Trebuia așteptată o altă repriză. A treia zi. A treia zi fu vorba despre niște amenzi foarte încurcate, apoi anulate și iarăși încurcate. Nu se pronunță nici un nume, dar contabilul transpira din belșug chiar lîngă ventilator. A patra zi tovarășul Ion Ion analiză munca sindicală. A cincea, problema primelor. Într-a șasea zi, trecu la calificativele anuale. Le forfeca pe rînd.

— De unde „Foarte bine?" La ce „Foarte bine" tovarășe Huhurezu? La făcut cafele? La învoiri în interes de serviciu, tovarășe Gore? La semnat condica din ajun pentru a doua zi, tovarășă Marcela?

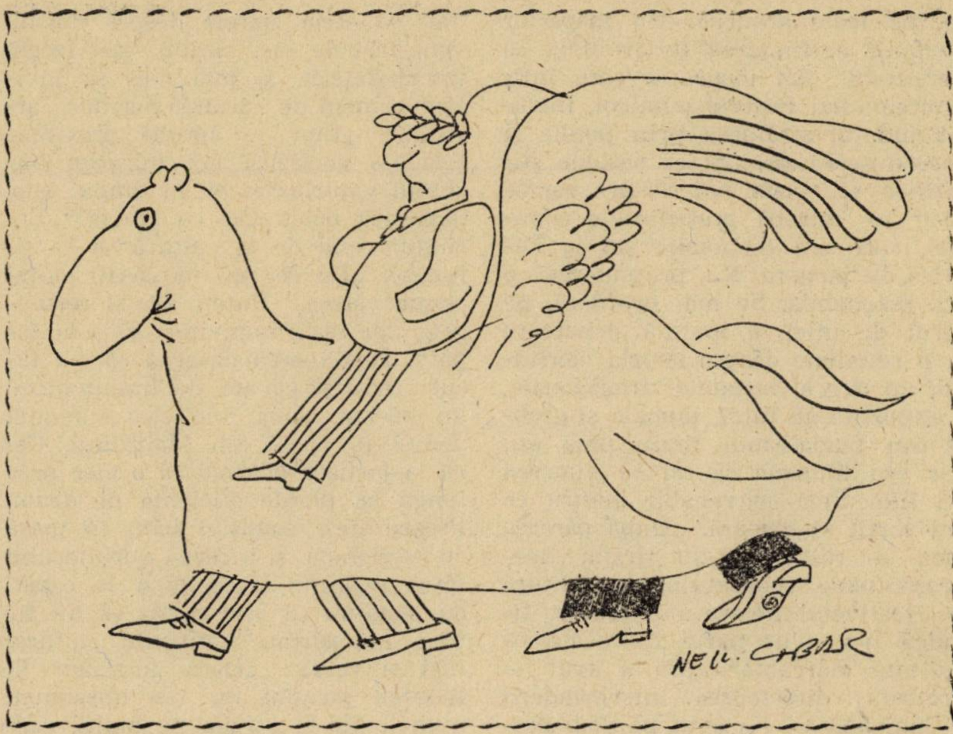
A șaptea, a opta zi... Ei bine, a opta zi tovarășul Ion Ion fu instalat într-un birou separat. Din cînd în cînd mai poate fi văzut pe culoar, lipit de perete, salutîndu-și toți șefii și colegii, dînd de fiecare dată impresia că se îneacă în vreun dumicat. Doar cînd ajunge lîngă vechiul și aglomeratul său birou, se oprește și zîmbește mefistofelic:

— Păi cît să mai suport eu fumul vostru de țigări?

Apoi rîde de-a binelea cu mîna la gură, cu hohotul lui maximal, gargarisindu-și parcă omușorul:

— Ha-ha!

Și se îndreaptă parcă fugind spre biroul *său*.

VALENTIN SILVESTRU

POEZIE ORGANOLEPTICĂ

Din analiza făcută la centrul județului reieși că „Festivalul vinului" nu avusese, după trei ediții anuale, succes, nu dobîndise „relief" — cum se pronunțase un profesor de geografie pensionar, nici prestanță — cum declarase un fost maestru de dansuri moderne, acum croitor de gulere la teatrul de stat. Se stabili deci că o comisie alcătuită din cîțiva competenți de diverse specialități să studieze dacă e cazul să se continue — într-o altă formulă — sau să se renunțe. Ținutul avea vinuri vestite și o producție bogată, dar organizarea unei manifestări de „cultură viticolă și cercetare oenologică", așa cum fusese subintitulată, era pretențioasă ; uite că nu izbutise.

Competenții se adunară la sediul Direcției agricole, unde întoarseră chestiunea pe toate fețele și, fireș-

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Pledoarie la o judecătorie de provincie.

— Clientul meu a recunoscut atît de sincer furtul comis, încît trebuie să fie pentru toți foarte clar : un om atît de cinstit, nu poate fi un delincvent !...

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

te, pe toate dosurile. Un inspector propuse desființarea festivalului, ca nerentabil. Alt inspector ceru înființarea unui festival pomicol, întrucît județul strălucea prin perele și corcodușele sale. „Și ce sesiune științifică să ținem noi despre zarzăre?" — întrebă președintele comisiei, care era economist șef la Fabrica de jartiere. Nu, propunerea nu era rezonabilă. Se mai profilară, pe cerul discuției, o ipoteză privitoare la o reuniune despre istoria oieritului, un tîrg al lactatelor tradiționale, o expoziție de furci, tăpoaie și greble din feudalismul tîrziu pînă azi, dar era limpede că nu se nimerea un înlocuitor convenabil pentru ce era sortit să dispară. „După părerea mea — rosti, într-un tîrziu, vicepreședintele comitetului de cultură — festivalul nostru n-a reușit fiindcă n-a avut parte de o personalitate marcantă". „Ba a avut — protestă directoarea întreprinderii «Vinalcool» — l-a avut pe dom' profesor Cloțopan de la Liceul agroindustrial, pe dom'Popa de la I.A.S., pe dom' Turturică ..." „Sînt personalități — conveni vicepreședintele — dar nu marcante". „Dom'Turturică e foarte marcant — se încăpățînă directoarea — îl cunosc mulți dincolo de granițele județului". Vicepreședintele explică răbdător ce înseamnă „marcant" : un om celebru în toată țara și care vorbește și la televizor. Și-l dădu ca exemplu pe un cîntăreț de muzică ușoară care-și povestise recent biografia la Albumul duminical, relatînd că rămăsese orfan de tată și cîntase prima oară la o vîrstă fragedă, spontan, într-o luncă, luîndu-se la întrecere cu cucii. „Prin urmare — se supără șeful personalului de la cooperativa «Avîntul mobilei» — dumneata ai vrea ca ăsta să vină aici și să facă niscaiva goange, în timp ce noi ținem concursul...". „Nu m-ați înțeles — explică iar, calm, vicepreședintele. E vorba să punem în fruntea juriului un om de seamă din domeniul cultural. Dacă vrem ca festivalul să aibă prestigiu și răsunet, să scrie ziarele despre dînsul, apoi trebuie să-l lărgim, să-l facem interjudețean, și mai ales să invităm oameni de cultură. Scriitori, artiști...". „Bun — aprobă președintele — vrasăzică noi mirosim buchetul vinurilor și ei, în timpul ăsta, dansează balet. Ori ce dracu'?" Era rîndul celui de la cultură să se șifoneze. „De ce nu mă lăsați să-mi termin ideea ? Puteți s-o și respingeți, dar întîi ascultați-o pînă la capăt". Directoarea observă că s-a făcut tîrziu și ea are de hrănit acasă un bărbat, două fete și-o cumnată venită în vizită din Mehedinți. Cel de la jartiere mormăi că o idee prea lungă își pierde eficiența pe drum. Președintele comisiei bătu în masă cu verigheta și-i ceru vorbitorului să-și exprime ideea pînă la capăt, cu condiția ca acel capăt să nu fie prea îndepărtat. Activistul cultural tuși și reluă : „Dacă instalăm în fruntea juriului un om însemnat, numele lui îi atrage pe mulți, care altfel n-ar veni. Și oare ce avem de pierdut ? Pînă acum au fost președinți oameni de știință viticolă. Punem o dată și un om de altă știință, sau de artă. Bun înțeles, unul cu aureolă." „Aici însă trebuie și pricepere, nu numai firmă". „Eh, mare pricepere... N-avem un regulament ? Îi dăm regulamentul. Ceilalți din juriu vor fi specialiștii noștri. Președintele e... așa... de protocol... el ține discursul inaugural, salută, conduce, toastează..."

Pe la patru dimineață, comisia hotărî să propună o nouă formulă, cultural-științifică, a festivalului, să-i dea amploare interjudețeană și să-l numească „Sărbătoarea lui Dionisos".

Propunerea fu acceptată și vicepreședintele culturii mandatat să aducă de la București o personalitate marcantă, care să prezideze manifestarea.

Se găsi un poet corpolent, cu mustață stufoasă, redactor la o revistă importantă, autor de texte de cîntece și marșuri, dramaturg de scenete în favoarea economiilor și pro-

zator-agricol, în sensul că la aniversările de cifră rotundă ale cooperativizării scria evocări despre ie.ul în care tatăl său se frămîntase dacă să intre sau nu. Primise oferta de președinție, după ce ceruse să se trimită cîteva adrese prin care să fie solicitat : de la redacția ziarului, de la Consiliul ziariștilor, de la Uniunea Scriitorilor și de la Sanepid, unde soția sa de-a treia era deratizatoare-șefă. Altfel se vădi a fi un om duhliu : povestea tot timpul anecdote, cunoștea amănunte picante din viața actrițelor de estradă și-i plăcea să bea „un vin bun — dar nu tare".

Vicepreședintele comitetului de cultură, directorul întreprinderii agricole de stat și profesorul de specialitate de la liceul agro-industrial se însărcinară să-l pună în temă. În primul rînd, să-l familiarizeze cu „tehnica degustării" și modul de funcționare a juriului. Astfel că vineri după amiază (concursul începea sîmbătă dimineață) erau toți patru așezați în jurul mesei, în salonul de recepție al Consiliului popular și desfășurau repetiția generală.

„Noi am tipărit și un regulament — i se spuse oaspetelui — așa că am zice să ne ținem după el." „Ne ținem după ce vreți dumneavoastră" — admise, jovial, mosafirul. Și pe urmă rîse scurt : „Dar brînzica de colo e de mîncare ?". „E special pentru operațiune". „Aha... Și pîinica aia albă ?". „Și ea, Le veți consuma între două probe". „Sper să corespund — zise iar poetul. În orice caz, la mîncare puteți conta pe mine". „Mă iertați — interveni, sfios, profesorul — printre condițiile ce se cer unui bun degustător e să fie într-o stare de sănătate perfectă, fără gripă, guturai, obosit, să nu fumeze și să nu consume mîncăruri picante, grele, dulciuri, rîntașuri". Oaspetele atrase atenția că el se poate ține o jumătate de zi fără „mîncărică", dar după aia, dacă nu intră într-un „borșuleț, un ostropel, un iepuraș ceva, cu niște clătituțe", atunci i se distrug toate simțurile. „A, nu — se sperie profesorul — în nici un caz. Iar simțurile trebuie să rămînă intacte. Chiar așa zice și regulamentul : «Să aibă o bună memorie olfactivă și gustativă, și să-și fixeze percepțiile prin repetarea problemelor»". „Domnilor — spuse grav Poetul — memorie am, guturai n-am, viciul fumatului mi-e străin, dar dacă mă țineți înfometat, eu nu mai răspund de obiectivitatea mea". Se propuse deci o pauză rezonabilă în timpul căreia să se îngurgiteze.

— Acum trecem la fapte — anunță, solemn, directorul. Vinurile vor fi aduse în succesiune regulamentară : de la alb la roșu, de la ușor la tare, de la sec la dulce, de la nou la vechi...

— De la Ana la Caiafa...

— Poftim ? — întrebă directorul.

— Am glumit dom'le... Dați-i înainte.

— Eu zic să citim regulamentul și pe măsură ce citim...

Propunerea profesorului fu amînată. Căci mai întîi trebuiau chemați servanții. Apărură deci două fete în costume populare și un flăcău în frac de culoarea leușteanului, cu papion portocaliu. Salutară respectuoși și puseră un bol mare de cristal în mijlocul mesei. Apoi turnară primul vin în paharele strălucitoare. Vicepreședintele de cultură aminti că aici intervine un crainic care anunță soiul, anul recoltei, ca-

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

— Fii bun, te rog, și dă-mi o porție de fazan la cuptor !

— Ne pare rău, dar astăzi nu avem f zan...

— Atunci niște pui...

— E normal să n-avem nici pui !

— De ce „normal" ?

— Dacă aveam pui, nu făceam și fazan din ei ?...

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

lităţile probei etc. Poetul întrebă că ei ce face în timpul ăsta ? „În timpul ăsta dumneavoastră ascultaţi.“ „Şi cînd mă reped la sorbitură ?“ „Tocmai că nu vă repeziţi“. „Daţi-mi voie, vă rog — se amestecă, plîngăreţ, profesorul — cel mai bine e să ne ţinem de regulament. Eu citesc.“

— Bine, dom'le, citeşte... Lăsaţi-l, domnilor, să citească...

„Unu : Se toarnă vinul încet pe marginea paharului, care se ţine înclinat spre sticlă ; dar se înclină şi sticlele spre pahar, ca vinul să se prelingă fără clăbucire sau tulburare, pînă la 1/3 din pahar“.

— Ia să văd : prin urmare, înclin şi sticla, şi paharul...

Dar jumătate din licoare se lăţi pe faţa de masă din borangic.

— Na, că am clăbucit-o — se amuză sincer experimentatorul.

— Apoi nu, dumneavoastră nu trebuie să manipulaţi sticlele şi paharele — se amestecă directorul. Asta fac dînşii — şi arătă către trio-ul înţepenit lîngă perete ca santinelele în post.

— M-am luat după regulament. N-a citit aşa ? N-ai citit aşa, dom'le? îl interpelă aţos pe profesor. E şi un principiu de fizică : dacă torni un lichid dintr-un corp înclinat în alt corp înclinat se varsă toată daravela... Aici trebuie să fie o greşeală de tipar în regulamentul dumneavoastră.

— Ascultă, Mitică — stabili, ferm, vicepreşedintele — dă-l dracului de regulament. Incurci omul...

Profesorul numit Mitică se înţepeni în scaun, îndărătnic.

— Ba să mă iertaţi : dumnealui a greşit, fiindcă a turnat în sus. Ce scrie aici, negru pe alb ?

— Ia să văd şi eu — se repezi oaspetele — chiar ce scrie ?... Da, dom'le, are dreptate : „Se evită turnarea în sus, care contribuie la aerisirea vinului şi pierderea aromei sau a buchetului“. Sigur. Just. Să-l lăsăm să citescă. Eu am greşit. Bravo, dom'le, dă-i înainte.

Se hotărî însă că preşedintele juriului nu toarnă. *I* se toarnă.

„Apoi se apreciază culoarea şi limpiditatea vinului, îndreptîndu-se paharul spre sursa de lumină (care trebuie să fie naturală sau de bec mat)“.

Cum se înserase, lumina naturală nu mai putea fi folosită. Bec era, dar nu mat ; se dădură asigurări că a doua zi va fi, timp în care Poetul, care ceru să i se spună Pătru, şi nu pe numele de familie, dădu pe gît o duşcă de Merlot.

Profesorul, care în afară de Mitică se mai numea şi Ţuţulescu, schiţă un gest de revoltă, dar îşi reluă tot atît de brusc blîndeţea iniţială, străpuns simultan de privirile celorlalţi doi localnici.

— Nu aşa, dom'Pătru — zise, dulce — nu aşa. Ca să puteţi aprecia aroma şi buchetul vinului...

— Aşa, aşa... încuviinţă poetul cu ochi bulbucaţi, înfulecînd toată brînza şi pîinea de pe farfurii şi uscînd într-o clipită paharul cu vin roşu.

— ... trebuie să încălziţi mai întîi uşor paharul în palme, apoi să-i imprimaţi o mişcare de rotaţie pentru o mai bună volatilizare a elementelor buchetoase.

— Uite că-i imprim...

Şi-l clătină haotic, după care-l dădu pe gît.

Ospătarul cu papion alunecă automat spre masă, urmat de cele două mameluce galeşe, cu părul în ochi, şi umplu rapid paharul, cu Cabernet negru ca păcura.

Directorul, care se numea Crampolea, se arătă dezolat.

— Iertaţi-mă, iertaţi-mă mult : dar nu trebuie să beţi, ci doar să gustaţi... Şi înainte de a gusta, să inspiraţi de cîteva ori brusc şi mult din atmosfera paharului. Uitaţi-vă la mine...

Şi, într-adevăr, îşi băgă nasul ca un plisc de erete în pahar, îl plimbă, adulmecînd sforăitor la suprafaţa lichidului, apoi sorbi încetişor, ca dintr-o lingură de supă.

— Ați înțeles ?

Poetul bău și paharul de Cabernet, după care confirmă că a priceput exact, dar că se teme să inspire mult ca să nu amețească.

— Altfel n-aveți cum să notați parfumul specific... Acum fiți vă rog atent ce spune regulamentul cu privire la examinarea probei cu ajutorul gustului.

— Hai că-s foarte curios... — dădu din cap Pătru cel burduhănos.

Profesorul îl rugă pe director să mai citească el, că lui i se uscase gura. Ciupi puțin și dînsul din paharul de Aligote, apoi se aplecă la urechea celuilalt :

— Spune-i dumneata să nu mai bea, ci să guste doar și să arunce restul în bol, că altfel se turtește.

— Am impresia că s-a și încleiat — îi răspunse celălalt, tot șoptit. Onorate tovarășe președinte — i se adresă apoi, ceremonios —, să știți că nu trebuie să beți paharul întreg, ci doar cîteva picături și într-un timp scurt.

— Circa un minut — aminti vicepreședintele culturii, tovarășul Hachiță — deoarece, altminteri, organele gustului și mirosului obosesc repede, iar intensitatea senzațiilor scade.

În acest moment al repetiției generale adunarea spori cu alți doi combatanți, trimiși ca observatori, ori poate pentru colorarea peisajului, o doamnă înaltă și scobită, cu o nobilă figură de cal de cavalerie scos la reformă, și o alta, în mărime naturală, atît de stufoasă încît nu i se vedeau decît ochii sticlind ca apa bălții noaptea prin papură.

Se făcură bineînțeles prezentările, într-o ambianță protocolar-familiară, în timp ce poetul își prindea greoi bretelele gumilastice, cîndva scoase din funcție și reintra în pantofii de pînză, discret părăsiți sub masă.

— Doamna Pișcoiu Eleonora...

— De la ICLMFB — spuse baritonal cavalina.

— Ea e cu butoaiele... — se precizã.

— Aha ! — făcu Pătru bucuros, ați venit la timp, că acuș le golim pe cele existente...

— Iar doamna Motocănescu Carmen Mihalaca e președinta Clubului „Femina"... Chiar voia să vă roage ca după terminarea operațiunii să aveți bunăvoința să vă întîlniți cu membrele, să le recitați ceva... să le spuneți ceva...

— Să povestiți viața dumneavoastră biografică — graseie grațios și cu un surîs vast, noua venită.

Le pupară toți mîinile, le poftiră să se așeze ; li se făcu un rezumat al celor petrecute pînă atunci. Se ajunsese, așadar, la punctul „Proba gustului".

— Doamnelor, plîngeți-mă — se alintă Pătru — n-am voie să gust decît cîteva picături, după care trebuie să consum doar o bucățică de pîine albă și să-mi refac capacitatea gustativă clătindu-mi gura cu apă.

— Vai, dar e un regim foarte... dietetic — se exprimă Motocăneasca, surîzînd iar cu toată gura ei supradimensionată.

— De exterminare, distinsă doamnă...

— Lasă că vă refaceți la noi — murmură președinta clubului — s-au pregătit atîtea prăjiturele și lichioruri...

Directorul I.A.S. atrase atenția respectuos că e o ședință de lucru și ca atare e nevoie de concentrare asupra obiectului :

— Aveți, deci, în fața dumneavoastră, o probă de Fetească regală în regim demisec, promoția 1978, ușor astringentă, cu conținut de glucoză scăzut...

Pătru dădu din cap cu toată înțelegerea :

— N-o beau : o gust și o arunc.

— De ce ți-ai vîndut trombonul ?

— Observasem că și vecinul își cumpărase o pușcă de vînătoare !

— Dați-mi voie : vă citesc regulamentul : „Se soarbe o cantitate de 5—15 ml (centimetri cubi)..."

— Cum s-o măsor ?

— Uitați-vă așa : o simplă sorbitură — interveni, dogit, doamna Pișcoiu, dînd pe gît cam o jumătate de pahar.

— În fond — reveni directorul — e vorba de, cum scrie și aici, o cantitate mică dar suficientă „pentru a îmbrăca toate zonele cavității bucale"

Poetul luă puțin, clăti cu acel puțin toată gura, dădu ochii peste cap și, cînd îi deschise, le făcu cunoscut cu dezolare : „S-a dus !"

— Nu degustați corect — intră din nou în discuție profesorul — fiți atent o clipă la mine.

— Sînt nespus de atent, însă brînzica asta sărată face o sete nebună. E telemea, sau ce e ?

Doamna Pișcoiu gustă și ea și spune că e caș sărat.

Mihalaca presupune a fi brînză de capră „fiindcă avem în județ, la Jomelia", domnul Țuțulescu hotărî că e chiar telemea, „special preparată pentru concurs" și nu e atît de sărată „dacă se consumă în cantități mici". Se iscă o controversă cu privire la calitatea produsului, poetul întrebînd dacă nu era mai indicată brînza de vacă, sărată artificial, după nevoie, și-și aminti că mîncase, la un schimb de experiență în Norvegia, un produs excepțional în materie „pe care-l sărai cum îl voiai, ori îl lăsai așa". „Norvegia e o țară foarte rece, nu ?" cochetă, informativ, doamna Motocănescu. Poetul spuse că el fusese vara și umblase în cămașă dar știa că spre nord e ceva mai înghețată, doamna Pișcoiu nu călătorise decît în Cehoslovacia și anume la Bratislava, unde văzuse în piață rațe „de o mărime supranaturală", astfel că discuția o luă la vale, directorului I.A.S. fiindu-i destul de greu s-o readucă spre punctul de pornire, mai ales că poetul bău din nou întreg paharul cu Traminer, în timp ce-l asculta binevoitor pe profesor povestind cum arată filoxera la microscop.

— Domnule președinte, vă rog frumos să observați cum se poartă vinul în gură pentru o degustare optimă.

Poetul își mută, ascultător, scaunul lîngă el, privind țintă spre cavitatea bucală a aceluia.

— După sorbitură, se mestecă vinul din partea anterioară înspre cea posterioară a gurii și împrejurul limbii...

— Hm ! — făcu Pătru cu gura plină.

— ... în așa fel încît să îmbrace toate suprafețele limbii și cavității bucale...

— Dar nu-l pot ține, fire-ar al naibii — răsuflă adînc, dar ușurat. Vedeți dumneavoastră, domnule... cum ați zis că vă zice ? Că de cînd mă orchestrați aici am uitat cum o cheamă și pe mama mea...

— ... Crampolea Ștefănică.

— ... vedeți, iubite Crampolea și vicepreședinte al educației poporului...

— Eu sînt directorul Întreprinderii de stat, dumnealui e vicepreședinte...

— N-are importanță, aici toți sîntem președinți... Ce, dumneaei nu e ? Ba e. Și dumneaei e directoare, la butoaie.

— ... deocamdată doar planificatoare-șefă...

— Mă rog, dar noi vă facem acum, aici, prin vot secret și unanim, președinta butoaielor. Este ?

Se conveni că fenomenul e posibil și se rîse puțin. Doamna Pișcoi nu rîdea însă, scotea doar un geamăt înfundat și pe fața ei prelungă și osoasă se desena o cută lungă, transversală.

— Deci, nu trebuie să beți, ci să plimbați vinul prin cavitate.

Pătru izbucni vijelios :

— Tocmai asta voiam să vă spun cînd m-ați întrerupt : cavitatea, de asta e cavitate, ca să se ducă lichidul într-însa. Ca în orice groapă, ca să mă exprim mai popular.

— Ei da, — se amestecă surîzător vicepreşedintele — dar cavitatea bucală e mobilată şi cu limba. Ori, ce spune regulamentul despre limbă ? El spune că după ce aţi *plimbat*, — reţineţi, aţi *plimbat* — vinul, încheiaţi mestecarea cu „apăsarea lui în cerul gurii, ceea ce contribuie la decelarea senzaţiei de dulce, amar, acru, astringent". Dacă nu decelaţi senzaţia, n-aveţi cum pune notele respective.

— Hopa ! De note n-a fost vorba pînă acum !

— Dar ce facem noi de atîta timp ? — se supără vizibil directorul I.A.S.

— Facem libaţii, domnule ! Note să ne pună posteritatea... Allons enfants !

— Staţi puţin : tot ceea ce am discutat noi pînă acum se notează de la unu la zece. P-ormă le facem media şi dăm medaliile.

— Cui dăm medaliile ?

— Pe categorii : vinuri curente, de masă, vinuri superioare, vermut, şampanie, rachiuri, coniac...

— E criţă — se apleacă vicepreşedintele spre Leonora Pişcoi — nu mai înţelege nimic. Am stîlcit-o.

Poetul mai bău un pahar rubiniu, pe urmă se ridică în picioare cu oarecare nesiguranţă şi decretă că-i este clar cum trebuie să procedeze şi că el va da zece la toţi, întrucît vinurile sînt excelente.

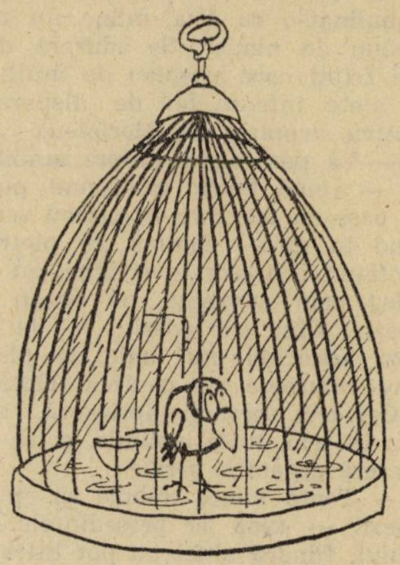
— Dansaţi, doamnă ? — se întoarse apoi, pe ne-veste, către Carmen Mihalaca, ceea ce-i lăsă pe toţi cu gura căscată.

— Vai, domnule, dar cum... şi unde... noi sîntem aici la... în clădirea... şi n-avem muzică !

— Ba avem : dumnealui, care e preşedinte de butoi, va bate ritmul cu furculiţa în farfurie, iar dumneaei care e cu femeile şi dumnealui, care e profesor de viţă şi vie, vor cînta „Tango-ul de demult".

Vicepreşedintele avu o idee fericită şi promptă :

— Mai bine încheiem cu o şezătoare literară... Să avem printre noi un poet de o asemenea mărime şi să nu profităm...

Desen de Matty

— Da, da... — bătură doamnele din palme, izbăvite — ne recitaţi ceva, ne cîntaţi dumneavoastră, vă rugăm mult, va fi de neuitat.

— Eu am nevoie de ambianţă — mugi poetul — fără ambianţă sînt mort.

Trase o duşcă din paharul acum chihlimbariu şi-l fixă cu arătătorul pe directorul I.A.S.

— L-am plimbat prin cavitate şi l-am trimis în partea posterioară. Vă asigur că mi-a căptuşit toate suprafeţele. Are zece plus, fiindcă e foarte dulce.

Apoi fu condus, la cerere, pînă afară, de unde reveni, însoţit de profesor, surprinzător de repede, nu însă înainte ca directorul Ştefănică

— Gică, vino-ncoace, Gică ! Alamicu a-nghiţit trei monede de 5 !

— Ei, şi tu, nu mai pune la inimă... Nu-i ziua lui astăzi ?

---

să le comunice celorlalți că „am îmbulinat-o cu ăsta, mîine nu mai e bun de nimic". Se aduseră deci pui fripți care așteptau de mult, și se alese într-un fel de disperare, pentru stropirea lor, Merlot-ul.

— Vă pomenisem despre ambianță — reluă Pătru, mestecînd puiul cu oase cu tot, care se auzeau scrîșnind în gura-i enormă, ca pietrele dintr-un concasor — ei bine, eu înțeleg prin ambianță, un ocean de poezie. Cine știe poezii ? — se repezi aruncînd osul unic de picior care rămăsese din pasărea friptă.

Cei trei servanți aprinseră, mereu în trio, toate luminile, și se traseră urgent la perete.

— Toată lumea trebuie să spună poezii — tună iar președintele juriului, fiindcă altfel nu pot intra în priză. Uite, să înceapă doamna Pișcot.

Doamna indicată („corect Pișcoiu" — cum notifică crunt — „de acord, Pișoi", cum fu completată imediat) se scuză că n-a avut niciodată asemenea „preocupări". Vicepreședintele se anunță cu versurile unui poet aflat pe pagina întîi a tuturor ziarelor și revistelor, dar mustața bălană a bardului și puținul său păr din cap se zburliră concomitent. Versurile fură respinse din capul locului, deoarece „acela nu ne cinstește breasla, are atitudini sociologist-vulgare și a fost stalinist militant în timpul cooperativizării". Directorul IAS, care se înveselise peste măsură, ceru să rostească el o poezie memorizată — „n-o să credeți" — încă din școala primară : „La răsărit sub soare/Un negru punct se-arată/El vine, se întoarce/În cercuri line zboară/E cocostîrcul vesel..."

—Domnule — hotărî iar bucureșteanul — Alecsandri e un rege, dar eu vreau poezie actuală. Credeam că sînteți la zi cu literatura... Ce județ e ăsta ?

— E rîndul dumneavoastră — găsi iar salvarea. vicepreședintele — noi, toți, am făcut ce-am putut. Acum a venit vremea să vă ascultăm.

Poetul supse din carafă tot Merlot-ul apoi se sui pe scaun în aplauzele fericite ale doamnei Mihalaca și ale profesorului Agro-industrial și desfăcînd brațele, strigă :

Veacul acesta tropăie pe planete
Și-mpunge-n fund mileniu-îmbătrînit.
Un negru duh călare pe-o rachetă
Ar vrea să ne trimită-n infinit.
Voi generali besmetici și bicisnici
Plecați vă zic...

Dar aici, gestul, fatal prea zmucit, și întoarcerea bruscă a trupului spre ușă, deteriorară radical echilibrul scaunului și furtunosul tribun, care și așa era extrem de instabil, se prăbuși peste masa cu cristale și oase de pui, într-un vaier cosmic, garnisit cu oroarea sonoră a mesenilor.

A doua zi se anunță publicului și participanților că prezidentul — ilustră personalitate literară (care stătea rigid în fotoliu, cu un cucui vînăt în frunte și un ochi ceva mai închis decît celălalt) — nu va participa la degustare, dar va asigura obiectivitatea notărilor și va decerna diplomele, medaliile și trofeele, într-un cadru festiv la terminarea concursului.

Sarcină de care, dealtfel, se achită mulțumitor. La sfîrșit recită în aplauze și o „Poezie organoleptică" închinată județului, pe care vesti că o compusese „chiar în timpul șederii" și în care slăvea „frumusețea castă a femeilor, înțelepciunea virilă a bărbaților, capacitatea butoaielor din lemnul sfînt al codrilor seculari, culorile și gusturile vinurilor, unice pe pămînt" și înălță un omagiu comitetului de cultură și educație socialistă, „pentru priceperea de a îmbina arta și știința în scopuri practice".

I se aduseseră, dealtfel, de dimineață, în cameră, două canistre de cîte douăzeci de litri de muscat astupate cu ceară roșie.

IOAN SUCIU

CÎȘTIGUL

În tramvaiul care-l ducea spre serviciu, domn' Petric se simți prins într-o mare înghesuială. Fel de fel de mîini se zbăteau în jurul lui ca brațele unei caracatițe. I se rupseră doi nasturi de la costum pe care se grăbi să și-i coase la serviciu în W.C. Haina lui părea mult mai lejeră decît fusese cînd plecase de acasă. O îmbrăcă mulțumit de reparația făcută și se duse direct la șeful său unde avea depusă o lucrare urgentă. Îl găsi pe șef în biroul său sărutîndu-se de zor cu secretara. Tuși de cîteva ori ca să-și facă simțită prezența dar cei doi nu se sinchisiră. La un moment dat secretara se desprinse din îmbrățișare spunînd :

— Plec, n-aș vrea să ne surprindă cineva !

Și ieși din birou trecînd pe lîngă domn'Petric fredonînd,

— Poate vă faceți timp să vă uitați și pe lucrarea mea, zise domn' Petric. Șeful nu-l băgă în seamă, lucrînd ceva. Domn'Petric se enervă și îi strigă în față șefului tot necazul lui : că șeful nu-și face datoria cum trebuie, că se uită după fuste, că pune oamenii din întreprindere să-i repare mașina personală, că au greșit cei ce l-au pus în acea funcție. Șeful începu să scrie meticulos ceva pe o hîrtie albă, după care luă o alta pe care o umplu cu scrisul lui mărunt, fără să dea nici o atenție în jur. Domn'Petric luă tamponul de sugativă și-l trînti peste scrisul șefului de se cutremură biroul. Șeful păru foarte mulțumit de gest, de parcă-l făcuse chiar el, și dădu la o parte tamponul de bronz, cu multă atenție, continuîndu-și lucrarea. Domn'Petric ieși trîntind ușa puternic.

Acasă — sosit mai devreme — își găsi nevasta stînd de vorbă cu un tînăr brunet cu părul lung și ondulat, de profesie coafez după cît se înțelese din discuție. Domn'Petric spuse „bunăziua" dar nu-i răspunse nimeni. Nevastă-sa se adresă filfizonului :

— Despre soțul meu să nu-ți faci probleme, poți să vii cînd vrei ! Totul e să mă simt eu bine și să facem tot ce trebuie, așa cum scrie la carte !

Domn'Petric se retrase în camera lui unde nu-l deranjă nimeni pînă a doua zi — nu fusese chemat nici măcar la masă.

Dimineață găsi un aviz în cutia de scrisori. Scoase un chiot puternic în fața unei bătrîne care purta de laț o capră : cîștigase la pronoexpres.

Se repezi la instituția respectivă să-și încaseze banii.

Pe un avizier scria cu litere de-o șchioapă că orice cîștig nu poate fi ridicat decît pe baza prezentării buletinului de identitate. Domn'Petric duse calm mîna la buzunar dar nu-și găsi buletinul. Se pipăi peste tot dar inutil. Își dădu seama că-i fusese furat în înghesuiala din tramvai împreună cu portofelul. Se gîndi să anunțe miliția ; îl cuprinse transpirația dîndu-și seama că numai anunțul pierderii ce trebuia dat la ziar ar dura multe zile, încît putea pierde termenul de ridicare a cîștigului. Se hotărî să se ducă în

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

— Am impresia că m-ai luat de nevastă numai fiindcă l-am moștenit pe unchiu-meu !...

— Nu fi caraghioasă ! Știi bine, doar, că te-aș fi luat oricum, indiferent de cine ți-a lăsat moștenirea...

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

audiență la conducerea întreprinderii respective.

După o oră de peregrinare pe culoarele clădirii nimeri ușa pe care scria „Vicepreședinte bilete prono". Bătu în ușă și imediat din interior auzi o voce puternică : „Da, da, intră odată !"

Domn'Petric intră. Vicepreședintele — un bărbat mai masiv chiar decît biroul său de mahon — vorbea cu cineva la telefon :

— ... intră dom'le odată în subiect ! Uite că mi-a venit și ăsta pe cap tocmai acum ! Spune omule repede ce dorești, că n-am timp !

— Dar văd că vorbiți la telefon ! spuse domn'Petric.

— Nu contează motivele ! Vreau să știu adevărul ! continuă vicepreședintele.

— Nu-mi pot ridica banii cîștigați la pronoexpres din cauza pierderii buletinului de indentitate !

— Nici o problemă ! Se va rezolva în maximum douăzeci și patru de ore ! strigă vicepreședintele. Mă voi ocupa personal de treaba asta !

Domn'Petric mulțumi și ieși. Vicepreședintele nu lăsase receptorul de la ureche.

În ziua următoare domn'Petric se prezentă direct la casierie cu speranțe mari. Trecuseră douăzeci și patru de ore așa că problema lui era desigur rezolvată. Se aplecă foarte mult pentru a privi prin micul orificiu al casieriei, practicat abia la vreun metru de la podea. Spațiul vizual din interior era foarte restrîns — nu zări decît un piept masiv îmbrăcat într-un halat albastru și cu ecuson : Ionescu Pavel, casier.

— Tovarășe Ionescu, am venit pentru ridicarea banilor mei, cred că v-a spus tovarășul vicepreședinte !

De undeva o voce îi ceru buletinul iar domn'Petric nu fu prea sigur dacă sunetul venise din interiorul ghișeului sau din dreptul cuștii portarului aflată pe culoar la mică distanță.

— Tocmai asta-i problema, că buletinul mi-a fost furat, dar asta nu înseamnă că eu trebuie să-mi pierd drepturile ! Din interiorul ghișeului nu răzbătea nici un zgomot. Domn' Petric repetă cu iritare fraza cuvînt cu cuvînt. Dinăuntru, nici o reacție. Începu să bată cu pumnii în panoul subțire al ghișeului. Apoi ascultă atent cîteva minute ; privi prin micul orificiu, aplecîndu-se icnind. Un halat albastru atîrna într-un cuier. În rest ghișeul era gol. Halatul avea un ecuson indescifrabil de la acea distanță. Domn'Petric se-ndreptă resemnat spre ieșire. Se opri o clipă în fața avizierului întreprinderii aruncîndu-și priviri distrate spre anunțurile specifice de serviciu (program de lucru, audiențe la conducere etc.). Deodată dădu cu ochii de un anunț : „Se împlinesc doi ani de la dispariția fostului nostru coleg Ionescu Pavel, funcționar model,... etc..., etc.". „Cum așa ? ! Casierul nu mai trăiește ! ?" se miră domn'Petric. „Și atunci pe cine am văzut eu în ghișeu ?!"

Domn'Petric trase concluzia că e prea surmenat ; oboseala poate îi juca feste. Se grăbi spre casă cu gînd să se odihnească cîteva ore bune.

Traversă în grabă printr-un loc nepermis profitînd de faptul că milițianul era cu spatele spre el. „Ce l-am păcălit" chicoti domn'Petric, „Nu m-a văzut și nici nu mi-a cerut buletinul ! Și pe deasupra nici *nu știe* că n-am buletin !!"

ELENA TACCIU

LA ȘCOALĂ

Calitatea mea (din trecut) de profesor de română („profă", cum zic elevii între ei), m-a pus în fața unor fapte de limbă uneori incredibile. Examenele multiple din liceu: de treaptă (I), de bacalaureat, teze trimestriale mi-au oferit prilejuri de stupefacție numai arareori veselă. Cuvîntul apt de transfigurare la cei ce-i stăpînesc nuanțele se arăta în egală măsură declanșator al absurdului. Din exemplificările pe care mi le transcriam reiese (în registru grav) o adîncă nevoie de cultivare a limbii, — o mare problemă a culturii naționale. Cum însă argumentul, proba mai are și virtutea de a trezi, prin inadecvare flagrantă, rîsul, îl oferim cu această din urmă motivație, cititorului. Subtitlurile care secționează citările au menirea să sublinieze funcționarea mobilurilor psihologice, culturale, lingvistice din această distorsiune a zisului „instrument de comunicare", deformat prin... uz și abuz.

Delirul verbal declanșat de necunoașterea subiectului și superlativ-liric prin supralicitare

„Virgulele au un rol definitiv asupra intonației și formei în care trebuie să sune versul, autorul alege forma cea mai frumoasă și corectă a stilului lor personal dar și frumusețea și melozitatea (!) poeziei confirmă acest adevăr. Rima este desăvîrșită de poezie la care virgula contribuie din plin și face să trezească în cititori sentimente proprii lăuntrice care sînt recunoscute prin dragostea de lectură, de adevăr, de frumos". (S-a cerut, de fapt, explicația rolului *sintactic* al virgulei într-o strofă de Ana Blandiana).

„E prezentată ascensiunea verticală a omului respectiv mersul vertical al omului, dar întîi mersul orizontal al lui".

„Arghezi s-a plimbat pe cel mai întins registru al «Dicționarului limbii române»."

„Acolo se găsesc găinușele de munte — cea mai importantă bogăție a patriei".

„Patria noastră este dreaptă, netedă ca-n palmă".

„Sursele de război pentru apărarea păcii sînt inepuizabile".

„Se aud pașii eroilor lipa, lipa — un zgomot mic ca de eroi viteji trecînd ca vijelia".

„Prietena sa îi zicea Betoven (sic) deoarece ea considera că are auz muzical. Prin aceasta se poate înțelege că tînărul ilegalist dădea glas la chemarea partidului și avea încredere în socialism abordînd aceeași ideie a lui Betoven" (Comentariu la nuvela *Mări sub pustiuri* de D. R. Popescu).

„Autorul i-a încredințat o sarcină grea ; ca la 5 p.m. să distrugă podul. Acest băiat patriot nu refuză această sarcină grea pentru el" (Ibidem).

„Ciobanul din *Miorița* este mîndru că trăiește într-o patrie liberă și înfloritoare și de aceea nu vrea să moară niciodată".

Confuzie de termeni (cea mai frecventă sursă de erori).

„Îl încîntau doine, povești, *eseuri* auzite de la țăranii din sat".

„Pentru a da mai multă *incredibilitate*, poetul se include între epigoni".

— De ce citești în timpul mesei ?
— Ca să nu văd ce mănînc, draga mea !

„Descrie luptele seculare duse *împotriva netîrnării*".

„...Atitudinea *protestantă* a poetului".

„Unul din cei mai *fideli* reprezentanți ai literaturii noastre este și D. R. Popescu."

„Apa era scoasă din pămînt cu *asasini*" (în loc de asini).

„Se vede frumusețea, *fascitatea* peisajului nostru" (pt. fascinație).

„Femeile dobrogene se ocupă cu *țesúturile*".

„T. Arghezi s-a îndreptat spre viața *monarhă*" (monahală).

„În *Cîntare omului* este primul scriitor care elogiază *organele* omului".

„Volumul se încheie cu un *Prolog (Cuvînt înainte)*".

„El duce arta *de îmbunătățire* a cuvîntului".

„Arghezi, unul din cei mai *tehnici* poeți ai literaturii noastre".

„El face aluzii la *baștina noastră* agrară".

„El are părinți *originali* din Oltenia".

„Ca *precursor* al lui Eminescu, Arghezi s-a simțit obligat să scrie o operă cu un înalt nivel artistic".

„*Scrisoarea V*, supranumită *Dalida*".

„Goga are ton de *lituanie*".

„Eminescu este primul în arborele *genecologic* (sic) al poeților români".

„*Luceafărul* se află în *topul* liricii poetice românești".

„Alte *romane* care arată trecutul istoric sînt *Apus de soare* și *Scrisoarea III*".

„Ion e un personaj *meschin* și *integru*".

„Eminescu este un *continuat* și un *exponet*".

„Poetul trăiește *intensiv*".

„Eminescu scrie și *enigme*, așa cum este *Enigma Otiliei*".

„Problema fundamentală a filozofiei, adică primordialitatea *dintre spirit și materie*..."

„Poezii *constrînse* sub tema trecutului"

„Eroul este *complex* dar în același timp *simplist*".

„Coșbuc *însăși* slăvește Doina".

„Eroul lui D. R. Popescu este un elev *inegalist*".

Anacoluturi

„În pantaloni scurți, pe bicicletă, se scoate în evidență spiritul volubil, comunist".

„Tînărul, în care nuvela a participat, îl putem caracteriza astfel..."

„Ca în fiecare zi trece pe podul de la marginea orășelului de fapt erau două, cu bicicleta pe al cărui porbagaj era situat un ghiozdan".

Goluri culturale (nume de personalități)

În loc de Habsburgic, — „hamsburgic", altădată „hazburgic".

„Eminescu a citit pe Karl și pe Marx".

„În *Baroane*, Arghezi face aluzii la Von Chelner" (Killinger).

În încheiere, o microscenetă.

Prof. : Cine-mi poate numi un mare romancier din literatura rusă ? *(În fața ei elevii unei clase a XII-a, industrial).*

Elevul *(cu elan, mîna întinsă să se prăvale din bancă afară)* : Eu !

Prof : Poftim, cu plăcere, spune !

Elevul : Tolstoevski !

Prof : *(sperînd că n-a auzit bine).* Poftim, cum ai spus ? Treci și-i scrie numele pe tablă !

Elevul *(se execută în grabă, cu maximă siguranță, și scrie pe tablă, mare, TOLSTOEVSKI. Clasa nu reacționează cine știe ce. Un singur chicotit. Simțind după tăcerea profei că nu e în regulă, se întoarce și, ștergîndu-și palmele de cretă, rostește tărăgănat)* : Da' ce are ?

Desen de Ando

NICOLAE ȚIC

CUIELE
(Amintiri)

Eram trei care băteam cuie în gardul școlii : Eu, Sofronea și Motronea. După un vechi și prost obicei, întîi muiam cuiul în gură, apoi îl fixam pe scîndură și : poc ! Sofronea zicea că-i mare păcat de timpul nostru liber, de ce să batem noi cuie cînd alții dorm, ori se plimbă ? ! Motronea zicea că, dimpotrivă, e o mare cinste : dacă din trei sute de ucenici ne-au ales tocmai pe noi, înseamnă că sîntem cineva, neapărat cineva. Eu, fiind șeful echipei de bătut cuie, trebuia să țin cu Motronea, care se situa pe o poziție mai înaintată.

În fiecare seară, înainte de culcare, ne adunam pe patul meu, ca să trecem în revistă realizările de peste zi. Sofronea se ruga de noi : cît

— Mihaela dragă, e-adevărat că te-ai căsătorit cu Victor ?

— Da, dar de ce mă-ntrebi ?

— Credeam că-i doar un flirt obișnuit...

— Aha ! Așa credea și Victor !...

mai repede, că pic de somn! Motronea avea de făcut o propunere : propun să trecem în revistă nu numai realizările, ci și lipsurile. Era de datoria mea să intervin, avînd mai mult nivel politic : Lipsurile nu se trec în revistă, Motronea, lipsurile se analizează. În chip autocritic, Motronea zicea : Atunci, să le analizăm pe îndelete... Seară de seară Sofronea era criticat pentru delăsare în muncă. Motronea sublinia aportul meu. Eu îl evidențiam pe Motronea. Și noapte de noapte visam cuie.

Sofronea visa că-i bate cineva cuie-n genunchi.

Motronea visa că vinde cuie pe sub mînă, la suprapreț, ceea ce îl umplea de groază, încît mereu ne trezea în miez de noapte, vrînd să ne-asigure că el nu-i speculant și nu are speculanți în familie.

Eu visam că număr cuiele. Și niciodată nu-mi ieșeau la socoteală.

Norocul nostru a fost că tocmai atunci a luat ființă Institutul internațional de bătut cuie. Și iată că într-una din zile ne-am pomenit că vine la noi, în chip de consilieră, tovarășa Maricica. Vine și ne-ntreabă : Oare de ce vă omorîți voi degeaba, toată ziua poc, poc?! Asta nu-i treabă de oameni serioși. Ce-ar fi să căutăm împreună o nouă metodă de bătut cuie?

Sofronea a zis : Cuiele se bat așa de cînd lumea. Motronea, care se dovedise mai receptiv decît noi la noutăți, s-a ciupit de-o ureche : În privința cuielor încă n-am auzit nimic, însă tovarășa Maricica ne-a dat o idee... Am cerut să se treacă în procesul verbal al discuției și părerea mea : E o idee și trebuie încercat. Tovarășa Maricica s-a angajat să facă rost de materialul documentar — și chiar de a doua zi ne-a aruncat în brațe un teanc de reviste. Nu ne rămînea altceva de făcut decît să alegem metoda cea mai înaintată. Dar Sofronea vru să știe : Mai înaintată de unde? Din Europa?! Tovarășa Maricica zîmbi, cu multă înțelegere pentru nivelul său profesional și politic atît de scăzut. Atunci, Sofronea intră la bănuieli : Din întreaga lume?! Tovarășa Maricica îi turti nasul cu un deget : Nu! zise ea. Deși este cea mai înaintată, metoda asta nu s-a mai aplicat pînă acum, sînt absolut convinsă că are să dea rezultatele scontate.

Sofronea a rîs : Eu mă abțin.

Motronea a zis : Îmi iau angajamentul.

Eu am precizat că trăim un moment important.

Cum eram băieți isteți, ne însușirăm cît se poate de repede noua metodă. Mai era de rezolvat o singură problemă : Pe numele cui s-o trecem? Sofronea a zis că n-are suficient prestigiu. Motronea a zis că nu prea are experiență. O trecurăm pe numele tovarășei Maricica. Înainte de a porni la aplicarea noii metode, ținurăm o nouă ședință. Eu condusei ședința, Motronea anunță sarcinile de plan, tovarășa Maricica își luă un angajament, Sofronea încheie procesul-verbal. După ședință întrebai : Cine vrea să scrie un articol la gazeta de perete? Așa cum se obișnuiește... Sofronea zise că el nu se pricepe. Motronea zise că ar dori un co-autor. Primii eu să scriu articolul, iar tovarășa Maricica acceptă să-l semneze.

Metoda cea mai înaintată era cît se poate de simplă : întîi găuream scîndura cu niște burghie speciale, apoi introduceam în fiecare gaură cîte un cui. În felul acesta scăpam de o unealtă atît de învechită cum este ciocanul, și de acel asurzitor poc, poc! Treaba mergea strună, eram evidențiați și popularizați, pînă cînd tovarășa Maricica exprimă o nedumerire : De ce nu apare opoziționistul?! Ar fi normal ca unul dintre voi să se opună noii metode, pentru ca ceilalți să aibă niște piedici de înfrînt. Doar știm cu toții că lucrurile nu se desfășoară neted, ca-n palmă. Cineva trebuie să se opună, și pe acela să-l judecăm, așa cum se cuvine.

După îndelungi dezbateri, am căzut de acord asupra lui Sofronea,

care dăduse semne de îndoială cu privire la eficacitatea noii metode. O să te facem opoziționist! i-am zis. El a rămas puțin pe gînduri : Bine, primesc, s-a hotărît în cele din urmă, însă numai dacă este absolută nevoie, dacă asta contribuie cu ceva. Sigur că contribuie! Eu am condus ședința. Motronea a ținut o cuvîntare. Tovarășa Maricica a încheiat procesul-verbal.

Cu unanimitate de voturi l-am exclus pe Sofronea din echipă. Cînd i-am cerut să părăsească sala, s-a uitat la noi cam dintr-o parte : Ce e, mă, ce dracu v-a apucat? Dacă mă dați afară, cu cine-o să mai bateți cuiele? Tovarășa Maricica l-a condus pînă la ușă, cerîndu-i să dispară din ochii ei, opoziționist înrăit. Dar Sofronea s-a rezemat de un perete, și-a rămas așa pînă am isprăvit noi cu alte mărunțișuri. Atunci s-a rugat de o țigară.

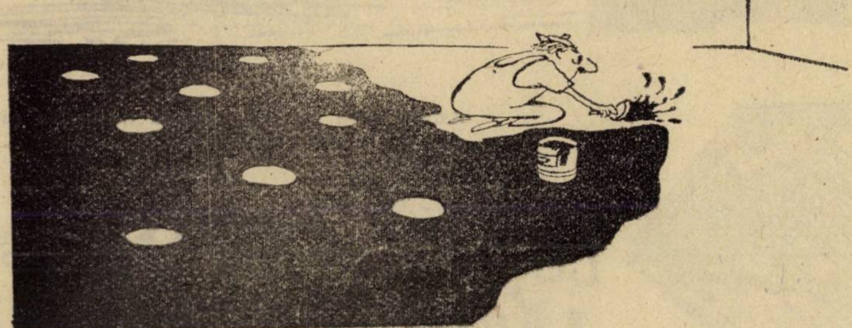
Tovarășa Maricica a zis că nu fumează.

Motronea a zis că n-are țigări.

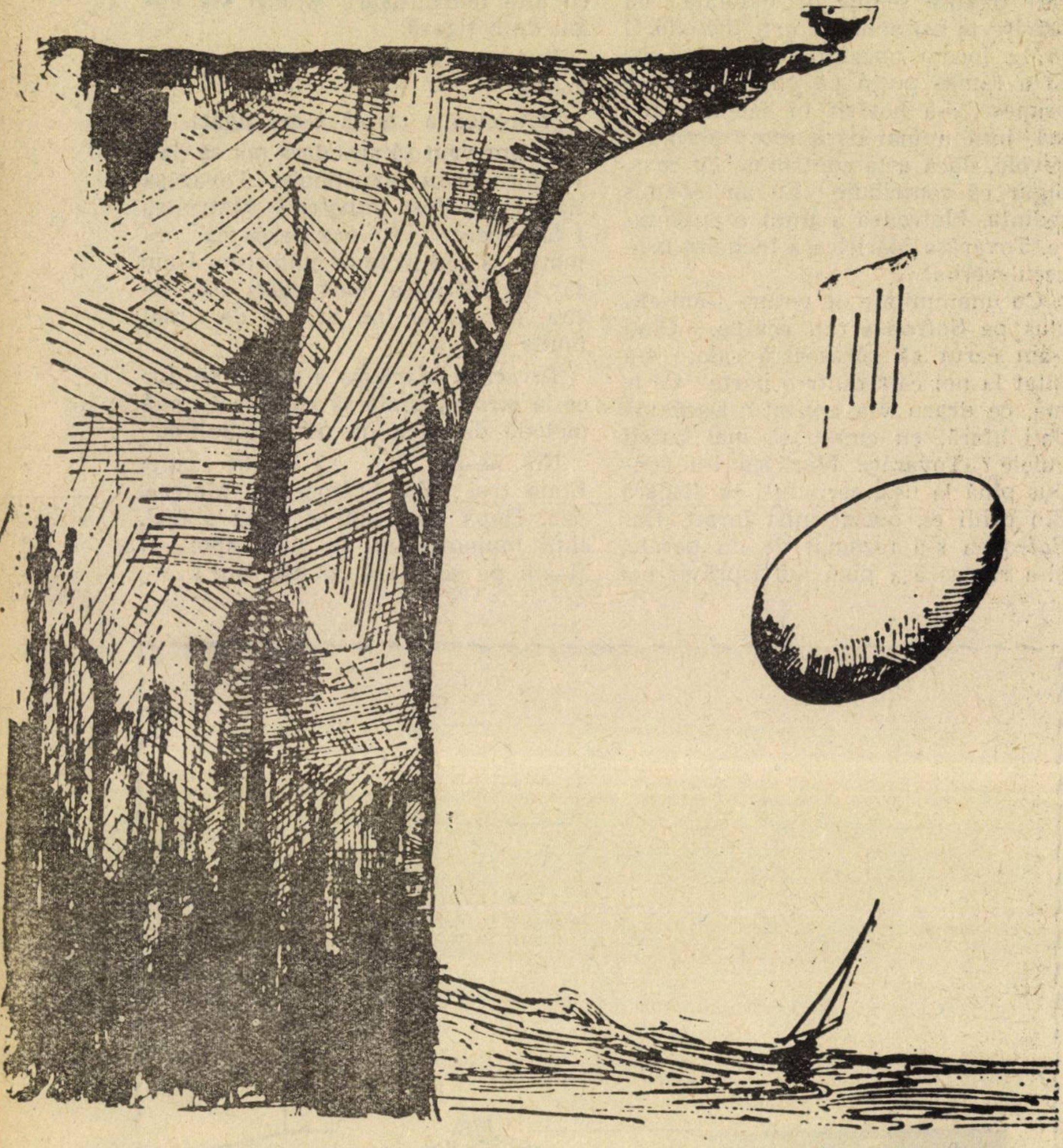
Eu am vrut să știu dacă pot să dau o țigară unui opoziționist. Tovarășa Maricica a fost împotrivă. Motronea a fost pentru, cu precizarea ca nu cumva să cad în împăciuitorism. I-am dat lui Sofronea două țigări, nu de alta, dar și el îmi dăduse de mai multe ori.

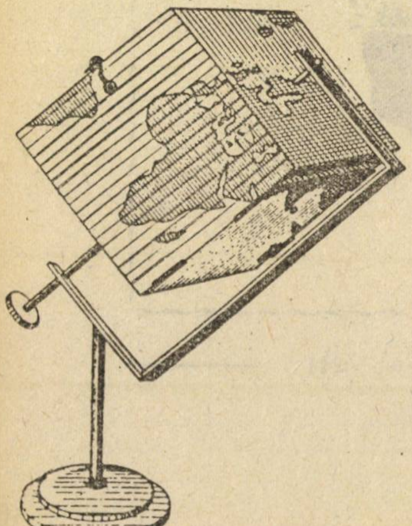
Tovarășa Maricica a zis că se duce la ștrand, unde să explice o nouă metodă de sărit de pe trambulină.

Noi ne-am dus să batem cuie. Eram trei : Eu, Sofronea și Motronea. După un vechi și prost obicei, întîi muiam cuiul în gură, apoi îl fixam pe scîndură, și poc, poc!

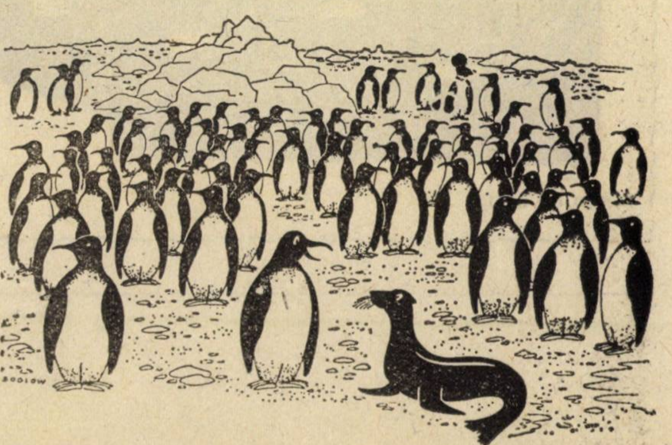

Desen de Matty

Asta e ceea ce îmi place la tine... Nu ești ca toate celelalte

— Priveşte-l doică !...
— Vai, cum vă seamănă !...

UMORIŞTI STRĂINI

CONAN DOYLE

CUM S-A ÎNTÎMPLAT

Se simte cît se poate de bine: e mort.

Maurice Henry

Pot să-mi amintesc unele lucruri despre seara aceea cu multă precizie, în timp ce altele seamănă cu vagi visuri întrerupte. Nu mai știu absolut deloc motivul care m-a determinat să vin la Londra, de unde m-am înapoiat atît de tîrziu. Seara aceea se confundă cu toate celelalte sejururi la Londra. Dar din clipa cînd am coborît în gara cea mică de țară, totul este uluitor de clar. Pot să retrăiesc fiecare moment.

Îmi aduc perfect de bine aminte că am mers de-a lungul peronului și m-am uitat la orologiul luminat al gării: arăta unsprezece și jumătate. Îmi mai amintesc că m-am întrebat dacă o să revin acasă înainte de miezul nopții. Și apoi mi-amintesc de mașina cea mare, ce m-aștepta afară, cu farurile ei orbitoare și strălucirea alămurilor ei. Era noul meu Robur de 30 C.P., care îmi fusese livrat chiar în ziua aceea. Îmi mai aduc aminte că l-am întrebat pe Perkins, șoferul meu, cum funcționează și l-am auzit răspunzînd că-i o mașină foarte bună.

— Am s-o încerc, am declarat eu, instalîndu-mă la volan.

— Vitezele nu sînt aceleași, mi-a spus el. Ar fi poate mai bine, domnule, ca să conduc chiar eu...

— Nu. Doresc s-o încerc eu.

Și am pornit spre a străbate cei opt kilometri care ne despărțeau de casă. Mașina mea cea veche avea dinții pignonilor într-o bară. În schimb, la asta nouă, ca să schimbi viteza, trebuia să treci levierul printr-o grilă. Nu era greu și curînd am crezut că stăpînesc mecanismul. Era absurd, desigur, să vrei să te familiarizezi cu o nouă metodă în timpul nopții, dar comiți deseori absurdități fără să plătești prea mult pentru asta. Totul a mers foarte bine pînă în josul coastei Claystall. E una din cele mai primejdioase coaste din Anglia: are doi kilometri și jumătate lungime, cu un procentaj de 17% în unele locuri și trei viraje scurte. Grilajul parcului meu se află exact de cealaltă parte a acestei coaste; chiar la picioarele ei, pe șoseaua cea mare a Londrei.

Ajunsesem aproape pe creasta coastei, cînd au început necazurile. Gonisem cu toată viteza și voiam să cobor dînd drumul eșapamentului, dar debraiajul s-a gripat și a trebuit să intru în viteza a treia. Mașina alerga foarte repede; am încercat să acționez cele două frîne, dar mi-au scăpat din mînă una după alta. Cînd pedala de sub piciorul meu a pocnit cu un zgomot puternic, nu m-am îngrijorat prea tare, dar cînd am tras cu toată puterea frîna de mînă, iar levierul s-a ridicat pînă sus fără să acționeze, am simțit că mă trec toate sudorile. Coboram panta cu toată

viteza. Farurile luminau bine. Am luat în mod impecabil primul viraj. La al doilea, am atins în treacăt prăpastia, dar am scăpat cu bine. Al doilea era despărţit de al treilea prin o mie cinci sute de metri în linie dreaptă; după ultimul viraj, nu-mi mai rămînea decît să trec grilajul parcului meu. Dacă mă puteam zori spre acest adăpost, totul va merge bine, căci de la grilaj pînă la casa mea exista un urcuş abrupt şi maşina se va opri cu siguranţă singură. Perkins s-a comportat grozav. Mi-ar plăcea ca acest amănunt să fie cunoscut. Stătea cît se poate de calm şi gata la orice. La început, intenţionasem să iau panta şi el mi-a ghicit planul.

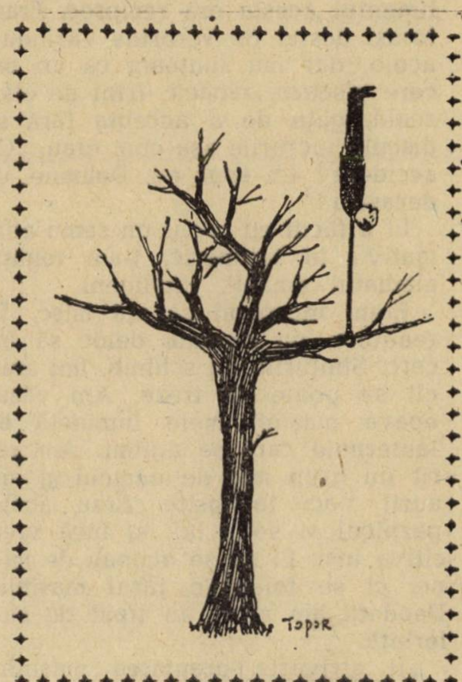
„N-aş proceda aşa, domnule, mi-a spus el. Cu viteza asta, ne răsturnăm."

Avea de o mie de ori dreptate. A întrerupt contactul, am rulat în „roată liberă", dar tot într-o viteză înspăimîntătoare. El a pus mîinile pe volan. „Vreau să-l ţin, mi-a propus el, dacă vreţi să săriţi. N-o să scăpăm teferi din virajul ăsta. Aţi face mai bine să săriţi, domnule!"

— Nu, i-am răspuns. Rămîn. Dacă vrei, Perkins, sări.

— Rămîn cu dumneavoastră, domnule.

Dacă ar fi fost maşina veche, aş fi blocat maneta schimbătorului de viteză în marşarier, şi aş fi văzut ce o să se întîmple. Cu cea nouă, nu exista nici o speranţă. Roatele huruiau ca un vînt turbat; caroseria scîrţîia şi gemea, dar farurile luminau bine şi puteam conduce cu precizie. Mi-amintesc că m-am gîndit la viziunea înspăimîntătoare şi totuşi maiestoasă pe care o reprezentam pentru oricine ar fi apărut pe neaşteptate în sens contrariu. Şoseaua era îngustă, nenorocitul care s-ar fi încrucişat cu noi ar fi pierit de o moarte îngrozitoare. Am luat virajul cu o roată la un metru deasupra taluzului. Am crezut că o să ne răsturnăm, dar după ce a oscilat o clipă, maşina şi-a regăsit direcţia verticală şi şi-a continuat cursa. Trecusem al treilea

viraj, ultimul. Nu mai aveam decît grilajul parcului. Se afla înaintea noastră, dar, nenorocire, nu chiar în faţă, ci la vreo douăzeci de metri pe stînga, mai sus de roată. Poate că aş fi putut reuşi, dar cred că cutia de viteze fusese lovită în timp ce rulam pe taluz. Volanul mi-a cedat. Am văzut pe stînga grilajul deschis. Am căutat să îndrept volanul cu toată puterea mîinilor. Perkins şi cu mine eram aproape culcaţi pe jos. În clipa care a urmat, gonind cu optzeci de kilometri pe oră, roata dreaptă a agăţat stîlpul grilajului. Am auzit ciocnitura. Am simţit că zbor în aer, apoi... Şi apoi... Cînd mi-am revenit din leşin, mă aflam printre mărăcini, la umbra stejarilor de pe alee, lîngă ghereta portarului. Un om stătea în picioare lîngă mine. Am crezut că-i Perkins, dar, privindu-l cu atenţie, l-am recunoscut pe Stanley, un fost coleg de colegiu, pentru care nutream o adevărată afecţiune. Personalitatea lui Stanley îmi provoca totdeauna o vie simpatie şi eram mîndru gîndindu-mă că sen-

timentul acesta era reciproc. Eram totuşi destul de surprins văzîndu-l acolo, dar mă simţeam ca un om care visează, zăpăcit, frînt de oboseală, gata de a accepta fără să discute lucrurile aşa cum erau. „Ce accident! am spus eu. Doamne, ce dezastru!"

El a făcut cu capul un semn afirmativ; în întuneric, i-am regăsit zîmbetul amabil, inteligent.

Eram incapabil să mă mişc. În realitate, nu doream deloc să încerc. Simţurile, în schimb, îmi erau cît se poate de treze. Am văzut epava maşinii mele luminată de lanternele care se agitau. Am zărit un grup mic de oameni şi am auzit voci înăbuşite. Erau acolo paznicul şi soţia lui, şi încă vreo cîţiva inşi. Ei nu se ocupau de mine, ci se foiau în jurul maşinii. Deodată am auzit un ţipăt de suferinţă.

„Îl striveşte greutatea maşinii. Ridicaţi-o încetişor!" a strigat un glas.

— Doar piciorul mi-e zdrobit, gemea alt glas, pe care l-am identificat ca fiind al lui Perkins. Unde mi-e stăpînul?

— Sînt aici! am răspuns eu.

Dar nimeni nu părea să m-audă. Toţi se plecau deasupra unui lucru care zăcea în faţa maşinii. Stanley şi-a pus mîna pe umărul meu şi contactul acesta m-a liniştit nespus de mult. Mă simţeam uşor şi fericit, în ciuda tuturor celor întîmplate.

— Nu suferi, bineînţeles? m-a întrebat el.

— Deloc.

— Nu se suferă niciodată.

Atunci m-a cuprins deodată uimirea. Stanley! Stanley! Dar bine, Stanley a murit de tifoidă în războiul împotriva burilor!

„Stanley! am strigat eu, cu gîtlejul gîtuit de emoţie, Stanley, tu eşti mort!" M-a privit cu zîmbetul lui amabil, inteligent.

„Şi tu deasemeni", mi-a răspuns el.

GERALD DURRELL

PAPAGALUL DIN TUCUMAN

Coboram, împreună cu Luna, aleea umbroasă de bambuşi care ducea spre o peluză întinsă sădită cu palmieri uriaşi, ale căror trunchiuri ofereau un refugiu diverselor plante parazitare şi orhideelor. Am străbătut această plantaţie de palmieri ca să ajungem la o clădire lungă şi scundă, zidită din cărămizi roşii. În jurul nostru, colibri zburau în toate direcţiile, aşternînd pretutindeni un curcubeu de culori strălucitoare.

După ce am trecut printr-un număr de porţi împodobite cu plase împotriva ţînţarilor, am ajuns în sfîrşit într-o sufragerie mare, unde era o răcoare nespus de plăcută. Acolo, stînd la o masă de proporţii impresionante, un bărbat era ocupat să înghită un mic dejun pantagruelic. Nu părea să aibă mai

mult de treizeci de ani ; părul blond auriu, ochii de un albastru deschis, fața bronzată, aveau ceva care te făceau să crezi că omul are mult spirit și o anumită dispoziție pentru umor. Văzîndu-ne intrînd, el înălță capul și zîmbi.

— Helmuth, anunță Luna, arătîndu-l cu degetul pe stăpînul casei.

Helmuth, după cum am descoperit mai tîrziu, era austriac ; părăsise Europa după război. El se ridică și veni în întîmpinarea noastră, cu mîna lui mare, plină de pistrui, întinsă spre mine.

— Bună ziua, spuse el, strîngîndu-mi puternic mîna. Într-adevăr, eu sînt Helmuth. Charlie m-a înștiințat că d-ta cauți animale. Așa-i ? Firește, munții sînt plini de animale. Dar în sate nu cred să găsești multe. În sfîrșit, o să vedem... Ai să iei micul dejun cu mine, nu-i așa ?

I-am explicat că am mîncat deja și l-am rugat să nu se întrerupă din cauza mea. S-a așezat deci din nou la masă, înfulecînd de zor și vorbindu-mi printre înghițituri. În răstimp, Luna, care, toropit de oboseală se prăbușise într-un fotoliu, fredona liniștit, fără să se mai sinchisească de noi.

Cînd s-a asigurat că n-a mai rămas nimic comestibil pe masă, ne-a poftit pe Luna și pe mine să ne suim în camioneta lui și ne-a dus pînă în cel mai apropiat sat.

Așezarea aceasta rurală era alcătuită dintr-o grămadă de căsuțe, făcute din chirpici și văruite. Fiecare avea cîte o grădiniță înconjurată cu un gard de bambus. Oprind mașina în fața uneia dintre ele, noul meu prieten cercetă cu o privire plină de speranță labirintul de rodieri, ale căror crengi înflorite năpădeau din grădina minusculă.

— Mi se pare că acum cîteva zile am zărit aici un papagal, îmi explică el.

Coborînd din mașină am bătut din palme, așa cum face orice vizitator în fața unei case prietene în America Latină și am așteptat răbdători îndărătul gardului. În cu-

rînd apăru o indiană mică la trup, dar destul de frumoasă. Ne adresă un zîmbet timid.

— Intrați, *senores*, ne îndemnă ea, arătîndu-ne grădina. Am deschis poarta și am intrat. Apoi, fără să mai aștepte mult, Helmuth — imaginea însăși a șarmului și a amabilității — o privi pe indiană cu un zîmbet fermecător.

— Acest *senor*, începu el, punîndu-și solid mîna pe umărul meu, ca și cum i-ar fi fost teamă să nu-mi iau curînd picioarele la spinare, acest *senor* caută *bichos*, bineînțeles, *bichos* vii. Or, acu cî-

teva zile, trecînd prin fața casei d-tale, am zărit aici un papagal. Dealtfel, era unul dintr-o specie foarte obișnuită și, după cîte mi s-a părut, și tare urît. Sînt convins că *senor*, cum o să-l vadă, nici n-o să vrea să-și arunce ochii spre el. Dar datoria mă obligă, totuși, să i-l arăt.

— E un papagal foarte frumos! protestă indiana cu un glas ascuțit și indignat. Un papagal superb și dintr-o specie foarte rară!

— Haidade! stărui Helmuth autoritar. Am văzut destui papagali dintr-ăștia în piața din Jujuy. Găsești mai mulți decît îți trebuie și negustorii îi vînd aproape pe nimica toată.

Simțeam că-i timpul să intervin în discuție.

— Hm, Helmuth, îi tăiai eu vorba timid, n-aș vrea să mă amestec, dar nu crezi c-ar fi mai bine să văd papagalul, înainte de a începe să ne tîrguim?

Sugestia mea păru să-l surprindă prin originalitatea ei, căci exclamă:

— Păi sigur! Păi sigur! Trebuie neapărat să-l vezi!

Se întoarse din nou spre femeie și-și aținti asupra ei o privire furioasă.

— Unde-i nenorocitul ăla de papagal?! întrebă el cu glas tunător.

Indiana, fără să spună o vorbă, arătă cu degetul un punct situat deasupra umărului meu stîng. Mă întorsei și descoperii papagalul care, cocoțat printre frunzele verzi ale unui rodier, aflat nici la un metru de noi, asista la discuția noastră cu un evident interes.

Cum l-am văzut, am știut că-mi trebuie neapărat, chiar de ar fi să dau pe el oricît mi s-ar cere: era un papagal din specia amazonei, din Tucuman, cu gîtul roșu, penajul verde ca iarba, pătat ici și colo cu galben, ochii întunecoși erau încercuiți de niște ochelari dintr-o pieliță albă, capul era în întregime stacojiu, iar penele picioarelor îi formau niște mici ghetre portocalii. Silindu-mă să par indiferent, i-am spus în englezește, cu glas scîrbit:

— E un specimen care se găsește foarte rar. Sînt dispus să dau oricît pe el ca să-l iau.

— Ai văzut?! exclamă Helmuth, întorcîndu-se din nou spre indiană. *Senor* afirmă că papagalul d-tale e dintre cei mai obișnuiți care se pot întîlni. Mai are încă șase ca ai d-tale la Buenos Aires. Ți-am spus doar!

Femeia se uită la noi, cu un aer bănuitor, pe cînd eu mă sileam să-mi compun capul domnului care posedă șase papagali amazoni din Tucuman. Ea păru că șovăie, apoi, jucîndu-și ultimul atu, anunță cu glas triumfător.

— Da, dar ăsta vorbește!

— Pe *senor* nu-l interesează dacă papagalul d-tale vorbește sau nu, se grăbi să replice Helmuth. Îți dăm treizeci de pesos pe el.

— Două sute, răspunse repede femeia. Pentru un papagal care vorbește e cît se poate de ieftin. O nimica toată!

— Glumești, insistă ghidul meu. De altfel cine ne dovedește că pasărea d-tale vorbește? Pînă acum n-a spus nimic.

— Blanco, Blanco! zise cu glas duios indiana. Vorbește, Blanco! Ca să faci plăcere mamei tale! Fii drăguț, Blanco, vorbește!

Blanco ne privi cu un aer gînditor, dar nu scoase o vorbă. Helmuth anunță atunci, cu un ton definitiv:

— Cincizeci de pesos! Hai, hotărăște-te o dată. Ori da, ori ba! Pentru un papagal care n-a binevoit încă să ne lase să-i auzim glasul, e chiar prea mult!

— Blanco, te rog frumos, gemu femeia. Zi ceva *seniorilor*. Blanco! Vorbește!...

Papagalul își zburli penele verzi, înclină capul într-o parte apoi, fără să se grăbească, trîmbiță foarte clar:

— *Hijio de puta!*

Indiana rămase cu gura căscată, nevenindu-i să-și creadă urechilor că papagalul ei drag e în stare de

atîta perfidie! părea pur și simplu pietrificată. Helmuth scoase un oftat adînc din piept, ca un strateg care știe că, de aci înainte, partida era cîștigată. Apoi încet, cu o înfățișare aspră, se întoarse spre nenorocita de indiană, care încremenise locului.

— Așadar, șopti el, asemeni trădătorului din actul al treilea al melodramei, așadar, asta numești d-ta un „papagal care vorbește"?

Cu o voce gîtuită, biata femeie protestă:

— Dar, *senor*...

— Destul, îi tăie vorba Helmuth. Ne-am pierdut și așa prea mult timp! Un necunoscut îți trece pragul, se arată dispus să te ajute, dîndu-ți banii lui buni în schimbul unui papagal fără valoare. Și d-ta, d-ta ce faci, te întreb? Încerci să-l înșeli fără rușine, făcîndu-l să creadă că-i vinzi un papagal care vorbește!

— Dar vorbește, *senor*, protestă indiana cu glas stins. Pe Dumnezeul meu, vorbește!

— Admit că vorbește. Dar ce spune?

Cînd ajunse la acest punct al discuției, Helmuth se întrerupse o clipă, se înălță cît era de mare și, după ce-și drese glasul, continuă:

— Înjură pe acest străin liniștit, care nu-i vrea nici un rău. Și nu-l înjură numai pe el, ci o mai înjură și pe mamă-sa pe deasupra! Auzi d-ta? Pe mama lui! E nemaipomenit!

Femeia lăsă ochii în jos și începu să-și răschire degetele picioarelor desculțe în praf. Pierduse partida și știa asta. Helmuth se întoarse spre mine.

— Îl avem în mînă, îmi spuse el pe un ton care o putea foarte ușor face pe biata indiană să creadă că-i pledează, cu multă căldură, cauza. Nu-ți mai rămîne decît să te arăți furios, fiindcă ai fost insultat.

— Dar mă simt chiar insultat, îl încredințai eu, abia reușind să-mi stăpînesc hohotele de rîs care mă înecau. De fapt, am mai fost eu insultat în viața mea, dar atît de grav niciodată.

— Bravo, te-ai descurcat foarte bine, hotărî Helmuth, întinzînd spre mine mîinile lui rugătoare, ca și cum m-ar fi conjurat să iert. Acum, dă drumul la puțin lest.

Mi-am compus o față severă și mărinimoasă în același timp.

— Ei bine, de astădată, las să treacă de la mine! declarai eu cu o prefăcută reavoință. Dar numai de astădată! Cît i-ai oferit? Cincizeci de pesos?...

— Da.

În timp ce-mi scoteam portofelul, el o anunță pe indiană.

— *Senor*, care-i bunătatea întruchipată, e dispus să-ți ierte jignirea pe care i-ai adus-o și se învoiește să-ți plătească cei cincizeci de pesos pe care i-ai cerut, femeie hrăpăreață ce ești!...

Indiana păru foarte mulțumită. Îi întinsei bancnotele soioase, apoi mă apropiai de papagal, căruia îi întinsei indexul: el veni, grav, să se cațere pe el, iar de acolo mi se sui pe umăr. Ajuns la destinație, îmi aruncă o privire complice.

În timp ce închideam poarta de bambus a grădiniței și ne apropiam de mașină, papagalul se întoarse și-i aruncă indianei săgeata Parților [1]).

— *Estupido!* [2]) strigă el fostei lui stăpîne. *Muy estupido!* [3])

Ne urcarăm în mașină și, grăbindu-se să demareze, Helmuth comentă:

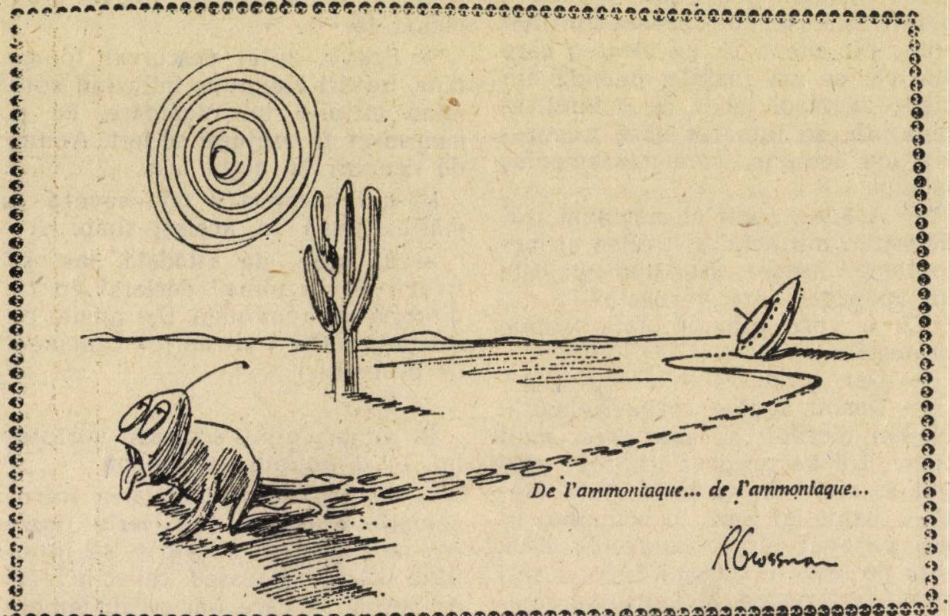
— Încep să cred că papagalul ăsta e diavolul în persoană.

Înclinam să-i dau dreptate.

---

1) *Aluzie la obiceiul parților — popor stabilit în Asia Anterioară, la mijlocul sec. al III-lea î.e.n. — care, în lupte, se prefăceau că fug și aruncau cîte o săgeată urmăritorilor lor. Această șiretenie ucigătoare a dat naștere dictonului: a arunca o săgeată a parților, adică a azvîrli o ironie care are efect.*

2) și 3) *Proasto. Foarte proastă.*

GEORGE MIKES

ITALIA (PENTRU TURIȘTII CARE O VIZITEAZĂ PRIMA OARĂ)

A. *Catedrala*

Înainte de a intra în catedrală, admirați minunata piață pe care a fost construită. Este a treia dintre cele mai mari piețe din Italia. A fost desenată chiar de Michel-Angelo. Sau mai degrabă de cîțiva din cei mai buni elevi ai lui sub îndrumarea personală a maestrului — respectiv de un artist de talia lui Michel-Angelo, dacă nu chiar superior lui. Veți putea admira în voie acest ansamblu maiestuos, fără să întîrziați totuși prea mult, căci riscați ca vreun tinerel să vă propună vînzarea unui Parker 51 înainte ca măcar să aveți timpul să înțelegeți despre ce-i vorba.

Catedrala din... [1]), această antică și minunată cetate, oferă un interes special : ea deține al treilea loc printre cele mai mari catedrale din Italia. Este un giuvaer al stilului gotic (nu goticul pur, dar destul de pur pentru majoritatea turiștilor). Începută în 1123, ea a fost sfințită

[1]) *Treceți aci cu creionul numele orașului, apoi ștergeți* (n.a.).

în 1611, dar terminată abia la 16 iulie 1727. Potrivit unui obicei ciudat, italienilor le place să desemneze catedrala sub denumirea de *Il Duomo*, aceasta constituind una din vechile lor tradiții. De fapt, a treia printre cele mai vechi tradiții italiene.

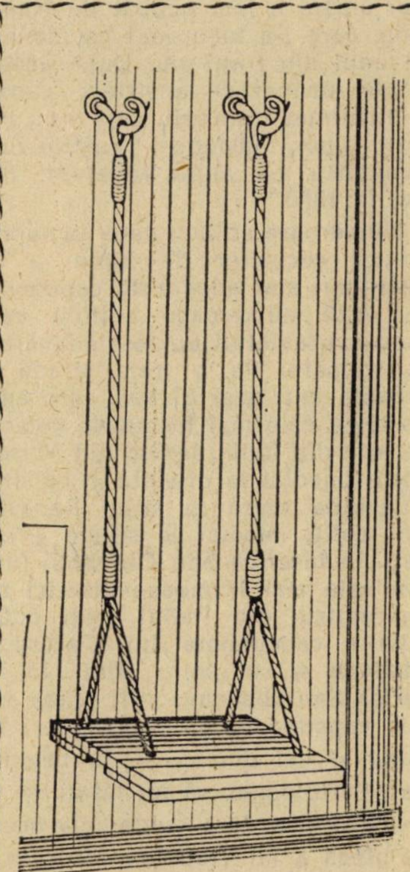
Cum ați intrat, veți vedea o scară în spirală. Dacă vă interesează, se pot număra 267 trepte de marmură. Este a treia printre cele mai mari scări spiralate din Italia. *(Ascensorul vă va evita să numărați scările, dar veți plăti 200 de lire în plus).* Veți fi desigur surprinși de numărul mare de statui și busturi cu care e plină catedrala : sînt în total 673. În Italia nu există decît două catedrale care să aibă mai multe.

Pe dreapta, sub prima arcadă a naosului cel mare, veți admira celebra operă în lumea întreagă a lui Ghirlandaio, *Judecata de apoi.* Continuînd drept înainte, pe aceeași latură, veți putea vedea *Nunta din Cana* de Fra Fillipo Lippi. Vă recomandăm călduros și vizitarea Tezaurului... *(200 de lire supliment)* unde s-a păstrat potirul de aur pe care Carol cel Mare l-a dăruit papei și potirul de argint pe care papa l-a dărui lui Carol cel Mare. Mai se află acolo o capă brodată cu aur trimisă papei de Filip al II-lea și pandantul ei — capa trimisă de papă lui Paul al II-lea.

Minunatele vitralii ale transeptului sînt mîndria *Duomo*-ului... Ele au fost concepute chiar de Leonardo da Vinci. Sau de unul din elevii săi. Sau de un alt artist tot atît de talentat ca Leonardo, ba chiar mai sensibil.

Înainte de a părăsi catedrala, vom coborî scara situată în fața mormintelor de piatră ale celor trei arhiepiscopi din secolul al XII-lea. Vom admira în special *Mormîntul sfîntului...* De obiceiu, e vorba de sfîntul Gheorghe, care a ucis balaurul. Popularitatea unui sfînt (e) în Italia se poate măsura după numărul de catedrale în care el (ea) a fost înmormîntat. *Ex aequo* pentru al treilea loc : sfînta Augustina și sfînta Benedicta *(treisprezece morminte fiecare din ele).*

Vom mai nota că, în această catedrală, mormîntul propriu zis e apărat de un splendid grilaj de fier forjat. În general, pardoseala este acoperită cu monede și bancnote pe care sufletele pioase le-au aruncat printre bare. După o veche credință populară, sfîntul va răsplăti printr-un miracol oricare sacrificiu monetar. Miracole mai mici pot fi săvîrșite începînd de la o sută de lire și sub *(50 de lire pentru militari și copiii sub 12 ani).* Miracole cu adevărat miraculoase începînd de la o mie de lire *(două mii în perioada de vîrf).*

Leagăn de apartament

B. *Orașul*

Părăsind catedrala, treceți piața și cotiți la stînga. Căci e absolut necesar să vizitați complet orașul: e unul din cele mai frumoase și mai vechi orașe din Italia. Oraș etrusc la origină, el a fost, în epoca romană, locuit îndeosebi de romani. După căderea Romei, orașul a fost ocupat de barbarii veniți din sud, apoi de barbarii veniți din răsărit, iar mai tîrziu de barbarii reveniți din nord. În secolele al X-lea și al XI-lea, orașul a fost cîmpul de luptă al seniorilor feudali. În secolul al XII-lea, el a devenit o republică independentă: celebrarea acestei independențe se făcea prin arderea de vii, în piața Tîrgului, a anui mare număr de eretici. Mai tîrziu, orașul a fost ocupat de Napoleon, care l-a încoronat ca monarh pe unul din frații săi. După aceea, a fost ocupat de austrieci, cărora le-au urmat francezii, care l-au părăsit apoi, lăsîndu-l austriecilor. Republica s-a alipit regatului Italiei în 1860.

Numeroase edificii care au supraviețuit secolelor de lupte și de distrugeri sînt adevărate capodopere. Alte numeroase edificii care n-au supraviețuit au fost adevărate capodopere. Pe a treia stradă la dreapta veți găsi *Musea*, care adăpostește cele mai frumoase colecții de artă din Italia. Ieșind din *Musea*, cotiți imediat la dreapta și coborîți splendida scară în stilul Renașterii; cotiți imediat la stînga și urcați. În biserica San Giovanni (una din cele mai frumoase biserici renascentiste din Italia), veți putea admira capodopera lui Tintoreto: *Madona și cei patru sfinți*. În biserica San Giacomo veți putea vedea capodopera lui Botticelli: *Madona și cei doi sfinți*. În biserica San Bartolomeo, să nu lăsați să vă scape ocazia de a contempla imensa pînză a lui Tiepolo: *Madona și cei douăzeci și trei de sfinți*. Cît privește modesta capelă din San Marco, interesul ei principal constă într-o pînză mică a lui Perugino: *Madona cu un singur sfînt*.

În majoritatea acestor biserici, intrarea este gratuită, cu excepția cîtorva sute de lire pe care le veți da preotului de la ușa principală (inutil să căutați ușa laterală: acolo e un alt preot). La Roma, în bazilica Sfîntului Petru, unde se află *Moise* de Michel-Angelo, un preot vă va opri spre a vă întreba: „De ce vreți să intrați?" Dacă spuneți: „Ca să-l vedem pe *Moise*", veți fi rugat să dați 200 de lire. Această sumă, departe de a fi o taxă de intrare, constituie o contribuție voluntară. Dacă intenționați să vă rugați, intrarea e gratuită. Dacă doriți să intrați spre a vă ruga și a-l vedea pe *Moise*, veți plăti jumătate tarif.

Dar să continuăm vizitarea orașului. Cotind la dreapta, veți ajunge curînd la Fortăreața construită între 1254 și 1355. Ea servește acum de muzeu. Edificiul adiacent, pe dreapta, este fostul muzeu, acum primărie.

Părăsind primăria, veți pătrunde în orașul Vechi, foarte medieval, îmbinat, pe ici, pe colo, cu puțin renascentism. Veți putea contempla și aci, ca și în cartierele din jur, un oarecare număr de localnici foarte romantici. Cei mai mulți dintre ei sînt înfometați, ceea ce de asemenea e romantic. Am mai putea nota de asemenea zdrențele lor pitorești care, iarna, devin și mai pitorești. Tot așa, mirosul, și el foarte pitoresc.

Vă veți opri apoi spre a vă gîndi puțin. Italia a moștenit din vremuri îndepărtate majoritatea bogățiilor și frumuseților ei. Nu toate, bineînțeles: opera italiană, ca să nu cităm decît un exemplu, este un fenomen recent. De fapt, nici o țară nu poate pretinde să egaleze bogăția Italiei și foarte puține îi pot egala sărăcia. De altfel, italienii au reușit să găsească, cu o uluitoare abilitate, răspuns la această întrebare aparent insolubilă: cum să rămîi sărac cu o moștenire fabuloasă?

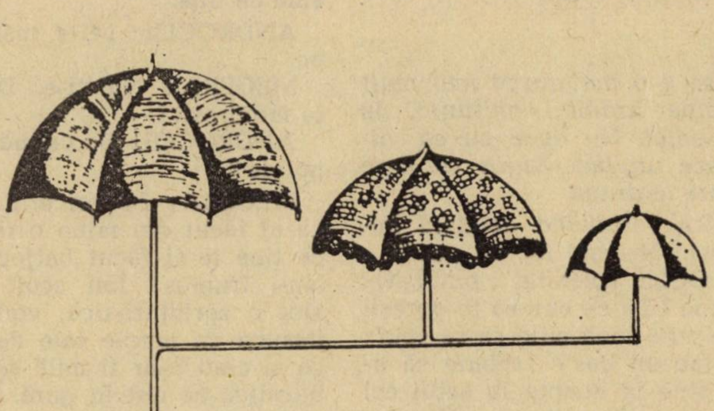
LEUL GHIMPAT

Prologul

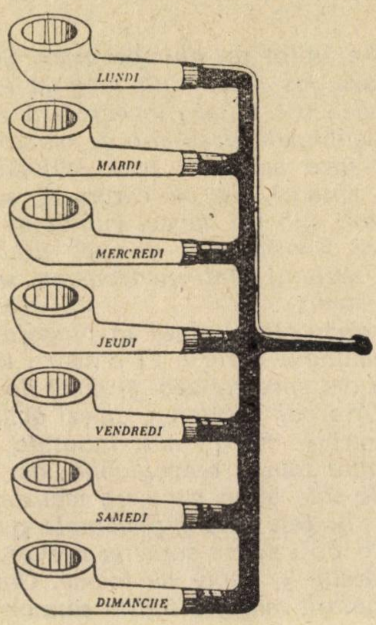
Uvertura: foşnet de pădure, muget de lei, imn creştin slab auzit.

Cărare într-un desiş de pădure. Un muget de leu, un melancolic muget de durere vine din desiş, se repetă tot mai aproape. Leul vine din desiş şchiopătînd într-un picior, cu laba dreaptă dinainte în sus. În ea e înfipt un ghimpe uriaş. Se aşează jos şi se uită lung la ea, o linge; o scutură; încearcă să scoată ghimpele tîrşîind-o de pămînt şi îşi face mai rău. Iese şchiopătînd în chinuri, de pe cărare şi se aşează sub un copac, istovit de durere. Scoţînd un geamăt prelung, ca suflatul dintr-un trombon, se dă la somn.

Androcle şi soţia sa Megera vin dealungul cărării. El e scurt, firav, un om spre treizeci şi cinci de ani. Are păr roşcovan, umezi ochi albaştri şi duioşi, nări înfiorate şi o frunte foarte prezentabilă, dar notele sale bune nu merg mai departe; braţele sale şi picioarele şi spatele, deşi de un caracter nervos, par chircite şi supte de foame. Cară o legătură mare, e foarte sărman îmbrăcat şi pare obosit şi flămînd.

Umbrelă familială

Pipă „săptămînală"

Soția sa e o muierușcă mai mult nurlie, bine hrănită, ghiftuită, în floarea vieței. Nu duce cu ea nimic și are un băț vînjos cu care să se ajute la drum.

MEGERA *(aruncînd deodată bățul ei jos)*: Nu mai fac un pas!

ANDROCLE *(pledînd plictisit)*: Iar scumpo? La ce bun să te oprești la fieşte care două mile ca să spui: nu mai fac un pas? Trebuie să ajungem pînă la noapte în satul cel mai apropiat. Sînt fiare sălbatice în pădurea asta: cică lei!

MEGERA: Mofturi. Mă tot amenințI într-una cu fiare sălbatice ca să mă faci să merg pe nerăsuflate, cînd abia pot să-mi tîrăsc un picior după altul. Pînă acum nici țipenie de leu!

ANDROCLE: Bine, scumpo, ții numaidecît să vezi unul?

MEGERA *(smulgîndu-i legătura din spinare)*: Brută nemiloasă, nu mai pot de oboseală. Dar ce-ți pasă ție de mine? *(aruncă legătura la pămînt)* Numai la tine te gîndești. La tine; totdeauna la tine!

ANDROCLE *(așezîndu-se amărît jos, cu coatele pe genunchi și capu-n palme)*: Din cînd în cînd fieștecare trebuie să se gîndească la sine, scumpo.

MEGERA: Un bărbat ar trebui să se gîndească din cînd în cînd la nevasta lui.

ANDROCLE: Din păcate, da, scumpo. Iacă, tu mă faci să mă gîndesc cam mult la tine. Și nu-mi pare rău.

MEGERA: Să-ți pară rău? Aș vrea s-o văd și p-asta! Nu cumva e vina mea că m-am căsătorit cu tine!

ANDROCLE: Nu scumpo, e a mea.

MEGERA: Frumos îți șade să-mi vorbești așa. Oare nu ești fericit cu mine?

ANDROCLE: Nu mă plîng, dragostea mea.

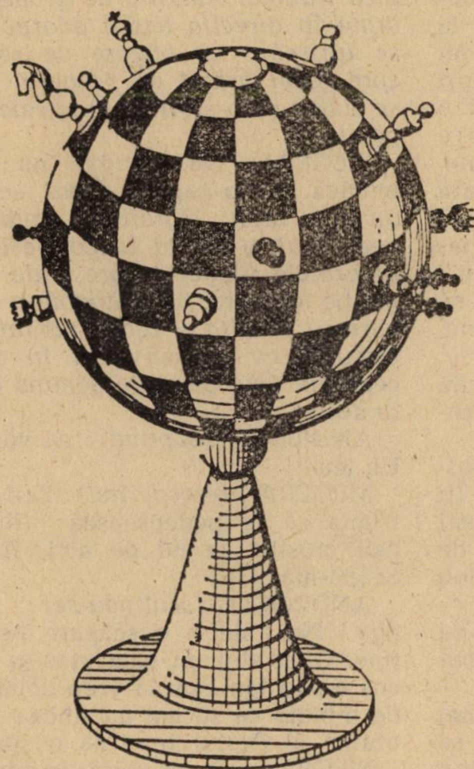
MEGERA: Ar trebui să-ți fie rușine de tine.

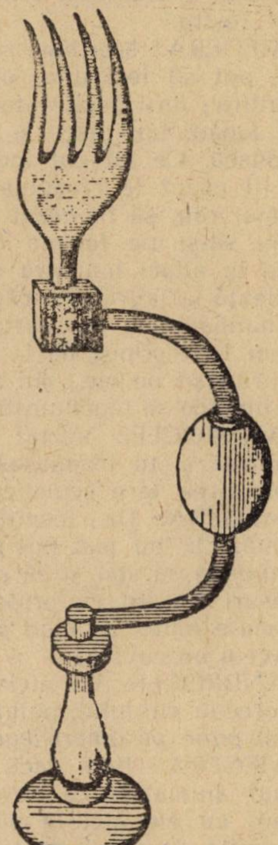
ANDROCLE: Mi-e rușine, scumpo.

MEGERA: Nu ți-e. Dimpotrivă, te mîndrești!

ANDROCLE: De ce mă mîndresc, puiule?

MEGERA: De orice. Ești mîndru că ai făcut din mine o roabă și că pe tine te-ai făcut batjocura lumii. Nu-i frumos! Îmi scoți nume că sînt o zgripțuroaică, vorbind totdeauna cu aerele tale de mielușel, ca și cînd ți-ar fi milă să topești o bucățică de unt în gură. Și pe simplul cuvînt că par o femeie mare și zdravănă, și fiindcă sînt bună la inimă și olecuță cam repejoară și fiindcă tu mă mîni totdeauna să fac lucruri de care după aceea îmi pare rău, lumea zice: „Bietul om: ce zile fripte îi mai face nevasta asta a lui!" O, de-ar ști el! Și tu crezi

Glob-şah

Furculiţă pentru spaghete

că eu nu ştiu ? Ba ştiu, ştiu *(miorlăindu-se)*, ştiu !

ANDROCLE : Da, scumpa mea ştiu că ştii.

MEGERA : Atunci de ce nu te porţi cu mine cum trebuie şi nu eşti bărbat cum se cade ?

ANDROCLE : Ce pot să fac, scumpa mea ?

MEGERA : Ce poţi să faci ? Să te întorci la datorie şi să vii înapoi la căminul şi la prietenii tăi şi să aduci jertfă zeilor cum fac toţi oamenii de treabă ; în loc să fim goniţi din casă şi din cămin, ca nişte murdari, neruşinaţi şi nelegiuiţi atei.

ANDROCLE : Nu-s ateu, scumpo : sînt creştin...

MEGERA : Bun, şi asta nu-i acelaşi lucru ? numai că-i de zece ori mai rău ! Cine nu ştie : creştinii sînt cei mai de jos dintre cei de jos ?

ANDROCLE : Exact aşa cum sîntem şi noi, scumpo.

MEGERA : Vorbeşte pentru d-ta. E o îndrăzneală să mă pui alături de oamenii de rînd. Tată-meu avea cîrciuma lui, şi blestemată a fost pentru mine ziua cînd ai venit întîia oară să bei la tejgheaua noastră.

ANDROCLE : Mărturisesc, pe atunci cam trăgeam la măsea, scum-

po. Dar m-am lăsat cînd m-am făcut creştin.

MEGERA : Mai bine rămîneai beţiv, pot să iert unui om căzut la băutură ; nu-i decît natural ; şi... nu mă lepăd, îmi place şi mie uneori o duşcă. Ce nu pot îndura însă e să fii căzut la creştinism. Şi ce e şi mai rău, să fii căzut la animale. Cum să-şi ţie femeia casa curată cînd tu aduci înăuntru orice pisică răzleaţă şi javră fără căpătîi şi toate haimanalele din partea locului ? Mi-ai luat pîinea de la gură ca să le hrăneşti pe ele ; ştii foarte bine, nu încerca să tăgăduieşti.

ANDROCLE : Numai cînd erau flămînzi şi tu începuseşi să te îngraşi prea tare scumpuşoaro...

MEGERA : Da ; insultă-mă, insultă-mă. Of, nu mai pot să rabd. Îţi convenea să stai şi să pălăvrăgeşti ceasuri întregi cu brutele alea de animale mute, pe cînd pentru mine n-aveai un cuvînt !

ANDROCLE : Ele niciodată nu-mi întorceau cuvîntul, puiule *(se scoală şi pune pe umeri legătura).*

MEGERA : Bun, dacă ţi-s mai dragi animalele ca nevasta, ai să rămîi cu ele aici în pădure. Mi-e lehamite de ele şi de tine. Mă duc înapoi, mă duc acasă.

ANDROCLE *(tăindu-i calea înapoi) :* Nu scumpuşoaro, nu o lua aşa. Nu mai putem să ne întoarcem. Am vîndut tot, ar fi să murim de foame ; şi să mai fiu trimes şi la Roma şi aruncat la lei.

MEGERA : Să-ţi fie de bine. Poftă mare leilor *(smiorcăindu-se).* N-ai de gînd să te dai odată la o parte şi să mă laşi să mă duc acasă ?

ANDROCLE : Nu, scumpo.

MEGERA : Atunci mi-oi face drum prin pădure şi numai cînd mă vor fi mîncat fiarele sălbatice vei şti ce nevastă ai pierdut *(se repede şi e gata să cadă peste leul adormit).* Vai de mine Andy, Andy *(se clatină înapoi şi leşină în braţele lui Androcle, care, doborît de greutatea ei, cade pe legătură).*

ANDROCLE *(extrăgîndu-se de sub ea şi bătîndu-i palmele de mare îngrijorare) :* Ce e copila mea, odorul meu ? Ce s-a întîmplat ? *(Ea ridică fruntea. Amuţită de groază ea arată în direcţia leului adormit. El se furişează cu băgare de seamă spre locul arătat de Megera, care se ridică cu o sforţare şi şovăie după el).*

MEGERA : Nu, Andy, nu : te îmbucă. Vino-napoi ! *(Leul scoate un lung oftat sforăitor. Androcle vede leul şi se dă înapoi leşinînd în braţele Megerei care cade înapoi pe legătură. Se rostogolesc de-o parte şi de alta şi zac la pămînt uitîndu-se cu groază unul în ochii celuilalt. Leul se aude gemînd greu în desiş).*

ANDROCLE *(şoptind) :* Ai văzut ? Un leu !

MEGERA *(dezesperînd) :* Zeii l-au trimis să te pedepsească fiindcă eşti creştin. Ia-mă de aici, Andy. Scapă-mă.

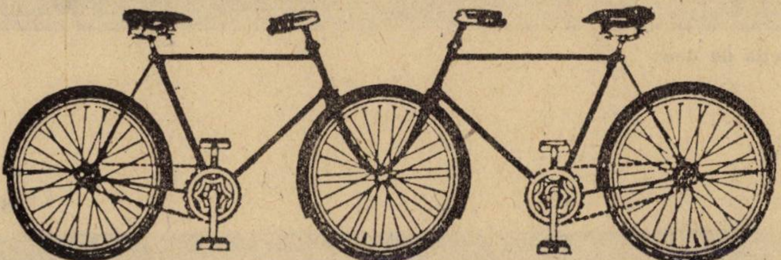
ANDROCLE *(sculîndu-se) :* Meggy ! Nu-i decît o scăpare pentru tine. Cum sînt eu cam aţos şi vîscos o să-i iau cam la vreo douăzeci de minute ca să mă mănînce ; pînă atunci ai destul timp să o ştergi !

MEGERA : O, nu vorbi de mîncat. *(Leul se scoală cu un geamăt puternic şi schioapătă spre ei).* Aoleo ! *(leşină)*

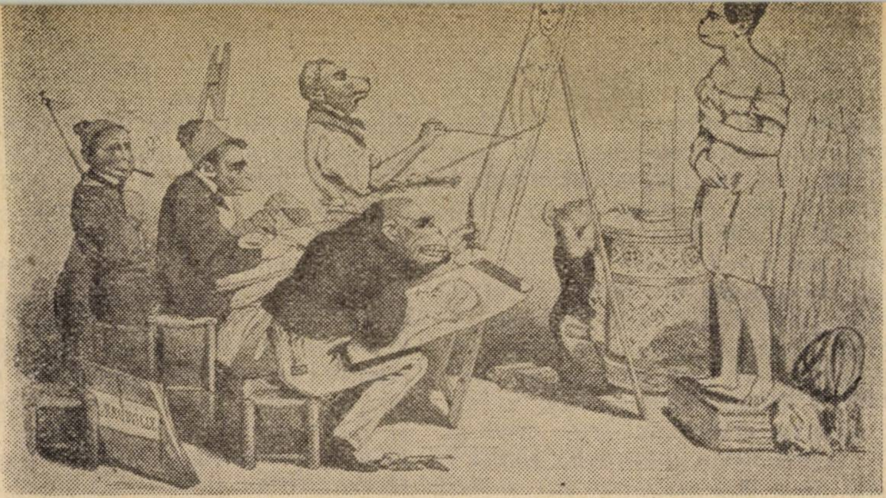
ANDROCLE *(tremurînd, dar rămînînd între leu şi Megera) :* Nu te atinge de nevastă, m-auzi tu ? *(leul geme. Androcle abia se mai ţine pe picioare de atîta tremur).* Meggy fugi. Fugi şi scapă tu. Dacă-mi iau ochii de la el s-a şi aruncat *(leul ridică în sus laba rănită şi o bate cu milă în faţa lui Androcle.)* O, e şchiop băiatul tatii ! Are un ghimpe în lăbuţă ! Un ghimpe grozav de mare ! *(Plin de simpatie).* Bietul băiat ! I-a intrat un ghimpe groaznic în lăbuţa lui micuţă. Şi l-a bolnăvit prea tare ca să mănînce pe un creştinel mic şi gustos la dejun. O, da micul şi gustosul creştinel o să-i scoată ghimpele dinăuntru şi atunci el n-o să mănînce pe creştinel cel gustos, cum nici pe a gustosului creştin gustoasă şi drăgăstoasă şi dolofană soţioară bă-

lăioară. *(Leul răspunde cu văicăreli parcă s-ar căina pe sine).* Da, da, da, da, da, să vedem, să vedem! *(luîndu-i laba în mînă).* Da el n-are să mă muşte, nici să mă zgîrie, chiar dacă l-o durea olecuţă! A-cum, fă ghiare de catifea. Aşaaa. *(trage uşor de ghimpe. Leul, cu urlet de mînie şi durere, smuceşte laba înapoi pe neaşteptate încît Androcle e zvîrlit pe spate).* Bravoo! O, nu cumva creştinelul ăsta crud şi mic şi uricios a lovit laba rănită? *(Leul se vaetă afirmînd dar şi cerîndu-şi iertare).* Bun, încă o dată să mai trag puţin şi-i gata. Numai o dată, uşor, uşureel şi băiatul o să fie fericit apoi o viaţă-ntreagă. *(Trage încă o dată de ghimpe. Leul mugeşte şi scrîşneşte din măsele cu un zgomot grozav).* O, el nu trebuie să sperie pe doctorelul lui bun şi milos, pe doica lui drăgăstoasă. Asta n-a durut deloc, nici un pic. Hai acum, încă o dată! Ştii, ca să arătăm cum poate să îndure chinurile un leu mare şi viteaz; nu ca creştinii ăştia mai slabi ca un copil de ţîţă. Opaaa!!... *(Ghimpele iese afară, Leul urlă şi îşi scutură laba sălbatic).* Aşaa! *(Ţinînd în sus ghimpele),* A ieşit! Acum leul să facă bine să-şi lingă laba ca să gonească umflătura asta uricioasă. Ştii, a-şa! *(Îşi linge propria mînă. Leul dă din cap în semn de înţelegere şi îşi linge laba de zor).* Deşteptul meu leuraş-ştrengăraş! Cum pricepe el de bine pe prietenul lui vechi şi scump pe Andy Nandy. *(Leul îi linge faţa).* Da, dă o pupică lui Andy Nandy! *(Leul dînd puternic cu coada, se ridică pe picioarele dinapoi şi îmbrăţişează pe Androcle care se schimonoseşte şi strigă).* Fă ghiare de catifea, bagă-le-n teacă! *(Leul îşi vîră ghiarele în teacă).* Aşaa, bun! *(Îmbrăţişează pe leu care în cele din urmă îşi ia vîrful cozii într-o labă, strînge bine de mijloc cu ea pe Androcle odihnind-o de coapsa-i. Androcle ia cealaltă labă în mînă, îşi întinde braţul şi amîndoi dansează transportaţi, jur împrejur, şi dispar în sfîrşit în desiş).*

MEGERA *(care şi-a venit în fire în timpul valsului)*: O, laşule! n-ai dansat cu mine de ani de zile şi-acum îţi iei tălpăşiţa, dansînd cu namila asta de brută şi de fiară pe care n-o cunoşti de mai mult de zece minute şi care abia aşteaptă să-ţi mănînce nevasta. Laşule, laşule, laşule! *(Se repede după el în desiş).*

Tandem convergent

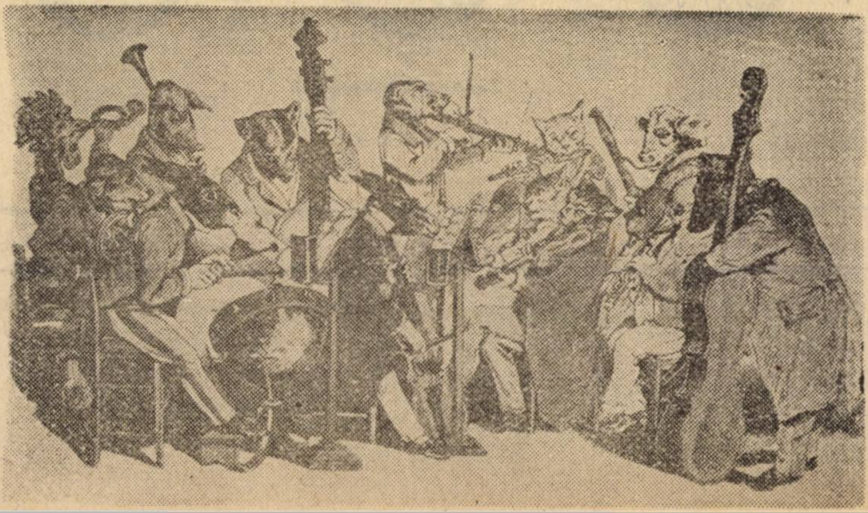

Academia de desen

Lecția de dans

Simfonia

STEPHEN LEACOCK

CARIERA MEA FINANCIARĂ

Am totdeauna trac ori de cîte ori intru într-o bancă. Funcționarii îmi provoacă trac, ghișeele, banii pe care îi văd, toate mă fac să am trac, îmi inspiră teamă.

Din clipa cînd trebuie să efectuez o operație financiară, devin un idiot iresponsabil.

Știam asta, dar mi se majorase salariul cu cincizeci de dolari pe lună și aveam sentimentul că banca e locul indicat care-mi va permite să-mi pun la adăpost această sumă.

Am intrat, șovăind, și am aruncat o privire timidă asupra funcționarilor. Mă gîndeam că cineva care vrea să deschidă un cont la bancă trebuie neapărat să-l consulte pe director.

M-am îndreptat spre un ghișeu pe care se afla inscripția „*Casier*". Casierul, un om înalt și glacial, m-a impresionat, doar văzîndu-l. Glasul mi-era cavernos.

— Aș putea să-l văd pe director? am întrebat eu, adăugînd imediat: între patru ochi. (Nu știu de ce am adăugat „Între patru ochi").

— Firește, răspunse casierul și se duse să-l caute.

Directorul era un om calm și grav. Țineam cei cincizeci și șase de dolari ghemotoc în buzunar.

— Dv. sînteți directorul? întrebai eu. (Dumnezeu mi-e martor că nu mă îndoiam deloc).

— Da, spuse el.

— Aș putea să vă văd... între patru ochi? (Nici de astă-dată n-am vrut să spun „între patru ochi", dar cuvintele mi-au ieșit din gură fără să vreau).

Directorul m-a privit lung și puțin îngrijorat. Credea desigur că am venit să-i destăinui cine știe ce secret grozav.

— Veniți pe aici, îmi spuse el, și mă conduse spre un birou închis. Răsuci cheia în broască.

Para-umbrelă

— Aici nu riscăm să fim deranjați, observă el. Luați loc. Ne-am așezat și ne-am privit cîteva clipe în tăcere. Îmi pierise glasul.

— Presupun că sînteți unul din oamenii lui Pinkerton, spuse el în șoaptă.

După aerul meu misterios, m-a luat drept un detectiv. Știam acum ce gîndește, dar asta nu-mi ușura situația.

— Nu sînt, răspunsei eu, ceea ce lăsă să se înțeleagă că aș aparține unei agenții rivale.

— Drept să vă spun, continuai eu, ca și cum aș fi fost instigat să mint, nu sînt deloc detectiv. Am venit să deschid un cont. Intenționez să-mi depun toți banii la această bancă.

Directorul răsuflă ușurat, dar rămase grav; conchidea acum că eram fiul unui Rotschild sau un tînăr Gould.

— Un cont important, îmi închipui, spuse el.

— Destul, murmurai eu. Intenționez să depun cincizeci și șase de dolari azi și cincizeci de dolari pe lună regulat.

Directorul se sculă și-l chemă pe casier.

— Domnule Montgomery, spuse el cu un glas dezagreabil de tare, domnul acesta vrea să deschidă un cont, o să depună cincizeci și șase de dolari. La revedere!

Mă ridicai în picioare.

O ușă enormă de fier se întredeschise într-una din laturile odăii.

— La revedere, spusei eu. Și intrai în sala seifurilor.

— Ieșiți de acolo, rosti rece directorul, și-mi arătă pe unde s-o iau.

M-am dus pînă la ghișeul casierului și i-am împins ghemotocul de bani cu un gest grăbit și convulsiv, ca și cum gestul acesta ar fi putut conjura soarta.

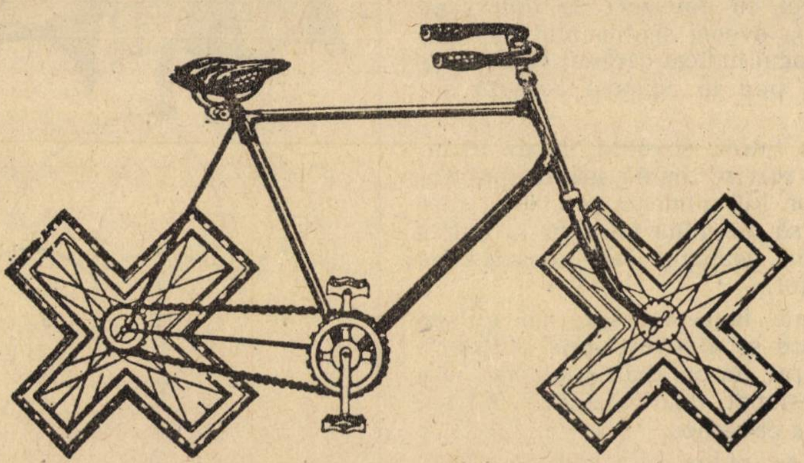
Fața mi-era palidă ca ceara.

— Uite, spusei eu, depuneți banii ăștia.

Tonul glasului meu părea să spună: „Să terminăm odată cu afacerea asta penibilă".

El luă banii și-i dădu altui funcționar.

Apoi, după ce m-a pus să trec totalul sumei pe o hîrtie, m-a rugat să semnez într-un registru. Nu mai știam ce fac. Banca se învîrtea în fața ochilor mei.

Bicicletă pentru urcat scări

— Au fost depuşi? întrebai eu cu un glas vibrant.

— Fireşte, răspunse casierul.

— Atunci, aş vrea să semnez un cec.

Mă gîndeam să semnez un cec pentru nevoile mele imediate.

Cineva îmi întinse un carnet de cecuri prin ferăstruica ghişeului şi altcineva începu să-mi explice cum se completează un cec. Oamenii din bancă aveau impresia că sînt un milionar ramolit. Am scris ceva pe cec şi l-am împins spre funcţionar. El l-a privit îndelung.

— Ce-e? Retrageţi acum totul? întrebă el, surprins.

Am constatat atunci că scrisesem cincizeci şi şase în loc de şase. Îmi dădeam seama că mi-ar fi imposibil să explic de ce am făcut aşa. Toţi funcţionarii se opriseră din lucru şi mă priveau cu gurile căscate.

Am devenit atunci mai temerar şi am replicat prompt.

— Da, totul!

— Retrageţi banii de la bancă?

— Pînă la ultimul cent.

— N-o să mai depuneţi banii aici? întrebă funcţionarul uluit.

Speram în mod prosteşte că el va crede poate că m-a jignit în timp ce completam cecul şi că de aceea mi-am schimbat gîndul. Şi am făcut o încercare jalnică spre a da impresia unui om violent.

Funcţionarul se pregătea să-mi înapoieze banii.

— Cum îi vreţi? întrebă el.

— Ce?

— Cum îi vreţi?

— A!...

Am înţeles ce voia să spună şi am răspuns fără să mă gîndesc.

— În bancnote de cincizeci.

El mi-a dat o bancnotă de cincizeci de dolari.

— Şi cei şase? întrebă el tăios.

— În monede.

Mi-a întins şase monede şi am ieşit repede.

În timp ce uşa cea mare se închidea în urma mea, am auzit ecoul unui hohot colosal de rîs care se înălţa pînă în tavanul băncii.

Din ziua aceea, nu mai fac operaţiuni bancare. Îmi păstrez banii lichizi în buzunarul pantalonilor mei iar economiile în dolari de argint într-un ciorap de lînă.

SCAMATORIA

Prestidigitatorul amator, după terminarea unei partide, pusese mîna şi întrebă:

— Cunoaşteţi scamatorii cu cărţile de joc? Eu cunosc una grozavă. Ia o carte.

— Nu, mulţumesc, nu vreau nici o carte.

— Nu m-ai înţeles... Vreau să spun: ia una, oricare, şi după aceea am să-ţi spun ce carte ai luat...

— Ai s-o spui cui?

— Nu, nu, vreau să spun că am să ştiu care e, ai înţeles? Haide, ia o carte!

— Pe care vreau?

— Da.

— Indiferent de culoare?

— Da, da.

— De roşu, de ghindă, de tobă ori de verde?

— Da, da, oricare.

— Ei bine, să mă gîndesc puţin... Am să iau asul de pică!

— Doamne Dumnezeule! Ţi-am spus doar că trebuie să tragi o carte!

— A-a, da? Să trag o carte? A, acum am înţeles! Apropie cărţile! Aşa!...

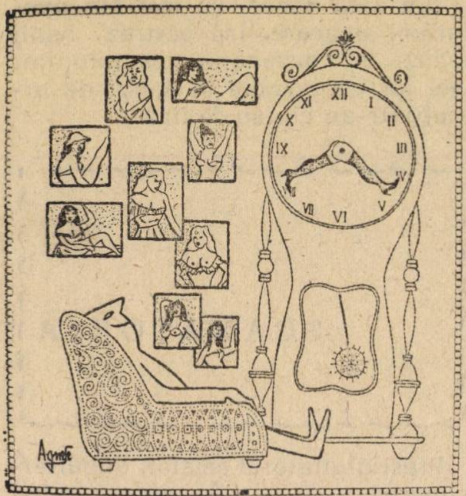
— Ai luat una?

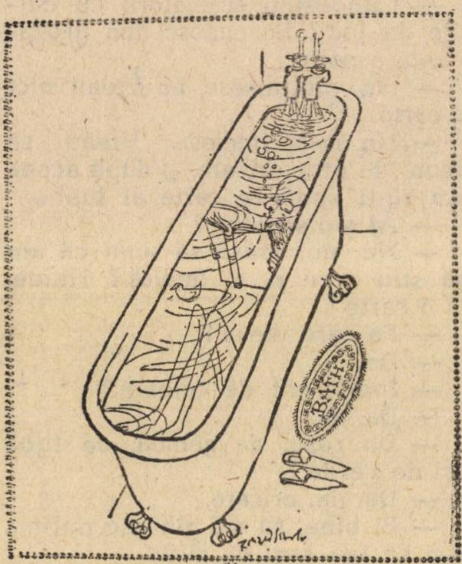
— Da, trei de ghindă. Ai ghicit?

— La naiba! Nu-mi spune ce carte ai tras! Strici totul! Haide, mai încearcă o dată. Ia o carte!

— Bine, am luat.

— Pune-o înapoi în pachetul de cărţi. *Merci. (Fîş-fîş-fîş-fîş)* Şi hopa!

(Triumfător). Asta e, nu-i așa?

— Nu știu. Nu-mi mai aduc aminte.

— Nu-ți mai aduci aminte?! La naiba! Dar trebuie să te uiți bine și să știi ce carte ai tras!

— A! Vrei să spui că trebuie să mă uit la fața cărții?

— Dar bineînțeles! Bine, haide, trage acum din nou o carte.

— Bine, am tras. *(Fîș-fîș-fîș-fîș)*

— Dar ia spune-mi, nenorocitule, ai pus cartea la loc în pachet?

— Nu, bineînțeles că nu, am păstrat-o!

— Dar pentru Dumnezeu, ascultă-mă bine ce-ți spun. *Ia o carte — numai una — uită-te la ea, vezi ce carte e și după aia — reține bine ce-ți spun — după aia o pui înapoi în pachetul de cărți.* Ai înțeles?

— A, perfect! Numai că nu înțeleg deloc cum ai să ghicești. Trebuie să fii dat naibii ca să ghicești așa ceva!

(Fîș-fîș-fîș-fîș)

— Ei hopa! Asta-i cartea d-tale, nu-i așa?

— *Nu, nu-i cartea mea. (Interlocutorul spune o minciună, dar cum nu-i nici prima și, probabil, nici ultima, dumnezeu o să-l ierte).*

— Nu-i cartea d-tale?!! Ia stai o clipă, nu mișca. Ia seama ce faci acum! Scamatoria asta mi-a reușit întotdeauna, mă-nțelegi? *întotdeauna.* O fac cu toată familia mea și cu toți musafirii care ne vin în casă. Ia o carte. *(Fîș-fîș-fîș-fîș)* Și hopa! Uite cartea d-tale!

— *Nu, îmi pare rău, dar nu-i cartea mea.*

— *Nu-i cartea d-tale?!?*

— Nu. N-ai vrea însă să mai încerci o dată? Te rog, încearcă din nou! Poate că ești prea nervos? Sau poate, cine știe, n-am înțeles eu prea bine. N-ai vrea să ieși puțin pe verandă, să stai acolo liniștit, vreo jumătate de ceas? După care, să încerci iarăși?... A, trebuie să pleci? Păcat! Trebuie să fie o scamatorie grozav de nostimă! Bună seara!

JIRI S. KUPKA

FABRICANTUL DE COŞCIUGE

Mîndrul orăşel se trezea, orăşelele fiind de obicei mîndre. Lampagiul dădu ocol pieţii şi stinse felinarele cu gaz. Drapelele fluturau deasupra primăriei, căci doar azi domnul Kaspar, primul pilot ceh, va zbura deasupra fîneţelor domnului conte, elevul Krapa a fost eliminat din liceu căci, se pare, s-a jucat cu mingea. Domnul doctor are primul closet cu apă curgătoare de fabricaţie cehă, apa murmură într-un mod sugestiv, pe fîneţele împodobite cu margarete mari e tare frumos, fetele tinere poartă pălării florentine, tocul pantofilor s-a înălţat din nou cu un centimetru, iar domnul Kocmanek e trist. A deschis uşa magazinului, două canaturi de lemn care aveau sus forma unui sfert de cerc, canaturi vopsite în negru pe care străinul uimit poate citi, pe partea stîngă, o inscripţie imitînd relieful : fabricantul Iosef autorizat, iar pe partea dreaptă : de coşciuge Kocmanek de autorităţi. Vecinii nu se miră, căci ei au învăţat de acum să citească inscripţia, întreruptă astfel de intrarea boltită a magazinului.

fabricant de coşciuge

Iosef Kocmanek

de autorităţi

Aici

autorizat magazinul

Domnul Kocmanek deschide uşa, toţi negustorii deschid uşa prăvăliilor lor şi discută cu aprindere evenimentele nopţii, căci nu s-au văzut de aseară, cînd au închis. Dar domnul Kocmanek nu se poate bucura de viitoarea ispravă a primului pilot ceh, de eliminarea elevului Krapa, de margaretele mari. A, tu, droghist trufaş, care ai un înger deasupra magazinului tău, înger vestitor al unei vieţi lungi, a, tu, fotograf îngîmfat, care ai putut să-ţi împodobeşti intrarea magazinului tău, aprobat de autorităţi, cu inscripţia : Furnizor imperial-regal al maiestăţii sale. Tristeţea apăsa sufletul domnului Kocmanek. Micuţa Helen merge acum ţopăind spre şcoală, dar n-are pălărie florentină model miramar, n-are ciorapi albi şi nici pantofi noi cu tocuri înalte. Clopoţelul magazinului nu sună, oamenii duc o viaţă frumoasă, superbele coşciuge miros degeaba a lac proaspăt, Domnul Kocmanek stă îndărătul intrării, privind cu ochii lui mari şi răutăcioşi mulţimea veselă, e primăvară, steagurile fîlfîie deasupra primăriei, margaretele şi furnizorii imperiali-regali înfloresc. Mînca-v-ar ciuma !

Un clarinet lansă cîteva triluri la primul etaj, deasupra magazinului, apoi tăcu. O uşă fu trîntită. „La revedere, puicuţa mea", spuse un glas masculin. „La revedere, puişorule", răspunse o voce feminină. Era domnul poştaş care se grăbea spre birou. Nu-l salută decît în grabă pe domnul Kocmanek, îmbrăcat în negru, dar îi salută respectuos pe dro-

ghistul arogant şi pe fotograful îngimfat.

Şi din nou toată ziua nici un singur coşciug vîndut. Ce i-o fi apucat oare pe oamenii ăştia?

A înserat. Oraşul se culcă ameţit de succesul primului pilot ceh. Domnul Kocmanek a cinat sobru cu Helen şi a trimis-o pe copilă la culcare. Apoi a întîrziat în prăvălie, privindu-şi cu tristeţe coşciugele. Sus, răsună trilurile clarinetului... O uşă se deschide... „La revedere, puicuţă"... „La revedere, puişorule"... Domnul poştaş se duce să facă muzică la „Calul bălan", clarinetul se odihneşte într-o cutie căptuşită cu catifea neagră, e secretarul societăţii muzicale „Cornul de aur". Domnul Kocmanek aprinde lampa cu gaz (droghistul, mă rog, îşi luminează prăvălia cu lumină electrică!), o pune pe masă şi deschide un sertar secret unde îşi păstrează tristele informaţii, extrase din gazete: „Noi progrese ale ştiinţei medicale! Epidemia e în descreştere". „Prin inoculare împotriva mortalităţii viaţa omului se va prelungi cu cincisprezece ani!"

În clipa aceea, tînărul funcţionar al Casei de asigurări, Patocka, intră în imobil. Ce mai caută şi ăsta aici? Domnul Kocmanek îşi ţine răsuflarea. Paşii se îndreaptă spre primul etaj, spre uşa locuinţei domnului poştaş. Timp de două ore se făcu linişte, în sensul că nimeni nu vorbea şi că unele mişcări ritmice apăsară de trei ori asupra tavanului domnului Kocmanek. Apoi tînărul Patocka plecă cu fereală. Domnul Kocmanek se gîndi o clipă... „noi progrese ale ştiinţei medicale, viaţa oamenilor"... Se instală în faţa pupitrului şi scrise următoarele rînduri:

Domnule poştaş!

Cînd vă veţi duce din nou să cîntaţi la „Cornul de aur", întoarceţi-vă acasă după o jumătate de oră şi nu după două ore. Veţi afla lucruri interesante despre soţia dv.

Un amic binevoitor.

Şi expedie scrisoarea imediat.

Toată ziua, domnul Kocmanek fu distrat. Pe la unsprezece dimineaţa, o ţărancă îmbrăcată în negru intră în prăvălie, grozav de îndurerată. În alte ocazii asemenea oameni erau pierduţi în ghiarele domnului Kocmanek, căci în clipele de adîncă durere sau de mare bucurie nu te mai uiţi la bani. S-ar fi putut plasa cel puţin un coşciug cu aurării, dar de astă dată domnul Kocmanek nu izbuti să se concentreze şi-i vîndu doar un sicriu pentru o înmormîntare de clasa a treia. Şi totuşi, el socoti aceasta un semn bun.

Cînd se aşternu noaptea, ascultă. Uşa locuinţei poştaşului... „La revedere, puicuţă"... „La revedere, puişorule"... Sau n-a primit scrisoarea sau e un comedian desăvîrşit. Cîtă nesiguranţă! După cincisprezece minute, tînărul Patocka sosi ţopăind. Domnul Kocmanek se descălţă şi ieşi pe culoar, ca să pună un topor lîngă uşa locuinţei poştaşului. Apoi se culcă. Trecu o jumătate de ceas. Nu auzea decît apăsări ritmice deasupra tavanului. Apoi uşa casei se deschise încetişor. Cineva (şi domnul Kocmanek nu se îndoia cine era) urca scara cu paşi repezi şi uşori. O uşă violent deschisă, un ţipăt, apoi multe strigăte şi... tăcere. Domnul Kocmanek mai aşteptă o oră ca să nu stingherească pe nimeni. Apoi se încălţă şi se urcă cu o lampă. Toporul nu se mai găsea lîngă uşă. În apartamentul poştaşului, două cadavre goale zăceau pe pat, cu craniile sfărîmate. Poştaşul se spînzurase de cîrligul care susţinea lampa. Mai întîi, domnul Kocmanek îşi scoase din buzunar metrul pliant şi măsură clienţii. Abia după aceea dădu alarma.

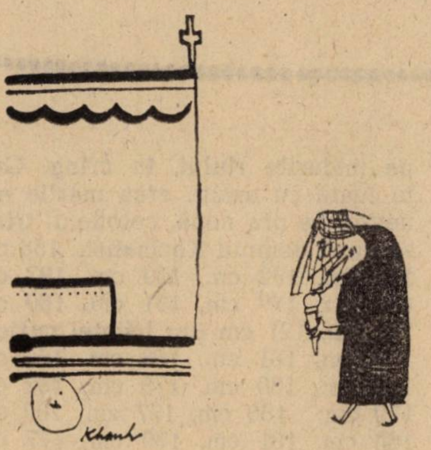
Tot oraşul izbucni în lacrimi la înmormîntarea de clasa întîi. Trei sicrie cu aurării stăteau aliniate unul lîngă altul.

158 cm, 176 cm, 178 cm.

A doua zi pe uşa prăvăliei apăru un anunţ: „Se caută un băiat cinstit ca ucenic".

Micuța Helen căpătă ciorapi albi.

Într-o zi, spre seară, domnul Kocmanek se duse să-și viziteze prietenul și vechiul camarad de școală, Frantisek Halanek, burlac și solitar, bolnav de multă vreme. Frantisek Halanek stătea într-un fotoliu — nu se scula niciodată — și-i oferi domnului Kocmanek o prăjitură. O prăjitură extraordinară, o lăudă acesta, o cafea, o cafea extraordinară. Licheur de ouă, licheur de ouă moi. Și totul era preparat de doamna Pinkas, care venea în toate zilele spre a-i pregăti mîncarea, a se ocupa de curățenie și de cumpărături.

— Arăți minunat, zise domnul Kocmanek, prefăcut.

— Dar Iosef, aparențele sînt înșelătoare. Vezi toate sticluțele alea ?

Într-adevăr, în mai multe locuri din încăperea aceea mare erau așezate, cît se poate de vizibil, flacoane cu medicamente. Pe masă, pe bibliotecă, pe prichiciul ferestrei, pe scrin.

— Cînd am nevoie, spuse domnul Halanek, fac cel mult trei pași ca să iau un medicament. Vezi, Iosef, nu am de făcut decît trei pași de oriunde m-aș afla, ca să pot pune mîna pe un flacon.

Domnul Kocmanek spuse că va face proba.

— Chiar așa, doar trei pași ca să ajungi la fiecare flacon.

Spuse că-i va oferi o țigară.

— O țigară parfumată, Frantisek, spuse domnul Kocmanek.

— Închipuie-ți, Iosef, nu mai pot fuma.

— Dar Frantisek, una fină, o adevărată havană, acum ori niciodată, cum spuneam la școală, îți amintești ?

Amintirea aceasta îl hotărî și Frantisek Halanek aprinse o țigară. Dar deodată se înverzi și începu să se înăbușe. Își duse mîna la inimă. Răsufla cu întrerupere.

— Io... Iosef... sticluța aceea... aceea...

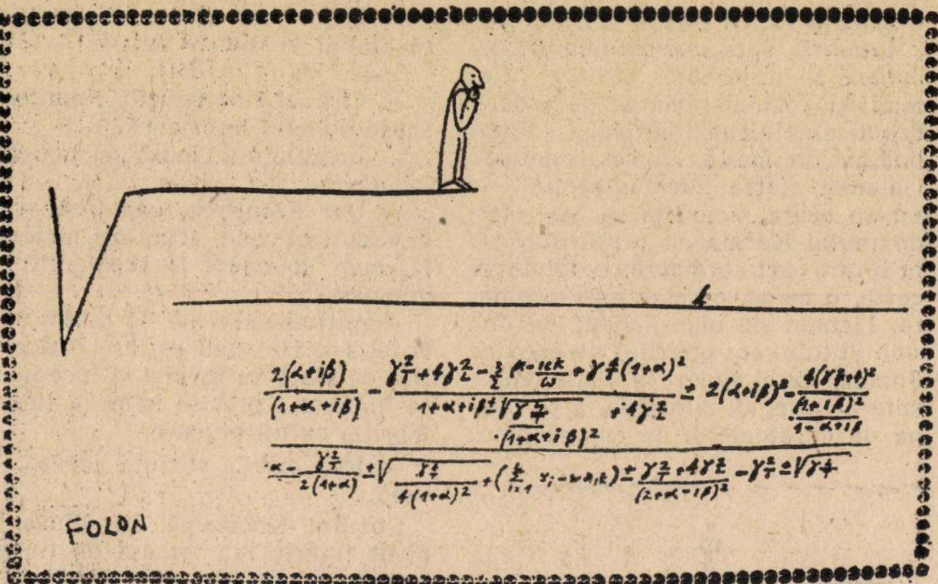
Domnul Kocmanek își stinse liniștit țigara, luă tot așa de liniștit havana dintre degetele lui Frantisek Halanek, o ascunse într-o cutie, și-și puse liniștit mănușile ! Și nu se clinti din loc... Nu se clinti și-l privi pe Frantisek Halanek cu un ochi sfredelitor. Acesta căzu în genunchi și se tîrî încet spre cel mai apropiat flacon. Domnul Kocmanek făcu o săritură și-i smulse flaconul. O imensă teroare se întipări pe fața lui Frantisek Halanek, care scoase niște sunete răgușite, căci nu mai putea striga. Ce scoate domnul Kocmanek din buzunar ? Un metru plian ! Frantisek Halanek se tîrește în genunchi spre un alt flacon. Dar domnul Kocmanek sări și-i smulse flaconul. La a treia încercare, Frantisek Halanek se prăbuși, zvîcni și muri. Domnul Kocmanek puse flaconul exact la locul lui, măsură clientul și, închizînd ușa locuinței, spuse cu glas tare, ca să fie auzit de vecini : — Ei bine, sănătate, Frantisek :

Tot orașul plînse.

172 cm.

Helen căpătă o pălărie florentină.

Cu ocazia manevrelor imperiale, proprietarii caselor trebuiau să-i găzduiască pe soldați, cam în silă bineînțeles, dar trebuiau s-o facă.

Comandantul adjunct fu găzduit la domnul Kocmanek, împreună cu lăzile, hîrțoagele și cu furierii lui.

— Am nevoie, zise comandantul adjunct, de o cameră, să-mi depozitez lăzile astea.

I se dădu camera, depozită lăzile, închise și ascunse cheia.

— Sînt cartușe cu gloanțe, spuse el.

— Dar unde o să depozitați celelalte lăzi? întrebă domnul Kocmanek. Nu mai am nici o cameră liberă.

— Uf, zise comandantul-adjunct, lasă-le în coridor. Sînt cartușe oarbe, muniții de antrenament pentru exercițiul de noapte.

După aceea, domnul Kocmanek o trimise pe Helen să prepare un punci. Cam pe la zece, toți erau beți turtă, afară de domnul Kocmanek, care nu era decît amețit. El scoase cu precauție cheia din buzunarul comandantului adjunct și schimbă lăzile. Apoi puse cheia la loc.

La ora trei dimineața sună alarma. Se distribui soldaților cartușele din lăzile depozitate pe coridor. De la patru la opt dimineața, împușcăturile răsunară în parc, pe cîmpii, pe malurile rîului, în crîng. Gara fu luată cu asalt: erau marile manevre. La ora nouă, colonelul trimise după domnul Kocmanek. 158 cm, 175 cm, 182 cm, 159 cm, 183 cm, 159 cm, 177 cm, 181 cm, 160 cm, 172 cm, 121 cm (un băiețel curios), 179 cm, 181 cm, 168 cm, 165 cm, 178 cm, 180 cm, 173 cm, 182 cm, 179 cm, 180 cm, 177 cm, 169 cm, 168 cm, 181 cm, 179 cm, 177 cm, 173 cm, 169 cm.

La ora zece, comandantul adjunct se spînzură.

176 cm.

La ora unsprezece, căpitanul își zbură creierii,

180 cm.

Helen fu dată la pensionul Sacré-Coeur.

În fiecare primăvară, orașul era îngrijorat din cauza apelor mari provenite din topirea zăpezilor de pe munți. Barajul reținea o parte din ele, dar surplusul se repezea cu furie, mugind în vale. Trei sau patru sate făceau de gardă, pe coline erau aprinse focuri mari: se puteau vedea din oraș. Dar în anul acela, colinele erau cufundate în beznă, prefectura districtului insta-

lînd o legătură telefonică de-a lungul rîului. Guardul Svarc era însărcinat cu alarma. Firele nu erau întinse decît provizoriu. Ziarele districtului pomeneau de cantități enorme de zăpadă, preoții în rugăciunile lor cereau Domnului o topire pașnică a ghețurilor, țăranii din vale și orășenii din cartierele de jos așteptau apelul serviciului inundațiilor. Domnul Kocmanek plecă pe bicicletă, în interes de afaceri, spuse el, căci întemeiase filiale de ale întreprinderii lui în două orașe învecinate.

Și tocmai în noaptea aceea, ghețurile se mișcară, zăpada se topi, cantități uriașe de apă depășiră barajul, rostogolindu-se cu furie la vale, digurile cedară, barajul nu rezistă și o teribilă inundație se năpusti asupra regiunii. Guardul Svarc sună, strigă în pîlnia telefonului, se rugă, urlă, înjură, plînse, și dimineața, cuprins de nebunie, fugi în pădure.

Aceasta din pricină că telefonul rămînea mut, mut, mut.

Catastrofa luă asemenea proporții, că veni chiar un ziarist din Londra. Din fericire, domnul Kocmanek își deschisese la timp filialele : 53 cm, 85 cm, 168 cm, 179 cm, 128 cm, 153 cm, 62 cm, 171 cm, 165 cm, 58 cm, 190 cm, 50 cm, 175 cm, 169 cm, 169 cm, 152 cm, 189 cm, 66 cm, 39 cm (un copil de șapte luni), 143 cm, 131 cm, 178 cm, 168 cm, 88 cm, 130 cm, 188 cm, 67 cm, 102 cm, 144 cm, 132 cm, 181 cm, 69 cm, 174 cm, 167 cm, 161 cm, 127 cm, 51 cm, 155 cm, 99 cm, 145 cm, 193 cm, 179 cm, 178 cm, 62 cm, 178 cm, 145 cm.

Ancheta stabili că firele telefonice ale serviciului de alarmă fuseseră tăiate cu niște foarfeci speciale pentru tăiatul metalelor. A treia zi guardul Svarc fu găsit înghețat, 178 cm.

Domnul Kocmanek cumpără o mașină „Laurin et Clement" și fondă o societate pe acțiuni.

*

Anii se perindară unul după altul. Într-o zi, un automobil negru cu garnituri strălucitoare aluneca pe șoseaua principală care ducea spre oraș, devenit între timp un mare centru urban. Mașina era condusă de un șofer în livrea. Pe bancheta din spate stătea o domnișoară sveltă, slăbuță, care privea fix înaintea ei, tresărind oarecum impresionată. Șoferul îi vedea în retrovizor buzele care fremătau, dar ea era, ca să zic așa, grozav de bolnavă. Această tînără fată se numea Helen Kocmanek.

Ei se încrucișau cu șiruri de furgonete negre, pe ale căror uși rulante se putea citi următoarele cuvinte : COTSMAN LIMITED.

Mașina intră în cele din urmă pe străzile asfaltate ale orașului. Pretutindeni flori, alei umbroase, gazon proaspăt, păuni în parcuri, adăposturi pentru pițigoi, hrăniți de un tineret școlar vesel, măgăruși înhămați la cărucioare, panglici, clopoței, standuri pline de fructe exotice, șiruri de automobile, grupuri de fete și de băieți, flirturi în mijlocul belșugului, magazine de lux, saloane de modă și de înfrumusețare, două aerogări, băi romane cu kinesiterapeuți [1], bijutierii, cazinouri și hoteluri.

Mașina se opri în fața întreprinderii care crease prosperitatea acestui oraș. Douăsprezece etaje de birouri, hale de uzină, în sticlă și beton, ziduri în culori pastelate, alei de plopi foșnitori. Nici un fel de greve, muncitorii participînd la beneficii.

La al șaselea etaj, președintele societății, Kocmanek, conducea o adunare a salariaților din secțiunea obiectivelor speciale. Pe zidul din față, într-o vitrină, erau agățate, ca ceva sfînt, vechile foarfeci pentru tăiat metale ale prăvăliei.

Oamenii studiau protocolul secret al unui acord încheiat între Fran-

---

[1]) *Maseuri sau maseuze care fac masaje terapeutice și Kinesiterapie (mobilizarea membrelor sau a segmentelor membrelor, spre a le reda supletea și forța).*

ța, Anglia, Italia și Grecia. Achiziționarea acestui document costase viața unui om (176 cm).

— E deajuns să schimbăm fraza aceasta, spuse domnul Kocmanek. Și arătă aliniatul 3, paragraful 8 al protocolului secret. — Nu „în caz de navigație în apele internaționale", ci „în caz de navigație în strîmtorile Mării Negre". Se înlocuim cu o virgulă punctul final al frazei a doua din încheiere și să adăugăm „prin forța armelor". Ei da, și petecul ăsta de hîrtie — și arătă protocolul secret — va trebui să-l facem cunoscut guvernului țării, dar în așa mod, încît să aibă impresia că ne-a fost furat.

— Asta o să ne coste ieftin (000 cm), spuse șeful secției obiectivelor speciale ale consorțiului Catsman Ltd.

— Bine, încheie președintele Kocmanek, acum puteți pleca.

Secretarul anunță întoarcerea mult așteptată a domnișoarei Helen Kocmanek. Consilierii dispărură prin ușa din fund. Președintele Kocmanek, îmbrăcat în jachetă, se ridică, se sprijini în baston, căci timpul își îndeplinise opera sa.

— Helen, spuse el cu o bucurie sinceră, fetița mea, copilul meu!

Helen se opri în mijlocul încăperii. Cu buzele strînse, răsuflarea tăiată, sînii mici tremurînd. Ea spuse o singură propozițiune:

— Regatul unui asasin!

Bastonul căzu din mîinile președintelui. Își duse mîna la inimă. Un covor gros atenuă căderea bătrînului. Gemea, horcăia pe jos. — Flaconul acela, Helen. Arăta biroul lui. Pe o tavă de argint se afla un flacon cu medicamente. Președintele Kocmanek abia mai respira.

— Flaconul ăla!

Dar Helen nu se mișcă, privindu-și tatăl cu un ochi pătrunzător. Adunîndu-și ultimele forțe, președintele Kocmanek se tîrî spre masă, spre medicament. Helen sări, smulse medicamentul și astfel îi luă viața. Domnul Kocmanek abia mai murmură ultimele cuvinte, iar buzele mai reușiră să schițeze un zîmbet.

— ...Doamne, îți mulțumesc... firma se află în mîini bune.

Muri fericit.

Era prima dată în istoria marelui consorțiu cînd dispariția unui om nu era provocată de intervenția sa și cînd lucra în pagubă.

Perie de păr

CAMI

SOȚIA ENERGICĂ

Primul tablou
Mutarea tragică
(Scena reprezintă un apartament)

Soțul: Ce idee grozavă am avut să tai tot mobilierul nostru în bucăți mici, ca un puzzle. În felul acesta putem să ne mutăm în mod discret atunci cînd se apropie plata chiriei. Am făcut cîteva drumuri și am transportat azi dimineață aproape toate mobilele în noul apartament pe care îl vom locui.

Soția energică: Portăreasa n-a observat nimic?

Soțul: Nimic! Știi doar bine că piesele mobilierului nostru nu sînt mai mari decît niște bucăți de zahăr. Poți să le ascunzi ușor în buzunare. Portăreasa m-a văzut ieșind. Nici nu-i trecea prin cap că duceam în buzunarele pardesiului patul și masa sufrageriei noastre.

Soția energică: Recunoaște și tu că asta nu-i viață! Ești un trîntor! Mai bine ai munci ca să-ți plătești chiria decît să-ți deformezi buzunarele, mutînd mobilierul.

Soțul: Eu trîndav?! A, nu bîrfi, doamnă?! Gîndește-te că în fiecare apartament nou pe care îl locuim, reconstituirea mobilierului nostru puzzle îmi ia aproape două luni și jumătate. Trîndav! N-am apucat bine să montez din nou toate mobilele că iar trebuie să mă gîndesc să le demontez ca să ne mutăm iarăși! Trîndav!

Soția energică: Nu mai trăncăni atîta! Vezi-ți mai bine de treabă! Mai ai de deșurubat 17 625 bucăți ale șifonierului cu oglindă și 5462 bucăți ale noptierei.

Soțul: N-am timp de pierdut. *(Cu ajutorul unui cleștișor de zahăr, scoate una cîte una bucățile care alcătuiesc șifonierul cu oglindă).* Am demontat totul.

Soția energică: Bine. Învelește șifonierul cu oglindă în ziarul ăsta vechi. *(Numără bucățile, înainte de a face pachetul)* 17625. Este exact. Noptiera bag-o, ca de obicei, în pardesiu și să plecăm.

Soțul: Să plecăm! *(Luînd noptiera îi scapă pe jos cîteva bucăți)*

Soția energică: Strînge-le, nepricopsitule! Nu ești bun de nimic! Deși ai unsprezece degete la mînă!

Soțul: Bate-ți joc acum, doamnă! Ce sînt eu de vină că natura mi-a dăruit un deget suplimentar?

Soția energică: Taci din gură, înfumuratule! Deși ai un deget mai mult decît alții, ești mai leneș decît toți.

Soțul: Dar...

Soția energică. (disprețuitoare): Ține-ți gura, tontule!

Soțul (izbucnind): Tont! Știi bine că insulta aceasta mă enervează cel mai mult! *(Se repede asupra nevestei lui, îi strînge nasul cu un spărgător de nuci și îi închide gura cu cleștișorul de zahăr. Soția energică se prăbușește sufocată).*

Soțul (care și-a dobîndit din nou calmul): N-ar trebui să mă înfurii

niciodată. Să încerc să repar acum izbucnirea asta de mînie. *(Ia un ferăstrău și-și taie soția în bucăți. Le învelește apoi într-un jurnal).* Va trebui acum să împrăștii bucățile sărmanei mele neveste în diferite cartiere pustii. Aceasta-i metoda clasică. Și nimic nu se compară cu clasicul. *(Vrea să plece).* Ah, am uitat pachetul cu bucățile șifonierului. Pentru o nimica toată era cît pe aci să-mi pierd capul. *(Părăsește apartamentul avînd în mîna dreaptă pachetul conținînd pe soția lui, în mîna stîngă pachetul conținînd șifonierul cu oglindă, iar noptiera în buzunarele pardesiului.)*

Tabloul al doilea
Remușcarea
(Scena reprezintă un cartier pustiu. E noapte)

Soțul: Am aruncat cîteva bucăți ale sărmanei mele soții în șanțul fortificațiilor. Ca să-mi fac curaj am dus-o numai într-o băutură. Să intru în cîrciuma asta ca să beau... și să beau... să beau mereu! *(Intră în cîrciumă clătinîndu-se și iese, peste zece minute, împleticindu-se și mai rău încă, din cauza beției).* Să mă duc acu și să zvîrlu ultimele bucăți ale bietei mele soții pe maidanul ăsta. *(Aruncă ultimele bucăți pe maidan).* Treaba mea lugubră s-a terminat. Să mă întorc acum la noul meu apartament. Chiar din clipa asta simt cum mă chinuie o remușcare, înghețîndu-mi inima. Dealtfel, e foarte firesc. *(Pleacă, continuînd să țină în mînă pachetul în care se află șifonierul cu oglindă).*

Tabloul al treilea
Tovarășa cea blîndă
(Scena reprezintă noul apartament)

Soțul (intrînd): Iată-mă în apartamentul cel nou. Se face ziuă. Pot începe reconstituirea mobilierului. În pachetul acesta se află bucățile șifonierului cu oglindă. *(Începe să îmbuce bucățile una într-alta).* Îmi tremură mîna, vederea mi s-a întunecat. Am băut desigur prea mult... am băut prea mult... mult prea mult. *(Continuă să îmbuce piesele între ele).* Sînt aproape gata. Nu-mi mai rămîne de împreunat decît trei bucăți. Lucrez mecanic... fără să văd... din obișnuință. Am băut... am băut prea mult... Gata! Asta-i ultima bucată! Șifonierul cu oglindă e reconstituit!

Soția energică: Trebuie să fii beat mort ca să mă iei drept un șifonier cu oglindă!

Soțul (care s-a trezit brusc): Dumnezeule! Nevastă-mea! Acu înțeleg totul! După crimă, am băut ca să-mi fac curaj. Și m-am încurcat în pachete! Am aruncat bucățile șifonierului cu oglindă și mi-am reconstituit soția!

Soția energică (cu glas îngrozitor): Ce spui?! Ai aruncat bucățile șifonierului cu oglindă?! Ah, nu degeaba am spus eu că nu ești bun de nimic! Trebuie să fii ultimul om din lume și cel mai mare bețivan ca să împrăștii pe străzi un șifonier de stejar cu oglindă, imitație din lemn de trandafir.

Soțul: Dar...

Soția energică (în culmea enervării): Gura! Dacă n-ai fi băut, nu s-ar fi întîmplat toate astea! N-ai fi încurcat pachetele!

Nevastă-mea e plecată,
pisicuţa mea...

Promenada

CUM VINDECĂM GRIPA

Medicii, deşi trăind în marginea umanităţii şi fără să fie aparent supuşi aceloraşi servituţi (fie chiar numai pentru gripă sau unele răceli), se schimbă, şi ei, mult. Eu nu prea văd decît două trăsături prin care ei se înrudesc cu predecesorii lor: scrisul felin a cărui descifrare rămîne monopolul exclusiv al farmaciştilor — şi zîmbetul.

Vreau să vorbesc despre acel zîmbet foarte deosebit al medicului pe care îl consulţi pentru prima dată şi căruia îndrăzneşti să-i vorbeşti despre un oarecare tratament sau medicament, care ţi-a fost recomandat, altădată... de un altul. Există, după mine unul, un zîmbet absolut similar: acela al croitorului a cărui faimă te-a atras brusc spre el şi care, de îndată ce arăţi cea mai mică înclinare pentru genul de haină pe care îl porţi, pare să spună, continuînd să te asculte politicos: „Dar cine a putut să croiască o astfel de haină urîtă?"

Medicul este ca şi croitorul: n-are ce face cu sugestiile tale. Nu va putea decît să zîmbească discret. Şi cîteodată ajunge chiar să rîdă sincer. Am avut chiar dovada alaltăieri. Sonia se afla lîngă mine cînd medicul a intrat. Trebuie să spun că Sonia are un mod de a se comporta cu medicii care nu le convine întotdeauna. În timp ce acesta mă asculta, iat-o pe ea riscînd:

— Spune doctorului ce medicament a luat Robert, care i-a făcut atît de bine. Tu ştii... Ba da... Toată lumea vorbeşte... A, da! A-grippine 52... Ţi-aminteşti? Ştiţi despre ce-i vorba, doctore?

— O clipă, micuţă doamnă, spuse medicul.

O vedea pe Sonia pentru prima oară, dar acesta-i stilul. El aminteşte discuţiile între telefoniste: „Îmi dai Poitiers-ul, micuţo?" Cînd nu-i vorba de „iepuraşule" sau pur şi simplu de „puiule".

Intervenţia intempestivă a Soniei, în momentul cînd practicianul mă asculta, l-a indispus în mod vizibil. Este o impresie greşită? Lovitura de ciocan pe care mi-a aplicat-o în clipa aceea sub genunchi mi-a părut deosebit de zdravănă. Fără să răspundă mai mult întrebării Soniei, el mă rugă să-mi scot puloverul şi pijamaua. Cum aveam febră mare, iar în odaie nu era prea cald, am crezut nimerit să spun:

— Nu credeţi că dacă sînt transpirat...

— Nici o importanţă, dragul meu! Haide, dezbracă-te!

Iată încă un lucru ciudat: nu răceşti niciodată în prezenţa medicului. Dacă tremuri sub cuverturi, dacă simţi că ai febră, ţi se recomandă totdeauna: în special, nu vă descoperiţi. O fereastră întredeschisă, un curent de aer, cel mai neînsemnat pulover înlăturat — poate provoca broncho-pneumonia. Dar vine medicul şi imediat toate datele problemei sînt anulate, uşile se pot deschide, pijamaua să dispară,

temperatura să scadă, n-are nici o importanță! Prezența unui reprezentant al corpului medical e de-ajuns spre a încălzi odaia.

Vizitatorul binevoi în sfîrșit să se oprească o clipă și s-o privească cu luare aminte pe Sonia, zîmbind foarte indulgent.

— Copila mea... dacă țineți să luați A-grippine 52 sînt și eu de acord... dar dați-mi voie pur și simplu să rîd!

I-am dat voie, bineînțeles. Și medicul mai rîde încă. La drept vorbind, de ce? Nu știu, dar rîse mult. Sigur e că dacă ar fi intrat la mine cu intenția de a prescrie folosirea A-grippinei 52 în doză mare, el mi-ar fi prescris acum orice, afară de asta. Nu-i iei așa cuiva apa de la moară. De ce să chemi un medic dacă el o să-ți indice remediul după alegerea ta? Nu există ceva mai iritant.

Acesta alese deci cu totul alt produs, mult mai scump decît A-grippine 52, și care, încă puțin răspîndit, nu se găsea decît în unele depozite farmaceutice din Nanterre și din Bagnolet. Nu pot spune cu siguranță că el a făcut-o pur și simplu ca s-o enerveze pe Sonia, dar vă asigur că a reușit. A rezultat: 1) că rețeta n-a părăsit niciodată noptiera, 2) că Sonia mi-a adus, peste un ceas, pur și simplu A-grippine 52.

*

* *

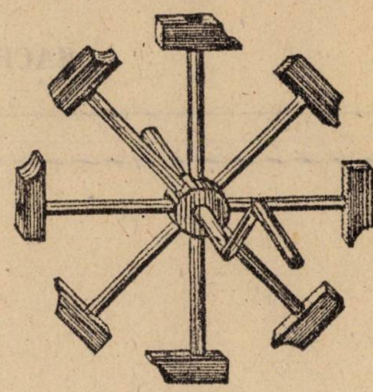
DOAMNE Dumnezeule, cîte povești pentru o gripă: Sonia pretinde acum că mă observ mult prea mult, că ar trebui să tratez asta doar cu nepăsare.

— Fă ca Arturo!

Ah, cum aș vrea să fac ca Arturo! Ca oamenii aceia care intră la farmacist, spunînd:

— Dați-mi o cutie de nepăsare pentru gripă!

...și care, în picioare, îndărătul lor, măsoară cu răceală, din cap pînă în picioare, acest virus de nimic. Înapoindu-se acasă la ei, nu le-ar veni greu să pretindă să se

Poli-ciocan

culce într-un curent de aer. E cît se poate de evident că nu fac parte din această tagmă. Ci din acea imensă și anonimă turmă a oamenilor care se culcă și atunci cînd au febră.

— Dacă mi-aș lua temperatura în toate zilele, aș rămîne culcată zece luni din douăsprezece, spune Sonia, ca să-mi arate că toate astea nu sînt serioase.

Aparențele, de altfel, îi dau dreptate: într-o vreme cînd fiecare zi îți aduce revelația unor operațiuni cum ar fi curățenia integrală a aortei unui septugenar, sau grefa de cornee, luată de la o tînără fată de pension, unui condamnat la moarte, cum poți părea vorbind despre o gripă acută? Fiecare știe bine că toate gripele sînt rele: cînd se spune că sînt într-adevăr bune, atunci înseamnă că sînt groaznice. Nu, vorbiți-mi despre plămînul de plexiglas, despre imolectomia inimii, despre „maladie bleu", despre cancerul splinei — dar există expresii ca „răceală", „migrenă", „puseu de febră" care au devenit atît de învechite, încît nu le mai poți face să dispară.

Să-l învinovățim pe om că a reușit fisiunea atomului înainte de a fi găsit un mijloc radical de a vindeca răceala?

TORTISAMBERT

M-am născut la 28 aprilie 1882 la Tortisambert, un sătuc frumos din Calvados, a cărei clopotniță o zărești răsărind pe stînga, cînd pleci din Livarot ca să mergi la tîrgul Troarm. Părinții mei țineau o dugheană care le aducea, an bun, an rău, un cîștig de cinci mii de franci. Familia era numeroasă. Mama avea, din prima căsătorie, doi copii. De la tată avea un băiat și patru fete. În casă mai trăiau și mama tatei și tatăl mamei, iar afară de ei, încă un unchi, surdo-mut. Cu toții eram doisprezece la masă.

Într-una din zile, o mîncare de ciuperci mă lăsă singur pe lume. Singur, căci furasem opt gologani din pușculiță, ca să-mi cumpăr bile și tatăl meu, furios, strigă:

— „Fiindcă ai furat, n-ai să capeți ciuperci!"

Legumele acestea periculoase fuseseră culese de surdo-mut și, în seara aceea, în casă se aflau unsprezece cadavre. Să pomenesc de durerea mea? Mai bine să spun adevărul.

N-aveam decît doisprezece ani și o să fiți de acord cu mine că, pentru vîrsta mea, durerea care mă lovise era excesivă. Da, eram într-adevăr depășit de această catastrofă și, neavînd destulă experiență ca să-i pot aprecia toată grozăvia, mă simțeam, ca să spun așa, nevrednic de ea.

Poți să-ți plîngi mama, sau tatăl, sau fratele — dar cum să plîngi unsprezece persoane?! Nu mai știam cum să-mi jelesc durerea. Nu îndrăznesc să pomenesc aici de greutatea alegerii, deși acesta-i adevărul: nu știam pe cine trebuie să plîng mai întîi. Doctorul Lavignac, chemat în cursul după amiezii, se risipi ceasuri întregi în îngrijiri, din păcate inutile. Preotul, care prînzise în ziua aceea la marchizul de Beauvoir, sosi cu bicicleta pe la patru după amiază. Chiar că era și mare nevoie de el!

Spre seară tot satul se afla acasă la noi.

Vecinii, care alergaseră imediat, mă alungau din odaie în odaie și eu, nemaiștiind unde să mă vîr, m-am ascuns, cu teamă, sub tejgheaua din prăvălie. Acolo, auzeam tot ce se vorbea, tot ce se șoptea.

Primii morți fuseseră pomeniți cu oarecare gravitate, așa cum se obișnuiește. Dar de la al patrulea în sus, încunoștiințările deveniră mai scurte și, în curînd, laconice.

Și dialoguri ciudate, abia perceptibile, se auzeau în jur.

„Dar bunica?"

„N-a murit încă. Dar pînă-n douăzeci de minute se curăță și ea".

„Cîți au mai rămas?"

„Doar patru".

Unchiul asasin, surdo-mut, muri ultimul în niște chinuri îngrozitoare.

„Cine strigă așa?"

„Mutul!" răspunse cineva.

Spre seară, cînd totul se termină, ieșii din ascunzătoarea mea și mă lovii nas-n nas cu doctorul. Era sleit de oboseală și își ștergea fruntea muiată de sudoare.

— Ei, dar ce-i cu tine?

În glasul lui stăruia o surpriză imensă și o oarecare dezaprobare. De altfel, adaugă: — „Ce cauți aici?"

Și acest „Ce cauți aici?" nu voia să însemne: „Ce cauți aici, sub tejghea?" Nu, ci: „Ce cauți aici, pe pămînt?"

Într-adevăr, cu ce drept nu murisem și eu, cu toată lumea? El continuă:

— Nu ți-e rău?

— Nu, deloc.

— Cum așa?

Acum mă privea ca și cum aș fi fost un fenomen sau diavolul gol. Pentru el, băiatul ăsta de doisprezece ani care înghițea, fără să pătimească nimic, ciuperci veninoase, care supraviețuia tuturor alor săi, devenea foarte interesant! Ce cîmp de experiență! Și cum mi se părea că îl și vedeam aplecat deasupra măruntaielor mele, i-am mărturisit adevărul.

— Eu n-am mîncat.

— De ce?

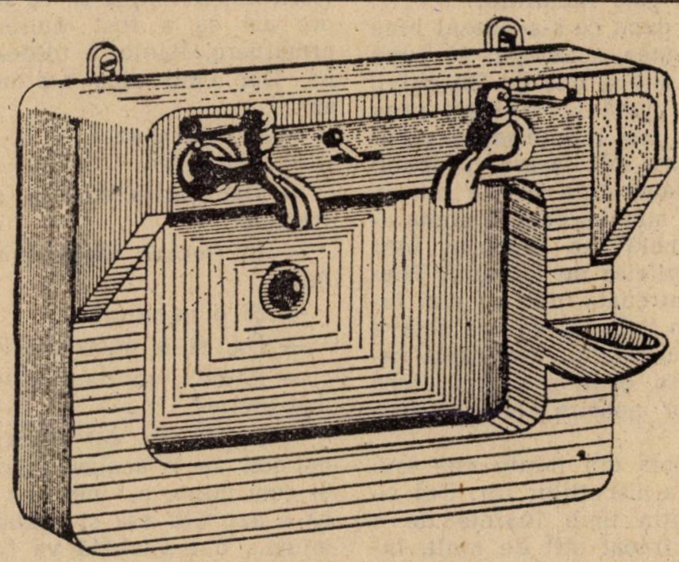
Acest „de ce?", rostit în grabă, era extraordinar! Vreau să cred că totul se datora deformației profesionale, dar jur că tonul era mustrător. Deoarece el repeta „De ce? De ce?", am preferat să spun totul: am povestit crima mea și i-am pomenit și de pedeapsa ce mi s-a dat.

Atunci el schiță un zîmbet ușor și-mi făcu cu ochiul: părea că-mi spune: „Nu ești prost deloc!" Povestea făcu repede ocolul satului și vă las pe dv. să judecați ce comentarii a stîrnit.

În ziua înmormîntării urmam cele unsprezece coșciuge, cu capul plecat și ochii uscați, întrebîndu-mă dacă faptul de a mi se fi crutat în mod miraculos viața nu lăsa puțin impresia că eu i-aș fi omorît pe toți ai mei. În spatele meu, îi auzeam pe oameni șușotind: „Știi de ce n-a murit ăl mic?... Fiindcă a furat!"

Da, trăiam pentru că furasem. De aci pînă a conchide că ceilalți muriseră pentru că erau cinstiți...

În seara aceea, adormind singur în casa pustie, mi-am format despre justiție și despre furt o părere paradoxală, dar pe care cei patruzeci de ani de experiență ai mei nu au mai schimbat-o niciodată.

Chiuvetă verticală

HANS REIMANN

SFARMĂ-NERVI

Era un băiețel de patru ani, pe care îl chema Paolo. Nu mai știu la ce gară s-a urcat în compartimentul nostru de clasa a treia, dar trăgea după el o doamnă bine îmbrăcată cu o înfățișare burgheză. Ea mirosea foarte frumos și — așa cum am avut ocazia să constat curînd — avea un glas încîntător.

Băiețelul, după ce s-a așezat bine pe servieta mea, a început să pună întrebări, o mie și una de întrebări. Fără nici o jenă și vorbind tare, spunea cele mai intime sau neverosimile lucruri. Nu eram probabil singurul călător care să mă întreb, după cîteva minute, cum doamna aceea parfumată n-a îngroșat încă efectivele azilelor de alienați. Poate că era antrenată, dar nu mai încăpea nici o îndoială că era sclava supusă a băiețelului, ale cărui calități ascunse ochilor noștri, dacă nu urechilor noastre, le cunoștea doar ea.

Mi s-a șters din minte cea mai mare parte a discuțiilor lor. Dar ce au spus puțin timp înainte de a coborî m-a frapat atît de mult, încît mi le mai amintesc și acum cuvînt cu cuvînt.

— Nu, nu mai e azi, Paolo, spuse doamna, crezînd că a terminat. Pauză.

Apoi băiețelul, cu glas sonor.

— Atunci, tanti Luci... azi e același lucru ca ieri ?

— Ce idee mai e și asta, Paolo ?

— Fiindcă ieri tu ai spus că azi e mîine.

— Nu, Paolo. Ieri ți-am vorbit de azi. Dacă am spus mîine, am făcut-o pentru că ieri nu era încă azi, ci mîine.

— Atunci, tanti Luci, ieri e același lucru cu mîine ?

— Nu, Paolo, azi e azi !

— A, dar... dar mîine ?

— Mîine, Paolo, e mîine ! Doar mîine se va spune că e azi. Întocmai cum și azi, privit din ziua de ieri, era mîine.

— Atunci, mîine e același lucru cu azi ?

— Nu, Paolo. Mîine dacă vorbim de ieri, se va spune că a fost alaltăieri. Iar poimîine se va spune despre azi că a fost alaltăieri. Ziua următoare, Paolo, e totdeauna mîine. Dar cînd ziua s-a împlinit, e azi.

— Și ce zi e azi ?

— Azi e joi.

— Dar joi a fost și săptămîna trecută !

— În fiecare săptămînă e o joi, Paolo.

— Și o miercuri ?

— Da, și o miercuri, Paolo.

— Atunci, miercuri și ieri e același lucru ?

— Da, Paolo, dar numai azi. Mîine, joi, va fi același lucru ca ieri. Și cum mîine e vineri, se va spune că e azi. Tot așa și sîmbătă e poimîine... dar sîmbătă va fi azi cînd va fi sîmbătă. Numai că azi, sîmbătă e poimîine...

— Atunci duminică poate să fie și ea azi?

— Bineînțeles, Paolo, cînd va fi duminică. Orice zi poate fi azi.

— Și mîine?

— Și mîine.

— Atunci, mîine va fi azi?

— Păi da, Paolo, azi e azi, iar mîine va fi mîine, care va fi azi.

În clipa aceea, un domn de o anumită vîrstă, care moțăia în colțul său, începu să urle:

— Aici sîntem într-un tren și dacă mai continuați, trag semnalul de alarmă!

Această izbucnire de furie nu avu efectul pe care l-am fi putut aștepta. Fără să fie cîtuși de puțin intimidat, băiețelul întrebă:

— Tanti Luci, ce face trenul noaptea? Doarme?

— Nu, Paolo, răspunse mătușa, care își păstrase și ea calmul. Ca să doarmă, ar trebui s-aibă ochi.

— A, da-a? Și trenul n-are? Atunci ce are?

— Are roate, Paolo.

— Și bicicletele au și ele roate?

— Da, bineînțeles.

— Atunci, Pfeiferii, care au biciclete, dorm totuși?

N-am știut niciodată dacă Pfeiferii dormeau, căci doamna și băiețelul ne-au părăsit. Toți călătorii au răsuflat liniștiți, apoi s-au indignat. Pe nedrept, desigur. Căci... la urma-urmelor, cine știe dacă Schopenhauer, Kant și Spinoza n-au început tot în felul ăsta?

KURT TUCHOLSKY

PURICELE

În departamentul Gard — da, acolo unde se află orașul Nîmes și podul Gardului — diriginta unui mic oficiu poștal, o domnișoară de o anumită vîrstă, avea prostul obicei să deschidă scrisorile care îi treceau prin mînă și să le citească.

Toată lumea știa asta. Dar în Franța unele instituții — cum ar fi portarii și P.T.T. — sînt tabu: nu trebuie să te atingi de ele și nimeni nu se atinge.

Domnișoara continua deci să citească scrisorile și indiscrețiile ei nășteau deseori discordia printre locuitori.

În același departament se afla și un frumos castel, locuit de un conte foarte inteligent.

În Franța, se poate întîmpla uneori ca și conții să fie inteligenți. Acesta concepu într-o zi un plan, pe care îl puse imediat în aplicare.

În fața unui portărel care, la cererea contelui, s-a prezentat la castel, acesta din urmă scrise unuia din corespondenții săi o scrisoare astfel redactată:

Dragă prietene,

Știind că bolnăvicioasa curiozitate a dirigintei P.T.T., d-ra Emilie Dupont, nu cunoaște margini și că această persoană ne deschide scrisorile spre a le citi, îți trimit aci inclus, spre a o lecui odată pentru totdeauna, un purece viu. Îți strîng prietenește mîna, al tău

(Semnat) Koks

Contele lipi cu grijă plicul scrisorii în prezența portărelului.

Dar nu introduse nici un purice în scrisoare. Cînd scrisoarea sosi la destinație, era unul în ea.

ARNOLDO FRACOROLI

CUM AJUNGI VÎNĂTOR DE LEI

Doamna este entuziasmată şi foarte enervată.

Pe doamnă o cheamă Eleanor Sampson; americană, bineînţeles, americană din Filadelfia (Pa). Acest *Pa* înseamnă, în simpaticul jargon iankeu, Pensylvania. Mrs. Eleanor zice că are 26 de ani. Soţul ei, mr. Patrick Sampson, îi dă 35. Eu nu-i dau nimic.

Deci, doamna este entuziasmată şi foarte enervată. Se adresează lui Tim :

— Făgăduiţi-mi, vă rog, că eu voi ucide leul. Am plecat din America anume pentru asta. Dacă m-aş întoarce în Filadelfia (Pa) fără să fi împuşcat un leu, aş fi dezonorată.

— Am înţeles, doamnă, răspunde respectuos Tim.

Tim este diminutivul lui Timotheus, mare organizator de vînători de lei, cunoscut în toate ţinuturile din Kenya, Tanganika şi Uganda. Nimeni n-a ştiut vreodată care-i e numele întreg. I se spune, scurt, Tim.

Mr. Patrick Sampson nu-i nici prea enervat, nici entuziasmat.

El spune lui Tim :

— Ascultă-mă, faptul că scumpa mea soţie o să ucidă unul, doi sau cîţi lei i-o plăcea, treaba ei. Dar bagă de seamă că şi eu trebuie neapărat să împuşc unul. Poţi să ne procuri doi lei ?

Tim nu cunoaşte obstacolele. Răspunde :

— Pot să vă procur cîţi lei aveţi nevoie, scumpe domnule Sampson.

— Eşti un gentleman, Tim.

Eu n-am nimic de spus lui Tim. Eu sînt doar un simplu spectator. Să fim precişi : fac parte din expediţie în calitate de ucenic-asistent-vînător alb ; astfel a spus Tim, cînd m-a prezentat soţilor Sampson...

Sîmbătă dimineaţă ne-am dus la vînătoare. Patru automobile : unul pentru perechea americană, unul pentru Tim, pentru mine şi ceilalţi experţi ai expediţiei ; altul pentru „headman", doi „good trackers", bucătarul şi vreo duzină de negri hamali şi vînători, în sfîrşit, ultima maşină, un „box body car", cu corturile impermeabile, paturi de campanie, apărătoare de ţînţari, scaune-lavoare, o baie de pînză verde impermeabilă, cufere de oţel, aparate fotografice cu teleobiectiv, arme şi muniţiuni pentru vînătoare, merinde.

Acum, după două zile de pregătire şi de recunoaşteri de-a lungul junglei, iată-ne la pîndă, în timpul nopţii, o noapte cu lună. Corturile sînt mult mai la urmă. Sîntem admirabil ascunşi de un grup de copaci şi copăcei. În faţa noastră se întinde o pajişte care coboară în pantă, spre un lac mic, singura adăpătoare pe o rază de cîţiva kilometri. Fiarele sălbatice vor veni aci, cu siguranţă, îmboldite de sete.

— Şi leul ? întrebă mrs. Eleanor, entuziastă şi foarte enervată.

— Leul mai curînd decît celelalte, d-nă. Eu însumi, cu headman-ul și cu vînătorii negri, am văzut urme proaspete de leu.

Tim, ca să atragă mai bine leul spre lac, a adus o gazelă împușcată de curînd, o gazelă Peters, care costă zece lire sterline, ca s-o împuști.

Ar fi fost mult mai economic să omoare o zebră, care n-ar fi costat decît șase lire sterline, dar nu s-a găsit. Perechea Sampson ar trebui să mulțumească lui Tim că n-a luat o zebră Burchell, căci ar fi costat 25 de lire sterline.

Această stratagemă este foarte obișnuită la vînătoarea de lei: atrasă de mirosul sîngelui și de sete, sălbăticiunea va veni la apă. Trebuie împiedicată însă să nu vie și hiena.

Doamna stă la pîndă cu două puști între picioare: a cerut două cu cinci gloanțe fiecare, căci nu poți ști niciodată ce se poate întîmpla. Ca să nu obosească așteptînd, și-a așezat prețioasa ei persoană pe un scaun ce se strînge. Tim stă alături de ea, foarte prudent.

Așteptarea se prelungește. (Doamna a fost rugată să vorbească puțin și încet). În tăcerea nocturnă se aud urlete și răcnete îndepărtate. E glasul pădurii. Deodată, un țipăt ascuțit al doamnei.

— Iată-l!...

Îndată răsună o împușcătură, apoi alta, și iar alta. Văd flăcărui galbene în panașe pe țeava puștii doamnei Sampson. Soțul este alarmat, va trage și el. Apoi se repede la doamnă, exclamînd:

— Ce faci? Dar ce faci??

Eu de asemeni mi-am luat pușca, dar nu înțeleg ce se întîmplă. Nu văd nimic pe pajiște, nimic în fața lacului cel mic.

Doamna a căzut pe spate. Reculul puternic al armei pe umărul ei, datorat încărcăturii mari, a trîntit-o. Tim o ridică. E palidă și gîfîie.

— Ce-ați făcut? Ce-ați văzut??

— Leul. Acolo... L-am omorît???

— Dar deloc. Ați tras asupra unui tufiș. Dar nu-i nimic.

— L-am văzut mișcîndu-se.

— Era vîntul...

— Dar avea niște ochi...

Doamna nu vrea să înțeleagă nimic.

— Știu că l-am văzut.

Observ că Tim ia un ton de îngăduință, ca un tată care vorbește copilului său:

— Nu trebuie să vă lăsați călăuzită de prima emoție. Și mai ales nu trageți fără să vă gîndiți. Vînătoarea de lei este ușoară și fără primejdii mari, numai să știi să-ți păstrezi cumpătul și să țintești bine, înainte de a trage. Dacă tragi în grabă și fără să țintești bine, îți riști viața.

— Ce spui?

— Are să vă sfîșie, doamnă, și ne expuneți pe toți la același pericol. Dacă nu trageți, nu vă face nimic; dar dacă greșiți, vă va răpune. Acum două săptămîni un inginer suedez a fost sfîșiat de un leu care a fost rănit. Și apoi trebuie să bagi de seamă că leul poate fi însoțit de leoaică. Și femelele sînt totdeauna mai îndrăcite decît masculii.

— Tot așa e și printre lei? întrebă ironic domnul Sampson, de la o depărtare de zece metri.

Doamna e cam umilită. Întreabă :

— Ce trebuie să facem ?

— Să aveți răbdare și să așteptați. Dar mi-e teamă că în noaptea asta vom aștepta zadarnic... După împușcăturile astea...

Am stat acolo pînă la șapte. Un ceas după asfințitul soarelui. Leul n-a venit.

Noaptea următoare Tim a spus să ne schimbăm locurile. La zece sîntem acolo. Tim nu vrea deplasări, domnul Sampson n-are decît să rămînă lîngă d-na Sampson : în tăcere și fără împușcături premature. Numai headman-ul armat se va așeza la 20 metri mai departe, cu doi negri. Un „good tracker" va rămîne în partea cealaltă, la aceeași depărtare, spre a evita surprizele din partea aceea. Așteptăm, ascunși în copaci ; nemișcați, așteptăm în tăcere. Doamna nu se încumetă să vorbească. Tim i-a declarat că, înainte de a trage, trebuie să aștepte ordinul lui.

Deodată, Tim ciulește urechile. Negrii au devenit și ei atenți și privesc cu ochii țintă spre pădure, în spre lacul pe care luna îl luminează din plin.

Apa are clipociri metalice : s-ar spune că e un joc de lumini. Din pădure ne vine un freamăt de crengi zgîlțîite, din ce în ce mai apropiat. Văd pe Tim luîndu-și pușca și punînd-o lîngă el, cu țeava în sus. Negrul lui îi pregătește pușca de schimb. Parcă am fi cu toții hipnotizați.

Crengile se dau deoparte și țîșnește pe pajiște ceva brun și luminos. Nu-i un leu, ci o antilopă. Se oprește o clipă : apoi, prin sărituri foarte mari, ajunge la lac și se poticnește aproape de gazela moartă. Se îndepărtează, proptindu-se pe picioarele dinapoi, întinde gîtul, adulmecă binișor animalul mort. Se dă înapoi cîțiva pași și face un ocol mare, ca să ajungă pînă la apă. Dar în clipa cînd se apleacă să bea, se oprește iar, întinde botul spre pădure și fuge în partea cealaltă ; o fugă disperată...

— Ah !

Strigătul acesta este al lui Tim, atît de ușor, încît s-ar spune un suflu. Ne privește ca și cînd ar spune :

— De data asta, e într-adevăr el.

Un zgomot de tufișuri date în lături, de crengi călcate în picioare și ceva nelămurit se ivește pe pajiște, aproape de arbori.

Luna abia luminează această apariție : văd o formă nelămurită de culoarea nisipului ; zăresc o pată luminoasă și închisă — trebuie să fie botul — și ochii care strălucesc de fulgere aurii, cînd se mișcă în lumina lunii. Apoi, ghicesc îndată structura și forma lui.

El, în sfîrșit... Nu-i prea mare și-mi pare deasemeni prea puțin majestuos.

Cred că doamna tremură. Ea privește pe Tim ca să-l întrebe ceva. Tim dă din cap, îi face semn să tacă și să stea liniștită.

Leul s-a oprit la marginea pădurii. Mi se pare neîncrezător, mi se pare că adulmecă aerul și caută ceva neplăcut. Apoi pornește foarte încet. Acum e în plină lumină și mi se pare mult mai mare. Capul este enorm, disproporționat față de talia mlădioasă. Blana nu-i prea bogată. Face pași regulați, măsurați ; pielea ondulează, ca și cînd ar fi prea multă pentru trupul lui. În mers nu face nici un zgomot.

Îl privesc pe Tim ca spre a-i spune :

— Dar ce așteptăm ?

El îmi face semn să am răbdare.

Leul a ajuns aproape de apă, cu pasul lui agale.

Deodată el, regele, sare, ca o mică antilopă. A zărit gazela moartă. Adulmecă aerul și, ridicînd capul, se întoarce în juru-i, pare că simte cursa. Dar nu ! Nu simte nimic, nu vede nimic, căci începe să scormonească cu ghiarele în iarbă și să sfîrtece trupul gazelei. Rămîne apoi o clipă pironit locului, cu capul plecat.

— Ţinteşte capul şi trage, spune Tim pe nerăsuflate.

O împuşcătură, două, trei, cîte? Eu n-am mişcat. Privesc leul. A răcnit şi a făcut o săritură în văzduh. Apoi cade la pămînt, se ridică, îşi mişcă ghiarele, fără armonie, vrea să se repeadă. Încă un zgomot: se prăbuşeşte pe iarbă, mai mişcă puţin, apoi nu se mai ridică. Purtătorii negri înaintează încet, înarmaţi cu lănci.

— E mort? întreabă de departe Tim, în limba suahibă.

Negrii se apleacă deasupra leului şi deodată scot nişte urlete de bucurie şi încep să dănţuiască.

— Leul e mort!... vesteşte Tim.

Tim este la al douăzeci şi optulea leu, dar am impresia că glasu-i tremură de bucurie. El l-a împuşcat; l-am văzut ochind primele trei lovituri, pe cînd cei doi soţi şovăiau, unde să ţintească mai bine. Dar el se înclină respectuos în faţa doamnei. Îl aud spunînd:

— Felicitările mele! Un ochi de cea mai mare precizie. L-aţi dat gata de la prima împuşcătură. E formidabil!

Mrs. Eleanor este încîntată.

Tim ia deoparte pe mr. Patrick Sampson, îi strînge călduros mîinile şi îi şopteşte:

— Felicitările mele! Un ochi de cea mai mare precizie. L-aţi dat gata de la prima lovitură. E formidabil!

Mr. Patrick Sampson nu mai poate de bucurie.

Tim surîzător se îndreaptă apoi spre mine, cu mîna întinsă:

— Dă-mi voie să te felicit: un ochi...

— Nu, te rog, lasă asta. Trebuie să te previn că eu... nici n-am tras!!

ACHILLE CAMPANILE

INCENDIUL PALATULUI FOLENA

Pe vremea aceea eram directorul unui cotidian. Într-o noapte, a izbucnit un incendiu. L-am chemat pe omul de serviciu.

— D'Artagnan!

Adevărul e că pe omul de serviciu îl chema Julio, dar, lucrînd la un ziar politic, el a socotit nimerit să-şi ia un pseudonim.

— Cheamă-l pe redactorul însărcinat cu incendiile!

— A plecat acasă, excelenţă.

N-am putut să-l fac niciodată pe omul de serviciu să renunţe la a-mi spune excelenţă; în schimb, i-am dezvăţat pe toţi ceilalţi de acest obicei.

Sclav al ceasului, redactorul incendiilor plecase acasă la ora zece, chiar dacă ar fi fost să se prăbuşească lumea şi fără să-i pese cîtuşi de puţin de incendiile care izbucneau în afara orarului său.

— Atunci, am spus eu, cheamă-l pe redactorul specializat în catastrofe.

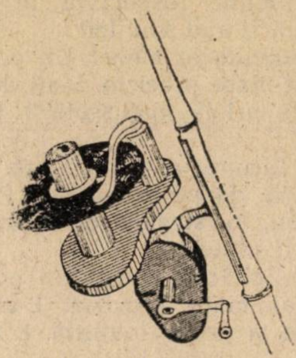
— E bolnav.

— Dar atunci cine-i în redacţie?

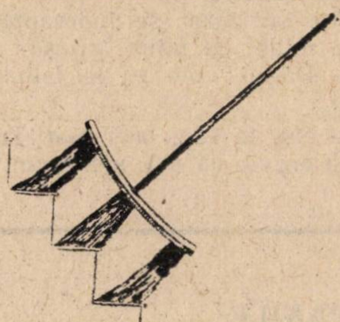
— Cronicarul monden.

— Perfect, cheamă-l imediat aici.

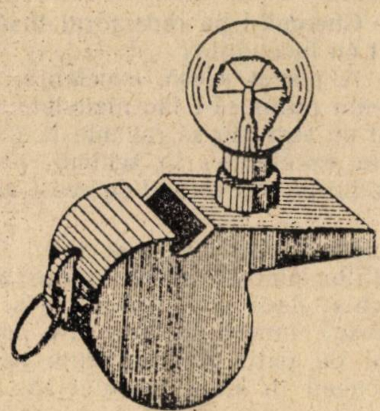
Peste un minut, cronicarul monden intra, îmbrăcat în frac.

Disco-mulinetă

Mătură pentru 3 trepte

Fluier luminos

— Repede ! îi spusei eu. Du-te şi fă un reportaj despre incendiul palatului Folena.

— Dar eu sînt cronicar monden !

— Acum nu mai există nici un „dar". N-am pe nimeni altcineva pe care să-l pot trimite. Du-te, ia note şi, cum te întorci, îmi faci un amplu reportaj.

— N-am să ştiu măcar cu ce să încep.

— Scrie tot ce vezi. N-ai ochi ? Grăbeşte-te, ia un taxi ! Hai, aleargă, ce mai stai !

— Dar invitaţia ?

— Ce invitaţie ?

— Invitaţia ca să asist la incendiu.

— Nu-i nevoie de nici o invitaţie, pentru Dumnezeu ! Hai, pleacă odată !

Cronicarul monden a plecat.

Iată reportajul care a apărut a doua zi în ziar :

Un ameţitor joc de lumini, un neuitat vîrtej de nudităţi feminine, acesta a fost spectacolul pe care viaţa mondenă îl oferă din cînd în cînd monoclului obosit al cronicarului blazat. Ieri seară, un grandios, un memorabil incendiu, la care au participat toţi locuitorii luxoasei locuinţe, s-a desfăşurat în somptuoasele saloane ale palatului Folena. Am notat în asistenţă corpul pompierilor, pe contesa Folena, încălţată cu nişte minunaţi pantofi bărbăteşti, un covoraş îi voala formele sale sculpturale ; contele, mulat în nişte indispensabili lungi care îi strîngeau pulpele etc. Lumea a admirat mult pe tînăra contesă într-o delicioasă pijama roz şi pe guvernanta ei englezoaică într-o cămaşă de noapte. De asemeni a fost remarcat portarul palatului Folena înconjurat de familia sa şi portarii imobilelor adiacente. Îi rugăm pe cititori să ne scuze că, din lipsă de spaţiu, nu le putem publica numele. Multe decolteuri, ca şi un mare număr de papuci. Incendiul s-a prelungit pînă dimineaţă, în mijlocul celei mai mari animaţii. De abia la ora aceea pompierii şi restul asistenţei s-au retras, ducînd cu ei amintirea nepieritoare a frumosului spectacol pe care, sîntem siguri, tradiţia amabilă a conţilor Folena îşi va face o plăcere din a-l repeta, spre marea bucurie a prietenilor lor.

GIOVANNI GUARESCHI

DOMNUL X...

Domnul X... trebuia să se ducă la Torino. De aceea îi spuse soției lui că se duce la Bologna și plecă.

Ca să meargă mai repede, o porni prin grădina publică. Mergea grăbit, dar în curînd trebui să se oprească în fața unei tăblițe pe care sta scris: *„Este strict interzis să călcați pe iarbă"*. Atunci, bombănind, el străbate pajiștea înverzită, presărată cu rouă și se udă pînă la genunchi. Abia ajunse pe trotuar, trecu strada în timp ce semaforul era pe roșu, lăsîndu-și o bucată din pardesiu unui automobil, care, altfel, l-ar fi călcat. Tramvaiul sosi și domnul X... se grăbi să se urce pe ușa rezervată coborîrii, ceea ce provocă o altercație cu încasatorul. Începu să urle: „Știi cine sînt eu?! Sigur că nu știi, căci altfel nu te-ai purta așa!"

Dar, cu toate aceste urlete asurzitoare, trebui să plătească o amendă și mai căpătă, pe deasupra, și un pumn zdravăn în ochi.

La gară, avu norocul să găsească trenul staționînd pe prima linie, în fața intrării. Dar atras de o tăbliță care indica: *„Traversarea liniilor e strict interzisă"*, domnul X... făcu un lung ocol spre a traversa liniile, adică tocmai ceea ce era interzis. Găsi un compartiment, în care mai multe locuri erau libere. Se așeză pe unul din ele, dar foarte curînd, o mare neliniște puse stăpînire pe el.

— Ce clasă e asta?

— A doua.

Se ridică furios. Avea bilet de clasa a doua. Parcurse deci toată garnitura spre a găsi un vagon de clasa întîi, dar trenul nu avea nici unul. Neputînd, din motive morale, să ocupe locul de clasa a doua, la care dădea dreptul biletul său, domnul X... se hotărî să călătorească într-a treia.

Se duse pe coridor, scuipă pe jos fără entuziasm, se strădui să descopere o bucățică de cloazon pe care s-o taie cu briceagul, dar o deteriora blazat. Tot lipsit de convingere, folosi toaleta în timpul opririi trenului într-o gară. În sfîrșit, avu o tresărire de bucurie.

Un aviz lipit pe fereastră indica: „Atenție! Pe podul Piacenzo se fac lucrări de reparații. Se recomandă călătorilor să țină ferestrele închise".

Așteptă agitat trecerea fluviului Po, și, de cum trenul se angajă pe pod, se aplecă, prin portieră, pînă la brîu. Craniul se lovi de un stîlp de fier și domnul X... căzu mort.

Astfel, domnul X... se află în fața porții paradisului. Pe această poartă, se găsea o placă de marmură, pe care erau gravate cuvintele: „Sînt Domnul Dumnezeul tău. Să n-ai alt Dumnezeu afară de mine".

Trăiască Mohamed! strigă atunci sufletul domnului X... aruncîndu-se cu capul drept în infern.

— I-am tras pe sfoară! Pe toți! Chiar și pe Dumnezeu! constată el fericit, în timp ce flăcările îl înconjurau din toate părțile.

JERZY FICOWSKI

BALADA MARELUI SCRIITOR

„NU CĂLCAŢI PE IARBĂ“

Aeroportul. Un avion a aterizat şi pe pasarelă apare Marele Scriitor. Este înconjurat imediat de o mulţime de vînători de autografe, de entuziaşti ai talentului său. Îl pun să le semneze cărţile, pagini şi maldăre de hîrtie. Marele Scriitor îşi aşterne, recules, semnătura lui complicată cu o mare parafă în spirală, o dată, de două ori, de o sută de ori.

Un grup de negri se apropie cu pagini negre. Marele Scriitor semnează atunci cu o bucată de cretă albă.

O femeie, purtînd în braţe un maldăr de cearceafuri, îi cere un autograf. Marele Scriitor semnează pe un cearceaf. Un cerşetor cere de pomană. Marele Scriitor îşi aşterne semnătura pe mîna întinsă.

Cu fiecare nouă semnătură, autograful se reduce, slăbeşte, sărăceşte, pierde din litere. Pînă la urmă, el nu se mai compune decît din spirala parafei.

Marele Scriitor merge mai departe, salutînd jur-împrejurul său. Flutură un mare stilou „Sheffers" înspre un grup care se apropie cu foi de hîrtie. O ploaie de preţioase pete de cerneală cade deasupra hîrtiei şi, scurgîndu-se, formează sute de spirale. Marele Scriitor semnează în bloc, stropind parcă mulţimea cu aghiazmă.

Trecătorii se zoresc spre o librărie luminată „a giorno". În faţa intrării, coadă mare. În vitrine, zeci de exemplare ale operei în două volume ale Marelui Scriitor. Pe coperţi, un titlu mare : autograful Marelui Scriitor şi cifrele I sau II ale volumelor.

Un domn iese din librărie, ducînd sub braţ cele două volume ale Operei. Se aşază pe o bancă dintr-un parc şi începe să citească. Pe fiecare pagină nu există decît autograful Marelui Scriitor : vertical, orizontal, transversal, într-un colţ în josul paginii şi aşa mai departe.

Omul a ajuns la pagina doisprezece. Pune în ea o frunză de arţar, apoi depune cartea pe bancă şi adoarme. Vîntul întoarce paginile şi lasă cartea deschisă la pagina doisprezece, unde se află şi frunza de arţar.

Parafa Marelui Scriitor începe să se caţere ca o omidă spre frunză, se instalează pe margine şi o mănîncă lacom, nelăsînd decît nervurile groase.

●

În centrul unui oraş alcătuit din pietre, metal, sticlă şi asfalt, cu un cer brăzdat de fire electrice, se află un mic scuar.

Lîngă o pajişte, un agent de poliţie. Pe trotuar, un băieţaş se joacă cu un balon. Deodată, el îi scapă din mînă şi se rostogoleşte pe peluză pînă la trotuarul din faţă.

Cu o privire îngrozită, agentul de poliţie, care a urmărit balonul în cursa lui vertiginoasă pe gazon, ameninţă pe băieţaş. Copilul ocoleş-

te în goană pajiştea, ia balonul şi fuge speriat. Două stăncuţe se aşază pe terenul acoperit cu iarba scurtă şi verde şi merg pe el. Agentul de poliţie trage un foc în aer, stăncuţele, înfricoşate, îşi iau zborul, lăsîndu-şi însă acolo cîteva pene.

Agentul de poliţie intră într-o cabină telefonică, ridică receptorul, formează un număr, spune ceva şi iese. Peste o clipă, un camion-macara, cu braţe mari de fier, se opreşte la marginea pajiştei. Şoferul şi ajutorul său pun în funcţiune macaraua, braţele se apleacă şi ridică de pe peluză penele pierdute de stăncuţe.

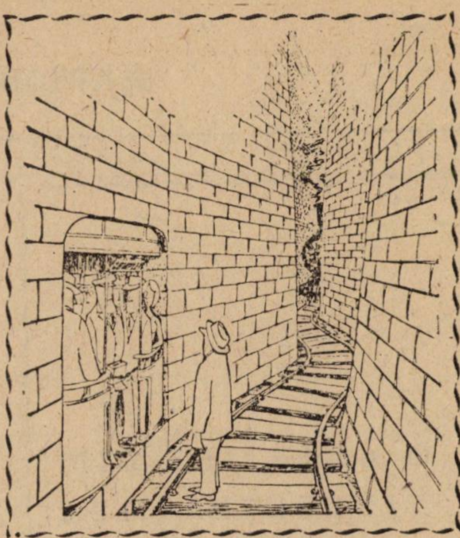
Braţele se înalţă din nou în sus şi, după ce au depus penele pe platforma camionului, iau din mîinile şoferului o placă de metal cu un mic suport. Îl transportă deasupra ierbii exact în mijlocul pajiştei, înfundă uşor suportul în pămînt şi, după ce s-au ridicat puţin, bat de sus placa, pentru mai multă soliditate.

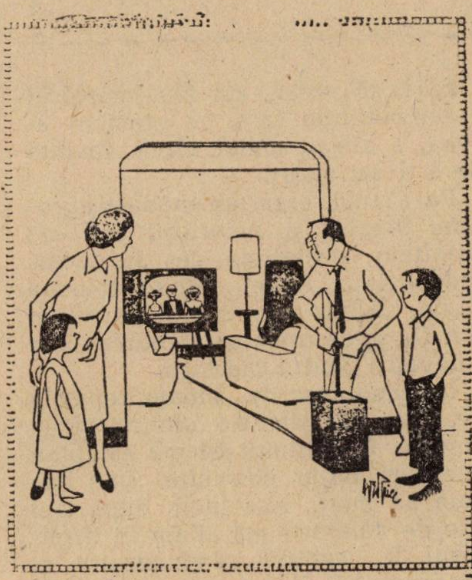
Camionul uriaş pleacă. Agentul de poliţie reapare şi inspectează iarba : pe ea nu se mai află nimic. Priveşte placa, pe care figurează trei litere : „Nu c..."

Agentul de poliţie intră în cabina telefonică, formează un număr, spune ceva, apoi iese. Nu trece mult şi soseşte un pictor de firme, cu o roabă. Agentul de poliţie îi arată placa şi pleacă.

Pictorul de firme îşi duce instrumentele de lucru în mijlocul pajiştei : un borcan cu vopsea, pensule, apoi roaba, pe care o răstoarnă ca să se poată aşeza. Examinează placa şi cele trei litere : „Nu c..." şi adaugă următoarele. După fiecare literă se scoală, se dă puţin înapoi, face un pas la stînga, un pas la dreapta, ca să-şi aprecieze opera de la distanţă, cu un ochi de maestru.

Din cînd în cînd, îşi aprinde pipa şi se plimbă pe peluză ca să se odihnească. Sub tălpile pantofilor săi iarba dispare din ce în ce mai mult.

Cînd inscripţia „Nu călcaţi pe iarbă" e gata, gazonul pajiştei a dispărut complet : n-a mai rămas decît pămîntul gol. Mulţumit, pictorul de firme îşi îngrămădeşte uneltele în roabă şi, împingînd-o înainte, părăseşte pajiştea.

Agentul de poliţie revine şi îi arată furios iarba călcată în picioare. Pictorul de firme se întoarce pe pajişte cu borcănaşul lui de vopsea şi, cu mai multă grijă, începe să aştearnă cu verde toată suprafaţa peluzei.

SLAWOMIR MROŽEK

O AMINTIRE DIN TINEREȚEA MEA

Fără să vreau, am fost martorul evenimentului care, pe vremea aceea, a stîrnit multă vîlvă, înainte de a fi dat uitării.

Pe atunci, eram un modest agronom stagiar și superiorii mei mă trimiteau destul de des în locuri îndepărtate. Astfel, într-o toamnă tîrzie, trebuia să plec într-un canton din D., unde urma să efectuez niște releveuri pentru cadastru.

Îmi amintesc de ciudata repulsie pe care am simțit-o atunci, ca și cînd aș fi presimțit că mă așteptau aventuri puțin obișnuite. Dar trebuia să merg. Așa încît, după trei zile de călătorie mă aflam în tîrgușorul R., centrul administrativ al cantonului D.

Acolo, dacă voiai să mergi mai departe, trebuia să închiriezi cai. De aceea, m-am dus la han, căci era locul cel mai potrivit de unde îți puteai face rost de o căruță.

Trebuia să mă duc la moșia din Z., care aparținuse cîndva unui conte iar azi statului — cu alte cuvinte poporului. M-am îndreptat spre cîrciumă și m-am adresat unui grup de căruțași din sală care stăteau în picioare. Am întrebat dacă vreunul din ei nu se întoarce tocmai la Z. Se întîmplă să nimeresc un țăran, cu un cap de vulpe, care după ce se tocmi cu mine, păru dispus să mă ia în brișca lui. Abia ne învoisem, că se ridică un bărbat de la o masă și se apropie de mine. Era îmbrăcat elegant, după moda orășenească, cu părul lung, ca al unui artist, cu fruntea descoperită. Mă întrebă politicos dacă n-ar putea să ni se alăture deoarece și el venea de departe și se ducea la Z; fiind singur, și străin, în acest cartier necunoscut de el, nu se simțea în stare să se descurce și să închirieze o căruță. Am primit bucuros, căci necunoscutul îmi inspirase respect și curiozitate și, dealtfel, e mai plăcut să călătorești în doi decît singur. Străinul avea o astfel de distincție că atunci cînd apăru în fața căruțașului — un șmecher totuși — acesta fu și el atît de tulburat încît părea să-și fi pierdut stăpînirea de sine. Învîrtindu-și mereu șapca în mîini, el acceptă cu glas smerit prețul pe care i-l propuserăm. Țăranii, care pînă atunci se înghesuiseră în fața tejghelii, puseră o surdină strigătelor și se înveseliră în fața străinului, arătîndu-i mult respect, lucru cu atît mai ciudat cu cît, nu e așa?, nimeni nu-l cunoștea. Ochii săi, cu o expresie serioasă, arătau în mod evident că e vorba de un om de o mare demnitate și cu un suflet nobil.

Căruțașul nici nu-și termină de băut paharul (ceea ce făcu ca întîmplarea să devină și mai ciudată), îngrămădi mai multe paie pe locurile noastre din căruță, sări pe al lui strigînd cailor „Hi!" și iată-ne plecați.

Abia atunci, așa cum cere politețea, ne-am prezentat și am aflat cu cine călătoream.

Așa mi-a fost dat să călătoresc în tovărășia unui poet celebru pe a-

tunci, membru al Uniunii Scriitorilor, un om de seamă la noi și chiar în alte țări străine. Nu era dintre acei poeți care, din moment ce scriu asta, tot așa bine ar putea scrie și alta. A, nu! Dealtfel, era deajuns să-i privești chipul lui de pelerin care impresiona chiar și pe cei neinițiați. Se știa că nu scrie pentru el, ci pentru națiune. De aceea, m-am mirat de ce se înfunda în cotloanele pierdute ale unui canton, pe frig și burniță, cînd putea sta atît de bine la căldură, în capitală, unde toți erau foarte atenți cu el. Nu îndrăzneam să-l întreb, dar ochii mei trădau probabil această întrebare, căci el fu primul care rupse tăcerea.

— Iertați-mă că vă vorbesc așa de-a dreptul, dar în acest canton sînt multe furturi?

I-am răspuns că nu eram din partea locului, dar că la prima vedere, răspunsul ar fi fost mai curînd da.

— Eu, vedeți, îmi mărturisi scriitorul, nu mă duc de plăcere, ci într-un fel în serviciu comandat. Dumneata ești agronomul ogoarelor, eu cel al sufletelor omenești. Mă interesează în mod deosebit moșia Z. unde mergem. Mîine o să citesc versurile mele oamenilor care muncesc acolo, ca să le fac munca mai ușoară. De aceea aș vrea să știu ce subiect să atac.

I-am răspuns că eram foarte fericit la gîndul că o să-mi fie dat și mie să-l ascult, deoarece obligațiile mele aveau să mă rețină la Z. toată ziua de mîine. După aceea, discuția noastră se întrerupse căci scriitorul se cufundă în gîndurile lui, mărginindu-se să scoată din cînd în cînd o hîrtie din buzunar și să noteze ceva.

Cît despre mine, cu toate că se înserase cînd am ajuns înaintea fațadei vechiului conac, am văzut imediat că lucrurile nu mergeau cum trebuie. Chiar și pietrele peronului fuseseră furate și duse Dumnezeu știe unde. Președintele, un roșcovan, șchiop, deși se plîngea de recolte proaste, ne primi cu toate dovezile respectului, dar îți sărea în ochi că-și bătea joc de noi; își freca mîinile, încrețea pleoapele. Ne servi curînd o mămăliguță foarte subțire pe care ne-o aduse o bătrînă descărnată ca un spectru și tăcută, căci după cît se părea era mută. După aceea, m-am dus cu scriitorul în camera de oaspeți, unde tencuiala era luată de pe pereți. Acolo, am constatat că nu era decît un pat, al doilea, pe care îl văzusem dimineața, fusese scos. Ce să fac? Cedînd patul invitatului de seamă, mă trîntii pe o legătură de vreascuri dintr-un colț al odăii și adormii buștean. În vis cineva venea să scoată lemnele de sub mine, unul cîte unul, dar totuși m-am sculat bine dispus. Cît despre scriitor, se sculă tăcut și întunecat și abia se atinse de supa pe care ne-o adusese muta. Dar pe mine mă aștepta munca și cum înghiții supa, îmi luai șapca și pornii pe cîmp.

N-am făcut mare lucru în ziua aceea, căci cîmpul pe care trebuia să-l măsor dispăruse. Dumnezeu știe unde. Mi s-a spus că-i la marginea pădurii. Am căutat mult și bine și în cele din urmă am descoperit că nici pădurea nu mai exista și cînd am dat în cele din urmă de acel cîmp, mi s-a părut mai mic decît ar fi trebuit să fie. A trebuit, deci, să măsor toate cîmpurile de la început. De aceea, sleit de oboseală și furios, căci aveam un surplus de muncă și nimic nu se potrivea, m-am întors seara la moșie.

Toată clădirea era animată, oamenii veneau și plecau, cei mai tineri cărau la cămin bănci fără spetează, cineva înlocuise de bine de rău trei șipci din dușumea ca vîntul să nu bată printre crăpături sub picioarele scriitorului. Nu mai încăpea nici o îndoială că președintele anunțase tuturor că în seara aceea se va ține o adunare literară solemnă.

Pe scriitor îl găsii într-o dispoziție și mai proastă decît dimineața. Poate că mă aștepta chiar, căci abia mi-am desfăcut șireturile bocancilor, că se întoarse cu spatele la fereastra prin care contempla te-

renul defrișat — tot ce mai rămăsese din livadă — și-mi spuse cu glas preocupat:

— Nu-i întîia oară că vorbesc în public, dar aici ceva îmi spune că trebuie să impresionez profund conștiința acestor oameni. De obicei citesc un capitol din romanul meu intitulat „Drumul spre lumină". E o povestire deosebită, pură, de aceea nu-i de mirare că trezește dorința de a deveni mai bun. În cercuri mai dificile, citesc versuri, care, în afară de această dorință, trezesc, de asemeni, elanuri. Puterea lor moralizatoare e chiar superioară. Am totuși ceva pe care nu l-am citit încă, foarte tare: un poem în proză intitulat: „Să pășim cu toții maiestuos împreună". Ce spui?

N-am vrut să-l sperii, așa că l-am întrebat pe cînd îmi ștergeam noroiul de pe tălpi:

— Dacă îmi îngădui să te întreb: n-ai altceva?

— Afară de asta, n-am decît aforisme.

Stăteam în picioare, cu capul plecat și privirea îmi căzu asupra unui gîndac. La ce bun să facem mistere?

— În locul dumitale, aș începe imediat cu ce am mai tulburător și apoi aș citi aforismele.

— Deci, așa crezi... șopti el. Deci așa... Dar eu am încredere în om.

La cămin era lume ca pentru o reuniune. Cînd scriitorul își făcu apariția, toți dădeau impresia că se înclină, atît de mult aducea cu un misionar. Și el, fără să aștepte, își desfăcu hîrtiile și începu să citească.

Mi-am dat seama că a început cu versurile. Tăcerea se făcu și mai adîncă și numai din cînd în cînd se auzea un suspin ca de pasăre ce agonizează. Chiar și azi, cînd îmi amintesc de toate astea, doar cuvinte înaripate îmi vin pe buze. Nu erau opere detașate de viață, a, nu! Te atingeau în plină inimă, trezindu-ți dorința de a deveni mai bun, de a te perfecționa, de a perfecționa pe vecinul tău și apoi să mergi drept înaintea ta pentru a perfecționa tot ce întîlnești în cale. Am străbătut căminul cu privirea. Toți ședeau parcă lipiți pe băncile lor. Tot timpul se auzea un plînset scurt, la ce bun să înșir cuvinte? Și în mine se petrecuse ceva, ca și cînd mi-aș fi simțit apăsată conștiința și totuși nu eram decît în trecere pe acolo. Dar izbutii să-mi revin și cînd scriitorul termină, toți rămaseră pe locurile unde se aflau și se uitau — da, unii dintre ei, dar mai ales femeile, aveau lacrimi în ochi — dacă n-ar putea să se întoarcă acasă.

Dar atunci el a început să citească din lucrările lui răscolitoare.

M-am așezat mai confortabil pe bancă. Oh! nu mai era vorba de o glumă. Din textul acela atît de ingenios scris emana o astfel de noblețe, corespundea atît de bine scopului său, încît te simțeai stăpînit nu numai de dorința, nu numai de elanuri spre bine, dar de o exigență de bine, nu numai față de tine însuți, ci față de societate. Acum, începură să se audă hohote în sală. Zgomotul creștea și deodată o rumoare, un tumult puternic întrerupse lectura. Toate capetele se întoarseră în aceeași direcție. Contabilul se prăbușise pe jos și se dădea cu capul de podea. „Bilanțul! Bilanțul! striga el. De trei ani am falsificat conturile, pun banii publici în punga mea, oh, oh, oh!" Vicepreședintele se și repezise spre el și încerca, în timp ce plîngea, să-i smulgă mîinile de pe obraz. „Frate — striga el — nu ești singurul în cauză! Ai acționat îndemnat de mine, pentru profitul meu și cu consimțămîntul meu ai păcătuit, eu sînt vinovatul, eu! eu! eu!" și-și exprima regretul, bătîndu-se în piept.

Atunci a început ziua judecății de apoi. Scriitorul a ridicat tonul și și-a reluat lectura sa neînduplecată: astfel biciuiți, vinovații s-au prăbușit unii după alții. Mereu într-un colț, apoi într-altul, se înălța un mare zgomot, ca o lamentație, și izbucneau plîngeri. După contabil și adjunctul lui, cei mai mici și mai slabi cedau și ei. A început cu

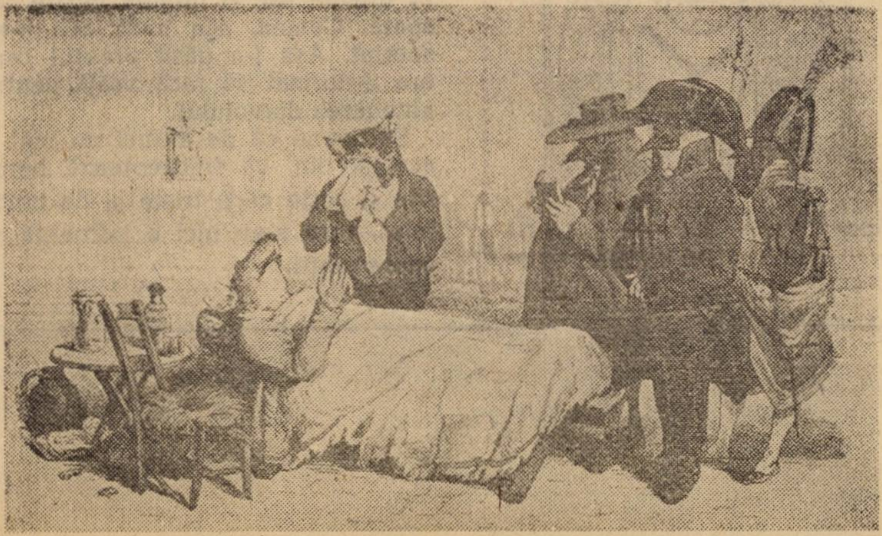

Familia Scarabeilor

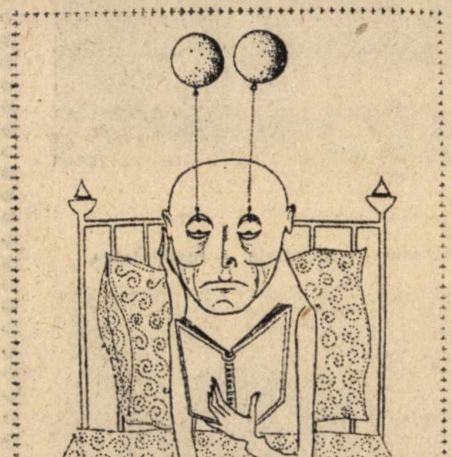
Ghicitoarea

Mizeria — Ipocrizia — Insațietatea

fire de paie și cuie, pui și gîște, unul striga că furase un cîine și regreta cerînd să fie pedepsit; altul se ruga să i se spună verde în față că a furat un lacăt; după aceea au fost alții mai mari în grad și mai împietriți, care pomeneau de boi, cai și recolte. Iar eu așteptam să se ajungă la cîmpul pe care trebuia să-l trec în cadastru, căci atunci aș fi aflat cît trebuia să măsoare și n-ar mai fi trebuit să-l măsor din nou, cruțîndu-mi o muncă istovitoare. Unii își priveau chiar șepcile agățate în cui, spre a se repezi la postul de miliție și să mărturisească totul, imediat. Dar mai trebuie să spun că nu toată lumea era mișcată; unii aveau fața roșie sau foarte palidă și luptau împotriva lor înșile, aveau ochii sticloși și în dîrzenia lor înăbușeau cum puteau elanurile lor paralizatoare care-i frămîntau. Era totuși evident că-și pierdeau din forța de rezistență, că nu puteau să se mai apere multă vreme, în timp ce poemul nu se apropia încă de sfîrșit iar eu știam dealtfel că scriitorul mai are și niște aforisme în rezervă.

În această stare de agitație, fiind străin de canton, aveam capul mai limpede decît ceilalți și priveam curios în jurul meu; în curînd am văzut că cei mai rezistenți, adevărați ași, care nu erau deloc străini de ceea ce se întîmplase cu cîmpurile și pădurile și Dumnezeu știe încă ce, se regrupaseră de-a lungul zidului și se sfătuiau. Era vădit că lectura îi impresiona și pe ei, le răpea puterea, dar aveau o forță atît de supraomenească încît nu numai că nu mărturisiseră pînă acum, dar își șopteau între ei ca și cum s-ar sfătui unul cu altul, iar printre ei strălucea capul președintelui.

În clipa aceea atenția mi-a fost atrasă de un bătrîn, care se prăbuși peste piciorul meu, bombănind ceva în legătură cu niște scînduri pe care avea obiceiul să le fure împreună cu nepotul său Maciej, pe lună plină. Mi-a trebuit un oarecare timp să-mi desprind piciorul de sub tăicuțul acela pocăit și, după aceea, să-l masez. N-am ridicat capul decît cînd am auzit un strigăt neașteptat și general. O clipită l-am mai văzut pe scriitor ținîndu-și în mînă poemul, continuînd să-l citească, apoi i se aruncă pe cap un sac de cartofi și lumina se stinse. M-am ridicat imediat, dar am primit o lovitură puternică și m-am cufundat în beznă și neant.

Vreți să știți ce întorsătură a luat această întîmplare din anii mei de tinerețe? Oh, cea mai simplă din lume. Cînd mi-am revenit din leșin, mi-am terminat lucrul, am măsurat cu destulă greutate cîmpurile, apoi m-am înapoiat în tîrgul R., iar de acolo în voievodatul nostru.

În privința scriitorului, el a fost descoperit peste trei zile, nu departe de acolo, într-o pădure de mesteceni, la marginea șoselei, în scorbura unui copac. Avea capul învelit într-un sac și mîinile legate la spate. Gemea, așa încît caii s-au speriat. Așa l-a găsit preotul care era autorizat să facă vrăji pentru alungarea diavolului.

Se spune că de atunci nu mai e același om, că frecventează barurile și scrie cărți triste și de neînțeles, care n-au nici o influență asupra vieții.

COOPERATIVA „UNU“

Directorul primi comunicarea :

— Alo ?... Da... da. Strada Învingătorilor ? Da, de acord, trimit imediat pe cineva.

Puse înapoi receptorul în furcă.

— Vedeţi, domnule, îmi spuse el, nu ne putem plînge că n-avem clienţi. Trebuie să mă duc imediat la personalul nostru. Dacă doriţi, mă puteţi însoţi.

Birourile cooperativei „Unu" erau instalate într-un apartament vechi, transformat în grabă. Din biroul directorului, cu un balcon ce da spre stradă, am ieşit pe un culoar şi am intrat apoi în odaia alăturată. Înainte fusese o baie, dar era mare ; din instalaţiile sanitare nu mai rămăsese decît cada ; boilerul fusese scos şi pe perete, în locul unde fuseseră smulse ţevile, se vedea cărămida. De-a lungul pereţilor acoperiţi cu plăci de faianţă albă, în lumina gălbuie a becului electric, şedeau pe jos sau culcaţi oameni palizi, îmbrăcaţi cu haine soioase. Cei mai mulţi dintre ei dormeau, unii mîncau castraveţi muraţi şi ciorbă, pe care le aduseseră cu ei într-o gamelă.

— Al cui e rîndul ? strigă tare directorul din pragul uşii.

De pe bancă se ridică un om în puterea vîrstei, cu părul rar şi pleoapele umflate.

— Ce adresă, şefule ? întrebă el cu glas răguşit.

— Strada Învingătorilor, numărul trei. Toate amănuntele le capeţi la magazin.

— Am înţeles, bombăni buhăitul, încheindu-se la haină.

Ne-am întors în biroul directorial. Pe perete era un afiş al concursului Chopin.

— Principiul organizaţiei noastre e simplu, îmi explică gazda. Sumele modeste pe care ni le plătesc clienţii ne acoperă cheltuielile de manipulare, telefonul, chiria şi salariile directorului, contabilului şi îngrijitoarei. Beneficiile le depunem Fondului naţional de construcţii a Edificiilor şcolare.

— Dar salariaţii dumneavoastră ?

— Asta depinde. În principiu, ne bazăm pe amatori, cei pe care i-aţi văzut la serviciul de gardă. Ei alcătuiesc echipa de salvare, disponibilă douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, fără nici o întrerupere. Toţi lucrează pe baza unei remuneraţii în natură, noi acţionăm pur şi simplu doar ca intermediari. În afară de asta, avem şi cadre de muncitori speciali şi calificaţi.

— Cum aţi ajuns să fondaţi această cooperativă ?

— Ei bine, am să vă spun. Cîţi oameni n-au la un moment dat nevoie de cineva care să le ţină tovărăşie... Fiecare dintre noi cunoaşte experienţa clipelor cînd simte nevoia să bea un pahar cu cineva. Te-ai obişnuit să bei cu un coleg, dar iată că acel coleg trebuie să plece într-o călătorie. Îl conduci la gară, te întorci de la gară şi ce să faci atunci ? Ce singurătate înspăimîntătoare ! Sau, să presupunem că azi eşti liber, dar e înainte de prînz, prietenii sînt la birou, braseriile sînt goale. Ce te aşteaptă ? singurătate. Sau să presupunem că toată noaptea te-au frămîntat tot felul de griji, toată lumea doarme, ai cumpărat jumătate litru de votcă şi stai în faţa unei mese goale. Dealtfel, nu v-am enumerat decît unele din nenumăratele situaţii cînd singurătatea, atît de insuportabilă celor cărora le place să bea, te apasă greu. Or, tocmai într-asta constă serviciile cooperativei noastre. Ea propune tu-

turor acestor oameni frămîntați de griji și necazuri o ieșire simplă și eficientă. La gîndul că nu mai ești singur, a dispărut neliniștea, nu mai e nevoie să cauți înfrigurat niște prieteni — nu e așa? — care nu vor și nu pot totdeauna să bea împreună cu noi. E deajuns ca pur și simplu să formezi numărul de telefon *ad-hoc* și să-ți comunici adresa. Imediat, vine în fuga mare unul din membrii serviciului nostru de urgență, gata pregătit, devotat, cordial, amical, plin de compasiune și dispus să vorbească despre orice, să se înduioșeze, pe scurt, un om care nu va spune niciodată „nu". Serviciul nostru de urgență se recrutează printre profesioniști care, și ei, au chef, la un moment dat, să bea un pahar dar n-au cu ce. Noi ne mulțumim pur și simplu să le furnizăm cheia care le îngăduie să se înțeleagă între ei. Datorită nouă, ei descoperă pe cei care au dorința și mijloacele, pe cînd aceștia descoperă pe cei care n-au mijloace, dar au dorința.

— Așadar, asta-i... umanism.

— Bineînțeles, dar nu-i numai asta. Noi avem și un rol economic, contribuind în felul acesta la creșterea cifrei de afaceri a monopolului statului pentru alcool. Judecați și dv. puțin, domnule, dacă n-am exista noi... nimeni n-ar bea toți litrii ăștia suplimentari de alcool. Se știe într-adevăr că în tovărășia cuiva bei mai bine, mai bucuros și mai mult.

În clipa aceea, ușa de la intrare fu trîntită cu putere și pe culoar se auzi un glas cîntînd în falset:

Fetițo, fetițo, nu te du în pădurea frumoasă...

— Scuzați-mă, spuse directorul, dar s-a întors de la lucru unul din oamenii noștri din serviciul de gardă. Trebuie să-i semnez raportul.

În odaie fu adus funcționarul cooperativei „Unu". Directorul, cu un gest obișnuit, aruncă peste el o găleată plină cu apă.

— M-am întors din aleea Heros, nr. 12, raportă noul venit. Votcă de export. Soția l-a părăsit, o copilărie tristă, o congestie pulmonară în '48. Hei! El spune că lumea e minunată, dar oamenii sînt răi.

— Vedeți, domnule, îmi destăinui directorul, cînd funcționarul surmenat ne părăsi intonînd *Valurile albastre ale Rinului*, îndreptîndu-se spre serviciul de gardă. Încă unul pe care noi l-am salvat de singurătate.

— Ați menționat că aveți muncitori speciali, calificați?

— Într-adevăr. Uneori e vorba de clienți mai dificili. Sînt unii care văd totul în mod cît se poate de liric. Le trimitem poeți etilici. Să presupunem că ne telefonează un profesor specialist în cultura maia. Nu-i putem trimite pe oricine. Unora, în fața unui pahar, le place să discute despre religie. Pentru ăștia avem un preot răspopit care, dealtfel, n-a terminat complet seminarul. Într-un cuvînt, sîntem în legătură permanentă cu specialiști care lucrează pentru noi după comandă.

Telefonul începu să sune. Directorul ridică grăbit receptorul.

— Alo! Aici cooperativa „Unu". Vă ascult.

Pe măsură ce asculta, chipul lui căpăta o expresie din ce în ce mai preocupată. La sfîrșit, acoperi pîlnia cu mîna și-mi spuse încet: „Telefonează un client din piața Sfinților. Vrea să-i trimit pe cineva cu care să poată discuta despre perspectivele dezvoltării moralei socialiste. Unde dracu să-i găsesc așa unul?"

— Dar ce are de băut?

— O clipă, spuse directorul, vorbind la telefon. Puteți să ne spuneți ce băuturi aveți?

După ce ascultă la telefon răspunsul, acoperi din nou receptorul cu mîna și-mi spuse:

— „Bools" și „Cherry Cordial".

— Atunci, mă duc eu, propusei.

— Minunat, se înveseli directorul. Asta cade la țanc. Am tocmai un loc disponibil.

Și spuse la telefon: — Misiune acceptată.

DRUMUL UNUI CETĂŢEAN CINSTIT

Într-un colţ îndepărtat al ţării, important totuşi, anotimpurile se schimbau ca pretutindeni, ploua, vîntul bătea şi soarele strălucea, aşa încît, din acest punct de vedere, nu puteai face nici o deosebire între acest petec de pămînt şi capitală. De aceea, cu atît mai ciudată şi extraordinară părea iniţiativa care se luase de a se instala o staţie meteorologică, un fel de grădiniţă dreptunghiulară, înconjurată de un gard alb, avînd în centru o lădiţă pentru instrumente, fixată pe picioare înalte şi subţiri. Alături se stabili directorul staţiunii, care afară de supravegherea hidrografiilor şi a aerometriilor, mai avea şi obligaţia să trimită superiorilor săi rapoarte, în care vremea trebuia descrisă cu precizie, aşa încît autorităţile, dacă ar fi fost întrebate, să nu fie în încurcătură, nici luate pe neaşteptate, ci să poată răspunde imediat, după ce au aruncat doar o privire pe birou.

Directorul era un om conştiincios. Redacta rapoartele, ba, mai mult chiar, le caligrafia, cu litere majuscule; nota lucrurile aşa cum se petreceau: dacă ploua, el n-avea linişte pînă nu descria ploaia sub toate aspectele ei: cînd a plouat, cît, multă vreme sau nu... Dacă era soare, la fel. Nu făcea nici o deosebire între una sau cealaltă. Ştia că statul trebuie să trudească serios ca să-i asigure lui salariul, de aceea vroia să fie exemplar. Lucra neîntrerupt, căci în regiune vremea era schimbătoare. E deajuns să ştiţi că spre sfîrşitul verii izbucnesc furtuni repetate, întrerupte de averse. Conformîndu-se adevărului, el descria toate astea amănunţit şi trimitea totul la centru. Furtunile continuau fără încetare.

Într-o bună zi, un meteorolog în trecere veni să-l vadă; era superiorul lui în grad. După ce-i examină munca, tocmai cînd se pregăteau să plece, lăsă să-i scape următoarea reflecţie:

— Spune-mi, dragul meu coleg, rapoartele d-tale nu sînt cumva puţin cam triste?

— Cum aşa? se miră directorul. Vedeţi doar bine şi dv. că toarnă cu găleata!

— Da, desigur, dar asta ştie oricine. Totuşi, cred, înţelegi că toate aceste probleme trebuie abordate cu o clară conştiinţă politică. Într-un mod ştiinţific. Nu, nu, eu nu mă amestec! Tot ceea ce îţi spun o fac în calitate de confrate, pentru că îmi eşti simpatic.

Bătrînul meteorolog îşi puse galoşii şi plecă clătinînd din cap, iar tînărul rămase acolo, să-şi redacteze mai departe rapoartele. Îngrijorat, scruta cerul şi continua să scrie.

În vremea aceea fu convocat pe neaşteptate de autorităţi. Nu de instanţele sus-puse, e adevărat, dar totuşi de autorităţi. El îşi luă umbrela şi se duse acolo. Autorităţile îl primiră într-o clădire somptuoasă. Ploaia răpăia pe acoperiş.

— Te-am convocat, spuseră autorităţile, căci sîntem miraţi de tonul uniform al rapoartelor dumitale. De cîtva timp, predomină în ele un accent pesimist. Se apropie culesul recoltei şi dumneata nu ştii să vorbeşti decît despre ploaie. Îţi dai seama de importanţa muncii dumitale?

— Dar dacă plouă... se apără cel convocat.

— Nu încerca să schimbi discuţia, spuseră autorităţile încruntînd din sprîncene şi bătînd cu pumnul în masa pe care zăcea un teanc de hîrtii. Avem aici ultimele dumitale

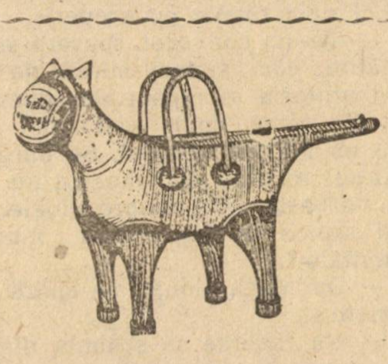
rapoarte. Astea sînt fapte! Ești un funcționar bun, dar ești nevertebrat. N-avem de gînd să tolerăm nici cel mai mic defetism.

După ce își luă rămas bun de la autorități, meteorologul puse umbrela în tocul ei și se întoarse acasă, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. Totuși, cu toată bunăvoința, era ud pînă la piele, căpătă un guturai strașnic și trebui să rămînă în pat. Dar nu-i trecu nici o clipă prin cap că ploaia era vinovată de răceala lui. De aceea se bucură, în mod sincer, cînd a doua zi se însenină. Redactă imediat un raport:

„Ploaia a încetat complet, cu toate că în realitate n-a fost o adevărată ploaie. Din cînd în cînd a burnițat ici și colo... În schimb, acum, strălucește soarele!".

Și, într-adevăr, soarele începu să strălucească, temperatura să crească și din pămînt se ridicară aburi. Fredonînd, directorul stațiunii își vedea de obligațiile sale. După amiază, norii își făcură încet apariția, de aceea el se refugiă sub acoperiș. Poate că ar fi rămas afară în aer liber dacă nu i-ar fi fost teamă de gripă. Se apropia ora raportului. Agitîndu-se pe scaun, scrise: „Soarele, știți ce e soarele: a demonstrat-o Copernic că el nu apune decît în aparență, dar că în realitate strălucește totdeauna și că singur..."

Ajuns aici, simți că-l apasă ceva

Sac pentru pisică

pe conștiință. Și cînd trăsnetul căzu pentru prima oară, renunțînd la oportunismul său obișnuit, scrise imediat: „Ora 17. Furtună însoțită de tunete".

A doua zi tună iarăși. El menționă acest lucru în raport. A treia zi nu mai erau fulgere, dar în schimb ploua cu piatră. El se simțea foarte calm și chiar mulțumit. Doar cînd poștașul îi aduse convocarea, se posomorî. De data asta, îl convocau autoritățile centrale.

Cînd se întoarse din nou la stațiune, orice spirit de nehotărîre îl părăsise. Cele cincisprezece rapoarte care urmară vorbeau de timpul frumos și însorit din regiune. Din cînd în cînd, redacta un raport dialectic. De pildă: „Nori trecători au provocat uneori anumite precipitații. Cu toate astea, nimic nu va reuși să zdrobească moralul secerătorilor noștri și al echipelor noastre de salvare".

După aceea, expedie iar descrieri ale timpului însorit. Uneori, chiar în versuri. Pînă în ziua cînd, peste două luni, redactă un raport care nu putea lăsa indiferente autoritățile și al cărui conținut era următorul: „Un nor gros s-a spart". Și dedesubt, adăugat cu creionul, în mod clar, grăbit: „Dar băiatul pe care văduva l-a născut în sat e sănătos tun, deși toată lumea credea că avea să dea ortul popii dintr-o clipă într-alta".

Așa cum a descoperit ancheta, el scrisese acest raport după ce se îmbătase cu banii proveniți din vînzarea frauduloasă a aerometrului și hidrometrului.

Partea a doua a raportului său o adăugase în ultima clipă, cînd era deja la poștă.

După aceea, nimic nu mai tulbură vremea însorită, vremea strălucitoare a regiunii sale. El muri lovit de trăsnet într-o zi cînd, în timpul furtunii, mergea pe cîmp agitînd un clopot miraculos de la Lourdes, cu care spera că poate împrăștia norii. Căci, dacă stai să te gîndești bine, era un om cinstit.

REMEDIOS ORAD

DEGETUL

Portiera autobuzului se închise peste degetul lui Manolo, mai exact spus peste unghia degetului cel mare de la mîna dreaptă. Manolo, mușcîndu-și buzele, își reținu o exclamație. Dacă ar fi fost la el acasă, ar fi tras un picior în orice ar fi găsit în cale, dar, în clipa aceea, mai aproape de el nu era decît un domn bătrîn și Dumnezeu știe ce s-ar fi întîmplat. Cu siguranță, nu ceva bun, căci bătrînul nu era simpatic. Din clipa cînd Manolo, livid, se prăbuși pe locul lui, lîngă nevastă-sa, oamenii începură să comenteze între ei și să-l întrebe dacă s-a rănit.

Autobuzul se umplu de anecdote despre degete. O doamnă explică, pe larg, cum a trebuit să-i taie degetul unei mătuși căreia i s-a întîmplat un accident similar. Manolo o privi cu ură. Toți oamenii aceia care profitau de degetul lui ca să lege discuții îl indignau. Se închise în el într-o tăcere ostilă. Dealtfel, soția lui se grăbea să facă onorurile degetului său tuturor pasagerilor. Ea răspundea tuturor întrebărilor. Da, bineînțeles, pe Manolo îl durea degetul... Da, Manolo o să se ducă neapărat la doctor... Desigur, Manolo era supărat... E foarte sensibil...

Ea începu să demonstreze prin nenumărate fapte mărunte cît de sensibil era Manolo. Toate astea îl înfuriau pe Manolo, dar ceea ce îl enerva mai mult era nevastă-sa care zîmbea tuturor, în timp ce lui îi adresa o privire reprobatoare care părea să-i spună: „Cum poți fi atît de mojic?" Natural, ea n-a avut niciodată un deget în halul ăsta! Dar nu asta era cel mai enervant: oamenii mureau de dorința de a-i examina degetul. Vecinii se aplecau deasupra lui. Ca să-i înfurie, el își ascundea degetul. Un domn zise:

„Ia să vedem, ia să vedem..."

Manolo își ascunse degetul. Nevastă-sa interveni, adresînd un zîmbet afabil călătorului.

„Haide, Manolo, arată-ți degetul!"

Manolo încruntă sprîncenele și răspunse copilăros: „Nu vreau!"

Toți pasagerii se priviră, murmurînd. Cineva interveni, întrebînd: „Ce-a spus?"

Înainte ca vreun pasager să fi putut explica acelui inoportun că accidentatul refuza să-și arate degetul, Manolo deschise portiera, vrînd să coboare din autobuzul în mers, uitînd pur și simplu că nu era în stare să facă asta.

Oamenii se îngrămădiră în jurul lui.

„Te-ai rănit?"

„Nu, deloc!" reuși el să răspundă.

Și, șontîc-șontîc, se strecură prin mulțime, exprimîndu-și printr-un zîmbet forțat o fericire pe care era departe de a o simți.

SALATA DE NECUVIINŢE

Într-o zi, la circ, un prestidigitator, după ce a scos din buzunarul lui Gustav nenumărate obiecte, portofele, batiste de mătase, metri şi metri de serpentine, i-a spus: „Sînteţi un subiect extraordinar... Vă ofer cincizeci la sută din onorariile mele dacă aţi vrea să asistaţi la toate spectacolele mele. Niciodată n-am găsit atîtea batiste în fundul unui suflet".

*

Tic-tacul pendulelor se acuplează repede. Uneori două tic-tac-uri se urmăresc şi se împreună ca muştele în zbor.

*

Copacii lasă să le cadă frunzele mototolite şi zvîrlite ca şi scrisorile. Ar trebui să le arunce la coş. Cînd vor fi civilizaţi aşa vor face.

*

Paginile fără soţ ale cărţilor — 1, 5, 7 — sînt mai bune decît paginile cu soţ. Paginile cu soţ ar putea fi chiar suprimate. Pe deasupra mai sînt şi incomode de citit.

*

S-a renunţat la ouar. Nu mai e folosit aproape deloc. Poate că decadenţa lui, desuetudinea lui, această neîncredere pe care o manifestăm faţă de el, au început din ziua cînd a fost folosit pentru spălarea ochilor.

*

Sălbatecii fugeau de pictorul acela care picta în deşert, pentru că îl credeau înarmat pînă în dinţi, paleta lui părîndu-li-se un scut, pensulele, săgeţile lui, iar rezemătoarea de care-şi sprijinea mîna care picta, arbaleta sa.

*

Creveţii sînt nişte microbi cu talia mare, microbi delicioşi pe care oamenii îi mănîncă cu plăcere, ca şi cum, printr-un capriciu, ar voi să-şi inoculeze o boală.

Cînd felinarele au două becuri, strălucesc de bucurie că sînt împreună. S-ar spune, doi gemeni fericiţi că-şi ţin tovărăşie.

*

Se va ajunge cu timpul să se inventeze mijlocul de exploatare a cetăţenilor în folosul publicităţii şi, fără ca noi să ne dăm seama, se va scrie pe spatele fiecăruia dintre noi anunţul ultimului produs lansat de Marea Agenţie Universală.

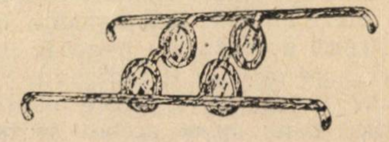
*

Termometrele, după toanele lor, suferă mai mult sau mai puţin de un fel de hipertensiune arterială care tinde să se transforme în ateroscleroză.

*

Pieptenele pe care fotografii îl au în anticamera lor a făcut să chelească jumătate din lume; din cauza lui chelia se propagă cel mai uşor.

Etc., etc., etc.

Ochelari pentru îndrăgostiţi miopi

GABOR GODA

PROTOCOLUL

Ar fi mai mult decît o greşeală, ar fi o crimă dacă l-aş atinge pe Lajos Koczin cu cea mai mică ironie, fiindcă acordă o importanţă nemărginită faptului de a figura pe lista invitaţilor la solemnitatea oficială a Operei. Dimpotrivă, Lajos Koczin nu merită decît elogii perfect îndreptăţite, căci dorinţa lui de a participa la solemnitate dovedeşte un ataşament plin de scrupule şi de dragoste faţă de regim. La urma urmei, este ceva frumos, ceva emoţionant, să figurezi pe lista protocolului, această listă unică cuprinzînd mii de persoane care, în fruntea altor multe milioane, sînt cel mai aproape de inima statului.

Unele spirite simple cred că o listă ca aceasta, complicată, cum e, poate fi alcătuită în aşa fel încît să nu conţină nici o greşeală, că nu există nici un nume nedemn de această cinste şi că nimeni nu-i uitat. Or, pentru atingerea unei asemenea perfecţiuni ar trebui ca sala Operei să fie astfel mărită încît să poată cuprinde mai multe zeci de mii de persoane, ceea ce, fireşte, nu ne-ar mira ca să provoace nelinişti printre sutele de mii care n-ar putea totuşi să intre. Şi dacă ţinem seama de faptul că într-o sală unde fiecare rînd şi fiecare fotoliu luat în parte reprezintă ceva, a repartiza fiecăruia rîndul şi fotoliul care îi revin este o problemă foarte complicată, vom înţelege imediat că neliniştea lui Lajos Koczin pleca de la nişte premise care meritau să mă facă să-mi pierd timpul, de altfel preţios.

Experienţa mă învaţă că la începutul unei povestiri este potrivit să descrii înfăţişarea exterioară a eroilor. Aceasta ne permite să-i deosebim de cenuşiul tipicului şi să-i desemnăm ca indivizi — datorită căruia noi evităm să generalizăm ceea ce-i excepţional şi să jignim în mod inutil o mulţime de oameni.

Koczin era, într-adevăr, un bărbat foarte înalt, înclinat spre obezitate, cu un ten gata oricînd să se înroşească. Totul la el era mare : mîinile, picioarele, gîtul, capul, ochii — doar nasul, în faţa aceea mare şi rotundă, era turtit şi puţin cîrn. În ministerul în care lucra, Koczin era socotit printre primii specialişti, era un om instruit, priceput, plin de spirit inventiv, iar calităţile lui ar fi meritat toate epitetele elogioase de acest fel. Exista doar un mic decalaj între conştiinţa valorii lui şi sentimentul de siguranţă în societate, decalaj susceptibil de a zgudui, din cînd în cînd, în mod provizoriu, caracterul lui dealtfel ferm. Faptul de a ocupa un post de o importanţă netăgăduită ajunse să întărească în el convingerea, de fapt, îndreptăţită, că el era un element de neînlocuit al aparatului de stat. Deşi el trăsese toate consecinţele experienţelor privind cultul personalităţii, păstra acel grad de realism care este absolut indispensabil pentru a avea respectul de sine. Avea convingerea că persoana lui face parte in-

tegrantă din această listă a protocolului cuprinzînd totalitatea celor care dețin funcțiunile cele mai înalte, și aceasta pînă în clipa cînd, conform prescripțiilor științei, statul va pieri. Și fiindcă, după părerea tuturor, această dispariție nu se va produce decît într-un viitor îndepărtat, Koczin considera că fermitatea opiniilor sale, prestigiul său se concretizau în aceste invitații, care dovedeau că importanța socială și administrativă a persoanei lui era un fapt oficial constatat și nu fructul arbitrar al propriei sale imaginații.

Locul lui Lajos Koczin în lume era, deci, așa de mare încît justifica prezența lui pe listă.

Koczin se gîndea, deci, pe drept cuvînt, la aceste situații în cursul dimineții de aprilie în care începe povestea noastră.

De fapt, Lorand Kutynik fu acela care îl puse pe gînduri în mijlocul nenumăratelor lui ocupații.

— Mîine seară la Operă, firește !

— Firește, spuse Koczin, ca un om pentru care aceasta era un lucru normal. Își aminti totuși că n-a primit încă invitația, ceea ce era oarecum ciudat, căci în ceilalți ani i se înmîna cu cel puțin trei zile înainte de festivitate. El nu acordă acestui lucru o importanță exagerată. Se putea ca invitația să-i fi fost trimisă la adresa lui personală. Va telefona la el acasă îndată ce va termina cu Kutynik.

Kutynik își întocmea raportul îndelung, nu neglija nici un amănunt — cel puțin, tot ceea ce spunea despre acordul de schimb care trebuie să fie încheiat cu Omanul i se părea lui Koczin de o minuțiozitate excesivă, îndeosebi cînd Kutynik nu mai termina să înșiruie avantajele reciproce ale acordului în chestiune. Adevărat că amîndoi știau că acestea erau afaceri importante de stat și, deci, peste putință să le expedieze în cîteva fraze laconice. Totuși, Koczin era nițel îngrijorat. Într-adevăr, anul trecut invitația îi fusese trimisă la birou. Pentru ce ar fi trimis-o anul acesta la domiciliul său ? Și, anul trecut, invitația nu era pentru el singur, ci de asemenea și pentru nevastă-sa, ceea ce era o formă și mai înaltă a onorurilor oficiale.

— Bine, Kutynik, spuse el, vom reveni, firește, cu un studiu mai amănunțit al acestei afaceri.

— Se înțelege, zise Kutynik, care se grăbi să iasă.

Koczin telefonă acasă, dar îi era puțin rușine față de nevastă-sa, un fel de pudoare de om de stat îi înfrîna curiozitatea.

— Uită-te, te rog, dacă nu mi-am uitat ochelarii.

Și așteptă la telefon, cu respectivii ochelari pe nas.

Nu, nu era prea frumos din partea lui, dar nu găsise alt pretext. După cîteva clipe, soția reveni. Nu, n-a găsit ochelarii nicăieri.

— Nu-i de mirare, zise Koczin, pe un ton de glumă. Știi unde sînt :

— Unde ? îl întrebă soția.

— Pe nasul meu.

Rîseră amîndoi, iar soția îl mustră pentru distracția lui nemaipomenită, temîndu-se că interesul exagerat și exclusiv pe care îl purta problemelor oficiale îi vor paraliza elanurile sufletești și, posibil, chiar pe cele trupești.

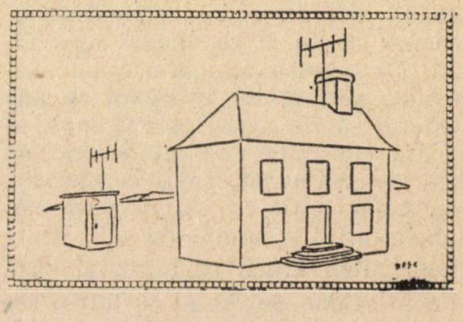
— Ceva nou, întrebă Koczin cu o prefăcută nepăsare.

— Nimic, dragule, spuse soția.

— Poștă ? întrebă el indiferent.

— Nimic. O invitație, spuse ea placid.

— Ce invitație ? întrebă Koczin cu aerul că nu acordă nici o importanță acestui lucru.

— Ți-am spus : o invitație. La ședința Comitetului raional al Frontului Popular.

Aceasta îl consternă pe Koczin ; după ce spuse în grabă la revedere, el nu puse la loc receptorul, ci mai mult îl trînti. La ședința raională a Comitetului Frontului Popular ! O, la la ! Nu știa de ce, dar situația era penibilă. Și apoi îi mai era și rușine pentru că telefonase. O copilărie, își spuse el. Dar înăuntrul lui fierbea ceva. De ce o copilărie ? Nu-i era deloc egal de a fi invitat la Operă. Chestie de vanitate ? Nu. Sentimentele lui față de stat, ale căror onoruri îi erau la inimă, erau o chestiune de vanitate ?

Despre aceasta era vorba, nu de altceva. Cînd, prin interior, îi telefonă lui Andriska, nu mai avea deloc impresia unei „copilării" sau că acționează din „vanitate".

El întrebă :

— Ce-i nou ?

— Nimic deosebit spuse Andriska. Adică, sînt vreo două chestiuni care va trebui să le discutăm împreună. M-am gîndit că mîine, în antractul reprezentației de la Operă...

Koczin se îmbujoră la față. Așadar, Andriska avea invitație.

— Cînd ai primit invitația ? întrebă el cu glas înăbușit.

— Ieri seara. Și se grăbi să adauge : Asta nu înseamnă nimic. M-a chemat președintele ca să-mi spună că el n-a primit-o încă pe a lui.

— Firește, spuse Koczin și puse receptorul la loc în furcă.

Deci, chiar președintele însuși n-a primit încă invitația. Semn bun, căci președintele va avea una cu siguranță, de aceea președintele a putut telefona liniștit lui Andriska. Pentru el nu exista problema de a ști dacă va avea sau nu invitația. Nu degeaba era președinte. În orice caz, știrea îl învioră pe Koczin, ceea ce în practică înseamnă că el se consacră imediat și cu un total devotament textului acordului de schimb cu afganii. Puse să-l cheme imediat pe Kutynik și-i spuse :

— Dacă vrei să mai revedem încă o dată acest text.

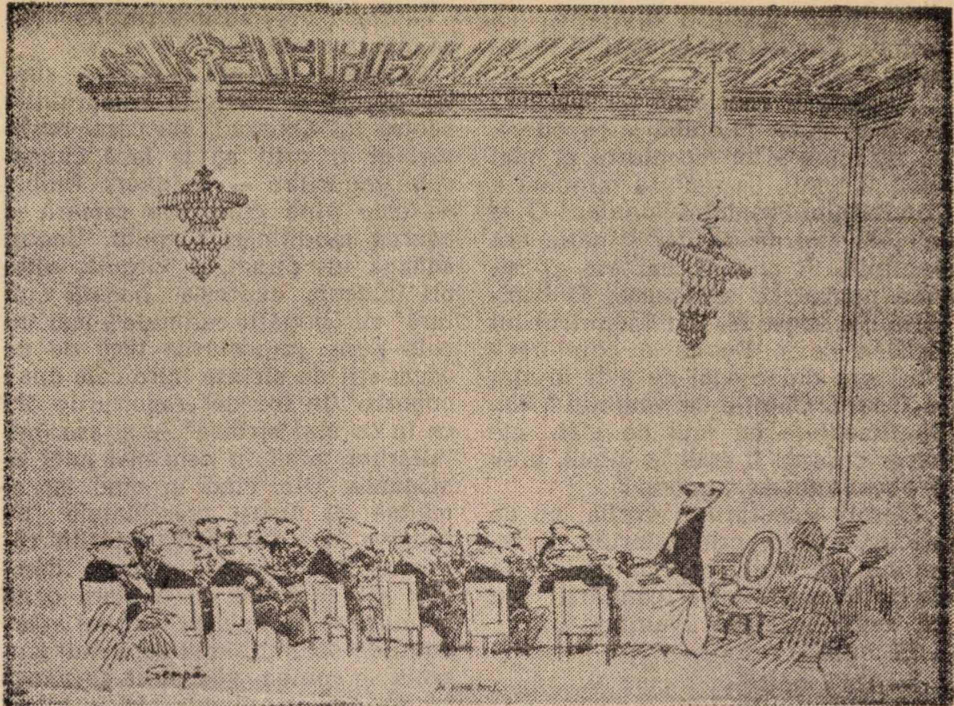
Koczin — așa era el făcut — simțea atunci o dragoste nemărginită pentru tot Omanul, ale cărui realizări ar fi vrut să le facă cunoscute ungurilor — și invers. Umbla de colo pînă colo prin cameră și aducea modificări textului. Uneori adăuga un punct, o virgulă, alteori înlocuia expresia „bogată cultură" cu „bogății culturale", mai încolo puse „raporturile încă de pe acum atît de strînse între cele două popoare" în loc de „raporturile din ce în ce mai strînse" — și așa, neîntrerupt, pînă în cele mai mici amănunte. Din cînd în cînd își amintea că însuși președintele nu primise încă invitația, datorită căreia el își regăsea un calm complet și se ocupa cu o atare grijă minuțioasă de analiza textului acordului de schimb, încît sărmanul Kutynik se spetea, văzînd că sîrguința lui nu reprezintă într-adevăr nimic față de adevărata și superioara sîrguință a șefului său.

Pe la prînz, îl lăsă în sfîrșit să plece pe Kutynik ; acesta părăsi biroul clătinîndu-se, cu fruntea asudată, Koczin luă receptorul și formă un număr. Îl chemă pe președinte.

— Am vrut doar să vă spun, făcu el, că am parcurs textul acordului, ne pregătim să-l batem la mașină și, dacă aveți observații de făcut, ar fi bine să mi le spuneți mîine. Poate la Operă...

— Foarte bine, spuse președintele. Perfect. Vom vorbi despre afacerea asta la Operă.

Koczin lăsă să-i cadă receptorul. Asta voia să însemne că președintele primise invitația. Avea impresia că o nedreptate era pe cale să se săvîrșească față de el, dar nu renunță încă la orice speranță. Este adevărat că chiar dacă ar primi invitația acum, aceasta încă ar constitui o întîrziere foarte mare, dar, în sfîrșit, în minister se întîmplau din cînd în cînd întîrzieri de soiul ăsta. Tovarășa Mali, secretara lui,

intră în birou ca să-i predea curierul. Cu siguranță că invitația va fi printre scrisori, totul va reintra în ordine și coșmarul va dispare. Dar de ce un coșmar? Și dacă nu va primi invitația? Și ce-i cu asta? Afară de el mai existau cel puțin nouă milioane de unguri care nu vor merge la Operă mîine seară — fără îndoială... Totuși, nu-i bine să fie prea indiferent în chestia aceasta cu invitația. La urma urmelor, este vorba de o mare sărbătoare, care este de asemenea și sărbătoarea lui, și invitația este o dovadă de încredere a statului față de el, apreciere care nu poate să-i fie indiferentă. Ar fi chiar un semn rău dacă ea i-ar fi indiferentă.

— Iată curierul, zise tovarășa Mali.

Nu, invitația nu era. Nu și nu. La Operă erau locuri pentru aproape o mie trei sute de persoane. Ei bine, de astă dată el nu era printre cei o mie trei sute din cele mai importante personaje. I se mai întîmplase așa ceva, și chiar foarte adesea. Dar nu, de astă dată era foarte lăudabil că el dorea să fie printre invitați, dar nu era. Cu atît mai rău, și ar fi fost rușinos să se lase descurajat din cauza asta în munca lui.

— Mulțumesc, zise Koczin, și își citi corespondența cu atenție, manifestînd grija lui obișnuită; avea impresia că tensiunea penibilă pe care o simțise pînă atunci era pe cale să se risipească. Se gîndea că trebuie să se desprindă de orice vanitate absurdă. Protocolul are regulile lui, posibilitățile lui, și o sensibilitate exagerată față de toate aceste eventualități necunoscute n-ar avea nici un rost.

Sosind acasă, Koczin se și complăcea în propria lui indiferență. Era un aprilie excepțional de rece, bătea vîntul, și chiar în apartament se simțea frigul.

— Cît timp mai e atît de rece, trebuie să încălzim. Mîine ai să dai drumul la căldură.

— Mîine nu-i nevoie, răspunse soția, mergem la Operă.

— Am primit o invitație? întrebă Koczin surprins.

— Nu, răspunse nevasta. Am crezut că ți-au trimis-o la birou. De obicei, ți-o trimit întotdeauna acolo.

— Anul ăsta nu, zise Koczin superior, dar cu o amărăciune ascunsă. Și-i foarte bine că nu mi-au trimis-o. Nu se poate da întotdeauna la același număr mic de oameni.

— Dar Andriska are?

— Da, spuse Koczin, cu fața purpurie.

— De ce el?

Koczin nu fu în stare să dea un răspuns satisfăcător nici chiar lui însuși. Într-adevăr, Andriska ocupă un post pe aceeași treaptă cu el. Dar asta nu-l înfurie mai puțin.

— S-a mai întîmplat ca eu să am o invitație, iar Andriska nu.

— Cînd s-a întîmplat? întrebă, obiectivă, doamna Koczin, născută Madeleine Rohr.

— S-a întîmplat, replică Koczin, și dacă nu s-a întîmplat, se va întîmpla.

— Asta nu s-a întîmplat, și nu se va întîmpla. Nu-ți fă iluzii: Andriska a primit o invitație anul trecut și, ceva mai mult, stătea cu două rînduri înaintea noastră.

Degeaba explica Koczin pe larg, că tot acolo ajungea. Cînd ești invitat, consideri aceasta ca o onoare, și cînd nu ești, nu te formalizezi, mai ales nu te lași stăpînit de tot felul de prejudecăți mic-burgheze, care fac să se nască o susceptibilitate prost plasată, antrenînd consecințe incalculabile. Doamna Koczin era de părere că mai bine ar fi să nu ofenseze oamenii, și atunci consecințele n-ar putea fi decît bune. Pe scurt, se încurcară în așa măsură în analiza problemei, încît Koczin visă pînă și noaptea povestea asta cu invitația. Visă într-adevăr următoarele: primise o invitație, se dusese la Operă, festivitatea era gata să înceapă printr-un frumos discurs, dar nu exista nici un loc pentru el, nu se putea așeza nicăieri. Atunci, oratorul își întrerupse discursul și spuse: „Ori vă așezați, ori ieșiți, dar nu tulburați discursul." Cînd se trezi de dimineață, Koczin era complet asudat. Ziua următoare fu tot timpul deprimat; cel mai penibil a fost cînd secretara îi zise:

— Tovarășul președinte vă roagă să aduceți cu dumneavoastră astă seară, la Operă, dosarele Expoziției române.

În ziua aceea avu mai mult de lucru decît de obicei. Și el s-a străduit în așa fel ca să nu-i scadă interesul pentru munca lui din cauza acestei omisiuni pe care putea s-o considere, eventual, ca un fel de ofensă, arătînd interesul cel mai minuțios față de toate chestiunile care se prezentau; totuși, spre prînz, el trebui să admită că se gîndea din ce în ce mai mult la spectacolul de gală. O vizită neașteptată a tovarășului Andriska contribui și mai mult la intensificarea neliniștei. Andriska spuse între altele.

— Nu mă pricep la poveștile astea de protocol. Anul trecut eram plasat în rîndul al cincilea, anul ăsta într-al zecelea.

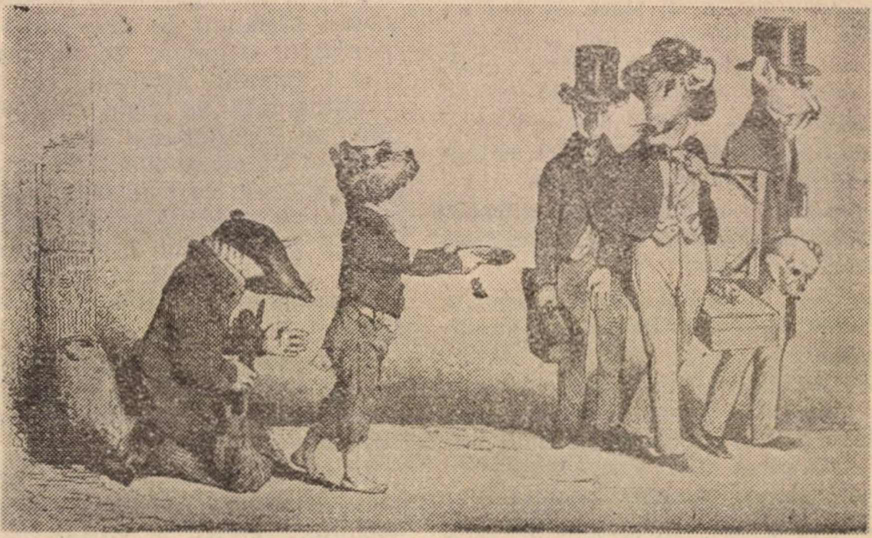
Koczin înțelese că în clipa aceea avea o nevoie presantă de acea demnitate civică și umană căreia el îi acorda, pe drept cuvînt, o mare importanță.

— Nu trebuie să fii vanitos, spuse el, vanitatea îți otrăvește viața și de asemenea pe aceea a altora.

— Dar chestiile astea sînt oricum plicticoase, obiectă Andriska. Aș vrea să cunosc motivele sociale, politice, motivele de încredere care fac să fii dat înapoi cu cinci rînduri într-un an. Vanitate, spui tu. Nu-i nici vanitate, nici susceptibilitate. Muncești tot atît de conștiincios anul acesta ca și anul trecut, și totuși ești dat înapoi cu cinci rînduri.

Urmărirea

Între artişti

Concert vocal

— Se pare că anul acesta mai mulți oameni au muncit conștiincios, există deci mai mulți care au meritat să fie invitați la festivitate, ceea ce-i un fenomen foarte îmbucurător dacă privim lucrurile din punct de vedere superior.

— Tu ce loc ai astă seară? întrebă Andriska sever și oarecum iritat de acest exces de loialitate.

Koczin se aprinse la față și, ca de obicei, agitația subită se prezentă sub forma broboanelor de sudoare pe fruntea lui împurpurată. N-avea obiceiul să mintă, într-adevăr nu, dar în clipa aceea avu, totuși, impresia că orice s-ar întîmpla, el va trebui să mărturisească adevărul unui coleg care ocupa un post de aceeași importanță. Aceasta ar putea antrena asemenea decalaje în judecățile de valoare pe care oamenii le formulează asupra poziției fiecăruia în ierarhia administrativă, încît n-ar fi înțelept să nu țină seama, chiar numai în interesul stabilității direcției superioare a instituției.

— Sincer vorbind, nici nu m-am uitat, spuse el după o scurtă pauză și, cu toate că n-avea deloc poftă, zîmbi.

— Ei bine, uită-te, spuse Andriska.

— Invitația e acasă, spuse atunci Koczin roșu de astă dată pînă în vîrful urechilor, căci el își dădea seama că nu te poți opri pe pantă.

— Pe mine mă interesează să știu unde am să stau, spuse Andriska.

După ce celălalt părăsi odaia, Koczin își spuse că era într-adevăr ciudat că Andriska fusese dat înapoi cu cinci rînduri, curios, el credea totuși că Andriska nu fusese niciodată atît de „ferm" ca în acest an.

Încercînd totuși un sentiment de jenă, el povesti, cu toate amănuntele, nevesti-si, acasă, discuția pe care a avut-o cu Andriska. Nevasta îi spuse:

— De ce l-au plasat atît de departe pe Andriska anul acesta?

— Da, și eu m-am gîndit la asta, răspunse Koczin.

— Am impresia că are obiceiul să-și dea importanță în loc să lucreze.

Koczin se ridică din fotoliul în care sta, se înroși din nou și spuse cu un ton enervat:

— Așadar, tu tragi concluzii defavorabile în ce-l privește pe Andriska pentru că a fost plasat cu cinci rînduri mai departe de scenă decît anul trecut. Te întrebi nițel: ce concluzii defavorabile s-ar putea trage din faptul că eu nici n-am fost invitat? Își aminti că îl mințise pe Andriska, spunîndu-i că fusese invitat, amănunt pe care nu-l menționase încă nevesti-si. Continuă:

— Oamenii sînt încă plini de idei mic-burgheze. Ei cred că distincțiile acordate de protocol cuprind, ca să zic așa, toată valoarea socială a unui om. Și, natural, trebuie să ții seama de aceste păreri mic-burgheze. Care ar fi utilitatea pentru ministerul meu dacă președintele, propria mea secretară, sau chiar Rombany, Küküllci, Sonfai de la minister sau chiar Telkes spun: „Ia te uită, Koczin n-a fost măcar invitat". Aștia sînt niște oameni minunați, dar mai au încă destule prejudecăți mic-burgheze și sînt în stare să spună: „Koczin muncește de dimineață pînă seara și n-a fost măcar invitat. Ce s-a întîmplat oare cu el?" Și vor născoci imediat cine știe ce lucruri, așa cum ai făcut tu cu Andriska.

— Înțeleg, spune nevastă-sa, dar pe tine toate astea nu te îngrijorează? Te întreb, te întreb doar, așa cum trebuie să facă o soție care gîndește cu glas tare: cum s-a putut întîmpla că tu nu figurezi anul acesta pe listă? Poți să-mi vorbești deschis. Tu ce crezi? Spune-mi-o fără să te jenezi, știi doar bine că eu nu mă las ușor impresionată. Koczin își privi soția, înmărmurit.

— Nu cred nimic, nimic. Dar ce?... Ce? Nu înțeleg nimic. Nu

cred nimic, așa încît — dacă vrei să știi — nici nu i-am pomenit lui Andriska de faptul că anul acesta n-am primit invitația.

— Mare greșeală ! spuse soția. Te va căuta, cu siguranță, căci va voi să știe unde ai stat. Ce-ai să faci acum ?

— Nu știu, spuse Koczin resemnat, aproape copilărește.

Reprezentația trebuia să înceapă la ora șapte, și era tocmai șase și treizeci. Telefonul sună. Koczin ridică receptorul. La aparat era Fülöp Koczin, fratele mai mic al lui Lajos.

— Ce ? întrebă Koczin. Astă seară ! Din păcate... astă seară mi-e imposibil. Mergem, firește, la Operă, la reprezentație...

Și de rușine, se înroși din nou, căci pentru Fülöp el era omul cel mai puternic, cel mai mare din țară, un frate care se bucura de succes, pe care mezinul îl aprecia cu un sentiment de triumf. Nu putea distruge în sufletul lui Fülöp o mare iluzie, nu-i putea mărturisi că nu fusese invitat la Operă.

— Nu trebuie să mai răspunzi la telefon, spuse nevasta.

La șapte precis, Koczin deschise radio-ul și ascultă discursul ministrului. Îl aprobă din toată inima, pînă la ultimul cuvînt, dar era incapabil să alunge gîndurile care îl chinuiau. Îl vedea la Operă, în timpul antractului, salutîndu-i pe oameni... Dumnezeule, ce frumos era... toată lumea îl cunoștea, viceministrul, miniștrii, chiar și membrii Biroului politic... Ah, mai bine să închidă radio-ul. Nu, totuși. Ceea ce se petrece acolo îl privește și pe dînsul. Intră în preocupările lui. El nu-i indiferent, nu vrea chiar să fie indiferent. Adevărat că n-a primit invitație, dar ce legătură are acest fapt cu convingerile lui, cu marxismul ? Nici o legătură. Nu, nu-i just, doar nu poți pretinde din partea statului un spirit de dreptate, în toate cazurile, cîntărit pînă la ultimul gram.

— Nu lăsa aparatul să urle astfel, îi spuse nevastă-sa.

Telefonul sună iarăși :

— Cine poate fi ? întrebă Koczin ca pentru el însuși.

— Nu trebuie să răspunzi, repetă soția.

Telefonul sună fără să se descurajeze.

— Cu siguranță că-i cineva care n-a fost nici el invitat și care vrea să știe dacă sînt acasă.

— N-are decît să sune, spuse dînsa.

— Trebuie scos telefonul din priză, spuse Koczin.

— Dar atunci n-ai să știi cîți oameni vor să-ți vorbească.

— Ai dreptate, conveni bărbatul, dar n-o să răspundem. Ori una, ori alta. Trebuie să fii consecvent. Nu vreau să-i las să se bucure cînd vor afla că am rămas acasă.

— Andriska te va căuta la Operă, zise nevastă-sa.

— Lasă-mă să fac cum știu eu, am să aranjez asta, spuse dînsul.

Mîncară în tăcere ceapă, ridichi, iaurt.

Tăcerea înăbușită, încărcată de pasiuni, nu făcea decît să mărească zgomotele masticației. Telefonul zbîrnîi iarăși, lung, cu un sunet supărător, dar nici nu le trecu prin minte să răspundă. În alte ocazii, Koczin ar fi apreciat un dineu atît de frugal și primăvăratec. Era însă trist și — ceea ce e și mai important încă din punctul de vedere al portretului său psihologic — era cufundat în gînduri întunecate.

— Asemenea lucruri provoacă prejudicii nu numai mie, dar și cauzei, spuse el brusc.

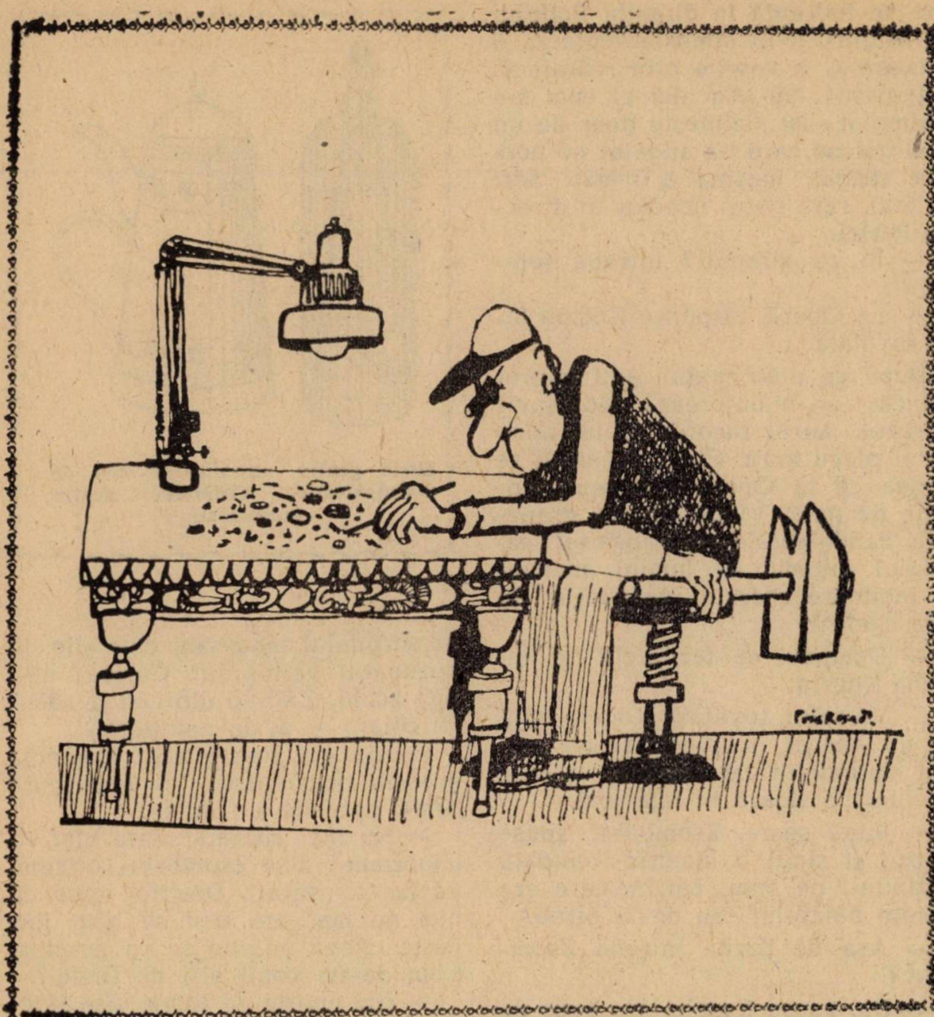
— Cărei cauze ?

— Autorității aparatului de stat.

— De unde ! opină ea. Asemenea prejudicii nu te ating decît pe tine. Doar pe tine. Asta-i adevărul.

Mîncară, mîncară chiar destul de bine.

Pe cînd se aflau pe la mijlocul mesei, se transmise la radio partea a doua a reprezentației de gală. Se recitau poeme. Koczin cunoștea a-

ceste poeme, dar în momentul acela, cuvintele căpătau în cameră o rezonanță curioasă, enervantă.

— Toate poemele astea mă plictisesc, spuse femeia.

— Sînt frumoase, totuși.

— Acum mă plictisesc.

— Poate că și pe mine mă plictisesc, adăugă Koczin.

Mîncară, dar apetitul dispăruse.

— Aici în cameră nu-i aer, observă Koczin.

— Pot deschide fereastra, dar afară-i rece.

— Nu deschide. Mai bine cobor să mă plimb puțin.

Soția clătină din cap, spunînd :

— Nici să nu te gîndești. Poți fi văzut.

— Și ?

— O să se bage de seamă că în timp ce ceilalți sînt la Operă, tu te afli pe stradă, ca un...

— Ca un ?...

— Ca un cîine alungat.

— Glumești, nu-i chiar așa. Mă duc să iau aer. Dă-mi pardesiul cel gros.

— Cobor cu tine.

— Pentru ce ? Prefer să fiu singur o clipă.

— Bine, zise soția.

Cînd fu pe stradă, aspiră adînc aerul proaspăt. La lumina felinare-

lor se îndreptă în direcția Podului cu lanțuri [1]). În atmosferă plutea o răcoare și o veselie primăvăratecă. Iuți pasul. Nu știa nici el cum s-a întîmplat; își amintește doar de un taxi gol pe care l-a angajat pe pod. L-a strigat, mașina a frînat. Sări în taxi, care porni imediat în direcția Pestei.

— În ce direcție? întrebă șoferul?

— La Operă, răspunse Koczin fără șovăială.

După ce plăti taxiul, avu impresia că i se îmbujorează neobișnuit obrazul. Aerul răcoros al lui aprilie îi plăcu mult. Chiar de afară se vedea că la Operă e o reprezentație de gală. Vîntul flutura drapelele, candelabrele erau aprinse, vestibulul inundat de lumini, mașinile lucitoare așezate cu sutele în fața clădirii.

— Doamne, ce fac aici? se întrebă Koczin.

— Vă salut, tovarășe Koczin, spuse un bărbat îmbrăcat cu un palton împodobit cu fireturi, și care își fuma o țigară în fața ușii.

— Bună seara, Zsombeki, spuse Koczi, și simți o bucurie ciudată văzîndu-l pe omul bătrîn, care era fratele băiatului său de la birou.

— Așa de tîrziu, întrebă Zsombeki?

— Da, spuse Koczin, am avut de lucru. Enorm de mult lucru.

— Ce loc are biletul dumneavoastră?

Koczin se opri, și cu toate că pînă atunci nu-și descoperise niciodată vreo înclinație spre teatru, jucă rolul unui om care își caută invitația.

— Lăsați, spuse Zsombeki.

— Nu, stărui Koczin, invitația trebuie să fie aici, am pus-o poate

[1]) *Unul din cele șapte poduri care leagă Buda de Pesta, cele două părți ale capitalei ungare. Buda este regiunea muntoasă a malului drept al Dunării. Pesta se întinde pe cîmpie, pe malul stîng.* (n.a.).

Sticlă pentru alcoolic în curs de dezintoxicare; Cafetieră pentru masochiști

în portofelul meu sau, cine știe, în buzunarul paltonului. Curios: nu-i nici acolo. Clătină din cap și adăugă chiar: — E de neînțeles!

Koczin era foarte roșu. Comedia aceasta neașteptată îi împurpură ceafa, urechile și fruntea.

— Nu mai căutați, n-are nici o importanță, zise Zsombeki; oricum, vă las să intrați. Dealtfel, cred că nici nu mai are rost să luați loc. Peste cîteva minute se va termina. Cum de-ați venit atît de tîrziu?

— Am enorm de lucru, zise Koczin.

— Trebuie să vă odihniți mai mult, să vă distrați puțin, răspunse Zsombeki. Și îl lăsă pe Koczin să treacă înaintea lui. Șopti ceva la urechea portarului și a plasatoarei, după care aceștia îl salutară respectuoși, privind cu puțină mirare pe invitatul întîrziat care, precedîndu-l pe Zsombeki cu o treaptă, urca scara care ducea spre vestiar.

„Ce caut aici?" se întrebă Koczin. „De ce am urcat scara? Ar fi de ajuns să mă opresc în fața intrării și să fac ca și cum... Nu, nu. Nu pot totuși să staționez aici. Ori una, ori alta. Trebuie să fiu consecvent. Bineînțeles, îmi voi lăsa pardesiul la vestiar și cînd repre-

zentaţia se va termina iar invitaţii vor ieşi... atunci... Nu, nu îndrăzneşte să-şi spună, nici chiar să-şi închipuie toată această scenă. Zsombeki îl ajută să-şi scoată pardesiul. Şi lui Koczin i se dădu, conform obiceiului, un tichet de garderobă cu numărul nouăzeci şi şapte. Îl puse în buzunar şi se gîndi că era destul de bine ras. Din sală se auzea o muzică veselă, cîntată de orchestră, pe care o însoţea ritmul cadenţat al paşilor. Pe scenă se dansa probabil. Sunetul înăbuşit al tobei mari avea ceva deosebit, fantastic.

— După acest număr vă las să intraţi, tovarăşe, zise Zsombeki.

— Mulţumesc, răspunse Koczin. Unde-i...

— Pe aici, şi Zsombeki îi arătă toaleta.

— A da, zise Koczin, şi intră înăuntru.

La toaletă se afla o oglindă mare : se privi o clipă în ea. Dacă ar fi ştiut că lucrurile se vor petrece astfel, şi-ar fi pus o cămaşă albă. Acasă, în faţa soţiei, după ceapă, ridichi şi iaurtul cinei, i-ar fi fost penibil să-şi schimbe cămaşa fără nici o motivare.

Din moment ce era acolo, la toaletă, trebuie să profite ; puse un forint în farfuria acoperită cu un şervet, desigur ca să înăbuşe zgomotul.

— Mulţumesc, zise femeia, de o vîrstă oarecare.

Koczin se opri.

— Stai aici în toate serile pînă la sfîrşitul reprezentaţiei ? întrebă el.

— Da domnule, zise femeia, aşa-i regula.

Şi îl privi mirată. Koczin se aşeză din nou în faţa oglinzii, îşi netezi haina cu mîna, şterse cîteva fire de praf, pînă în clipa cînd auzi un tunet de aplauze, apoi paşi energici şi iuţi, ca acei care marchează îndeobşte sfîrşitul unei reprezentaţii. Atunci Koczin ieşi din toaletă. În faţa garderobei, invitaţii se înghesuiau în rînduri strînse. Koczin se amestecă printre ei, dînd din coate. Luă tichetul garderobei şi-l ridică în sus, croindu-şi drum pînă în mijlocul mulţimii care aştepta.

— Nouăzeci şi şapte ! strigă el cu glas apăsat pe deasupra capetelor celorlalţi.

Mai multe persoane îl salutară ; salută şi el pe cîteva. Vreo doisprezece inşi ştiau de acum că el era la Operă.

— Bună ziua, Küküllci, spuse Koczin, căci voia, înainte de toate, ca şi cei de la biroul lui să ia act de prezenţa sa.

— Koczin, în sfîrşit ! spuse un glas cunoscut. Te-am căutat în antract. Unde ai fost ?

Era glasul lui Andriska.

— Acolo, înăuntru... acolo... se bîlbîi Koczin.

— Unde ? Nu te-am văzut nicăieri, deşi voiam să-ţi vorbesc.

— Am stat acolo... în sfîrşit, la...

Andriska bănui că Koczin fusese mai bine plasat decît el şi că, din acest motiv, nu voia să precizeze.

— Ah, ah ! Dacă eşti un personaj atît de mare... continuă Andriska, şi imediat se întrebă pentru ce Koczin fusese plasat mai bine decît el.

— Oh, Doamne... zise Koczin modest.

— Lîngă mine erau două fotolii goale, am crezut că unul dintre ele este al tău.

— Două fotolii ? întrebă Koczin surprins.

Paltoane fluturau prin aer, pălăriile parcă zburau, fularele ondulau şi un zgomot de conversaţie umplea garderoba.

A doua zi dimineaţa, secretara Mali intră în biroul lui Koczin şi îi înmînă un plic.

— O invitaţie, anunţă ea.

Koczin se înroşi iarăşi. Pe plic se vedea peceta oficială obişnuită. Lui Lajos Koczin şi doamnei Koczin... Înăuntru, două bilete pentru reprezentaţia de gală care avusese loc în ajun la Operă.

MIHAIL MIHAILOVICI ZOŞCENKO

MÎNA SALVATOARE

Dimineaţa, avioanele inamice au început să se învîrtească deasupra vasului nostru.

Primele şase bombe au căzut în apă. A şaptea a atins pupa. Au izbucnit flăcări. Toţi pasagerii s-au aruncat în mare.

Nu-mi amintesc deloc pe ce-am contat cînd am sărit deasupra bordului, dar trebuie să fi contat într-adevăr pe ceva, deoarece nu ştiam să înot. M-am dus la fund.

Ignorez cu totul datorită cărei legi fizice sau chimice am revenit la suprafaţă. Ştiu doar că, zbătîndu-mă, am reuşit să mă prind de ceva care aducea cu un cîrlig. L-am apucat strîns cu mîna.

Cramponat de acest cîrlig, căruia nu i-aş fi dat drumul pentru nimic în lume, binecuvîntam puterea divină că m-a lăsat în viaţă şi providenţa că a fixat în mare un astfel de obiect destinat probabil să semnaleze bancurile de nisip sau recifurile.

Deodată, văd pe unul că vine spre mine înot. Îl disting : e un civil cam în felul meu. Are înfăţişarea unui om de treabă şi poartă o haină gălbuie. Îi arăt cîrligul şi el se prinde imediat de el. Am început totuşi să-l întreb unde lucrează, dar el nu mi-a răspuns nimic. S-a mărginit doar să scuipe apa care-i umplea gura şi să dea din umeri. Am înţeles atunci lipsa de tact a întrebării mele puse în apă. Aşa încît, deşi eram tare curios să ştiu dacă se deplasa în calitate oficială sau călătorea pe cont propriu, nu l-am mai întrebat altceva.

După o tăcere care a durat trei ore, interlocutorul meu — dacă pot numi aşa un tovarăş atît de tăcut — strigă :

— Un remorcher !

Într-adevăr, apăruse un vas de salvare. Pescuia pe naufragiaţii care se mai aflau în apă... Am început să strigăm, făcînd gesturi mari ca marinarii să ne poată zări. Devenisem oare transparenţi ? Nimeni nu ne-a observat.

Vasul părea că refuză să vină spre noi. M-am hotărît atunci să-mi scot haina, după aceea cămaşa, pe care

o fluturam cu disperare, ca și cum aș fi spus: „Sîntem aici! Fiți atît de amabili și veniți..."

Dar remorcherul tot nu se apropia. Mi-am adunat ultimele mele puteri ca să-mi mai flutur o dată cămașa. „Înțelegeți vă rog situația noastră, sîntem gata să pierim, salvați-ne!"

Pe vas s-a produs agitație. Cineva s-a aplecat deasupra bordului și ne-a strigat printr-o pîlnie acustică:

— Ei, dobitocilor, de ce vă țineți? E o mină!

Cuvîntul acesta păru că-l electrizează pe tovarășul meu. Făcu un salt în lături și, îndepărtîndu-se, ca de ciumă, de ceea ce îl salvase, porni înot spre vas.

Instinctiv, am dat și eu drumul cîrligului, dar m-am scufundat în apă. Nu știu cum l-am apucat din nou, dar l-am ținut strîns tare.

Din nou, omul cu pîlnia acustică urlă:

— Ei, tu de colo! Nu atinge mina.

Atunci, adunîndu-mi toate puterile ce-mi mai rămăseseră, strigai:

— Ei, oameni buni! Fără mină sînt pierdut, mă duc la fund! Puneți-vă în locul meu! Veniți să mă luați! Fie-vă milă...

Cel cu pîlnia acustică, neîndurător, răspunse:

— Nu putem înainta, idiotule! Atingem mina și sărim cu toții în aer! Dacă nu vii, plecăm!

Asta-i bună! Să mă îndrept spre ei înot, cînd eu nu știu să înot... M-am agățat și mai zdravăn de cîrlig. Nici o putere din lume nu m-ar fi putut smulge de acolo.

Am mai strigat o dată:

— Marinarilor, fraților! Prea stimați tovarăși ai Marinei! Găsiți ceva ca să salvați o prețioasă viață omenească!

Atunci, un membru al echipajului se hotărî să-mi arunce un cablu. În același timp, urlete răsunau din toate părțile.

— Nu mai zvîrli din picioare! Să te ia dracu! O să ne faci să sărim în aer!

Ca și cum mi-aș fi putut păstra sîngele rece! „Mă enervează, îmi spuneam eu, cu țipetele lor! Ar fi fost mai bine dacă nu mi-ar fi spus că-i o mină... M-aș fi comportat mai calm. Dar acum, cum să nu mă agit! Mi-e frică de mină... și fără mină, mi-e și mai frică!"

În sfîrșit, am prins cablul și, cu multă precauție, l-am legat în jurul taliei. Și am strigat:

— Dați-i drumul! Trageți, ce dracu! M-am săturat de urletele voastre!

Marinarii începură să tragă cablul, dar acesta nu părea a fi de vreun ajutor. Fără să vreau, mă scufundam tot mai rău în apă.

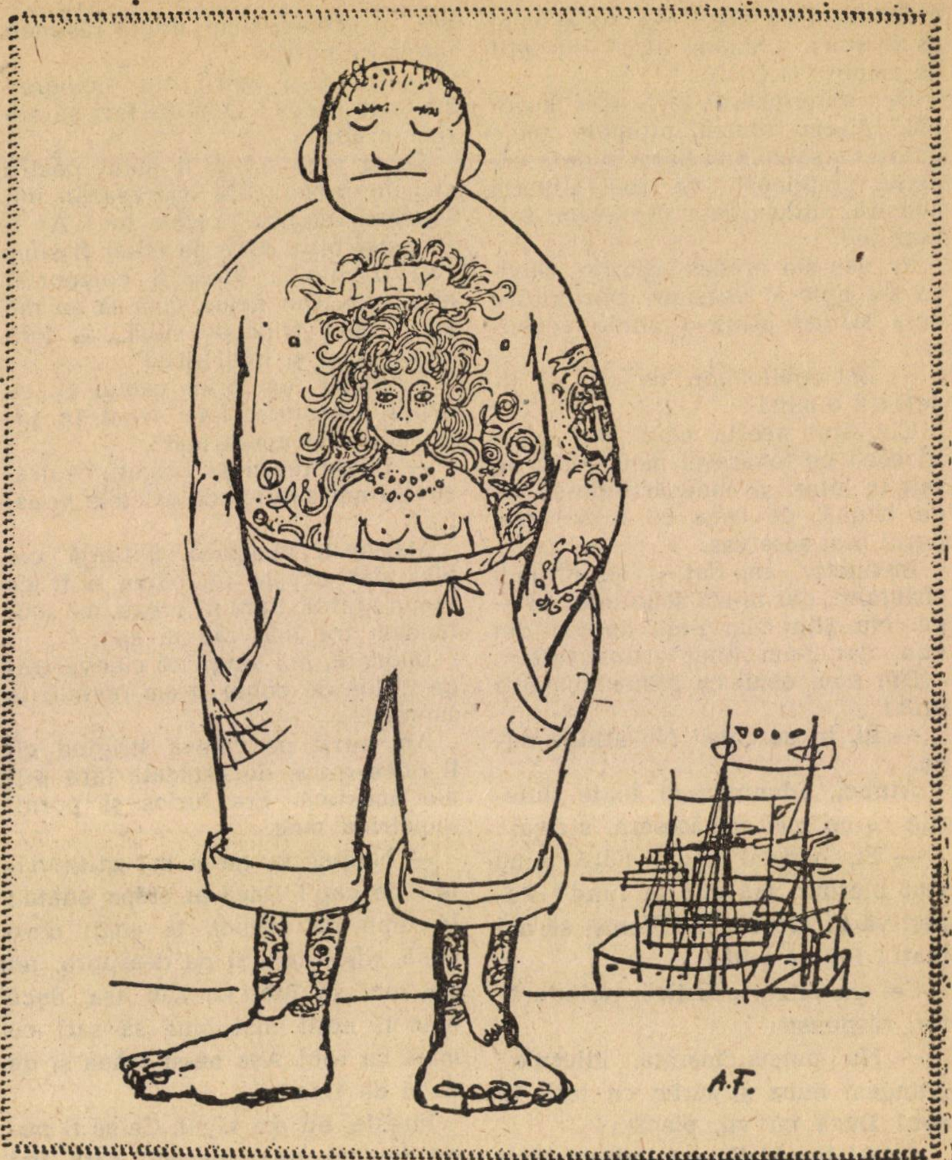
Deodată, am simțit că cineva trage vîrtos de cablu și am revenit la suprafață.

Am auzit pe cineva strigînd cît îl ținea gura, de astădată fără pîlnie acustică. Era furios și pornit împotriva mea.

— Numai tu ne-ai dat atîta bătaie de cap! Dacă ai crăpa odată! În timp de război, te agăți de-o mină, idiotule! Și pe deasupra, nu știi nici să înoți!... Zău așa, dacă n-ar fi mult mai bine să sari cu mină cu tot! Așa ne-ai scăpa și de ea și de tine!

Firește, eu am tăcut. Ce-aș fi putut replica unor oameni care îmi salvaseră viața. Cu atît mai mult, cu cît îmi dădeam bine seama de incompetența mea în materie militară, cît și în cea tehnică. Să nu știi să deosebești un cîrlig de... Dumnezeu știe ce!

Tovarășul meu de suferință se afla și el acolo. Și el mă înjura ca și ceilalți: cu ce drept îi arătasem cîrligul minei, spunîndu-i să se agațe de el? După părerea lui, asta

era un act de piraterie. O crimă care mă făcea pasibil de muncă forțată submarină (de la trei la cinci ani).

Nu găseam nimic să-i răspund. N-aveam deloc chef să-i răspund, căci îmi pierise buna dispoziție: mi-am dat seama că nu mai aveam cămașă. Haina o aveam, dar cămașa nu... M-am gîndit mai întîi să-l rog pe căpitan să se întoarcă spre a vedea dacă nu cumva cămașa mea mai plutea pe apă. Dar, văzînd fața posomorîtă a ofițerului, n-am mai îndrăznit să-i cer nimic.

Lăsasem probabil cămașa pe mină. Trebuie, deci, în cazul ăsta, s-o consider pierdută.

În ziua aceea mi-am promis în mod solemn să studiez tehnica militară. În domeniul acesta nu-i bine să fii la remorcă.

A. ZORIC

HIPNOZA

Doctorul, cu obişnuitul gest al conferenţiarului, îşi potrivi încă o dată gulerul hainei cu mîna, apoi cerînd atenţia auditorului, începu :

— Tovarăşi ! Am fost invitat de organizaţia dumneavoastră sindicală, care tocmai se ocupă cu problema îmbunătăţirii sănătăţii muncitorilor, cu scopul de a ţine cîteva şedinţe hipnotice cu fumătorii. Ca oameni ai culturii, sînteţi, desigur, în situaţia de a cunoaşte proprietăţile toxice ale nicotinei, ca şi urmările nefericite ale fumatului. Aş spune că tutunul este o plagă a vieţii noastre, ca şi alcoolul. Nicotina otrăveşte plămînii, tulbură digestia şi activitatea inimii, distruge sistemul nervos şi nimiceşte inteligenţa. Minează întreg organismul şi este, deseori, o cauză ascunsă a bolilor grele, a scăderii totale a forţelor, ceea ce duce la degenerare şi la moarte prematură. Curba mortalităţii, tovarăşi, creşte cu fiecare aspirare a fumului de ţigară. Otrăvindu-vă cu nicotină, vă pregătiţi singuri pentru suferinţă, lipsindu-vă singuri de plăcerea şi bucuria unei vieţi sănătoase.

Tăcu o clipă, plimbîndu-şi privirile asupra celor prezenţi, bine informaţi de primejdiile care îi pîndeau pe fumători şi care îl ascultau cu vădit interes şi totdeodată cu un aer speriat.

— Şi noi pufăim, pufăim şi habar n-avem de toate astea ! spuse Sokolovski, cu un ton de regret.

— Pe mine, de pildă, remarcă altul, toată viaţa m-a chinuit şi mă chinuieşte bătătura de la picior. Am încercat toate mijloacele de lecuit pînă acum şi n-am reuşit s-o înlătur. Tot aşa o fi şi cu tutunul !

Doctorul îl privi cu un aer cam mustrător şi continuă :

— S-ar părea că deprinderea de a fuma este o urmare exclusivă a necunoaşterii cîtorva noţiuni medicale. Ar fi deajuns ca oamenii să-şi dea seama de primejdia ce o reprezintă pentru om şi societate tutunul, pentru ca să renunţe la el pentru totdeauna. Iată, însă, că nu este aşa. Tutunul subjugă pe fumător, întocmai ca şi votca pe beţiv şi nu oricine are puterea, voinţa ca, atunci cînd este conştient de pericol, să-şi înăbuşe patima fumatului. În astfel de cazuri, vine în ajutor, cu mult folos, hipnoza.

— Dar ce-i aia hipnoza ? se auzi un glas din sală.

— Nu este încă posibil să se explice hipnoza pe baze ştiinţifice, răspunse doctorul. Se ştie doar că acest fenomen este asemănător delirului, fascinaţiei şi magnetismului animalic. Trebuie să mai adaug că cei ce se lasă hipnotizaţi trebuie să vină în ajutorul hipnotizatorului prin autosugestie. Se ştie, de pildă, cum cad în somnul letargic al hipnozei fachirii indieni. Cu atenţia încordată, se uită îndelung la vîrful nasului sau repetă un cuvînt de o mie de ori, ba chiar mai mult, atîta vreme pînă ce se cufundă într-un somn adînc, vecin cu moartea. Şi în această stare, el are puterea să insufle subiectului cuvintele sau i-

maginile necesare ședinței sau scopului urmărit. Aproape tot în felul acesta se pregăteau și membrii ordinelor călugărești de la începutul erei creștine, cînd voiau să cadă în extazul propovăduitor de credință. Rugîndu-se, puneau degetele la nări și, apăsînd puternic, le lăsau acolo pînă ce începeau să simtă primele semne ale hipnotizării. În cele din urmă, cel hipnotizat era îndemnat să-și fixeze privirea sau gîndul asupra unui obiect oarecare, vreme îndelungată și, nemișcat, să privească, de pildă, un punct de pe podea sau să asculte tic-tacul ceasului și să caute, în același timp, să nu se gîndească la nimic altceva. De exemplu, se poate sugera omului că el este o grindă. Îl pui cu capul și tălpile sprijinite de două scaune, iar trupul suspendat în aer : nici nu cade, nici nu se mișcă, cu toată greutatea centrului.

Totuși, nu întotdeauna se poate atinge scopul urmărit. Există oameni — cei mai mulți — care nu pot fi influențați hipnotic. De aceea, trebuie să considerăm ca un început fericit al încercărilor noastre, experiența făcută ieri, între pereții acestei săli de ședințe, cînd am adormit pe Iefstichoaia Fesenco. Nu-i așa, Fesenco, că ai adormit repede ieri ? Nu te rușina, spune, să audă toți tovarășii ! N-ai de ce te rușina !

— Mă rog, mă rog ! răspunse Fesenco, sculîndu-se. E drept c-am adormit numaidecît.

Toți întoarseră capul spre el. Fesenco începu să gîfîie, bolborosi ceva supărat, apoi încruntă sprîncenele, deasupra ochilor plini de lacrimi.

— Jur pe sufletul meu — continuă Fesenco — că nu băusem decît un păhărel de votcă, da' nu știu cum s-a făcut de mi s-a urcat dintr-odată la cap, încît am adormit buștean ! Nu neg c-am adormit repede, dar nu-i adevărat c-am fost învîrtit și sucit ca o grindă.... Zău, pe sufletelul meu o spun...

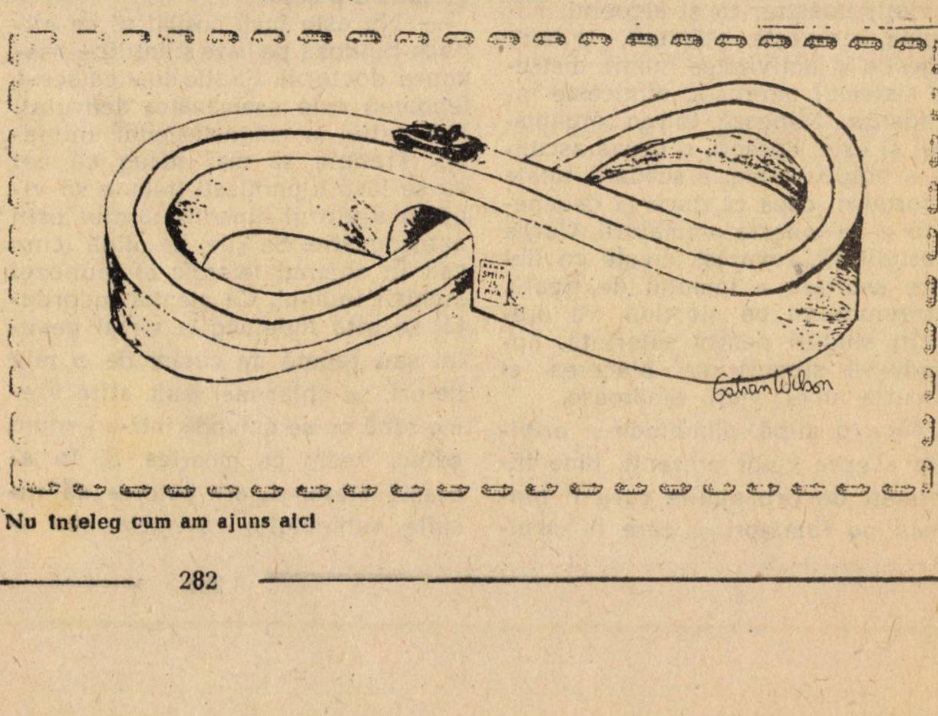
Toți începură să rîdă, afară de conferențiar, bineînțeles, care, înfuriat, strigă :

— Tăcere ! Nu văd ce-i de rîs aici ! Tovarăși, organizația sindicală vrea să îmbunătățească sănătatea dumneavoastră și dumneavoastră nu luați asta în serios ! Să continuăm.

— Pauză ! Pauză ! strigă cineva din banca din fund.

— Trebuie să fumăm ! îi veni un altul în ajutor.

— Da, da, pauză ! se auziră mai multe glasuri din toate părțile sălii.

Nu înțeleg cum am ajuns aici

— Nu înţeleg deloc purtarea dumneavoastră! spuse vădit supărat conferenţiarul. Faceţi cum credeţi! Puteţi ieşi, dar cineva tot trebuie să rămînă, ca să încep experienţa. De pildă, rămîi dumneata, tovarăşe!

Toţi se sculară zgomotoşi şi scotocindu-se prin buzunare, îşi căutară ţigările. Contabilul Sokolovski, căruia i se adresase conferenţiarul, se uită cu pizmă la cei ce ieşeau şi, dintr-odată, puse şi el mîna pe servieta de lîngă el şi se îndreptă hotărît spre uşă.

— Încotro? îl interpelă conferenţiarul.

— Mă-ntorc numaidecît! Mă duc să trag şi eu un fum!

— Să-ţi fie şi să vă fie ruşine! La ce-aţi mai venit atunci aici?

— Ce să-i faci? Dacă mă-nţeapă-n gît şi-mi cere?

— Stăpîneşte-te! Treci încoace! Culcă-te! Aşa, te rog! Acum închide ochii! Întinde braţele! Sileşte-te să te gîndeşti la un singur lucru, dar cu încordare şi la nimic altceva!

Doctorul închise uşa, apropie scaunul de divan şi aşezîndu-se la căpătîiul contabilului, îl apucă de mînă. Acesta închise ochii, uitîndu-se totuşi pe furiş la doctor. Din camera vecină se strecura pe sub uşă fumul ţigărilor. Contabilul trăgea mirosul pe nas, oftînd adînc şi gîndindu-se cu tristeţe şi invidie la cei de-afară.

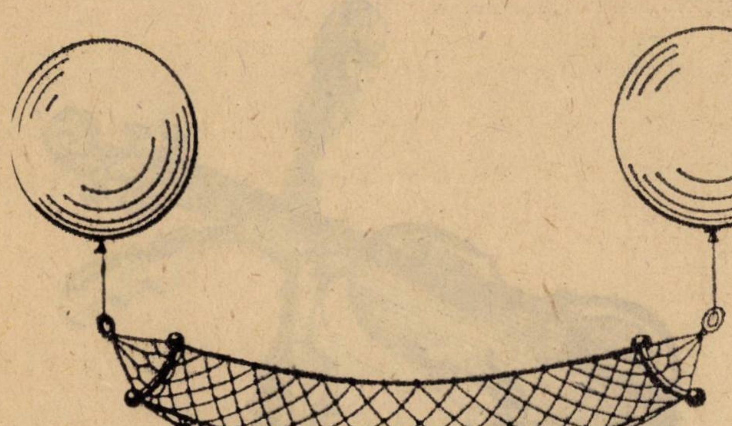
Au trecut cîteva minute de tăcere desăvîrşită. Doctorul, retrăgîndu-şi mîna, începu să facă tot felul de mişcări deasupra capului lui Sokolovski, apoi, uşor de tot, îi apăsă cu vîrful degetelor pleoapele, bolborosind ceva, monoton.

— Îngălbeneşte-te! Pleoapele dumitale sînt grele... nu le mai poţi ridica! Nu mai eşti în stare să le poţi mişca! Uite, ridic mîna dumitale, o las suspendată în aer şi nu cade... nu are să cadă! Dormi! Ai adormit?

— Da' de unde, domnule doctor! Nu pot! N-adorm! răspunse contabilul deschizînd ochii mari. N-aş putea să bag degetele în nas? Poate adorm mai repede!

— Taci din gură! făcu doctorul mînios. Închide ochii!

Se făcu iar linişte. Contabilul stătea nemişcat sub atingerea uşoară a

Hamac autonom

degetelor doctorului puse pe mîinile și pleoapele sale și simțindu-se în același timp grozav de stînjenit.

— Îngălbenește-te! repetă doctorul. Gîndurile d-tale au început să-și piardă puterea! Uite, vîrfurile degetelor au înlemnit! Ai căzut în nesimțire!

— Da' de unde, domnule doctor! bolborosi încurcat și oftînd contabilul. Poate că ar trebui s-ascult tic-tacul ceasornicului sau să mă uit la vîrful nasului? Ce spuneți, domnule doctor?

— Nu! Nu-i cazul nostru! Știu eu ce fac! N-ai să mă-nveți dumneata pe mine! Îți spun încă o dată, limpede de tot, închide ochii și stai nemișcat!

Contabilul, văzîndu-l atît de înfuriat, rămase tăcut și nemișcat cînd hipnotizatorul începu iar să gesticuleze deasupra capului său și să bolborosească vorbe neînțelese.

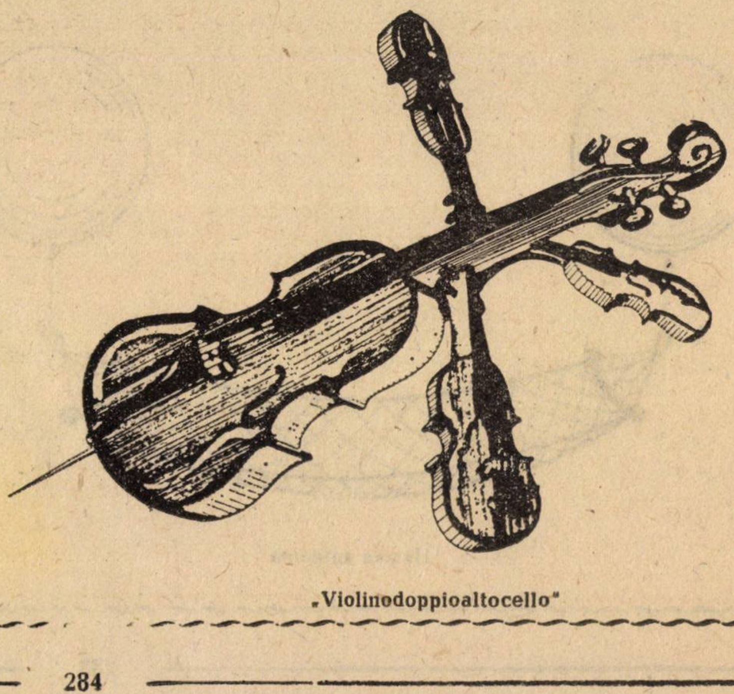
Cînd doctorul termină cu semnele misterioase și-i spuse din nou că a căzut în nesimțire, el nu mai răspunse nimic și, prefăcîndu-se că doarme, se muncea să sforăie, abia respirînd cu nasul cîte puțin.

Conferențiarul îl piscă de ceafă.

— Nu s-a trezit nici cu asta! Bun. Tutunul este o otravă! începu el atunci. Fumatul este dăunător sănătății și primejdios vieții oamenilor! Țigara duce la mormînt! Nicotina otrăvește organismul. Nicotina este cauza bolilor grave! Nicotina duce la degenerare! Dumneata nu mai vrei să fumezi! Țigara te va duce la groapă!

Doctorul se sculă apoi și umblă prin sală în vîrful picioarelor. Contabilul zăcea nemișcat, silindu-se să nu se trădeze și ferindu-se ca nu cumva să se miște. Deodată, i se păru că cineva în cameră aprinsese un chibrit. Deschise un ochi și privi spre doctor. Acesta stătea pe vine în fața sobei și fuma grăbit o țigară, înghițind fumul și lăsînd partea ce se pierdea să fugă în gura sobei.

— Să am iertare, domnule doctor, făcu contabilul ridicîndu-se de pe divan și lăsînd picioarele jos — iertați-mă, dar dați-mi și mie țigara dumneavoastră ca să aprind și eu una.

„Violinodoppioaltocello"

CUPRINS

I SATIRĂ ŞI UMOR ÎN SECOLUL TRECUT . . . . 1 — 69

- 1859—1860: „Ţînţarul", „Spiriduş", „Nichipercea", „Păcală", „Pepelea".
- 1861—1864: „Bondarul", „Nemesis", „Aghiuţă", „Satyrul".
- 1865—1880: „Cicala", „Sarsailă", „Strechea", „Daracul". Trei calendare. „Claponul", „Bobîrnacul", „Diavolul", „Tarara".
- 1880—1900: „Cimpoiul", „Le Bossu", „Ghiţă Berbecu", „Cucuvaia", „Moftul român", „Vulpea", „Ardeiul", „Moş Teacă", „Dracu", „Lumea vechie", „Calendarul Dacia", „Chiţibuşul", „Ciocoiul". Almanahurile „Adevărul" şi „Universul" „Pagini literare".

II SATIRĂ ŞI UMOR ÎN SECOLUL NOSTRU . . . . 70 — 107

- Cincinat Pavelescu. Trei maeştri ai umorului: Ion Minulescu, George Topârceanu, Victor Eftimiu. „Belgia orientului" şi simpatiile sale. „Ţivil-Cazon". „Furnica". Practica, gîndurile şi apropourile lui Cilibi Moise. „Nea Ghiţă". „Calendarul literar şi artistic". Caragiale în „Almanahul Sfetea". „Cronica", „Însemnări literare", „Rîsul", „Pardon", „Hazul". Debutul lui Păstorel Teodoreanu. Caricatura antinazistă.

Documentare realizate de ION MUNTEANU

III TEXTE ALESE . . . . 108 — 149

I. L. CARAGIALE: Antologie; La poştă; Diplomaţie (110 — 117)
TUDOR ARGHEZI: Radio-teorie; Cum am petrecut o vacanţă; Cum se stîrpesc şoarecii de tot (118 — 124)
F. ADERCA: Pastorala (125 — 127)
G. BRAESCU: Cîinii de război; Contabilitate dublă; Cele două şcoli; Între camarazi (128 — 135)
JACQUES COSTIN: Greerul şi Furnica; Lupul şi Mielul; Broasca şi Boul (136 — 138)
GRIGORE CUGLER: Apunake (139 — 140)
MIRCEA DAMIAN: Un sătul de viaţă (140 — 142)
ADRIAN MANIU: Prinţesa Limonata (142 — 144)
TUDOR MUŞATESCU: „10" (144 — 145)
AL. O. TEODOREANU: Pietate (146 — 149)

IV PAGINI INEDITE 150 211

ION BAIEŞU : La pescuit (152 — 153)
VASILE BARAN : Recunoştinţa ; Eşecul ; Reabilitate ; Autobuz ; Drama lui Sisif (154 — 156)
GEO BOGZA : Poveste hanseatică (157 — 158)
ŞERBAN CIOCULESCU : Intre Tudor Vianu şi Oscar Han (159 — 160)
ION COJA : Revelion 2000 (161 — 167)
RADU COSAŞU : Obiecte intime ; Un vals (168 — 170)
DUMITRU DINULESCU : Gheorghe şi Margareta (171 — 172)
GHEORGHE GROSU : Ce frumos e în februarie (172)
PAN IZVERNA : Cronica scurtă a unei expediţii uriaşe (173 — 177)
MARIA MARIAN : Revelion la Padina (178 — 183)
VLAD MUŞATESCU : Călătorii literare (184 — 187)
TUDOR OCTAVIAN : Prestanţă, nonşalanţă, mult farmec masculin (188 — 191)
COSTACHE OLAREANU : Tratate şi femei (192 — 193)
H. SALEM : Calcă-mă, Fanto-n picioare ! (194 — 195)
MIRCEA SÂNTIMBREANU : Omul care vorbea în somn (195 — 196)
VALENTIN SILVESTRU : Poezie organoleptică (197 — 204)
IOAN SUCIU : Cîştigul (205 — 206)
ELENA TACCIU : La şcoală (207 — 208)
NICOLAE ŢIC : Cuiele (209 — 211)

Scurte anecdote selectate, traduse şi adaptate de Penke MUŞATESCU

V UMORIŞTI STRĂINI . . . . 212—284

ANGLIA

CONAN DOYLE : Cum s-a întîmplat (213 — 216)
GERALD DURRELL : Papagalul din Tucuman (216 — 219)
GEORGE MIKES : Italia pentru turiştii care o vizitează prima oară (220 — 222)
BERNARD SHAW : Leul ghimpat (222 — 227)

CANADA

STEPHEN LEACOCK : Cariera mea financiară ; Scamatoria (229 — 232)

CEHOSLOVACIA

JIRI S. KUPKA : Fabricantul de cosciuge (233 — 238)

FRANŢA

CAMI : Soţia energică (239 — 240)
PIERRE DANINOS : Cum vindecăm gripa (242 — 243)
SACHA GUITRY : Tortisambert (244 — 245)

DIN LITERATURA GERMANA

HANS REIMAN : Sfarmă nervi (246 — 247)
KURT TUCHOLSKY : Puricele (247)

ITALIA

ARNOLDO FRACOROLI : Cum ajungi vînător de lei (248 — 251)

ACHILLE CAMPANILE: Incendiul palatului Folena (251 — 252)
GIOVANNI GUARESCHI: Domnul X... (253)

POLONIA

JERZY FICOWSKI: Balada marelui scriitor (254 — 255)
SLAWOMIR MROZEK: O amintire din tinerețea mea; Cooperativa „Unu"; Drumul unui cetățean cinstit (256 — 264)

SPANIA

RAMON GOMEZ DE LA SERNA: Salata de necuviințe (265)
REMEDROS ORAD: Degetul (266)

UNGARIA:

GABOR GODA: Protocolul (267 — 271)

U. R. S. S.

M. M. ZOSCENKO: Mîna salvatoare (278 — 280)
A. ZORIC: Hipnoza (281 — 284)

Traduceri de PAUL B. MARIAN („Leul ghimpat", în tălmăcirea lui DRAGOȘ PROTOPOPESCU)

Desenele și caricaturile din acest ultim capitol sînt reproduse din volumele: LES CHEFS D'OEUVRE DE SOURIRE (Edition Planète, Paris — paginile: 212, 215, 220, 232, 235, 236, 240, 249, 255, 260, 268, 270, 275, 278, 280; Carl Peter Maurenbrecher: DIE BIBLIOPHILEN TASCHENBUCHER (Dortmund, 1979) — paginile: 213, 228, 241, 259, 272; Carelman: „Catalogue d'objets introuvables" (Andre Balland, Paris, 1975) paginile: 212, 217, 221, 223, 224, 225, 227, 229, 230, 238, 243, 245, 252, 264, 266, 276, 282, 283, 284.

Tiparul executat la Întreprinderea poligrafică
Galați B-dul George Coșbuc nr 223 A sub
c-da nr 5810
Republica Socialistă România

Să rîdem cu ei...
almanah
RI
* 1983 *
Lei 25